

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÂMILOĞLU
TERCEME-İ CÂVIDÂN-I ARŞ-NÂME
(GİRİŞ-ÇEVİRİ YAZILI METİN-İNCELEME-İNDEKS)

Hazırlayan
Güllü BOŞÇA

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Prof. Dr. Hanifi VURAL

TOKAT-2012

ÂMİLOĞLU
TERCEME-İ CÂVİDÂN-I ARŞ-NÂME
(GİRİŞ-ÇEVİRİ YAZILI METİN-İNCELEME-İNDEKS)

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 18.06.2012

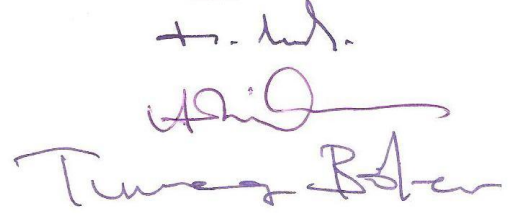
Jüri Üyeleri

Başkan: Prof. Dr. Hanifi VURAL

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ali Osman SOLMAZ

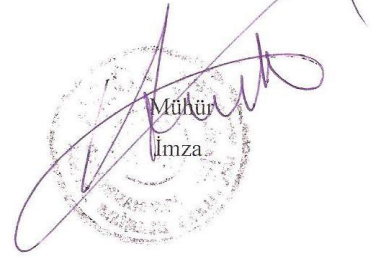
Üye : Yrd. Doç. Dr. Tuncay BÖLER

İmza

Bu tez, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 21.06.2012 tarih ve 01/08 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Ali AÇIKEL
Enstitü Müdürü

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplanıp sunulduğunu, bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçlara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

18.06.2012

Güllü BOŞÇA

İmza

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitimin ilk kademelerinden biri olan yüksek lisans eğitimimin sonuna gelmiş bulunuyorum. Çalıştığım alana her anlamda vakıf olmak için önümde daha katetmem gereken uzun bir yol olduğunun farkında olarak; yüksek lisans eğitimim boyunca ilminden faydalandığım, insani ve ahlaki değerleri ile de örnek edindiğim, yanında çalışmaktan onur duyduğum ve ayrıca tecrübelerinden yararlanırken göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırdan dolayı değerli hocam Prof. Dr. Hanifi VURAL'a teşekkür ediyorum.

Bilgi ve tecrübeleriyle bana yardımcı olan hocalarım Yrd. Doç. Dr. Ali Osman SOLMAZ ve Yrd. Doç. Dr. Tuncay BÖLER'e, bilgisi ve yardımseverliği ile çalışmamıza katkı sağlayan Harran Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Ekrem BEKTAŞ'a, birlikte çalışmaktan zevk aldığım asistan arkadaşlarıma ve Harran Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim elemanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Bugünlere gelmemde en büyük pay sahibi olan aileme de destekleri için teşekkür ederim.

Güllü BOŞÇA

Tokat-2012

ÖZET

BOŞÇA, Güllü, Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme (Giriş-Çeviri Yazılı Metin-İnceleme-İndeks) Yüksek Lisans Tezi / TOKAT, Haziran 2012.

Bu çalışma, Âmioloğlu'nun Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme adlı eseri üzerine yapılmıştır. Eserin aslı Farça olup, H.823 yılında Âmioloğlu tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Eserde, Fazlullah-ı Hurûfî tarafından kurulan Hurûfî tarikatının felsefesi anlatılmıştır. Eser, Hurûflik'in ilk dönem tercümelerinden olması ve Eski Anadolu Türkçesi dönemi özelliklerini yansıtması sebebiyle önem arz etmektedir.

Çalışmamızda, "Giriş, Çeviri Yazılı Metin, İnceleme ve İndeks" olmak üzere dört ana başlık yer almaktadır.

Giriş'te Eski Anadolu Türkçesi dönemi, Hurûflik, Âmioloğlu ve eser hakkında bilgi verilmiştir.

Çeviri yazılı metin bölümünde Arap harfleriyle yazılan metin transkribe edilmiş, metinde yer alan Arapça ve Farsça kısımlar Türkçeye çevrilmiştir.

İnceleme bölümünde eserin dil özellikleri tespit edilmiştir.

Çalışmamızın son bölümü olan İndeks bölümünde metinde yer alan kelimeler alfabetik olarak sıralanarak anlamları verilmiştir. Sözcüklerin aldığı ekler gramatikal dizin sırasında belirtilen şekilde sıralanmış, varak ve satır numaraları eklenmiştir.

Eserin dili incelenirken Türkiye Türkçesi ile dönem Türkçesi arasındaki benzer ve farklı yönleri tespit etme imkânı ile bugün arkaik duruma düşmüş kimi kelimeleri tanıma fırsatı yakaladık.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Âmioloğlu, Arş-nâme.

ABSTRACT

BOŞÇA, Güllü, Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme (Introduction, Transcription, Analysis and Index) Post Graduate Thesis / TOKAT, June 2012.

This study is about the literary work of Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme, that belongs to Amiloğlu. The original work was written in Persian, in 823 B.C. and it was translated to Turkish by Amiloğlu. In this work, the philosophy of Hurufi sect which was installed by Fazlullah-ı Hurûfî is explained. The work is important with the facilities such as it is one of the translations of first period of Hurufi sect and reflects the Ancient Anatolian characteristics.

There are four chapters in our study. These are Introduction, Transcription, Analysis and Index.

In the introduction chapter, we provided information about Ancient Anatolia Turkish period, Hurûfîlik, Âmiloğlu and his work.

In the transcription chapter, we transcribed the text which was written in Arabic alphabet and Arabic and Persian phrases were translated into Turkish.

In the analysis chapter, we looked at the language feature of the 15th century.

In the index which is the last chapter of our study, the words in the text listed alphabetically and their meanings were provided. The suffixes of the words were listed and page and line numbers were added.

As we were analysing the language of work, we found the chance of confirming the differences and similarities between the Turkish of Turkey and the Turkish of that period. And we took the opportunity of identifying the some words that have become archaic today.

Key Words: The Ancient Anatolia Turkish, Âmiloğlu, Arş-nâme

KISALTMALAR

Ar.	Arapça
Ar.Far.	Arapça Farsça
Ar.T.	Arapça Türkçe
C.	Cilt
Fak.	Fakültesi
Far.	Farsça
Far.Ar.	Farsça Arapça
Far.T.	Farsça Türkçe
H.	Hicrî
İ.A.	İslam Ansiklopedisi
Krş.	Karşılaştırınız
Ktp.	Kütüphane
M.	Milâdî
Mec.	Mecazî
s.	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
TTK	Türk Tarih Kurumu
Üniv.	Üniversitesi
Yay.	Yayınları

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
KISALTMALAR	VI
1.GİRİŞ	1
1.1.HURÛFÎLİK	1
1.1.1.Hurûf-ı Mukattaa	3
1.1.2.Hurûfler Tarafından Kullanılan Bazı Kısaltmalar	4
1.2.ÂMİLOĞLU'NUN HAYATI VE TERCEME-İ CÂVİDÂN-I	
ARŞ-NÂME	6
1.2.1. Hayatı	6
1.2.2. Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme	7
1.2.3. Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme'nin Dili	8
2.LİTERATÜR TARAMASI	11
3.MATERYAL VE YÖNTEM	13
3.1.MATERYAL	13
3.2.YÖNTEM	13
3.3.METİN	15
4.BULGULAR	294
4.1.ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	294
4.1.1.Yapım Ekleri	294
4.1.1.1.İsimden İsim Yapım Ekleri	294
4.1.1.2.Fiilden İsim Yapım Ekleri	295
4.1.1.3.İsimden Fiil Yapım Ekleri	295
4.1.1.4.Fiilden Fiil Yapım Ekleri	296
4.1.2.İsim Çekimi	297
4.1.2.1.Çokluk Eki	297

4.1.2.2.Hâl Ekleri	297
-1.İlgi Hâli	297
-2.Yükleme Hâli	298
-3.Yönelme Hâli	298
-4.Bulunma Hâli	299
-5.Ayrılma Hâli	299
-6.Eşitlik Hâli	300
-7.Yön Bildirme Hâli	300
-8.Vasıta Hâli	300
-9.Karşılaştırma Hâli	301
4.1.2.3.İyelik Ekleri	301
4.1.2.4.Cevher Fiili ve Bildirme Ekleri	302
-1.Geniş Zaman	302
-2.Görülen Geçmiş Zaman	303
-3.Öğrenilen Geçmiş Zaman	303
-4.Şart	303
4.1.3.Sıfatlar	303
4.1.3.1.Niteleme Sıfatları	303
4.1.3.2.İşaret Sıfatları	304
4.1.3.3.Sayı Sıfatları	304
-1.Asıl Sayı Sıfatları	304
-2.Üleştirme Sayı Sıfatları	305
4.1.3.4.Belirsizlik Sıfatları	305
4.1.3.5.Soru Sıfatları	305
4.1.4.Zamirler	306
4.1.4.1.Şahıs Zamirleri	306
4.1.4.2.İşaret Zamirleri	307
4.1.4.3.Dönüşlülük Zamirleri	308

4.1.4.4.Belirsizlik Zamirleri	308
4.1.4.5.Soru Zamirleri	310
4.1.5.Zarflar	311
4.1.5.1.Durum Zarfları	311
4.1.5.2.Yer Zarfları	311
4.1.5.3.Zaman Zarfları	311
4.1.5.4.Azlık Çokluk Zarfları	313
4.1.5.5.Soru Zarfları	313
4.1.6.Edatlar	314
4.1.6.1.Çekim Edatları	314
4.1.6.2.Kuvvetlendirme Edatları	316
4.1.6.3.Denkleştirme Edatları	316
4.1.6.4.Gösterme Edatları	317
4.1.6.5.Tekrarlama Edatları	317
4.1.6.6.Seslenme Edatları	317
4.1.6.7.Bağlaçlar	318
4.1.7.Fiil Çekimi	319
4.1.7.1.Bildirme Kipleri	319
-1.Geniş Zaman	319
-2.Görülen Geçmiş Zaman	319
-3.Öğrenilen Geçmiş Zaman	320
-4.Belirli Geçmiş Zaman	320
-5.Gelecek Zaman	321
4.1.7.2.Tasarlama Kipleri	321
-1.Emir	321
-2.Şart	321
-3.Gereklilik	322
-4.İstek	322

4.1.7.3.Birleşik Kipler	323
-1.Hikâye	323
-1.1.Geniş Zaman Hikâyesi	323
-1.2.Görülen Geçmiş Zaman Hikâyesi	323
-1.3.Öğrenilen Geçmiş Zaman Hikâyesi	323
-1.4.Belirli Geçmiş Zaman Hikâyesi	324
-1.5.Şart Kipinin Hikâyesi	324
-1.6.İstek Kipinin Hikâyesi	324
-2.Şart	324
-2.1.Geniş Zaman Şartı	324
-2.2.Görülen Geçmiş Zaman Şartı	325
4.1.8.Sıfat-Fiiller	325
4.1.9.Zarf-Fiiller	325
4.1.10.SES OLAYLARI	326
4.1.10.1.Ses Düşmesi	326
-1.Ünlü Düşmesi	326
-2.Ünsüz Düşmesi	326
4.1.10.2.Ses Türemesi	327
-1.Ünsüz Türemesi	327
4.1.10.3.Ses Değişmeleri	327
4.1.10.3.1.Ünlü Değişmeleri	327
-1. i>e Değişimi	327
-2. i>ü Değişimi	328
-3. ı>u Değişimi	328
-4. ü>i Değişimi	328
-5. u>ı Değişimi	328
-6. e>a Değişimi	328
4.1.10.3.2.Ünsüz Değişimi	328

4.1.10.3.3.Tonlulaşma	328
4.1.10.3.4.Sızıcılaşma	329
4.1.10.4.Hece Kaynaşması	329
4.1.10.5.Ünlü Uyumu	330
4.1.10.5.1.Dil Uyumu	330
4.1.10.5.2.Dudak Uyumu	330
4.2.DİZİN	331
5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	542
KAYNAKÇA	547
ÖZGEÇMİŞ	550

1.GİRİŞ

Batı Türkçesinin ilk devrini teşkil eden Eski Anadolu Türkçesi, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluşundan sonra Oğuzca temeli üzerinde XIII ile XV. yüzyıllar arasında gelişme kaydeden yazı dilinin adıdır.

Kendilere özgü lehçeleri olmasına rağmen edebî dil olarak yüzyıllarca Orta Asya'daki ortak yazı dilini kullanan Oğuzlar, Anadolu'ya geldikten sonra Orta Asya'dan çok uzakta kalan bu topraklarda kendi lehçeleri ile de yazmaya başladılar.

Eski Anadolu Türkçesi, Anadolu Selçuklularının son devirlerini, Beylikler Dönemini ve imparatorluk hâline gelmeden önceki Osmanlı devrini içine alır. Bu dönemde meydana gelen eserlerde Arapça ve Farsça unsurlar yer almaktadır, ancak bunların oranı fazla değildir. Yabancı kelimelerin oranı XIII. yüzyıldan XV. yüzyıla gidildikçe artar.

XV. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesine ait eserlerden biri de Âmioloğlu'nun *Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme* adlı tercümesidir. Millî Kütüphane'de 06 Mil Yz A 4854 arşiv numarasıyla kayıtlı olan metnin telif tarihi H. 823/M. 1420, istinsah tarihi ise H. 889/M.1484/1485 olarak zikredilir.

Metin, Hurûfilik'in kurucusu olan Fazlullah Esterebadî'nin *Arş-nâme* adlı eserinin Farsçadan Türkçeye tercümesidir. Hurûfilik'in felsefesini anlatması ve Hurûfilik ile ilgili metinlerin ilk dönem tercümelerinden olması sebebiyle önemlidir. Konular Arapça ve Farsça ifadelerle desteklenmiş, bazı bölümlerinde ayetlerden iktibas edilmiştir.

Amioloğlu ve *Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme* adlı eserine geçmeden önce Hurûfilik ile ilgili kısa bir bilginin, konunun daha iyi anlaşılması açısından önemli olduğu kanaatindeyiz.

1.1.HURÛFİLİK

Eski çağlardan beri, harfleri ve sayıları kutsal kabul edip, bunlara çeşitli sembolik anlamlar yükleyen anlayışlar olmuştur. Antikçağ Pitagorasçılık'ının varlığı sayılarla açıklamaya çalışmasının başka bir şekli olan Hurûfilik anlayışında, varlık

harflerle açıklanmaya çalışılır. Harflerden sembolik anlamlar çıkaran Hurûfilik, genel anlamda harfçilik demektir.

Hurûfilik'in ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, Bâtînîlik'in temel düşüncesini sürdüren Hurûfilik'i bir sistem şekline sokan ve yayan kişi Fazlullah-ı Hurûfî olmuştur. Timur'un saltanatı döneminde (1370-1405) Timur'un ilim ve tarikat ehline değer veren hoşgörüsü, Hurûfilik faaliyetlerini de kolaylaştırmıştır.

“Hurûfilik'i kurarken Bâtînîler'in te'vil¹ usullerini başarılı bir şekilde kullanan Fazlullah rüya yoluyla gerçeği bulduğunu, bazı sırların kendisine bu yolla bildirildiğini ileri sürerek Arapça'daki yirmi sekiz harf ve bunlara ilaveten Farsça'daki dört harf ile sayılar arasında çeşitli ilişkiler kurmak suretiyle Hurufilik sistemini yerleştirmiştir.

Bu sistemde bütün evren ve varlıklar insanın yüzünde bulunduğu kabul edilen ve birine “hutût-ı ebıyye”² diğerine “hutût-ı ümmiyé”³ denilen yedişer hatlı iki görünüşle açıklanır; bütün dini hükümler yirmi sekiz ve otuz iki sayısına uygulanarak bu hükümlerin insanın yüzünde temsil edildiği ileri sürülür. Âyet ve hadisleri de Hurûfilik sistemi çerçevesinde bâtînî te'villere tabi tutan Fazlullah ve diğer Hurûfiler, özellikle hurûf-ı mukattaanın müfessirlerce ileri sürüldüğünün aksine müteşâbih⁴ değil muhkem⁵ olduğunu savunmuşlar, sayısı on dördü bulan bu harfleri de insanın yüzündeki hatlarla ilişkilendirerek açıklamışlardır.” (İ.A., 2009:s.408-409)

XIV. yüzyılın ikinci yarısından sonra, düşüncelerinin şeriata aykırı olduğu yönünde ulemanın görüş bildirmesi üzerine Fazlullah-ı Hurûfî, Timur'un oğlu Mîrân Şah tarafından yakalanıp, Alıncak Kalesi'ne hapsedilerek, yargılama sonunda idam edilmiştir. *Mîrân Şah, Fazlullah'ın öldürülmesinde oynadığı rolden dolayı Hurûfiler*

¹ Ar. Sözü çevirme, söze ayrı mana vermeye kalkışma.

² Baba ile ilgili hatlar [2 bıyık, 2 sakal, 2 favori, 1 bamteli]

³ Anne ile ilgili hatlar [2 kaş, 4 kirpik, 1 saç]

⁴ Müfessirler tarafından Kuran'daki bazı ayetlerin anlamlarının açık olmadığı, bunların yorumunu Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceğini söylemesi.

⁵ Müfessirlere göre, Kuran'daki müteşâbihât olarak adlandırılan ayetlerden başka, muhkemât olarak adlandırılan, anlamları açık ayetler vardır.

tarafından Mârân Şah [yılanlar şahı] ismiyle anılmıştır ve Deccal olarak kabul edilmiştir. (USLUER,2009: s.42)

Fazlullah'ın ölümünün ardından başta en önemli müridi Aliyyü'l-A'lä olmak üzere çok sayıdaki müridi tüm baskılara rağmen Horasan, İsfahan, Suriye, Azerbaycan ve Anadolu gibi pek çok yerde Hurûfilik'i yaymaya devam etmişlerdir.

Ulemanın Hurûfilik'in yayılmasıyla ilgili devlet adamlarını uyarması üzerine, Hurûfiler üzerinde sıkı bir baskı uygulanmıştır. Bu sebeple faaliyetlerini gizli olarak sürdürmüşlerdir.

Faaliyetlerini gizli olarak yürütmeye başlayan Hurûfiler metinlerinde bazı ifadeler için bir takım kısaltmalar kullanmışlardır. Konu ile ilgili önemli olabileceğini düşündüğümüz bu kısaltmalardan ve yine Hurûfilik ile ilgili önemli bir konu olan Hurûf-1 Mukattaa konusundan bahsetmenin faydalı olacağını düşünüyoruz.

1.1.1.Hurûf-1 Mukattaa

Harf kelimesinin çoğulu olan hurûf ile “kesilmiş, ayrılmış” anlamındaki mukattaa kelimesinden meydana gelen bir tamlamadır. ...Hurûf-1 mukattaa, Arap alfabesindeki on dört harften (ق ك ل م ن ه ي ا ح د س ص ط ع) teşekkül etmiş olup bunların üçü tek, dördü iki, üçü üç, ikisi dört, ikisi de beş harflidir. Tekrarlarıyla birlikte yirmi dokuz ünite oluşturan hurûf-1 mukattaa, yirmi dokuz surenin başında yer alır. (İ.A., 2009)

İslam âlimleri, hurûf-1 mukattaa ile ilgili pek çok görüş beyan etmişlerse de gerçekte ne anlama geldikleri kesin olarak bilinmemektedir. Kimi âlimlere göre belli kelimeleri simgeleyen harflerdir, kimine göre ise başında yer aldıkları surenin isimleridir. Hurûfiler ise, Kuran'ın asıl anlamının bu harflerde gizli olduğunu ileri sürerler.

Âl-i İmran Suresi'nin 7. ayetine⁶ göre Kuran'daki bazı ayetler muhkem, bazıları ise müteşabihtir. İslam alimlerine göre *29 surenin başında gelen hurûf-ı mukattaaların geldiği ayetler, müteşabih ayetlerdir* ve bunların anlamını Allah'tan başka kimse bilemez. Hurûfler ise bunun tam aksini iddia ederler. Onlara göre muhkem ayetler, başında hurûf-ı mukattaa harflerinin bulunduğu ayetlerdir. Bunların dışında kalanlar ise müteşabih ayetlerdir.

Huruf-ı Mukattaa'nın Alfabetik Listesi :

1. Elif-lâm-mim→ Bakara/2	16. Hâ-mim→ Zuhruf/43
2. Elif-lâm-mim→ Âl-i İmrân/3	17. Hâ-mim→ Duhân/44
3. Elif-lâm-mim→ Ankebût/29	18. Hâ-mim→ Câsiye/45
4. Elif-lâm-mim→ Rûm/30	19. Hâ-mim→ Ahkaf/46
5. Elif-lâm-mim→ Lokman/31	20. Hâ-mim-ayn-sin-kaf→Şurâ/42
6. Elif-lâm-mim→ Secde/32	21. Kaf→ Kâf/50
7. Elif-lâm-mim-râ → Ra'd/13	22. Kâf-ha-ye-ayn sad→Meryem/19
8. Elif-lâm-mim-sâd→ Araf/7	23. Nûn → .kalem/68
9. Elif-lâm-mim-râ→ Yunûs/10	24. Sâd → Sâd/38
10. Elif-lâm-mim-râ→ Hûd/11	25. Tâ-hâ → Tâhâ/20
11. Elif-lâm-mim-râ→ Yusûf/12	26. Tâ-sin → Neml/27
12. Elif-lâm-mim-râ→ İbrahim/14	27. Tâ-sin-mim → Şuara/26
13. Elif-lâm-mim-râ→ Hicr/15	28. Tâ-sin-mim → Kasas/28
14. Hâ-mim→ Mü'min/40	29. Yâ-sîn → Yâsîn/36 (İ.A.,2009:s.407)
15. Hâ-mim→ Fussilet/41	

1.1.2. Hurûfler Tarafından Kullanılan Bazı Kısaltmalar

Hurûfî metinlerinde kimi kelimeler kısaltmalar kullanılarak yazılmıştır. Metnimizde bunun örneğini سو “sī vü dü” (Farsça 32 sayısı) ve بے “bist u heşt”

⁶ “Sana bu kitabı indiren O'dur. Bunun ayetlerinden bir kısmı muhkemdir ki, bu ayetler, kitabın anası (aslı) demektir. Diğer bir kısmı da müteşabih ayetlerdir” (Âl-i İmran, 3/7)

(Farsça 28 sayısı) ifadelerinin yazılışında sıkça görmekteyiz. Hurûfî metinlerindeki bu kısaltmaları fark etmek metnin doğru okunmasında ve anlaşılmasında önem arz eder. Bu sebeple Hurûfî metinlerinde geçen kısaltmaların bir kısmını burada göstermenin uygun olacağı kanısındayız:

آه	: Allah	ع	: İlm
اه	: Allah	ع	: Ali
ع	: Aleyhisselam	ء	: Anasır
ء	: Aleyhisselam	عص	: Asa
عم	: Aleyhisselam	عت	: Saat
عی	: Arş-nâme-i İlahi	ب	: Leb
بے	: Bist u Heşt	بش	: Behişt
د	: Adem	جیل	: Cebra'il
ف	: Fazl	دا	: Adem
خ	: Hudâ	دخ	: Duzah
ق	: Hakk	فك	: Felek
م	: Aleyhisselam	قبه	: Kible
ص	: Salat	کی	: Kürsî
صلعم	: Sallallahü Aleyhi ves'sellem	ل	: Levh
سو	: Si vü dü	لك	: Melek
تع	: Te'ala	م	: Muhammed
ط	: Hatt	م	: Mehdi
طو	: Hutût	مچ	: Miraç
ذ	: Zat	مف	: Mushaf
میل	: Mikail	عیل	: Azrail
مقط	: Mukattaa	ن	: Nokta
نس	: İnsan	س	: İstiva
صر	: Suret	صرطم	: Sırat-ı Müstakim
ش	: Arş	طا	: Şeytan

طس : *Hatt-ı İstiva*

وا : *Havva*

(GÖLPINARLI,1989)

1.2.ÂMİLOĞLU'NUN HAYATI VE TERCEME-İ CÂVİDÂN-I ARŞ-NÂME'Sİ

1.2.1.HAYATI

‘âmilöğlın sâķī-i bezm-i elest

mey-i tevĥīdle kılmış anı mest (58a21)

Beytinden eserin müterciminin Amiloğlu olduğunu anlıyoruz. Amiloğlu'nun hayatı ile ilgili herhangi bir bilgi yoktur. Hakkında söyleyebileceğimiz eserinden çıkarabileceğimiz çok az bilgiyle sınırlıdır. Mütercim, Hurûflik'in kurucusu Fazlullah-ı Hurûfi'nin Arş-nâme adlı eserini 7 Şabân 823 (17 Ağustos 1420) tarihinde Farsçadan Türkçeye çevirmiştir.

şâh işârâtı-la buldı intizâm

Fârisīden Türkīye döndi kelâm (58a13)

târīhini sâbi‘ şa‘bân bil

hem sekiz yüz ü yigirmi üç yıl (57b2)

Bu eserden yola çıkarak mütercimin, Hurûflik öğretisini Anadolu'da yaymaya çalışan Fazlullah'ın müridlerinden olduğunu söyleyebiliriz. Eserin yazıldığı 823 (1420) tarihi ile Fazlullah'ın idam edildiği 796 (1393/1394) tarihi arasındaki 27 yıllık sürenin çok da uzun olmadığı göz önüne alındığında bu ihtimal daha da kuvvetli bir hal alıyor.

Mütercimin bu eserden başka eserinin de bulunmaması onun hakkında bilgi edinmeyi iyice zorlaştırıyor.

Fazlullah-ı Hurûfi'nin idam edilmesinden sonra ulemanın devlet erkânını Hurûflik faaliyetlerine karşı uyarması sebebiyle Hurûfiler üzerinde sıkı bir baskı uygulanmıştır. Bu sebeple faaliyetlerini gizli olarak sürdürmüşlerdir. Mütercim hakkında bilginin yok denecek kadar az olmasını da buna bağlayabiliriz.

1.2.2. TERCEME-İ CÂVİDÂN-I ARŞ-NÂME

Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme, 7 Şabân 823 (17 Ağustos 1420) tarihinde Amiloğlu tarafından Farsçadan Türkçeye çevrilmiştir. Bu bilgiyi metinde geçen şu beyitlerden anlıyoruz:

‘arş-nâme virdi buña nâm Hağ

buña tutmaz tâ ebed kimsene dağ (57a1)

şâh işârâtı-la buldı intizâm

Fârisiden Türkiye döndi kelâm (58a13)

târîhini sâbi‘ şa‘bân bil

hem sekiz yüz ü yigirmi üç yıl (57b2)

Eserin aslı Farsça olup, Hurûfilik’in kurucusu Fazlullah-ı Hurûfî tarafından Hurûfilik’in felsefesinin anlatıldığı bir eserdir. İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emirî Koleksiyonu’nda dili Farsça olan 3 nüshası⁷ daha vardır. İncelediğimiz metin ise Türkçe olup, Milli Kütüphane’de 06 Mil Yz A 4854 arşiv numarasıyla kayıtlıdır. Ta’fîk bin Sehef tarafından 889(1484/1485) tarihinde istinsah edilen eser, mesnevi tarzında yazılmış olup, 2488 beyitten teşekkül etmiş ve Fâ i lâ tün Fâ i lâ tün Fâ i lün kalıbıyla yazılmıştır.

Fazlullah’ın 796 (1393/1394) tarihinde idam edilmesi göz önüne alındığında 823 (1420) tarihli bu tercüme, Hurûfilik’in ilk dönem tercümelerinden olması sebebiyle önem arz etmektedir. *Ayrıca Katip Çelebi Arş-nâme’den Fazlullah’ın öldürülmesine yol açan eseri olarak bahseder.*(USLUER,2009: s.48)

Eserin giriş kısmında Allah’ın 28 ve 32 ilahi kelamının insan suretinde zuhur ettiğinden bahseder. Hz. Âdem, Havvâ ve Hz. Muhammed’in yüzlerinde bu istiva hatları görünmektedir. Hatta Züleyha’nın Hz. Yusuf’a âşık olmasının sebebi de Yusuf’un yüzünde Allah’ın bu işaretlerini görmesine bağlanır. Allah’ın bu işaretlerinin yakından bilinmesi gerektiği, aksi takdirde insanın şeytandan farkının kalmayacağından bahseder. Metnin devamında Hz. Muhammed’in Miraç

⁷ İstanbul Millet Ktp., Ali Emirî, No:34 Ae Farsça 992
İstanbul Millet Ktp., Ali Emirî, No: 34 Ae Farsça 1003
İstanbul Millet Ktp., Ali Emirî, No: 34 Ae Farsça 1011

hadisesinden bahsedilir. Miraç gecesi, farz kılınan 50 vakit namazın sonrasında 5 vakte kadar indirilmesi anlatılır. Savaş zamanı 11 rekâtın, barış zamanında ise 17 rekâtın farz kılınmasından bahsedilir. Cuma günü Hz. Âdem yaratıldığı için müminler için bu günün önemi, sûrun cuma günü üfleneceği, Hz. İbrahim'in Hz. İsmail'i kurban edeceği sırada Allah tarafından koç gönderilmesi hadisesi, hacc vazifesi, hacere'l-esvad taşının önemi gibi pek çok konuya metinde değinilmiştir.

Bu durumlar üzerinden Hurûfî anlayışına göre pek çok hesaplamalar da yapılmıştır. Metinde her kavram Hurûfilere göre, bilindiğinin dışında, farklı bir anlam taşıdığı için, bu kavramın Hurûfî anlayışında neyi işaret ettiğini bilmek metnin daha iyi anlaşılması noktasında önemlidir.

1.2.3. TERCEME-İ CÂVIDÂN-I ARŞ-NÂME'NİN DİLİ

Tercüme-i Câvidân-ı Arş-nâme'nin dili yazıldığı dönemin dil özelliklerini geniş ölçüde yansıtmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi'ndeki yuvarlaklaşma metinde gerek yapım gerekse çekim eklerinde görülür. Türkçenin her döneminde görülen dil uyumu incelemiş olduğumuz bu metinde de mevcuttur. Eski Anadolu Türkçesinde bazı eklerin sadece yuvarlak, bazılarının ise sadece düz ünlülü olmasından dolayı metnimizde dudak uyumu, dil uyumu kadar sağlam değildir.

Eser harekeli olmayan bir metin olmasının yanında, müstensih bazı kelimelerde, üzerine geldiği harfi çift olarak okutan şedde işaretini kullanmıştır. Bunlar: *haṭṭın* 1b13, *evvel* 1b13, 3a7, 8b1, 8b2, 8b6, 10a4, 13b7, 13b17, 13b18, *evvelîn* 4a5, 12b5, 12b12, 13b6, *müsemmâ* 8b1, 8b2, 8b6, 13b18, *seyyidü'l-eyyâm* 17a16, *seyyie* 34a16, *ümmü'l-kitâb* 3a20, 3b1, 8b15, 14b1, *ümmehât* 3b9, *cennet* 3b9, 19a1, *Ḥavvâ* 3b8, 4a17, *ümmeṭ* 7a18, 15b22, *ümmü'l-ḳurâ* 12a21, *'alleme'l-esmâ* 19b18, 23b17, *'izzetin* 29a15

Bu dönemde *ك* ile yazılan *ñ*, metinde bir iki örnekte *ك* şeklinde karşımıza çıkar: *bing* “bin” 38a16,38b9, *anga* “ona” 29b2, 5b16

Metinde bazı kelimelerin yazılışında iki farklı yazıma rastlanmıştır. Daha çok *yir* ve *di-* kelimelerinde görülen bu farklı yazılışlar bazen aynı sayfa içinde

görülebildiği gibi, aynı beyitte de görebiliyoruz. *Yir* (yer) kelimesi bazı yerlerde ير, bazı yerler de يير şeklinde yazılmıştır. ير şekli 16b10, 21a19, 21a7 gibi pek çok yerde görülürken, *yir* kelimesinin 41b'de geçtiği yerler önemlidir. Çünkü aynı sayfada kelime 41b4'de يير, 41b8'de ير şeklindedir. 22a22 ve 46a18'de bu kelime her iki şekliyle de karşımıza çıkar. *Dimek* (demek, söylemek) fiili de metinde çoğunlukla د harfinden sonra ى getirilerek yazılmıştır. Fakat bazen د harfinden sonra ى harfinin yazılmadığı örnekler de mevcuttur: دير (dir) 13b16, 16a11, 17b18, 18b9, در (dir) 10b8, 34b8, دمشدى (dimişdi) 22a3, 25b17, دمشدر (dimişdür) 34a16, ديمكدن (dimegden) 29a15, ديماسن (dimeyesin) 30a7, v.b.

Metinde bir kelimenin iki farklı şekilde yazılışına, *yigirmi* kelimesinin yazılışını örnek verebiliriz. Müstensih, *yigirmi* kelimesini hem يكرمى (yigirmi 52b1) hem de ايكرم (igirm[i] 3b6, 3b7) şeklinde yazmıştır.

Metinde tonsuz ünsüzlerin tonlulaşması olayı sıkça görülmüştür. Ancak metinde tonlulaşmaya uğramayan örnekler de mevcuttur: tur- 31b23, toğ- 35a8, toğrı 2a5, tuğağñ 2b1, toludur 4b11, toğrat- 5a11, tamar 6b14, tuy- 7a5, tol- 13a2, tolağ 19a9

Eserde sıkça görülen bir diğer ses olayı da sızıcılışmadır : yoğsa 5a1, bağandur 5a12, arğasında 10b16, oğıt- 13a13, çığ- 18b18, yoğ 2a20, çoğ 18b11, artuğ 53b18, yağşırağ 57a17

Geçmişte tonlu olup bugün tonsuz olan kullanımlara da rastlanmıştır: dürlü 2b2, ditrese 54a15

Eski Anadolu Türkçesi döneminde görülen geçmiş zamanın 3. şahıs çekimi daima düz-dar ünlü ile çekimlenir. Metnimizde müstensihin görülen geçmiş zaman 3. tekil şahıs çekimini yuvarlak-dar ünlü ile çekimlediği bir örnek de vardır: ger-**dü** 38b6

Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerin hâkim olduğu metinde bazı kelimelere gelen eklerin Eski Türkçe dönemine ait şekillerini de görmek mümkün: taraf+**ta**

2b12, anga 5b16, endiše+ler+ge 51b9, yañağ+uñ+dın 2b6, öñ+din 18b8, taş+karu 40b7

Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme'nin konusu itibariyle sembolik bir anlatımı vardır. Metinde sadece Hurûfîler tarafından anlaşılacak kısaltmalar mevcuttur. Bu kısaltmalar metnimizde Farsça *sî vü dü* (32) ve *bist u hešt* (28) sayıları için kullanılmıştır. *Sî vü dü* سو, *bist u hešt* بس şeklinde yazılmıştır. Kısaltmalarla ilgili listeyi giriş kısmında Hurûfîlik başlığı altında vermiştik.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait eserler üzerinde yapılan çalışmalar hakkında yaptığımız literatür taraması sonucunda elde ettiğimiz bilgilerin bir kısmı şunlardır:

Faruk Kadri TİMURTAŞ (1990), Süleyman Çelebi tarafından 1409-1410 (H.812)'da yazılan ve asıl adı Vesiletü'n-Necât (Kurtuluş yolu vesilesi) olan Mevlit üzerinde metin ve sözlük çalışması yapmıştır. Eser, XV. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmıştır. Dönemin dil özelliklerini taşıması bakımından önemlidir.

Faruk Kadri TİMURTAŞ'ın Eski Türkiye Türkçesi adlı çalışması da XV. yüzyılın ilk yarısında yetişmiş olan şairlerin eserlerinin gramer özelliklerinden bahsetmesi açısından önemlidir.

Gürer GÜLSEVİN'e ait *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler* adlı eser dönem Türkçesinin gramerine ilişkin bilgileri bünyesinde barındıran eserlerdendir.

Hanifi VURAL'ın hazırlamış olduğu Dede Ömer Rûşenî'nin *Çoban-nâme* isimli eseri Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait bir çalışma olması bakımından önemlidir ve burada zikredilmelidir.

Hasibe MAZIOĞLU, Eski Anadolu Türkçesi döneminin önemli yazarlarından olan Ahmet Fakih'in *Kitâbu Evsâfi Mesâcidiş-Şerife* adlı eseri üzerinde çalışmıştır. TDK yayınları arasından çıkan bu çalışma, mütercim ile ilgili verdiği bilgiler, eserin transkripsiyonlu metnini, tıpkıbasımını ve dizinini içermesi bakımından önemlidir.

Kamil TİKEN'in 2004 yılında TDK yayınlarından çıkmış olan *Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf-fiiller* adlı çalışması yine bu dönem ile ilgili önemli kaynaklardandır. Çalışma, XIV. yüzyıla ait olan Hoca Mesud'un *Süheyl ü Nev-bahar*'ı, Aşık Paşa'nın *Garib-nâme*'si ve Şeyyad Hamza'nın *Yusuf u Züleyha*'sının taranması ile hazırlanmış doktora tezinin genişletilmiş halidir.

XV. yüzyıl Türk edebiyatının önemli kaynaklarından olan ve tek nüshası Oxford'da School of Oriental and African Studies kitaplığında bulunan Ömer bin

Mezîd'in *Mecmûatü'n-Nezâ'ir* adlı eseri üzerinde çalışan Mustafa CANPOLAT (1995), eser üzerinde metin, dizin ve tıpkıbasım çalışması yapmıştır. Çalışmada, Notlar kısmı metnin belli başlı dil özelliklerinden bahsetmesi açısından önemlidir.

İran edebiyatının en meşhur simalarından olan Sadî 'nin (öl. 690/1291) *Gülîstan* adlı eseri pek çok kez Türkçeye çevrilmiştir. Anadolu sahasında *Gülîstan*'ın Türkçeye ilk tercümesini 833 (1430) yılında Mahmud b. Kâdi-i Manyas yapıp II. Murat'a sunmuştur. Mustafa ÖZKAN'ın 1993 yılında TDK yayınlarından çıkan bu önemli çalışması Giriş, İnceleme, Metin ve Sözlük kısımlarından oluşmuştur.

Eski Anadolu Türkçesinin ilk eserlerinden biri olan Kitab-ı Gunya üzerine ilk çalışma Muzaffer AKKUŞ tarafından 1986'da doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Çalışma Giriş, İnceleme, Metin, Sözlük ve Tıpkıbasım olmak üzere beş bölüm halinde 1995'te TDK yayınları arasından çıkmıştır.

Son olarak Mustafa ÖZKAN'ın *Türk Dilinin Gelişim Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Hatice ŞAHİN'in *Eski Anadolu Türkçesi* ve Gürer GÜLSEVİN ile Erdoğan BOZ'un birlikte hazırladıkları *Eski Anadolu Türkçesi* adlı eserler de dönem üzerine yapılmış önemli çalışmalardır.

3.MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. MATERYAL:

Bu çalışmanın materyali Âmiloğlu'nun XV. yüzyılda Farsçadan Türkçeye tercüme ettiği “ *Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme*” adlı eseridir. Metin, Ankara Millî Kütüphane’de, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A4854 arşiv numarası ile kayıtlıdır. 200x128-155x105 mm ölçütlerindeki eser, nesih yazı sitili ile yazılmıştır. Altmış bir varak olan eserin satır sayısı, on dokuz ile yirmi üç satır arasında değişmektedir. Cilt kapakları desenli kağıt kaplı, mukavva bir cilt içerisindedir. Söz başları ve duraklar kırmızıdır.

3.2. YÖNTEM:

İncelediğimiz metin altmış bir varaktan müteşekkildir. İlk olarak üzerinde çalışacağımız metin Türkçe, Arapça ve Farsça sözlükler eşliğinde okunmuştur.

Okunan metin yazıya geçirilirken transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır. Metnin varak numaraları sayfanın üst-orta kısmına, her sayfaya ait satır numarası 1,2,3,... şeklinde satır başında gösterilmiştir. Metinde özel isimlerin baş harfleri büyük yazılmış ve bu isimlere gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmıştır. Bunun dışında noktalama işareti kullanılmamıştır. Metin içerisinde bazen anlamın tamamlanması için tarafımızdan eklenen ifadeler ve ekler [] içine alındı (bula[r]da 32b11), bazen de müstensih tarafından vezin kaygısıyla yazıldığını düşündüğümüz fazla ifadeler ve ekler de parantez içinde gösterilmiştir (alnınuñ hilkat(i) iy merd-i Hudâ 10b11).

İnceleme kısmı, Şekil Bilgisi ve Ses Olayları olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Metinden verilen pek çok örnek, yapılan izahatları anlaşılır hâle getirmeye yöneliktir. Örneklerin sonuna varak ve satır numaraları eklenmiştir (hatt+ıla 2a10).

Dizin bölümünde, metinde yer alan tüm sözcükler alfabetik olarak sıralandı, sözcüklerin menşei ve anlamları verildi. Gramatikal dizin oluştururken; metin

içerisinde aynı kelimenin farklı anlamları kullanıldığı durumlarda, kelimenin anlamı belirtilirken anlamların önüne 1,2,3, ... gibi rakamlar konuldu. Sözcükler arasında krş. kısaltması kullanılarak göndermede bulunuldu.

3.3.METİN

1b

1. Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
ādem ḥākidür iy dīv-i recīm
2. Ādem ḥāki cihānuñ cānıdur
nuṭḡ-ı Yezdāndur Ḥaḡḡ'uñ Ḳur'an'ıdur
3. adıdur çün ism-i a'zam Ādem'üñ
gözüsidür on sekiz biñ 'ālemüñ
4. ger ḥaḡḡı isterseñ iy ādemī
nefḥa-i rūḥu'l-ḡudsden ur demi
5. Ḥaḡḡ'ı isterseñ işit nuṭḡ-ı beyān
Ḥaḡ Te'ālā sırrını ḥaḡḡdan 'ayān
6. Ḥaḡḡ'a vaḥdet yolını Ādem bulur
cümle esmā sırrını Ādem bilür
7. melegüñ üstādı Ādem'dür hemān
k'oldı mescūd melek ol ḡayb-dān
8. ism-i a'zam ḥaḡḡuñ ismi sende var
maḥrem-i esmā olandur rāz-dār
9. Ḥaḡ yogurdu Ādem'üñ çün ḥākini
şüretinde yazdı ḥaṭṭ-ı pākini

10. yazdı ur'ān'ũn urũfin bĩ-gala
 Őret-i levhinde sĩ vũ dũ a
11. Őretidũr 'arş-ı ramān u kelām
 sũz tecellĩ ıldı Ādem'de tamām
12. nuk-ı ramāndur yũzi 'arş-ı udā
 oı *e'r-ramānu 'ale'l-'arşi'stevā*⁸
13. atın evvel oı yigirmi sekiz⁹
 Amed'ũn vechinde iy ehl-i temĩz
14. sĩ vũ dũ geldi nukĩ Ādem'ũn
 nukĩ bist u heŐtdũr ātemũn
15. kirpũgi dũrt iki aşı Őa bir
 yidi a oldu cemālinde mũnĩr
16. ikidũr zũlfi iki enfinde var
 ũ daı la'linde yazmış Kird-gār
17. oldu on dũrt a yũzinde āŐikār
 ıldı on dũrt yirde ol daı arār

⁸ "Rahman, Arş'a istiva etmiŐtir." (Tā-Hā, 20/5)

⁹ Metinde "yirmi sekiz" sayısı Farsa "bist u heşt" in Hurufiler tarafından kullanılan kısaltması ile yazılmıştır. Fakat ikinci mısra sonundaki "temĩz" kelimesiyle kafiyeli olması iin bu sayının Tũrkesini yazmayı uygun bulduk.

18. iki on dört oldu yigirmi sekiz
 âdemüñ yüzinde iy ehl-i temîz
19. Ahmed'üñ nuṭkınca gelmişdür tamâm
 Ahmed'e kim reh-nümâdur bu kelâm

2a

1. ser-be-ser bir bir şifât-ı zü'l-celâl
 Hâḳ Te'âlâ zâtı gibi bî-zevâl
2. zât gibi her eşyâda müstaḳîm
 hem raḥîm ü hem kerîm ü hem ḳadîm
3. Ahmed'üñ vechinde oḳursañ ḥaber
 añlayasın ma' nî-yi şaḳḳu'l-ḳamer¹⁰
4. vech-i Âdem'dür şırâṭ-ı müstaḳîm
 ḳıldı İbrâhîm şaçını dü nîm
5. ḳaşı gibi şaçını gel iki böl
 kim şırâṭ oldur şorarsañ toḡrı yol
6. iki 'aynuñ kirpügi dört oldu bes
 Hâḳḳ'dan özge bunu bilmez hîç-kes
7. 'ârızında varıladur iki ḥaṭ
 ḥûbdur ḥûbluḳ içinde bî-ḡalaṭ

¹⁰ Hz. Muhammed'in parmağıyla ayı ikiye böldüğü mucizesidir.

8. ancılayın iki haṭ enfinde var
şöyle kılmışdur beyānı Kird-gār
9. ışığa tuttuḡda bir haṭṭ-ı Hudā
Haḡ Te'ālā fark idüp kıldı cüdā
10. istivā haṭṭ-ıla eylerseñ güzer
añlayasın ma'nī-yi şaḡḡu'l-ḡamer
11. oldu sī vü dü haṭṭı āşikār
kıldı on altında on altı ḡarār
12. Haḡḡ'uñ sī vü dü nuṡḡınca tamām
k'Ādem'e gelmişdi Haḡḡ'dan bu kelām
13. melege Ādem anıñla reh-nümā
oldı kim ol yidi esmā-yı Hudā
14. 'alleme'l-esmā budur Haḡḡ'dan beyān
şanma ki bün söz olur dīn ü imān
15. işbu sī vü dü haṭṭ-ı bī-miṡāl
k'Ādem'uñ vechinde yazdı zü'l-celāl
16. bir haṭṭuñ her birisidür dört haṭ
oḡı bir vech-le daḡı bī-ḡalaṡ

17. od u yil ʔoprag u ʔudur ki var
böyle taħmīr eylemiʔdür Kird-gār
18. sī vü dü saṭr ḥaṭṭ-1 ḥākīdür
Ādem'üñ ʔöyle ki nuṭḡ-1 pākīdür
19. od u yil u ʔu ḥaṭṭı yüzinde var
sī vü dü sır yazupdur Kird-gār
20. daḥı vech-le bu kısımı ṭālibā
gör ne oḥur menhī vech-i Ḥudā
21. fark-1 ādem ḥaṭṭına buldı çü yol
ḥaṭṭınuñ sırrına Ḥaḡḡ'uñ vāḡıf ol
22. ʔād-bīnī iki ḥaṭ oldı 'ayān
oḥısañ cennet senüñdür cāvidān ¹¹

2b

1. 'arızuñ ḥaṭṭını eylerseñ cüdā
ṭuṭaḡuñ altındadır rāh-1 Ḥudā
2. ṭālibā bir dürlü daḥı kı1 nazār
tā bilesin ma' nī-yi ʔaḡḡu'1-ḡamer
3. alnıdur fark gibi ʔaḡ iki ḥaṭ
ḥaṭṭını Ḥaḡḡ'uñ oḥı kı1ma ḡalaṭ

¹¹ Kelime sehven cāvān olarak yazılmıştır.

4. aşlarıñ iki atı altında var
kirpüğe dek anı yazmış Kird-gār
5. kirpük altında iki at  ayān
oıı kim almaya taıımın ü gümān
6. iki satır oıı yañaııñdın ki var
nūr-1 aı ondan olupdur āşikār
7. burnıñ taşrası iki satır-1 aı
atını aıı'ıñ oıı üşte sebaı
8. bu satırlar azret-i Yezdānıdır
kāf u nūñ bu nigāristānidür
9. vechi-le la' li arasında ki var
iki at yazmıdı Perverdigār
10. iki la' linden nigāruñ istivā
āşikārā ıldı dört atı-1 udā
11. atı-1 aı oldu on altı āşikār
her araf sekizdür arturma i yār
12. her arapta ola sī vü dü at
od u yıl topraı u şudur bī-ıalaı

13. kıldı on altı kara haṭ ihtiyār
tā bu on altı aḡ ola āşikār
14. Muşhaf-ı Haḡ vech-i Ādem'dür oḡı
Haḡ katında ism-i a' zamdur oḡı
15. bu bist u heşt vü otuz iki¹²
nuṭḡ-ı haḡḡdur ḡoma gönülde şekki
16. Haḡ Te' ālā nuṭḡı kim oldur kelām
bu ḡalīfe vechini ṭıtdı maḡām
17. ḡaḡ şıfātıdur ki zāta yol bulur
ṭālibā ḡaḡ zātına rehber olur
18. sī vü dü nuṭḡ-ıdı nuṭḡ-ı ezel
şābit u ḡā'im bi-zāt-ı lem-yezel
19. cümle eşyāya muḡıṭ oldı bu zāt
Haḡ Te' ālā zātına oldı şıfāt
20. gün içinde yoḡ bunlarsuz vücūd
bī-şebīh ü mişl ü hem-tā çün vedūd

¹² Metinde “otuz iki” sayısı Farsça “sī vü dü” nün Hurufiler tarafından kullanılan kısaltması ile yazılmıştır. Fakat ikinci mısra sonundaki “şekki” kelimesiyle kafiyeli olması için bu sayının Türkçesini yazmayı uygun bulduk.

21. bu sī vü dü huṭūṭ-ı lā-yezāl

Ādem'ün vechinde yazdı zü'l-celāl

3a

1. yüzi ḥaṭṭın Ādem'ün Ḥavvā'da bul
tā bulasın cennet-i raḥmānda yol

2. oldu Ḥavvā şūretinden fetḥ-i bāb
k'Ādem'ün götürdi vechinden ḥicāb

3. aña Ḥavvā maḥrem-i esrār idi
Ādem'e ya' nī muḥabbet var idi

4. ḥaṭṭını Ḥavvā'nuñ oḥı bī-ḡalaṭ
memnū' -dı şūretinden yidi ḥaṭ

5. yazdı Ḥaḳ Ḥavvā yüzinde ḥaṭ yidi
nitekim ḥaṭṭ-ı behiṣti ehli-di

6. yazdı ḥoş ḥaṭṭ-ıla 'allāmü'l-ḡuyūb
ḥūr u ḡilmānuñ huṭūṭın gibi ḥūb

7. ehl-i cennet yüzine yazmış İlāh
buncılayın dil-keş ü ḥūb u siyāh

8. ḥaṭṭ-ı ādem gibi her ḥaṭṭı ki var
ol yidi ḥaṭ dört oldu āşikār

9. od u yil toprag u udur iy püser
yağşı fehm eyle ki ıldum muhtaşar
10. yidi araf evvel ü yidi dağı
bu dağı bist u heştdür oğı
11. istivâ ağğ-ıla çün ılduñ güzer
iki kez sî vü dü gör iy püser
12. ola Havvâ ‘arızında iki ağğ
ağğ yolın ılaydı âdem teg alağğ
13. zîre âdem vechinüñ ağğı ki var
derhem olmuş yaş ağğ-ıla i yâr
14. kim oğurdı sî vü dü ağğ-ı İlâh
lem-yezelde yaña güm olaydı râh
15. ger diyeler ağğ-ı ‘arız ağğ-ı ser
bir ağğdur anı añla iy püser
16. oldı Havvâ’dan bu ağğ pes âşikâr
gör ki ılğatde ne ılmış Kird-gâr
17. biş ağğımı dağı mağv itdi rab
iki burun ağğı vü üç ağğ-ı leb

18. dörd yidi ھاﺗﺘﯩ ﺁﺩﻩﻣﺪﯗﺭ ﻱ ﻳﺎﺭ
k'oldı bist u heşt ھاﺗ ﺁřﯩﻜﺎﺭ
19. gelmedi ھاﻭﯞﺁ ﻳﯜﺯﯨﻨﺪﻩ ﻳﯩﺪﻱ ھاﺗ
ھاﺗﺘﯩ ﻳﯩﻐﯩﺮﻣﻰ ﺑﯩﺮ ﺍﻟﺪﯨ ﺑﯩ-ġalaﺕ
20. Ādem'üñ ھاﺗﺘﯩﻨﺎ ﺍﻟﺪﯨ ﻓﻪﺗﻩ-ﻱ ﺑﺎﺏ
fātiھا ﺩﯨﻨﯩﻠﯩﺮ ﯞﯨ ﻫﻪﻡ ﯞﯨﻤﻤﯘ'l-kitāb
21. ﻳﯩﺪﻱ ﺁﻳﻪﺕ ﺍﻟﺪﯨ ﺍﻟ-ھاﻣﺪ ﻱﻱ ﭘﯜﺳﻪﺭ
hem ﻳﯩﻐﯩﺮﻣﻰ ﺑﯩﺮ ھاﺭﻑ-ﻱ ﺩāﺩ-ger

3b

1. ﺍﻟﺪﯨ ﺑﯩﺮ ﯞﻩﺡ-ﻱﻟﻪ ﺍﻟ ﯞﯨﻤﻤﯘ'l-kitāb
ھاﺗ ﯞﻩﺡﻰ ﺍﻗﯩﻨﯩﺮ ﯞﻩﺡ ﺩﯗﺭﻟﯘ ﺑﺎﺏ
2. ﭼﯘﻥ ﻳﯩﺪﻱ ھاﺗ ھاﻕ ﻳﯜﺯﯨﻨﺪﻩ ﻗﯩﻠﺪﻱ ﻛﯩﻢ
her řalāt ﺍﻟﻤﺎﺩﻱ ﺍﻧﺴﯘﺯ lā-cerem
3. ھاﺗﺘﯩ-ﻱ Ādem ﺍﻟﺪﯨ ھاﻭﯞﺁ'dan řuhūr
bōyle ﻗﯩﺴﻤﻪﺕ ھاﻘﻘ'dan ﺍﻟﺪﯨ ﯞﻩﺡ-ﻱ nūr
4. ﯞﻩﺡ-ﻱ Ādem'den ﻳﯩﺪﻱ ھاﺗﺘﯩ-ﻱ ھاﺩﺁ
ħilqatinden ﻗﯩﻠﺪﻱ ھاﻭﯞﺁ'nuñ cūdā
5. tā ﺍﻟﺎ ﻳﯩﻐﯩﺮﻣﻰ ﺑﯩﺮ ھاﺭﻑ-ﻱ řadīm
bul ﻳﯜﺯﯨﻨﺪﻩﺩﯗﺭ řırāt-ﻱ mﯘřtaġīm

6. fātiḥa igirm[i] bir ḥarf-i Ḥudā
oldı Ḥavvā'nuñ yüzinde reh-nümā
7. tā bu igirm[i] bire yol bulasın
Ādem'üñ ḥatṭına muḳır olasın
8. Ādem'üñ yüzindeki ḥatṭ-ı Ḥudā
oldı Ḥavvā'dan zuhūr vehm cüdā
9. didi cennet taḥt-ı pāy-ı ümmehāt
bu sebebden bu ḥaberi virdi zāt
10. ḥatṭ-ı Ḥavvā olmasa buncılayın
azdururdu ṭālibi dīv-i la'ın
11. didi oldı fikrūñ iy ṭālīb ğalaṭ
yoḥdur Ādem vechi sī vü dü ḥaṭ
12. 'ārızı ḥatṭı-la birdür ḥatṭ-ı fark
yoḥdurur arada bu bir kııl fark
13. bir ola ger ḥatṭ-ı 'ārız ḥatṭ-ı ser
cümle bist u heşt olmaya sır
14. ḥatṭ-ı Ḥavvā'dan ki fark oldı bu ḥaṭ
taḥkīk oldı ḥatṭ-ı Ādem bī-ğalaṭ

15. fark olındı Һaṭṭ-ı fark u Һaṭṭ-ı vech
bir Һaṭ olmağa yoḥdur hîç vech
16. Һaṭṭ-ı Ādem iftitāhın Kird-gār
kıldı Һavvā şüretinden āşikār
17. bu yigirmi bir Һarf-i lâ-yezāl
geldi tekrāra vü gösterdi kemāl
18. gelmeseydi buncılayın kār için
*küntü kenzen*¹³ kılmağa izhār için
19. çün teveccüh kılalar ehl-i necāt
fātıhasuz didi olmaya şalāt
20. hem seferde hem Һazarda Һaḫ didi
kıl namāzı on birle on yidi
21. anuñçün bu Һamu ehl-i cinān
Һaṭṭ-ı Һavvā gösterür yüzde ‘ayān
22. çün yigirmi bir Һarf el-Һamd olur
Һaṭṭ-ı Һavvā’dur bunu ‘ārif bilür
23. dört yidi çünki Ādem Һaṭṭı-dı
gelmedi Һavvā yüzinde bir yidi

¹³ “Ben gizli bir hazine idim” (Hadis-i Kudsi, Muhyiddin İbn Arabî, Fütûhât I, 187.)

4a

1. üç yidi yigirmi birdür iy ‘azîz
her biridür yine yigirmi sekiz
2. yidinüñ dört oldı her ھاٲٲı ki var
od u şuda dördi bu ٲoprağ u nâr
3. yine bist u heşt ھاٲٲ-1 ھudâ
kim yüzinden Âdem’üñ olmaz cüdâ
4. çünkü ھavvâ saçını iki bölse
yidi ھاٲٲ-1 istivâ sekiz kılsa
5. her biridür dört ھاٲٲ-1 evvelîn
kim sî vü dü olur ھاٲٲ-1 mübîn
6. var raħmân ھاٲٲı’r-raħmânı¹⁴ bul
ger şorarsañ ‘arş-1 ھاٲٲıdan âgeh ol

ķâle ‘allim er-raħime mu‘ alleķatün bi’l-‘arşı veşalenî veşalehu’llâhü ve men

ķaٲa‘ anî ķaٲa‘ a’ llâhü¹⁵

7. iki ‘ârîz ھاٲٲ-1 ھavvâ’nuñ i yâr
başınıñ bir ھاٲٲı-la olsa şümâr

¹⁴ Metinde “çok merhametli Allah” anlamına gelen bu ifade her ne kadar “ھاٲٲı-yı raħmân” gibi Farsça tamlama şeklinde görünse de ifadenin aslı Arapça tamlama olup, “ھاٲٲı’r-raħmân” şeklinde olabileceğini tahmin ediyoruz.

¹⁵ Dedi [Peygamber a.s.] : [Allah dedi] Bil ki sila-i rahim arşta asılıdır. Bana (Allah’a) yakın olana Allah da yakın olur. Kim benimle alakayı keserse Allah da onunla alakayı keser. (Buhari, “Edeb”,13; Müslim, “Bir”,17.)

8. oħıyan bu ħaṭṭı ħ̄ānende faḳīr
baş u ʿārız ħaṭṭını farz ide bir
9. ħaṭṭ-ı Ādem olmayaydı iy ʿazīz
sī vü dü-le vü yigirmi sekiz
10. istivā ile ne ğayr-ı istivā
maʿlūm olmayadı bu ħaṭṭ-ı Ĥudā
11. Ādem'ün vechi ħuṭūṭı āşikār
olmayadı böyle kısmıla şümār
12. her ki Ĥavvā'dan ħaber-dār olmadı
Ādem'ün taḳsīm-i ħaṭṭın bilmedi

**ḳāle'n-Nebıyyü ʿallım ene'llāhü ene'r-raḥmānū ʿallaḳtü'r-Raḥıme ve şefḳate lehā
min ismī teḳülü men veşalenī veşalehu'llāhü ve men ḳaṭaʿanī ḳaṭaʿa'llahü şadeḳa¹⁶**

13. Ādem'ün başıymış ʿarş-ı Ĥudā
Ḥaḳ olur mı hīç ʿarşından cüdā
14. şāhibü'r-raḥm raḥm-ı Ĥavvā imiş
ki yüzinde yidi ħaṭ peydā imiş

¹⁶ Nebi dedi ki : Bil ki, ben Allah'ım, ben Rahman'ım. Sıla-i rahmi ve şefkati ismimle alakalandırdım. Ve dersin ki, kim bana (Allah'a) vasil olursa Allah da ona vasil olur. Kim benimle (Allah'la) sıla-i rahmi keserse Allah da onunla sıla-i rahimi keser. Sadeka (Doğru söyledi)

15. didi Havvā her kim ulaşdı baña
vāřıl olmuşdur anuñla Hudā
16. her ki Havvā hilkatini bilmedi
haşı-ı Ādem'den haber-dār olmadı
17. bu sebebden didi ol ehl-i necāt
oldı cennet taht-ı pāy-ı ümmehāt
18. vech-i Ādem'de ki oldur bū'l-beřer
ođıduñ esrār ü *ve'n-şakku'l-kamer*¹⁷
19. var yüzinde on dōrt haç āřikār
on dōrt dağı anuñ altında var

4b

1. oldı bist u heşt haşı-ı Hudā
kim yüzinden Ādem'ün olmaz cüdā
2. istivā haşı-ıla çün kılduñ güzār
oldı sī vü dü haşı āřikār
3. nitekim sī vü dü nuşı-ı Hudā
ol ki olmaz külli eřyādan cüdā
4. 'adn cennātında dōrt ırmağ var
ondan olur sırr-ı vağdet āřikār

¹⁷ "Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı" (Kamer, 54/1)

5. sī vü dü dişi dürr-i āb-dār
sī vü dü yirde kılmışdur qarār
6. sī vü dü ya ya yigirmi sekiz
nice yirde geçdi bu söz iy 'aziz
7. hilkat-i haqest bisyār in güzešt
münhaşırdur sī vü dü vü bist u hešt
8. her biridür dört haṭṭ-ı Kird-gār
haṭṭ-ı hāk u bād u haṭṭ-ı āb u nār
9. yazdı bist u hešt haṭṭ-ı Kird-gār
şu yigirmi sekiz ü mişince nār
10. iki bist u hešt toprağ u yıl
sen bu ma' nī sırrını ki añla bil
11. Muştafā' nuñ kevşeri havzı budur
kim içinde tolıdur la' l-le dür
12. her ki bu kevşernüñ esrârı bilür
her ki bildi bunu şâhib-dîn olur
13. her ki içiser şerbetin ol kevşerüñ
görmeye teşneligini maḥşerüñ

14. her kim ol bir hūba ‘āşıkdur i cān
 ḥaṭṭına ‘āşıkdur Allāh’uñ hemān
15. ikişer yidi ḥaṭ ḡilmān u ḥūr
 Ḥaḫ yazupdur eliyle ḥaṭṭ-ı nūr
16. oldurur seb‘ü’l-meşānī Ḥudā
 cennet olmış anuñçün reh-nümā
17. ‘āşık-ı seb‘ü’l-meşānīdür i yār
 dün ü gün ‘ışkıında ser-gerdān u zār
18. sī vü dü dişi dürr-i āb-dār
 kıldı sī vü dü nuṭkı āşikār
19. yüz ḥaṭṭın ḥaḫ sözince bilesiz
 hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
20. her ki Ḥaḫḫ’uñ ḥaṭṭına ‘āşık degül
 ‘ışık-bāzılık aña lāyık degül
21. sī vü dü sī vü düyi sever
 nuṭkı-ı ḥaḫḫdur vāşıl olmağa iver

5a

1. yoḥsa insān bu ḥaṭ u ḥāl çün
 bu cemāl ü ḥüsn ü ḫad u bāl çün

2. nicesi terk ide Hakk'ın emrini
nicesi nüş ide 'ışkuñ hamrını
3. ola hayrân zârlık dün ü gün ide
kendüzini niçün mecnûn ide
4. anı 'âşık eyleyen Allâh'dur
'ilmi her esrârdan âgâhdur
5. vech-i Yûsuf'da Zelîhâ hatt-ı Hakk
gördi örtü düşdi açıldı tabak
6. hüsni hattını Hakk'ın gör ne kılar
ki Yûsuf meyli Zelîhâ'ya olur
7. olmasa vechi anuñ hatt-ı Hudâ
nice meyl ideydi ol 'âşık aña
8. hatt-ı Hakk'a çün nezâra kıldılar
ellerini pâre pâre kıldılar
9. 'âşık olan yüzine dildârınuñ
niçün terkini urur varınuñ
10. yârdan özge bilür kim yâr yoğ
ğayr 'âlemde dahı deyyâr yoğ

11. yoḥsa niçün ellerinden bī-ḥaber
oldı ol toğratduğundan bī-ḥaber
12. ḥaṭ yüzinüñ ḥaṭıdır böyle kılan
pāk baḥandur ḥaḳḳa ḥaḳḳ-bīn olan
13. Muştafā bir gün buyurmuşdı i yār
ḥaşr güninde ki bir bāzār var
14. onda ḥūbluḳ şatılur ḥüsn ü cemāl
anuñçün ki bi-ḥükm-i lâ-yezāl
15. ḥaṭı-ı ḥaḳḳdur ol cemālün peykeri
sī vü dü nuṭḳınuñdur mazharı
16. ḥüsn anlaruñ ḥaṭı-ı sübhānıdır
kim görenler ‘āşık u ḥayrānıdır
17. kendünün vechine ‘āşıkdur Ḥudā
vech-i ḥaḳḳdur vech-i pāk-i Muştafā
18. iste vechinden anuñ vech-i İlah
buña bist u heşt ḥaṭı güvāh
19. ḥaṭı-ı pāk şāhid ü ‘adl u emīn
gösterür vech-i imāmü’l-mürselīn

20. sī vü dü ma‘nīsin her ḥarf-i ḥaḳ
her küninden gösterür oḥı sebaḳ

21. sī vü dü olmasaydı kāf u nūn
Ādem’üñ vechinde bulmazdı sükūn

22. Ya‘nī sī vü dü nuṭḳ-ı zü‘l-celāl
zāt-ı pāk-i ḥaḳḳ-layındur bī-zevāl

5b

1. ‘aynıdur zāt-ı ḳadīmüñ çün şıfāt
zāt-ı ḥaḳ gibi aña yoḥdur cehāt
2. sī vü dü ḥaḳ ḥaṭṭı men ibtidā
nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥudā
3. ḥaḳ yolında tā muvaḥḥid olasın
zātuñı çün sī vü dü bilesin
4. Ādem’üñ vechine bu ḥüsn ü cemāl
ḳandan irdi virdi zāt-ı zü‘l-celāl
5. ‘ıṣṣ-ı Raḥmān Ādem’üñ cānındadır
küntü kenzen Ādem’üñ şānındadır
6. cāmesidür Ādem’üñ ḳılan namāz
yine kendü kendüyedür ‘ıṣṣ-bāz

7. çünkü yüzindedür sî vü dü haṭ
ancadur secde namāzuñ bî-galaṭ
8. âdemîye bu ḳamu ḥüsn ü cemâl
ki virüpdür aña nuṭḳ-ı zü'l-celâl
9. sî vü dü nuṭḳ-ı ḥaḳ gibi tamâm
Âdem'üñ vechinde haṭ buldı maḳâm
10. nitekim sî vü dü nuṭḳ-ı celâl
zât-ı ḥaḳ gibi hemîşe bî-zevâl
11. sî vü dü lafzdur vaḳt-i ḥayât
hem şifātuñ 'aynıdur hem 'ayn-ı zât
12. Ḥaḳ Te'âlâ zât gibi men ezel
zâtına yoḡ bunlaruñ ḥavf u ḥalel
13. bil şifâtını Ḥaḳḳ'üñ böyle yaḳîn
bilmeziseñ sensin ol dîv-i la'în
14. ṭâlibâ bil ḥaṭṭ-ı vechin Âdem'üñ
yolını tâ varasın her 'âlemüñ
15. Âdem'üñ vechinde ḥaṭṭ-ı istivâ
oḡıdur sî vü dü nuṭḳ-ı Ḥudâ

16. gel nazār kıı gör bu ħalk-ı kâ'ināt
her ne kim var anga nokşān u kemāl

17. min semāvāt u kevākib min burūc
her ne kim var fī ħazīz ü fī 'urūc

18. hem cemād u hem nebāt u hem şecer
tā be-ħayvān her neye irse nazār

19. Ādem'ün ħaṭṭında ħaṭṭ-ı istivā
ol ki didüm şerĥ-ile ħaṭṭ-ı Ĥudā

20. Ādem'ün ħaṭṭı gibi eşyāda var
istivā ħaṭṭı kim olmış āşikār

21. istivādur rāh-ı cennāt-i na'ım
istivādur çün şırāṭ-ı müstaķīm

22. çün behište istivādur ṭoĝrı yol
temmet vechu'llāh sırrın anda bul

6a

1. iki her yapraĝı bulmuş istivā
hem bu ħaṭṭı baĝladan olmaya cüdā

2. hıç ħabbe ya' nı bī-ħaṭ olmaya
k'istivāsın kimse anuñ bulmaya

3. ھاٲٲ-1 fark Ādem'ũn alnı dağı
istivāsıleyin *elem neşrah*¹⁸ oğı
4. fāliķü'1-ħabbdür Allāh iy püser
istivā ھاٲٲı-la eylerseñ güzer
5. māsivā'llāh çünki gördüñ her çı ol
istivā ھاٲٲı bulupdur aña yol
6. vardur sī vü dü ھاٲdan bī-ğalaٲ
her bir eşyānuñ yüzinde iki ھاٲ
7. ol sebebden buyurupdur Kird-gār
kā'inātuñ varı bu Ādem'de var
8. hem aña ٲanuđdurur esmā-yı kül
ğayr-1 Ādem kime el virmişdür ol
9. açdı ھاٲ muşhafın açdı kitāb
Ādem'ũn götürdi vechinden ħicāb
10. cāvidānī-nāme oldı āşikār
bu ħikāyeti kim işitdi i yār
11. Ādem'ũn vechidür elvāĥ-1 Ĥudā
Mūsī levĥin şıdı Muħammed istivā

¹⁸“ Elem neşrah leke sadreke” “Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?” (İnşirah, 94/1)

12. tā ola sī vü dü haṭ āşikār
kim anı bilmedi şeyṭān ehl-i nār
13. şımaya ol levḥi ger Mūsī resūl
nireden bulur yidi ervāḥ ol
14. ol saṭırlar atadan mīrāş añā
degmişidi dinmedin Ḥaḳḳ’ dan yaña
15. Ḥaḳ kelāmun işidüp didi şıdk
görđi yüzde sī vü dü ḥaṭṭ-ı ḥaḳ
16. didi Ḥaḳḳ’ dandur bu yigirmi sekiz
hem yine sī vü dü haṭ iy ‘ azīz
17. kim bu ḥaṭṭı oḫıdı ruḥsārdan
kim dem urmışdur yā bu esrārdan
18. şol ber-ā-berce ki nuṭḳ-ı Kird-gār
nuṭḳ-ı Ādem nuṭḳ-ı Aḥmed’ dür i yār
19. hem bist u heştinden ḥātemüñ
oldı zāhir sī vü dü Ādem’ üñ
20. Ādem’ üñ yüzi imiş levḥ-i Ḥudā
añā ṭanuḳ ḥaṭṭ-ı vech-i Muştafā

21. Mūsī esrārına irdi Ādem'üñ
istivāsın çün oħıdı ħātemüñ

6b

1. Muştafā'nuñ 'ilmi altında hem
budur Ādem geldüğü iy muşterem
2. Aħmed'üñ nuţkın ayırmasa İlāh
Ādem'üñ ħaţţına bulmazlardı rāh
3. nitekim sī vü dü nuţķ-ı Ĥudā
Aħmed'üñ nuţķı gelüpdür ibtidā
4. bu ki bist u heşt nuţķ-ı ķadīm
Aħmed'e varmışıdır ol ħay 'alīm
5. ğayr-ı Aħmed enbiyāya gelmedi
nuţķına nuţķı ber-ā-ber olmadı
6. vechinüñdür ħaţtı yigirmi sekiz
nite bist u heşt ħaţ iy 'azīz
7. çün *elem neşraħı* ayırdı ħudā
aňa yol bulmışdı ħaţţ-ı istivā
8. çün ayırdı oğlanuñ ħaţţın İlāh
ħaţtı vechine atanuñ oldı rāh

9. lâ-cerem ez-enbiyâ vü evliyâ
mazhar-ı sırr-ı pezerdür Muştafa
10. yirde gökde haṭ kim var iy ‘ azîz
sî vü dūdūr yâ yigirmi sekiz
11. lâ-cerem şol haṭ ki yirde gökde var
anı Haḫ sende ḫılupdur âşikâr
12. üç yüz altmışdur Âdem’de sünük
Haḫ ḫılupdur anı on iki bölük
13. rûşen itdüm saña sırrın iy ‘ azîz
sî vü dūdūr vü yigirmi sekiz
14. üç yüz altmışdur et vü hem deri
hem siñirdür hem ṭamardur her biri
15. her biri ancılayındur iy ‘ azîz
hem sî vü dü vü yigirmi sekiz
16. od u yıl ṭopraḡ u şudur ancılayın
münḫasım olmışdur añlarsañ yaḫîn
17. tâ göresin haṭṭ-ı vechin Âdem’ün
hem semāvât u burūcın ‘ âlemün

18. münkasım olmuş burūc u āsumān
altı kez altmış diyüpdür ğayb-dān
19. altı üstinde burūcuñ ne ki var
şöyle kısım itmişdür anı Kird-gār
20. münkasım bu vech-lendür iy ‘ azīz
hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
21. şay sī vü dü vü yigirmi sekiz
şol muķābilce k’ola nuṭṭ-ı ‘ azīz
22. üç yüz altmış on iki burc-ı Hıaḳ
yoḳdur cidden kimseye bunda nuṭṭ

7a

1. her çi anuñ zīr ü bālāsında var
üç yüz altmış idüpdür Kird-gār
2. hem ṭabāyi‘ hem semā hem ancılayın
münkasımdur ol muķābilce yaḳīn
3. şöyledür toprağ u yil ü od u şu
münkasım olmuş burūclayın ḳamu
4. bir libās içinde gelmiş her biri
Ādem ḥāki olupdur maḫharı

5. hilkatini Ādem'ün giymiş bular
işbu esrārı tıyar şāhib-nazar
6. bildi bu Hāq sırrını ehl-i yakīn
tıymadı Hāq sırrını dīv-i la'īn
7. ser-be-ser 'ālemde her eşyā ki var
iste olur k'anı ādemdür i yār
8. fehmi kıl k'oldur kelām-ı nuṭṭ-ı hāq
örtüsin götür ki açılsun ṭabaḳ
9. añlarısañ hilkat-i vech-i 'azām
başdan ayağa Ādem'dür kelām
10. ḥaṭ kim eflākde pinhān idi
ādemīdi anı ādem tā neydi
11. sī vü dü yidi vü yigirmi sekiz
k'oldı Ādem'de zuhūre iy 'azīz
12. tā gele ḳarn u sinīn ü rüzgār
dāimā ḳarḥ ura ḳarḥ-ı bī-ḳarār
13. tā ḳıla Ādem'i ṭopraḡdan 'ayān
sī vü dü ḥaṭṭ-ı vechinde nişān

14. t̄a ola s̄i v̄ü d̄ü nuṭḡ-ı Ḥudā
ṣ̄ureti āyine-i ‘ālem-nümā
15. Muṣṭafā didi ki Cibr’ıl-i em̄in
ḡatuma getürdi mirāt-ı müb̄in
16. didi bu āyinedür cum‘a günü
k̄ür ni ne fā’idedür görmez bunu
17. hem kıyāmetde añā yevmü’l-mez̄id
Aḡmed-i mürsel dimiṣḡdür yevm-i ‘īd
18. Muṣṭafā ‘īdi v̄ü üm̄met ‘īdidür
Ādem’üñ yūzi bu āyinede gör
19. ḡılḡat-i ādem günü cum‘a gün
ādemüñ vechine oldı reh-nüm̄ün
20. oldı ādem yūzi ol gün āṣikār
ol günü çün gözgü kılmıṣ Kird-gār
21. cum‘a gözgü anuñçün didi Ḥaḡ
k’ādemüñ göstere vechin b̄i-nuṭḡ
22. ḡılḡat-i āyineye ṣoldur sebeb
kim kılasın anda ḡaḡ vechin ṡaleb

23. göresin ādem yüzi anda ‘ ayān
cum‘ adur mirāt-ı ādem bī-gümān

7b

1. hilkat-i vechu‘llāhı anda bil
isteriseñ yüz-be-yüz vü kı1-be-kıl
2. Muştafā cum‘ a güninde iy sa‘ id
dīn ü mezhebde anuñçün didi ‘ id
3. tā kim andan vechüñe yol bulasın
hıttı-ı vechüñ nuṭṭı-ı Raḥmān bilesin
4. geldi on biş cum‘ ada Hıkk‘dan şalāt
anı kılan şamudan buldı necāt
5. geldi ğayr-ı cum‘ a on yidi namāz
kim ola sī vü dü iy ser-firāz
6. anuñçün ādemüñ nuṭṭıdur ol
sī vü dü hıttını vechinde bul
7. ādeme ādem yüzini ğayr-ı āb
kimse göstermege bulunmaz hıç bāb
8. şu vücūdı-la taḥmīr oldu hāk
şudadur bist u heşt hıttı-ı pāk

9. nūrdan kim ola bu ḥalḳ-ı cihān
görmege olurlar biri biri ‘ayān
10. līk kendünūñ yüzün hīç bāb-la
kimse görmege olmaz illā āb-la
11. ‘arş āb üstindedür sen anı bul
ur vuzū şuyın yüzüñe iy oğul
12. ger ne-yābī āb [u] ḥākest dest-gīr
her dü geştend ez-pey Ādem ḥamīr¹⁹
13. tābi‘ olmış od u yil bī-iḥtiyār
şu yoğurmuş Ādem’ūñ ḥākin i yār
14. ayla gün ü sitāre nār u nūr
cümlesi Ādem’de kılmışdur zuhūr
15. Ḥaḳḳ’ı şūretde yaratdı Ādem’i
anda gösterdi bu cümle ‘ālemi
16. Ḥaḳ Te‘ālā’nuñ kelāmı çün ‘ayān
buldı Ādem yüzünūñ ḥaṭṭın nişān
17. didi Ḥaḳ meleklere ḥay vedūd
k’Ādem’ūñ idüñüz öñinde sücūd

¹⁹ “Eğer toprak ve suyu bulamazsan her ikisinden de vazgeç. Hz. Adem’in yaratıldığı hamurun peşine düş ve onu elde et.”

18. secde kıldılar melâ'ik çün añā
kim olaydı levh-i maḥfūz-ı Hudā
19. ism-i a' zamdan yaña yol buldılar
Ḥaḳ Te'ālā'ya çü secde kıldılar
20. 'ilmü'l-esmā bu Ādem'dür hemān
ki sī vü dü nuṭḳı kılmışdur beyān
21. nuṭḳ-ı Ādem sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥaḳ
yoḥdur iblīse bu ḥikmetden nuṭḳ
22. görmedi sī vü dü ḥaṭṭın Ḥaḳḳ'uñ
secdesin kılmadı zāt-ı muṭlaḳuñ
23. bilmedi sırrını ol ḥaṭṭuñ yaḳīn
çekdi başın secdeden dīv-i la'īn

8a

1. ehl-i cennātüñ yidi ḥaṭṭını ol
oḥımadı vü bilmedi çün ol fuzül
2. lâ-cerem cennāti anı sürdiler
gerdeninde ṭavḳ-ı la'net gördiler

3. yidi ھاٲٲا ün yidi yirde Һudā
kılmış iblīse baħş u mācerā
4. Һaħ kitābında var oħı iy püser
anuñün ki yidi ھاٲٲa beşer
5. yidi ھاٲtuñ her biridür dört ھاٲ
oldı bist u heşt ھاٲ bī-ğalaٲ
6. bilmedi şeytān bu ھاٲtı iy püser
oldı anuñün yiri nār-ı saħar
7. yidi ھاٲtı istivā eyler sekiz
ھاٲtı-ı farkı bulasın ün iy ‘azīz
8. yididen sekiz ھاٲ olur āşikār
dört sekiz sī vü dūdūr i yār
9. Ādem’üñ tā balçıkın yoğurdı Һaħ
yazdı vechinde sī vü dü sebaħ
10. oħımaz ol ھاٲtı Һaħk’ dan ğayr kes
bilmedi dīv-i la‘ın bu sırrı bes
11. Ādem’üñ vechinde sī vü dü ھاٲ
görmedi baş çekdi ol fi‘l ğalaٲ

12. didi ben āteşdenem ol tıyndurur
secde kılmak toprağa mşkildrr
13. ekdi baş v bilmedi ol fuzl
od hağ hağın kaan kıla kabl
14. oduñ v yilñ v şu zre kaan
nağ olısar s v d hağ ‘ ayn
15. oprağa bu kabiliyyet  keml
vardur kim yazıla hađđ-1 ceml
16. añla kim ol řırđđ-1 mstaķm
k‘olmayasın tbi‘ dv-i recm
17. dv dem‘den  esm bilmedi
l-cerem kimdr msemm bilmedi
18. her kim ol esmyı bilmez iy pser
ol msemmdan kaan ala hağber
19. hağ kelmn ger kişi şeyden ala
şanma yirinde dağı nesne ala
20. ismdr ‘aynı msemm iy pser
elif  b t v şye ıl nağar

21. bilesin ‘ aynı müsemmâdur bu ism
ne ta‘ addüddür saña bu cān u cism

22. çü elifüñ ismi ādur dāimā
noht ola ism müsemmādan cüdā

23. kıl sī vü düye dek böyle kıyās
k’olasın Ādem gibi tā haqq-şinās

8b

1. sī vü dü ismdür esmā i yār
her birüñ evvel müsemmāya i yār

2. böyle Ādem’den gelüpdür ibtidā
evvel esmā müsemmā dir Hudā

3. bilmeyesin tā müsemmāyı cüdā
ya‘ nī isminden ezelde ibtidā

4. çünki esmādan müsemmā bulunur
pes tarīk-i Haq Te‘ ālā bilinür

5. sī vü düdür çü esmā iy püser
sī vü dü kez Hudā virdi haber

6. k’evvelindesin her ismüñ emr-i rab
gösterür eyle müsemmāya taleb

7. sī vü dūdūr müsem mā iy ‘ azīz
hem bular olmışdur esmā iy ‘ azīz
8. çünkü Ādem’den bu esmā-yı kādīm
oğımadı anı şeytān-ı recīm
9. lā-cerem dergāhdan anı Hudā
sürdi ol maħrūmı kaldı bī-nevā
10. her ki ögürmedi esmā-yı ‘ izām
anı Ādem’den melek gibi maķām
11. bilmedi çün sırr-ı esmāyı yakīn
küfr-le kaldı çü iblīs-i la‘ īn
12. Ādem’e secde itmedi iblīs eger
ādemīden anuñçün beşer
13. ‘ ilm-i esmā vü müsem mā bilmedi
hükmine Haķķ’uñ itā‘ at kılmağı
14. çün melā’ik ‘ ilm-i esmā bildiler
uyuban Ādem’e secde kıldılar
15. saña didüm ma‘ nī ümmü’l-kitāb
cümle esmāya müsem mā oldı bāb

16. Ādem'ün sen istivā ḥaṭṭına gel
gör reh tā ki ḥuṭūṭ-ı lem-yezel
17. oḥıyasın sī vü dü ism-i Ḥaḳ
yazılır Ādem yüzinde bī-nuṭḳ
18. oldu eşyā maẓhar-ı sırr-ı Ḥudā
Ādem eşyāya olupdur pīşvā
19. yüzi sī vü dü ḥaṭṭ-ı zü'l-celāl
nuṭḳı sī vü dü nuṭḳ-ı lā-yezāl
20. yoḥdurur yüzinde sī vü dü ḥaṭ
ḡayr-ı Ādem kimsenün ḳılma ḡalaṭ
21. anuñçün 'ālemün cānidur ol
ism-i a'zam nuṭḳ-ı raḥmānīdür ol
22. şöyle bil ki cān-ı 'ālemdür hem ol
Ḥaḳ ḳatında ism-i a'zamdur hem ol
23. bulduñ esmā sırrın Ādem'den 'ayān
Ḥaḳḳ'ı bulduñ kendüzünnden bī-gümān

9a

1. sen seni sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥudā
çünkü bildün bilmegil Ḥaḳḳ'dan cüdā

2. söyle kim sî vü dü nuṭḡ-ı celâl
kendü zâtuñı bilesin külli ḡâl
3. göz kulağ u burun u ağız yidi ḡaṭ
dört ḡaṭ her birin oḡı **bî- saḡṭ**
4. od u yıl toprağ u şudur iy püser
kılmışam saña bu sözi muḡtaşar
5. oldı bist u heşt ḡaṭ âşikâr
saña olmışdur delîl Kird-gâr
6. ḡaṭṭ-ı femdür istivâ-ile sekiz
dört sekiz sî vü düdür iy ‘azîz
7. başdan ayağa çün sensin kelâm
Ḥaḡḡ’uñ sî vü dü nuṭḡınca tamâm
8. Ḥaḡ Te‘âlâ’ya sen olduñ toğrı yol
cehd kıl şıdḡ-la Ḥaḡ yolında ol
9. toğrı yoldur saña Qur‘ân-ı Ḥudâ
Ḥaḡ yolını bilmeseñ olur ḡaṭâ
10. baş ḡaṭṭından iki kaş arasın
ger *elem neşrah* oḡursañ iresin

11. maḥrece degin var iy ṭālib revān
oldı on altında on altı ‘ayān
12. enf iki ḥaṭṭa ‘ayn iki ḫulağ
fem iki ḥaṭ olur ayrılrsa tuṭağ
13. sīne vardur iki ḥaṭṭa emcek
istivā-ile iki ḥaṭṭdur göbek
14. iki maḥreci ḫılur dōrt istivā
şöyledür añla bu fermān-ı Ḥudā
15. iki on altı sī vü dü olur
sī vü dü ḫılḫati ḫaḫ şayılır
16. nite sī vü dü nuṭḫ-ı zü’l-celāl
kāf-la nūn oldı ḫükm-i lā-yezāl
17. başdan ayağa dek ḥaṭṭ-ı Ḥudā
sensin olursa ṭarīḫuñ istivā
18. baş u iki ḫaş u alın hem-çünān
enf ü leb ü zenaḫ u sin ü dehān
19. böyle tā aḫir ḫılḫat iy şafā
şöyle kim sī vü dü nuṭḫ-ı Ḥudā

20. her haṭṭuñ kim zāhir olur hilkatı
istivā-ile azdur fiṭratı

21. nite fark vecīhe vü enf ü dehen
haṭṭ-1 leb altında zenaḥ-dān-1 ḥasen

22. nāf u her maḥrecidür haṭṭ-1 kerīm
bu şırāt-1 müstaḳīmdür müstaḳīm

9b

1. gerçi Ādem vechi sī vü dü haṭ
oldı Ḥaḳḳ'dan kim aña yoḥdur ğalaṭ
2. anuñçündür ki nuṭḳ-1 Kird-gār
sī vü dü oldı Ḥaḳḳ'dan āşikār
3. fark u cebhe enf ü lebün bī-ḥilāf
hem lisān ü hem zenaḥ hem ḥalk u nāf
4. sīne vü maḥrece degin tā **nehār**
bunları ayırmamışdur Kird-gār
5. sīnesini Muşafā'nuñ Cebre'īl
yardı fermānı-la Ḥaḳḳ'uñ şöyle bil
6. çün *elem neşrah* işitdi ḥaber
buldı yüzde ma' nī-yi şaḳḳu'l-ḳamer

7. hilkat-i Haḳ böyle olmiŝ çün yaḳīn
Mūsī levḫin ŝıduđı budur hemīn
8. farkdan tā çehe vü enf ü leb
hem zenaḫ-dān bellü olur ḫaṭṭ-ı rab
9. sīneye didi Ḥudāyā sen ayır
bir hidāyet bulanı sen baña vir
10. ŝıdı Mūsī levḫini ḫükm-i Ḥudā
ḫaṭṭ-ı vechin tā ki Mūsī oḫıya
11. levḫ-i Ādem vechidür **bilmen** ğalaṭ
var bist ü heşt ü sī vü dü ḫaṭ
12. ŝıdılar Mūsī kılmıŝdı ğaḫab
levḫini şıdı vü geldi emr-i Rab
13. bil ki emr-le şıdı levḫi kelīm
olaydı Ḥaḳḳ'dan ŝırāṭ-ı müstaḳīm
14. şıdı levḫi buldı andan ḫaḳḫa yol
sen daḫı Ḥaḳḳ'uñ yolu varandan ol
15. Ādem'uñ la' lin yaradı ger Ḥudā
olmayaydı hilḳati ḫüb u ŝafā

16. likin oldur levh-i maḥfūz-ı Hudā
cümle eşyāya bulunur anda cā
17. ‘arş u kürsî Hudā’dur ādemî
k’aña virmiş Ādem ism-i a‘zamı
18. Muştafā didi ki ‘arş altında var
bir ḥurūs itmişidi anda karar
19. çünkü Haḳḳ’dan irişe vaqt-i namāz
ol daḥı bānglaya vu ‘arz ide rāz
20. çün mü‘ezzin çağıra bāng-i namāz
bānglara anı zāt-ı bî-niyāz
21. diñlegil sırr-ı Hudā’yı iy püser
‘arşuñ isterseñ ḥurūsından haber
22. bilesin Ādem durur ‘arş-ı Hudā
oḫı *e’r-raḥmānu ‘ale’l-‘arşi’stevā*

10a

1. Ādem’üñ vechinde sî vü dü ḥaṭ
oḫıḡıl şaḳḳu’l-ḳamerden bî-ḡalaṭ
2. ḡayr ādīne vü ādīne şalāt
sî vü dü vācib ü zāt u şıfāt

3. nitekim sī vü dü nuṭḡ-1 İlāh
ol ki bulmuş Ādem'ün vechinde rāh
4. ḥilḡate buldı Ḥalīl ḥaḡ çü yol
farḡınuñ ḡaṭṡını evvel buldı ol
5. tā ola ʿarṡuñ iki ḡaṭṡı zuḡūr
bil ki ʿarṡuñdur ḡuṭuṭ cümle nūr
6. Ḥaḡḡ'dan irdi çünki aʿ dād-1 ṡalāt
nitekim sī vü düdür nuṭḡ-1 zāt
7. ʿarṡa olmuṡdur taʿ alluḡ ol ḡurūs
ḡilḡati yolın ḡoresin bī-füsüs
8. farḡ-1 tācın her ḡurūsüñ bilesin
istivā bulmuş Ḥudā'dan bilesin
9. anuñçüdür ki yigirmi sekiz
Aḡmed'ün nuṭḡıncadur bil iy ʿ azīz
10. sī vü dü nuṭḡ-1 Ādem'dür i yār
nuṭḡ-1 Ādem'dür çü nuṭḡ-1 Kird-gār
11. bu beyānı didüm añla bī-ḡicāb
ṡerḡ ider *men ʿindehu ʿilmü'l-kitāb*²⁰

²⁰ "... bir de yanında kitap (Kur'ān) bilgisi bulunanlar yeter." (Ra'd 13/43)

12. Ādem'ün görgil yüzinde iy püser
dört kirpük iki kaç vü mū-yı ser
13. yidi haṭ olmışdur ol haṭṭ-ı Hudā
yidisın daḥı oḥı eyle cüdā
14. iki haṭṭ-ı ʿarız iki enf-i yār
üç daḥı laʿlinde olmuş āşikār
15. oldu on dört üstine on dört haṭ
cümle bist u heṣtdür bī-ğalaṭ
16. Aḥmed'ün nuṭkınca yigirmi sekiz
oldı bu haṭṭı şorarsañ iy ʿaziz
17. ol daḥı on bir ü on yidi şalāt
buncılayın buyurupdur ḥükm-i zāt
18. tā ola sī vü dü haṭṭ-ı Hudā
farḳı şaçın kıldı İbrāhīm cüdā
19. sī vü dü oldu anuñçün şalāt
cumʿa ile ğayr cumʿa pîş-i zāt
20. farḳı şaçandur ḥurūsuñ bulasın
istivā-ile bulunmuş bilesin

21. şol ki bulunmadı yigirmi sekiz
bul ne nendür sī vü dü iy ‘ azīz
22. gele her şey hilkatinden bir āvāz
vire irtede gice bāng-i namāz

10b

1. anuñçün ki resūl-i Kird-gār
buyurupdur Hāḡ Te‘ālā’dan i yār
2. çün mü‘ezzin çağıra bāng-i namāz
işide andan her eşyā dürlü rāz
3. hilkate yol bulmayınca bilesin
böyle ḡandan ehl-i a‘rāf olasın
4. cem‘-i ‘örf a‘rāfdur bil bī-fūsūs
hem lügatde ‘örfdür tāc-ı ḡurūs
5. deyr-i a‘rāf adlu ḡoş yiri var
ḡamu cennet arasında i yār
6. her ki irdi sırrına bu hilkatüñ
gördi ehlin ḡamu-ılan cennetüñ
7. ol ḡiḡābe geldi Hāḡḡ’dan iy püser
söyledi anlar gele ḡayrı vü şer

8. ba‘ zılar dir ‘ örf atıñ yalıdur
sen dime kim istivādan hālīdür
9. Ādem’ üñ yoħdur alnında çü ħať
istivāsız deyr fikr itme ğalať
10. yürü ir gergedanuñ alnına baħ
istivāda nice var bir toĝrı şāħ
11. tā göresin Ĥaķķ’ dan olmışdur cüdā
alnınuñ ħilķat[i] iy merd-i Ĥudā
12. ħaķ terāzūsında vezn olmışdur ol
gör ki bulmış istivāda nice yol
13. ħilķati gör şāħ içinde şāħ var
şurda şurlar yaratmış Kird-gār
14. tuťaĝuñ yardı devānuñçün Ĥudā
tā lebinden bula Aħmed istivā
15. Ĥaķ yılanuñ dilini yarduĝı ol
k’ andan ādem ħilķatine bula yol
16. ħilķatine gel kıl anuñ kıl nazār
vardur arħasında ħaťı-ı mu‘ teber

17. sīnesinden h̄ilqate nūruñ ki var
H̄aqq'dan olmuş istivāsı āşikār
18. yirde gökde isterseñ iy şafā
her ne kim var olmaya bī-istivā
19. nitekim enf ü zenaḥ farq u dehān
nite nāf u sīne vü nite lisān
20. tā bulına t̄alibe rāh-ı H̄udā
varduğı yolu çü ola istivā
21. mähīde mūra degin her şey ki var
h̄ilqatin böyle yaratmış Kird-gār
22. kıl bu h̄ilqate teveccüh iy ḥakīm
tā ki bulasın şırāt-ı müstaḳīm

11a

1. sī vü düde ger olaydı h̄ilāf
kimse bu h̄ilqati görmezdi güzāf
2. bir vücūda hem taḥallūf ger ola
H̄aqq Te'ālā vaḥdetini kim bula

3. Hax şahâdetde çü gösterdi cemâl
ķā'imen bi'l-ķıştd²¹ fazl u kemâl
4. gördüğündür çün elif bî tî vü sî
 bildüğündür hem elif ü lâm u hî
5. ğayrı yoħdur Hax Te'âlâ zâtınuñ
 ğaberin her şeyde gör âyâtınuñ
6. çün şıfât-ı Hax Te'âlâ'dur kelâm
 hem kelâm oldu esmâ-yı 'izâm
7. ismdür 'ayn[1] müsemmâ fehm kııl
 hem şıfâtınuñ 'ayn[1] mevşûf oldu bil
8. gökler ü yirler söze oldu bedel
 yirlerin tıtdı kelâm-ı lem-yezel
9. oldu söz ibdâl dîn-i Muştafa
 Haxķ'dan añla sözi iy ehl-i şafa
10. gör ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitâb*
 tâ kıılasın dîn ü mezheb iktisâb
11. şûret-i âdem müselmân ü yehûd
 büt-perest ü gebr ü tersâ vü hünûd

²¹ Allah, melekler ve ilim sahipleri, O'ndan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. O'ndan başka ilah yoktur. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Âl-i İmrân, 3/18)

12. enbiyā vü evliyā vü aşfiyā
buldılar cümlesi haqqdan bî-riyā
13. Ādem esmā ‘ilmin bilmişidi
bāṭını zāhirleyin olmuşıdı
14. hem ‘ulūm u hem cehūl iy nām-ver
nuṭṭ-ı haqqdan cümle peydā oldılar
15. her kişi kim ādemī-zād ola ol
şūret-i Ādem’den ol taşra degül
16. nuṭṭ-ı Ādem nuṭṭıdur nuṭṭ-ı Hudā
‘alleme’l-esmādür oḫı küllühā
17. pes niçün iḫtilāf ādemī
dīnde düşdi kim çekerler bu ğammı
18. baña ger varısa bu sırrdan digil
yohısa bunu Hudā’dan istegil
19. zāhir ādem çü bāṭın muḫtelif
degül ü haqqdur haqqā ol mu‘terif
20. her kelāmı ki indi gökden bî-gümān
ādeme işit anuñçün ins ü cān

21. aşıldur Ẹur'ān'uñ sī vü dü ħarf
kimse andan kılamaz tağyır-i ħarf

11b

1. andan olmışdur mürekkebe her kelām
‘alleme’l-esmā budur ya‘nī tamām
2. anı ħaqqdan ādem öğrenmişidi
sī vü dü nuṭṭı inanmışıdı
3. ya‘nī vechinden bu sī vü dü ħaṭ
sī vü dü nuṭṭı-ı ħaqqdur bī-ğalaṭ
4. her benī ādemüñ oldu iy ‘azīz
dişi sī vü dü vü yigirmi sekiz
5. nice kim sī vü dü nuṭṭı-ı celāl
Ḥaḳ Te‘ālā zāt gibi lā-yezāl
6. bī-şūret Ḥaḳ gibi şūretten berī
oldur Ādem vechinüñ şūret-geri
7. Ḥaḳ Te‘ālā zātı gibi bī-zevāl
dā‘im ü ḳā‘im bi-zāt-ı zū‘l-celāl
8. zāt-ı Ḥaḳ gibi her eşyāya muḥīṭ
vech-i Ādem’den oḫı ḫaṭṭ-ı vasīṭ

9. sī vü dü nuṭkıını çünki Hudā
 Ādem'üñ kılmadı vechinden cüdā
10. sī vü dü haṭ ki oldur reh-nümā
 söyle ki sī vü dü nuṭk-ı Hudā
11. açdı muşhafını haṭ çün hātemüñ
 perde götürdi yüzinden Ādem'üñ
12. cāvidānı nāme-i haṭ āşikār
 oldı bunı kim işit de kimde var
13. bildi bu haṭ sırrını ehl-i yaḳın
 noḥt işitdi bunı şeyṭān-ı la'ın
14. ādemiseñ Haḳḳ'dan alduñsa haḳber
 Ādem'e eyle teveccüh iy püser
15. sī vü dü nuṭk-ı Ādem'dür kelām
 şek degüldür nuṭk-ı Haḳḳ'dur ve's-selām
16. isteriseñ uş cemī' kā'ināt
 var mıdur gör bundan özge nuṭk-ı zāt
17. bu sī vü dü kelāmı ḳavī vü kül
 var mı gör bir dahı bu nuṭka bedel

18. ger bu nuṭṭı kimse eṣyādan ala
şanma yirinde daḥı nesne ala
19. ger bu sī vü düden ğayr kelām
varısa yüz aña utuñ ve´s-selām
20. bundan özge ğayr şey varsa görüñ
geçüben bundan aña yüz döndürüñ
21. sī vü dü aña nuṭṭı-ı ādemī
Ḥaḳ Te‘ālā zātınıñdur maḥremi
22. ger dilerseñ ḥilate yol bulasın
maḥrem-i esrār-ı esmā olasın

12a

1. ceḥd ıl tā olmayasın dīv-i red
saña āyın olmasun girdār-ı bed
2. sī vü dü nuṭṭını bil cān gibi
eyleme inkārını şeyṭān gibi
3. dīv gibi ılma inkār olmasa dūr
sī vü dü nuṭṭı-ı Ḥaḳ ādemdedür
4. yoḥdur sī vü dü nuṭṭuñ ğayr-çün
oḥımsızın ‘alleme’l-esmāya çün

5. kıl-be-kıl et vü deri vü üstüh[~]ān
her biri sī vü dü oldı ‘ ayān
6. nice kim sī vü dü nuṭḡ-ı İlāh
kim şırāṭ-ı müstakīm oldı bu rāh
7. ger degülseñ gör sen iy bī-başar
iste Ḥavvā’dan yidi ḡaṭ mu‘ teber
8. dört kirpük iki ḡaş vü şacı bir
yidi ḡaṭ oldı cemālinde münīr
9. ol yidinūñ her biridür dört ḡaṭ
od u yil ṭopraḡ u şudur bī-ḡalaṭ
10. oldı bist u heşt ḡaṭṭ-ı kerīm
bulmadı yol buña ol dīv-i recīm
11. nite bist u heşt nuṭḡ-ı Ḥudā
ol k’anuñla oldı Aḡmed reh-nümā
12. çün buña yol buldı ḡaṭṭ-ı istivā
yidi ḡaṭṭımı sekiz kıldı Ḥudā
13. sī vü dü nuṭḡ-ı Ḥaḡ oldı zuhūr
görmedi raḡmān şūretin dīv-i kūr

14. bundan Ādem şūret-i raḥmān olur
buña secde kılmayan şeyṭān olur
15. Muştafā'ya çünki vaḥdet düşdi yol
sī vü dü ata ḥaṭṭın buldı ol
16. andan oldı günde on yidi şalāt
cum' adan on biş buyurdı ḥük-m-i zāt
17. cum' a ile ğayr-ı cum' ada namāz
sī vü dü cem' olup ' arz oldı rāz
18. ata sırrın oldı oğlandan zuhūr
olduñ añladuñsa min ehlü's-sürūr
19. sīnesin çün Aḥmed'üñ yardı İlāh
Ādem'le buldı öz vechine rāh
20. açmadı tā ki muḥabbet cāmı ol
şūret-i insāniyye bulmadı yol
21. buldı Mekke'dür niçün ümmü'l-ḳurā
mescid-i aḳşā durur cā-yi du' ā
22. matla' oldı çü bu esrāre ol
istivā ḥaṭṭına Ḥaḳḳ'dan buldı yol

12b

1. geldi çekdi Hâk burâkıñ Cebre'îl
olmışıdı böyle fermân-ı Celîl
2. anuñçün tâ ki haqqdur mu' terif
hilkat-i hayvândur aña münkeşif
3. anuñçün böyle düşdi ittifaq
şûret-i insânide geldi burâk
4. bindi vardı mescid-i aqşaya hem
geçdi aqşaya dağı ol muhterem
5. irdiler tâ âsumân-ı evvelîn
Cebre'îl ü şeh-süvâr-ı mülk-i dîn
6. Cebre'îl âvâzla kıldı hitâb
tâ ki açdı hâzini fi'l-hâl bâb
7. didi sen kimsin bile kimdür ısuñ
nirde geldi nedür hâlün işün
8. Cebre'îl didi biledür Muştafa
vâlî-yi mülk-i dil ü cân iy şafa
9. didi şaldı mı Hudâ-yı gayb-bîn
indün anuñçün mi gökden tâ zemîn

10. didi vardum u bile geldüm belī
uş bilemce geldi ol şāh-ı nebī
11. didi hoş geldüñ getürdüñ iy şafā
pīşvā-yı enbiyā vü evliyā
12. irdiler tā āsumān-ı evvelīn
Cebre'īl ü pīşvā-yı mülk-i dīn
13. gördi bir kimseye hūsn-le tamām
Cebre'īl didi buña virgil selām
14. vir selāmı aña ki Ādem'dür ol
cümle esmā-yı Hāḡḡ'a maḡremdür ol
15. Aḡmed aña luḡf-le virdi selām
ḡıldı Ādem daḡı cevāb u iḡtirām
16. ḡıldı Ādem aña luḡf-le kelām
Aḡmed'e ferzend-i şāliḡ didi nām
17. şāliḡi-le şāliḡi iy zinde dil
sen ḡiḡāb-ı *ḡā'imen bi'l-ḡıḡı[1]* bil
18. hem nebī didi be-i' zāz tamām
ki anuñdur iḡtişām u iḡtirām

19. ol Muḥammed enbiyānuñ ḥātemi
gördi geh güler geh ağlar ādemī
20. didi ki yā rab ne sırrdur bu ḥaber
kim geh ağlar geh güler bu bū'l-beşer
21. Cebre'ıl didi ki iy şāhib-kemāl
bilmedi kim aña ne oldı bu ḥāl
22. uş bu Ādem'dür bu ādem bū'l-beşer
kılur oğlanları ḥāline nazār

13a

1. çün sağından yaña kıldı ihtiyāt
gördi oğlanlar geçmişdür şırāt
2. cennet içinde bile ğilmān u ḥūr
yirle vü gökler ṭolupdur cümle nūr
3. çünki Ḥaqq'dan buldı ḥaḥ zātı beḳā
Ḥaḥ yüzi bī-perde götürdi liḳā
4. güneş ü ayla yılduzlar 'ayān
yirde her ne varsa tā āsumān
5. muṭī' onlara vü eyler ihtirām
didi Ḥaḥ yed'ü ilā dārü's-selām

6. yidi haṭ Ḥavvā yüzinde çün cemāl
buldı bist ü heşt haṭṭ-ı celāl
7. hūr saçın kıldı cennetde dü-nīm
tā ‘ ayān ola şırāt-ı müstakīm
8. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı Ḥudā
ol ki Ḥaḫ zātı gibi buldı beḳā
9. Ādem’üñ güler gine budur sebeb
bunı gören nice gülmeye ‘ aceb
10. çün şolında yaña kıldı ihtiyāt
görđi oğlanlar geçerken şırāt
11. oğımamış Ādem’üñ haṭṭı muḳīm
oda girmiş nite şeyṭān-ı recīm
12. sī vü dü ata haṭṭın bilmemiş
ta‘ līm-i esrār-ı esmā kılmamış
13. virmemiş yol aña haṭṭ-ı istivā
‘ alleme ‘ l-esmā oğıtmamış Ḥudā
14. ādemüñ esmāsı rāzın bilmemiş
sī vü dü haṭ yüzinde bilmemiş

15. sî vü dü nuḡkı ol bî-ma‘ rifet
atadan işitmedi şeyṭān şıfāt
16. oldu yiri odla renc ü belā
düşdi Allāh’uñ dīdārından cüdā
17. yolın aşḡābü’l-yemīnün bulmadı
‘alleme’l-esmā-yı Ḥaḡḡ’dan bilmedi
18. dīn yolında oldu merdūd-ı Ḥudā
düşdi vechinden ebed Ḥaḡḡ’uñ cüdā
19. Ādem’ün oḡlın daḡı budur hemān
bunı didi göklere oldu revān
20. buncılayın vardı tā heft āsumān
gök ḡapusın açdılar ḡāzinān
21. enbiyāya hem teḡıyyet hem selām
buncılayın vardı vü ḡıldı iḡtirām
22. beyt-i ma‘ mūr ol ki yiridür semā
nite yirde Ka‘be’dür beyt-i Ḥudā

13b

1. irdi gördi Aḡmed’le Cebre’ıl
Ḥaḡ evine arḡasın virmiş Ḥalīl

2. kıldı aña dağı Ādem teg selām
buldı andan hem cevāb ü ihtirām
3. vardı andan tā dıraht-ı müntehā
sidrede gördi var hüsñ ü bahā
4. gözi anı görenüñ hayrān olur
‘aql aña mecnūn u ser-gerdān olur
5. hīç anuñ mişli cihāna gelmedi
hüsñüñ vaşfi beyāna gelmedi
6. cümle ‘ālem evvelīn ü āhirīn
kim viribidiler Hūdā-yı ğayb-bīn
7. irer ol sidreye evvel feyzi nūr
hem melā’ikeye andan irişür
8. her dūrūd ü zıkr ü tesbīh ü namāz
her hadīs-i pāk ü her söz u niyāz
9. kim ki haqq-çün buyurmış emr-i Haq
anı iletür melā’ik ber-ṭabaq
10. iledürler tā dıraht-ı müntehā
Muştafā didi buyurmışdur Hūdā

11. sidre ma' nîsin kı1 Aḥmed'den aleb
ünkü esmāya āña öğretti rab
12. her i olmuşdur u oldu olmısar
cümle esmādan degül aşra i yār
13. dört aḥar ırmağ anuñ altında var
ya' nî ol oprağ u şudur yil ü nār
14. bir bist ü heştinden Aḥmed'üñ
iste derdini kelām-ı sermedüñ
15. tā saña sî vü dü nuṭḡ-ı Ḥudā
keşf ola sırr-ı dıraḡt-ı müntehā
16. müntehānuñ ya' nî yaprağında ol
oḡıdum dir ḡaṭṭını Ḥaḡḡ'üñ resül
17. ol ki evvel feyz āña Ḥaḡḡ'dan irer
melege hem řoñra neden iy püser
18. evvel Ādem bildi esmā 'ilmini
oḡıdı ünkü müsemmā 'ilmini
19. melek anuñün āña kıldı sücüd
amunuñ mescüd olmuş ol vücüd

20. andan öğrendi melek ʿilm ü edeb
 Ādem'e her neye ki öğretti rab

21. çün bu maʿnīnūñ bilesin varını
küntü kenzen tıyasın esrārını

14a

1. ʿārif-i²² ger kâbeķavseyn olasın
 yārūñ iki kaçına yol bulasın
2. Hâķ Teʿālā çünki refʿ oldı niķāb
 çehre gösterdi Ādem gibi şāb
3. şūreti teg hūsn-le şīrīn zeķan
 şūretinde emredūñ şābb-ı ḥasen
4. Muştafā bunı buyurmuş bī-ğalaķ
 ğāyet hūbluğdadur şābb-ı kaçataķ
5. yidi Ādem ḥaṭṭı vechinde ʿayān
 kaçı kılmış kâbeķavseyne beyān
6. ʿarş-ı raḥmāndur bu Ādem iy ʿazīz
 yidi ḥaṭṭı oldı yigirmi sekiz

²² Farsça tamlamalarda ünsüz ile biten kelimelerden sonra izafet esresi gösterilmemektedir. Metinde müstensih “ārif” kelimesinden sonra izafet esresini göstermiştir.

7. sekiz olur yidi haṭṭı şacı böl
sī vü dü zāhir oldı vākıf ol
8. Haḫḫ'ũñ sī vü dü nuṭḫınca tamām
‘arş-ı raḥmāndur cemāli ve’s-selām
9. Muştafā ki mazhar-ı sübhāndı
didi ādem şūret-i raḥmāndı
10. anuñçün bu ki nuṭḫ-ı Kird-gār
olur Ādem'den ü Haḫḫ'dan āşikār
11. özin Ādem şūretinde lā-cerem
ḥüb cemālin gösterür bī-perde hem
12. nitekim sī vü dü nuṭḫ-ı Hudā
kim degüldür vech-i Ādem'den cüdā
13. sī vü dü nuṭḫ-ı rab zü'l-celāl
k'Ādem'ũñ dilinde olmışdur maḫāl
14. anı bul kim Haḫḫ'a oldur fetḫ-i bāb
şerḫ ide *men ‘indehu ‘ilmü'l-kitāb*
15. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
buldı Ādem vechine yol iy ‘aziz

16. nitekim sī vü dü nuḡ-ı Hudā
ḡaṡṡ-ı vechin oḡımayandır ‘ amā
17. buldı Aḡmed ol gice mi‘ rāca yol
buldılar bu şüretinde Ḥaḡḡ’ı ol
18. āyet-i seb‘ ü’l-meşānī ḡoş cemāl
Aḡmed’e ‘ arz eyledi ḡüsn ü kemāl
19. kimsene seb‘ ü’l-meşānī seviyyisin
enbiyādan bulmayadur şuyısın
20. Ḥaḡḡ’ı böyle tanımaḡdur Aḡmed’ün
‘ ālem-i bāḡī vü mülk-i sermedün
21. yidi āyet ma‘ nīsın vechinde yol
yidi āyetdür ki dörder oldı ol

14b

1. Yidi āyet yüzidür fetḡ-i bāb
fātiḡa oḡındı hem ümmü’l-kitāb
2. evvel seb‘ ü’l-meşānī iy ḡakīm
geldi bismi’llāhi’r-raḡmāni’r-raḡīm
3. Ḥaḡ Te‘ ālā kime ki rehber olur
bes işi fātiḡasuz ebter olur

4. oħımadı yidi āyet Ādem'üñ
yā bist u heştinden ħātemüñ
5. tanımadı řūret-i raħmānı ol
řaldı merdūd-ı ebed řeytānı ol
6. secdeye gelmedi ol dīv-i la'ın
olmağıl secdeye ġāfil iy emīn
7. kıł teveccüh aña kim oldur vücūd
fātiħa oħı vü aña kıł sücūd
8. yidi nevbet didi řeytāna Ĥudā
gez ĉi rŭ-nigŭn didi secdera
9. didi ki ben āteřŭm ol kil durur
secde kıılmağ ıtoprağa mŭřkil durur
10. āyet-i seb' ŭ'l-meřāniden cemāl
Ādem'üñ vechinde ħaıı-ı lā-yezāl
11. bu sebebden yidi yirde Ĥağ su'al
eyledi řeytāna iy řāħib-kemāl
12. Ĥağ didi Ĥur'an içinde bī-ğalaıı
yidi ħaıına muğābil idi ħaıı

13. ol ki cennette yüzinde bula Hâk
dört kirpük iki kaşı mûy-1 fark

Bâb-1 Şalâtü'l-Mi'rac

14. geçdi Mi'rac'ın şebinden Muştafa
oldı gökden menzili 'arş-1 Hudâ

15. söyledi haqq-la Ahmed dürlü râz
ol gice 'arz oldı her nâz u niyâz

16. özin Âdem şüretinde gösterür
zât-1 haqq bildük ki maşşüdü nedür

17. ya'ni Âdem mazharıdur zâtumuñ
yidişer haqqın oñı âyâtumuñ

18. vechi seb'ü'l-meşânî Âdem'ün
nuqq-1 rahmân oldı cânı Âdem'ün

19. kapudur seb'ü'l-meşânî gir ü gel
tâ bulasın vahdet-i sırr-1 ezel

20. Haqq'ı Âdem şüretinde kıl taleb
sî vü dü haqq-1 vechi haqq-1 rab

15a

1. oldı sî vü dü vü yigirmi sekiz
istivâ anuñ haqqı-lan iy 'azîz

2. sende tā sī vü dü nuṭṭ-ı İläh
ma‘lûm ola bulasın sen saña rāh
3. nuṭṭ-ı ḥaḥ zāt-ıla ḳā‘im durur
ḳademi zātı gibi dā‘im durur
4. zāt-ı ḥaḥ gibi ḳadīm ü lâ-yezāl
ḳamu eşyāya muḥiṭ ü bî-zevāl
5. nitekim sī vü dü birinde var
ayruğında daḥı vardur āşikār
6. ‘aynıdur biri birinüñ bu kelām
ğayr yoḥdur arada iy nîk-nām
7. ki sī vü dü nuṭṭ-ı ḥaḥ bir nürdur
kā‘ināt ol nür-ıla ma‘mürdur
8. her şıfatda çün tecellî ḳıla zāt
gāh luṭfi gāh ḳahrı geh şıfāt
9. vech-i Ādem nuṭṭ-ı ḥaḥḳdur hem yiri
bu şıfatla luṭf u ḳahrüñ mazḥarı
10. pes kelām-ı ḥaḥ ḳamu bir nürdur
bu kelāma şüretüñ tefsirdür

11. nuṭkı zātı-la Ḥaḫḫ' uñ bir nürdur
kâ'inât ol nûrla ma' mürdur
12. kâf u nûnda gelmese bu kâr u bâr
nireden olurdu bu naḫş âşikâr
13. belki bir ḫarfinden olmışdur hemân
ma' nî *ḫavseyn ev ednâ*²³ ' ayân
14. didi ol zât-ı ḫadîm ü lâ-yezâl
ya' nî Mi' râc idecek şâhib-kemâl
15. Ḥaḫ götürdi çünki vechinden niḫâb
Aḫmed' uñ ḫaşlarıdur ḫavseyn-i ḫâb
16. yine kendü kendüyedür ' ışḫ-bâz
kendüden ayru degüldür ' ışḫ u nâz
17. gördi Mi' râc' uñ gicesi Muştafâ
Ḥaḫ Te' âlâ vechini buldı liḫâ
18. Ḥaḫḫ' ı Âdem şüretinde gördi hem
kâbe ḫavseyne irişdi lâ-cerem
19. yoḫsa ḫaḫ zātı kücâ şüret kücâ
vechümüzdedür oḫı ḫaṭṭ-ı Ḥudâ

²³ “Fekâne ḫâbe ḫavseyn ev ednâ” “[Peygambere olan mesafesi] iki yay aralığı kadar, yahut daha az olur.” (Necm, 53/9)

20. Hâk cemâlerinden götürdi çün niğâb
gördi Aḥmed şûret-i ḥüsnü'l-meâb
21. çünkü gördi ḥâk cemâli rû'yetin
oḥıdı seb'ü'l-meşânî âyetin
22. Muştafâ gör neler eydiydi neler
süd yirine ḥamr-ı ḥâk içeydi eger

15b

1. ḥâkḥ-la söylendi anda çoğ u az
irdi *evḥâya vü mâ evḥâyâ*²⁴ râz
2. tırdı aradan çün Aḥmed nâ-gehân
yoḥdı gayr ḥâkḥuñ anda 'ayân
3. bu maḥâmdur *lîma' allâh*²⁵ iy püser
ne melek yol buldı anda ne beşer
4. kendüzine kıldı ḥod şıdk u niyâz
Ḥâk aña farz eyledi elli namâz
5. anuñçün kim elümle bu kelâm
yazdum Âdem vechinüñ naḥşı tamâm

²⁴ “Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti.” (Necm 53/10)

²⁵ “Allah [sizinle] beraberdir” (Muhammed 47/35, Hadîd 57/4)

6. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı Hudā
ol ki olmaz kendü zātından cüdā
7. Aḥmed'üñdür nuṭṭ-ı yigirmi sekiz
kim bu ma' nīye irüpdür iy ' azīz
8. buldı nuṭṭumdan benüm dest ü qalem
oldı noḡta ḥaṭṭ-ıla elli ' alem
9. size farz itdüm kıluñ söz ü niyāz
gündüzle gicede elli namāz
10. yazdı bist u heṣṭ ḥaṭṭı qalem
çünki ḥarf u noḡtadır elli ' alem
11. Ka'be'dür çün ḥāk vechi Ādem'üñ
anuñçün oldı cānı ' ālemüñ
12. çün bu elli ḥarf u noḡta iy şafā
oldı bist u heṣṭ nuṭṭ-ı Hudā
13. ol berāberce saña elli namāz
farz olupdur eylegil söz ü niyāz
14. kimseye ki bu yolu eyler ğalaṭ
çünki ma' lūm olmadı bu elli ḥaṭ

15. anuñçündür ki bu nuṭḡ-ı Hudā
elli vaḡt ola bu elli reh-nümā
16. bundan oldı nuṭḡ-ı ḡaḡ çün āşikār
elli farz olduḡı bundandır i yār
17. senden anuñçün gerek elli namāz
olduḡınca dün ü gün ‘ömrdür az
18. döndi andan şāhib-i tāc u berrāḡ
Mūsī-le düşdi vaşla ittifāḡ
19. şāhib-i Kıble idi anuñçün ol
didi Mi‘rāc’uñ ḡaber vir iy resūl
20. didi ḡaḡ farz eyledi elli namāz
ḡulluḡçün ‘arza ḡılmaḡa niyāz
21. didi ḡıl taḡfifini ḡaḡḡdan ṡaleb
k’ümmeṡüñ itmeye terk emr-i rab
22. ümmeṡüñ ḡılmaya buña iḡtimāl
bulmayalar bunu ḡılmaḡa mecāl

16a

1. Ḥāzret-i Aḡmed yine ‘arz itdi rāz
elli tā bişe farz oldı namāz

2. çünkü hâzret aña biş vaqt itdi ‘ arz
didi budur iy Muḥammed farz-ı farz
3. her ki bu biş vaḳti eylerse edā
ellinüñ ecrin bula benden ‘ aṭā
4. ol ki bir iḥsāna on iḥsānmış
Ḥaḳ buyurdu ḥücceti Ḳur‘ān‘mış
5. elli ecri bişle oldu tamām
oldı bu biş elliye ḳā‘im-maḳām
6. Mekke‘ye çün gökden indi Muḫtafā
bā-hezārān zīnet ü fer ü bahā
7. ol hevādan cān evin tārāc ider
kim ki Muḫammed gibi Mi‘rāc ider

Su‘āl

8. ger şorarlarsa ki bu elli şalāt
ne sebebden ḳıldı biş vaḳt emr-i zāt
9. neden oldu yine on biş on yidi
Ḥaḳ namāzuñ seferüñ on bir didi
10. neden oldu cum‘ada on biş namāz
gör ki ma‘nide ne keşf oldu rāz

Cevāb

11. gör ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*
bu ḥaḳīḳden saña fetḥ ola bāb
12. Ḥaḳ Te'ālā vāḳıf-ı esrār-idi
sırrı ḥattı ta'liminde var-ıdı
13. tā ḥattında noḳtaya yol Kird-gār
göstere nuḳḳ-ı ḥaḳ ola āşikār
14. şebih olmaya tā şekl-i ḥurūf
noḳtayla buldılar 'ilme vuḳūf
15. noḳta vü ḥarf-ile ma'nī bildiler
lā-cerem cümlesin elli ḳıldılar
16. Muştafā taḥfif çün ḳıldı taleb
elli vaḳt biş emr eyledi rab
17. oldı biş vaḳt on yidi rek'ata yār
böyle farz eyledi emr-i Kird-gār
18. Ḥaḳ seferde didi ḳıl on bir tamām
ki bist ü heşt ola ve's-selām
19. levḥe çün yazdı ḥaḳ emri-le ḳalem
ḥarf u noḳta varı oldı bir 'alem

20. oldu pes elliye yigirmi sekiz
bunu kim bildi cüz Aḥmed iy ʿ azīz

21. nite bist ü heşt nuṭḡ-ı İläh
ol ki Aḥmed buldı andan Ḥaḡḡ'a rāh

16b

1. çünki taḥfif istedi Ḥaḡḡ'dan resül
Ḥaḡ Te'ālā ḥācetin kıldı kabül
2. ol biş vaḡt elliyedür ḡā'im-maḡām
münḡasım olmış çü i' dād-ı kelām
3. günde on yidi namāz oldu ḡazar
altısın baḡışladı vaḡt-i sefer
4. oldu on birle on yidi tamām
nite bist ü heşt aḡl-ı kelām
5. tā perestiş ḡılmış ola Muḡṡafā
nite bist ü heşt nuṭḡ-ı Ḥudā
6. Ḥaḡ buyurdu cum'ada on biş namāz
Mısr cāmi'dür ḡılursañ keḡf rāz
7. ḡılḡat-i ādem gūnidür cum'a gūn
'id-i Aḥmed 'id-i ümmet oldu çün

8. Mısr cāmi‘ Aḥmed ü Ādem durur
kim bular ḥaḳ ḥaṭṭına maḥrem durur
9. cum‘ a günin didi ādem ḥilḳati
k‘anı ‘īd itdiler Aḥmed ümmeti
10. Ādem için ṭurdı yir döndi felek
Ādem’e kim eyledi secde melek
11. Ḥaḳ namāzuñ cum‘ ada on biş didi
ğayr cum‘ ada buyurdu on yidi
12. ikisin sī vü dü cem‘ itdi Ḥaḳ
örtü götürildi vü açıldı ṭabaḳ
13. nite sī vü dü nuṭḳ-ı zū‘l-celāl
ol ki Ḥaḳ zātı gibidür lā-yezāl
14. on yidinüñ ger şorarlur iy şafā
iḥtiyār itdi neden ‘aḳdin Ḥudā
15. anuñçün k’olsa on altı şalāt
şöyle farz eyleseydi ez-ḥükm-i zāt
16. ḳullar ḳulluḳ ḳıl vaḳt-i ḥayāt
ḳılalar on altıca farz-ı şalāt

17. ol on altıya bir bir iy püser
terk olınpdı şalât-ı dād-ger
18. ser-be-ser oldu terāzū-yı ‘amel
nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı ezel
19. kaçan ide rāciḥ ol mīzānı ḥaḳ
bunda ḥod yoḥ kimseye cā-yı nuṭṭ
20. kıldı on yidiye nuṭṭı iḥtiyār
tā ki rāciḥ ide anı Kird-gār
21. ḥükm-i taḡlībi anuñçündür i yār
kim kılalar anı ehl-i dīn şı‘ār
22. geldi Ḳur‘ān’dan çün on dört ism-i yār
vāv u fī vü dāl andan āşikār
23. çün maḳṭa‘ geldi on dörtle üç
tā bulasın on yidi ḥarfi şoñ uç

17a

1. gelmedi on bir maḳṭa‘ da tamām
bī vü tī vü şī gibi iy nīk-nām
2. dāddan şāda irerseñ bī-ḥicāb
rūşen ola ma‘nī-yi ümmü‘l-kitāb

3. ğayndan ʿaynı bil vü zīden zeri
ķāfdan fiye bil vü cīmden zihi
4. on bire bu on yididür fetḥ-i bāb
tā bulasın maʿnī-yi ümmüʿl-kitāb
5. böyle on bir on yidi zımnında var
bunı şöyle ḥükm idüpdür Kird-gār
6. gelmeyen on bir maḳṭaʿ da ḥurūf
on yidi bulunupdur bul vuḳūf
7. Ādem ol derdle kim kıldı mezā
bā vü ḥā vü rā vü kā nuṭṭ-ı Ḥudā
8. oldu sī vü dü nuṭṭ-ı lem-yezel
ol ki bunlara bulunmaya ḥalel
9. kıldı on yidiyi on birden cüdā
tā bulasın on bişi on yidide
10. tā saña maʿlūm ola bu iy püser
biri birinden degül ṭaşra bular
11. hem bu tevḥīdle oldu āşikār
añla iy ṭālib bu sırr-ı Kird-gār

12. iki huṭbe cum‘ada anuñçün
oldı ādem ḥilḳatidür cum‘a gün
13. nuṭḳ-ı Ādem’dür sī vü dü tamām
hem bist ü heṣt oldı bu kelām
14. iki huṭbe bu sebebden oḥınur
Ādem’le ḥātımüñ nuṭḳınca nūr
15. cum‘ada ‘arş-ı Ḥaḳ oldı āṣikār
cum‘ada şūrı urısar Kird-gār
16. oldı cum‘a günü çünki ādemüñ
seyyidü’l-eyyām oldı ol demüñ
17. Aḥmed’e bu ḳamu noḳṭayı Ḥudā
‘izzet için eylemişdür iy şafā
18. çün melā’ik didiler sefk-i dimā
gele Ādem’den bunuñ gibi ezā
19. seyf-le Aḥmed anuñçün minbere
çıḳdı ğamdan melegi tā ḳurtara
20. cum‘ada on biş ḳıla ḥaḳḳdan namāz
on yidi-le cem‘ide iy ser-firāz

21. nitekim sī vü dü nuḡk-ı ḡadīm
ol ki degdi ādeme Ḥaḡḡ'dan muḡīm

22. cum' a çün gice ḡıl on yidi namāz
virdügince Ḥaḡ saña 'ömr-i dirāz

17b

1. böyle buyurmuşdı Ḥaḡḡ'dan Muḡtafā
ol ki getürmüşdi peygām-ı Ḥudā
2. çünki isterseñ ḡılasın sen namāz
zıdd-ı şeyḡān-ı la'ın iy ser-firāz
3. yüzüñ elüñ ayaḡuñ yu mesh ser
ḡıl ki ḡükm itdi Ḥudā-yı dād-ger
4. yüz elüñ ayaḡuñ cümle i yār
yunsa biḡ 'uzv gerekdür āḡikār
5. anuñçün ki ḡuḡuḡ-ı zü'l-celāl
zāhir itmişdür bu biḡ yirde kemāl
6. ḡatḡı kim vechinde vardur iy oḡul
buldı mīrāḡı ata vechinden ol
7. saña bu sī vü dü nuḡk-ı Ḥudā
Ḥaḡḡ'dan Ādem'den dolupdur bu 'aḡā

8. Ādem'ün sen yüzi toprağına gel
kıl teveccüh ernebe aña yönel
9. gerek evvel saña islām ü imān
aql u dīn ü dāniş ü emn ü emān
10. dağı yüz tut niyetüni Ka'be kıl
sen ber-ā-ber Ka'be'yi karşında bil
11. zāhir ü bātin arıt endāmuñı
gel namāza bağlağıl icrāmuñı
12. elini el üstine koymağ gerek
Hağ Te'ālā sözine uymağ gerek
13. kān-ı dūd on dördle ola qarīn
şöyle emr eyledi rabbü'l-ālemīn
14. gündüz ü gice on yidi şalāt
kıl didi kılmağ gerekdür emr-i zāt
15. on yidi kez elüni çevürgil i yār
böyle hükm itmişdür emr-i Kird-gār
16. on yidi el-ḥamd ü her āyete ki var
hađđ-çün oğı buyurdı Kird-gār

17. on yidi kez ھاڭڭ-چۈن eyle rۈkۈ
bi'l-ھۈسۈ vۈ bi'l-ھۈزۈ vۈ bi'l-ھۈفۈ
18. on yidi kez توغرى تۇت ارھاڭنى دۇر
iy مۇساللى بۆyle دىر Allāh nۈr
19. ڭىل ھۈدā'ya داھى on yidi sۈcۈd
yine ڭالدۇر باشۇنى eyle ڭu'ۈd
20. yine secde eylegil iy merd-i dīn
on yidi zıddiyet dīv-i la'īn
21. توغرى oturğıl yine vaڭt-i ڭu'ۈd
gel teşehhۈdde sen iy şāhib-vۈcۈd

18a

1. on yidi ڭىل on yidi vaڭt-i ھازار
on bir on bir ڭىل yine vaڭt-i sefer
2. ikisin چۈن cem' idesin iy 'azīz
pes olur cۈmlesı yigirmi sekiz
3. nite bist u heşt nuڭ-ı ھۈdā
ol ki ھاڭ zātında olmaya cۈdā
4. boylar eyilse gerekdۈr her vۈcۈd
hem rۈkۈ hem sۈcۈd u hem ڭu'ۈd

5. on biş on yidi ki didi Kird-gār
sī vü dü oldı Hakk'dan āşikār
6. tã' atũnadur muķābil nuṭṭ-ı ḥaḵ
ḥaḵ gõtürdi perde açıldı ṭabaḵ
7. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
Ādem'e hādīdür ol nuṭṭ-ı 'azīz
8. Aḥmed ü Ādem yüzinden iy püser
oḥıdı ḥaḵ bu kelāmı ser-be-ser
9. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
nuṭṭ-ı ḥaḵḵca kıl perestiş iy 'azīz
10. tā ki saña keşf olur esrār-ı dīn
tã' atũn ola maḵbũl iy emīn
11. Ādem'ũñ vechi türābı Ka'be'dür
sī vü dü ḥaṭ yüzinde gösterür
12. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı Hudā
ol ki Hakk zātında olmaya cüdā
13. ger Hudā'nuñ 'āşıkısañ yüzine
Aḥmed'i sevgil Hakk'ũñ uy sözine

14. hūb cemālin dilberūñ kılan taleb
beklediler böyle ‘ ışkında edeb
15. söyledi haqq-la Aḥmed çünki rāz
buncılayındur niyāzla namāz
16. hīç ümmete işbu yolu bulmadı
dīvdür her kim bu dīni bilmedi
17. tā ola nuṭṭ u ḥadīs u dāveri
haqqdan oldı haq aña peygamberi
18. ğayr bu ḥilkat u nuṭṭ-ı zü’l-celāl
ne getürsin kişi haqqdan daḥı dāl
19. bu velāyet ol nübüvvetden zuhūr
oldı haqqdan zāt-ı haq buldı ḥuzūr
20. ‘ ışk-bāzī haqq-la haqqdan kılan
bildi Ādem’dür bahāne çün bilen
21. oldı sī vü dü vü yigirmi sekiz
Ādem’üñ ḥaṭṭ-ı cemāli iy ‘ azīz

18b

1. Haq didi kim ḥaṭṭ-ı sübhānīdür ol
sī vü dü nuṭṭ-ı yezdānīdür ol

2. hem haṭṭıdır zīnet ü ḥüsn ü cemāl
ḥüsn içinde bī-şebīh ü bī-mişāl
3. nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı Ḥudā
anuñçün degdi bu ḥüsn ü bahā
4. ‘āşık olmuş muşḥaf-ı ḥüsne ezel
böyle gelmişdür bu ‘ışık-ı lem-yezel
5. kendüdüdür hem ḥiṭāb u hem cevāb
budur añla ma‘ nī-yi ümmü’l-kitāb
6. ‘āşık olmuş muşḥaf-ı ḥaḡ muşḥafı
anda keşf olmuşdurur genc-i ḥafı
7. kim oḡur ḥaḡ muşḥafını ġayr-ı ḥaḡ
iki ‘ālemde anuñdur bu nuṭḡ
8. her kim andan şūret-i Ādem ola
yol bula öñdin demi bir dem ola
9. gör ne dir *men ‘indehu ‘ilmü’l-kitāb*
ḥaḡḡdan eşyā sırrına açıldı bāb
10. ġayr-ı ḥaḡ mevcūd yoḡdur iy cevān
‘āşıkına yüzünñ ḥaḡḡdur hemān

11. Hax Te'ālā bendeden çoḡ rāz var
bunı kıldum size haqqdan yādigār
12. tā ki tersā vü müselmān ü yehūd
gebr ü şābī vü mecūsī vü hünūd
13. her ki didi ādemüm buldı sürür
şüretümi kıldum Ādem'den zuhūr
14. nuṭḡ-ı haqq sırrı ki degmişdür oña
yol bula bu kamudan haqqdan baña
15. hilḡati eşyā vü ādem ser-be-ser
ol gerek yol ilede süy-ı pezer
16. taḡlīdīden çıqa her müşrik burun
Ādem'e yüz tuta bī-mekr ü füsün
17. ata vechinden ḡaṭṭ-ı eşyāya ol
oḡımış vü taḡḡīḡe bulmış ṭoḡrı yol
18. cehli şeyṭānīden ol çıḡmışdurur
hem gümān u şirk evin yıḡmışdurur
19. bulmış ādem hilḡati her şeyde ol
daḡı ṭutmışdur Ḥudā'dan yaña yol

20. sālīkūñ çün rehberi bī-şek ola
cümle ‘ālem dīn-i ḥaqqdan yek ola

19a

1. çııdı Ādem çünki cennetden i yār
anı Hinde viribidi Perverd-gār
2. ma‘ nīsi oldur ki nuṭṭ-ı müste‘ ān
ḳuldan oldı vech-i Ādem’den ‘ ayān
3. açdı ḥaqqdan nuṭṭ-ı Ādem çünki yüz
tañrılıḳ rāzını fāş itdi bu söz
4. didi Ḥavvā ile Ādem Kird-gār
tutuñuz bu cennetümde siz ḳarār
5. ya‘ nī kim bu cennetümde her yaña
yiyüp ü içüp seyr ḳıl ḥaḳ dır saña
6. ya‘ nī nuṭṭumdur sī vü dü kelām
ol kim eşyā tutmuş anuñla ḳıyām
7. ṭutasız bunda güdāz ḥaqqdan ḳarār
anda otuz bir bulasın āşikār
8. ol şecerden yaña sen yörenmegil
k’olmayasın dīv-i red gibi zelīl

9. dīv cennetden anı şaldı ırağ
mülk-i Hindüstān aña oldı tolağ
10. dīv bu cennetden anı iy şafā
ol muvaḥḥidi kaçan kıla rehā
11. çün Ḥavvā'dan geçdi ol şāhib-ķabūl
sī vü dü-le bir āvāz oldı ol
12. ādemīseñ ata sırrından eşer
bul ki tā dīv olmayasın bī-ḥaber
13. Ḥaķ Te'ālā vāķıf-ı esrār idi
ta'lim ḥaṭṭında sırrı var-ıdı
14. ta'lim itmişidi ḥaṭṭāt-ı kalem
nokṭa vü bī ikisidür bir 'alem
15. fehmi iderseñ ḥaķķdan işbu rāhı sen
bul bist u heşt ol pencāh sen
16. ḥarf u nokṭa oldı yigirmi sekiz
nite ḥaṭṭ-ı vech-i Ādem iy 'aziz
17. Ādem'ün vechinde gör ḥaṭṭ-ı kerim
nite bist u heşt nuṭķ-ı kadim

18. geldi bist u heşt farz-ı şalāt
on yidi on bir buyurdı emr-i zāt
19. on yidi farz eyledi vaqt-i hāzar
Hāḳḳ'dan on bir oldu eyyām-ı sefer
20. ger 'ubūdiyyet kılasın böyle sen
kurtarasın tamudan cānla ten
21. kılasın Hāḳḳ'a perestiş çün özüñ
zıdd-ı şeytān kıoyasın yire yüzüñ

19b

1. nite bist u heşt nuḡḳ-ı Hudā
nite bist u heşt ḥaṭṭ-ı ata
2. ḥılḳatüñ sırrına çün irdi resūl
Ādem'üñ bist u heşt ḥaṭṭın ol
3. istivā ḥaṭṭ-ıla ayırdı i yār
tā sī vü dü ḥaṭ oldu āşikār
4. ḥaḳ gören gözden ḥicābı gel gider
gör yüzinde ma' nī-yi şaḳḳu'l-ḳamer
5. sī vü dü ḥaṭṭımı Perverd-gār
kıldı Ādem şüretinde āşikār

6. nitekim sī vü dü nuḡk-ı ḡadīm
zāt-ı ḡaḡḡdan ola yā Aḡmed ‘alīm
7. kendü bist u heṡtinden tamām
ma‘lūm oldu bu sī vü dü kelām
8. yardı Ādem ḡilḡatini ḡıl-be-ḡıl
istivā ḡaḡḡ-ıla çün buldı sebīl
9. buldı bist u heṡtde Muṡtafā
Ādem’üñ sī vü dü ḡaḡḡın ‘aḡā
10. nite sī vü dü vü yigirmi sekiz
Ādem ü Aḡmed dilinden iy ‘azīz
11. böyle ḡıldı ḡilḡat-i vech ü ‘izām
bu iki taḡsīmle ḡaḡ ve’s-selām
12. Muṡtafā’dur çünki cānı ‘ālemüñ
pīṡvā iy aṡl u fer‘-i Ādem’üñ
13. oḡıdı ḡaḡḡ-ı ḡudā’ya ḡıl-be-ḡıl
Ādem’üñ vechinde varın ṡöyle bil
14. çün sī vü dü kelām-ı zü’l-celāl
oḡıdı Ādem yüzinde ber-kemāl

15. gördi vahdet sırrınıñ haţtıında rāz
lā-cerem sī vü dü oldı namāz
16. cum‘ada kim ‘ıddür yevmü‘l-fütūh
Hak Te‘ālā Ādem’e nefh itdi rūh
17. çünkü Ādem hākden kaldurdu baş
oldı vechinden Hudā-yı rāz fāş
18. gördiler vechinde sī vü dü haţ
‘alleme‘l-esmā oĥındı bī-ġalaţ
19. yüzine karşı sücūd itdi i yār
yirde vü gökde melā‘ik ne ki var
20. anuñçün secde kılduĥda namāz
iki sī vü düdür iy merd-i rāz
21. cum‘a k‘ādem ġünidür vaĥt-i şalāt
iki on biş secde emr eyledi zāt

20a

1. ġayr-ı cuma‘ iki on yidi sücūd
ķıl ki böyle buyurupdur ol Vedūd
2. tā sücūduñ ola sī vü dü şer
Hakķ Te‘ālā nuţķı gibi i püser

3. tā çü götürile hicāb rūy-ı yār
sī vü dü secde ide āşikār
4. gāh secde ola evkāt-ı sefer
emr-i haqqdan iki on bir iy püser
5. gāh ola vaqt-i hazar secdeñ i yār
iki on yidi buyurdı Kird-gār
6. tā çü nuṭṭ-ı Aḥmed şāhib-vücūd
iki bist u heşt ola sücūd
7. Haḫ Te‘ālā’ya sücūduñ iy ‘azīz
ola sī vü dü vü yigirmi sekiz
8. bulduñ esmā vü müsem māya i yār
oldı sırr-ı nuṭṭ-ı yezdān āşikār
9. kılmış olasın Hudāvende sücūd
nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı Vedūd
10. Haḫ Te‘ālā çün dem urdı Ādem’e
dīv-i mel‘ün düşdi ol demde ğamma
11. ‘ilmi Ādem’den melek teg bilmedi
baş çekdi aña secde kılmadı

12. didi hāke ben nice secde kılam
kendü aşlumı çün oddandur bilem
13. kılmadı Ādem'de secde çün melek
kaldı gönlinde hayāl vehm ü şek
14. didi ben āteşdenem ol kil durur
kile secde eylemek müşkil durur
15. yolını urandur anuñ bu kıyās
bu kıyās oldu anuñ başına yas
16. k'ādem hākī niçün mescūddur
ğayr-ı sācid ol neden merdūddur
17. Haq Te'ālā'nuñ huṭūṭın görmedi
Ādem'ün yüzinde sırra irmedi
18. baş çekdi secdeden ol dīv-i red
la'net-i Haq oldu merdūd-ı ebed
19. hikmetin bilmedi haq esrārınuñ
oldı maḥrūm-ı Hudā dīdārınuñ
20. Ādem'ün vechinde haṭṭlar müstaḳīm
nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı ḳadīm

20b

1. Ādem anuñçün āhir mescūddur
görmeyen ol bī-başar merdūddur
2. ol tapardı çün tebcīl ü gümān
haqqā vü görmezdi haqqdan nişān
3. didi ol bir zāta ki ben taparam
mazhara ger Ādem ola kāfirem
4. kaçan anuñ mazharı Ādem ola
girmedi bu zanla toğrı yola
5. baş çekdi secdeden ol dīv-i red
la^c net-i haq oldu merdūd-ı ebed
6. vech-i Ādem'de hudā-yı zū'l-celāl
nitekim sī vü dü nuḡk-ı kemāl
7. vardı hem sī vü dü haḡḡ-ı nār
görmedi şeyḡān bu haḡḡı oldu ḡ^oār
8. hem şu vü toprağında yilde bu haḡ
Ādem'üñ vechinde haqqdan bī-ğalaḡ
9. çün mürekkebdür bu sī vü dü haḡ
Ādem'üñ vechinde haqqdan bī-ğalaḡ

10. od u yıl toprağ u şudan Kird-gār
 kıldı sî vü dü hıttın āşikār
11. olmasa bir nesak üzre hıtt-ı hık
 ger oğınmasa budur dünden sebak
12. Mūsî oddan Hıkk'a bulmayadı yol
 almayadı nārdan āvāzı ol
13. hıtt-ı vechden bu āvāz gelmese
 hıtt-ı Hık bu yüzde zāhir olmasa
14. ol şecerde oddan iy ehl-i şafā
 nice geldi mi āvāz-ı Hıddā
15. kaçan oddan geliser āvāz-ı Hık
 eger olmasaydı oddan rāz-ı Hık
16. odı Mūsî ki şecerde gör didi
 tevḥīdüñ yemişin anda yir didi
17. kıldı Ādem toprağından Kird-gār
 nuṭkı od u şu vü yılüñ āşikār
18. ya' nî Ādem'dür dıraht-ı müntehā
 var yüzün sî vü dü nār-ı Hıddā

19. Mûsî'ye geldi çün âvâz-ı şecer
oddan *inni ene 'llâh*²⁶ iy püser

20. Âdem'üñ vechinde haq haqqı ki var
anda yazmış sî vü dü nuqq-ı nâr

21. tâ ki yanmaya muhabbetden bu tıyn
odda var sî vü dü nuqq-ı mübîn

21a

1. haq türâbı haqqını şeytân ki var
oğımadı gözler kaldı haqq-ı nâr

2. odını hayr odından bulmadı
sî vü dü nuqqın oduñ bilmedi

3. Âdem'üñ sî vü dü nârın eger
oğısa vechinden şeytân iy püser

4. sî vü dü nârı nuqqına anuñ
vechine secdeye kıldı atanuñ

5. Haq murâdı bu degül çün iy püser
tâ' atımı virdi yile ser-be-ser

²⁶ “Şüphe yok ki ben Allah'ım...” (Tâ-hâ 20/14)

6. oldu çün merdūd vech-i pāk ol
ṭā^ʿ atın ser-be-ser itdi ḥāk ol
7. secde vaqtinde yire qoymadı baş
lā-cerem ki la^ʿ net-le oldu fāř
8. bulmadı Ādem'den ismi ma^ʿ nīsin
ṭuyamadı gencüñ ṭılsımı ma^ʿ nīsin
9. cümle ismi bī-müsemmā buldı çün
oldı nārla řekāvet reh-nümün
10. kendü ismin bī-müsemmā bildi hem
kendü zātından ḥabersüz oldu hem
11. Ādem'ün ḥākinden ol taqsīm nār
fehmi kılsa olmaz idi şerm-sār
12. sī vü dü ḥaṭṭını yazdı ol
bulaydı sī vü dü nuṭqa yol
13. secde kılmak geñez olaydı aña
meyl ideydi ʿilm-i esmādin yaña
14. Ḥaqq'ün sī vü dü ḥaṭṭın buladı
sī vü dü nārı vechin bileği

15. lik ğayr andan Hudā-yı zü'l-celāl
diledi sī vü dü nuṭḡ-ı celāl
16. ola izzet perde senden çün muḡīm
tā anı görmeye her dīv-i recīm
17. ger niḡābı götüre yüzden tamām
Haḡ Te'ālā ḡala vü vech ü kelām
18. gör ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*
bil bu muḡkem ma'nī sırrın bī-ḡicāb
19. gör nenün çün ol ṡalāt-ı enbiyā
olmadı maḡbül-ı ḡaḡ her yir yaña
20. tā teveccüh Ka'be'ye ḡılmadılar
ṡā'atın maḡbül-ı ḡaḡ bilmediler
21. bir sözi fehmi itḡil iy ehl-i ṡafā
enbiyādandır bu hem ḡavl-i Hudā

21b

1. anuñçündür ki zāt ğayb-dān
aldı ādem topraḡın yirden hemān
2. cem' eyleyen ḡıldı el-ile acīn
ḡüb yüzinde yazdı Ḳur'an-ı mübīn

3. nitekim sī vü dü nuḡ-ı Hudā
sī vü dü ḡaḡ-ı ādem iy şafā
4. Muşafā'dur maḡhar-ı sırr-ı Hudā
pīşvā-yı enbiyā vü evliyā
5. Ādem'ün dir yüzi ḡoprağın Hudā
eylemişdür Ka'be yirinden cüdā
6. Ka'be idi ḡāk vechi Ādem'ün
kıblesi oldu anuñçün 'ālemün
7. olmuş ādem vechinün oldu yiri
secde eyler aña mü'min her biri
8. vechi yiri böyle 'izzet buldı hem
bundan a'lā menzil olmaz muḡterem
9. gökler eyler dir anı her dem ḡavāf
hem ferīştelere degül bu söz güzāf
10. enbiyā vü evliyā vü aşfiyā
aña yüz ḡutmış ḡamusı bī-riyā
11. 'izzetin anuñ ḡalilu'llāh şūr
k'aña yüz ḡutan bulur cennāt u ḡūr

12. sırr-ı Halîl'den öğrenün ' aşıklığı
' ışık odına yanmağ şadıklığı
13. hüsn-i vechin Ādem ü Havvâ'nuñ ol
gördi kim hayrân olur görse ' uqûl
14. Ka'be yirinde yürütmiş anı Hâk
añâ virmişdür bu nuṭṭ u cān hâk
15. oḥıdı sübhānı vechün ḥaṭṭların
gördi ol nuṭṭ-ı ḥaḫḫuñ çün mazharın
16. Ādem'ün ḥüb şüretinden zü'l-celāl
nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı celāl
17. aḥsen şüretde gördi Hâk yüzün
çünkü Hâḫḫ'dan ḥaḫ işitdi ḥaḫ sözün
18. nârdan *inni ene'llāhü'l-'azîz*
degüldi Mūsî özinden kendi nîz
19. Hâk Te'âlâ çün dem urdı âdeme
dîv-i mel'ün düşdi ol demden ğama
20. degül ṭasadan ne dir nuṭṭ-ı Hudâ
sırrü'r-raḥmānu 'ale'l-'arşi'stevâ

21. dahı tıt yüzüni Ka‘be’ye i yār
olmayasın tā Hudā’dan şerm-sār
22. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı İlāh
secde kııl Hakk’a ki budur Hakk’a rāh
23. bi-bismi’İllāhi’rraḥmāni’rraḥīm
bize gösterdi şırāt-ı müstaḳīm

22a

1. bize yol gösterdi ol nuṭṭ-ı ḳadīm
Ādem’ün vechindeki ḥaṭṭ-ı kerīm
2. yiridür Hakk’ün şırāt-ı müstaḳīm
yidi ḥaṭṭı muşḥaf-ı zāt-ı ḳadīm
3. nice dimişdi melā’ike Hudā
k’ādem ḥaḳ eyleye sefk-i dimā
4. ḥılḳat-ı ādem gūnidür cum‘ a gūn
minbere çıḳdı kıılıç anuñçün
5. iki kez sī vü dü kıılmaḳ sücūd
saña vācib eylemişdür ol vedūd
6. yazdı ḥaḳ çün şūretinde yidi ḥaṭ
istivā ile sekizdür bī-ḡalaṭ

7. dört sekiz s̄i vü dūdūr i yār
 ḥaṭṭ-1 ḥāk u bād u ḥaṭṭ-1 āb u nār
8. cem^ʿ-ile ğayr cum^ʿ a farz-1 ḥaḫ
 didi ḥaḫ s̄i vü dūdūr bī-nuṭḫ
9. iki kez s̄i vü dü kılmak sücūd
 bu cihetden vācib itmışdūr vedūd
10. oldu bu ḥaṭṭı şırāt-1 müstaḫīm
 irdi tā s̄i vü dü nuṭḫ-1 ḫadīm
11. niredendūr görđi ol ḥüsn ü cemāl
 ḥaṭṭlarınca oldu nuṭḫ-1 lā-yezāl
12. nuṭḫ-1 ḫaḫḫdur cümle eşyāya muḥīṭ
 nuṭḫına Ḥaḫḫ’uñ her eşyādur ḫalīṭ
13. kendü yüz döndürdüği yılduzın ol
 k’ol ḫaḫāyık sırrına bulmışdı yol
14. çünkü ḫaḫḫdan vech-i rabbü’l-^ʿālemīn
 buldı didi *lā uḫıbbü’l-āfilīr*²⁷
15. pādışāhı semāvāt u zemīn
 kim Ḥudā gösterdi ol budur hemīn

²⁷ “Ben öyle batanları sevmem” (En’ām, 6/76)

16. ādemüñ vechi ḥattından Kird-gār

kıldı sī vü dü nuṭkı āşikār

17. didi yüz tutam aña kim ḥaḳḳdur ol

yirde gökde fā' il-i muṭlaḳdur ol

18. yüzi ḥattı-çün ḥaḳḳuñ iy dīn eri

Ḥaḳ Te'ālā yardı gök ile yiri

19. ḥattın eşyānuñ bu ḥattıdan buldılar

istivāsını hem andan buldılar

20. gördi yazılı levḥ-i maḥfūza Ḥudā

bir yirinden ḥatta eşyāya cüdā

21. çünki bu 'āleme irişdi Ḥalīl

kıлмаğçün secde-i zāt-ı cemīl

22. bulmadı Ka'be'den özge daḥı yir

k'Ādem'üñ vechi yiridür iy dilir

22b

1. yöresini enbiyā kıldı tavāf

aña ḥaḳ yiri dimeydi ḥaḳ güzāf

2. ḥāne-i Ḥaḳḳ'dur dimişler nām aña

yüz tutdur her taraf İslām aña

3. cümle yirden oldur efđal dir Hudā
kim kılurlar aña secde enbiyā
4. andan öñdin kim Halīl görmışidi
Ādem anuñ sırrına irmışidi
5. küll-i esmāya ‘ayān itdi çü Haq
perde yüzden götür açıldı tabaq
6. didi haqqdan kendüye birkaç nuqq
kim bu yirden vechümi yaratdı Haq
7. şüretüm meşür-ı haqq-ı Kibriyā
bu satırdan oñınur nuqq-ı Hudā
8. şol muqābilce ki var vechümde haq
bulmışam nuqq-ı Hudā’ya bī-galaq
9. gerek öñinde anuñ secde kılam
nite nuqq oldı sī vü dü ‘alem
10. ger bu haqqdan ādemī taşra ola
nice ādem kendü nefsinı bile
11. ‘ışka ādem şüreti lāyıq durur
zāt-ı haq ol şürete ‘aşık durur

12. olmasa ger ʿāşık-ı vech-i İlāh
niçün Aḥmed olıcaḳ Mıʿrāc-ı rāh
13. gördi ḥaḳḳda şūret-i şābb-ı ḳaṭaṭ
zāhir olmışdur yüzinde yidi ḥaṭ
14. Ḥaḳ Teʿālā ādemūñ fi-iftitāḥ
ḳıldı taḥmīrin el-ile ḳırḳ şabāḥ
15. anuñçün ḳıldı ḳırḳ ḥac u ṭavāf
ḥāne-i ḥaḳ yöresinden bī-ḥilāf
16. kendüdedür gördi ḥaḳḳı bī-niyāz
yüzidür sī vü dü ḥaṭṭ-ı namāz
17. ḥaṭṭını tanıdı Allāh’uñ çün ol
buldı yüzde sī vü dü nuṭḳa yol
18. yine secde ḳılmaḡa ḳıldı yaraḳ
yirde getirildi vü açıldı ṭabaḳ
19. ḳıldı kendü yüzi öñinde namāz
hem rükūʿ vü hem sücūd u hem niyāz
20. yüzini yire ḳodı ḳıldı sücūd
yüzi ol yirden ki olmışdur vücūd

21. Hax yüzini kendü yüzinden taleb
kıldı tâ keşf oldu aña vech-i rab
22. kendünün vechine ‘aşık oldu rab
cümle zerrât cem‘an eyler taleb
23. çünkü Havvâ’yı yaratdı zü’l-celâl
gördi Âdem gözi Havvâ’da cemâl

23a

1. kirpügün gördi iki ebrüsını
yidi haṭṭ-ı turre-i gīsüsını
2. şaydı her kirpügin ü ebruların
iki buldı turre-i gīsuların
3. gör kim oldu sekiz haṭṭa iy cevân
od u yil toprağ u şuda bî-gümân
4. haṭṭumuzdur bu sekiz haṭṭ dir bizüm
levhi olmuş bu sekiz haṭṭ-ı kerim
5. tâ‘at-ı haḫḫdur aña yitmek gerek
hâk-i pâyine sücüd itmek gerek
6. kısmetidür vechümün nuṭḫ-ı celâl
bu cüdâlık mu yime keder külli hâl

7. tā mūyum ola bu mūyından cüdā
görine yüzinde ol saṭr-1 Ḥudā
8. yidi ḥaṭṭı hem sekizdür iy şafā
ḥaṭṭ-1 Ādem'dür ü ḥaṭṭ-1 Muştafa
9. sī vü dūdūr ü yigirmi sekiz
ḥaṭṭ-1 sübhānī yüzinde iy 'aziz
10. nice kim Ādem yüzinde gördi ḥaḳ
nuṭḳ-1 ḥaḳ ondan işitdi bī-ğalaṭ
11. yüzi ḥaṭṭından ki ref' oldı niḳāb
geldi ḥaḳḳdan yüz ḥaṭṭından ḥiṭāb
12. diñledi ḥaḳḳuñ ḥiṭābın iy püser
yüzi ḥaṭṭından kelām-1 mu' teber
13. bu ikide ḥaṭṭ-1 ḥaḳḳdan var ḥaber
bu iki ḥaḳ ḥaṭṭına eyler naḳar
14. 'āşık u ma' şūḳ ikidür gāh bir
gör bu sözi Ḥaḳ Te'ālā saña dir
15. 'ışka 'āşık tā ki lāyık olmadı
kendüden ğayırına 'āşık olmadı

16. kendüzi-le ‘ ışık-bâz olmuş Hudâ
kendüzinden hiç şey yoğdur cüdâ
17. cümle eşyâda tecellî kıldı ol
vağdetine cümle eşyâ oldu yol
18. kendüzidür kendüye ‘ âşık olan
arada olmuş bahâne merd u zen
19. her birinde vardır sî vü dü hıat
sî vü dü nuḡk-ı ḡaḡḡdan bî-ğalaḡ
20. ‘ âşıkıdur ḡaḡḡ-ı ḡaḡḡkuñ ḡaḡḡ-ı ḡaḡ
sırr-ı ḡafî fâş kıldum bî-nuḡḡ
21. ara yire iḡtilâfı şaldı dîv
tâ ḡopara âdemîlerden ḡırîv
22. her biri bir nev‘ le ḡopmuş ḡarîḡ
kimiye ḡaḡḡdan dem urur iy refîḡ

23b

1. kim tevehhümle taşavvur söyledi
kim ḡayâlle bu yolu şoyladı
2. her biri ḡaḡḡ’ dan yaña râh istedi
ḡazretinde her biri câh istedi

3. ol beyābān-ı taḥayyürde bular
kaldılar ḥayrān u vāle bī-ḥaber
4. ata ḥaṭṭın oḥımamış bilmemiş
kendü ḥaṭṭından ḥaber-dār olmamış
5. Ādem'üñ ḥaṭṭından ol taşra degül
līkin olmuş hem-nişini dīv-i ğıl
6. ḥaṭṭ-ı ḥaḳḳdur nuṭḳ-ı ḥaḳḳdur iy dilir
ol ki buldı Ādem'üñ vechinde bir
7. sī vü düdür ḥuṭṭ-ı zü'l-celāl
nite sī vü dü nuṭḳ-ı kemāl
8. Ādem anuñ mazharı gelmiş ezel
Ādem'üñdür zāt-ı nuṭḳ-ı lem-yezel
9. göriser nice anı ol bī-başar
bulısar nice anı ol bī-ḥaber
10. sī vü dü ata ḥaṭṭın görmeyen
sırrına nuṭḳ-ı Ḥudā'nuñ irmeyen
11. 'ıṣḳ-bāzisi Ḥalīl'üñ iy cevān
ḥaḳḳdan ider Ka'be'nüñ sırrın beyān

12. çün Halîl añladı kim kıldı Hudâ
hâk vechin Ādem'üñ andan cüdâ
13. vech-i Ādem mazhar-ı zât-ı Hudâ
oldı bu esrâr-ı dîn-i enbiyâ
14. Hağ yüzin gösterdi ol yüzden 'ayân
kim aña secde kıılır ehl-i imân
15. bu cemâl ü hüsn-i hübân-ı cihân
cümlesi hüsninden anuñ bir nişân
16. âdemî-zâduñ bu hüsn ü şüreti
âdemî-zâduñ bu nuḡ u 'izzeti
17. âdemüñdür bu nuḡuş-ı kâr-gâh
âdemüñdür 'alleme'l-esmâ güvâh
18. hüsn-i hûru'l-'în ü ğilmân her ne var
Ādem'üñ hüsni ḡatında şerm-sâr
19. Ka'be'den çünki Halîl urdı demi
mazharı Allâh buldı âdemî
20. Ka'be'ye yüz tutdı vü kıldı namâz
tuydı hilḡat sırrını fâş oldı râz

21. vech-i İbrāhīm ü vech-i enbiyā
vech-i Ādem'den alur ferr ü bahā
22. sī vü dü ḥaṭṭı Allāh'ũ ki var
oldı Ādem şūretinden āşikār
23. böyle oldı lā-cerem ḥükm-i Ḥudā
k'enbiyā vü evliyā vü aşfiyā

24a

1. yüze yüz ṭurdu teveccüh eyledi
ḥaḳḳla nuṭḳuñ beyānın söyledi
2. yüzini ol ḥāke koydı enbiyā
k'Ādem'ũ yüzü yiridür iy şafā
3. 'ıṣṣḳ-bāzī ṭavrınuñ ḥaddı budur
enbiyānuñ ḥaḳḳ-la dīni budur
4. çün ḥalīl-i Ḥaḳ bu dīne buldı yol
her ne Ḥaḳḳ'dan dilerise buldı ol
5. ādemī-zāduñ bu ḥüsn ü şūreti
ādemī rāduñ bu nuṭḳ u 'ızzeti
6. Ādem'ũdür ādemũ vechi hemān
Ka'be ḥākinden Ḥudā kıldı 'ayān

7. ‘ışk-ı vaĥdāniyyet-i rabb-ı celīl
an‘ünān efrūhtdur cān-ı Ĥalīl
8. oĥımıřdı ĥatt-ı vechini ĥaĥķuñ
dün ü gün fikrinde zāt-ı muṭlaķuñ
9. dün ü gün fikr-le vü ĥayrān idi
‘ışk-la ‘āřık u ser-gerdān idi
10. gördi keşfün ‘āleminde iy cevān
ĥaĥ ķazāsından düşinde nā-gehān
11. oĥlı İsmā‘īl öldürdi Ĥalīl
didi ĥaĥ yolına ķurbān İsmā‘īl
12. didi yā rab cevāb řeyṭānī mi bu
yā bu Ĥaĥķ’dan irdi raĥmānī mi bu
13. nice gün ķaldı tefekkürde Ĥalīl
řoñra keşf itdi bu esrār-ı celīl
14. k’ey ĥalīl-i Ĥaĥ senün ĥaĥķdur düşün
cevāb ĥaĥķdur ĥükm-i muṭlaķdur düşün
15. ĥün Ĥalīl Ĥaĥķ’dan işitdi bu sözi
göl gibi İsmā‘īl’ün güldi yüzi

16. didi İsmā'īl bu 'ışka cān verem
yā ebābīl ki bu emre şābirem
17. çün Hūdā'ya 'ışk odına yandı cān
kalmadı İsmā'īl'e mihri hemān
18. dilerem didi ki kurbān eyleyem
çün tavāf-ı beyt-i yezdān eyleyem
19. 'ışkı yolında Hūdā'nuñ çün Halīl
kıldı beytu'llāh çün cānı sebīl
20. Hāq evinde hāq yire koydı yüzün
hāzrete 'arz itdi kurbān sözin
21. tā kıla başın cisminden cūdā
Hāq Te'ālā kıldı şol sā'at nidā
22. k'ey halīl oldı düşünnden hāqqa rāh
Hāq Te'ālā'dur zamīrüne güvāh

24b

1. didi kurbān eyle bir çoçı 'ivaz
zāt-ı hāq sizden şınamağdur ğaraz
2. tā göreler nice hāq yolın varur
қан içinde ne muhabbet gösterür

3. böyle qurbān kim qılurlar her diyār
ol Ḥalīlu'llāh'dandur yādīgār
4. ḥūn-ı İsmā'ıl çün çoçı fedā
viribidi anı qabūl itdi Ḥudā
5. fi'l-i İbrāhīm'i gör iy nām-dār
didi qurbān eyleyecek āşikār
6. Ka'be'ye çün daḥı vechu'llāh çün
eyledüm qurbānı bu ḥaḳ rāh çün
7. revnaḳ itdi Ka'be'si çünki Ḥalīl
dest-i yār idi anuñçün İsmā'ıl
8. gülistān idi Ḥalīl'i nāruñ ol
ced idi ol Aḥmed-i muḥtāruñ ol
9. Ka'be'ye çünki binā kıldı Ḥalīl
ıṣḳ-bāzī Ḥudā kıldı Ḥalīl
10. görmişidi anda bir seng-i siyāh
anı bildürmişidi aña İlāh
11. bir elif var-ıdı ortasında hem
aḡ u zībā idi ḥaṭṭ-ı muḥterem

12. odı bir rükninde anı Ka‘be’nün
oldurur ulu nişanı Ka‘be’nün
13. ‘ahdi kim ılmııdı rüz-ı elest
âdemoğıyla Hudâ iy a-perest
14. ‘ahd-nâme-i amudan aldı İlâh
vardı aña gözleri seng-i siyâh
15. çün ıyâmet opa anı Kird-gâr
ıa ide ol nâme ola âıikâr
16. Amed-i muhtâr didi çünki a
emr ide ol günde zâhir ola ıa
17. anda ola dil ü ağız u göz ü ıaıı
söyleye Âdem gibi ol ara taıı
18. vechi yaratdı anuñçün ol maâm
vech kim secde ılurlar aıı u ‘âm
19. a Te‘âlâ dir aña ümmü’l-urâ
aña k’oldur mevzi‘-i vech-i Hudâ
20. ol acerden saña likin bî-ilâf
ibtidâ-yı ‘umre vü ac u avâf

21. yidi nevbet Ka' be deyrin ıl avāf
 acc-un fermān-ı Hā'dur bī-ilāf

25a

1. iki yididür avāf sūnneti
 ıl udūm-ıla vedā' a rabeti
2. ır nevbet ādem hāki avāf
 ılmııdı Hā evini bī-ilāf
3. un kim istersin kim idesin avāf
 ibtidāsi ol acerdür bī-ilāf
4. yidier niun olupdur vāıf ol
 hī bildūn mi kimūn sırrıdur ol
5. yidi a kim Ādem'ūn vechinde var
 ol acerden olısdur āikār
6. ol acer kim geldi cennetden bize
 kim getürdi fazl-ı ramāndan bize
7. ol ara aı nice ılsañ avāf
 Ādem'ūn atınca olur bī-ilāf
8. ger bu olmaya yā murād-ı Mutafa
 kim iitdi adan nu-ı Hudā

9. ol h acerde  a an olaydı  a an
  dem' n vechi gibi  e m   zeb n
10. anu c n didiler beyt-i H ud 
 anu  adı  odular  mm 'l- ur 
11. Ka'be yidi  dem n vechi yiri
 secde eyler  na mü'min her biri
12. ya'n  oldur yir v şılı iy püser
 bedene nisbet nite a l oldu ser
13. oldu ser a l-ı v c d-ı her beşer
 c y-ı vech   nu k u idr k u na ar
14.  dem -z d u melege Kird-g r
 didi yüz  tu n bu  ibleye ki var
15. bu sem v t u mel 'ik d im 
 hem  av f ider yöresin b -riy 
16.  na yüz  ttdi anu c n ehl-i d n
 k' na ha  didi hediyyü'l-   lem n
17.  n H al l ol Ka'be'yi yaptı tam m
 d zdi bir r kninde ol  a a ma  m

18. çün vücūd-ı muṭlaḳ fazl-ı Hudā
ol hem evdendür ü hem evden cüdā
19. her kim ol cennetde kılmışdur ḳarār
yidi satrı Ādem'ün vechinde var
20. dörd kirpük iki ḳaş u ḥaṭṭ-ı ser
pes yidi satr siyāh u mu' teber
21. cennet-i 'adnuñ içinde ḥūrlar
kim yüzinden şu' le alur nūrlar
22. ḥūsn ü vech-i ḥūr u ḡilmān u beşer
tā melā'ik neye eylerseñ nazar
23. her birinde vardı ḥaṭṭ-ı siyāh
yüze yazmış Ḥaḳ ki oldur hem-çü māh

25b

1. yidi ḥaṭṭuñ arasında kim Hudā
ol ḥacerde rūşen itmiş istivā
2. vech-i Ādem'den yidi ḥaṭṭ-ı Hudā
çün kim ayırdı bu ḥaṭṭı istivā
3. oldı sekiz ḥaṭ ol şaḳḳdan 'ayān
Ḥaḳ fark eyler bu esrārı beyān

4. Aḥmed'ün ḥaṭṭını bildi ğarb u şark
kim Ḥalil'ün sünnetidür ḥaṭṭ-ı fark
5. istivā-ile sekiz ḥaṭṭ-ı ḥacer
zāhir ola ḥaṭṭ-ı vech ü ḥaṭṭ-ı ser
6. her biri ol satır ola dört ḥaṭ
od u yıl toprağ u şudur bī-ğalaṭ
7. pes ola sī vü dü ḥaṭ iy şafā
nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥudā
8. Ḥaḳ Te'ālā açdı yüzden çün niḳāb
yidi emred satır niçün āfitāb
9. ol ki Aḥmed didi ol ḳara ḥacer
Ḥaḳ behiştinden çıkupdur iy püser
10. ol ḥod Ādem'den kināyetdür i yār
k'anı cennetden çıkardı Kird-ğār
11. ol ki Aḥmed didi ol ḳara ḥacer
südden ağ u rüşendi iy püser
12. bu benī ādem ḥaṭāsından siyāh
olmuş aña meş idüp ehl-i günāh

13. ma' n̄isi oldur ki her fikr ü haṭā
ādemīye ıķara yoldan hevā
14. yidi saṭrı görmeye Ḥaḳḳ' uñ bu kūr
Ḥaḳ dīdārında ola maḥrūm u dūr
15. haṭṭını haḳḳdan haṭādan görmeye
' ilminūñ esmā-yı Ḥaḳḳ' uñ ermeye
16. yoḥsa rūṣendūr nitekim āfitāb
kūrlyğıdur yüzine ķarṣu niķāb
17. ol ki Aḥmed dimiṣdi ol ḥacer
sūde nisbetdūr iṣit benden ḥaber
18. ādemī-zād anadan unki cūdā
oldı yüzinde yidi ḥaṭṭ-ı Ḥudā
19. gerçi cennetde anuñçün zū'l-celāl
dört ulu ırmağı aḥıtdı zülāl
20. yidi saṭrı atanuñ ṣīrīn açar
ger anuñ ṣīrīn açar ṣīrīn açar
21. Ḥaḳ Te' ālā aña kim virmiş ḥaber
k'ola ṣaḳ tā ki ķıyāmetde ḥacer

22. nāme-i rūz-ı elest ola ʿ ayān
ol ḥacer yarılacaq kıla beyān
23. ol ḥacer her nefsün üzredür şehīd
ol ḥacerdür kıble vü ʿ arş-ı Mecīd

26a

1. Ādem gibi ola iki gözi
söyleye dili faşāhatde sözi
2. didi bu taʿ zīmi kim aña İläh
eylemişdür Ḥaḳ Teʿ ālāʾ dur güvāh
3. maʿ nīsi bunuñ iy t̄alib işid
bil kimüñdür bu ḳamu güft ü şinīd
4. Ādemʾüñ bu yidi saṭrına nişān
viridi ol zāt-ı Ḥudā-yı ḡayb-dān
5. her biri dördden mürekkebdür i yār
ḥaṭṭ-ı ḥāk u āb u ḥaṭṭ-ı bād u nār
6. dörd yidi oldı yigirmi sekiz
bu ḥaḳāyıḳdan ki aña iy ʿ azīz
7. nite bist u heşt nuṭḳ-ı Ḥudā
kʾ Ādem u Aḥmedʾe oldı reh-nümā

8. oldı anuñ zarfı andan yidişer
virde Aḥmed ḥaḳ beyānından ḥaber
9. ol ki Aḥmed dimişidi ol ḥacer
şak olıcaḳ nāmeler andan çıkar
10. ma‘ nīsi oldur ki ol her yidi ḥaḳ
oldı bist u heşt ḥaḳ bī-ḡalaḳ
11. istivā-ile yidi ḥaḳḫdur sekiz
ol ḥacerde Ḥaḳ ḥaḳḫıdur iy ‘ azīz
12. nuḳḳına Ḥaḳḳ’uñ ber-ā-ber ḥaḳḫ-ı yār
sī vü dü Ādem’uñ vechinde var
13. ādemoḒlı-la ki ol ‘ ahd-ı elest
Ḥaḳ Te‘ ālā eylemişt iy ḥaḳḳ-perest
14. her birinüñ nefesine oldı güvāh
kendüden tā nefesine bulupdı rāh
15. kendü nefsüñ bil gel iy ḫālib hemān
keşt ola sırr-ı ‘ ahd-ı ḡayb-dān
16. ger viresin kendü nefsüñden nişān
bilesin ‘ ahd-ı elesti bī-gümān

17. niçün Aḥmed didi iy ʿahd kılan
 ʿārif-i rab oldı nefsinı bilen
18. böyle buyurmuşdı Aḥmed bī-hirās
 ḥaḳḳ-şinās oldı kimse ḥod-şinās
19. nefsinı ḳandan bilesin iy püser
 kendüzüñden çün bilmezsin ḥaber
20. nisbet-i nefsüñle zāt-ı Ḥudā
 nedür iy ḫālib āḫir digil baña
21. sen ne nisbetden olasın ḥod-şinās
 ḥaḳḳ-şinās ol didi Aḥmed bī-hirās

26b

1. gör ne dir *men ʿindehu ʿilmü'l-kitāb*
 çün bu maʿniden bize açıldı bāb
2. didi ol kim cān-ı ʿālem didiler
 adın Ādem ism-i aʿzam didiler
3. didi Aḥmed pīşvā-yı enbiyā
 Ādem'i yaratdı ol çünki Ḥudā
4. Kaʿbe yirinden yüzidür bī-nuḫḳ
 kendü vechinden yaratdı anı Ḥaḳ

5. melege öğretti esmā-yı tamām
nuṭḡ-ı insān ḡaldı andan ve's-selām
6. ḡaldı andan enbiyā vü evliyā
anuñdı 'ilm-i esmā-yı Ḥudā
7. enbiyānuñ atasıdur iy püser
anuñçün oldı adı bû'l-beşer
8. vech-i pāk öz ḡāk-i Ka'be bûd
zān-ı melā'ik Ka'be'ra kerdend sücûd
9. şüret şüretidür bî-nuṭḡ
melege andan buyurdı secde ḡaḡ
10. ger bilesin şüretini Ādem'üñ
nefsi bildüñ ḡulı budur ḡātımüñ
11. ādemīnüñ vücûdından iy cevān
yoḡdur efḡal yidi vechinden hemān
12. göz ḡulaḡ u nuṭḡ u idrāk u kemāl
fer ü zīb ü behcet ü ḡüsn ü cemāl
13. ḡaḡ derüpdür işbu veche iy 'azīz
ḡıl nazār ḡıl işbu veche iy 'azīz

14. bu kamu kim Ādem'ün vechinde var
 Haḡ Te'ālā'dan 'aḡadur āşikār
15. anuñçün kim buyurdi Mustafā
 aña kim dirler aña fevke'l-'alā
16. anuñçün ol ḡadīm ü lā-yezāl
 perde götürdi vü gösterdi cemāl
17. çün niḡāb açdı yüzinden kendüzin
 ādemī şūretde gösterdi yüzün
18. vech-i Ādem'dür bu yidi saḡr i yār
 ol yidi ḡaḡ kim behişt ehlinde var
19. anuñçün ol Ḥudā didi *bi-ḡaḡ*
küllü şeyin hālikün illā vecchehu Ḥaḡ²⁸
20. yine geldüm ol ḡadīse bī-hirās
 ḡaḡḡ-şinās ol kim oldı ḡod-şinās
21. iki şeyüñ arasında nisbeti
 bil ki anuñla bulasın vuşlatı
22. Ḥaḡ ne nisbetden didi zātına vech
 bunda 'arz idiserem bir nice vech

²⁸ "...O'nun zatından başka her şey yok olacaktır..."(Kasas 28/88)

27a

1. ھاڭڭ-la bu nisbeti bulduńsa ger
zātuńı ھاڭڭ-la bulduń iy püser
2. Ādem'e maḥşūşdur vech iy püser
Ḥaḥḥ'dan ādem böyle bulmışdur ḥaber
3. tanırsañ Ādem'üñ vechin eger
tanıyasın kendü vechüñ iy püser
4. sen bu kendü vechüñi vech-i İlāh
çün bilesin yüzüñe açıla rāh
5. seni kıla bāde-i tevḥīde mest
zāt-ı ھاڭڭdan keşf ola sırr-ı elest
6. zāt-la vech arasında iy püser
Ḥaḥḥ'dan işit nisbet iy ehl-i başar
7. Ḥaḥ çü Ādem ḥākini kıldı ' acīn
şüretinde yazdı Qur'ān-ı mübīn
8. yine bist u heşt nuṭṭ-ı İlāh
ol ki buldı Aḥmed'üñ lafzında rāh
9. ṭālibā gör ḥaṭṭ-ı vech-i pākini
fehm kıl taḥmīr āb u ḥākini

10. vechidür anuñ şırâṭ-ı müstaḳīm
perde götürdi yüzinde ol kerīm
11. çün gicesin istivā ḥaṭṭ-ıla sen
sī vü dü ḥaṭṭdur ol vech-i ḥasen
12. nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı Hudā
ol ki ḥaḳ zātından olmaya cüdā
13. sī vü düdür bu nuṭḳ-ı zü'l-celāl
Ḥaḳ Te'ālā zātı gibi lâ-yezāl
14. sī vü dü nuṭḳımış ḥaḳ sözleri
her şüretten zāt-ı ḥaḳ gibi berī
15. vehm-le şekden müberrādür kelām
‘ayn-ı zāt-ı Ḥaḳ Te'ālā' dur kelām
16. ne tevehhümde taşavvurda olur
ne ḥayāle hiç ḥāletde gelür
17. sırrü'r-raḥmānu 'ale'l-'arşı'stevā
Ādem'üñ vechindedür nuṭḳ-ı Hudā
18. zāt-ı Ādem vechine nisbet budur
ya' nī Ādem vechine 'izzet budur

19. zāt-ı haqqdan vech-i Ādem'dür murād
añla bu sırr-ı yakīn iy hoş nihād
20. bilmedi bu sırrı ol dīv-i la'ın
qaldı merdūd-ı ebed iy pāk-dīn
21. bilmedi Ādem'den ol esmāya hem
secdeye qoymadı başın lā-cerem
22. secde-gāh-ı enbiyā vü evliyā
Ka'be-idi şöyle emr itdi Hūdā

27b

1. anuñçün ki buyurdı müste'ān
Ādem'ün vechi yiridür ol mekān
2. kıble düzmiş hāk-i vech-i ādemī
ol ki ol esmā-yı haqqdur maḥremi
3. Ādem-idi çünki ḥadd-ı enbiyā
var yüzinde ḥaṭṭ-ı esmā-yı Hūdā
4. andan öñdin ki yaratdı Kird-gār
kıldı sī vü dü ḥaṭṭın āşikār
5. nitekim sī vü dü nuṭḫ-ı Hūdā
ol ki zātından Haqq'ün olmaz cüdā

6. vechinũñ hāki yididür çünki bāz
Ka‘be’nüñ gencinden uş keşf oldu rāz
7. gencini gör Hāḡ ki ḡılmadı nihān
vechini fāş itdi zāt-ı ḡayb-dān
8. Ādem’üñ vechine Hāḡḡ’dan i‘tibār
Hāḡ ḡatında buncılayındur i yār
9. Ādem’üñ vechine vechüm didi Hāḡ
perde götürildi vü açıldı ḡabaḡ
10. zātına ḡaḡ didi bu vech-le ḡaḡ
bu beyāna ki dimişdür ḡüb u ḡaḡ
11. ḡutmadı bu sırrı ol dīv-i la‘in
bu sözi bilmedi ol merdūd-ı dīn
12. lā-cerem gözle kim vechin görür
Aḡmed ider vechine Hāḡḡ’üñ irür
13. her ki bildi nefsinı bildi Hāḡḡ’ı
her ki Hāḡḡ’ı bilmedi oldu şaḡī
14. ol zamān oldu ki vechüñ bilesin
zātını Hāḡḡ’üñ sözinde bulasın

15. kendü vechine baĥanlar dāimā
göreler sī vü dü ĥaṭṭ-1 Ĥudā
16. nitekim sī vü dü nuṭṭ-1 Ĥudā
ol ki zātında Ĥaḳḳ' uñ olmaz cüdā
17. çü benī ādem anuñ esrārına
irdi baĥdı ĥaṭṭın ruĥsārına
18. gördi var vechinde sī vü dü ĥaṭ
sī vü dü nuṭṭ-1 ĥaḳḳca bī-ġalaṭ
19. Ādem' uñ bu ĥilḳat vechi ki var
ĥilḳat-1 ĥaḳḳdur ĥuṭuṭ-1 Kird-gār
20. nitekim sī vü dü nuṭṭ-1 ĥaḳḳı
buldı bir bir hem-çü nūr-1 muṭlaḳı
21. cümle eṣyāya bu sī vü dü ĥaṭ
yola buldı istivāya key ġalaṭ
22. çün diye sī vü dü nuṭṭ-1 Ĥudā
rabbüñüz degül miyem ḳalū belā

28a

1. virse diñle sende iy ʔālib-i ²⁹belī
cümle-i zerrātdan ʔavl-i belī
2. yine geldüm Ka‘ be’ye iy merd-i rāh
ol ʔavāf-ı Ka‘ be vü seng-i siyāh
3. ol muʔāf ādemī vü āsumān
ol ʔavāf-ı melek ü ehl-i imān
4. anuñçün kim Hudā yazdın yüzün
hāk vechin Ka‘ be’den ʔıldı ‘ acīn
5. ibtidā-yı ʔavāf-ı Ka‘ be’dür hācer
niçün ʔılmağ gerek bil iy püser
6. yazdı anuñçün Hudā-yı lem-yezel
yidi hāṭṭı hāğ yüzinde bī-bedel
7. gerçi Ādem’den Hudā ol yidi hāṭ
yazdı Havvā’nuñ yüzinde bī-ğalaṭ
8. her ki cennet ehlidür dā’im gerek
ola Ādem hūr u ğilmān u melek

²⁹ Metinde kelimenin baş kısmı siliktir. Anlam olarak *ʔālib* kelimesinin doğru olabileceğini düşünüyörüz.

9. her biri ki yüzinde vardı yidi haṭ
maḫsimi sī vü düdür bī-ğalaṭ
10. cennet ehlinde ḫamu ḫüsn ü cemāl
yidi haṭṭdandır ki yazdı zü'l-celāl
11. didi cennet taḫt-ı pā-yı ümmehāt
ola anuñçün ḫaber virdi bu zāt
12. maḫsim-i haṭṭ-ı Hudā'dur bī-ğalaṭ
dostuñ yüzine yazdı dost haṭ
13. kendü düzdi kendü yazdı oḫıdı
şöyle ki şun'ında noḫşān yoḫdı
14. yazduğı vü oḫıduğı kendü sözi
şöyle kim haṭṭına ḫayrāndur özi
15. 'āşık-ı vech-i Hudā'dur çün Hudā
ma'şūḫından 'āşık olmaya cüdā
16. leyletü'l-isrāda sulṭānü'l-rüsül
reh-nümā-yı cin ü ins ü cüz ü kül
17. Haḫ Te'ālā'dan çün işitdi ḫiṭāb
zāhir oldı sırr-ı vaḫdet bī-ḫicāb

18. perde-i ʿizzet yüzinden zü'l-celāl
götürüp gösterdi hüs-n-ü pür-kemāl

19. ādemī şūretde gösterdi yüzün
çün tecellī kıldı ʿarz itdi yüzün

20. şūret-i haq böyleydi çün ezel
tā ebed Haq böyledür ʿiz ü cel

21. Haqq'ı Aḥmed didi gördüm bī-ğalaṭ
ol gice fī-şūret-i şāb қаṭaṭ

28b

1. tā bilesin maʿşūq oldur ʿāşık ol
sen daḥı maʿşūq gerekse ʿāşık ol

2. gözgüdür Ādem-i bākī güft u gū
gözüñüñ gösterdügi ol māh-rū

3. gözgüde oldı ʿayān dīdār-ı haq
yaʿnī ol dīdārmış envār-ı haq

4. güft u gū hem nuṭq-ı haqqdur bī-ğalaṭ
güft u gūdur yazılan şūretde haṭ

5. güft u gūdur sī vü dü nūr-ı haq
güft u gūyı bilmeyendür kūr-ı haq

6. Hax Te'ālā'nuñ evi Ādem durur
ismi anuñçün anuñ a' zam durur
7. Hax evi anuñçün Ādem didiler
çün kim adın ism-i a' zam didiler
8. Hax Te'ālā cennetde bī-ğalaṭ
oḫıdı Havvā yüzinde yidi ḫaṭ
9. her birinüñ var-ıdı ḫaṭṭ-ı Hudā
şüretinde nitekim nuṭḫ-ı Hudā
10. her birinüñ yidi ḫaṭṭı lā-yezāl
yazdı vechinde Hudā-yı zü'l-celāl
11. şüret-i raḫmāndur ol ḫüsn ü cemāl
sī vü dü ḫaṭṭ-ı ḫaḫḫdur ber-kemāl
12. dil-firīb u ḫüb u zībā zülf ü ḫāl
kara gözlü kara ḫaşlar çün hilāl
13. iki yidi ḫaṭ olur on dört ḫaṭ
on dört daḫı yididür bī-ğalaṭ
14. nite bist u heşt nuṭḫ-ı Hudā
ol ki ḫaḫḫdan Aḫmed'edür reh-nümā

15. kim ki on dürtün srrına ire
istivsından bu httı ayıra
16. buldı Amed gibi s v dü ht
kendü vechinde yazılmış b-galat
17. nite bist u heşt nuçk-ı Hd
ol ki Hk ztında olmaya cd
18. rşen oldu ma' n-yi şakku'l-kamer
alduńsa kendü vechinden hber
19. istiv yolındadur vech-i hsen
işbu yolu urabilmez ehremen
20. cennet ehremene yol olmadı
n muabbet vechu'llh olmadı
21. l-cerem Ka' be' de ol seng-i siyh
k'andadur hkkuń yidi httı gvh

29a

1. Ka' be'ye çünki selmet idesin
yidi kez anuń řavf it yöresin
2. anuńn k'olmıřdur ez ibtid
Hk Te' l ańa mukem istiv

3. ma' nī-yi nemm(?)-i istivāyı bulasın
bu sebebe ḥaṭṭa nazar ger kılasın
4. sī vü dü ḥaṭṭına oldur ' alem
anuñla bulasın mülk-i ḳadem
5. ol ki Aḥmed didi emr ide İlāh
şak ola Ḥaḳḳ'dan çün ol seng-i siyāh
6. ḥaḳḳ-la ' ahd eyleyen rüz-ı elest
ādemīden nāmeler iy ḥaḳḳ-perest
7. āşikār ola yār-le ḥacer
bu sözi ki fehm ide gör iy püser
8. ma' nīsi oldur ki ol seng-i siyāh
şol ber-ā-ber ki yidi ḥaṭṭ-ı İlāh
9. muḳsim-i ḥaṭṭ-ı Ḥudā'yı ol durur
muḳsim-i ḥaḳ lā-cerem bu yol durur
10. zāhir andan oldı yigirmi sekiz
hem yine sī vü dü ḥaṭ iy ' azīz
11. Ka' be ṭavāfi anuñçün ḥācıya
ṭavāfi kıлмаḳ gerek andan ibtidā

12. ibtidāsı yidi haṭṭ-ı vech-i yār
ṭavāfı böyle ḥükm idüpdür Kird-gār
13. hīç bildüñ mi ki beytüñ iy püser
Ḥaḳḳ'ıñ emri-le ki bu evden ḳopar
14. işbu oddur didi kim beyt-i Ḥudā
kim bu beytu'llāhdan ḳopar nidā
15. ādemīseñ ' izzetin gör atanuñ
oğluyam dimegden utanğıl anuñ
16. Ka'be'ye didi hediyyü'l-'ālemīn
çünkü Ādem vechidür Ḥaḳḳ-ı ğayb-bīn
17. Ka'be'nüñ ḥākinden itmişdür ḥamīr
böyle zībā ü laṭīf ü dil-pezīr
18. tanıyasın vech-i pākinden anı
ḥaḳ yaratdı Ka'be ḥākinden anı
19. Ka'be'dendür yüzünüñ ḥāki hemīn
buyurupdur böyle tāc-ı mürselīn
20. vechinüñ yolu her eşyāya varur
belki zāt-ı Ḥaḳ Te'ālā'ya varur

21. şeref-i Ka'be bu vechindür hemîn
oldı anuñçün hediyü'l-âlemîn

29b

1. hürmetin ol qara taşuñ şöyle bil
k'anı hürmetlü yaratmışdur celil
2. anga böyle ta'zīm itmişdür Hudā
yirde oldur çün yemîn-i kibriyā
3. bu kamu ta'zīmi aña enbiyā
Haqq'dan itmiş hem melā'ik bī-riyā
4. tā tavāfın kılmasañ olmaz revā
aña böyle ta'zīm itmişdür Hudā
5. çün kim irdüñ aña kıl Haqq'dan selām
böyle Haqq'dan emr olupdur ve's-selām
6. hem kıyāmetde bula çeşm ü zebān
buyurupdur böyle zāt-ı gayb-dān
7. nāme-i rüz-ı elest andan zuhūr
ola vü haqqdan bular olmaya dūr
8. ādemīdür bu kamu vuzū i yār
ol ki Haqq esmāsınadur rāz-dār

9. hācıyā bildüñ mi bu faẓl u kemāl
aña atına bu amu āh u celāl
10. aña niündür bu ta' zīm ü selām
kimüñündür bu 'iz ü itirām
11. anuñündür ki zāt-ı zū'l-celāl
pādişāh-ı lem-yezel hem lā-yezāl
12. anda vaz' itmiş yidi a Kird-gār
nite a vechinde yidi aı var
13. 'ālemüñ cānı bilesin ādemi
a Te'ālā'nuñdur ism-i a'zamı
14. cāhı gör ol aşa ayy-ı lā-yenām
nice ılmış ādeme ā'im-maām
15. ta' zīmi bu amu 'iz ü cāhı gör
buña secde ılmayan güm-rāhı gör
16. āki gör kim aña şudan bu cāh
anda urmuş ayme-i 'izzet İlāh
17. oldu Mūsı 'izzetine ol Ādem'üñ
ayme-i cāhın ü gördi Ādem'üñ

18. anda kim dir aña Tūr-ı Hudā
anda kim Haqq'dan aña geldi nidā
19. kurdı hayme Haqq'ın emri-le tamām
Şāmda hayme-i mī'ād urdı nām
20. yine geldüm aña kim ger diyeler
kim bu taşuñ 'izzeti var mu' teber
21. bu cihetden kim budur hükmi Hudā
şöyledür kim vech-i pāk-i kibriyā

30a

1. nenünçün buldı 'izzet bu hācer
neden oldı bu şerif ü mu' teber
2. ne hācerdür haqqa fermān olmayan
añlaya bu sırrı nā-dān olmayan
3. hākdandur taş u ādem hākden
bu şerefdür aña vech-i pākden
4. bu şeref khandandur aña bilesin
ger bu esrārı tefehhüm kılasın
5. bilesin oldur yemīn-i kibriyā
hem-nişīn-i mevzi' -i vech-i Hudā

6. ol Һacerde olısa Һeşm ü zebân
göre sır söyleser cümle ‘ayân
7. Һazret-i Һaķķ’dan bulısar vech-i pāk
añā tā ki dimeyesin seng ü Һāk
8. Һaķ behiştinden Һıķarmış anı Һün
nice olmış añā şeytān reh-nümün
9. bunda yol bulmadı ol dīv-i la‘în
işbu sırruñ vāķıfı Һaķķ’dur hemîn
10. her zemîn ü Һār u Һāşāk u maķām
kim yaķîn ola añā beytü’l-Һarām
11. hem şeref ola ķamu yirlerden ol
ğayr beytü’l-maķdis iy ehl-i ķabül
12. işbu esrāra ki Һayrāndur ‘uķül
bunı *sübĥāne’lezi esrā³⁰* da bul
13. taşlarından Ka‘be’nüñ var bu kemāl
anuñçün ki Һudā-yı zü’l-celāl
14. eylemiş ķurb u civār u cāy-ı vech
söylenüpdür bu arada nice vech

³⁰ “Kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye...” (İsrâ, 17/1)

15. vech yirinde çü taşuñ qurbı var
cümle ‘âlemde anuñdur intişâr
16. yöresin anuñ tavâf eyler semâ
hem melâ’ik enbiyâ vü evliyâ
17. eydeyüm Ka‘be nedür hac u tavâf
ol ki baş u yüz yididür bî-ḥilâf
18. Âdem’üñ vechi yidi çün ḥâcıyâ
Ḥaḳ dimişdür Mekke’ye ümmü’l-ḳurâ
19. Ḥaḳ dimişdür Mekke’ye ümmü’l-ḳurâ
çünki anda buldı yir beyt-i Ḥudâ
20. aña tıtdı enbiyâ evliyâ yüz
anuñçün söylenür bu ḳamu söz
21. gel utan iy ata vechin götüren
bilmeyüp vechini ḥaḳḳuñ yitüren
22. ki bî-tevcîhligdür işbu vech-i yed
Âdem’üñ vechini bilmez dîv-i red

30b

1. Âdem’üñ vechini şeyṭân bilmedi
vechi ḥaṭṭından ḥaber-dâr olmadı

2. görmedi Ādem cemālin kūr idi
kılmadı secde anuñçün ḥ̄ār idi
3. oḫımadı Ādem'üñ vechinde ol
Ḥaḳḳ'uñ sī vü dü ḥaṭṭın ol fuzül
4. oldu şeyṭān-ı la'ın ü dīv-i red
anuñçün oldu merdūd-ı ebed
5. Ḥaḳḳ'uñ emri-le bu yir dibince bil
secde-i taḳlīd kılmış ol zelīl
6. ḥālīkümdür didi bir zāt-ı Ḥudā
secde kılmışdur didi yirde aña
7. çün tebhīl ü gümān ol nā-şinās
kaldı Ḥaḳḳ'ı bilmedi ol bed kıyās
8. kıldı Ḥaḳ çün Ādem'üñ ḥākin 'acīn
yazdı ḥūb yüzinde Ḳur'an-ı mübīn
9. nite sī vü dü vü yigirmi sekiz
nuṭḳ-ı rabbü'l-'ālemīndür iy 'azīz
10. sī vü dü nuṭḳ-ı zāt-ı zü'l-celāl
Ḥaḳ Te'ālā zātı gibi bī-zevāl

11. oħıdı çünki Ĥudā-yı ğayb-dān
levħ-i maħfūzında esmāyı revān
12. kendü rūħın anda nefħ i[t]di Ĥudā
secde-i emr irdi Ĥaħħ'dan iy şafā
13. her melā'ik kıldılar aña sücūd
yirde gökde varı iy şāħib-vücūd
14. didi şeytān Ādem ħākīdür ol
aña secde eylemek olmaya yol
15. zāt-ı pāk men ki kılmışam sücūd
yoħdur aña hem kıyām u hem ku'ūd
16. cism-i ħāki nice mescūdum ola
añadur secdem ki ma' būdum ola
17. Ādem ħāki cihāna gelmedin
bir vücūd ada şana gelmedin
18. ben Ĥudā'ya secde eylerdüm hemān
k'ādemīden yoħdı anda nişān
19. ħaħ benī ger dīv ola ger ehremen
şöyleyüm kendü işümden bārī ben

20. Ādem'ün vechinde haṭṭın bilmedi
sırr-ı esmādan haber-dār olmadı
21. oldı şeyṭān-ı la'īn ü dīv-i red
anuñçün oldı merdūd-ı ebed
22. çünki esmādan müsem māya Hudā
kullarımı irgürür iy ṭālibā

31a

1. vech-i pākı ser-be-ser esmā-yı Hāḳ
bunda yoḥdur kimseye cāy-ı nuṭḳ
2. her k'anuñ vechinden esmā oḥıdı
hīç anuñ pūşide noḳşān yoḥ-ıdı
3. ḥāzretine irdi Hāḳḳ'ün bī-gümān
anuñ olmuşdur behişt-i cāvidān
4. gel müsem māyı bul esmādan 'ayān
kalmayasın ṭamudan tā cāvidān
5. yoḥsa ḳalduñ cānuñadur o 'azāb
çün saña keşf olmadı ümmü'l-kitāb
6. dīve keşf olmadı vech-i zāt-ı pāk
zāhir oldı nā-gehān ez āb u ḥāk

7. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı İlāh
Ādem'ün vechinde ki ḥaṭṭı güvāh
8. levḥ-i maḥfūz-ı Hudā Ādem durur
Cebre'ıl ol levḥine maḥrem durur
9. ta' līm Ādem'den kıluṭdur Cebre'ıl
hem be-fermān-ı ḥudāvend-i celīl
10. levḥin kim şūret-i Ādem'durur
dīv-i red ol levḥe nā-maḥremdurur
11. ḥaṭṭ-ı esmā vü müsem mā oḥımadı
dīvde çün 'ilm-i esmā yoḥ-ıdı
12. şūret-i levḥ oldı vechi Ādem'ün
naḫşı olmış sırrı cümle 'ālemün
13. Cebre'ıl ol levḥe maḥrem oldı hem
sırr-ı esmā vü müsem mā bildi hem
14. didi andan şoñra Cibr'ıl-i Hudā
gel sen Ādem şūretinde iy şafā
15. aldı Ādem şūretin Ḥaḫḫ'dan çün ol
geldi Aḥmed ḫatına oldı nüzül

16. geldi götürdi Hudā'dan ihtirām
Aḥmed'e bu vech-le oldı imām
17. Aḥmed'ün 'ışkına çün urdı kadem
ḥaṭṭ-ı levḥüñ 'ilmine başladı hem
18. tā bile kim ğayr-ı ḥaḳ deyyār yoḥ
dīve Ḥaḳḳ'ün şūreti-len kār yoḥ
19. Aḥmed-i muḥtār sulṭān-ı rüsül
mazhar-ı zāt-ı ḥudā vü 'aḳl-ı küñ
20. āña Mi' rāc'ün şebinde şir ü ḥamr
kıldılar 'arz olmışdı Ḥaḳḳ'dan emr
21. ḥamrı terk itdi vü şiri içdi hem
irdi Ādem fiṭratına lā-cerem
22. kendü vechin Ādem'ün vechindi[n] ol
buldı bilüñ Ādem'ün vechine yol

31b

1. Ḥaḳ saña eyler ḥikāyet ser-be-ser
sende ger var-ısa idrāk u başar
2. tā oğuldan ata sırrın bilesin
ger bu esrārı tefehhüm kılasın

3. tā çün Ādem hākini kıldı ‘ acīn
yazdı Ādem yüzine haṭṭ-ı mübīn
4. nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hūdā
ol ki anuñ mazharıdur Muştafa
5. sī vü dü haṭ vü yigirmi sekiz
olmasa kıandan bulurduñ iy ‘ azīz
6. Aḥmed’e keşf oldu çün şakḳu’l-kamer
atanuñ vechinden ol bildi haber
7. iki on dördi ayırdı istivā
iki on altışar olmuşdur cüdā
8. ādem ü sī vü dü haṭṭı i yār
oldı Aḥmed şūretinden āşikār
9. bu bist u heşt ayrılmasa ger
kim alurdu sī vü düden haber
10. çün bist u heşti ayırdı Haḳ
sī vü dü zāhir oldu bī-nuṭṭ
11. andan öñdin tā ki bu haṭṭ-ı Hūdā
birbirinden kıla iy ṭālib cüdā

12. buyurupdur belki şāh-1 enbiyā
maẓhar-1 zāt u şifāt-1 kibriyā
13. sī vü dü haṭṭı kıldı Kird-gār
Ādem ü Aḥmed yüzinden āşikār
14. çün bist u heştüñ tahtındadır
sī vü dü Ādem'üñ vechinde gör
15. çün bist u heşti ayırdı haṭ
sī vü dü buldı Ādem bī-ğalaṭ
16. ma' nīde Aḥmed ü Ādem birdür
bu sözi bilmeyene taqşirdür
17. Aḥmed ü Ādem bular bir nürdür
ayrılıq aralarından dürdür
18. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
nuṭḡ-1 raḥmāndur bilesin iy' azīz
19. bu iki kısmı-ladır nuṭḡ-1 Hudā
biri birinden degüldür bu cüdā
20. buyurupdur belki şāh-1 enbiyā
maẓhar-1 zāt u şifāt-1 kibriyā

21. çün ola yevm-i kıyāmet āşikār
ādem diye öri tūr Kird-gār
22. kaçan İsrāfīl ki ol şūrı ura
yirden ādem qaldura başın tūra
23. tūra ādem çün ola emr-i Hudā
bile tūra enbiyā vü evliyā

32a

1. anı oğlanlar-ıla iy nev-civān
‘ilmüm altında iste ol zamān
2. Ādem hāki vü nesli her ne var
‘ilmüm altında dire Kird-gār
3. yazdı haqqdan levh-i vechümde qalem
oldı bist u heşt haqtuma ‘alem
4. nite bist u heşt nuḡ-ı Hudā
ol ki zātından Haqq’uñ olmaz cüdā
5. kıla sī vü dü haḡḡ-ı vech-i yār
bu bist u heşt altında qarār
6. oldı bist u heştten āşikār
sī vü dü böyle kılmış Kird-gār

7. çün bu ma' nî keşfi oldı âşikâr
ata sırrın iste oğlundan i yâr
8. Hâk katında olmasa Aḥmed çünîn
dimeyeydi *rahmeten li'l- 'âlemîn*³¹
9. sî vü dü ile vü yigirmi sekiz
bilesin nuṭḡ-ı Hüdâ'dur iy ' azîz
10. bu iki kısım-ıladur nuṭḡ-ı Hüdâ
kaçan ola biri birinden cüdâ
11. bist u heşt vü sî vü dü ḥaṭ
Aḥmed ü Âdem yüzinde bî-ğalaṭ
12. biri birinden ayırmaḡdur muḥâl
şöyle kim ḥükm eylemişdür zü'l-celâl
13. oldı bist u heştten âşikâr
bu sî vü dü be-emr-i Kird-gâr
14. ol ' alem çün Muḥammed şâh-ı dîn
reh-nümâ-yı evvelîn ü âḥirîn
15. oldı bist u heştten çün ' ayân
sî vü dü nuṭḡ-ı rabb-ı ġayb-dân

³¹ [Ey Muhammed!] Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiya 21/107)

16. ümmetinden ola bu sır âşikâr
ğayr ümmet kim bilür bunı i yâr
17. pes zühür-ı Ādem Aḥmed'den durur
Aḥmed'üñ ol zāt-ı sermedden durur
18. Ḥaḳ kelāmından buyurmışdur selām
Mūsī'ye Ḥaḳḳ'dan selām u ihtirām
19. Ḥaḳ Te'ālā didi her şey ḥāş u 'ām
raḥmetüm baḥrında ğarḳ oldu tamām
20. ben ki varam didi ol zāt-ı cemīl
anı kim yazam iy Mūsī yād kıl
21. ümmeti çün Muştafā'ya külli ḥāl
ümmī didüm aña ez-beher-i kemāl
22. niçün aña üm didi iy püser
yaḥşı fehmi eyle işit ḥaḳḳdan ḥaber

32b

1. ḥaḳḳ-ı vechin Ādem u Ḥavvā'nuñ ol
oḥıdı esrārını bildi resül
2. gerçi eşyā ḥaḳḳ-ı ḥaḳḳdur ser-be-ser
ḥaḳḳ-ı Ādem aşl-ı ḥaḳḳdur iy püser

3. ھاٲٲ-1 zāhir ser-be-ser kimde ki var
fer^c -i ھاٲٲ-1 vech-i Ādem'dür i yār
4. ھاٲٲ-1 vech-i Ādem'ün ھاٲٲ-1 Hudā
lā-cerem ol aşl u bākī fer^c hā
5. üm aşl oldı lügatde iy püser
üm oldum lā-cerem aşl-1 beşer
6. diñle ھاٲٲdan bir dağı vechi diger
ma^c nī-yi ümmdür lügatde analar
7. anası ādemīnün Havvā ola
her ki bu sırrı bile bīnā ola
8. vech-i Havvā'nuñ yidi ھاٲٲın Hudā
yidisinden Ādem'ün kılmış cüdā
9. Ādem'ün vechine Havvā'dan İlāh
götüre sī vü dü ھاٲٲı güvāh
10. ehl-i cennet kim olursa bī-galaţ
ola Havvā'dan yüzinde yidi ھاٲ
11. cennet ehli ھūr u gılmān u beşer
var bula[r]da yidi ھاٲٲ-1 mu^c teber

12. dört kirpük iki kaç u saç bir
yidi haç oldur cemâlinde münir
13. her yidi haçından oldu dört haç
od u yıl toprağ u şudur bî-galaç
14. dört yidi haçtı yigirmi sekiz
nite bist u heşt nuçk-ı 'aziz
15. sünnet oldu saç buldı çün halil
ol şırâ-ı müstaçim oldu sebil
16. yidi satır oldu Havvâ'nuñ sekiz
cümlesi sî vü düdür iy 'aziz
17. haç-ı Havvâ aşı-ı haç oldu i yâr
bâçisi fer' oldu aña âşikâr
18. oğıdı üm haçını çünki resül
çoymadı oğımadı bir kılı ol
19. Haç anuñçün ümmi dîv kıldı yâd
k'ümme çaldı haç-ı ümmden aña ad
20. Haç anuñçün aña üm didi nâm
k'ümmilerdür ümme-i hayrû'l-enâm

21. yollarını dīne eyle ümmeti
diye maḥşerde anuñçün ümmetī
22. yā-yi ümmī yā-yi nisbet bilesin
çün resūli ümme nisbet kılasın
23. anuñçün ki resūl-i kām-kār
didi maḥşerde be-emr-i Kird-gār

33a

1. her kime kim ol olursa bū'l-beşer
oḡına ana adı-la iy püser
2. ana adı-la oḡına āşikār
ana ḡaṭṭı ḡaḡḡa rehberdür i yār
3. hem bu ma' nīde ḡaber virüpdi zāt
ola cennet taḡt-ı pā-yı ümmehāt
4. ana ḡaḡḡın böyle bilgil iy dilir
tā olasın ümmī ḡaḡḡdan ḡabir
5. atadandur üm ki Ādem didi ḡaḡ
anuñ adın ism-i a' zam didi ḡaḡ
6. Ka'be'nüñ topraḡına yüz tüt hemān
secde idüp ḡaḡḡı iste iy cevān

7. k' Ādem'üñ vechi türābı iy şafā
Ka'be'nün hākinden almışdur cüdā
8. ādemī-zāduñ bu nuṭkı iy 'azīz
sī vü dūdūr vü yigirmi sekiz
9. çünki bunda taşra yoḥdur hīç şey
var ne kılmış muḥīṭ-i ferd u ḥay
10. sī vü dūdūr vü yigirmi sekiz
Ādem'üñ ağzında dişi iy 'azīz
11. sī vü dü dişi Ḥaḳ virdi saña
nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥudā
12. sī vü dü nuṭḳa maḥrec āşikār
hem dişüñden eylemişdür Kird-gār
13. hem şalātından İlāh-ı pāk çün
Aḥmed andan eylemiş misvāk çün
14. nefsüñi saña güvāh itmiş İlāh
ne 'aceb yoldur Ḥudāvend'e bu rāh
15. yine gör *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*
işbu müşkil ma' niden açıldı bāb

16. gelmedi hîç kimseye Hakk' dan resûl
ğayr aña k'ol lügatden bildi ol
17. tâ ki tebyîn-i haqâyıkdan resûl
söyleye haqqdan vü ol ide kabûl
18. yoḥsa böyle olmasa müşkil durur
nuṭkıını fehm itmeyen gâfil durur
19. ger diyeler kim budur ḥükm-i ḥudâ
bunda müsteṣnâ niçündür Muṣtafâ
20. anuñçün Aḥmed'e oldı peyâm
sen benî âdem resûlisin tamâm
21. k'âdemî-zâduñ yüzinde iy ' azîz
var atanuñ ḥaṭṭı yigirmi sekiz

33b

1. ol ḥaṭṭı bilmek gerek niçündür ol
ger ḥaḳîkat âdemiseñ iy oğul
2. şol ber-â-berdür nite nuṭk-ı Ḥudâ
ol k'anuñla oldı Aḥmed reh-nümâ
3. âdemîye vâcib oldı iy püser
k'oḥıya sî vü dü ḥaṭṭ-ı pezer

4. Hax bilür eyleye şeytāndan cüdā
haxx-la kendüye ide āşinā
5. sırr-ı eşyāya oħıya ser-be-ser
Aħmed'ün nuṭķında ez-levh-i pezer
6. Aħmed'ün nuṭķından oħı bī-ğalaṭ
atanuñ levhinde sī vü dü haṭ
7. istivā haṭṭından sī vü dü haṭ
hem Muħammed'den ü Haxx'dan bī-ğalaṭ
8. ādemī-zāduñ resūlidür hax ol
rahmeten li'l-ālemīn oldu resūl
9. ger bu bist u heṣṭ nuṭķın beyān
ķılmasa kim yol bulurđı cāvidān
10. kim iriṣürdi Ĥudā'ya bī-gümān
kim bilürdi vuṣlat-ı ĥūr u cinān
11. ādemī-zāduñ yüzinde bī-ğalaṭ
Hax Te'ālā'dan var sī vü dü haṭ
12. nitekim sī vü dü nuṭķ-ı Ĥudā
ol ki ol ins ü melekdür reh-nümā

13. oldu andan hilkat her âdemî
 haq yolu oldur bekadur ‘ âlemi
14. Haqq’dan Ahmed’dür kılan bu da‘ veti
 olısar ehl-i sa‘ âdet ümmeti
15. lâ-cerem oldu resûl-i kamunuñ
 uymayan göre ‘ azâbın tamunuñ
16. var yüzinde halkuñ sî vü dü haq
 Haq Te‘ âlâ’dan aña yoğdur galat
17. oğıdı Ahmed bu haqqı âşikâr
 âdemîye yeryüzinde her ne var
18. resûlidür pes kamu mañlûkuñ ol
 kendünüñ yüzi haqqından bildi yol
19. çün Muhammed kıldı halka da‘ veti
 lâ-cerem halk-ı cihândur ümmeti
20. enbiyâdan evliyâdan haqq-ı Haq
 oğıdı Ahmed Hudâ’dan bî-nuqq
21. böyle virdi Ahmed-i mürsel haber
 yevm-i maşerde Hudâ-yı dâd-ger

22. āşikārā ola esrār u ‘īd
hem şaqqı yüz göstere vü hem sa‘īd

23. bir arada cem‘ ola çün enbiyā
ola imāndan iyü ümmet Hūdā

34a

1. Hāḡ Te‘ālā diye iy bed tāli‘ ān
şoraram sizden su‘ālī bu zamān
2. bundan öñdin enbiyā mı virüpdüm
size Ḳur‘ān u kelāmı virüpdüm
3. ġāfilken sizi hüşyār eyledüm
sizi bu günden ḡaber-dār eyledüm
4. anlaruñ ḡavlin niçün tuymaduñuz
anlaruñ itdüğini itmedüñüz
5. virmişidüm sizlere ‘aḡl u fikr
zihni-pāk u sem‘ ü idrāk u naḡar
6. tā olalar işbu ḡüccetden beri
virdiler cümle cevāb-ı serseri
7. k‘iy Hūdā-yı ‘ādil ü hem dād-ger
virmediler enbiyā bize ḡaber

8. Hax Te'ala diye pes k'iy enbiya
gerçi bilürdi veli kıldı nidā
9. k'iy resulān-ı Hudā-yı zü'l-celāl
nicedür hal cevāb-le su'al
10. virdiler çün enbiya yek-ser cevāb
ara yirde bu hemīn oldu hiṭāb
11. haşr u neşr-ile kıyāmet-çün tamām
didiler biz haqqdan irgürdük peyām
12. yine hücce itmeñüz diye İlāh
var irürdüklerine size güvāh
13. vire yek-ser çün cevāba enbiya
diyeler ol hāl içinde iy Hudā
14. bu hāle ṭanuḳdur Aḫmed ümmeti
kim irürdüñ bunlara bu da' veti
15. ümmet-i Aḫmed ṭanuḳluḳ vireler
çün kelām-ile bu sırra ireler
16. k'enbiya bunlara virmişdür haber
kim şırāt u ba' ş u maḫşer olısar

17. kavline şādık durur hod enbiyā
 şanuğuz hem biz bu hāle hem Hudā

18. yine bu hüccetümçün diye İlāh
 işbu ümmet şıdķına kimdür güvāh

19. diye ol dem pīşvā-yı enbiyā
 reh-nümā-yı evliyā vü aşfiyā

20. ümmetüm bu sözde şādıkdur tamām
 bunlara çünki haber virdi kelām

21. cāvidānī-nāme ola aña nām
 bu cihetden cāvidān ola kelām

34b

1. yine ol ümmet diye kim siz ü biz
 gelmedüñ bir devr içinde iy ‘ azīz
2. siz bu şanuğluğı kıandan virdüñüz
 siz diye devrümüze kıandan irdüñüz
3. işbu söz ğıybet degül mi ğaybī hem
 Haķķ’dan özge kim bilür iy muşterem
4. vire Aħmed ümmeti şol dem cevāb
 kim bize bildürdi Allāh u kitāb

5. ʔanuġuz ʔaḫḫ'ũn kitābın oġıduġ
bildük ol ḫāli ger andan yoġıduġ
6. birdedür çün 'ilm-i ʔur'an-ı mübīn
ḫalması şeyṫān-leyin merdūd-ı dīn
7. bire bildürdi kitāb-ile ʔudā
iṣbu ma' nīye ʔanuḫdur Muṣṫafā
8. dir maḫām-ı ḫavl-i elest mürselā
*ḫul kefā bi'llāh*³² söyleye ʔudā
9. gör ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*
ʔaḫ dimiṣdür ʔaḫḫ'dan iṣitgil cevāb
10. gör bu ümmetcesini iy bī-ḫaber
buldılar ʔaḫḫ'dan hem ata hem püser
11. Ādem-le Aḫmed'i buldı bular
bunları ʔaḫḫ-la bir bildi bular
12. ʔaḫ Te'ālā ḫıldı ʔur'an'da ḫiṫāb
ümmet-i Aḫmed-çün ḫaḫḫdan cevāb
13. bul oġı vechinde sī vü dü ḫaṫ
bu vechinden oldu bu ümmet vasat

³² De ki: "Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter." (Ankebût 29/52, Ra'd 13/43)

14. bilmese ümmet nedür bu istivā
nice vasat oħıya aña Hudā
15. istivā hattına çün bulmaya yol
haqqdan ümmet-i vasat olmaya ol
16. Haq çün Ādem hākini kıldı ‘acın
şūretinde yazdı Qur‘ān-ı mübīn
17. şūretinde yazdı sī vü dü haq
istivā hatt-ıla oħı bī-ğalaq
18. çün kalem çekdi Haq Ādem yüzine
kā’imen bi’l-kıst oħıdı özine
19. Ādem’ün vechinde olmışdur muqīm
cümle eşyāda şırāt-ı müstaqīm
20. Haq anuñçün didi rüşen baħ u gör
her ne kim var levħ-i maħfūzumdadur
21. vech-i Ādem’dür şırāt-ı müstaqīm
qaçan³³ aña yol bula dīv-i recīm
22. sâ’il itdi Aħmed’e bir gün su’āl
k’iy Muħammed saña didi zü’l-celāl

³³ Müstensih metinde bu kelimeyi “qaçun” şeklinde yazmıştır. Kelimenin aslı “nasıl” anlamına gelen “qaçan”dır.

35a

1. var namāz-ı nāfile vācib saña
tā bulasın menzil-i Maḥmūd'a cā
2. ḳutsīdür Ḥaḳḳ' uñ ḳatında bu maḳām
ḥaḳ kitābı-la aña Maḥmūd'a nām
3. kibriyāsıyla 'arşında Ḥudā
kürsiye gele dimişdür Muştafa
4. bulına kürsīde bu gökler tamām
Āyete'l-kürsī ṭanuḳdur ve's-selām
5. oldı vācib çün namāz-ı nāfile
hem saña hem ümmetünden 'aḳıla
6. kürsīden nālişler ola āşikār
ḳılmaya çün ihtimāl Kird-gār
7. şöyledür fermān-ı ḥayy-ı lā-yenām
ger bir araya dirler ḥāş u 'ām
8. baş açuğ yalın ayağ iy püser
diyesin oldum anadan toğdı er
9. ceddüme şol ki ḥalīlu'llāhdur
bānī-yi Ka'be emīn-i rāhdur

10. anlaruñçün Hâk Te'âlâ buyura
ikişer ton cennetinden giyüre
11. ol ikisi cāme-i iḥrām bil
ḥac u 'umre-çün iy ehl-i sebīl
12. yümnninden şoñra ḥaḳḳuñ iy şafā
Ṭūr-ı kel[ī]m şöyledür emr-i Ḥudā
13. bu maḳāmdur k'evvelīn u āḥirīn
ğayret iderler baña iy pāk-dīn
14. sâ'ile bu menzil-i maḥmūddur
ol namāzdan baña bu maḳşūddur
15. gör ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*
tā bu müşkil ma'niden fetḥ ola bāb
16. Hâk Te'âlâ çünki 'arşından nüzül
eyleye kürsīye dimişdür resül
17. gelmek vü gitmek nüzül ü intiḳāl
şânına gelmişdür ecsāmuñ bu ḥāl
18. bu şifâtlardan münezzehdür Ḥudā
bu şüretten zāt-ı pākidür cüdā

19. böyle virdi Aḥmed-i mürsel ḥaber
k'Āyete'l-kürsî'ye ḥaşrda iy püser
20. gele Ādem şüretinde āşikār
Aḥmed'e böyle buyurmuş Kird-gār
21. 'arş u kürsî Ḥaḳḳ'uñ Ādem durur
hem Ḥudā'nuñ rāzına maḥrem durur

35b

1. Āyete'l-kürsî içinde Kird-gār
didi göklerde vü yirde ne ki var
2. şıgdı Ḥaḳḳ'uñ kürsî iy ehl-i şafā
bunı Ādem'de görüpdür Muştafā
3. oldı 'arş sî vü dü ḥaṭṭ-ı İläh
ol ki buldı Ādem'üñ vechinde rāh
4. anuñçün her melek kıldı sücüd
böyle olmışdı hem ḥükm-i vedūd
5. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Ḥudā
oḫı *e'r-raḥmānu 'ale'l-'arşī'stevā*
6. 'arş-ı raḥmān yöresinde āşikār
şaf şaf olmuşdur melā'ik bî-şümār

7. bu yine sekiz melek i‘ zāz-la
‘ arşını ھاqqıuñ götürmiş rāz-la
8. oldu sekiz ferīşte perverdigār
keçi şüretinde kılmış āşikār
9. Muştafā’dan zāhir olmuş bu ‘ ayān
ol keçi gibi melekler iy cevān
10. var ھاara ھا‘im sī vü dü tamām
anlaruñ üstinde tırmuşdur maķām
11. nitekim sī vü dü nuţk-ı Hudā
k’ol ھاqq’uñ ‘ arşıdur iy ehl-i şafā
12. aḥsen-i taķvīmden Ādem i yār
yazdı vechinde kelāmın Kird-gār
13. pes melā’ik anuñçün iy cevān
ol şüretten gösterüpdür müste‘ān
14. vech-i Ādem nuţkı yididür ھاqq’uñ
nuţkıdur pes ‘ ayn-ı zāt-ı muţlaķuñ
15. nuţkı yididür ھاqq’uñ Ādem yüzi
nuţk-ı ھاqqıdur söylese Ādem sözi

16. nuṭḡ-1 Ādem olmaya Ḥaḡḡ'dan cüdā
nuṭḡ-1 Ādem'dür āḡir nuṭḡ-1 Ḥudā
17. şūretidür Ādem'ün 'arş-1 vedūd
'arş-1 deyrinde melek eyler sücūd
18. ma' nīsinde olmazısa istivā
i' tiḡāduñ ne yamandur iy şafā
19. sī vü dü nuṭḡ-1 Ḥaḡ andan zuhūr
oldı anuñçün Ḥaḡḡ'uñdur 'arş-1 nūr
20. istivā andan ki istevlā ola
bu sözi 'ārif her eşyāda bula
21. ḡaḡ ola müstevlī iy ṭālib 'ayān
cümle eşyāda be-emr-i kün-fekān
22. 'arş-1 raḡmāna (bu) ilet iy dīn eri
bu ḡikāyet degül āḡir serseri

36a

1. anuñçün ya' nī 'arşını Ḥudā
yaradup ḡıldı her eşyāda cüdā
2. çün lügatde 'arşmış taḡt u serīr
cāy-1 sulṭāndur degül cāy-1 vezīr

3. yād kı́l ‘arş-ı Süleymān’ı i yār
tā ki Hāḫḫ’dan olmayasın şerm-sār
4. taḥtı Hāḫ düzdi vü kı́ldı ‘arş nām
bu sözi meşhūr bildi (bildi) ḥāş u ‘ām
5. var yöresinde melā’ik şad hezār
tavāfın emr eylemişdür Kird-gār
6. ‘arşuñ altında rükū‘ eyler kıyām
şöyle ḥükm itmiş dün ü gün lâ-yenām
7. ol melā’ik kitfi üzre Kird-gār
ol mu‘azzam ‘arş durmuşdur qarār
8. ol çigin üzre ne varın iy püser
bunı fehm eyle söz olsun muḥtaşar
9. Ādem oldur Ādem oldur Ādem ol
Hāḫ ḫatında ol ism-i a‘zam ol
10. bunca ta‘zīmi ki ‘arşa kı́ldı rab
şol cemālinüñ ḥürmet-çündür sebeb
11. şüret-i Ādem durur ‘arş-ı Hudā
oḫı *e’r-raḥmānu ‘ale’l-‘arşi’stevā*

12. meleğe öğretti esmā sırrını
bildi esmādan müsem mā sırrını
13. ‘alleme’l-esmāyı bilmez dīv-i red
anuñçün oldu merdūd-ı ebed
14. dīve kıandan keşf ola ‘arş-ı vedūd
çün melā’ike gibi kııldı sücūd
15. sī vü dü nuṭka mazhardur cemāl
anuñçün oldu ‘arş-ı zü’l-celāl
16. sī vü dü nuṭk-ı ḥaḳḳdur lā-yezāl
şābit ü ḳā’im bi-zāt-ı zü’l-celāl
17. zātınıñ ‘aynı Ḥaḳḳ’uñdur lem-yezel
buncılayın buyurupdur çün ezel
18. böyle Ḥaḳḳ’dan buyurupdur Muştafa
nite bist u heşt nuṭk-ı Ḥudā
19. kürsī Ḥaḳḳ’dur cemāl-i Muştafa
kürsiye ‘arşından ine çün Ḥudā
20. nite bist u heşt nuṭk-ı kerīm
oldılar zāt gibi nuṭk-ı ḳadīm

21. vech-i pākinden kıla çün āşikār
 haṭṭımı bist u heşt Kird-gār

22. nite bist u heşt nuṭḡ-ı kemāl
 kürsiye ‘arşından idi zü’l-celāl

36b

1. ol ki Aḡmed buyurupdur ol zamān
 k’ine kürsiye Ḥudā-yı ġayb-dān

2. bir yeñi pālān gibi kürsī ola
 kim ururlar deveye varsa yola

3. kürsiye Ḥaḡ nüzūlinde şol zamān
 nāle vü āvāzeler ola ‘ayān

4. çün ola kürsī deve ḡavzı gibi
 kürsiye hem minber-i Aḡmed nebī

5. nitekim Aḡmed durur ‘arş-ı Ḥudā
 oḡı *e’r-raḡmānu ‘ale’l-‘arşi’stevā*

6. işbu ne teşbīhdür ne intisāb
 şerḡ ide *men ‘indehu ‘ilmü’l-kitāb*

7. pes bu maḡlūḡı direler ser-be-ser
 anadan toḡmış gibi iy püser

8. baş açuğ yalın ayağ 'üryān ola
anadan toğmış gibi giryān ola
9. kürsiye kılduğı 'arşından nüzül
Hak Te'ālā bilesin ma'nisi ol
10. ol arada kamular 'üryān ola
bilüden tıfl gibi nādān ola
11. olmuş ol sırr-ı Ka'be āşikār
hacılar anuñçün 'üryān ü zār
12. halkı hayrān eyledi emr-i celil
Hakq'dan iki cāmeye tutdı halil
13. iki kez bağlandı iħrāmı halil
hac u 'umre-çün iy ehl-i sebil
14. Hak Te'ālā bu cihetden buyura
cennetinden iki hülle k'ayura
15. turam andan çün vü kılam āşikār
hak yemininden be-emr-i Kird-gār
16. enbiyā vü evliyā hem ol zamān
baña gayrete gele iy kāmurān

17. bu maqāmdur bu maqāmdur bu maqām
ol ki Hāq didi aña Maḥmūd nām

18. sağ elini bil Hāqḳ' uñ iy kām-yāb
şerḥ ide *men 'indehu 'ilmü 'l-kitāb*

19. iki eli sağdur Hāqḳ' uñ i yār
ḳavl-i Aḥmed' dür buyurmuş Kird-gār

20. ḥaḳ yemīnidür Hāqḳ' uñ iki eli
ol ki bist u heştdür mafşalı

21. ol ki vaḳtinde namāzuñ iy şafā
iki elin ' aḳd ḳıldı Muştafā

37a

1. ol ki baḳladı resūl iki eli
ol ki bist u heştdür mafşalı
2. nite bist u heşṯ nuṯḳ-ı Hūdā
ol ki Aḥmed oldı andan reh-nümā
3. ol ki ' aḳd itdi şehādetde resūl
dörd barmaḡını iy şāḥib-ḳabūl
4. dört barmaḡuñdur on bir mafşalı
on yididür altı barmaḡuñ velī

5. oldı bist u heşt mafşal cüdā
nite bist u heşt nuṭṭ-ı Ḥudā
6. şol elüñ barmāğı on dörd bend ola
şay şehādet barmāğın şağdan bile
7. tā ola kiltā yidiye ḥaḳ yemīn
buyurupdur böyle ḥaḳḳdan ol emīn
8. on yididen on biri ḳaldı cüdā
tā şehādetini Ḥaḳḳ'a ḳıla revā
9. on biri nuṭṭa çün irdüñ iy püser
diñle fermān-ile ḥaḳḳuñ bir ḥaber
10. ḥaḳḳdan on yidi daḥı nuṭṭın ṭaleb
sen kitābından ki budur emr-i rab
11. on bir-ile on yidi oldı şalāt
hem seferde hem ḥazarda ḥükm-i zāt
12. on biri on yididen eyle cüdā
nite bist u heşt nuṭṭ-ı Ḥudā
13. iki on dörd oldı nuṭṭ-ı lem-yezel
cümle eşyādan bilesin bī-ḥalel

14. zāt-ı hāḳḳdan cümle eşyāya muhīt
ḳamuya gör nite olmışdur ḫalīt
15. ol zamān hāḳḳdan şehādet iy püser
Aḫmed-çün hāḳḳ-çün virmek ḫaber
16. geldi ḫaḳ zātı şehādet sözine
ḳā'imen bi'l-ḳıst oḫıdı özine
17. on yidi ile bir olmasaydı bir
ḳā'imen bi'l-ḳıst ḳandandı āḫir
18. ḫaḳ namāzın ḳullarına rüz u şeb
on yidi vācib ḳılupdur emr-i rab
19. Aḫmed'e gice namāz-ı nāfile
vācib olmışdur şalāt 'āḳıla
20. tā dün ü gün ol bi-ḫükm-i kibriyā
nite bist u heşt nuḳḳ-ı ḫudā
21. ḳılmış ola ḫaḳ Te'ālā'ya namāz
eyleye taḫḳīḳden 'arz u niyāz
22. nāfileden giceler bula maḳām
anı kim didi ḫudā Maḫmūd nām

37b

1. ol ki buyurdı bi-ḥükm-i Kird-gār
ben olam şağdan yarın āşikār
2. çün ola kiltā yidiye ḥaḳ yemīn
buncılayın buyurupdur ol emīn
3. Ḥaḳ Te‘ālā Ādem’üñ ḥāki ḥamīr
iki eli-le kılupdur iy debīr
4. buyurupdur Muştafā bī-reyb ü şeyn
cümle ḳalbü’l-ḥaḳ beyne’l-uşbu‘īn
5. Ḥaḳ Te‘ālā’da aşābi‘ var hem
Aḥmed-i mürsel dimiş iy muḥterem
6. çün aşābi‘ bendi yigirmi sekiz
Ḥaḳḳ’dan olmışda bilesin iy ‘azīz
7. nite bist u heşt nuḳ-ı Ḥudā
nuḳ-ı Ḥaḳḳ’dur çünki nuḳ-ı Muştafā
8. çün bu bist u heşt nuḳ-ı mübīn
kıldı Ādem ḥākini kırk gün ‘acīn
9. barmağına niçün urdı ḥātemi
bilesin ol enbiyālar ḥātemi

10. t̄a ala barmađuñ ü bendi cüda
on dörtden ıla on bir iy şafa
11. on bir ile on yidi ola tamām
nite bist u heşt aşl-ı kelām
12. h̄atemüñ nağıdır Allāh u resül
pes Muğammed'den Muğammed ıl abül
13. bendidür uşbu[] h̄atem-dāruñ ü
nağsı oldu h̄atem-i muđtāruñ ü
14. oldu mafşalları yigirmi sekiz
nite bist u heşt nuğ-ı [] aziz
15. nite bist u heşt nuğ-ı celāl
ol ki H̄ağ zātı gibidür lā-yezāl
16. ün teşehhüdde H̄udā'dan Muştafa
on biri on yididen aldı cüda
17. hem řalātuñ oldu on bir on yidi
hem seferde hem h̄azarda H̄ağ didi
18. şol el-ile şağ elüñ bir barmağı
on yidi mafşal şayıldı her bağı

19. aldı on bir dört barmağuğ ki var
oldı bİst u heşt bend āřikār

20. şolı dağı şağ şaymışdur İlāh
n řehādet barmağı oldı gvāh

21. lā-cerem kiltā yidiye hağ yemīn
olmış ola Tağrı'dan didi āmīn

22. oldı her barmağınuğ bendi tamām
nite bİst u heşt aşl-ı kelām

38a

1. nite bİst u heşt nuđđ-ı kerīm
ol ki Hağ zātı gibi ola adīm
2. göklerle yirleri dir lā-yenām
ben yemīnnden duram yevm'ı-ı kıyām
3. iki eli şağdur Hađđ'n didi
bunu diyen řāhib-kevneyn idi
4. iki el barmağlarınığ maşalı
oldı bİst u heşt bendi velī
5. nite bİst u heşt nuđđ-ı Hdā
ol ki zātından Hađđ'n olmaz cdā

6. nuṭḡ-ı Hakk'dan oldu her eşyā ' ayān
ol bilür kim Hakk'dan işitdi beyān
7. ger bu bist u heşt nuṭḡ-ı Hudā
olursa cümle eşyādan cüdā
8. hīç eşyānuñ vücūdı ḡalmaya
zerre eşyādan kimse bulmaya
9. hem dūrılmış yir ü gökler güm ola
ser-be-ser eşyā ḡamu merdüm ola
10. pes mübeddel olmuş ola ol zamān
hem cibāl u hem zemīn ü āsumān
11. bilmedi barmağ sırrın müşrikān
Hakk dimişdür fāḡir bevā külli benān
12. Hakk dimişdür fāḡir bevā fevḡü'l-ı unḡ
çün saña keşf olmadı bu vech-i ḡakk
13. Muştafā didi ye aḡī Cebre'ıl
aña k'itmiş mescūdın Ādem Celīl
14. gerçi Hakk'dan sen kelāmı diñledüñ
' aḡluñ idrākınca sırrın añladuñ

15. hīç gördüñ mi Hāḫḫ'ı 'ayne'l-yaḫīn
vir ḥaber ḥazretten iy rūḥu'l-emīn
16. arada var didi yetmiş bing ḥicāb
tā görmeden ḥazretine bī-niḫāb
17. ger olam yaḥīn aña burāğıla
*feh̄terakat*³⁴ didiler cümle bile
18. çün enāmīl oldu yigirmi sekiz
nite bist u heşt nuṭḫ-ı 'azīz
19. çün bu bist u heşt nuṭḫ-ı celāl
ol ki Hāḫ zātı gibidür lā-yezāl
20. birdür tevḥīdine yoḥdur gümān
nuṭḫ-ı Hāḫ bir nūr idi oldu beyān
21. cümle eṣyāya muḥīṭ oldu kelām
belki eṣyādur kelām-ı lā-yenām
22. Cebre'īl ol 'āleme ḫandan irer
anuñ ol 'ālemle ne işi var

³⁴ "... derken bağı ateşli (yıldırım) bir kasırğa vursun da orası yanıversin" (Bakara 2/266) Ayette *feh̄terakat* olarak geçiyor. Müstensih kelime başındaki "fē"yi "lē" olarak yazmıştır.

38b

1. ol ki Mi' rāc' uñ gicesi Muştafā
vardı ol yire ki dirler müntehā
2. Cebre'ıl ki ıaldı bir ıadem
ilerü varımadı iy muhterem
3. bu maıāmıdur bu maıāmıdur bu maıām
saña Hıaı sırrı diledi ve's-selām
4. oldu haıııdan *līma' a 'llāh* āşikār
işbu ma' nīden ' ibāretdür i yār
5. ıünkü bu ma' nīde haı ta' yīn ola
bunı ol göre ki ol haııı-bīn ola
6. Aımed' uñ nuııından aılaya haıber
Cebre'ıl gerdü kürsiye bāl u per
7. Cebre'ıl didi Aımed külli bile
didi hükm oldu baña bu menzile
8. bıraııdum bundan ilerü ger varam
nūr-ı haıııdan bāl u perden yanaram
9. ol ki vardur didi yetmiş bing hiçāb
arada Hıaıı' a degin benden niıāb

10. şerh ide *men* ‘*indehu* ‘*ilmü* ‘*l-kitāb*
ne tā bu ma‘niden açıla yine bāb
11. çün bu bist u heşt esmā-yı Hāḡ
oldı yetmiş iki eczā bī-nuṡḡ
12. ikisinden zāhir oldı Cebre‘il
Hāḡḡ’dan işit bu sözi ki fehm ḡıl
13. kāf u nūndan yaradıldı Cebre‘il
ḡaldı yetmiş iy muḡaḡḡıḡ şöyle bil
14. añla bu yetmiş iy ehl-i ḡabūl
kāf u nūnuñ bu daḡı ḡayr degül
15. bunı bilen Ādem ü Maḡmūd’ımış
bu sebebden melege mescūdımış
16. ‘arş-ı ḡaḡḡdan geldi iy ḡayrū’l-ümem
bu maḡām Ādem ü Maḡmūd hem
17. yine ‘arş u kürsiden geldüm şafā
bā-hezārān zīnet ü fer ü bahā
18. tā Muḡammed’i bu şaḡ elden tamām
‘izzet-le gösterem yevmü’l-ḡiyām

19. niçündür bu kamu ‘izzet aña
bildüreyüm ben esrârı saña
20. kıldı haqq-çün Ādem’üñ hâkin ‘acîn
şûretinde yazdı Qur’ân-ı mübîn
21. yazdı bist u heşt hatt-ı kerîm
nite bist u heşt hatt-ı kadîm
22. çün bu bist u heştiden istivâ
gösterür sî vü dü hatt-ı Hudâ

39a

1. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Hudâ
Ādem’e ol ki olupdur reh-nümâ
2. sî vü dü nuṭṭ-ı hayy-ı zü’l-celâl
ol ki Haḫ zâtı gibidür lâ-yezâl
3. Aḫmed’üñ bist u heştin i yâr
istivâ-ile ayırdı Kird-gâr
4. tâ ki oldı istivâdan bu nişân
Ādem’üñ sî vü dü hattı beyân
5. lâ-cerem Ādem ola taḫt-ı livâ
ol livâ kim Aḫmed’e virdi Hudâ

6. Aḥmed'ün vechinde yigirmi sekiz
bu livādur ḥaṭṭ-ı Ḥaḳḳ' uñ iy ' aziz
7. k' Ādem andan buldı sī vü dü ḥaṭ
istivā ḥaṭṭ-ıla Ḥaḳḳ' dan bī-galat
8. bundadur Ādem ü Aḥmed müşterek
Ādem ü Aḥmed sözine yoḥ şek
9. budur Ḥaḳḳ' dan kim eyleye cüdā
Ādem'ün ḥaṭṭı-la ḥaṭṭ-ı Muştafā
10. Ādem'ün barmağı yigirmi sekiz
bend-i Ḥaḳḳ' dan niçün oldı iy ' aziz
11. nite bist u heşt nuṭḳ-ı Ḥudā
ol ki Ḥaḳḳ' dan Aḥmed' edür reh-nümā
12. işbu bist u heşt nuṭḳ-ı celāl
ol ki Ḥaḳ zātı gibidür lā-yezāl
13. Ādem'ün barmağı bendin Kird-gār
sī vü dü kılmadı andan i yār
14. tā ola Ḥaḳḳ' dan bu yigirmi sekiz
nite ki nuṭḳ-ı Muḥammed iy ' aziz

15. dest-i Ādem dest-i Aḥmed'dür hemān
anda ŧirket bulmadı Ādem ' ayān
16. ḥilḳat-ı ādemde yoḥdur bu ŧeref
gerḫi mescūd-ı melekdür mu' teref
17. anda kim var böyle ḥaḫ u nuḫ u yed
bu ŧeref anuñ olupdur tā ebed
18. dest-i Aḥmed dest-i pāk-i kibriyā
nuḫkı bist u heḧt nuḫ-ı Ḥudā
19. bu maḳām oldur ki didi Kird-gār
ben yemīnu'llāh itdüm āŧikār
20. her ki vardur evvelīn u āḫirīn
bu maḳāmuñ ḫālibidür yevm-i dīn
21. bu maḳāma didi Ḥaḫ Maḥmūd nām
gör bu ḫaḫḫ-bīn gözle bedr-i tamām
22. nāfileden buyurur on bir namāz
niteki on yidi ' arz oldı niyāz

39b

1. çün enāmīl ḫilḳatinden āŧikār
oldı bist u heḧt maḫŧal i yār

2. nite bist u heşt nuçk-ı celāl
ol ki Hāķ zātı gibidür lā-yezāl
3. Hāķ çün Ādem hākini kıldı ‘ acın
şüretinden yazdı Kır’ān-ı mübīn
4. sī vü dü hāttıdur hātt-ı Hudā
sī vü dü nuşkıdur nuçk-ı bekā
5. oldı bist u heştten āşikār
sī vü dü hāķ u nuçk-ı Kird-gār
6. Ādem ü Aħmed bi-hük-m-i ğayb-dān
işbu hilķatde řerīkdür iy cevān
7. oldı bürķa‘ bendi yigirmi sekiz
nite bist u heşt nuçk-ı ‘ azīz
8. k’ Aħmed’ üñ nuşkı gelüpdür ibtidā
nuşkı Aħmed’ dür işit nuçk-ı Hudā
9. anda Ādem bulmadı şirket i yār
oldı Aħmed barmağından āşikār
10. çün řehādet barmağla Muřtafā
on biri on yididen kıldı cüdā

11. Ādem'ün maḥşerde sırrın āşikār
çünkü andan kılısardur Kird-gār
12. anuñçün didi rabbü'l-ālemīn
Ādem'ün ḥākini ben kıldum 'acīn
13. cennetün ehline maḥşerde hemīn
Ḥaḳ Te'ālā diye aṣḥāb yemīn
14. şağ elinden yir ü gökler dürile
hem bu eldendür buña ger irile
15. hem eliyle döşedi hem dürdi ḥaḳ
Aḥmed'ün nuḫkıçündür bī-nuḫḳ
16. andan oldı sırr-ı tevḥīd āşikār
söyleye eller kıyāmetde i yār
17. fāḥir bevā külli benān müşrikān
bunuñçündür ki bilürler 'ārifān
18. elüni çekme bu elden olma yad³⁵
bu şehādet barmağından şerm-sār
19. Ḥaḳ katında olıcaḳ yevmü'l-kıyām
çün her a'zāda gele nuḫḳ u kelām

³⁵ Bu beyitte kafıye oluşturulmamıştır.

20. kibriyā Ṭūr'ında buldı kibriyā
dest-i Ādem kibriyāsına güvā
21. çün şehādet barmağından Muştafā
buldı bist u heşt nuṭṭ-ı Hudā
22. didi Aḥmed'ün ḳulūbe virdi rāh
iki barmağı arasında İlāh

40a

1. sırr-ı tevḥīd şehādetden ḥaber
iste anuñ barmağından iy püser
2. söyle ḥükm itdi Hudā-yı bī-niyāz
yüz tıtıcaḳ Ka'be'ye vaḳt-i namāz
3. ol kim Ādem ḥāk-i vechine maḳām
olmuş aña Ḥaḳ dimiş beytü'l-ḥarām
4. çün namāzuñ emr-le oldı tamām
şaḡuñla şoluña çün virgil selām
5. iki eli şaḡdur Ḥaḳḳ'uñ i yār
böyle olmuşdur bu ḳavl-ı Kird-gār
6. didi aşḫāb-ı yemīnden lā-yenām
saña Ḥaḳḳ'dan geliser böyle selām

7. ger şorarlarsa su'ali 'ām yoḡ
ki şehādetde neden ibhām yoḡ
8. ġayrdur anuñ bu ma' nīde tamām
on yidiyi cem' ide ol ve's-selām
9. on bir ġayrından ibhāmuñ cüdā
buncılayın oldu fermān-ı Hudā
10. bunda olmaya çün ibhām üstüvār
ġayr anuñ buldı pes kırb u civār
11. tā ki on dörtle eyleye qarīn
çün şehādet vaqt-i rabbü'l- 'ālemīn
12. hem ola on yidi on birden cüdā
çün teşehhüdde bi-ḡükm-i kibriyā
13. oldu bu kırb için itmāmı anuñ
çün müsebbih oḡınur nāmı anuñ
14. barmağı çünki müsebbih nām ola
on birle on yidi itmām ola
15. buldı Aḡmed çün şehādetden nişān
kıldı bist u heşt nuṡk u beyān

16. kıldı tevḥīdden Ḥudā’nuñ āşikār
Aḥmed anuñla bi-ḥükm-i Kird-gār
17. bil Süleymān’dur neden şāhib-ḳabūl
buldı ḥātem barmağından ele yol
18. bildi kim eldür yemīn-i lā-yenām
bendi bist u heştdür çün kelām
19. buldı ḥātem barmağından çün ḥaber
oldı rāmı dīv ü perī iy püser
20. Muştafā’dandur bu sözler iy püser
virdi eşrāṭ ḳıyāmetden ḥaber
21. didi Ḥaḳḳ’dan degdi bu sözler bize
uşda biz bildürerüz bunı size
22. münşak ola nā-gehān arz-ı ḥarem
dābbetü’l-arz anda zāhir ola hem

40b

1. anuñla mühr-i ḥātem var ola
k’anuñçün dīv ü perī yār ola
2. k’ol Süleymān nebīye geldiler
ḥātem-le ḥükmine rām oldılar

3. barmağında ol ola mühr-i resûl
andan ola dīv ü perī aña ul
4. işbu sözlerdür bize peygâm-ı Hâk
Muştafa'dan vâşıl oldı bî-nuk
5. yine elinde anuñ ola 'aşâ
k'anuñçün câvidândur ejdehâ
6. yarıla çün yir ü taşra çıa ol
amulara gösteriser toğrı yol
7. yarı olup yir çıa ol taşaru çün
oıya hem âyetle bu fûnûn
8. dirile avfindan anuñ aş u 'âm
â'ata yüz utalar varı tamâm
9. ılalar bu orudan dün gün şalât
ya' nî andan bulalım diyü necât
10. diye ılma dilerem sizi helâk
bu 'aşâyla be-emr-i zât-ı pâk
11. ola ükmümde musaar il ü şâr
ya' nî bu 'âlem içinde kim ki var

12. her kimi görse be-emr-i Kird-gār
kāfiri mü'minden ide āşikār
13. alınuñ ortası³⁶ haţından ' aşā
koyıcağ şöyle buyurdı Muştafa
14. her elinde ola noĸta āşikār
karakdan aĸdan be-emr-i Kird-gār
15. ger karadur yüzlerin kıla siyāh
ya' nī bu bir noĸtadan hük-m-i İlāh
16. yaza vechinde ki bu kāfir durur
tamuluĸdur menzili āzer durur
17. mühri ki virmiş Süleymān'a Hudā
barmaĸı bendinden olmış cüdā
18. nite bist u heşt nuĸ-ı resūl
ki anuñla mülk-i sermed buldı ol
19. burnına ol kāfirūñ mühri kıoya
dīv kaçan hilĸatūñ sırrın tuya
20. nite barmaĸ bendi yigirmi sekiz
vechinūñ haţı gibidür iy ' azīz

³⁶Müstensih metinde "t" harfini "be" gibi yazmıştır.

21. dört kirpük iki kaç u saç bir
yidi haṭ cemālinde münir

22. yidi haṭ daḥı oḥı dir emr-i rab
iki haṭ ʿārız u üç haṭṭ-ı rab

23. iki daḥı haṭ enf oldı yidi
iki kez yidi olan on dört yidi

41a

1. işbu on dördün yidi on dört haṭ
Ḥaḳḳ'dan olmışdur bilesin bī-ğalaṭ
2. oldı bist u heşt haṭ iy emin
barmağınun haṭṭınadur hem qarın
3. vechinün bilmedi haṭṭından beyān
burnı üzre koydı hātemden nişān
4. tā bileler ehl-i cennet k'ol le'im
geçebilmedi şırāt-ı müstaḳim
5. haṭṭını Ḥaḳḳ'un ne bilsün dīv-i red
kaldı şeyṭān gibi merdūd-ı ebed
6. yevm-i tesevvüdü'l-vücūh oldı beyān
bunı haḳḳ-bın gözle görgil ʿayān

7. kıldı sī vü dü haṭṭın Kird-gār
bu nenüñ iki haṭṭından āşikār
8. Haḫ Te‘ālā çün yaratdı Ādem’i
didi Mūsī urdı burnından demi
9. anuñçün alıcaḫ vaḫt-i vuzū
kişi burnına gerekdür vire şu
10. bŷy-ı Haḫ burnından irdi Aḫmed’e
irdi ol bŷy-ıla mŷlk-i sermede
11. ‘avdet ü ṭayyib ü ṣalātı Muṣṭafā
iḫtiyār itdi bu vechden iy ṣafā
12. bu üçün cem‘ itdi ol ṣāḫib-kemāl
bilmez anuñ sırrın illā ehl-i ḫāl
13. ḫilḫatüñ sırrından alduñsa ḫaber
hem bu ma‘niden bilesin iy pŷser
14. ṣol kim ola mü‘min ü ehl-i cinān
fazl-ı Haḫḫ’dan ola vechinde ‘ayān
15. alınmuñ haṭṭına çün ire ‘aşā
ola bir aḡ noḫṭa zāhir iy ṣafā

16. yüzi ol ola noqtadan ser-be-ser
iki hefte ay teg şakku'l-kamer
17. fazl-ı Hakk'dan yüzleri ağ ola dir
Hak Te'ālā'nun liķāsından münir
18. oldı bist u heşt hatt-ı Hudā
zāhir ol noqtadan iy ehl-i şafā
19. bu ola ma' nī tebeyizü'l-vücūh
buña haķķdan dimişem nice vücūh
20. yaza ol dābbe nice yüzde nişān
aña kim mü'min ola ehl-i cinān
21. ol yüzinde oĥımışdı hatt-ı Hak
kimsenede yoĥdı bunda nuţķ
22. enfe hātem başduĥından iy cevān
hāteminden ķalmışdı bu nişān
23. şād ol iy Aĥmed-i mürsel ki Hak
perde götürdi ki açıldı tabaķ

41b

1. kāfir ile mü'mini Hak āşikār
ķıldı senden turaĥınca rüzgār

2. mazhar-ı haq böyle ola iy emîn
ya' nî budur *rahmeten li'l-'âlemîn*
3. dâbbe Haqq'dan görüñ ne zâhir kıılır
kimi mü'min ü kimi kâfir kıılır
4. yarıla yir dâbbe çün çıha gele
Haqq'dan imân hükmi bir dahı ola
5. ma' nîsin ümmü'l-ğurânuñ bî-nikâb
şerh ide *men 'indehu 'ilmü'l-kitâb*
6. dâbbe çün ümmü'l-ğurâdan geliser
dâbbetü'l-arz ola şey-i mu'teber
7. Mekke'nüñ adını Haq ümmü'l-ğurâ
nice kez didi kelâmında Hudâ
8. anuñçün her yirüñ aşıdır ol
böyle virmişdür haber haq u resûl
9. bu cihetden k'andadır beyt-i Hudâ
ol ki cây-ı vech-i Âdem'dür şafâ
10. ism-i a' zam Muştafâ'dan âşikâr
oldı bu vech-le fehm eyle i yâr

11. alduñsa ger bu ma' niden haber
añlayasın ma' nī-yi şaqqū 'l-ķamer
12. yüzi toprağı yiridür Ādem'üñ
ya' nī Hāķ katında ism-i a' zamuñ
13. ol bist u heştini Muştafā
ger ayırmasa bi-ħattı-ı istivā
14. Ādem'üñ sī vü dü ħattı ' ayān
kimden olurdı kim eylerdi beyān
15. her şey üzre ħākūñ olmışdur şeref
dürr-i mevcūdāt oldur hem şadef
16. cümle mevcūdāt-ı Hāķ andan gelür
hem tecellī feyz-i Hāķ andan kıılır
17. burcla yılduzlar çarḥ u felek
añā yüz tutmuş ķamu ins ü melek
18. dā' irin eyler tavāf iy ħācıyā
bu hediyyü 'l-' ālemīndür dir Ĥudā
19. içlerinde cān gibi bulmuş beķā
kim anuñdur ' izzet ü cāh u ' alā

20. z̤ulmet-i ābādı ki ḥaḳ andan z̤uhūr
oldı Ḥaḳ ḳatında oldur maḥz-ı nūr
21. dīv-i redde bu ḥaḳīḳatden ḳi kār
yoḥdur anuñ ḥilḳatinde ğayr nār
22. ğayr-ı Ḥaḳḳ'dan vehm ü z̤ulmetdür ğümān
ya' nī şāḥib-ḳudret uş Ḥaḳḳ'dan ' ayān

42a

1. āsumān ü māh-tāb u āf-tāb
Ḥaḳ Te'ālā'nuñ yüzinden tā ḥicāb
2. z̤āt-ı pākinden Ḥudā'nuñ Kird-gār
hem nihān andan hem andan āşikār
3. kendüzine *küntü kenzen* didi Ḥaḳ
kenz-i Ka'be ḳaldı andan bī-nuḩḳ
4. Ka'be'den açıla kenz-i z̤āt-ı pāk
Ka'be'ye aşlı anuñ çün oldı ḥāk
5. her emānet ki ḳomışdur ğayb-dān
ḥākde anı nihān itmiş nihān
6. ğayr ḥākūñ āşikārā eyledi
ḥāk bu sırda müdārā eyledi

7. ol emānet ki dimişdür z̄ü'l-celāl
 'arza kıldum bir semā vü bir cibāl
8. cüz ü a'zam nefsi-insānī durur
 taht-gāhında ki sultānī durur
9. hākten gelmişidi pākdi ol
 olmışıdı mahrem-i esmā-yı küll
10. ol emānet-i pāk nuṭkıdı Hāḫḫ'uñ
 Hāḫ Te'ālu'llāh zāt-ı muṭlaḫuñ
11. zāt-ı Hāḫ gibi beḫā bulmışıdı
 zāt-ı Hāḫḫ'dan nūr-ı maḫz olmışıdı
12. buña nevh-i 'ilmü'l-esmā i yār
 böyle olmışdur be-emr-i Kird-gār
13. enbiyā vü evliyānuñdur bu dīn
 diñle Hāḫḫ'dan ne yaḫīndür bu yaḫīn
14. ādemī aldı vü Hāḫḫ'a virmedi
 bu cehūlden kendüzini dirmedi
15. bu zalūm u bu cehūlden bu ḫasār
 oldı niçün virmedi nefsine dār

16. ger vücūdın tanıyaydı özinüñ
aşlını Hakk'dan bileydi sözünüñ
17. nuṭkıını bileydi nuṭk-ı Hudā
ol kadīmüñ şānına gelmiş beḳā
18. sī vü dü ḥaṭṭıdır ḥaṭṭ-ı kerīm
sī vü dü nuṭkıdır nuṭk-ı kadīm
19. aradan çıkmış Muḥammed gibi ol
kendü mülkini Hudā kılmış ḳabül
20. mülkini tutmuş Hudā-yı zü'l-celāl
zāt gibi nuṭk-ıla çün lâ-yezāl
21. cümle eşyāya muḥiṭ olmuş kelām
bildi nuṭkın nuṭk-ı ḥaḳḳdur ve's-selām
22. Aḫmed-i muḫtār emānet-dār idi
ol emānet ki Hudā'dan var-ıdı
23. anı Hakk'a çün ki ṭapşurdı tamām
kendüyidi zāt-ı yezdān u kelām

42b

1. didi Hakk anuñçün rüḥu'l-emīn
bu kemāl-i ḥāḳden görgil yaḳīn

2. mescid ü mihrâblarda ol ki var
kürsî üzre istivâdur Kird-gâr
3. işbu bist u heşt harf u nokta
ellidür kâtip elinde satr u haṭ
4. bî-vuzû vü bî-ṭahâret zü'l-celâl
men^ç kıldı almağın beher kemâl
5. od u yıl toprağ u şudan bî-ğalaṭ
cem^ç olup anda yazıldı nâm-ı haṭ
6. kim dirse bu kelâmı haṭ degül
dîv-i reddür emegi zâ'î^ç dür ol
7. kâfir ü müşrik dimişdür zü'l-celâl
işbu Haḫḫ'dandur aña bî-ḫîl ü ḫâl
8. ya^ç nî bist u heşt harf-i hecâ
oldı bist u heşt nuṭḫ-ı Hudâ
9. ol ki Haḫḫ'dan geldi nuṭḫ-ı zü'l-celâl
Haḫ Te^ç âlâ zâtı gibi lâ-yezâl
10. olmasa ger ḫâk-i zulmânide haṭ
haṭtı Haḫḫ'uñ nuṭḫ-ı haḫḫdur bî-ğalaṭ

11. od u yıl Muşhaf kim ol-ıdı kaçan
Muşhaf-ı Hâk kimden oldı beyân
12. Muşhaf-ı zâhir hutûtu u hem suţur
nite bist u heştdür nuţk-ı nûr
13. hâk-i zulmânide bulmışdur vü bes
var bu maşsûsâtda inkâr-kes
14. barmağı-la Aşmed-i mürsel hurûf
bunuñçün yazdı yirde bul vuķûf
15. kabiliyyet buldı Hâk hatına hâk
hat-ı Hâkķ'dan zâhir oldı nuţk-ı pāk
16. od[d]an idi dîv hatdan çekdi baş
bu cihetden la'netle oldı fâş
17. hatta çün yazdı kıldı hâke âb
Hâk şu üzre kodı 'arşı hicâb
18. didi Aşmed 'arş-ı Hâk bir âbdur
gülşen-i rûhı şudan sîr-âbdur
19. ma' lûm oldı kim kelâm-ı gayb-dân
hem kelâmı k'indi gökden iy cevân

20. gerçi nuṭkı ol kelām-ı pākdi
 ḳābil ol nuṭḳ-ı zāhir ḥākidi
21. bu cihetdendür ki zāt-ı zü'l-celāl
 sī vü dü nuṭḳı oldu lâ-yezāl
22. Ādem ḥākidür anuñ mazharı
 ‘alleme'l-esmā ṭanuḳ iy dīn eri
23. Ḥaḳ çü Ādem ḥākini ḳıldı ‘acīn
 şūretinde yazdı Ḳur‘ān-ı mübīn
24. ḥaṭṭıdur sī vü dü ḥaṭṭ-ı kerīm
 nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı ḳadīm

43a

1. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
 Ādem’le Aḥmed’üñdür iy ‘azīz
2. cüz ü a‘zam ḥāk ü bād ü āb u nār
 söyle taḥmīr itdi ḥük-m-i Kird-gār
3. Muşḥaf-ı Ḥaḳḳ’dur ki yazmış zāt-ı pāk
 od u şu yilden ammā aşlı ḥāk
4. tā elüñ yüzüñ yumayınca i yār
 sen namāz-çün be-emr-i Kird-gār

5. Muşhaf-ı zāhir almazsın ele
oḫıyup anı getürmezsın dile
6. sen bu zāhir Muşhaf-ıla iy oḫul
bul atanuñ yüzi Muşhafına yol
7. bu vuzūdan ğayb-dāna yol i yār
şoñra zāhir Muşhafından oḫı var
8. her kim Ādem vechi levhinde tamām
oḫımadı ya' nī ḫaṭṭından kelām
9. Muşhaf-ı zāhir aña keşf olmadı
'ilmü'l-esmāya şeyṭān tıyn bilmedi
10. diyü Ādem ḫaṭṭını çün bilmedi
lā-cerem red oldı secde kılmadı
11. eyleñ şeyṭāndan gerek ta' vīd ḫaḫ
Muşhafı andan gerekdür oḫımaḫ
12. Ādem'üñ vechi ḫaṭṭından tā İlāh
sürdi şeyṭānī ḫalb ehl-i günāh
13. isti'āze çün şeyṭān-ı recīm
sūy-ı bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm

14. Ādem hākīdür ism-i a' zāmı
kim bilür bu sırrı Hāḡḡ'ũñ maḡremi
15. Muṡtafā'dan maḡrem esmā-yı kül
ya' nī sī vü dü ḡaṡṡın buldı ol
16. ādemīseñ ādemīseñ ādemī
Ādem'ũñ ḡaṡṡından urasın demi
17. yoḡsa şeyṡān u dīv alduñ yaḡīn
la' net-i Hāḡ cānuña tā yevm-i dīn
18. zīnet-i ümmü'l-ḡurāya geldüm uṡ
Hāḡḡ'dan esrārını zāhir ḡıldum uṡ
19. Ādem'ũñ ḡün yirdür aṡlı iy püser
bunı Hāḡḡ'dan ṡerḡ ideyüm ser-be-ser
20. Ādem'ũñ ṡopraḡını ḡıldı ' acīn
cümle yirden ḡükm-i rabbü'l-' ālemīn
21. bu ḡadīṡ-i mu' teberdür ḡātemũñ
ḡāk vechi Ka' be' dendür Ādem'ũñ
22. ṡadr u zāhrınuñ yiridür ḡāk-i ṡām
aña kim Hāḡ beyt-i maḡdis didi nām

23. hāk vechin Ka‘be’den aldı Hudā
kim didi Mekke’ye Hāk ümmü’l-ķurā

43b

1. göz ķulağ u nuķ u idrāk ü fikr
hüs n ü fer ü ģande ü zīb ü nażar
2. ola sī vü dü ģaķķ-1 zü’l-celāl
nite sī vü dü nuķķ-1 lā-yezāl
3. şūret ü ma‘nīde oldı āşikār
hem bu yüzden bildürüpdür Kird-ğār
4. cümle yüzden āşikār oldılar
bunları ģaķķdan çü yüzde buldılar
5. vech-i Ādem’de şeref budur yaķīn
cümle a‘zādan yüze budur ķarīn
6. yüzünüñ ģāki alınduğı meķān
şöyledür Hākķ’uñ ķatında iy cevān
7. her yir üzredür şerīf ü muķterem
enbiyānuñ ķıblesidür bu ģarem
8. nitekim her ‘uzvuñ üzre yüzidür
ya‘nī yüzinde Hudā’nuñ sözidür

9. Mekke'dedür Ka'be ol yüzün yiri
 Hakk'dan anda oldı bu sözün biri
10. üm ola bir vech-le Ādem yüzi
 muhkem añla Hakk katında bu sözi
11. Mekke'ye anuñçün ümmü'l-kurā
 didi kim her yirden almışdur Hudā
12. kıble-gāh-ı enbiyā vü evliyā
 melege hem bundan itmişdür Hudā
13. çün halil-i Hakk bu söze buldı yol
 irdi kim yapaydı ol vādīye ol
14. kıldı bir yeñi 'imāret çün halil
 Ka'be'dür didiler ol beyt-i celil
15. kıble-gāh-ı enbiyā vü evliyā
 oldı Hakk'dan kamuya beyt-i Hudā
16. yöresini yidi gök eyler tavāf
 yidi yılduzla Hakk'dan bī-hilāf
17. oldı iki yidi on dört iy 'aziz
 istivādan oldı yigirmi sekiz

18. Ādem ü Aḥmed'de olmaya cüdā
bu iki taḫsīm-ile nuṭḫ-ı Ḥudā
19. āyet-i levlāk ḥaḫḫdan oḫıgıl
ḫilḫat-i eflākı ḥaḫḫdan fehḡ kıl
20. on iki burc üç yüz altmış derec
ḫul-ı ḥaḫḫdur bu söze yoḫdur ḫarec
21. şay sī vü dü vü yigirmi sekiz
Ḥaḫ yüzi ḫaṭṭı gibidür iy 'azīz
22. buncılayın Ka'be'yi kılamak ṭavāf
vech-i Ḥaḫḫ'dur çün dimiş Ḥaḫ bī-ḫilāf
23. zīr ü bālā her ne kim var nāmıdur
münḫasım itdügleri aḫsāmıdur
24. sī vü düdür vü yigirmi sekiz
Ka'be'nün daḫı ṭavāfı iy 'azīz
25. anuñçün k'oldı ḫāk-i vech-i yār
anda secde emr idüpdür Kird-gār

44a

1. on iki burcda bi-ḫükm-i dād-ger
buldı bist u heşt menzil ḫamer

2. her ne kim yirlerde vü göklerde var
böyle taḫsīm eylemişdür Kird-gār
3. her şeyüñ taḫsīmi yigirmi sekiz
Ādem'üñ ḥattı gibidür iy ' aziz
4. bu menāzil Ka' be'yi eyler ṭavāf
Ādem'üñ vechine çün dir bī-ḥilāf
5. hem menāzil burc u encüm hem felek
Ḥaḫḫ'a secde eyleyen ins ü melek
6. ol yire kılmış teveccüh her yiri
Ādem'üñdür yüzi ṭoprağı yiri
7. Ka' be deyrinde ṭavāf iki yidi
vech-i Ādem bī-ḥilāf gibiyidi
8. cümle yirden Ādem'üñ ḥākin tamām
aldı cem' itdi Ḥudā-yı lā-yenām
9. iki eliyle anı kıldı ' acin
kırk günde kırk şabāḥ iy pāk-din
10. Ka' be ḥākinden yaratdı yüzini
kenz ' ilmüñ andan açdı sözünü

11. andadur h̄üsn ü cemāl-le kemāl
nite bist u heşt nuṭṭ-ı celāl
12. şadr u zahrı beyt-i maḳdisden zuhūr
oldı bī-verden ki oldur beyt-i nūr
13. şağ eli maşrıḳdan olmışdur ‘ ayān
şol eli mağrib yirinden bī-gümān
14. Aḫmed’üñdür maşrıḳ u mağrib inan
ellerinüñ barmağı virdi nişān
15. Aḫmed’üñ barmaḳlarından Kird-gār
kıldı bist u heşt bend āşikār
16. nite bist u heşt nuṭṭ-ı celāl
ol ki Ḥaḳ zātı gibidür lā-yezāl
17. barmağı virdi şehādet bu söze
şol gün-çün kim ṭuralar yüz yüze
18. Ḥaḳḳ’dan oldı çün muşavver böyle yol
ṭurdı cümle yiryüzinde ṭurdı yol
19. buldı her bir degme ‘ uzvından şeref
ya‘ nī ol dürrer bu olmışdur şādef

20. çün Muḥammed bunı fehm itdi yaḳın
k'olmuş Ādem ḥāki her yirde 'acın

44b

1. vech-i pāki Ka'be'dendi Ādem'ün
gör teveccüh kılduğını ḥātemün
2. aña yüz tutdı Ḥaḳḳ'a kıldı sücüd
k'ol durur Ḥaḳ mazharı 'ālī vücüd
3. Aḥmed andan didi kim her yiryüzin
baña mescid ü imām itdi sözin
4. Ka'be'den k'ümmü'l-ḳurādur iy püser
k'Ādem'ün vechi yiridür maḳber
5. bāḳī yirlerinden olmaya cüdā
kim buña Ḥaḳ didi nām ümmü'l-ḳurā
6. aṣl oldur bāḳī aña muttaşıl
muttaşıl pes nice ola munfaşıl
7. Ādem'ün vechin her a'zādan cüdā
ger ḳılurlarsa iy beg vay aña
8. pes ḳamu yirler nitekim var-ıdı
Ka'be'ye varı teveccüh-dār-ıdı

9. her kim ol bu hāneye yol bulmadı
dīv-i mel'ūn oldu secde kılmadı
10. dīv olmaz ādemođlı iy püser
hilkatinden Ādem'üñdür bī-haber
11. Ādem'üñ vechi huṭūṭın dīv-i red
ođımadı kaldı merdūd-ı ebed
12. ādemī-zād ide ger birer püser
atadan vākıf degül şol bī-haber
13. haqqdan sī vü dūdür haṭṭ-ı İlāh
ol ki Ādem vechine bulmışdı rāh
14. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı celāl
ol ki Haq zātı gibidür lā-yezāl
15. oğımadı bulmadı maqşūdını
bilmedi şeytān-ı la'īn merdūdını
16. dīv kāfirdür nice ola püser
nice yirinden ola mīrāş-ı ber
17. ger bileler Ādem'üñ sırrın yaqīn
ola mīrāşı kamu rüy-ı zemīn

18. arz-ı Hakk'dan her kim oldu hakk-şinās
arz anuñ mirāşı oldu bī-hirās

19. Muşafā'nuñ ümmetinüñdür bu yir
dīn-i sermed buldı anuñçün dilir

20. böyle buyurdu İlahü'l-âlemîn
*arzu 'llāh 'ākıbetün li'l-mütteķīn*³⁷

45a

1. t̄alibā Ka'be'den açıldı bu bāb
şerh ide *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*
2. Ka'be yiri vahy ile çünki Halil
buldı Hakk'dan aña bildürdi Celil
3. ez-hidāyet gösterüpdür zü'l-celāl
k'Ādem'üñdür bu kamu faẓl u kemāl
4. k'Ādem'üñ vechi yiridür ol maķām
anuñçündür t̄avāf u ihtirām
5. didi bu yirde bir ev yap iy Halil
oldurur ümmü'l-ķurā beyt-i celil
6. k'ola anda secde ü t̄avāf u namāz
hāzrete 'arz idile her dürlü rāz

³⁷ "... yeryüzünde ... Allah'a karşı gelmekten sakınanlarıdır." (Kasas 28/83)

7. çünki ol mevzi^ç ola aşı-ı zemîn
aña Hâk didi hüdâ-yı li'l-^ç âlemîn
8. vech-i Âdem andan oldu âşikâr
geldi Âdem mazhar-ı Perverdigâr
9. pes hüdâ-yı li'l-^ç âlemîn ola tamâm
fehmi kıl Hâk' dan bu sırrı ve's-selâm
10. çün Hâlîl'e irdi bu sırrdan haber
eve anda virdi bünyâd iy püser
11. Ka^ç be'yi çün yaptı İsmâ^ç il hem
Hâk' dan anuñ münisiydi dem-be-dem
12. Ka^ç be rüknindeki ol kara hâcer
kim Hâlîl anı kômışdı iy püser
13. Hâk Te^ç âlâ'nuñ evini çün tamâm
kıldı hükmi ile Hudâ-yı lâ-yenâm
14. Ka^ç be'nüñ sırrın aña keşf itdi Hâk
perde ref^ç oldu vü açıldı tabâk
15. bu eve bunca niçündür ihtirâm
da^ç vet itdi ^ç âlemüñ halkın tamâm

16. didi gelün kim budur beyt-i Hudā

kıldı ʿālem hālkına bunca nidā

17. didi Yā Rab çün senüñdür toğrı yol

bu haremde saʿ yumuzı kıl kabül

18. ʿālemi bunuñla pür-āvāze kıl

dīn-i pāk-i enbiyānuñ tāze kıl

19. ki oğıya ol ser-be-ser āyātuñı

göstere hālk-ı cihāne zātuñı

20. enbiyāda hātım olmışdı ezel

kāşif-i tevḥīd ü edyān u milel

21. müstecāb ol daʿvet itdi çün Ḥalīl

müstecāb itmiş duʿāsını celīl

45b

1. Ḥaḫ Teʿālā Aḫmed-i muḫtārını

zāhir ü fāş eyledi esrārını

2. Kaʿbeʾdendür ḥāk-i vechi Ādemʾüñ

bildi Ḥaḫḫʾdan çünki cedd-i ḥātemüñ

3. bir oğul istedi Ḥaḫḫʾdan çün Ḥalīl

kʾĀdemʾüñ sırrı ol urdı Celīl

4. ol kim andan ism-i a'zam āşikār
olısardur ya'nī Ādem āşikār
5. ıoğduğı yirdür anuñ beytü'l-ħarām
anda Ādem'e olısardur kıyām
6. yirlerüñ aşıldur ol ümmü'l-ħurā
kim aña ümmü'l-ħurā didi Ĥudā
7. ğayb sırrından bilürler enbiyā
olmasa böyle yaqīnüñ iy şafā
8. kimse bilmez göresin her şeyħ ü şāb
ölümünden soñra rāħat yā' azāb
9. vaħy geldi pes Ĥalīl'e k'iy Ĥalīl
rehber-i dīn-i Ĥudā pīr-i sebīl
10. iy Ĥalīl ola bu ħāne çün tamām
ħalk-ı maşrıķ ħalk-ı mağrib ħāş u'ām
11. ata şulbından şular kim geliser
tā kıyāmet āşikārā olısar
12. sen bu emr-le oħı bu ħāneye
isteyen cāmı ider cānāneye

13. t̄a bulalar bundan Ādem'den niṣān
aradan ref' ola bu reyb ü gümān
14. 'ahd kim t̄utmıṣıdum r̄uz-ı elest
bu benī ādem-len iy ḥaḳḳ-perest
15. pes bu 'ahd-nāmeyi ben üstüvār
ol ḳara ṫaṣa ṣımarladum ki var
16. bu söze virür ṣehādet enbiyā
kim senüñle ne 'ahd itdüm Ḥudā
17. çün benüm ṣūr-ı İsrāfil ura
ḥaḳ yemīnden çün bu yirlerin düre
18. ṣaḳ ola ol ḥacerü'l-esved ki var
'ahd-nāme ola andan āṣikār
19. ol ḥacerde olısar çeṣm ü zebān
söyleye Ādem gibi nuṫḳ ol zamān
20. diye ḥaḳḳdan k'iy Ḥudā-vend-i Kerīm
oldı zātuñ gibi emrūñ müstaḳīm
21. ben ṫanuḳluḳ virem 'ind-i İllāh
bu ṫanuḳluḳuma ḥod sensin güvāh

22. el koyup yüzlerũ baña sürdiler
her selāmi k'emre gele virdiler

46a

1. anuñçündür ki ol seng-i siyāh
şoldur nite yidi haṭṭ-ı ilāh
2. Ādem ü Havvā yüzinde çünki haṭ
Ḥaḫ eliyle yazdı nuṭṭın bī-ğalaṭ
3. bāğ-ı cennet aña ki me'vā ola
ḥūr u ğilmān Ādem ü Havvā ola
4. enbiyāda evliyāda bī-ğalaṭ
bu yidi haṭ üstine var-ıdı haṭ
5. yidişer haṭ oldı yigirmi sekiz
od u şu toprağ u yilden iy 'aziz
6. sī vü dü haṭṭını Perverd-gār
istivādan eylemişdür āşikār
7. Ādem'ũn yüzi yiri-çün ibtidā
ol kara taşı tavāf it dir Ḥudā
8. kimde ki çeşm ü ruḥ u ḥācib ola
ol yönelmek Ka'be'ye vācib ola

9. k'andadur toprağ-ı vech-i Ādem'üñ
mazhar-ı vech-i Hudā-yı 'ālemüñ

10. kimde ki var istiṭā' at iy püser
Ḥaqq'dan aña k'anda var vech ü nazār

11. göz kulağ ü sem' ü idrāk ü fikr
el ayağ u nuṭk-la vech-i kamer

12. böyle varmağ gerek merdāne er
ki gerek zād u yarağı iy püser

13. Ḥađ buyurmuş ol mađāma varalar
bu uzağ yolda ta'abdan ireler

14. baş ağuğ yalın ayağ giymiş kefen
şöyledür hükm-i Hudā-yı zü'l-minen

15. varlıđuñ tonından ol 'üryān ola
Ḥađ katında 'aver ü ser-gerdān ola

16. olmuş ola bunlara Ḥaqq'dan hitāb
sözleri *lebbeyk*³⁸ ola virse cevāb

³⁸ “Lebbeyk Allahümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk, innel hamde ve'n-ni'mete leke ve'l mülk, lâ şerike lek” (Buyur Allahım buyur! Emrindeyim buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Emrindeyim buyur! Şüphesiz hamd sana mahsustur. Nimet de senin, mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur.)Hac farızası sırasında ihrama girerken ve ihramlı iken söylenecek zikirlerdendir.

17. Ādem'ün vechi yirinde bī-ḥilāf
 amular banlan yülüdüp ide avāf
18. gökler ü yirler melekler hem püser
 yir ü gök ehli birle ser-be-ser
19. olduğınca dā'im eflāk ü melek
 Ka'be'nün avāfindadur bī-reyb ü ek
20. Ka'be'de avfa ḥacerdür ibtidā
 böyle olmuşdı ezel ḥükm-i Ḥudā
21. ḥācınıñ yidi avāfı bī-ḡalaṭ
 şöyledür k'anuñ yüzinde yidi ḥaṭ
22. kirpügidür iki aşı acı bir
 yidi ḥaṭ Ḥaḳḳ'dan cemālinden münir

46b

1. kimi kılsa fazl-ı ḥaḳ ehl-i cinān
 var yüzinde bu yidi ḥaṭṭı 'ayān
2. pāk vechinde ola ḥaṭṭ-ı Ḥudā
 olısar ger enbiyā vü evliyā
3. hem bu ḥaṭ ehli ola ḡilmān u ḥür
 yidi ḥaṭṭdur ara līkin aşı nūr

4. ya' nī cennetden çıkan Ādem'dür ol
Hak Te'ālā sırrına mahremdür ol
5. çıktı cennetden be-emr-i Kird-gār
oldı başında yazılmış āşikār
6. yidi haṭ üzre yazılmış yidi haṭ
haṭ yüzinde oldı on dört bī-ğalaṭ
7. andan oldı Ka'be'de kılmak ṭavāf
yidi hac ü yidi 'umre bī-ḥilāf
8. on dört daḥı kudūmla vedā'
boyı iki on dörtde haḫḫdan ıtlā'
9. oldı bist u heştiden āşikār
Haḫḫ'dan sī vü dü haṭṭ-ı Kird-gār
10. nitekim sī vü dü nuṭḫ-ı celāl
ol ki Haḫ zātı gibidür lā-yezāl
11. zāt-ı Haḫḫ'dan cümle eşyāya muḥīṭ
gör nite oldı her eşyāya ḥalīṭ
12. ger diyeler hac çün farz-ı ṭavāf
dört yididür aña yoḥdur ḥilāf

13. Ādem'ün vechinde vardur yidi haṭ
od u yil topraḡ u şudan bī-ġalaṭ
14. oldı bist u heşt haṭṭ-ı celāl
nite bist u heşt nuṭṭ-ı kemāl
15. yidi haṭṭı istivāyıla sekiz
olur andan sī vü dü iy 'azīz
16. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı celāl
ol ki Haḡ zātı gibidür lā-yezāl
17. ḡacı ḡor ol taş üzre dest ü ser
emr-i Haḡḡ'dan zıkr ümmetlü ḡacer
18. bu cihetden k'oldı andan āşikār
nite sī vü dü nuṭṭ-ı Kird-gār
19. bul bu haṭṭdan Ādem'ün nuṭṭına yol
Muşḡaf oldur Muşḡaf-ı nāṭıḡdur ol
20. ḡac u 'umre rükn-i a'zamdur didi
ya' nī ḡāk-i vech-i Ādem'dür didi
21. Haḡ didi ḡıl yöresin anuñ ṭavāf
k'Ādem'ün vechi yiridür bī-ḡilāf

22. gör katumda hürmetini yüz anuñ
 haṭṭın oḥı sī vü dü sözünüñ

23. sī vü dü nuṭkı nuṭķ-ı zü'l-celāl
 Haḫ Te'ālā zātı gibi lā-yezāl

47a

1. cümle eşyādan bulasın zāt-ı Haḫ
 ğayr-ı Haḫķ'dan urımaz kimse nuṭķ
2. anuñçündür hüdā-yı li'l-'ālemīn
 Haḫ Te'ālā'nuñ katında iy emīn
3. her ki bu Haḫķ'uñ evine bula yol
 kırtula şeyṭān-la ṭamudan ol
4. Haḫķ'a vāşıl cehl ü zulmetden ırağ
 ola cennātü'n-na'im aña ṭolağ
5. hūr u ğilmānuñ yüzinde haṭṭ-ı Haḫ
 oḥıya sī vü dü nuṭķa sebaķ
6. Ādem-çün üm dimişdür çün Hudā
 kim günāhdan pāk ide ümmü'l-ķurā
7. aşla üm dirler budur aşl-ı zemīn
 Ādem'üñ yüzi yiridür iy emīn

8. cümle a' zāya göre a'şl oldu yüz
 Hâk' dan anda zāhir oldu ' ilm-i söz
9. Ādem' üñ yüzi yirine dir Hudā
 irecek gide günāhuñ iy şafa
10. bātın bile kelāmu' llāhdur
 vāşıl-ı Hâk kendüden āgāhdur
11. lā-cerem ola hayāt-ı cāvidān
 nitekim zāt-ı Hudā-yı gayb-dān
12. Ādem' üñ yidi hātı-çün iy püser
 hācı h'ār olup düşürdi müy-ı ser
13. çün Halil İsmā' il'e qurbān çün
 kaşd kıldı şol yüzi rahmān çün
14. fidyе virdi aña bir koçı Hudā
 Hâk' dan oldu adı ' ālemde ' alā
15. fidyе virmek aña ārāyış ola
 Ka' be' ye ta' zīm ü āsāyış ola
16. Hâk' a İsmā' il yüzün tütmişidi
 Hâk-çün cāmı fedā itmişidi

17. Aḥmed-i muḥtāra Ḥaḳḳ'dan iftiḥār
geldi bundan enbiyā üzre i yār
18. Ka'be ḥākinden çün anı Kird-gār
yaradup kıldı cihānda āşikār
19. Ka'be çün yüzi yiridür bī-ḥilāf³⁹
oldı Ādem vechi vechinde ' ayān
20. *rahmeten li'l-'ālemīndür* Muṣṭafā
işbu Ka'be toprağından iy şafā
21. Muṣṭafā'dur çünki cānı 'ālemüñ
mazhar-ı zāt-ı Ḥudā vü Ādem'üñ
22. nice müddet ol resül-i pāk-dīn
reh-nümā-yı evvelīn ü āḥirīn
23. yüzi beytü'l-maḳdise tutmuşıdı
Ḥaḳ Te'ālā'ya sücüd itmişıdı

47b

1. hem rükū' vü hem sücüd ü hem kıyām
kıldı Yezdān'a perestiş ve's-selām
2. şol ki evvel kıblesiydi ḥātemüñ
şadr u zāhrı çün yiriydi Ādem'üñ

³⁹ Beyitte kâfiye oluşturulmamış.

3. şol cihetdendür ki zāt-ı zü'l-celāl
pādişāh-ı lem-yezel hem lā-yezāl
4. cümle rūḥ-ı enbiyā vü evliyā
aşfiyā vü ezkiyā vü etkıyā
5. kāfir ü tersā müsülmān ü yehūd
kimde ki var şekl-i insānī vücūd
6. Ādem'ün zāhrından ol gelmiş durur
ādemoğlıyla cihān tōlmış durur
7. beyt-i maḳdis k'Ādem'ün zāhrı yiri
oldı ḥaḳḳdan kıble-i peygamberī
8. nitekim yüzi yiridür Ādem'ün
şadı yiri kıblesiydi ḥātemün
9. ne ki var ola vü Ādem ser-be-ser
geldi zāhrından vücūda iy beşer
10. zāhr oldı beyt-i maḳdisden zūhūr
zāhr u şadıdır maḥall-i feyz-i nūr
11. şadı olmuşdur maḳām-ı ma' rifet
mevzi' -i genc-i beḳā ya' nī şıfat

12. pes *elem neşrah*uñ esrârını bil
rahmeten li'l-âlemîndür fehm kıl
13. sen *elem neşrah*dan alduñsa haber
añlayasın ma' nî-yi şakku'l-kamer
14. ya' nî Mi' râc'uñ şebinde Muştafâ
Âdem'üñ vechi yirinden iy şafâ
15. geldi beytü'l-mağdise i kâm-rân
her murâdla hemîşe câvidân
16. enbiyâya Muştafâ oldı imâm
çün namâza kıldılar varı tamâm
17. gördi evvelliği gökde âdemî
ol ki Hakk'dan buldı ism-i a' zâmı
18. Ka'be'dür yüzi yiri beytü'l-ğarâm
beyt-i mağdis şadr u zahrıdur mağâm
19. bu sebebden buldı 'arş üstine yol
kâ'inātuñ kıblesi olmışdı ol
20. gördi âyât u kelâmı zü'l-celâl
pâdişâh-ı lem-yezel hem lâ-yezâl

21. her cihānuñ müşkili kılmışdı ħal
ebedüñ sırrını bilmişdi ezel

22. gerçi yüzün Ka'be'ye tıtmışdı
Ĥaĥ Te'ālā'ya sücüd itmişdi

48a

1. beyt-i maĥdis kıblesiydi ibtidā
secde-gāh-ı enbiyā vü evliyā
2. pes ĥaĥīĥatde hüdā-yı li'l-'ālemīn
kendü zātına yönelmişdür yaĥīn
3. cān u dil yüzine tıtmışdı yüzün
cān u dilden söylerdi Ĥaĥ sözün
4. 'ıřĥ-bāzī eylemiş dīdārla
vāřıl olmuş zülf-i 'anber-bārla
5. *raĥmeten li'l-'ālemīndür* Muştafa
'alemi altında ĥopa enbiyā
6. andan oldı enbiyā sırrın 'ayān
Ĥaĥ Te'ālā 'arşdur ol kām-rān
7. olduĥınca ādemī-zād iy püser
ĥilĥat-i eřyāya vü nev' -i beşer

8. yol budur mezheb budur islām u dīn
ol nübüvvetden bu ḥatm oldu yakīn
9. Ḥaḳ Te‘ālā Mūsī’ye kıldı ḥiṭāb
bu cihetdendür du‘āsı müstecāb
10. ṣadr u zāhrı yirini bul Ādem’üñ
ol Ḥudā ḳatında ism-i a‘zamuñ
11. Ḥaḳ Te‘ālā Mūsī’ye kıldı ḥiṭāb
k’anda bir ḥayme düzetgil yüz tınāb
12. kıbleye çün kim tıtarlar aña yüz
anda dīdārı göreler göze göz
13. kıлмаğçün anda hem zıkr ü namāz
ḥazrete ‘arz itmegçün dürlü rāz
14. ol maḳāma Ṭūr’dan gelgil ḥarām
söyle anda nuṭḳ u āvāz-ı kelām
15. levḥini Tevrāt’uñ ilet anda ḳoğıl
sen benüm iste kelāmumdan delīl
16. yüziñi tut anda Ḥaḳḳ’a secde kııl
yüzinüñ sırrımı aña kııl-be-kııl

17. ümmetüñ aña teveccüh eylesün
 Hax Te'älä'nuñ kelâmin söylesün
18. Haxq'a secde eylesün kılsun namâz
 dün ü gün 'arz eylesün nâz u niyâz
19. hazret-i Haxq'dan bu gelmişdür hiṭâb
 kim gerekdür hayme ek ola yüz tınâb
20. hayme on bir şakqa olsun didi Hax
 zât-ı hax böyle buyurdu bî-nuṭq
21. her biri ol şakqadan iy nîk-nâm
 oldu bist u heşt arşun tamâm
22. bize bu ma' niden olsun fetḥ-i bâb
 şerḥ ide *men 'indehu 'ilmü 'l-kitâb*

48b

1. Hax Te'älâ hâkden çün âdemî
 yaradup sırrınıñ itdi maḥremi
2. nuṭqa aḡ cevher gibi haxqdan ki var
 Âdem'üñ zâhrında bulmışdur qarâr
3. çünki Havvâ'yı yaratdı zü'l-celâl
 yoḥdı anda bu hüsn-le cemâl

4. aldı h sninden anu n  dem ha il
ha t-1 ha k dur yazılı bir  b u kil
5. yüzi ha t-1dur  u ha t-1 Kird-g r
nitekim s  v  dü nu k  sik r
6.  dem' n ha t-1 imiş esm -y1 Haç
perde götürdi v  açıldı ta ak
7. kendü yüzin gördi yüzinde   ay n
yüzi atında yüzi oldu nih n
8. nitekim s  v  dü nu k-1 cel l
yüzleriyle eli ha t-1 l -yez l
9.  demi   iŐkında hayr n eyledi
lik   iŐk1 yirini c n eyledi
10. h sn-i ha t-1ın ya' n  Havv  y zin n
o ıdı bildi bey nın s zin n
11. g rdi Ha k 'dan h sn-i ha t-1la cem l
oldı andan v lih   hayr n h l
12. nitekim s  v  d  nu k-1 cel l
va det n ha t-1ını buldı l -yez l

13. nuḫfeye çünki nazār kıldı vedūd
bu cihetden ol durur aşı-ı vüçüd
14. geldi andan enbiyā vü evliyā
aşfiyā vü ezkiyā vü etkıyā
15. ādemī-zād oldı andan āşikār
tırısardur tırağınca rüzgār
16. ıışk-ı Havvā çünki nuḫfe eyledi
aḫsen şüretde bir şāb eyledi
17. iste tevriyetinde Ḥaqq'ıñ āşikār
kim nedür dür işbu dürr-i şāh-vār
18. odı Havvā'nuñ çü yaḫdı ādemi
biliñ evvel kendüde yaḫdı demi
19. oḫıdı yüzinden sī vü dü ḫaḫ
kıl-be-kıl ḫaḫ-ı Hudā'yı bī-ğalaḫ
20. nuḫfe anuñ sīnesinden oldı seyl
ıışkına biri birinden kıldı meyl
21. dest-i kudret bunları kendüzine
cezbe-i edeb kıldı taḫayyür yüzine

22. çünkü vuşlat buldılar bu iki yār
nuṭfe ḥaḳḳdan buldı raḥimde ḳarār

49a

1. nuṭfede yoḥdı yüz ü el ü ayağ
ol zamān ki raḥimi ḳıldı ṭurağ
2. çün raḥimde şoḥbet Ḥavvā-yı güzīn
oldı mihr-le muḥabbetden sikkīn
3. el ayağ vü yüz Ḥaḳḳ'dan āşikār
oldı ol dürrden ki ol dürr-i şāh-vār
4. yüzde Ḥavvā'nuñ ḥaṭṭı zāhir ki var
yazdı Ḥaḳ bātında ḳıldı āşikār
5. ehl-i cennet ḥūr u ğilmān u beşer
buldı ḥaḳḳdan yidi ḥaṭṭ-ı mu' teber
6. dört kirpük iki ḳaş u saç bir
yidi ḥaṭ oldı cemālinde münīr
7. bu cihetden buyurupdur ḥükm-i zāt
k'ola cennet taḥt-ı pāy-ı ümmehāt
8. ḥilḳatüñ sırrını çün rūḥ añladı
adını 'İsā Meryem diñledi

9. ‘arafāt ehli niçün irmek gerek
ya‘ nī anda ḥāşıl olmışdur melek
10. anda ki Ḥavvā’yı bulmuş bū’l-beşer
‘arafāt ol yire dirler iy püser
11. ol ki Ḥaḳ Tevrāt’da virmişdür ḥaber
buldı dür ḥazretde ğayretten nazār
12. oldı şü ğayretten ol dür nā-gehān
ma‘ nīsi budur bilürseñ iy cevān
13. sırr-ı eşyā cümle andan āşikār
oldı iy ṭālib bi-ḥükm-i Kird-ġār
14. gelmiş ezhār itmege dīdār-çün
zātı ḥod gelmişidi bu kār-çün
15. ol ki Ḥaḳ didi kelāmında ḥaber
ola Ḥaḳ ‘arşı şü üzre iy püser
16. nice nuṭfe şuyı Ādem’den cüdā
ola hem ‘arş-ı Ḥudā’dur Muştafā
17. didi Tevrāt’ında çün dür oldı şü
andan oldı Ādem u ‘ālem ḳamu

18. şerh̄ ide *men* ‘*indehu* ‘*ilmü* ‘*l-kitāb*
ser-be-ser bu ma‘nī sırrın bī-ḥicāb

19. Mūsī Ḥaqq’ dan çün kelāmın dīñledi
Ḥaḡ kelāmından bu sırrı añladı

20. didi yā Mūsī bu sırra maḥremūñ
şadı çün zāhrı yirinde Ādem’ūñ

21. tīz düzetgil ḥayme’i ilā-tınāb
k’olısar anda du‘ālar müstecāb

22. olmağçün kıble-i ehl-i niyāz
kıлмаğçün zıkr ü tesbīḡ ü namāz

49b

1. olsun on bir şaḡḡa ol ḥayme tamām
şöyle buyurdı Ḥudā-yı lā-yenām

2. her biri ol şaḡḡadan zāt-ı muṭā‘
didi bist u heşt olsun zıra‘

3. nite bist u heşt nuṭḡ-ı Ḥudā
ol ki Aḡmed oldı andan reh-nümā

4. ol ki var mūy yüzinde bir kemāl
ya‘nī bist u heşt ḥaṭṭ-ı celāl

5. nite bist u heşt nuṭṭ-ı resūl
ol ki Ḥaḫḫ'dan geldi vü kıldı ḳabūl
6. ol ki ḫazret-i Mūsī'ye kıldı ḫiṭāb
her ṭarafdan ki ola elli ṭınāb
7. ṣağ eli-len Ādem'üñ ṣağ ayağın
ṣayasın mafşallarından barmağın
8. ola bist u heşt mafşal tamām
nite bist u heşt nuṭṭ u kelām
9. oldı bist u heşt elli 'alem
ḫarf u noḳṭa ṣağışı iy muḫterem
10. ṣol eli-le ayağı ancılayın
yüz ṭınābı ḫaymenüñ oldur hemīn
11. nite bist u heşt nuṭṭ-ı Ḥudā
ol ki Aḫmed oldı andan reh-nümā
12. niçün ol ṣuḳḳadan on bir ibtidā
eyledi Mūsī be-fermān-ı Ḥudā
13. on yidi andan ḫazardadur namāz
seferüñ on bir buyurdı bī-niyāz

14. her ki bu K̄ur'ān'a bulmıřdur vuķūf
buldı muķaṭṭa' da on yidi ħurūf
15. nitekim on yidi rek' atdur řalāt
her ki buldı ṭamudan buldı necāt
16. her ki Aĥmed'den yūzin dōndūrmedi
kendūde oldı misāfir sermedi
17. buldı Ĥaķķ'dan kendūde on bir niřān
kim řalāt-ı sefer ancadur 'ayān
18. buldı bist u heřṭ ḥaṭṭına yol
dōrt daĥı istivādan yūzde bul
19. şol ki on birden on yidiye yol
Mūsī ĥaķķdur ki buldı ṭoĥrı yol
20. kendū vechin gōrdi ĥilķatde tamām
nitekim sī vū dū nuṭķ u kelām
21. geldi sī vū dū nuṭķ-ı bū'l-beřer
Aĥmed'ūñ bist u heřṭ iy pūser
22. her biri ol řuķķanuñ iy nīk-nām
oldı bist u heřṭ arşun tamām

23. tevḥīd-i Ḥaḳḳ' dan bilindi iy ' azīz
olduğı her biri yigirmi sekiz

50a

1. her birisi zāt-ı Ḥaḳḳ' dan lā-yezāl
Ḥaḳ Te' ālā zātı gibi bī-zevāl
2. zāt-ı Ḥaḳḳ' dan ğayr mürā' idür bular
işbu sırrı fāş kıldum iy püser
3. her şıfāt kim birden istersin i yār
gözün aç gör ayruğında dağı var
4. düzdi on bir şuḳḳadan ḥayme tamām
bu cihetden ki beyān eyler kelām
5. k' ol misāfir ki gelüp kıla beyān
bize bunda vire Ḳur' ān' dan niřān
6. on yidi kıla on birden ' ayān
bizüm için kıla Ḥaḳ sırrın beyān
7. on yidi kıla on birden bedīd
dört dağı getirüp ide mezīd
8. nitekim sī vü dü nuḳḳ-ı Ḥudā
ol ki Ādem oldu andan reh-nümā

9. kıla on bir şukqaya hük-m-i muṭā^ç
her birini bist u heşt zirā^ç
10. yazdı bist u heşt vechinde ḥaṭ
niteki nuṭḡ-ı Muḥammed bī-ğalat
11. nite bist u heşt nuṭḡ-ı resūl
ol ki Ḥaḡḡ'dan geldi vü kıldı ḡabūl
12. ma^ç nī-yi şaḡḡu'l-ḡamer çün Kird-gār
kıldı sī vü dü çün nuṭḡ āşikār
13. nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı celāl
her biri ḡā'im bi-zāt-ı zū'l-celāl
14. on birüñ her biri yigirmi sekiz
ḡayme-i mī^ç āduñ oldu iy^ç azīz
15. işbu bist u heşt-den her biri
kim düzetdi Mūsī-yi Ḥaḡ mazḡarı
16. dört ḡaṭ oldu bi-hük-m-i Kird-gār
ḡaṭṭ-ı ḡāk u āb u ḡaṭṭ-ı bād u nār
17. on birüñ her biri yigirmi sekiz
vech-i Ādem ḡaṭṭı gibi iy^ç azīz

18. od u yıl toprag u şu atııdur ol
nite bist u heşt atıı resul
19. nite bist u heşt nu-ı udā
ol ki Amed oldu andan reh-numā
20. vech-i Ādem atıı yigirmi sekiz
od u yıl toprag u şudan iy ' aziz
21. drt bist u heşt atııdur un i yār
saņa bu ma' nıyi kıldum āřikār
22. nār bist u heřt anca tūrāb
yād bist u heşt mişince āb
23. nite bist u heşt nu-ı udā
ol ki Amed oldu andan reh-numā

50b

1. ol şecerun istivāsiyla eger
geesin k' oldur vucud-ı bū'l-beřer
2. bulasın sī vū dū nārına yol
Mūsī'ye a'dan itāb geldi un ol
3. Mūsī'ye geldi bu āvāz u aber
oddan anı *inni ene'llāh* iy puser

4. işbu dürrden geldi bu āvāz-ı Hāḡ
k'ol dürrüñ tābişi oldur bī-nuḡḡ
5. oldur ol dür nuḡfe-i Ādem'dür ol
ol ki buldı Ādem'üñ zāhrında yol
6. Ādem'üñ zāhrı yirinde bār-gāh
bu cihetden buyurupdur pādişāh
7. ḡayme-i Hāḡḡ'dur vücūd-ı ādemī
bū'l-beşerden tanırsañ ādemi
8. şadr u zāhrın Ādem'üñ kılğıl taleb
ḡayme yirinde maḡām-ı vech-i rab
9. bū'l-beşerdür levḡ-i maḡfūz-ı Ḥudā
yazdı ḡaḡ vechinde dest-i Kibriyā
10. nitekim sī vü dü nuḡḡ-ı Ḥudā
ol ki Hāḡ zātından olmaya cüdā
11. ol ki olmışdur vü oldı evliyā yār
her ne kim bu kā'ināt içinde var
12. ezeliden tā ebed iy ḡoş nazar
yoḡdur bundan taşḡaru şey iy püser

13. levh-i maḥfūza muḳābil çün Hudā
Mūsī'ye viribidi elvāḥı şafā
14. viribidi levḥi zümürüdden ḳadīm
yazdı andan nice ḥaṭṭ-ı müstaḳīm
15. her ne kim oldu evliyā yār iy püser
vardur zımnında anuñ ser-be-ser
16. yüzi levḥidür zümürüd Ādem'ün
ol Hudā ḳatında ism-i a' zamuñ
17. yazmış ol levḥ üzre on ḥaṭṭ-ı Hudā
ḳudret eliyle Ḥaḳ ol ḥaṭṭ-ı şafā
18. didi Aḥmed pīşvā-yı enbiyā
bu ḥuṭūṭı yazdı çün dest-i Hudā
19. Mūsī işitdi ḳalem āvāzını
ya' nī irdi bildi ḥilḳat rāzını
20. burnınuñ ḥaṭṭından özge o ḥaṭ
vardı Ādem yüzinde bī-ḡalaṭ
21. iki ' arız ḥaṭṭ-ıla çün ḥaṭṭ-ı ser
tā zenaḥ hem muttaşıldur iy püser

22. çünkü bu vech-le olmaya cüdâ
böyle yazmışdur anı dest-i Hudâ

51a

1. niçün kıldı resûl-i Kird-gâr
vech yüzün zâhrî yirinden ihtiyâr
2. hatt-ı Hâk var yirde yigirmi sekiz
iyü fehm it bu cevâbı iy ‘ azîz
3. cây-ı nuṭṭ u ḥande ü ḥüsn ü cemâl
işbu vechi kıldı emr-i zü’l-celâl
4. aşlı her vechüñ durur Âdem yüzi
tut yüzüñi yüz yöne tut sözi
5. bu sî vü dü ḥuṭṭ-ı Kird-gâr
kıldı Âdem şüretinden âşikâr
6. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Hudâ
ol ki Hâk zâtından olmaya cüdâ
7. zâhr-la bu şadr-la ḥaṭṭlar ‘ ayân
olmadı Hâk şöyle yaratdı hemân
8. zâhr u sîne bulmadı çün hatt-ı Hâk
bilden Aḥmed veche geldi bî-nuṭṭ

9. yine mümkündür dirseñ iy şafā
k' Ādem'ün zahrından irdi enbiyā
10. şol ki mescūd-ı melekdür ol nebī
aña yüz tutdı nebī vü hem velī
11. şibh oldı saña bu yüzden ol
bu yüze tutdı her ehl-i qabūl
12. hem bu zamān ħudā-vend-i cihān
ol ki bilür āşikārā vü nihān
13. yoğdur ol vechūñ yirinde iştirāk
evvel Ādem vechi yiridür bu ħāk
14. kıble-gāh-ı enbiyā vü evliyā
bu iki yiri buyurmuşdur Ĥudā
15. kamu yirlerden şerīf ü muḥterem
bu iki yirdür Ḥaqq' uñ emri-le hem
16. enbiyā ol iki mevzi' de namāz
kıldı Ḥaqq'a yüz tutup ' arz itdi rāz
17. tā oḫıma niçün sī vü dü ḫaṭ
Ādem'ün Ḥaqq'dan yüzinde bī-ğalaṭ

18. sîne vü zâhra kaçan yol bulasın
bû'l-beşerden sırr-ı hilkat bilesin
19. vech kıandan şadr kıandan lâ-cerem
bu sözi key fehm kııl iy muhterem
20. şadr u zâhra tut yüzüñ iy nîk-hû
küllü şeyin hâlikün illâ vechehu
21. anuñçün ki bu sırr-ı Kird-gâr
Âdem'üñ vechinden olur âşikâr

51b

1. setr-i ' avret saña vâcibdür i yâr
her namâzuñda be-emr-i Kird-gâr
2. yüzden ellerden ayağlardan tamâm
ğayr setr olmak gerek iy nîk-nâm
3. Hâk namâzuñda buyurmuş şöyle bil
yüzüñ elüñ ayağüñ setr itmegil
4. ayağüñ barmağları bendi tamâm
oldı bist u heşt haţ u kelâm
5. ellerüñ mafşalları ancılayın
oldı bist u heşt haţ-ı mübîn

6. vech-i pākũñ yirleridür iy ‘azîz
hem sî vü dü vü yigirmi sekiz
7. bu kaçan ola revā kim anı sen
gizleyesin örtüde vech-i ḥasen
8. kim mecāzî ‘āşıkça ḥüb yüze
gice ‘ālemden aña fikrin düze
9. yimek içmek uyumağdan қalur ol
bulur endişelerge dürlü yol
10. dilberüñ ḥüsn ü cemālinden durur
ya‘nî bu ḥüsni vişālinden durur
11. bilik bilmez nenüñçündür bu ḥāl
kimüñçündür bu ḥaṭṭ-ıla cemāl
12. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Ḥudā
ol ki zātı gibidür ‘ayn-ı beḳā
13. geldi ṭaşra kāf u nūndan қamu çün
her biri zātındadır ḥod kāf u nūn
14. ‘ıṣṣ-ı bāzılık қılır bî-iḥtiyār
Ādem’üñ ruḥsār u ḥaṭṭından ki var

15. Һағғ-1 Һаққ'уң 'әшқидур Һағғ-1 Һақ
Һағғ-1 Һаққ'дан нуғқ дикиле себақ
16. 'әшқı vü dilberi Һынındадур
бу семäl ü һүсн үзіндэдүр
17. билсе қандандур бу һүсн-ле семäl
кимдэдүр сі vü дү нуғқ-1 селäl
18. кендүде чүн енбиyä vü евлиyä
веч өңінде ануң қıble қоя
19. нуғқ-1 Һаққ'дур нуғқ-1 Һаққ'уң 'әшқı
біз баһәнеyüz арада байқı
20. Һақ үзінүң 'әшқидур Һақ үзї
қул-1 Һаққ'дур енбиyä дїр бу сөзи
21. ішбу мүшкіл ма'нї сїррın бї-һїсәб
шерһ иде *men 'indehu 'ilmü 'l-kitāb*

52a

1. шол елидүр Әдем'үң мағриб земін
қул-1 Һаққ'дур бөyle диди ол емін
2. ол ки Аһмед buyurupдур әфитәб
тоға мағрибден yaһадан бї-ниқәб

3. dilese kâfir ki imân getüre
ol şehâdet barmağını götürü
4. kılmaya Hâk andan imâni kabûl
kâla merdûd-ı Hâk ol dîv-i fuzûl
5. zâhiri zâhir durur hod bâtını
Hâk'a yol bulmaya ser ehremeni
6. nedür işbu ma' nî vü esrâr ne
her kişi perdede vü pindâr ne
7. şandılar yol perdede kalmış bular
bilmemişlerdür bu ma' niden haber
8. ya' nî kişinüñ ' âleminde enbiyâ
Hâk katında şemsdür didi Hudâ
9. ol ki Yûsuf gördi kendüye sücûd
eylerdi güneş iy ' âli vücûd
10. atası kardaşlar-ıdı enbiyâ
kendüye secde kılanlar bî-riyâ
11. şâmdı çün cânib-i mağrib-i zemîn
Hâk katında enbiyâdur şems-i dîn

12. Ādem'ün zāhrınadır andan maḳām
ḥaşr-gāh anda ola didi kelām
13. çün vücūd-ı enbiyā anda zuhūr
bula mağribden gelüpdür ḳurş-ı nūr
14. maḥşer için olısdur ser-be-ser
Ādem'ün zāhrından ol yir iy püser
15. ḥaşr u neşrün sırrın itdi āşikār
tevbeye kāfirlere ḳılmadı kār
16. didi ḥā mim⁴⁰ sūresinde ğayb-dān
çünki göklerde gele tā ki duḥān⁴¹
17. olmaya kāfirlere hem sūd-mend
ya' nī ol vaḳti aña imān ü pend
18. ma' nīsi iste bunuñ Mi' rāc'dan
şāḥib-i seyf ü burāḳ u tācdan
19. elli ḥarf u nokḫadan iste ḥaber
tā bu sırrdan añlayasın iy püser
20. işbu söz rüşendür iy esrār-bīn
k'ol duḥāndur cümle ḳatından mübīn

⁴⁰ Huruf-ı Mukattaa'da ḥā mīm sureleri: Zuhruf/43, Duhān/44, Casiye/45, Ahkaf/46.

⁴¹ Sūre-i duḥān : Kur'ān-ı Kerīm'in 44. suresi.

21. ol ki kırk gün dimişidi Muştafā
yirde mekşi kıala dir emr-i Hūdā

52b

1. ol her dün ü gün yigirmi dört i yār
sā' at u taqsīm ü hüküm-i Kird-gār
2. sen anı kısmet kıl iy ehl-i temīz
hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
3. çün anı bir nev'e taqsīm kılasın
pes bu kırk gün ma' nīsinden bilesin
4. Mūsī'ye va' deye dīdārı Hūdā
kılmış sī vü dü kırka irdi tā
5. şöyle sī vü dü vü yigirmi sekiz
sā' atūñ kısmetin itgil iy ' azīz
6. kırk şabāh kim Ādem'üñ hākin ' acīn
kıldı Hāq bu kısmet-iledür hemīn
7. enbiyā adını yigirmi sekiz
bul kitābında resūlūñ iy ' azīz
8. nite bist u heşt nuṭk-ı Hūdā
ol ki Aḥmed oldı andan reh-nümā

9. k'oldı Hakk'dan enbiyā-yı zü'l-celāl
nuṭṭ-ı zāt-ı Kird-gār-ı lā-yezāl
10. ol ki Qur'an'da Hudā-yı lā-yenām
hem resülüm didi rûḥ u hem kelām
11. dîndür gökde Hudā katında ol
işbu sözdür kavlı-ı Hakk kavlı-i resül
12. 'İsā-yı hakk çün gele gökden ine
dîn bir ola oḥıya ḥalîfe dîne
13. Hakk kıla nuṭṭını eşyâdan 'ayân
'İsā-yı hakk gökden indüñ ol zamân
14. Hakk'uñ sî vü dü nuṭṭın lā-yezāl
iste andan bulmaḥ isterseñ kemāl
15. 'İsā dimişdür benem nuṭṭ-ı Hudā
hem bu da'vāya şanuḥdur Muştafâ
16. ya'nî her nuṭṭ ki viribidi İlâh
benem ol nuṭṭ-ı Hudā hakkıdur güvâh
17. isterüm bir daḥı olmaḡa zuhûr
tâ olam her şeyde zâhir hem-çü nûr

18. ola benden sırr-ı kevneyn āşikār
güm ide şirk ü gümānı Kird-gār
19. göreler Hakk'ı kamu eşyāda bes
görmeyeler ğayr Hakk'dan hıç kes
20. Hakk Te'ālā'nuñ ola mülki hemān
mülkini dīvlerden ala müste'ān
21. kūs-ı sübhānī uralar ser-be-ser
kā'ināt içinde hakkdan iy püser
22. hem şifāt u zāt vechinde İlāh
tuta mülkinde ser-ā-ser bār-gāh

53a

1. sī vü dü nūr-ı Hakk bir nūrdur
kā'ināt ol nūrla ma'mūrdur
2. ol ki Hakk nuṭkıdur aña didi nūr
ol ki bulmuşdur her eşyāda zuhūr
3. nūr-ı Hakk'dur diñle Allāh'uñ sözün
ol ki her mazharda gösterdi özin
4. kendü nūrına yol iletür hem bu nūr
vaḥdeti buldı her eşyāda zuhūr

5. Őirki  alemden götürdi vaĥdeti
cümle eŐy adan oĥıtdı  yeti
6. sırr-ı eŐy adan v  vaĥdetin ĥic b
götüre *men  indehu  ilm 'l-kit b*
7. didi Ka  be göge  ıĥa Muştafa
ĥaŐrumuz yaĥ n ola   n iy Şafa
8. ma  n si oldur ki Ĥaĥĥ' dan iy   az z
hem s  v  dü v  yigirmi sekiz
9. eyleye   n ĥaĥtını rabb-ı ĥaf r
   yüz altmış dereclerden zuh r
10. Ka  be'ye ola muĥ bil iy cev n
Ka  be ol dem  ıĥa fevĥ-i  sum n
11. bunı fehm it kend z n den b -ĥic b
di le Ĥaĥĥ' dan g r ne dir  mm 'l-kit b
12. didi Aĥmed buyurupdur ol ker m
 arŐ-ı Ĥaĥ altında var genc-i   az m
13. kimsene ol gence bulmaz ıĥt l  
Ő   ir  nlar ki nedür genc   met  

14. naḥv-1 Bābil gül ki lām-1 şā'irān
lām-1 mevhuḍest piş-i ğayb-dān
15. 'arş-1 şafdur añla vechin Ādem'üñ
sī vü dü ḥaṭṭı cānı 'ālemüñ
16. nitekim sī vü dü nuṭk-1 beḳā
kenz-i ḥaḳ oldur işit ḳavl-1 Ḥudā
17. iki vechin istivā ḥaṭṭın oḫı
ya' nī on altıda on altı daḫı
18. çün lügatde şu' arā dānendedür
zīre 'arşuñ ḥaṭṭına ḥ'ānendedür
19. sī vü dü nuṭḳını Ḥaḳḳ' uñ bilür
nice vezn anı ḳazā bile ḳılır
20. vezn ile olmaya ne bīş ü ne kem
bulmayadı böyle olmışdur ḳıdem
21. 'arş-1 Ḥaḳḳ'dan oldı bu Ḳur'ān nüzül
sec'-ile geldi ki oḫıdı resül

53b

1. sī vü dü ḥaṭṭı mīzān itdi şāh
çekdi anda cümle eşyāya İläh

2. söz çeken çün Aḥmed-i muḥtār-ıdı
‘arş-ı Ḥaḳḳ’ dan kāşif-i esrār-ıdı
3. cümle a‘ mālını ḥalkuñ iy şafā
çekdi sī vü dü ḥaṭṭ-ıla Ḥudā
4. buña dirler keyl ü mizānı i yār
toğrı tut anuñçün ki Kird-gār
5. rāstı hem keyl ü vezn itdi celil
vezn keylinden Ḥaḳḳ’uñ sen dönmeğil
6. çün çekesin rāstı çek iy şafā
görmeyesin tā kıyāmetde belā
7. ol ki buyurmuş Ḥudā-vend-i cihān
her kimuñ olsa terāzū-yı girān
8. ol mizān ağberliğ-ıla Ḥaḳḳ’ dan ol
cāvidānī cennetinde bula yol
9. oldu bu sī vü dü ḥaṭṭ-ı kerim
çün terāzū-yı İlahi müstaḳim
10. ol mizāna her neye kim koyasın
yeyni geldüñ nedendür tıyasın

11. ğayr-ı nuṭḡ-ı Hāḡ Te' ālā iy cevān
gele yeyni boş ola keffe hemān
12. çün terāzūde bu nuṭḡ-ı ğayb-dān
vezn ola gele terāzūsı girān
13. cümle mevcūdāt u eşyā ser-be-ser
bu ḡurūfsuz ola bī-vezn ü ḡaṭar
14. ol ki a' māl-i benī ādem tamām
vezn ideler çün ola yevmü'l-ḡıyām
15. gele rāciḡ eylügüñ ola girān
senüñ ola cennet-i Hāḡ cāvidān
16. çün mīzān sī vü dü ḡaṭṭ-ı İlāh
oldı sī vü dü nuṭḡ-çün güvāh
17. vācib itdi bulmaġa ḡalkı necāt
gice vü gündüzde on yidi ṡalāt
18. bundan artuḡ vācib olmadı hemīn
on biri taḡfif rabbü'l-ālemīn
19. on yidisi on bir üzre vezn-i ḡaḡ
çünki ḡıldı geldi rāciḡ bī-nuṭḡ

20. kendüzünde gör terāzū-yı ‘amel
şöyle emr itmişdi hük-m-i lem-yezel
21. luṭf-ı Hāḳḳ’dan bu terāzū-yı ‘amel
kılma rāciḥ kıla emrin bedel
22. bir kıl ucu olsa ‘ālemde ‘ayān
ol terāzū üzre eyler imtiḥān

54a

1. kıldı Hāḳ mīzānı kıldan āşikār
‘ālemi çekdi anuñla Kird-gār
2. mülk günini Hudā-yı lā-yenām
kılla çekmek diler cümle tamām
3. Ādem’üñ yüzi kılıdur āşikār
ol terāzū-yı ‘amel Hāḳḳ’dan i yār
4. ol terāzūda bulur zī-kāi’ nāt
cümle ‘ālemde ne kim var mümkināt
5. yirde mevzūndur ḳamu şey iy emīn
didi Hāḳḳ’dan *rahmeten li’l-‘ālemīn*
6. ḥaṭṭ-ı vechi Ādem’üñ oldı şırāt
geçmezseñ andan oldur ihtiyāt

7. ھاٲٲ-1 vechi üzre vardur ٲođrı yol
sī vü dü saٲr-1 ھاٲٲ'dur ھاٲٲ'dan ol
8. bu őrâٲı çün geçesin iy ھاٲım
saña kâr eylemeye dīv-i recīm
9. gel geçerseñ uş őrâٲ-1 müstaٲım
ٲurtulasın görmedin nâr-1 caٲım
10. ھاٲ Te'âlâ cennetine giresin
hūr u rıđvân u liٲâyı göresin
11. oğıyasın sī vü dü nuٲٲ-1 ھاđâ
vâşıl-1 dīdâr olasın bī-riyâ
12. ھاٲٲ-1 vech-i hūr u ğılmân u beşer
yidi ھاٲ dil-firīb-i mu' teber
13. dört kirpük iki ٲaş u saç bir
yidi ھاٲ oldu cemâlinde münir
14. nite bist u heş vü otuz iki
ھاٲ kelâmıdur gider senden şekki
15. geçer ol gün bu őrâٲı iy cevân
ٲâlibüñ ayağı ditrese hemân

16. tanıyup nār-ı caḥīme düşer ol
bilmedi çünki şırāṭı toğrı yol
17. Ādem'ün vechinden ol ḥaṭṭ-ı mübīn
oḥımadı qaldı ol güm-rāh-ı dīn
18. ol 'azāb içinde qaldı cāvidān
bu sözi Ḥaḫḫ'dandur işit bī-gümān
19. üç yüz altmışdur sümügi Ādem'ün
ol ki oldur cānı cümle 'ālemün
20. ḥılḫate Ḥaḫḫ'dan yol iletürseñ eger
bu söze iste meşābīḥden ḥaber
21. üç yüz altmışdur sümügi iy püser
üç yüz altmış eti vardur ser-be-ser
22. üç yüz altmışdur siñir ancılayın
üç yüz altmışdur ṭamar iy rāst-bīn

54b

1. üç yüz altmışdur deri aña mişāl
ḥılḫat-i ḥaḫḫdur buyurdı zü'l-celāl
2. biş kezdür üç yüz altmış iy püser
Ādem'ün ḥılḫatine ḳılğıl nazār

3. her biri üç yüz altmışdan ki var
on iki taḫsīm idüpdür Kird-gār
4. hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
şöyle Ḥaḫḫ'dan ḫısmet olmuş iy 'azīz
5. nite bist u heşt nuḫḫ-ı Ḥudā
ol ki Aḫmed oldu andan reh-nümā
6. nite sī vü dü nuḫḫı Ādem'üñ
ol ki oldur cānı cümle 'ālemüñ
7. oldu bist u heşt andan şalāt
tā bulasın āteş-i Ḥaḫḫ'dan necāt
8. Ḥaḫ buyurdu cum'ada on biş namāz
tā ḫılasın ḫazrete 'arz u niyāz
9. on biş eyle on yidiyi cem' ḫıl
sī vü dü farz-ı Ḥaḫḫ'dur anı bil
10. biş kez altmış oldu ḫılḫatüñ
Ḥaḫ Te'alā'dan budur çün ḫısmetüñ
11. her biri dört nesnedendür iy püser
od u şu toprağ u yilden ser-be-ser

12. her bir altmış oldu dört altmış i yār
altmışdur hāki vü mişli āb u nār
13. yine altmış dağı yildür iy şafa
kim bu tahtı götürür bī-mācerā
14. sen her altmışdur bulasın iy ‘azīz
nār-ı sī vü dü vü yigirmi sekiz
15. hāk-i bist u heşt vü otuz iki
yil ü şu mişlinceür tütma şekki
16. gör ne dir *men ‘indehu ‘ilmü’l-kitāb*
tā ki olasın cihānda kām-yāb
17. üç yüz altmışdur derec gökde ki var
on iki burcda buyurmuş Kird-gār
18. altı altmışdur vücūd-ı bū’l-beşer
ancılayındur derec burc iy püser
19. on iki kısmet olupdur iy ‘azīz
hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
20. şöyledür kim kısm-ı ‘uzv-ı bū’l-beşer
kısmet-i Hāḫḫ’dur baña kılgıl nazār

21. her biri otuz dereceden iy püser
altmış olmuştur daķıķa kıl nazār

22. nite taķsīm-i beşerdür iy ‘azīz
hem sī vü dü vü yigirmi sekiz

55a

1. hılķat-i ten münķasım ancılayın
şöyle oldu emr-i rabbü’l-‘ālemīn
2. altı kez altmış burūc-layın i yār
oldı altmış altı üsti ne ki var
3. ol ki geldi gice gündüzde hıber
üç yüz altmış kez Hıdā eyler nazār
4. yirler ü gökler řabāyi‘ ne ki var
böyle taķsīm eylemişdür Kird-gār
5. hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
böyle Hıķ kısmet kılupdur iy ‘azīz
6. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
tā bu ma‘nī rüşen ola iy ‘azīz
7. yidi yılduz anda hıķķdan seyr ider
menzili merkezleri var iy püser

8. ol dağı bu kısmıladur iy ‘ aziz
nite sī vü dü vü yigirmi sekiz
9. Ādem’ üñ kıddin dimişdür Muştafa
ya‘ nī ol sittün zirā‘ en fi‘ s-semā
10. işbu altmış dağı bilgil iy ‘ aziz
oldı sī vü dü vü yigirmi sekiz
11. seyr-i burc u derec ü şems ü kamer
oldı çün kısm-ı vücūd-ı bü‘ l-beşer
12. göklerle hem melā‘ ik ser-be-ser
işbu hilkat taqsiminden iy püser
13. ya‘ nī taşkaru degüldür iy cevān
kün-fekānda her ne kim vardur ‘ ayān
14. ne kim var düşde uyağda veyā hayāl
böyle taqsim eylemişdür zü‘ l-celāl
15. bu ola ma‘ nī-yi *levlāk*⁴² iy püser
işbu sırrdan ‘ arif añlaya haber
16. pes her eşyā kısmetin dir iy ‘ aziz
gör sī vü dü vü yigirmi sekiz

⁴² “Sen olmasaydın alemleri yaratmazdım.” (Hadis-i Kudsî)

17. nite sī vü dü vü yigirmi sekiz
nuṭṭ-ı zāt-ı pāk-i Ḥaḫḫ'dur iy 'aziz
18. ger sī vü dü ḥaḫ şeyden ala
şanma yirinde daḥı nesne ḳala
19. gel sī vü dü eşyādan çeḥar
gör ḳalur mı hiç eşyādan eşer
20. her ki gördi bir cemāli iy 'aziz
ḥaṭṭı sī vü dü vü yigirmi sekiz
21. kendü daḥı ancılayındur hemīn
sī vü dü nuṭṭ-ı rabbü'l-'ālemīn
22. şūret ü nuṭṭı ki peydā eyledüñ
Ḥaḫ Te'ālā'nuñ şıfātı söyledüñ

55b

1. sen senüñ vücūduña eyle nazār
sī vü dü gör özüñi ser-be-ser
2. zāt-ı ḥaḫḫ-ıla bulupdur ittişāl
işbu keşfi bildürüpdür zü'l-celāl
3. sī vü düyi sī vü dü sever
nuṭṭ-ı ḥaḫḫdur vāşıl olmağa iver

4. zāt-ı Hakk'dur işbu nāzı eyleyen
senüñlen ' ışk-bāzı eyleyen
5. bu cihetden buyurupdur zü'l-celāl
pādişāh-ı lem-yezel hem lā-yezāl
6. her ki ' āşıkdur benüm ruhsāruma
ya' nı bu yüzden ire dīdāruma
7. andan öñdın ' āşıqum ol yüzın
kendü vechümdendür ol vech-i hasen
8. şol sebebdendür ki sī vü dü haţ
yazmışam öz elümle bī-ğalaţ
9. hākini kılmışıdum anuñ ' acın
nuţkumı yazmışıdum haţ-ı mübın
10. nitekim sī vü dü nuţk-ı celāl
ol ki Hakk zātı gibidür lā-yezāl
11. hūb yüze çün ' āşıq oldum iy cevān
Hakk yüzinde ' āşıq olduñ bī-gümān
12. Muşhaf-ı Hakk'dur cemāl-i dil-firīb
bir gören göze anı yoğdur şekīb

13. oḡı ol Muşhaf'dan sī vü dü ḡaṭ
ḡaṭṭ-ı Hakk'dur nuṭḡ-ı Hakk'dur bī-ḡalaṭ
14. nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı Hudā
her şey ile nite zāt-ı kibriyā
15. bī-vuzū vü bī-ṭahāret olma gel
olurısañ Muşhaf üzre ḡoma el
16. ḡılasın Muşhaf-ı Hakk'a çün nigāh
sen idin raḡmānı şeyṭāndan penāh
17. tā şırāṭ-ı müstaḡimden iy emīn
ṭamuya düşmeyesin şeyṭān-ı la'ın
18. 'āşık-ı Haḡ yüzünñ ḡaḡ yüzidür
māzūsı ḡaḡ yüzünñ ḡaḡ sözidür
19. Haḡ yüzünñ 'āşıkı vech-i Hudā
didi 'āşıklıḡa Ṭūr-ı Kibriyā
20. ol Hudā içün didi nuṭḡ-ı Hudā
her kim oldı 'āşık-ı vech ü liḡā
21. vechümüze her ki 'āşıkdur bizüm
'ışḡumuz taḡtına lāyıkdur bizüm

22. ʿışk-bāzī bu cemālünden kıla
çünkü terk-i mülk ü mālumdan kıla

56a

1. ʿāşık olam vechüme evvel benüm
ʿāşıkısañ vechüme yönel benüm
2. ھاﺗﺘﯩ yazdum anuñçün bī-miṣāl
nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı celāl
3. şoñra andan bu cemāle cān virem
bu vücūdum varlığın ҡurbān virem
4. nite sī vü dü nuṭṭ-ı būʿl-beşer
ol ki virdüm Aḥmed'e andan ھاﺗﺘﯩ
5. şoñra anuñ ḥūn bahāsı ben olam
ol gide yirinde anuñ ben olam
6. nice olsun daḥı ṭālib küzüret
Ḥaḫ yolında bundan aʿlā menzilet
7. maʿşūḳınuñ yüzine ʿāşık nigāh
kıldı ḥayrān eyledi ھاﺗﺘﯩ-ı İlāh
8. Ḥaḫ Teʿālā ʿışk-bāzī eylemiş
sī vü dü ھاﺗﺘﯩ ile söylemiş

9. sî vü dü hattı ile zü'l-celâl
 'ışık-bâzî kılmış ol şâhib-kemâl
10. hatt-ı vechi gördi 'âşık iy cevân
 etegin çekdi âlâyışden hemân
11. gördi sî vü dü hatt-ı Kird-gâr
 sî vü dü hatt-ı 'âşıkdur i yâr
12. hatt-ı Hakk'ıñ 'âşıkıdur hatt-ı Hakk
küllü şeyin hâlikün illâ vecchehu Hakk
13. şanuyı 'âşıkların oldı tamâm
 oldı 'ışkında vü Hakk kâ'im-mağâm
14. hüsn-i Hakk'ı hüsn-i Hakk'a iy şafâ
 virdi varlıqdan geçüp buldı liqâ
15. vâsıl-ı Hakk oldı bil hod 'ayn-ı Hakk
 sırra fâş itdüm çün açıldı tabak
16. Âdem ü eşyâ beyânın çün saña
 kıldı *e'r-raḥmānu 'ale'l-'arşi'stevā*
17. istivâdan 'arşına Hakk'ıñ i yâr
 kıldı zâhir hattını perverdigâr

18. kâ'inâtında ne kim var mümkinât
istivâ hattı-ıla hem keşf oldı zât
19. nitekim sî vü dü nuḡ-ı Hudâ
levḡ-i Ādem'dür kı1 Ādem'den cüdâ
20. 'arş-ı rahmândur cemâli Ādem'üñ
ol Hudâ katında ism-i a' zamuñ
21. levḡ-i maḡfûz-ı Hudâ'dan Cebre'îl
ya'nî Ādem'den oḡıdı levḡ bil

56b

1. bildi levḡüñ 'ilmini cümle 'ayân
âşikârâ oldı esrâr-ı nihân
2. Ādem'üñ şüretini giydi Hudâ
Muştafâ'dan yaña geldi iy şafâ
3. anuñçün geldi Qur'an'da peyâm
kim gelüpdür 'arş-ı rahmândan kelâm
4. buldı kâtipden şüret buncılayın
ol bu zamân İlâhü'l-'âlemîn
5. yine bu şekl ü şuverden çıḡup ol
'arş-ı rahmândan yaña kıldı ḡulül

6. bul Hudā ‘arşında yigirmi sekiz
 haṭṭ-ı haḫḫı iresin bil iy ‘azīz
7. ma‘nī-yi ümmü’l-kitāba iy cevān
 tā saña zāhir ola sırr-ı nihān
8. eyledür dīn dahı ol ḫarfūñ taleb
 istivā haṭṭından iy şāhib-edeb
9. bu bist u heşte haṭṭ-ı kerīm
 diyeler Muşḫaf’da nicedür ḫadīm
10. çün anı yaza ḫatumda kātibi
 ḫıdemın nice disünler ṭālibi
11. işbu müşkil ma‘nī sırrın bī-ḫicāb
 şerḫ ide *men ‘indehu ‘ilmü’l-kitāb*
12. baṭn-ı sābi‘den iste bul i yār
 tā ki bu sırra iresin āşikār
13. kātıp ol haṭṭı ki Muşḫaf’dur yazar
 od u şu toprağ u yildür iy püser
14. od u şu vü yil u toprağı eger
 urasın biri birine iy püser

15. gele andan Һarf-i Қur'ān āşikār
ol ki her sözde Һomıřdur Kird-gār
16. ger iderlerse ki bu nuћk-ı Һudā
kim ola Һarfı her eřyādan cüdā
17. bulmayalar zerre anlardan eşer
pes қadīm ola kelām-ı mu' teber
18. Һaқ қatında yirler ü gökler hemīn
Һaқ mübeddel eyleye buncılayın
19. yir ü gökler olıcaқ yevmü'l-қıyām
gide yirlerin Һuta nuћk u kelām
20. bilesin ādemī ' arş-ı Kird-gār
Fażl-ı Һaққ' dandur bu sözler yādigār

57a

1. ' arş-nāme virdi buña nām Һaқ
buña Һutmaz tā ebed kimsene daқ
2. tā ola āvāze-i ' arş u kelām
irdi ' aşıqlara benden selām
3. oldı te'vīl-i Һaқāyıқ āşikār
ādemīye fażl-ı Һaққ' dan yādigār

4. çünkü Fazl-ı Kird-gâr irdi bize
rahmet-i Hâk bî-şümâr irdi bize
5. bu velâyet şol bünüvvetden zuhûr
oldı fazlından Hâk'ıñ bürhânı nûr
6. tâlibâ sırr-ı velâyet âşikâr
oldı Hâk fazlından idi Kird-gâr
7. 'Îsâ-yı Hâk nuṭṭ-ı pāk-i Kird-gâr
olmuş kendüye kıldı âşikâr
8. olmuş nuṭṭ-ı kelâm-ı lâ-yezâl
böyle Qur'ân'da buyurmuş zü'l-celâl
9. böyle gelmişdür hem İncil'de haber
ben kelâm-ı zât-ı pākem iy püser
10. cümle eşyâ-ile bî-eşyâ benem
kamudan peydâ vü nâ-peydâ benem
11. nuṭṭ-ı Hâk'ıñ beni eşyâdan çıkar
gör kalur mı hiç eşyâdan eşer
12. belki ben hod 'ayn-ı eşyâ olmuşam
hâk'dan ism-le müsemmâ olmuşam

13. benden özge bir dahı deyyār yoḥ
kā'ināt içinde şanma var yoḥ
14. baña yoḥdur tūl u ' arz u ' umḵ u levn
benümle kā'im olmuş her dü kevn
15. nuḵ-ı Ḥaḵḵ'am degülem Ḥaḵḵ'dan cüdā
nice kez bu sırrı didüm ben saña
16. iki şeyi biri birine eger
urasın ḥarfle şavt andan çıḥar
17. ' aynıyam anuñ ḥaḵīḵat bellü bil
yaḥşıraḥ aña bu sözi fehm kıı
18. ikisi birbirine gelmeye ger
ol ikisinden kelāmum müstaḵar
19. Ḥaḵ kelāmı çün degül Ḥaḵḵ'dan cüdā
cümle yirde Ḥaḵḵ'ı iste ḫālibā
20. işbu müşkil ma' nī sırrın bī-ḥicāb
şerḫ ide *men 'indehu 'ilmü 'l-kitāb*

57b

1. şükr kim ḥatm oldu bu nazm-ı güher
bu maḵālāt-ı muḵaddes ser-be-ser

2. tārīhini sābi‘ şa‘bān bil
hem sekiz yüz ü yigirmi üç yıl
3. *yevm-i ye‘tiya ‘llāh*⁴³ oldu āşikār
uyma ‘aqluñı bu ğafletden uyar
4. *līma‘ allāh* oldu Hakk’ dan bu maķām
çünkü ma‘nīde nedür bildüñ kelām
5. nuṭṭ-ı rahmānuñ maķāmın iy püser
ne bilür her kendüzinden bī-ḥaber
6. Hakk kelāmı çün degül Hakk’ dan cüdā
uş degül de söylenür nuṭṭ-ı Hudā
7. çün kelām oldu şıfāt-ı zū‘l-celāl
zāt-ı Hakk gibi kadīm ü lā-yezāl
8. Hakk Te‘ālā’nuñ şıfātıdur kelām
‘aynıdur zātuñ şıfātı lā-yenām
9. çün şıfātı zātında münfek degül
birdür zāt u şıfātı şek degül
10. çün bu tevḥīde nazār kılduñ yaķın
nuṭṭuñı bildüñ hüdā-yı li‘l-‘ālemīn

⁴³ “Allah’ın [emrinin] geldiği gün.” Burada emrinin geldiği günle anlatılmak istenen kıyamet günüdür.

11. nuṭṭınuñ bildüñ şıfāt u zātımış
vaḥdetine kā'ināt āyātımış
12. nuṭṭuña didi Hudā nūr-ı mübîn
kim anuñla ıurur eflāk ü zemîn
13. nuṭṭuñ sî vü dü nuṭṭ-ı zü'l-celâl
şâbit ü kâ'im bi-zât-ı zü'l-celâl
14. sî vü dü nuṭṭ-ı Haḡ bir nürdur
kā'ināt ol nürle ma' mürdur
15. çünki nuṭṭuñ nuṭṭ-ı haḡḡdur lâ-yezâl
zât-la yoḡdur şıfâta infişâl
16. diyeler nuṭṭuñ neden oldı kadîm
ne sebebden oldı Qur'an-ı Kerîm
17. it namāzuñ neylen olsuñ revâ
çünki nuṭṭuñ olmaya nuṭṭ-ı Hudâ
18. oḡıduḡuñ çün kim ki Qur'an olmaya
bellüdür kim sende imân olmaya
19. pes ne ilen ḡükm ider şer' -i resûl
nenüñlen irişür Allâh'a ḡul

20. nenüñlen vâşıl oldı enbiyâ
neyleyen buldı velâyet evliyâ

21. zâhir oldı neyleyen islâm ü dîn
aña niçün didiler ‘ilmü’l-yaqîn

58a

1. diyeler elfâz u aşvâtuñ senüñ
ya‘nî muhdeşdür bu Qur‘ân’uñ senüñ
2. arada ma‘nî kelâmu’llâh imiş
ulular bu ma‘niden âgâh imiş
3. çün kelâmın ma‘nisi Qur‘ân ola
nuṭṭ u ma‘nî ikisi yeksân ola
4. nuṭṭı muhdeşdür diseñ ma‘nî kadîm
nuṭṭ-lan ma‘nî bilindi müstaḳîm
5. olmasaydı şavt-la nuṭṭ u kitâb
ma‘lûm olmazdı Qur‘ân u şevâb
6. hâdiş muhtâc ola nice kadîm
böyle olsa bu haṭâdur iy hakîm
7. bil kitâbet nuṭṭ u şavt andan gelür
kim kelâmu’llâh andan feyz olur

8. ‘aynıdur zātuñ şıfât-ı lâ-yezâl
zât-la yoğdur şıfâta infişâl
9. Hâķ kelâmın bilmeseñ buncılayın
sensin ol merdūd-ı Hâķ dīv-i la‘ın
10. sendedür nuṭķ-ı ķadīm-i lâ-yezâl
sendedür zât u şıfât-ı zü‘l-celâl
11. belki sensin nuṭķ-ı Hâķ ser tâ ķadem
nuṭķ-ı Hâķ bil sen seni iy muḥterem
12. oldu te‘vıl haķâyıķdan beyân
bu maķâlât-ı muķaddes iy cevân
13. şâh işârâtı-la buldı intizâm
Fârisiden Türkiye döndi kelâm
14. pâdişâh hüsrev-i şâhib-ķırân
şibr-i Yezdân u Hudâ-vend-i cihân
15. ol velâyet ma‘deni kân-ı şafâ
mazhar-ı Hâķ ‘ârif-i zât-ı Hudâ
16. zâhiren oldu vücūd-ı kün-fekân
bâṭnmen oldur nihân u ğayb-dân

17. nuṭḡ-ı ḡaḡ bil nuṭḡını āvāzını
ol bilür ġayb u nihānuñ rāzını
18. añā keşf olmış durur ‘ilm-i ledün
kim iki ḡarfindedür esrār-ı kün
19. şeh ‘Alāa’d-dīn ü devlet-i kāmurān
İbn-i Toġa’dur şeh-i Kişver-sitān
20. devleti pāyende olsun müstedām
ṭālī’ i tābında olsun ber-devām
21. ‘āmiloġlın sākī-i bezm-i elest
mey-i tevḡīdle kılmış anı mest

58b

1. her kim andan cür‘ a-nūş eyledi
ḡaynadı deryā gibi cūş eyledi
2. dökdi ṭaşra gevher-i şeh-vārını
mest olanlar fāş ider esrārını
3. tanıdı çün kendünüñ güftārını
nuṭḡa virdi bu cihetden varını
4. nuṭḡını bil çünki ḡaḡḡdur lâ-yezāl
şābit ü ḡā’im bi-zāt-ı zü’l-celāl

5. sen seni bilũñ şifāt u zātsın
nuṭḡ-ı Hāḡḡ'sın Muşḡaf u āyātsın
6. nuṭḡ-ı Hāḡ bil sen seni ser tā ḡadem
nuṭḡ-ı Hāḡḡ'sın nūr-ı Hāḡ iy muḡterem

Arş-nâme-i İlähî

El-kitâb bi-^çavni Fazl-ı vehhâb

^çalâ yedü'l-faḡîrü'l-ḡaḡîr-i türâb

fuḡarâ-yı Fazlu'l-kebîr

Ṭa^ç fiḡ bin Seḡef

Suşehrî

sene

889

4.BULGULAR

4.1. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

4.1.1. Yapım Ekleri

4.1.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

+an : Eski Türkçede çokluk eki olarak kullanılan bu ek, Eski Anadolu Türkçesi Döneminde bu fonksiyonunu kaybetmiştir. Bu dönemde kalıplaşmış olarak birkaç kelimedede görülürken, metnimizde bir kelimedede karşımıza çıkmıştır.

oğl+**an** 12a18

+cılayın : Eklendiği kelimeye gibilik, benzerlik anlamı katar.(VURAL,2004: s.11)

an+**cılayın** 2a8, an+**cılayın**+dur 6b15, bu+n+**cılayın** 10a17, bu+n+**cılayın**+dur 18a15

+daş<da+eş : Ortaklık ve beraberlik ifade eder.

kar(ın)+**daş**+larıdı 52a10

+düz : Zaman zarfı yapmaya yarayan işlek olmayan bir ektir.

gün+**düz** 17b14, gün+**düz**+de 53b17, 55a3

+gü : Eski Anadolu Türkçesi Döneminde işlek olarak kullanılmayan bu ek bir örnekte karşımıza çıkar.

göz+**gü**+dür 28b2, göz+**gü**+sidür 1b3, göz+**gü**+nüñ 28b2

+IİK, +IUK :Düzlük ve yuvarlaklık uyumuna giren bu ek, işlek eklerden biridir.

‘ıışq-bāzī+**lık** 4b20, zār+**lık** 5a3, cüdā+**lık** 23a6, var+**lık**+dan 56a14, ayru+**lık** 31b17,

‘āşık+**lig**+ı 21b12, şādık+**lig**+ı 21b12, var+**lig**+ı 46a15, teşne+**lig**+ini 4b13, bī-

tevcih+**lig**+dür 25b16, hūb+**luğ** 2a7, kul+**luğ** 16b16, tanuğ+**luğ** 34a15, tamu+**luğ**+dur

40b16, hūb+**luğ**+dadur 14a4, kul+**luğ**+çün 15b20, ey(i)+**lüğ**+üñ 53b15

+IU : İsimden sıfat yapan bu ek, işlek eklerden biridir. Ekin ünlüsü daima yuvarlaktır.

yazı+**lu** 48b4, göz+**lü** 28b12, hürmet+**lü** 29b1

+sUz : İsimden sıfat yapmak için kullanılır, yokluk anlamı taşır. Uyuma girmez, kökün ünlüsü ne olursa olsun ekin ünlüsü daima yuvarlaktır.

fātiha+suz 3b19, bunlar+suz 2b10, an+suz 3b2, haber+süz 21a10

4.1.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-aK : Bu ekle, yer ve alet isimleri ile sıfatlar türetilmektedir.

tır-ağ 49a1

-ı, -U : Çeşitli anlamlarda isimler türetir.

yaz-ı+lu 22a20, şan-u+yı 56a13, ört-ü 5a5, ört-ü+de 51b7

-(u)K : Bu ekle soyut ve somut isimler, sıfatlar ve eşya isimleri türetilmektedir.

ışı-ğ+a 2a9, ıra-ğ 19a9, tanı-ğ 42b22, tola-ğ 19a9, tanı-ğ+uz 34b5, bil-(i)k 51b11, ay(ı)r-(u)ğ+ında 50a3

-mAK : Fiilin mastar şeklidir, bir hareket ve oluşun soyut ismidir.

koymak 17b12, kıl-mak 29a11, tanı-mak+dur 14a20, şına-mak+dur 24b1, oğu-mak 43a11, var-mak 46a12, yan-mağ 21b12, ol-mağ+a 3b15, kıl-mağ+a 22b18, eylemek 20a14, bil-mek 33b1, yönel-mek 46a8, iç-mek 51b9, di-meg+den 29a15, gör-meg+e 7b9, it-meg+çün 48a13

-(i)n : Bu ekle çeşitli anlamda isimler türetilmektedir.

deg-(i)n 10b21

-z : İşlek bir ek değildir.

sö-z 18a13, sö-z+de 34a20, sö-z+dür 52b11, sö-z+ün 43b9

4.1.1.3. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+ar- : Bu ek, isimlere gelerek hem geçişli hem de geçişsiz fiiller türetir.

kurt+kar- > küt+kar- > kurt-ğar- > kurt+ar- 17a19

küt+ğar- > kurt+ar- 17a19

+e- : İsimlere gelerek hem geçişli hem de geçişsiz fiil yapabilir.

dil+e-di 21a15, dil+e-rem 24a18, ög(ü)r+e-n-ün 21b12

+el- : Geçişsiz fiiller yapar.

yön+el- 17b8, yön+el-mek 46a8

+l- : Durum bildiren isimlerden fiiller türetmektedir.

diri+l-e 40b8

+lA- : İsimlerden fiil türeten işlek bir ektir.

bāng+la-ya 9b19, bağ+la-ğıl 17b11, şoy+la-dı 23b1, söz+le-di 10b7, giz+le-yesin 51b7

4.1.1.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-a- : İşlek olmayan eklerdendir.

ır-a-ğ 19a9, yar-a-t-dı 22b6

-ar- : Geldiği fiile yaptırma anlamı katar.

çık-ar-dı 25b10, çık-ar-a 25b13, çık-ar-mış 30a8

-dUr- : Geçişli çatı kuran bir ektir.

az-dur-urdu 3b10, öl-dür-di 24a11, kal(k)-dur- 17b19, dön-dür-ün 11b20, bil-dür-di 34b7, dön-dür-medi 49b16

-(I)l- : Edilgen çatı kurmaya yarayan bir ektir.

var-(i)l-adur 2a7, aç-(i)l-dı 5a5, şay-(i)l-dı 37b18, yar-(i)l-acağ 25b22, yaz-(i)l-an 28b4, ay(i)r-(i)l-masa 31b9, yarad-(i)l-dı 38b13, dür-(i)l-e 39b14, ir-(i)l-e 39b14, id-(i)l-e 45a6, dik-(i)l-e 51b15, götür-(i)l-e 20a3, götür-(i)l-di 16b12

-n-, -(I)n- : Bu ek, çoğunlukla dönüşlülük yapar.

okı-n-ur 3b1, di-n-medin 6a14, oğı-n-dı 14b1, söyle-n-di 15b1, yu-n-sa 17b4, bağla-n-dı 36b13, al-(i)n-duğı 43b6, ol-(i)n-dı 3b15, bul-(i)n-maz 7b7, bil-(i)n-ür 8b4, bil-(i)n-di 49b23, gör-(i)n-e 23a7

-(U)r- : Geçişli çatılar kurmaya yarar.

art-(u)r-ma 2b11, tapş-(u)r- dı 42a23, giy-(ü)r-e 35a10

-(I)ş- : Fiilin yapılmasında “karşılıklı” ve “birliktelik” bildirir.

tap-(i)ş- urdu 42a23, ir-(i)ş-di 15a18, ir-(i)ş-ürdi 33b10

-t- : Geçişli fiiller yapar.

oĥı-t-mamış 13a13, toĥra-t-duĥından 5a11, yürü-t-miş 21b14, arı-t- 17b11, aĥ-(ı)t-dı 25b19

4.1.2. İsim Çekimi

4.1.2.1. Çokluk Eki

Geçmişten günümüze Türk dilinin her döneminde -lAr eki, en işlek çokluk ekidir. Metnimizde çokluk eki almış örneklerden birkaçı şöyle sıralanabilir: ana+l**ar** 32b6, ‘āşık+l**ar**+a 57a2, ayaĥ+l**ar**+dan 51b2, du‘ā+l**ar** 49a21, enbiyā+l**ar** 37b9, endişe+l**er**+ge 51b9, ferişte+l**er** 21b9, gice+l**er** 37a22, gök+l**er** 11a8, göz+l**er** 21a1

4.1.2.2. Hâl Ekleri

-1. İlgi Hâli

İlgi hâli metnimizde +uñ/+üñ, +nuñ/+nüñ ekleri ile kurulmuřtur. Hāĥ+kuñ 14a8, ĥāĥ+kuñ 33b16, ĥātem-dār+kuñ 37b13, ĥurūs+kuñ 10a20, ĥüsn+küñ 13b5, ism+küñ 8b6, İsmā‘il+küñ 24a15, ĥamu+kuñ 13b19, Muřtafā+kuñ 6b1, řuĥĥa+kuñ 49b22, řamu+kuñ 33b15, ata+kuñ 21a4, biri+kuñ 15a6, elli+kuñ 16a3, gözgü+kuñ 28b2, Ka‘be+kuñ 23b11

İlgi hâli eki, genellikle ünlü ile biten kelimelerden sonra +nuñ/+nüñ, ünsüz ile biten kelimelerden sonra +uñ/+üñ şeklinde gelir. Ancak metnimizde ünsüzle biten bir kelimedenden sonra +nüñ ilgi hâli ekini alan bir örneĥe de rastlanmıştır.

kevsir+kuñ 4b12

-2. Yükleme Hâli

Eski Anadolu Türkçesi Döneminde yükleme hâli eki düz-dar ünlülü olarak karşımıza çıkar. Metnimizde de buna uygun olarak yükleme hâli eki +ı/+i, +(y)ı/+(y)i ekleriyle karşılanmıştır.

ad+i+n+ı 41b7, aşı+i+n+ı 42a16, âvâz+i+n+ı 50b19, dil+i+n+i 10b15, emr+i+n+i 5a2, el+i+n+i 17b12, esmâ+(y)ı 8a18, gû+(y)ı 28b5, ‘alleme’l-esmâ+(y)ı 36a13, Ka‘be+(y)i 43b22, yidi+(y)i 17a9

Metnimizde 3. tekil şahıs iyelik ekinden sonra yükleme hâli eki genellikle +n şeklinde görülmüştür. Ancak 3. tekil iyelik ekinden sonra yükleme hâli eki +ı/+i şeklinde görülen örnekler de vardır.

ayağ+i+n 49b7, barmağ+i+n 49b7, baş+i+n 24a21, kapu+sı+n 13a20, istivâ+sı+n 6a21, âyet+i+n 15a21, öz+i+n 14a11, cemâl+i+n 14a11, ecr+i+n 16a3, örtü+si+n 7a8, secde+si+n 7b22, ma‘nî+si+n 13b11, du‘â+sı+n+ı 45a21, ebrû+sı+n+ı 23a1, istivâ+sı+n+ı 22a19

Eski Türkçede zamirlerden sonra kullanılan +nı/+ni yükleme hâli eki, Eski Anadolu Türkçesinde kullanım alanından düştüğü için metnimizde sadece arkaik olarak bir iki örnekte görülmektedir.

bu+nı 11a18, 11b13, 13a19, 13a9, 14a4, 15b22, anı 11b2, 13b4, 13b9, 14a14, 16b20, 16b21, 19a1

Metinde 2. şahıs iyelik eki almış kelimelerden sonra, yükleme görevi, yükleme hâli eki kullanılmadan da karşılanmıştır.

tuṭağ+uñ yardı devānuñçün Ḥudā 10b14, didi Mi‘râc+uñ haber vir iy resûl 15b19

-3. Yönelme Hâli

Metinde yönelme durumunu ifade etmek için +a/+e, +(y)a/+(y)e ekleri kullanılmıştır.

yol+a 20b4, zāt+a 2b17, ‘ākıl+a 35a5, ‘arş+a 10a7, ‘arz+a 15b20, āyet+e 17b16, beden+e 25a12, biş+e 16a1, biz+e 21b23, caḥīm+e 54a16, noқта+(y)a 16a13, şuққа+(y)a 50a9, tamu+(y)a 55b17, aқşā+(y)a 12b4, cāme+(y)e 36b12, cānāne+(y)e 45b12, elli+(y)e 16a20, kıble+(y)e 25a14, nebī+(y)e 40b2

Eski Türkçede yönelme hâli eki +ğa/+ge, +қа/+ke olarak kullanılmaktadır. Metinde Eski Türkçeye ait bu eki taşıyan örneklere de rastlanmıştır.

anga 5b16, endişe+ler+ge 51b9

Metinde yönelme hâl eki, kimi yerde yazılmadan da kendini hissettirir. қаşı gibi saçını gel iki böl 2a5

-4. Bulunma Hâli

Eski Anadolu Türkçesinde bulunma hâli eki kalıplaşmış olarak +da/+de biçiminde kullanılır.

bātın+da 49a4, cihān+da 47a18, cum‘a+da 12a17, Ādem+de 1b11, vech+i+n+de 1b13, enf+i+n+de 1b16, yüz+i+n+de 1b18, gönül+de 2b15, hilqat+de 3a16, yüz+de 3b21

Bulunma hâli eki +da/+de bazen yönelme hâli göreviyle kullanılmıştır. gelmedi Ḥavvā yüzün+de yidi haṭ 3a19

Bulunma hâli eki +da/+de bazen ayrılma hâli eki göreviyle de kullanılmıştır. çün her a‘ zā+da gele nuṭṭ u kelām 39b19, çünki bun+da taşra yoḥdur hiç şey 33a9, mähī+de mūra degin her şey ki var 10b21, nir+de geldi nedür ḥālūñ işūñ 12b7

-5. Ayrılma Hâli

Ayrılma hâli eki, Eski Anadolu Türkçesinde kalıplaşmış olarak +dan/+den biçiminde kullanılmıştır. Metnimizde de bu kullanıma uyulmuştur. Ancak metinde Eski Türkçede ayrılma hâli eki olarak kullanılan +DIn ekinin kullanıldığı örneklere de rastlanmıştır.

yañağ+uñ+**dın** 2b6, öñ+**din** 18b8, ağ+**dan** 40b14, ana+**dan** 25b18, anlar+**dan** 56b17, ata+**dan** 13a15, baş+**dan** 7a9, şüret+i+n+**den** 3a2, vech+i+n+**den** 3a2, sebep+**den** 3b9

-6. Eşitlik Hâli

Metnimizde eşitlik hâli +ca/+ce ekleriyle sağlanmıştır.

hakk+**ca** 27b18, hatt+**ca** 25a7, söz+i+n+**ce** 4b19, muqâbil+**ce** 22b8

Eski Türkçedeki +layu/+leyü eki de Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde +layın/+leyin biçiminde eşitlik eki olarak kullanılmaktadır.(ERGİN,2005: s.173-174)
burûc+**layın** 7a3, hakk+**layın**+dur 5a22, istivâ+sı+**layın** 6a3, şeytân+**leyin** 34b6, zâhir+**leyin** 11a13

-7. Yön Bildirme Hâli

Metnimizde yön bildirme hâli +ra/+re ekleriyle sağlanmıştır.

taş+**ra** 11a15, taş+**ra**+sı 2b7, üz+**re** 20b11, ni+**re**+den 15a12

Metnimizde Eski Türkçedeki +karu yön bildirme ekinin geçtiği bir kelimeye de rastlanmıştır.

taş+**karu** 40b7

-8. Vasıta Hâli

Metnimizde yön bildirme hâli +ıla/+ile, +la/+le, +n ekleriyle sağlanmıştır.

hatt+**ıla** 2a10, hattı+**la** 3b12, anuñ+**la** 2a13, vech+**ile** 3b1, bir+**le** 3b20, vech+**le** 2a16, nuḡk+**la**+**n** 58a4, nenüñ+**le**+**n** 57b19, on yidi+**le** 17a20, deg+i+**n** 10b21, iç+ü+**n**<uç+u+**n** 16b10

-9. Karşılaştırma Hâli

Eski Anadolu Türkçesinde +rağ/+rek ekleri ile ortaya konan karşılaştırma durumu, metinde bir örnekte karşımıza çıkmıştır.

yağşı+rağ 57a17

4.1.2.3. İyelik Ekleri

Metnimizde geçen iyelik ekleri şunlardır:

1. Tekil Şahıs : +m, +(u)m, +(ü)m

secde+m 30b16, bile+m+ce 12b10, âyât+(u)m+uñ 14b17, didâr+(u)m+a 55b6, haţţ+(u)m+a 32a3, kat+(u)m+a 7a15, kelâm+(u)m 57a18, cedd+(ü)m+e 35a9, cemâl+(ü)m+den 55b22, cennet+(ü)m+de 19a4, el+(ü)m+le 15b5, hâlik+(ü)m+dür 30b6, hüccet+(ü)m+çün 34a18

2. Tekil Şahıs : +ñ, +(u)ñ, +(ü)ñ

karşu+ñ+da 17b10, kendüzü+ñ+de 53b20, secde+ñ 20a5, günâh+(u)ñ 47a9, yañağ+(u)ñ+dın 2b6, endâm+(u)ñ+ı 17b11, icrâm+(u)ñ+ı 17b11, ayağ+(u)ñ 17b3, yüz+(ü)ñ 17b3, el+(ü)ñ 17b3, düş+(ü)ñ 24a14, diş+(ü)ñ+den 33a12

3. Tekil Şahıs : +ı, +i, +sı, +si

nuţk+ı 1b14, haţţ+ı+n 1b13, saç+ı+nı 2a5, ‘ârız+ı+nda 2a7, taşra+sı 2b7, ‘âlem+i 33b13, yüz+i 1b12, cemâl+i+nde 1b15, enf+i+nde 1b16, a‘mâl+i+ni 53b3, biri+si+dür 2a16

1. Çoğul Şahıs : +(u)muz, +(ü)müz

haşır+(u)muz 53a7, haţţ+(u)muz+dur 23a4, ‘ışk+(u)muz 55b21, devr+(ü)müz+e 34b2, vech+(ü)müz+dedür 15a19

2. Çoğul Şahıs : +(ü)ñüz

rabb+(ü)ñüz 27b22

3. Çoğul Şahıs : +ları, +leri

ara+ları+ndan 31b17, yol+ları+nı 32b21, el+leri+ni 5a8, iç+leri+nde 41b19

4.1.2.4. Cevher Fiili ve Bildirme Ekleri

Eski Türkçede er- şeklinde olan cevher fiili, normal bir yardımcı fiil şeklinde olup bütün kipleri bulunmaktaydı. Batı Türkçesine geçerken *r*'si düşmüş, *e>i* değişmesi ile ünlüsü de değişerek *i-* biçimi ortaya çıkmıştır.

Cevher fiili, isimlerin yüklem olarak kullanılmalarını sağlamanın yanı sıra fiillerin de birleşik zamanlı çekimlerini kurar. Metin içerisinde *i-* fiili zaman zaman düşürülürken, korunduğu örnekler de mevcuttur.

pāk+(1)-dı 42a9, zāt+(1)-mıṣ 57b11, ādemī+(i)-señ 11b14, var+1-sa 11b19, yoh+1-dı 31a11, nuṭḡ+1-mıṣ 27a14, gel-miṣ-(i)-di 2a12, oḡu-r-(1)-dı 3a14, yaz-mıṣ-1-dı 2b9, di-miṣ-i-di 26a9

Cevher fiilinin geniş zaman eklerine *bildirme ekleri* denir.

-1.Geniş Zaman

1.Tekil Şahıs : +(y)am/+em

nuṭḡ-ı Ḥaḡḡ+am beni eṣyādan çıḡar 57a11

‘aynı+(y)am anuñ ḡaḡıḡat bellü bil 57a17

yā ebābīl ki bu emre ṣābir+em 24a16

‘İsā dimiṣdūr ben+em nuṭḡ-ı Ḥudā 52b15

2.Tekil Şahıs : -sın/-sin

sen seni bilüñ ṣıfāt u zāt+sin 58b5

nuṭḡ-ı Ḥaḡḡ’sın Muṣḡaf u āyāt+sin 58b5

bilmeziseñ sen+sin ol dīv-i la‘in 5b13

3.Tekil Şahıs : -dur/-dür, -durur/-dürür

ḡüft u ḡū+dur yazılan ṣūretde ḡaṭ 28b4

ibtidāsı ol ḡacer+dür bī-ḡilāf 25a3

dīv-i red ol levḡe nā-maḡrem+durur 31a10

secde kıлмаḡ ṡopraḡa müṣkil+dürür 8a12

1.Çoğul Şahıs : +uz

tanuğ+uz Hakk'ın kitabın oğduh 34b5

-2. Görülen Geçmiş Zaman

3.Tekil Şahıs : +dı/+di, +ıdı/+idi

muhtâr+ıdı 53b2, nuḡ+ıdı 2b18, pāk+(ı)dı 42a9, rüşen+(ı)di 25b11, esrâr+ıdı
16a12

-3. Öğrenilen Geçmiş Zaman

3.Tekil Şahıs : +mıḡ, +ımış, +imış

zât+(ı)mıḡ 57b11, 'arş+(ı)mıḡ 36a2, nuḡ+ımış 27a14, ol+ımış 57a7, peydâ
imış 4a14, āgāh imış 58a2

-4.Şart

2.Tekil Şahıs : +ısañ

'āşık+ısañ 18a13

3.Tekil Şahıs : +sa, +ısa

var+sa 11b20, 'āşık+sa 51b8, ol+ısa 30a6, var+ısa 31b1, yoḡ+ısa 11a18

4.1.3.Sıfatlar

4.1.3.1 Niteleme Sıfatları

kim şırâṭ oldur şorarsañ **toğrı yol** 2a5

deyr-i a' rāf adlu **hoş yiri** var 10b5

ol **kara taş** nice kılsañ tavāf 25a7

dört **ulu ırmağı** aḡıtdı zülāl 25b19

ola bir **ağ nokta** zāhir iy şafā 41a15

bu **uzah** yolda ta' abdan ireler 46a13

ola imāndan **iyü ümmet** Hudā 33b23

4.1.3.2. İşaret Sıfatları

bu

Ahmed'e kim reh-nümādur **bu** kelām 1b19

cümle eşyāya muhīṭ oldı **bu** zāt 2b19

işbu

hīç ümmete **işbu** yolu bulmadı 18a16

fehmi iderseñ haqqdan **işbu** rāhı sen 19a15

ol

buldı Aḥmed **ol** gice mi' rāca yol 14a17

ol şecerden yaña sen yörenmegil 19a8

şol

Haḳ Te' ālā kıldı **şol** sâ' at nidā 24a21

vire Aḥmed ümmeti **şol** dem cevāb 34b4

4.1.3.3. Sayı Sıfatları

-1. Asıl Sayı Sıfatları

dört

dört kirpük iki qaşı müy-ı fark 14b13

sekiz

bu yine **sekiz** melek i' zāz-la 35b7

on biş

neden oldı cum' ada **on biş** namāz 16a10

yidi

yidi haṭ oldı cemālinde münir 1b15

-2.Üleştirme Sayı Sıfatı

ikişer

ikişer ton cennetinden giyüre 35a10

yidişer

yidişer hattın oñı āyātumuñ 14b17

4.1.3.4.Belirsizlik Sıfatları

cümle

cümle esmā sırrını Ādem bilür 1b6

her

zāt gibi her eşyāda müstaķīm 2a2

böyle

böyle kısmet Hakk’dan oldı vech-i nūr 3b3

ķamu

ķamu eşyāya muhīṭ ü bī-zevāl 15a4

birķaç

didi hāķķdan kendüye birķaç nuṭķ 22b6

hīç

kendüzinden hīç şey yoħdur cüdā 23a16

bunca

ķıldı ‘ālem hāķķına bunca nidā 45a16

4.1.3.5.Soru Sıfatları

ne

sen ne nisbetden olasın ħod-şinās 26a21

ne ħacerdür hāķķa fermān olmayan 30a2

nice

nice âdem kendü nefsinı bile 22b10

nice gün aldı tefekkürde alil 24a13

4.1.4. Zamirler

4.1.4.1. Şahıs Zamirleri

ben

didi ben âteşdenem ol kil durur 20a14

süde nisbetdür işit benden aber 25b17

yol bula bu amudan adan baa 18b14

nedür iy alib âir digil baa 26a20

sen

dem'ün sen yüzi opraına gel 17b8

ol şecerden yaa sen yörenmegil 19a8

sen ne nisbetden olasın od-şinäs 26a21

ol beräberce saa elli namäz 15b13

ol

şāib-i ıble idi anuün ol 15b19

ata vechinden a-ı eşyāya ol 18b17

didi ben âteşdenem ol kil durur 20a14

her ne a'dan dilerise buldı ol 24a4

biz

bize yol gösterdi ol nu-ı adim 22a1

ün bu ma' niden bize açıldı bāb 26b1

aumuzdur bu sekiz a dir bizüm 23a4

ol acer kim geldi cennetden bize 25a6

siz

utuuz bu cennetümde siz arār 19a4

zāt-ı hâk sizden şınamağdur ğaraž 24b1

sizi bu günden haber-dâr eyledüm 34a3

yine ol ümmet diye kim siz ü biz 34b1

anlar/onlar

söyledi anlar gele hayrı vü şer 10b7

hüsn anlaruñ hañ-ı sübhânıdur 5a16

anlaruñçün Hâk Te‘âlâ buyura 35a10

muñi‘ onlara vü eyler ihtirâm 13a5

4.1.4.2. İşaret Zamirleri

bu

hañ-ı Havvâ’dur bunı ‘ârif bilür 3b22

bunı kim bildi cüz Aħmed iy ‘aziz 16a20

zāt-ı Ādem vechine nisbet budur 27a18

bunda ğod yoğ kimseye cā-yı nuñk 16b19

işbu

işbu Hâkñ’dandur aña bî-kîl ü kâl 42b7

şol

şol ber-â-ber ki yidi hañ-ı İlâh 29a8

ol

Ādem’uñ hañından ol taşra degül 23b5

tâ anı görmeye her dîv-i recim 21a16

aña yüz tutdı anuñçün ehl-i dîn 25a16

anda yazmış sî vü dü nuñk-ı nâr 20b20

bular/bunlar

kim bular hâk hañına maħrem durur 16b8

ol beyâbân-ı taħayyürde bular 23b3

ol ki bunlara bulunmaya ğalel 17a8

bunları haqqdan çü yüzde buldılar 43b4

şular

ata şulbından şular kim geliser 45b11

anlar

bulmayalar zerre anlardan eşer 56b17

4.1.4.3. Dönüşlülük Zamirleri

kendü

yine kendü kendüyedür ‘ ışk-bâz 15a16

kendü bist u heştinden tamâm 19b7

kendü aşlumı çün oddandur bilem 20a12

kendüzi

kendüzi-le ‘ ışk-bâz olmuş Hudâ 23a16

kendüzydür kendüye ‘ aşık olan 23a18

bunı fehm it kendüzüñden bî-ħicâb 53a11

kendüzüñde gör terâzû-yı ‘ amel 53b20

öz

yazmışam öz elümle bî-ğalaş 55b8

Ādem’le buldı öz vechine rāh 12a19

şöyle kim haţţına hayrāndur özi 28a14

özün Ādem şüretinde lā-cerem 14a11

4.1.4.4. Belirsizlik Zamirleri

biri

biri birinden degül taşra bular 17a10

biri birinden degüldür bu cüdâ 31b19

cümle

lā-cerem cümlesin elli kıldılar 16a15

pes olur cümlesi yigirmi sekiz 18a2

her ki

her ki Ḥavvā ḥilkatini bilmedi 4a16

her ki bu biş vaḳti eylerse edā 16a3

her kim

dīvdür her kim bu dīni bilmedi 18a16

her kim ol cennetde kılmışdur qarār 25a19

her biri

her biri ol şaḳḳadan iy nīk-nām 48a21

olduḡı her biri yigirmi sekiz 49b23

her şey

gele her şey ḥilkatinden bir āvāz 10a22

māhīde mūra degin her şey ki var 10b21

hiç kes

Ḥaḳḳ'dan özge bunu bilmez hiç-kes 2a6

hiç şey

kendüzinden hiç şey yoḡdur cüdā 23a16

çünkü bunda taşra yoḡdur hiç şey 33a9

ḳamu

yol bula bu ḳamudan ḥaḳḳdan baña 18b14

bu ḳamu kim Ādem'ün vechinde var 26b14

aña yüz tutmuş ḳamusı bī-riyā 21b10

ḳamulara gösteriser toḡrı yol 40b6

kimse/kimsene

bunda ḥod yoḡ kimseye cā-yı nuṯḳ 16b19

ḥaḳḳ-şinās oldu kimse ḥod-şinās 26a18

kimsenede yoḥdı bunda nuṭḡ 41a21

kimsene seb' ü'l-meṣānī seviyyisin 14a19

şey

ḥaḡ kelāmın ger kişi şeyden ala 8a19

bundan özge ġayr şey varsa görüñ 11b20

yoḥdur bundan taşḡaru şey iy püser 50b12

iki şeyi biri birine eger 57a16

4.1.4.5. Soru Zamirleri

ne

gör ne oḡur menhī vech-i Ḥudā 2a20

gör ki ḥilḡatde ne ḡılmıṡ Kird-ġār 3a16

nedür iy ṡālib āḡir digil baña 26a20

eydeyüm Ka'be nedür ḡac u ṡavāf 30a17

kim

kim bu ma' nīye irüpdür iy 'aziz 15b7

kim tevehhümle taşavvur söyledi 23b1

işbu ümmet şıdḡına kimdür ġüvāḡ 34a18

lā-cerem kimdür müsem mā bilmedi 8a17

ḡanda

ḡanda ḡurmiş ḡayme-i 'izzet İlāḡ 29b16

kandan

nefsini ḡandan bilesin iy püser 26a19

vech ḡandan şadr ḡandan lā-cerem 51a19

bilse ḡandandur bu ḡüsn-le cemāl 51b17

4.1.5. Zarflar

4.1.5.1. Durum Zarfları

böyle

böyle kıldı hilkat-i vech ü 'izām 19b11

muḳābilce

münkasımdur ol muḳābilce yaḳīn 7a2

şöyle

Ādem'ün vechinde varın şöyle bil 19b13

toğrı

tođrı oturgıl yine vađt-i ḳu'ūd 17b21

bir bir

buldı bir bir hem-çü nūr-ı muḳlađı 27b20

buncılayın

buncılayın buyurupdur çün ezel 36a17

iyü

iyü fehm it bu cevābı iy 'azīz 51a2

yeyni

yeyni geldün nedendür ḫuyasın 53b10

4.1.5.2. Yer Zarfları

taşra

geldi taşra kāf u nūndan ḳamu çün 51b13

dökdi taşra gevher-i şeh-vārımı 58b2

4.1.5.3. Zaman Zarfları

dā'imā

bu semāvāt u melā'ik dāimā

hem ʔavāf ider yöresin bī-riyā 25a15

kendü vechine baḥanlar dāimā

görelersī vü dü ḥaṭṭ-ı Ḥudā 27b15

dün ü gün

olduğınca dün ü gün ‘ömrdür az 15b17

şöyle ḥüküm itmiş dün ü gün lā-yenām 36a6

evvel

şol ki evvel kıblesiydi ḥātemüñ 47b2

gāh

gāh secde ola evḳāt-ı sefer 20a4

‘āşık u ma‘şūk ikidür gāh bir 23a14

gice

gice ‘ālemden aña fikrin düze 51b8

vire irtede gice bāng-i namāz 10a22

gice gündüz

ol ki geldi gice gündüzde ḥaber 55a3

size farz itdüm ḳıluñ söz ü niyāz

gündüzle gicede elli namāz 15b9

hemān

ben Ḥudā’ya secde eylerdüm hemān 30b18

Ka‘be’nün ṭoprağına yüz ṭut hemān 33a6

irte

vire irtede gice bāng-i namāz 10a22

nā-gehān

münşak ola nā-gehān arz-ı ḥarem 40a22

ṭurdı aradan çün Aḥmed nā-gehān 15b2

ol dem

dīv-i mel‘ün düşdi ol demde ḡamma 20a10

diye ol dem pīšvā-yı enbiyā 34a19

öñdin

andan öñdin kim Ḥalīl görmışidi 22b4

andan öñdin ki yaratdı Kird-gār 27b4

şoñra

şoñra keşf itdi bu esrār-ı celīl 24a13

şoñra zāhir Muşhaf'ından oñı var 43a7

uş

uş bilemce geldi ol şāh-ı nebī 12b10

Ka'be'nün gencinden uş keşf oldu rāz 27b6

4.1.5.4. Azlık Çokluk Zarfları

hiç

Ḥaḡ olur mı hiç 'arşından cüdā 4a13

hiç anuñ pūşide noḡşān yoñ-ıdı 31a2

hiç gördüñ mi Ḥaḡḡ'ı 'ayne'l-yaḡīn 38a15

4.1.5.5. Soru Zarfları

kaçan

kaçan ide rāciḡ ol mīzānı ḡaḡ 16b19

ol muvaḡḡidi kaçan kıla rehā 19a10

neden

neden oldu yine on biş on yidi 16a9

ḡayr-ı sācid ol neden merdūddur 20a16

nice

nice kim Ādem yüzinde gördi ḡaḡ 23a10

göriser nice anı ol bī-başar 23b9

niçün

k'âdem hâkî niçün mescüddur 20a16

niçün Aḥmed olıcaḡ Mi' rāc-ı rāh 22b12

nite

bedene nisbet nite aşl oldı ser 25a12

gör nite oldı her eşyāya ḡalīḡ 46b11

kücā

yohsa ḡaḡ zātı kücā şūret kücā

vechümüzedür oḡı ḡaḡ-ı Ḥudā 15a19

4.1.6. Edatlar**4.1.6.1. Çekim Edatları****bile**

bāḡın bile kelāmu'llāhdur 47a10

nice vezn anı ḡazā bile ḡılur 53a19

birle

yir ü gök ehli birle ser-be-ser 46a18

çü

farḡ-ı âdem ḡaḡına buldı çü yol 2a21

tā çü nuḡḡ-ı Aḥmed şāḡib-i vücūd 20a6

çün

bildi Ādem'dür bahāne çün bilen 18a20

istivā ḡaḡ-ıla çün ḡılduñ güzer 3a11

degin

arada Ḥaḡḡ'a degin benden niḡāb 38b9

maḡrece degin var iy ḡālib revān 9a11

dek

kirpüğe dek anı yazmış Kird-gār 2b4

ķıl sī vü düye dek böyle ķıyās 8a23

diyü

diyü Ādem ĥaṭṭını çün bilmedi 43a10

gibi

ķaşı gibi saçını gel iki böl 2a5

Ĥaķķ Te' ālā nuṭķı gibi i püser 20a2

göre

cümle a' zāya göre aşl oldı yüz 47a8

hem-çü

yüze yazmış Ĥaķ ki oldur hem-çü māh 25a23

buldı bir bir hem-çü nūr-ı muṭlaķı 27b20

hem-tā

bī-şebīh ü mişl ü hem-tā çün vedūd 2b20

içün

Ādem içün ṭurđı yir döndi felek 16b10

'izzet içün eylemişdür iy şafā 17a17

ile

Ĥaķ Te' ālā yardı gök ile yiri 22a18

cum' a ile ģayr cum' a pîş-i zāt 10a19

nitekim

nitekim ĥaṭṭ-ı behiştı ehli-di 3a5

nitekim sī vü dü nuṭķ-ı ķadīm 19b6

özge

Ĥaķķ'dan özge bunı bilmez hiç-kes 2a6

bulmadı Ka' be'den özge daķı yir 22a22

teg

Ḥaḡ yolın kılaydı ādem teg ġalaṭ 3a12

iki hefte ay teg şaḡḡu'l-ḡamer 41a16

üzre

olmasa bir nesak üzre ḡaṭṭ-ı ḡaḡ 20b11

kürsī üzre istivādur Kird-ġār 42b2

yaña

olmadı maḡbül-ı ḡaḡ her yir yaña 21a19

her biri Ḥaḡḡ'dan yaña rāh istedi 23b2

4.1.6.2. Kuvvetlendirme Edatları

daḡı

oḡı bir vech-le daḡı bī-ġalaṭ 2a16

daḡı yüz ṭut niyetüni Ka'be ḡıl 17b10

hem

fātiḡa dinilür vü hem ümmü'l-kitāb 3a20

hem ḡaṭṭıdur zīnet ü ḡüsn ü cemāl 18b2

4.1.6.3. Denkleştirme Edatları

gāh.....gāh

gāh luṭfi gāh ḡahrı geh şıfāt 15a8

geh.....geh

gördi geh güler geh aġlar ādemī 12b19

hem.....hem

kendüdüdür hem ḡiṭāb u hem cevāb 18b5

ne.....ne

ne melek yol buldı anda ne beşer 15b3

ya.....ya

sī vü dü ya ya yigirmi sekiz 4b6

4.1.6.4. Gösterme Edatları

tā

tā bu on altı ağ ola āşikār 2b13

tā bulasın cennet-i rahmānda yol 3a1

üşte

ḥaṭṭımı Ḥaḫḫ' uñ oḥı üşte sebaḫ 2b7

4.1.6.5. Tekrarlama Edatı

yine

ṭoḡrı otuḡıl yine vaḫt-i ḫu'ūd 17b21

on bir on bir ḫıl yine vaḫt-i sefer 18a1

4.1.6.6. Seslenme Edatları

i

her ṭaraf sekizdür arturma i yār 2b11

gāh ola vaḫt-i ḫazar secdeñ i yār 20a5

iy

Aḫmed' uñ vechinde iy ehl-i temiz 1b13

emr-i ḫaḫḫdan iki on bir iy püser 20a4

yā

yā ebābil ki bu emre şābirem 24a16

4.1.6.7. Bağlaçlar

ammā

od u şu yilden ammā aşlı ḫāk 43a3

belki

belki zāt-ı Hâk Te'âlâ'ya varur 29a20

çünkü

dört yidi çünkü Âdem hattı-dı 3b23

eger

Âdem'ün sî vü dü nârın eger 21a3

ger

ger diyeler hattı-ı 'ârız hattı-ı ser 3a15

gerçi

gerçi cennetde anuñçün zü'l-celâl

dört ulu ırmağı ağıtdı zülâl 25b19

ki

şanma ki bün söz olur dîn ü imân 2a14

kim

her biridür dört hattı-ı evvelîn

kim sî vü dü olur hattı-ı mübîn 4a5

lik

lik gayr andan Hudâ-yı zü'l-celâl 21a15

likin

likin olmuş hem-nişini dîv-i gıl 23b5

nite

nite bist ü heşt nuḡ-ı İlâh 16a21

pes

pes ola sî vü dü ḡat iy şafâ 25b7

u

od u yıl topraḡ u şudur ki var 2a17

ü

sî vü dü vâcib ü zât u şifât 10a2

vu

ol daħı bānglaya vu ʿ arz ide rāz 9b19

vü

sī vü dü ata ħaṭṭın buldı ol 12a15

yaʿ nī

yaʿ nī kim bu cennetümde her yaña 19a5

4.1.7. Fiil Çekimi

4.1.7.1. Bildirme Kipleri

-1. Geniş Zaman

1. Tekil Şahıs : -aram, -rem

şor-**aram** 34a1, ṭap-**aram** 20b3, yan-**aram** 38b8, dile-**rem** 24a18

2. Tekil Şahıs : -rsin

iste-**rsin** 25a3

3. Tekil Şahıs : -r, -(u)r, -(ü)r

oĥu-**r** 2a20, eyle-**r** 13a5, bul-**(u)r** 1b6, oĥın-**(u)r** 3b1, bil-**(ü)r** 1b6, dinil-**(ü)r** 3a20

3. Çoğul Şahıs : -arlar, -(u)rlar/-(ü)rler

şor-**arlar** 16b14, ur-**(u)rlar** 36b2, ol-**(u)rlar** 7b9, bil-**(ü)rler** 39b17, ilet-**(ü)rler** 13b10, kıl-**(u)rlar** 22b3

Geniş zaman olumsuzu -maz/-mez eki ile yapılmaktadır.

ol-**maz** 4a3, al-**maz-sın** 43a5, ṭut-**maz** 57a1, bil-**mez** 2a6, gör-**mez** 7a16, getir-**mez-sin** 43a5

-2. Görülen Geçmiş Zaman

1. Tekil Şahıs : -dum, -düm

kı1-**dum** 3a9, var-**dum** 12b10, yaz-**dum** 15b5, bırak-**dum** 38b8, di-**düm** 10a11, eyle-**düm** 24b6

2. Tekil Şahıs : -duñ, -dün

al-**duñ** 43a17, añla-**duñ** 38a14, kı1-**duñ** 3a11, eyle-**dün** 55a22, gel-**dün** 12b11

3. Tekil Şahıs : -dı, -di

yoğur-**dı** 1b9, yaz-**dı** 1b10, kı1-**dı** 2a4, götür-**di** 3a2, maıv it-**di** 3a17

1. Çoğul Şahıs : -duğ, -dük

yoğ-ı-**duğ** 34b5, irgür-**dük** 34a11

2. Çoğul Şahıs : -duñuz, -dünüz

ıuy-ma-**duñuz** 34a4, vir-**dünüz** 34b2, it-me-**dünüz** 34a4, ir-**dünüz** 34b2

3. Çoğul Şahıs : -dılar, -diler

bul-**dılar** 11a12, kal-**dılar** 23b3, kı1-**dılar** 16a15, sür-**diler** 8a2, vir-**diler** 34a10, gel-**diler** 40b2, gör-**diler** 8a2, it-**diler** 16b9

Görülen geçmiş zaman olumsuzu -ma/-me ekleri ile yapılmaktadır.

ol-**ma**-dı 3b2, kal-**ma**-dı 24a17, kı1-**ma**-dı 11b9, öğür-**me**-di 8b10, vir-**me**-di 42a14

-3.Öğrenilen Geçmiş Zaman

1. Tekil Şahıs : -mışam/-mişem

bul-mışam 22b8, kı1-mışam 9a4, ol-mışam 57a12, di-mişem 41a19

3. Tekil Şahıs : -mış/-miş

bul-mış 10a3, bulın-mış 10a20, buyur-mış 13b9, çık-mış 42a19, çıkar-mış 30a8, dürül-miş 38a9, giy-miş 7a5, götür-miş 35b7, it-miş 29b12, vir-miş 13b1

3. Çoğul Şahıs : -mişler

di-mişler 22b2

-4. Belirli Geçmiş Zaman

yaz-**updur** 2a19, bul-**updur** 6a5, bulın-**updur** 17a6, buyur-**updur** 10a17, çık-**updur** 25b9, kıl-**updur** 6b12, ol-**updur** 8b18, tol-**updur** 13a2, bildür-**üpdür** 43b3, der-**üpdür** 26b13, gel-**üpdür** 8b2, gör-**üpdür** 35b2, göster-**üpdür** 35b13, id-**üpdür** 7a1, ir-**üpdür** 15b7, söylen-**üpdür** 30a14

-5. Gelecek Zaman

-ser, -ısar/-iser

söyle-**ser** 30a6, ol-**ısar** 34a16, bul-**ısar** 23b9, ur-**ısar** 17a15, gel-**iser** 20b15, gör-**iser** 23b9, id-**iser-em** 26b22 göster-**iser** 40b6, iç-**iser** 4b13

4.1.7.2. Tasarlama Kipleri

-1.Emir

2.Tekil Şahıs : Ø, -ğıl/-gil

işit 1b5, oñı 1b12, añla 3a15, gör 3a16, bul 4a6, bağla-**ğıl** 17b11, ço-**ğıl** 48a15, otur-**ğıl** 17b21, eyle-**gil** 15b13, gör-**gil** 10a12, gel-**gil** 48a14

3.Tekil Şahıs : -sun/-sün

ol-**sun** 57b17, kıl-**sun** 48a18, eyle-**sün** 48a17, bil-**sün** 41a5, söyle-**sün** 48a17

2.Çoğul Şahıs : -uñ/-üñ, -uñuz/-üñüz

kıl-**uñ** 15b9, tut-**uñ** 11b19, gör-**üñ** 11b20, bil-**üñ** 31a22, döndür-**üñ** 11b20, tut-**uñuz** 19a4, id-**üñüz** 7b17

3.Çoğul Şahıs : -sünler

di-**sünler** 56b10

-2.Şart

2.Tekil Şahıs : -sañ/-señ

oĥı-**sañ** 2a22, kıl-**sañ** 25a7, di-**señ** 58a4

3.Tekil Şahıs : -sa/-se

kıl-**sa** 4a4, var-ı-**sa** 11a18, ol-ma-**sa** 3b10, gel-me-**se** 15a12, bil-**se** 51b17,
dile-**se** 52a3

-3.Gereklilik

Gereklilik kipi, mevcut metinde fiile -maĥ/-mek isim-fiil ekinin ardından “gerek” kelimesi getirilerek, şart kipine “gerek” veya “gerekdür” getirilerek ya da -a/-e istek kipine yine “gerek” kelimesi getirilmek suretiyle üç şekilde gösterilmiştir.

-maĥ/-mek gerek

uy-maĥ gerek 17b12, koy-maĥ gerek 17b12, oĥı-maĥ gerek 43a11, var-maĥ
gerek 46a12, bil-mek gerek 33b1, ir-mek gerek 49a9, yit-mek gerek 23a5, it-
mek gerek 23a5

-sa/-se gerek/gerekdür

yun-sa gerek 17b4, eyil-se gerekdür 18a4

-a gerek/-e gerek

secde kıl-am gerek 22b9, ol-a gerek 48a19, vir-e gerek 41a9

-4.İstek

1.Tekil Şahıs : -am/-em

secde kıl-**am** 20a12, yaz-**am** 32a20, dur-**am** 38a2, eyle-**(y)em** 24a18, vir-**em**
45b21

2.Tekil Şahıs : -asın/-esin

añla-**(y)asın** 2a3, bul-**asın** 3b7, ol-**asın** 3b7, bil-**esin** 2b2, geĥ-**esin** 54a8, gir-
esin 54a10

3.Tekil Şahıs : -(y)a / -(y)e

açıl-**a** 27a4, al-**a** 52b20, kal-ma-(**y**)**a** 2b5, farz id-**e** 4a8, di-(**y**)**e** 34a18, dikil-**e** 51b15, eyle-me-(**y**)**e** 54a8, gel-me-(**y**)**e** 57a18

1.Çoğul Şahıs : -alım

bul-**alım** 40b9

2.Çoğul Şahıs : -asız

tut-**asız** 19a7

3.Çoğul Şahıs : -alar/-eler

bul-**alar** 45b13, kıl-**alar** 16b16, gör-**eler** 24b2, vir-**eler** 34a15, di-(**y**)**eler** 3a15

4.1.7.3.Birleşik Kipler

-1.Hikâye

-1.1.Geniş Zaman Hikâyesi

1.Tekil Şahıs : -rdüm

eyle-rdüm 30b18

2.Tekil Şahıs : -urduñ

bul-urduñ 31b5

3.Tekil Şahıs : -rdı/-rdi, -urđı

oķu-rđı 3a14, azdur-urđı 3b10, eyle-rđi 41b14, söyle-rđi 48a3

-1.2.Görülen Geçmiş Zaman Hikâyesi

3.Tekil Şahıs : -di(y)đi

ey-đi(y)đi 15a22

-1.3.Öğrenilen Geçmiş Zaman Hikâyesi

1.Tekil Şahıs : -mışđum/-mişđüm

tut-mışđum 45b14, yaz-mışđum 55b9, kıl-mışđum 55b9, vir-mışđüm 34a5

3.Tekil Şahıs : -mışdı/-mişdi, -mış ıdı/-miş idi

ko-mışdı 45a12, bul-mışdı 22a13, tut-mışdı 48a3, di-mişdi 22a3, bil-mişdi 47b21, yaz-mışdı 2b9, gel-mişdi 2a12

-1.4.Belirli Geçmiş Zaman Hikâyesi

1.Tekil Şahıs : -üpdüm

vir-üpdüm 34a2

3.Tekil Şahıs : -updı/-üpdü

olın-updı 16b17, bul-updı 26a14, vir-üpdü 33a3

-1.5.Şart Kipinin Hikâyesi

3.Tekil Şahıs : -sa(y)dı/-se(y)di

ol-ma-sa(y)dı 20b15, eyle-se(y)di 16b15, gel-me-se(y)di 3b18

-1.6. İstek Kipinin Hikâyesi

3.Tekil Şahıs : -a(y)dı/-e(y)di

kıla-a(y)dı 3a12, ol-a(y)dı 3a14, bul-a(y)dı 21a12, bil-e(y)di 42a16, iç-e(y)di 15a22, id-e(y)di 21a13

-2.Şart

-2.1.Geniş Zaman Şartı

2.Tekil Şahıs : -rsañ/-rseñ/-riseñ, -arsañ/-erseñ, -urısañ/-ürseñ

oqu-rsañ 2a3, añla-rsañ 6b16, oqu-rsañ 9a10, tanı-rsañ 27a3, dile-rseñ 11b22, eyle-rseñ 25a22, iste-rseñ 10b18, iste-riseñ 1b4, şor-arsañ 2a5, kıla-urisañ

16b6, geç-erseñ 54a9, id-erseñ 19a15, ir-erseñ 17a2, ol-urisañ 55b15, ilet-ürseñ 54a20, bil-ürseñ 49a12

3. Tekil Şahıs : -ursa, -rse

ol-ursa 32b10, eyle-rse 16a3, di-rse 42b6

3. Çoğul Şahıs : -arlarsa/-erlerse, -urlarsa

şor-arlarsa 16a8, id-erlerse 56b16, kııl-urlarsa 44b7

-2.2. Görülen Geçmiş Zaman Şartı

2. Tekil Şahıs : -duñsa

al-duñsa 11b14, añla-duñsa 12a18, bul-duñsa 27a1

4.1.8. Sıfat-Fiiller

-An, -(y)An

kııl-an 26a17, bañ-an+lar 27b15, ol-an+dur 1b8, bul-an+ı 9b9, var-an+dan 9b14, saç-an+dur 10a20, ur-an+dur 20a15, tut-an 21b11, yazıl-an 28b4, oñı-(y)an 4a8, kıılma-(y)an 12a14, oñıma-(y)an+dur 14a16, olma-(y)an 30a2, uyma-(y)an 33b15, bil-en 26a17, götür-en 30a21, yitür-en 30a21, çek-en 53b2, gör-en 13a9, irme-(y)en 23b10, bilme-(y)en+dür 28b5, itme-(y)en 33a18, iste-(y)en 45b12, eyle-(y)en 21b2, görme-(y)en 23b10

-dUK

yaz-duğ+ı 28a14, oñı-duğ+ı 28a14, tut-tuğ+da 2a9, yar-duğ+ı 10b15, var-duğ+ı 10b20, kııl-duğ+da 19b20, toğrat-duğ+ından 5a11, şı-duğ+ı 9b7, ol-duğ+ı 15b16, ol-duğ+mca 15b17, kııl-duğ+ı 36b9, baş-duğ+ından 41a22, alın-duğ+ı 43b6, toğ-duğ+ı 45b5, bil-düg+üñdür 11a4, gel-düg+i 6b1, gör-düg+üñdür 11a4, vir-düg+ince 17a22, göster-düg+i 28b2, it-düg+ini 34a4, irür-dük+lerine 34a12

-acağ/-ecek, -ıcağ

ol-**ıcağ** 22b12, al-**ıcağ** 41a9, tut-**ıcağ** 40a2, eyle-(y)**ecek** 24b5, id-**ecek** 15a14

4.1.9.Zarf-Fiiller

-A

kı-l-a-maz 11a21, ur-a-bilmez 28b19, gel-e virdiler 45b22

-ıcağ, -acağ

koy-ıcağ 40b13, yarıl-**acağ** 25b22,

-(y)ınca

bulma-(y)ınca 10b3, yuma-(y)ınca 43a4

-ken

geçer-ken 13a10

-meden, -medin

gör-meden 38a16, gör-medin 54a9, din-medin 6a14, gel-medin 30b17

-UbAn

uy-uban 8b14, geç-üben 11b20

-p, -(y)Up

oğı-(y)up 43a5, yarad-up 36a1, cem^c ol-up 12a17, yarıl-up 40b7, iç-üp 19a5, mesh id-üp 25b12, fark id-üp 2a9, işid-üp 6a15, yi-(y)üp 19a5, götür-üp 28a18, bilme-(y)üp 30a21, secde id-üp 33a6, gel-üp 50a5

4.1.10. SES OLAYLARI

4.1.10.1.Ses Düşmesi

-1. Ünlü Düşmesi

Daha çok kelimenin ünlü ile başlayan bir ek alması sırasında orta hecedeki dar ünlünün düşmesi durumunda görülen bir ses olayıdır.

burnunuñ 2b7, alnı 6a3, ayrılşa 9a12, oğlandan 12a18, gönlinde 20a13, ağzında 33a10, aslı 43a19, fikrin 51b8

-2. Ünsüz Düşmesi

Metnimizdeki ünsüz düşmesi olayı Eski Türkçedeki kimi kelime köklerindeki bazı ünsüzlerin düşmesinden kaynaklanır. Bunun yanında “*iy*” seslenme edatının sonundaki *y* ünsüzü de bazı beyitlerde vezne uyması için düşürülür.

getür- < keltür- 7a15, otur- < oltur- 17b21, i(y) 13b12, 15b16, 16b21

4.1.10.2. Ses Türemesi

-1. Ünsüz Türemesi

Ünlü ile biten bir kelimededen sonra ünlü ile başlayan bir ekin geldiği durumlarda görülür.

eyle-y-en 5a4, ne-y-e 5b18, olma-y-a 6a1, kimse-y-e 6b22, eyle-y-ecek 24b5, söyle-y-e 24b17, görme-y-esin 53b6, tanı-y-up 54a16, tamu-y-a 55b17, kendü-y-e 57a7

4.1.10.3. Ses Değişmeleri

4.1.10.3.1. Ünlü Değişimi

-1. i>e Değişimi

Metnimizde *i* şeklinde geçtiği halde bugün *e* olarak yazdığımız örnekler şunlardır: yidi 1b15, yir 1b17, id- 2a9, biş 3a17, dinil- 3a20, vir- 3b9, di- 3b11, iv- 4b21, ir- 5b4, nireden 6a13, dinmedin 6a14, it- 6b13, iriş- 9b19, irtede 10a22, gice 10a22, nirde 12b7, iy 17b6, yil 12a9, yi- 20b16, yit- 23a5, tiz 49a21

-2. i>ü Değişimi

Metnimizde *i* şeklinde geçtiği halde bugün *ü* olarak yazdığımız örnekler şunlardır: çünkü 5b7, müşkil 33a18

-3. ı>u Değişimi

Metnimizde *ı* şeklinde geçtiği halde bugün *u* olarak yazdığımız örnekler şunlardır: bulın- 7b7, toğrı 2a5, olın- 3b15

-4. ü>i Değişimi

Metnimizde *ü* şeklinde geçtiği halde bugün *i* olarak yazdığımız örnekler şunlardır: üşte 2b7, kendü 5a17, bellü 9b8, degül 11a15, için 16b10, çevür- 17b15, getir- 18a18, bildür- 24b10, nedür 26a20, iyü 33b23, ilerü 38b8, bizüm 50a6

-5. u>ı Değişimi

Metnimizde *u* şeklinde geçtiği halde bugün *ı* olarak yazdığımız örnekler şunlardır: azdur- 3b10, kapusın 13a20, ayru 15a16, karşı 19b19, artur- 2b11, kaldur- 19b17, yılduz 55a7, yazılı 22a20, ayrulık 31b17, tanuğ 6a20, ayur- 36b14, artuğ 53b18

-6. e>a Değişimi

Metnimizde *e* şeklinde geçtiği halde bugün *a* olarak yazdığımız bir örneğe rastlanmıştır: gerdeninde 8a2

4.1.10.3.2. Ünsüz Değişimi

Metnimizde ünsüz değişmesi ile ilgili olarak sadece z-y değişimine örnek olacak iki örneğe rastlanmıştır: söyle- 10b7, 14b15, 18a15, söylen- 15b1, 30a14, 30a20

4.1.10.3.3. Tonlulaşma

Tonlulaşma olayı, Türkçedeki tonsuz ünsüz olan p,ç,t,k ünsüzlerinin zaman zaman tonlu karşılıkları olan b,c,d,g ünsüzlerine dönüşmesi olayıdır.

t->d-

dört 2a6, düzet- 50a15

-t->-d-

id-e 4a8, bağlad-an 6a1, işid-üp 6a15, yarad-up 48b1, iled-e 18b15, dördün 41a1

Bu örneklerin yanı sıra kelime başında ve ortasında tonlulaşmaya uğramayan örnekler de mevcuttur: tur- 31b23, toğ- 35a8, toğrı 2a5, tuğağün 2b1, toludur 4b11, toğrat- 5a11, tamar 6b14, tuy- 7a5, tol- 13a2, tolağ 19a9

-k->-g-

kirpügi 1b15, melege 2a13, geldügi 6b1, göstermege 7b7, görmege 7b9, şıduğı 9b7, bildüğüdür 11a4, göge 53a7, etegin 56a10

-k->-ğ-

ışığa 2a9, tuğağün 2b1, olmağa 3b15, kılmağa 3b18, yaprağı 6a1, ayağa 7a9, yarduğı 10b15, varduğı 10b20, ayruğında 15a5, kulluğçün 15b20, şadıqlığı 21b12, tanuğuz 34a17, aşıklığa 55b19, varlığın 56a3

-k>-ğ

açuğ 35a8, ayağ 35a8, toprağ 2a17, ağ 2b13, ırmağ 4b4, kulağ 9a3, tuğağ 9a12, çoğ 15b1, ırağ 19a9, tolağ 19a9, yanmağ 21b12, turağ 49a1

4.1.10.3.4.Sızıcılışma

-k->-h-

oñı- 1b12, dañı 1b17, yañşı 3a9, yoñsa 5a1, bañandur 5a12, arñasında 10b16, oñıt- 13a13, çıñ- 18b18, yıñ- 18b18, oñın- 20b11, añıt- 25b19, fāñir 38a11, yañın 38a17, qorñudan 40b9, uyañda 55a14, yañşırañ 57a17

-k>-h

yoñ 2b20, bañ- 10b10, çoñ 18b11, artuñ 53b18

b->-v-

var 3a3, vir- 3b9, var- 6b4

4.1.10.4. Hece Kaynaşması

Metnimizde hece kaynaşmasına uğrayan birleşik kelimeler şunlardır :

niçün < ne için 5a3, neyle- < ne eyle- 57b20, kendüzi < kendü öz 23a18,
k'ol- < ki ol- 6b21, k'anı < ki anı 7a7, k'adem < ki adem 7a21, k'ey < ki ey
24a14, k'ol < ki ol 33a16

4.1.10.5. Ünlü Uyumu

4.1.10.5.1. Dil Uyumu

Büyük ünlü uyumu ya da kalınlık-incelik uyumu olarak da adlandırdığımız bu ses olayı, Türkçenin her devresinde karşımıza çıkmıştır. Türkçe bir kelimenin ilk hecesi kalın ünlü ile başlıyorsa devamında kalın ünlü, ilk hecesi ince ünlü ile başlıyorsa devamında ince ünlü gelir. Türkçenin her döneminde görülen bu uyum incelemiş olduğumuz metnimizde de mevcuttur. Metnimizde bu dil uyumu ile ilgili birkaç örnek şöyle sıralanabilir:

bildügüdüdür 11a4, baḡandur 5a12, olma-y-a 6a1, kimse-y-e 6b22, eyle-y-ecek 24b5,
bıraḡ-dum 38b8, buncılayın 3a7, birisidür 2a16, yüzindedür 3b5

4.1.10.5.2. Dudak Uyumu

Küçük ünlü uyumu olarak da bilinen dudak uyumu, düzlük-yuvarlaklık bakımından oluşan uygunluğu ifade eder. Türkçe bir kelimenin ilk hecesindeki ünlü düz ise takip eden hecenin ünlüsü de düz olur. Kelimenin ilk hecesindeki ünlü yuvarlak ise takip eden hecenin ünlüsü ya dar-yuvarlak ya da düz-geniş olur. Eski Anadolu Türkçesinde bazı eklerin sadece yuvarlak, bazılarının ise sadece düz ünlülü olmasından dolayı metnimizde dudak uyumu, dil uyumu kadar sağlam değildir.

yolını 1b6, bilür 1b6, melegüñ 1b7, ḡaḡkuñ 1b8, gelmişdür 1b19, kılmışdur 2a8,
birisidür 2a16, yazupdur 2a19, altındadır 2b1, kıldum 3a9, oḡınur 3b1, yüzindedür
3b5, birdür 3b12, üstinde 6b19, açılın 7a8, günidür 16b7

4.2.DİZİN

A

- ā : Osmanlı alfabesinin ilk harfi olan elif harfidir.
ā.+dur 8a22
- āb (Far.) : Su.
ā. 7b11, 42b17, 50a21
ā. (ā. u nār) 4b8, 22a7, 43a2, 54b12
ā. (ğayr-ı ā.) 7b7
ā. (hāk u ā.) 26a5, 27a9, 31a6, 50a15
ā. (ā. u kil) 48b4
ā.+dur 42b18
ā.+la 7b10
- āb-dār (Far.) : Parlak.
ā. (dürr-i ā.) 4b5, 4b18
- ābād (Far.) : Mamur, şen, bayındır.
ā. (zulmet-i ā.+ı) 41b20
a.-a 27a4, 38b10, 42a4
a.-dı 16b12, 18a6, 18b9, 22b18, 22b5, 26b1, 27b9, 33a15, 41a23, 45a1, 45a13, 48b6, 56a15, 5a5
a.-sun 7a8
- açug : Açık.
a.35a8, 36b8, 46a14
- ‘aceb (Ar.) : Hayret, şaşılacak şey.
‘a. 13a9, 33a14
- ‘acīn (Ar.) : Yoğrulmuş şey, hamur, macun.
‘a. kıl- 21b2, 27a7, 28a4, 30b8, 31b3, 34b16, 37b8, 38b20, 39b3, 39b12, 42b23, 43a20, 44a9, 44a20, 52b6, 55b9
- aç- : Açmak.
a. 50a3
a.-ar 25b20, 25b20, 25b20
a.-dı 11b11, 12b6, 19a3, 25b8, 26b16, 44a10, 6a9, 6a9
a.-dılar 13a20
a.-madı 12a20
- açıl- : Açılmak.
- ad : Ad, isim.
a.32b19
a.+a 30b17
a.+ı 25a10, 26b7, 38a3, 47a14
a.+ıdur 1b3
a.+ıla 33a1, 33a2
a.+ın 26b2, 28b7, 33a5
a.+ımı 41b7, 49a8, 52b7

a.+lu 10b5	39b20, 39b3, 39b6, 39b9,
a' dād (Ar.) : Sayılar.	3b11, 3b14, 3b16, 3b23, 3b3,
a.+ı 10a6	40a3, 42b22, 42b23, 43a10,
Ādem (Ar.) : İlk peygamber.	43a14, 43a8, 43b10, 43b18,
Ā. 11a13, 11a16, 11b6, 12a14,	44a20, 44a7, 44b13, 45a7,
12b15, 12b16, 13b18, 13b2,	45a7, 45b19, 45b4, 46a2, 46a3,
14a11, 14a15, 14a2, 14a5,	47a19, 47b9, 48b4, 49a17, 4a9,
14a6, 14b16, 14b17, 14b20,	50a17, 50a20, 50a8, 50b20,
15a18, 15a9, 15b5, 16b10,	51a13, 51a4, 51a5, 56a16,
16b8, 17a7, 18a8, 18b8, 19a1,	6a18, 6a8, 6b1, 7a4, 7b12,
19a16, 19a3, 19a4, 19b10,	7b16, 7b21, 8a23, 8b17, 8b18,
19b14, 19b17, 19b5, 19b8,	8b20, 9b1, 9b11, 9b17, 9b22
1b2, 1b6, 1b6, 1b7, 20b1,	Ā.+çün 47a6
20b17, 20b3, 20b4, 21b13,	Ā.+de 1b11, 20a13, 20b6,
22b23, 22b4, 23a10, 23b13,	35b2, 43b5, 4a18, 6a7, 6b12,
23b22, 23b8, 24b17, 26a1,	7a11, 7b14
26b2, 27a18, 27a18, 27a7,	Ā.+den 11a15, 11b8, 14a10,
28a8, 28b6, 28b7, 29a16, 2a13,	14a12, 17a18, 17b7, 18b13,
30b14, 30b17, 30b2, 31a14,	19a2, 20a11, 21a8, 23b21,
31a15, 31a21, 31a8, 31b13,	25b10, 25b2, 27a21, 28a7,
31b15, 31b16, 31b17, 31b3,	31a9, 3b4, 45b13, 49a16, 4a16,
31b3, 32a11, 32a17, 32a2,	56a19, 56a21, 8a17, 8b10, 8b2,
32b1, 32b2, 33a5, 34b16,	8b23, 8b8
34b18, 35a20, 35a21, 35b12,	Ā.+durur 31a10
35b14, 35b15, 35b15, 35b16,	Ā.+dür 10a10, 10a10, 11b15,
36a11, 36a9, 36a9, 36a9, 37b8,	12b14, 12b22, 17a13, 18a20,
38a13, 38b15, 38b16, 39a15,	20b18, 23a8, 26b17, 27a19,
39a15, 39a5, 39a8, 39a8,	2a4, 2b14, 32b3, 34b21, 35b16,

41b9, 46b20, 46b4, 50b5,
 56a19, 7a9, 7b20
 Ā.+e 11a20, 11b14, 13b20,
 16b10, 18a7, 18b16, 19b16,
 20a10, 27a2, 39a1, 3a3, 45b5,
 8b12, 8b14
 Ā.+i 26b3, 28b2, 41a8, 48b18,
 50b7, 7a13, 7b15
 Ā.+idi 27b3
 Ā.+le 12a19, 17a14, 34b11,
 43a1
 Ā.+üñ 10a1, 10a12, 10a3,
 10b9, 11b11, 11b9, 13a11,
 13a19, 13a9, 14b10, 14b18,
 14b18, 14b4, 15b11, 17b8,
 18a11, 18a21, 19a17, 19b12,
 19b13, 19b2, 19b9, 1b14, 1b3,
 1b9, 20a17, 20a20, 20b20,
 20b8, 20b9, 21a11, 21a3,
 21b16, 21b5, 21b6, 22a1,
 23b12, 23b18, 23b5, 23b6,
 25a19, 25a5, 25a7, 25a9,
 26a12, 26a4, 26b10, 26b14,
 27a17, 27a3, 27b1, 27b19,
 27b8, 27b9, 29b17, 29b17,
 2b21, 30a18, 30a22, 30b1,
 30b20, 30b3, 30b8, 31a12,
 31a22, 31a22, 31a7, 31b14,

32b4, 32b8, 32b9, 33a10,
 34b19, 35b17, 35b3, 37b3,
 38b20, 39a10, 39a13, 39a4,
 39a9, 39b11, 39b12, 3a1, 3a20,
 3b7, 3b8, 41b12, 41b14, 43a12,
 43a16, 43a19, 43a20, 43a21,
 44a3, 44a4, 44a8, 44b1, 44b11,
 44b17, 44b7, 45b2, 46a17,
 46a7, 46a9, 46b13, 46b19,
 47a12, 47a21, 47a7, 47a9,
 47b14, 47b2, 47b6, 47b8,
 48a10, 48b2, 48b6, 49a20,
 49b7, 4a11, 4a12, 4a13, 4a3,
 4b1, 50b16, 50b5, 50b6, 50b8,
 51a17, 51a21, 51b14, 52a1,
 52a12, 52a14, 52b6, 53a15,
 54a17, 54a19, 54a3, 54a6,
 54b2, 54b6, 55a9, 56a20, 56b2,
 2a18, 5a21, 5b14, 5b15, 5b19,
 5b20, 5b4, 5b5, 5b5, 5b6, 5b9,
 6a11, 6a19, 6a20, 6a21, 6a3,
 6a9, 6b17, 6b2, 7a18, 7a5,
 7b13, 8a11, 8a9, 8b16, 9b15
 Ā.+üñdür 23b8, 24a6, 44a6,
 44b10

ādemī (Ar.) : Ademoğlu.

ā. 11a17, 11b21, 12b19, 1b4,
 22b10, 23b19, 24a5, 26b16,

- 27b2, 28a19, 28a3, 33b13,
42a14, 43a16, 47b17, 48b1,
50b7, 56b20, 9b17
ā.+den 29a6, 8b12
ā.+di 7a10
ā.+dür 29b8
ā.+lerden 23a21
ā.+nüñ 26b11, 32b7
ā.+señ 11b14, 19a12, 29a15,
33b1, 43a16, 43a16
ā.+ye 25b13, 33b17, 33b3,
57a3, 5b8
ādemī-zād (Ar. Far.) : İnsanoğlu.
ā. 11a15, 44b12, 48a7, 48b15
ā.+uñ 23b16, 23b16, 24a5,
25a14, 25b18, 33a8, 33b11
ādemoğlı (Ar. T.) : İnsanoğlu.
ā. 44b10
ā.+la 26a13
ā.+yla 24b13, 47b6
‘ādil (Ar.) : Doğruluk gösteren,
doğru.
‘a. 34a7
ādīne (Ar.) : Cuma günü.
ā. 10a2, 10a2
‘adl (Ar.) : Doğruluk.
‘a. 5a19
‘adn (Ar.) : Cennet.
‘a. 4b4
‘a.+uñ 25a21
āfitāb (Far.) : Güneş.
ā. 25b8, 25b16, 42a1, 52a2
ağ : Ak, beyaz.
a. 24b11, 25b11, 2b13, 41a15,
41a17, 48b2
a.+dan 40b14
āgāh (Far.) : Bilgili, haberli, uyanık.
ā. 58a2
ā.+dur 47a10, 5a4
ağberliğ (Ar. T.) : Çok tozlu.
a.+ıla 53b8
āgeh (Far.) : Bilgili, haberli, uyanık.
ā. 4a6
ağız : Ağız.
a.24b17, 9a3
a.+ında 33a10
ağla- : Ağlamak.
a.-r 12b19, 12b20
ağ- : Akmak.
a.-ar 13b13
‘ahd (Ar.) : And, yemin.
‘a. 26a17, 29a6, 45b14, 45b16
‘a.+ı 26a13, 26a15, 26a16
‘a.+i 24b13

‘ahd-nāme (Ar.Far.) :Anlaşma şartlarını ve iki tarafın imzasını taşıyan kağıt.	31b17, 31b8, 32a11, 32a8, 33a13, 33b17, 33b2, 33b20, 34a14, 34a15, 34b4, 36b1, 36b5, 37a2, 38b7, 39a18, 39a8, 39a8, 39b6, 39b9, 40a15, 40a16, 42b18, 44b3, 49b11, 49b3, 50a19, 50a23, 51a8, 52a2, 52b8, 53a12, 50b18, 54b5, 6b5
‘a. 45b18	
‘a.+i 24b14	
‘a.+yi 45b15	
aḥī (Far.) :Kardeş, dost.	
a.38a13	
āḥir (Ar.) :Son, nihayet.	
ā. 26a20, 20b1, 35b16, 35b22, 37a17	a.+çün 34b12, 37a15
	a.+de 43b18
āḥirīn (Ar.) :Sonrakiler, sonlar.	a.+den 13b11, 32a17, 49b16
ā. 13b6, 32a14, 35a13, 39a20, 47a22	a.+dür 33b14, 36b19, 39a15, 39b8, 6a18
aḥīt- :Akıtmak.	a.+e 12b16, 14a18, 17a17, 26a7, 31a16, 31b6, 33a20, 34b22, 35a20, 37a19, 39a5, 41a10, 56a4, 6b4, 1b19
a. -dı 25b19	
aḥir (Ar.) :En son, en sondaki.	
a. 9a19	
Aḥmed (Ar.) :Hz. Muhammed.	a.+edür 28b14, 39a11
a. 10b14, 12a11, 12b15, 14a17, 14b15, 15a20, 15b2, 16a1, 16a20, 16a21, 16b7, 16b8, 16b9, 17a19, 18a15, 18a8, 19b6, 19b10, 20a6, 22b12, 25b11, 25b17, 25b9, 26a17, 26a18, 26a21, 26a8, 26a9, 26b3, 27b12, 28a21, 28b16, 29a5, 31a15, 31b13, 31b16,	a.+i 18a13, 24b16, 24b8, 31a19, 33b21, 34b11, 35a19, 36b4, 37b5, 41a23, 42a22, 42b14, 45b1, 47a17, 53b2, 7a17
	a.+le 13b1
	a.+ün 10a16, 10a9, 12a19, 13b14, 14a20, 15a15, 1b13, 25b4, 27a8, 31a17, 32a17,

- 33b5, 33b6, 38b6, 39a3, 39a6,
39b15, 39b22, 44a15, 49b21,
6b2, 6b3, 1b19, 2a3
a.+üñdür 15b7, 43a1, 44a14
- aḥsen (Ar.) :Pek güzel.
a. 21b17, 48b16
- aḥsen-i taḫvīm (Ar.) : Mec. insan.
a.+den 35b12
- ‘aḫd (Ar.) :Bağlama.
‘a. 36b21, 37a3
‘a.+in 16b14
- ‘aḫl (Ar.) :Akıl, us.
‘aḫl-ı kül : Mec. Cebrail 31a19
‘a. 13b4, 17b9, 34a5
‘a.+uñ 38a14
‘a.+uñı 57b3
- ‘ākıl (Ar.) : Akıllı kimse.
‘a.+a 35a5, 37a19
- aḫṣā (Ar.) :Son, en son, uzak.
a. 12a21
a.+ya 12b4, 12b4
- aḫsām (Ar.) :Parçalar, bölümler.
a.+ıdur 43b23
- al- :Almak.
a.-a 52b20, 55a18, 11b18,
8a18, 8a19
a.-dı 21b1, 24b14, 31a15,
42a14, 43a23, 44a8
- a.-duñ 43a17
a.-duñsa 11b14, 28b18, 41a13,
41b11, 47b13
a.-ıcaḫ 41a9
a.-mağın 42b4
a.-mayaydı 20b12
a.-mazsın 43a5
a.-mıṣdur 33a7, 43b11
a.-ur 23b21, 25a21
a.-urdu 31b9
- a‘lā (Ar.) : Yüksek.
a.21b8, 56a6
- ālāyış (Far.) :Depdebe, tantana,
gösteriş.
ā.+den 56a10
- ‘alāa‘d-dīn (Ar.) :Din büyüğü.
‘a. 58a19
- ‘alem (Ar.) : 1.Nişan, alamet, 2.
Bayrak, sancak.
‘a. 15b10, 15b8, 16a19, 19a14,
22b9, 29a4, 32a14, 32a3, 49b9
‘a.+i 48a5
- ‘ālem (Ar.) :Dünya, cihan.
‘a. 13b6, 18b20, 26b2, 40b11,
45a15, 49a17
‘a.+de 18b7, 30a15, 47a14,
53b22, 54a4, 5a10, 7a7
‘a.+den 51b8, 53a5

‘a.+dür 8b22	Allāh (Ar.) :Tanrı.
‘a.+e 22a21, 38a22	a.17b18, 23b19, 26a2, 34b4,
‘a.+i 14a20, 33b13, 45a17,	37b12, 44b20, 57b3, 6a4
54a1, 7b15	a.+a 57b19
‘a.+inde 24a10, 52a8	a.+dur 5a4
‘a.+le 38a22	a.+ı 17b18
‘a.+üñ 15b11, 19b12, 1b3,	a.+uñ 13a16, 22b17, 23b22,
21b6, 29b13, 31a12, 45a14,	4b14, 53a3
46a9, 47a21, 53a15, 54a19,	‘allāmü’l-guyüb (Ar.):Görünmeyen
54b6, 5b14, 6b17, 8b21	şeyleri bilen, Allah.
‘ālem-nümā (Ar.Far.) :Dünyayı	‘a. 3a6
gösteren.	‘alleme’l-esmā (Ar.) :Bütün isimleri
‘a. 7a14	bilme.
‘ālī (Ar.) :Yüce, ulu.	‘a. 11b1, 13a13, 19b18, 23b17,
‘a. 44b2, 52a9	2a14, 42b22
alın :Alın, yüzün kaşlarla saçlar	‘a.+dür 11a16
arasındaki bölümü.	‘a.+ya 12a4
a.9a18	‘a.+yı 13a17, 36a13
a.+ı 6a3	alt : Alt.
a.+ıdur 2b3	a.+ında 13b13, 2a11, 2b4, 2b5,
a.+ına 10b10	32a1, 32a2, 32a5, 36a6, 48a5,
a.+ında 10b9	4a19, 53a12, 6b1, 9a21, 9b18
a.+ınuñ 10b11, 40b13, 41a15	a.+ındadır 2b1
alın- :Alınmak.	altı : Altı.
a.-duğı 43b6	a.16b15, 2a11, 2b11, 2b13,
‘alīm (Ar.) :Çok bilen[Allah’ın	2b13, 31b7, 37a4, 53a17,
sıfatlarındandır].	54b18, 55a2, 55a2, 6b18, 6b19,
‘a. 19b6, 6b4	9a11, 9a15

- a.+ca 16b16
a.+da 53a17
a.+nda 9a11
a.+sın 16b3
a.+ya 16b17
- altmış : Altmış.
a. 43b20, 53a9, 54a21, 54b10,
54b12, 54b12, 54b13, 54b2,
54b21, 55a10, 55a2, 55a2,
55a3, 6b18, 6b22, 7a1
a.+dan 54b3
a.+dur 54a19, 54a21, 54a22,
54a22, 54b1, 54b12, 54b14,
54b17, 54b18, 6b12, 6b14
- ‘ām (Ar.) :Sene, yıl.
‘a. 24b18, 32a19, 35a7, 36a4,
40a7, 40b8, 45b10
- ‘amā (Ar.) :Manevi körlük,
bilgisizlik.
‘a. 14a16
- a‘māl (Ar.) :İşler.
a.+i 53b14
a.+ini 53b3
- ‘amel (Ar.) : Niyet.
‘a. 16b18, 53b20, 53b21, 54a3
- āmīn (Ar.) :Öyle olsun, yâ Rab
duamızı kabul eyle!
â. 37b21
- ammā (Ar.) :Ama, fakat.
a. 43a3
- ‘anber-bār (Ar.Far.) :Güzel koku
saçan.
‘a.+la 48a4
- ana : Anne.
a. 33a1, 33a2, 33a2, 33a4
a.+dan 25b18, 35a8, 36b7,
36b8
a.+lar 32b6
a.+sı 32b7
- anca :O kadar, öyle.
a. 50a22
a.+dur 49b17, 5b7
- ancılayın : Onun gibi, o kadar.
a. 2a8, 49b10, 51b5, 54a22,
55a1, 6b16, 7a2
a.+dur 54b18, 55a21, 6b15
- ançünān (T.Far.) : O şekilde, öylece.
a.24a7
- anda :Onda.
a. 15b1, 15b2, 15b3, 18b6,
19a7, 20b16, 20b20, 24b10,
24b17, 29b12, 29b18, 29b18,
30a19, 30b12, 30b18, 39a15,
39a17, 39b9, 40a22, 42b5,
43b25, 43b9, 45a5, 45a9, 45b5,
47a8, 48a12, 48a13, 48a14,

48a15, 48a16, 48b3, 49a10, 49a21, 49a9, 52a12, 52a13, 53b1, 55a7, 5b22, 7a22, 7a23, 7b1, 7b15, 9b16, 9b18 a.+dur 44a11		a. 29b2, 5b16
andan :Ondan.	anı	:Onu.
a. 10b2, 11a21, 11b1, 12a16, 13b2, 13b20, 13b3, 13b7, 15b18, 16a21, 16b22, 18b8, 21a15, 22a19, 22b4, 23b12, 26a8, 26a9, 26b5, 26b6, 26b9, 27b4, 29a10, 29a11, 29b7, 31a14, 31b11, 33a13, 33b13, 34b5, 35b19, 35b20, 36b15, 37a2, 39a13, 39a7, 39b11, 39b16, 40b3, 40b9, 41b16, 41b16, 41b20, 42a2, 42a2, 42a3, 43a11, 44a10, 44b3, 45a7, 45b18, 45b4, 46b15, 46b18, 46b7, 48a6, 48b11, 48b14, 48b15, 49a13, 49a17, 49b11, 49b13, 49b3, 50a19, 50a23, 50a8, 50b14, 52a12, 52a4, 52b14, 52b8, 54a6, 54b5, 54b7, 55b7, 56a3, 56a4, 56b15, 57a16, 58a7, 58a7, 58b1, 7b3, 9b14		a. 11b2, 13b4, 13b9, 14a14, 16b20, 16b21, 19a1, 19a10, 19a9, 21a16, 21b14, 21b9, 23b9, 23b9, 24b10, 24b12, 24b15, 24b4, 26b4, 29a18, 29a18, 2b4, 30a8, 32a1, 32a20, 37a22, 3a15, 42a23, 42a5, 43a5, 44a9, 45a11, 47a18, 50b22, 50b3, 51b7, 52b2, 52b3, 53a19, 54b9, 55b12, 56b10, 58a21, 5a4, 6a12, 6b11, 6b12, 6b19, 7a10, 7b11, 7b4, 8a2, 8b10, 8b8, 8b9, 9b20
anga :Ona.	anıñla	:Onunla.
	anlar	:Onlar.
		a. 2a13
		a. 10b7
		a.+dan 56b17
		a.+uñ 34a4, 34a4, 35b10, 5a16
	anlaruñçün	:Onlar için.
		a. 35a10
	ansuz	: Onsuz.
		a. 3b2
	anuñ	:Onun.
		a. 10b16, 13b13, 13b5, 15a1, 20a15, 20a15, 20b4, 21a4,

21b11, 22b4, 22b9, 23b15, 23b8, 25a10, 25b20, 26a8, 27a10, 27b17, 28b6, 29a1, 29a15, 30a16, 31a2, 31a3, 31b4, 33a5, 38a22, 39a17, 40a1, 40a10, 40a13, 40a13, 40a8, 40b5, 40b8, 41a12, 41b21, 42a4, 42b22, 44b18, 45a10, 45b5, 46b21, 46b22, 48b20, 48b4, 4a19, 50b15, 51b18, 55b9, 56a5, 56a5, 57a17, 5a18, 5a7, 6a2, 7a1 a.+dı 26b6 a.+dur 12b18, 18b7, 30a15, 41b19 a.+la 19a6, 26b20, 29a4, 4a15, 40a16, 40b1, 40b18, 54a1, 57b12 anuñçün :Onun için. a. 10a19, 10b1, 11a20, 12b2, 12b3, 12b9, 13b19, 14a10, 15b11, 15b17, 15b19, 15b5, 16b15, 17a12, 17a19, 17b5, 18b3, 19b20, 20b1, 21b6, 22a4, 22b15, 24b18, 24b7, 25a10, 25a16, 25b19, 26b15, 26b16, 26b18, 26b7, 27b1, 28a11, 28a4, 28a6, 28b6, 28b7, 29a11,	29a2, 29a21, 30a13, 30a20, 30b2, 30b21, 30b4, 32b19, 32b20, 32b21, 32b23, 33a20, 34b20, 35b13, 35b19, 35b4, 36a1, 36a13, 36a15, 36b11, 39b12, 41a9, 41b8, 42b1, 43b11, 43b25, 44b19, 4b16, 51a21, 53b4, 56a2, 56b3, 5a14, 7a21, 7b2, 7b6, 8a4, 8a6, 8b12, 8b21, 3b21 a.+dür 10a9, 15b15, 16b21, 21b1, 29b11, 45a3, 46a1, 47a2, 9b2 aña :Ona a. 11b19, 11b20, 12b14, 12b15, 12b16, 12b2, 12b21, 13a13, 13b11, 13b17, 13b19, 13b2, 13b4, 14b7, 14b7, 15b4, 16a2, 17b8, 18a17, 19a9, 20a11, 21a13, 21b10, 21b14, 21b7, 22a17, 22b1, 22b2, 22b2, 22b21, 22b3, 23a5, 23b14, 24b10, 24b14, 24b19, 24b19, 25a11, 25a16, 25b12, 25b21, 26a2, 26b15, 26b15, 29a2, 29b10, 29b16, 29b18, 29b18, 29b20, 29b3, 29b4, 29b5, 29b9, 30a10, 30a20, 30a3,

- 30a4, 30a7, 30a8, 30b13,
30b14, 30b15, 30b6, 31a20,
32a21, 32a22, 32b17, 32b19,
32b20, 33a1, 33a16, 33b16,
34a21, 34b14, 34b21, 35a2,
36b17, 38a13, 38a17, 38b19,
3a3, 40a3, 40b3, 41a20, 41b17,
42b7, 43a22, 43a9, 44b2, 44b6,
44b7, 45a13, 45a2, 45a6, 45b6,
46a10, 46a3, 46b12, 47a14,
47a15, 47a4, 48a12, 48a17,
4b20, 51a10, 51b8, 52a17,
53a2, 54b1, 57b21, 58a18, 5a7,
5b1, 5b8, 6a14, 6a20, 6a5, 6a8,
6b7, 7a17, 7b18, 9b1
a.+dur 30b16
añla- :Anlamak.
a. 10a11, 11a9, 11b21, 17a11,
18b5, 26a6, 27a19, 38b14,
3a15, 43b10, 48a16, 4b10,
53a15, 57a17, 8a16, 9a14
a.-dı 23b12, 49a19, 49a8
a.-duñ 38a14
a.-duñsa 12a18
a.-r 53a13
a.-risañ 7a9
a.-rsañ 6b16
a.-ya 30a2, 38b6, 55a15
a.-yasın 2a10, 2a3, 41b11,
47b13, 52a19
ara :Aralık, mesafe.
a. 23a21, 34a10
a.+da 3b12, 15a6, 23a18,
30a14, 33b23, 36b10, 38a16,
38b9, 51b19, 58a2
a.+dan 15b2, 42a19, 45b13
a.+larından 31b17
a.+sın 9a10
a.+sında 10b5, 25b1, 26b20,
27a6, 2b9, 39b22
a.+ya35a7
a^crāf (Ar.) :Cennet ile cehennem
arasındaki bir yer.
a. 10b3, 10b5
a.+dur 10b4
^caraf āt (Ar.) : Mekke civarında
bulunan mukaddes dağ.
^ca. 49a10, 49a9
ārāyīş (Far.) : Süsleme, süsleniş.
a. 47a15
arḥa : Arka.
a.+ñı 17b18
a.+sın 13b1
a.+sında 10b16
arıt- : Arıtmak, temizlemek.
a. 17b11

- ‘ārīz (Ar.) :Yanak.
 ‘a. 10a14, 3a15, 3b13, 40b22,
 4a7, 4a8, 50b21
 ‘a.+ı 3b12
 ‘a.+ında 2a7, 3a12
 ‘a.+uñ 2b1
- ‘ārīf (Ar.) :Bilen, bilgili.
 ‘a. 35b20, 3b22, 55a15
 ‘a.+i 14a1, 26a17, 58a15
- ‘ārīfān (Ar.Far.) :Arifler, bilgililer.
 ‘a. 39b17
- ‘arş (Ar.) :Dokuzuncu gök.
 ‘a. 35a21, 35b3, 36a4, 36a7,
 38b17, 47b19, 57a2, 7b11,
 9b17, 9b18
 ‘a.+a 10a7, 36a10
 ‘a.+dur 48a6
 ‘a.+ı 14a6, 14a8, 14b14,
 17a15, 1b11, 1b12, 25b23,
 35b17, 35b17, 35b19, 35b22,
 35b6, 36a11, 36a14, 36a15,
 36a3, 36b5, 38b16, 42b17,
 42b18, 49a15, 49a16, 4a13,
 53a12, 53a15, 53a21, 53b2,
 56b20, 56b3, 56b5, 9b22, 4a6,
 56a20
 ‘a.+ıdur 35b11
 ‘a.+ına 56a17
- ‘a.+ında 35a3, 56b6
 ‘a.+ından 35a16, 36a19, 36b9,
 4a13
 ‘a.+ından 36a22
 ‘a.+ını 35b7, 36a1
 ‘a.+mış 36a2
 ‘a.+uñ 10a5, 36a6, 53a18,
 9b21
 ‘a.+uñdur 10a5
- ‘Arş-nāme (Ar.Far.) :Fazlullah
 Hurufi’nin eseri.
 ‘a. 57a1
- arşun : Tahminen omuzdan parmak
 ucuna kadar olan mesafe.
 a. 48a21, 49b22
- artuĥ : Artık, başka.
 a. 53b18
- artur- : Yükseltmek.
 a.-ma 2b11
- arż (Ar.) :Yer, yeryüzü.
 a.44b18
 a.+ı 40a22, 44b18, 44b20
- ‘arż (Ar.) :Gösterme, bildirme,
 önüne koyma.
 ‘a.12a17, 14a18, 14b15, 16a2,
 24a20, 26b21, 28a19, 31a20,
 37a21, 39a22, 48a13, 48a18,

- 51a16, 54b8, 57a14, 9b19,
16a1, 45a5
‘a.+a 15b20, 42a7
- ‘aşā (Ar.) :Dervişlerin taşıdıkları
sopa.
‘a. 40b13, 40b5, 41a15
‘a.+ıla 40b10
- aşābi ‘ (Ar.) :Parmaklar.
a.37b5, 37b6
- āsāyiş (Far.) :Rahat, huzur.
ā. 47a15
- aşfiyā (Ar.) :Samimi dostlar,
azizler.
a. 11a12, 21b10, 23b23, 34a19,
47b4, 48b14
- aşhāb (Ar.) :Sahipler, malik ve
mutasarrıf olanlar.
a. 13a17, 39b13
a.+ı 40a6
- aşl (Ar.) :Asıl, temel, esas.
a.19b12, 25a12, 32b4, 32b5,
44b6, 47a8
a.+a 47a7
a.+ı 16b4, 25a13, 32b17, 32b2,
32b5, 37b11, 37b22, 42a4,
43a19, 43a3, 45a6, 46b3, 47a7,
48b13, 51a4
a.+ıdur 11a21, 41b8, 45b6
- a.+umı 20a12
a.+ımı 42a16
- āsumān (Far.) : Gök, sema.
ā. 13a20, 13a4, 28a3, 38a10,
42a1, 53a10, 6b18
ā.+ı 12b12, 12b5
- aşvāt (Ar.) :Nida, ünlem.
a.+uñ 58a1
- ‘āşık (Ar.) :Birine, bir şeye tutkun.
‘ā. 18b4, 18b6, 22b11, 22b22,
23a14, 23a15, 23a15, 23a18,
24a9, 28a15, 28b1, 28b1, 4b20,
55b11, 55b11, 56a1, 56a10,
56a7, 5a16, 5a4, 5a7, 5a9
‘ā.+dur 4b14, 4b14, 55b21,
55b6, 56a11, 5a17
‘ā.+ı 22b12, 28a15, 4b17,
51b16, 51b19, 55b18, 55b19,
55b20
‘ā.+ıdur 23a20, 51b15, 51b20,
56a12
‘ā.+ına 18b10
‘ā.+ısañ 18a13, 56a1
‘ā.+lara 57a2
‘ā.+laruñ 56a13
‘ā.+sa 51b8
‘ā.+um 55b7
- ‘āşıklıĝ (Ar.T.) :Aşık olanın durumu.

- ‘ā.+a 55b19
- ‘ā.+ı 21b12
- āşikār (Far.) :Belli, açık, meydanda.
- ā. 10a14, 10b17, 11b12, 14a10, 15a12, 15a5, 15b16, 16a13, 16b22, 17a11, 17a15, 17b4, 18a5, 19a7, 19b3, 19b5, 1b17, 20a3, 20a8, 20b10, 20b17, 22a16, 23b22, 24b15, 24b5, 25a5, 26b14, 27b4, 29a7, 2a11, 2b11, 2b13, 2b6, 31b13, 31b21, 31b8, 32a13, 32a16, 32a6, 32a7, 32b17, 33a12, 33a2, 33b17, 35a20, 35a6, 35b6, 35b8, 36a21, 36b11, 36b15, 37b1, 37b19, 38b4, 39a19, 39b1, 39b11, 39b16, 39b5, 39b9, 3a16, 3a18, 3a8, 3b16, 40a16, 40b12, 40b14, 41a7, 41b1, 41b10, 42a2, 43b3, 43b4, 44a15, 45a7, 45b18, 45b4, 45b4, 46a6, 46b18, 46b5, 46b9, 47a18, 48b15, 48b17, 48b5, 49a13, 49a3, 49a4, 4a11, 4a19, 4b18, 4b2, 4b4, 50a12, 50a21, 51a21, 51a5, 52a15, 52b18, 54a1, 54a3, 56b12, 56b15, 57a3, 57a6, 57a7, 57b3, 5b20, 6a10, 6a12, 6b11, 7a20, 8a8, 9a5, 9b2
- āşikārā (Ar.) :Belli, açık, meydanda.
- ā. 2b10, 33b22, 42a6, 45b11, 51a12, 56b1
- āşinā (Far.) :Bildik, tanıdık.
- ā. 33b4
- at : Binme, yük taşıma v.b. hizmetlerde kullanılan bir hayvan.
- a.+uñ 10b8
- ata : Ata, baba, ced.
- a. 12a15, 12a18, 13a12, 17b6, 18b17, 19a12, 19b1, 23b10, 23b4, 30a21, 31b2, 32a7, 34b10, 45b11
- a.+dan 13a15, 44b12, 6a14
- a.+dandur 33a5
- a.+nuñ 21a4, 25b20, 29a15, 31b6, 33a21, 33b6, 43a6, 6b8
- a.+sı 52a10
- a.+sıdur 26b7
- ‘aṭā (Ar.) : Bağışlama, bahşiş.
- ‘a. 16a3, 17b7, 19b9
- ‘a.+dur 26b14
- āteş (Far.) : Od, hararet, kızgınlık.
- ā.+denem 20a14, 8a12
- ā.+i 54b7
- ā.+em 14b9

- āvāz (Far.) :Ses, seda.
 ā. 10a22, 19a11, 20b13, 50b3
 ā.+ı 20b12, 20b14, 20b15,
 20b19, 48a14, 50b4
 ā.+ını 50b19, 58a17
 ā.+la 12b6
- āvāze (Far.) :Yüksek ses.
 ā.+i 57a2
 ā.+ler 36b3
- ‘avdet (Ar.) :Geri gelme, dönme,
 dönüş.
 ‘a. 41a11
- ‘aver (Ar.) :Bir gözü kör olma.
 ‘a. 46a15
- ‘avret (Ar.) :İnsanın gösterilmesi
 ayıp olan yeri.
 ‘a. 51b1
- ay : Ay, dünyanın uydusu.
 a. 41a16
 a.+la 13a4, 7b14
- ayağ : Ayak.
 a. 35a8, 36b8, 46a11, 46a14,
 49a1, 49a3
 a.+a 7a9, 9a17, 9a7
 a.+ı 49b10, 54a15
 a.+ın 49b7
 a.+lardan 51b2
 a.+uñ 17b3, 17b4, 51b3, 51b4
- ‘ayān (Ar.) :Belli, açık, meydanda.
 ‘a. 12a5, 13a4, 13a7, 14a5,
 15a13, 15b2, 19a2, 1b5, 22b5,
 23b14, 24a6, 25b22, 25b3,
 28b3, 2a22, 2b5, 30a6, 31a4,
 32a15, 35b21, 35b9, 36b3,
 38a6, 39a15, 3b21, 41a14,
 41a6, 41b14, 41b22, 44a13,
 46b1, 47a19, 48a6, 48b7,
 49b17, 50a6, 51a7, 52b13,
 53b22, 55a13, 56b1, 7a13,
 7a23, 7b16, 7b9, 8a14, 8b23,
 9a11
- āyāt (Ar.) : Kuran’ın cümleleri.
 ā. 47b20
 ā.+ınuñ 11a5
 ā.+mıñ 57b11
 ā.+sın 58a5
 ā.+umuñ 14b17
 ā.+uñı 45a18
- āyet (Ar.) : Kuran’ın herhangi bir
 cümlesi.
 ā. 14a21, 14b1, 14b4, 3a21
 ā.+dür 14a21
 ā.+e 17b16
 ā.+i 14a18, 14b10, 43b19, 53a5
 ā.+in 15a21
 ā.+le 40b7

Āyete'l-kürsī (Ar.) :Kuran'da	‘a.+ı 11a7, 11a7, 9a12
Bakara suresinin 255. ayetini	‘a.+dur 15a6, 57b8, 58a8, 5b1,
teşkil eden kısım.	5b11
Ā. 35a4, 35b1	‘a.+yam 57a17
ayır- : Ayırmak.	ayrıl- : Ayrılmak.
a. 9b9	a.-masa 31b9
a.-a 28b15	a.-sa 9a12
a.-dı 19b3, 25b2, 31b10,	ayru : Ayrı.
31b15, 31b7, 39a3, 6b7, 6b8	a. 15a16
a.-mağdur 32a12	ayruğ : Başka, diğer.
a.-mamışdur 9b4	a.+ında 15a5, 50a3
a.-masa 41b13, 6b2	ayruluk : Ayrılık.
āyīn (Far.) : Merasim, tören.	a. 31b17
ā. 12a1	az : Az.
āyine (Far.) : Ayna.	a. 15b1, 15b17
ā. 7a14	a‘zā (Ar.) :Organlar.
ā.+de 7a18	a.+da 39b19
ā.+dür 7a16	a.+dan 43b5, 44b7
ā.+ye 7a22	a.+ya 47a8
‘ayn (Ar.) : Göz.	‘azāb (Ar.) :İşkence, keder.
‘a.+uñ 2a6	‘a. 31a5, 45b8, 54a18
‘ayne'l-yaķīn (Ar.) :Gözüyle	a‘zam (Ar.) :[daha, en, çok] Büyük.
görmüş gibi, kati.	a. 1b3, 1b8, 26b2, 28b6, 28b7,
‘a. 38a15	33a5, 36a9, 41b10, 42a8, 43a2,
‘aynı (Ar.) : Bir şeyin eşi, tıpkısı.	45b4, 8b21
‘a. 17a3, 27a15, 35b14, 36a17,	a.+dan 7b19
51b12, 56a15, 57a12, 5b11,	a.+dur 2b14, 8b22, 46b20
8a20, 8a21	

a.+ı	29b13, 43a14, 47b17, 9b17	26b13, 29a10, 30b9, 31b18, 31b5, 32a9, 32b14, 32b16, 33a10, 33a21, 33a8, 34b1, 37b14, 37b6, 38a18, 39a10, 39a14, 39a6, 39b7, 40b20, 43a1, 43b17, 43b21, 43b24, 44a3, 46a5, 46b15, 4a1, 4b6, 4a9, 49b23, 50a14, 50a17, 50a20, 51a2, 51b6, 52b5, 52b7, 53a8, 54b14, 54b19, 54b22, 54b4, 55a10, 55a16, 55a17, 55a20, 55a5, 55a6, 55a8, 56b6, 6a16, 6b10, 6b13, 6b15, 6b20, 6b21, 6b6, 7a11, 8a7, 8b7, 8b7, 9a6
a.+uñ	41b12, 48a10, 50b16, 56a20	
azdur-	: Azdırmak, kötü davranış veya alışkanlıklara sürüklemek.	
a.-urdu	3b10	
āzer	(Far.) :Ateş. ā. 40b16	
‘azīz	(Far.) :Muhterem, sayın. ‘a. 10a16, 10a21, 10a9, 11b4, 14a15, 14a6, 15a1, 15b7, 16a20, 18a2, 18a21, 18a7, 18a9, 19a16, 19b10, 20a7, 23a9, 26a11, 26a6, 26b13,	

B

bā	(Ar.) : “b” harfinin Arapça okunuşu. b.17a7	Bābil (Ar.) : İlkçağdan kalma bir şehir. b.53a14
bāb	(Ar.) :Kapı. b. 12b6, 14a14, 14b1, 16a11, 17a4, 18b9, 26b1, 33a15, 35a15, 38b10, 3a2, 3a20, 3b1, 45a1, 48a22, 7b7, 8b15 b.+la 7b10 b.+ı 37b18	bād (Far.) :Yel, rüzgar. b. 22a7, 26a5, 43a2, 4b8, 50a16 bāde (Far.) :Mec. aşk, Allah sevgisi. b.+ı 27a5 bağ : Hareket eden birkaç kemiği birleştiren kuvvetli, sık bağ dokusu şeridi.

- b.37b18
- bāğ (Far.) : Bağ, büyük bahçe.
b.+ı 46a3
- bağışla- : Bağışlamak.
b.-dı 16b3
- bağla- : Bağlamak.
b.-dı 37a1
b.-ğil 17b11
- bağlat- : Bağlatmak.
b.-an 6a1
- bağlan- : Bağlanmak.
b.-dı 36b13
- bā-hezārān (Far.) : Bülbüllerle.
b.16a6, 38b17
- bağ- : Bakmak.
b. 10b10, 34b20
b.-dı 27b17
b.-andur 5a12
b.-anlar 27b15
- bahā (Far.) : Kıymet, bedel, değer.
b. 13b3, 16a6, 18b3, 23b21,
38b17
b.+sı 56a5
- bahāne (Far.) : Sebep, vesile.
b.18a20, 23a18, 51b19
b.+yüz 51b19
- baħr (Ar.) : Deniz.
b.+ında 32a19
- baħş (Ar.) : Konuşulan şey, söz.
b. 8a3
- bākī (Ar.) : Daimi, kalıcı.[Allah]
b. 14a20, 28b2, 32b4, 44b5,
44b6
b.+si 32b17
- bāl (Far.) : Kanat.
b. 38b6, 38b8, 5a1
- bālā (Far.) : Yüksek, yukarı, üst.
b. 43b23
b.+sında 7a1
- balçık : Balçık, bataklık.
b.+ın 8a9
- baña : Bana.
b. 11a18, 18b14, 26a20, 35a13,
35a14, 36b16, 38b7, 44b3,
45b22, 4a15, 54b20, 57a14,
9b9
- bāng (Far.) : Ses, seda, haykırma.
b.+i 10a22, 10b2, 9b20
b.+lara 9b20
- bāngla- (Far.T.) : Seslenmek.
b.+ya 9b19
- bānī (Ar.) : Bina eden, kuran,
kurucu.
b.+yi 35a9

banla : Horoz ötüşü ⁴⁴	b.+larınıñ 38a4
b.+n 46a17	b.+uñ 37a4, 37b10, 37b19
bār (Far.) : Allah.	b.+uñdur 37a4
b. 15a12	ba ^ç ş (Ar.) :Yeniden dirilme,
bār-gāh (Far.) :Girmek için izin	diriltme.
almak lazım gelen, girilecek	b.34a16
yer, yüksek divan	baş- : Basmak.
b. 50b6, 52b22	b.-duğından 41a22
bārī (Far.) :Hiç olmazsa, bir kere.	başar (Ar.) : Görme.
b.30b19	b.27a6, 31b1
barmağ : Parmak.	baş : Baş.
b. 38a11, 40b20	b. 19b17, 20a11, 20a18, 20b5,
p.+ı 37a6, 37b18, 37b20,	21a7, 30a17, 35a8, 36b8,
39a10, 39a13, 39b22, 40a14,	42b16, 46a14, 4a8, 8a11, 8a13,
40b17, 44a14, 44a17	9a10, 9a18
b.+ıla 42b14	b.+dan 7a9, 9a17, 9a7
b.+ın 37a6, 49b7	b.+ı 4a13
b.+ına 37b9	b.+ın 24a21, 27a21, 31b22,
b.+ında 40b3	7b23
b.+ından 39b18, 39b21, 39b9,	b.+ına 20a15
40a1, 40a17, 40a19	b.+ında 46b5
b.+ını 37a3, 52a3	b.+ınıñ 4a7
b.+ınıñ 37b22, 41a2	b.+uñı 17b19
b.+la 39b10	başla- : Başlamak.
b.+ları 51b4	b.-dı 31a17
b.+larından 44a15	bāṭın (Ar.) : Gizli görünmeyen
	nesne.
	b. 11a19, 17b11, 47a10

⁴⁴ Taşlıçay *Diyadin-Ağrı, Derleme Sözlüğü
c.2

b.+a 58a16	b.+i 32a13, 32b23, 35b21,
b.+da 49a4	36b15, 40b10, 40b12, 40b14,
b.+ı 11a13, 52a5	42a12, 43a4, 46b5, 51b1
bāṭnen (Ar.) : Gizli, iç yüzünde.	be-fermān (Far.) : Emirle, buyrukla.
b.58a16	b.+ı 31a9, 49b12
batn (Ar.) : Nesil, soy.	beg :İleri gelen, sözü geçen.
b.+ı 56b12	b.44b7
bayık : Açık, belli, gerçek, kuşkusuz.	beher (Far.) :Her, her bir, her biri.
b.+ı 51b19	b.+ı 42b4
bāz (Ar.) : Tekrar, yeniden.	behişt (Far.) :Cennet, uçmak.
b.27b6	b. 26b17
bāzār (Far.) : Pazar, çarşı.	b.+e 5b22
b. 5a13	b.+i 31a3, 3a5
ba'zı (Ar.) : Birazı, bir kısmı.	b.+inden 25b9, 30a8
b.+lar 10b8	behcet (Ar.) : Sevinç.
bed (Far.) : Fena, yaramaz, çirkin.	b. 26b12
b. 12a1, 30b7, 34a1	be-i' zāz (Far.Ar.) : Saygıyla.
bedel (Ar.) : Karşılık, karşı.	b. 12b18
b. 11a8, 11b17, 53b21	beḳā (Ar.) :Devam, sebat, bakilik.
beden (Ar.) : Gövde, vücut.	b. 13a3, 13a8, 39b4, 41b19,
b.+e 25a12	42a11, 42a17, 47b11, 51b12,
bedīd (Far.) : Meşhur, görünür, açık,	53a16
meydanda.	b.+dur 33b13
b. 50a7	bekle- :Beklemek.
bedr (Ar.) :Ayın on dördüncü	b.-diler 18a14
gecesi, dolunay.	belā (Ar.) :Gam, keder, musibet.
b.+i 39a21	b. 13a16, 27b22, 53b6
be-emr(Far.Ar.) : Emirle, buyrukla.	belī (Far.) :Evet.

- b. 12b10, 28a1, 28a1
 belki (Far.) :İhtimal, umulur,
 olabilir.
 b. 15a13, 29a20, 31b12, 31b20,
 38a21, 57a12, 58a11
- bellü : Belli, açık, aşikar.
 b. 57a17, 9b8
 b.+dür 57b18
- ben : Ben, birinci tekil şahıs.
 b. 14b9, 20a12, 20a14, 20b3,
 30b18, 30b19, 32a20, 37b1,
 38a2, 38b19, 39a19, 39b12,
 45b15, 45b21, 56a5, 56a5,
 57a12, 57a15, 57a9, 8a12
 b.+den 16a3, 25b17, 38b9,
 52b18, 57a13, 57a2
 b.+em 52b15, 52b16, 57a10,
 57a10
 b.+i 57a11
 b.+üm 15b8, 45b17, 48a15,
 55b6, 56a1, 56a1
 b.+ümle 57a14
- benān (Ar.) :Parmaklar, parmak
 uçları.
 b. 38a11, 39b17
- bend (Far.) :Boğum, mafsal.
 b. 37a6, 37b19, 44a15
- b.+i 37b10, 37b22, 37b6, 38a4,
 39a10, 39b7, 40a18, 40b20,
 51b4
 b.+idür 37b13
 b.+in 39a13
 b.+inden 40b17
- bende (Far.) : Kul, köle.
 b.+den 18b11
- benī (Ar.) : Oğullar.
 b. 11b4, 25b12, 30b19, 33a20,
 45b14, 51a10, 53b14
 b.+i 27b17
- ber(r) (Ar.) : Kara toprak.
 b.44b16
- berāber (Far.) : Birlikte bulunan, bir
 arada.
 b. 17b10, 26a12, 29a8, 6b5
 b.+ce 6a18, 15b13
 b.+dür 33b2
- ber-devām (Far.Ar.) : Daim, devamlı.
 b.58a20
- beri :-den bu yana
 b.34a6
- berī (Ar.) :Salim, kurtulmuş,
 temiz.
 b. 11b6, 27a14
- ber-kemāl (Far.Ar.) : Mükemmel.
 b. 19b14, 28b11

- berrāk (Ar.) : Nurlu, pek parlak.
b. 15b18
- bes (Far.) :Yeter, yetişir, tamam.
b. 14b3, 2a6, 42b13, 52b19,
8a10
- beşer (Ar.) : İnsan.
b. 15b3, 25a13, 25a22, 32b11,
32b5, 47b9, 48a7, 49a5, 54a12,
8a4, 8b12
b.+dür 54b22
- bevā (Ar.) : Benzer, beraber,
beraber oluş.
b.38a11, 38a12, 39b17
- beyābān (Far.) : Kır, çöl.
b.+ı 23b3
- beyān (Ar.) :Anlatma, açık söyleme,
bildirme.
b. 14a5, 1b5, 23b11, 25b22,
25b3, 2a14, 33b9, 38a20, 38a6,
39a4, 40a15, 41a3, 41a6,
41b14, 42b11, 50a4, 50a5,
50a6, 58a12, 7b20
b.+a 13b5, 27b10
b.+ı 10a11, 2a8
b.+m 24a1, 48b10, 56a16
b.+mdan 26a8
- beyne'l-uşbu'în (Ar.) :Parmaklar
arası.
b. 37b4
- beyt (Ar.) :Mesken, hane, ev.
b.+i 13a22, 13a22, 24a18,
25a10, 29a14, 30a19, 41b9,
43a22, 43b14, 43b15, 44a12,
44a12, 45a15, 45a4, 47b10,
47b18, 47b7, 48a1
b.+ün 29a13
- beytu'llāh (Ar.) : “Allah’ın evi”: Kabe.
b. 24a19
b.+dan 29a14
- beytü'l-ḥarām (Ar.) :Kabe.
b. 30a10, 40a3, 45b5, 47b18
- beytü'l-maḥdis (Ar.) : Kabe.
b.30a11
b.+e 47a23, 47b15
- bezm-i elest (Far.Ar.) :Allah’ın
ruhları yaratıp “elestü bi-
rabbiküm” dediği an.
b.+i 58a21
- bıraḳ- : Bırakmak.
b.-dum 38b8
- bī-başar (Far.Ar.) : Görmeyen.
b. 12a7, 20b1, 23b9
- bī-bedel (Far.Ar.) : Karşılıksız.
b. 28a6
- bī-eşyā (Far.Ar.) : Eşyasız.
b. 57a10

bī-fūsūs (Far.): Eyvahsız.

b. 10a7, 10b4

bī-ġalaṭ (Far.Ar.): Yanlıssız.

b. 10a1, 10a15, 11b3, 12a9,
14a4, 14b12, 19b18, 1b10,
20b8, 20b9, 22a6, 22b8, 23a10,
23a19, 25b6, 26a10, 27b18,
28a12, 28a21, 28a7, 28a9,
28b13, 28b16, 28b4, 28b8, 2a7,
2a16, 2b12, 31b15, 32a11,
32b10, 32b13, 33b11, 33b6,
33b7, 34b17, 39a7, 3a19, 3a4,
3b14, 41a1, 42b10, 42b5, 46a2,
46a21, 46a4, 46b13, 46b6,
48b19, 50a10, 50b20, 51a17,
55b13, 55b8, 5b7, 6a6, 8a5

bī-ġümān (Far.): Şüphesiz.

b. 11a20, 23a3, 26a16, 31a3,
33b10, 44a13, 54a18, 55b11,
7a23, 8b23

bī-ħaber (Far.Ar.): Habersiz, bilgisiz.

b. 19a12, 23b3, 23b9, 34b10,
44b10, 44b12, 57b5, 5a11,
5a11

bī-ħalel (Far.Ar.): Eksiksiz.

b. 37a13

bī-ħaṭ(t) (Far.Ar.): Yolsuz.

b.6a2

bī-ħicāb (Far.Ar.): Utanmayan,

utanması olmayan.

b. 10a11, 17a2, 21a18, 28a17,
49a18, 51b21, 53a11, 56b11,
57a20

bī-ħilāf (Far.Ar.): Yalansız.

b. 22b15, 24b20, 24b21, 25a2,
25a3, 25a7, 30a17, 43b16,
43b22, 44a4, 44a7, 46a17,
46b21, 46b7, 47a19, 9b3

bī-ħirās (Far.): Korkusuz.

b. 26a18, 26a21, 26b19, 44b18

bī-ħiṭiyār (Far.Ar.): Kendiliğinden,

elde olmayarak.

b. 51b14, 7b13

bī-istivā (Far.Ar.): Denk olmayan,

düz olmayan.

b. 10b18

bī-ħarār (Far.Ar.): Kararsız.

b. 7a12

bī-ħil (Far.Ar.): Sözsüz.

b. 42b7

bī-ma'rifet (Far.Ar.): Marifetsiz,

hünersiz.

b. 13a15

bī-mekr (Far.Ar.): Hilesiz, düzensiz.

b. 18b16

bī-mācerā (Far.Ar.): Macerasız.

- b. 54b13
bī-miṣāl (Far.Ar.) : Emsalsiz, örneksiz.
- b. 56a2
bī-müsem mā (Far.Ar.) : İsimlendirdiği şey mevcut olmayan.
- b. 21a10, 21a9
bī-nevā (Far.) : Nasipsiz, çaresiz, zavallı.
- b. 8b9
bīnā (Far.) : Gören, görücü.
- b. 32b7
bī-niḳāb (Far.Ar.) : Örtüsüz.
- b. 38a16, 41b5, 52a2
bī-niyāz (Far.) : Yalvarmasız, yakarmasız, ihtiyaçsız.
- b. 22b16, 40a2, 49b13, 9b20
bī-nuḳḳ (Far.Ar.) : Sözsüz.
- b. 22a8, 23a20, 31b10, 33b20, 38b11, 39b15, 40b4, 42a3, 48a20, 50b4, 51a8, 53b19, 7a21, 8b17
bī-nuḳḳ (Far.Ar.) : Sözsüz
- b.26b4, 26b9
bī-perde (Far.) : Perdesiz.
- b. 13a3, 14a11
bī-reyb (Far.Ar.) : Şüphesiz.
- b. 37b4, 46a19
bī-riyā (Far.Ar.) : Yalansız, riyasız.
- b. 11a12, 21b10, 25a15, 29b3, 52a10, 54a11
bī-şūret (Far.Ar.) : Görünmeyen.
- b. 11b6
bīş (Far.) : Artık, ziyade.
- b. 53a20
bī-şebīh (Far.Ar.) : Benzeri olmayan, benzersiz.
- b.18b2, 2b20
bī-şek(k) (Far.Ar.) : Şüphesiz.
- b.18b20
bī-şümār (Far.) : Hadsiz, sayısız, pek çok.
- b. 35b6, 57a4
bīver (Far.) : “On bin” sayısı.
- b.+den 44a12
bī-vezn (Far.Ar.) : Vezinsiz.
- b. 53b13
bi-zāt (Ar.) : Kendisiyle.
- b. 11b7
b.+ı 2b18, 36a16, 50a13, 57b13, 58b4
bī-zevāl (Far.Ar.) : Zevalsiz, sonu olmayan.
- b.11b7, 15a4, 2a1, 30b10, 50a1, 5a22, 5b10
bi-‘avn (Ar.) : Yardımıyla.
- b.+i 58b8

bi-ḥaḳ(k) (Far.Ar.) : Doğrulukla.	27b13, 31a13, 31b6, 32b1,
b.26b18	33a16, 33b18, 34b11, 36a12,
bi-ḥatt (Far.Ar.) : Yazıyla.	36a4, 36a4, 40a18, 42a21,
b.+ı 41b13	45b2, 48b10, 4b12, 50b19,
bi-ḥayvān (Far.Ar.) :Canlılıkla,	56b1, 7a6
dirilikle.	b.-diler 16a15, 8b14
b. 5b18	b.-dügüñdür 11a4
bi-ḥükm (Far.Ar.) : Emirle, hükümle.	b.-dük 14b16, 34b5
b.+i 5a14, 37a20, 37b1, 39b6,	b.-düñ 25a4, 26b10, 29a13,
40a12, 40a16, 44a1, 49a13,	29b9, 57b10, 57b11, 57b4, 9a1
50a16	b.-e 22b10, 31a18, 31b23,
bing : Bin.	32b7, 38a17, 38b7
b.38a16, 38b9	b.-edi 21a14
bil :Bel.	b.-eler 41a4, 44b17
b.+den 51a8	b.-em 20a12, 30b19
bil- :Bilmek.	b.-en 18a20, 26a17, 38b15
b. 10a5, 10a9, 10b4, 11a7,	b.-esin 10a20, 10a8, 10a8,
12a2, 12b17, 17a3, 17a3,	10b3, 13b21, 26a16, 26a19,
17b10, 19b13, 21a18, 21a20,	26b10, 27a4, 27b14, 28b1,
26a15, 26a3, 26b20, 28a5,	29b13, 30a4, 30a5, 31b18,
29b1, 35a11, 36b18, 38b13,	31b2, 32a9, 32b22, 36b9,
40a17, 47b12, 4b10, 51b3,	37a13, 37b6, 37b9, 41a1,
54b9, 56a15, 56a21, 56b6,	41a13, 51a18, 52b3, 56b20,
57a17, 57b2, 58a11, 58a17,	5b3, 8a21, 9a2, 9b22
58a7, 58b4, 58b6, 5b13, 5b14,	b.-esiz 4b19
7b1, 7b3, 8b22, 9b13, 9b5	b.-eydi 42a16, 42a17
b.-di 11b13, 13b18, 16a20,	b.-gil 33a4, 55a10
18a20, 21a10, 25b4, 27b13,	

b.-medi 12b21, 13a17, 18a16, 20a11, 20a19, 21a2, 27a20, 27a21, 27b11, 27b13, 30b1, 30b20, 30b7, 38a11, 41a3, 43a10, 43a9, 44b15, 4a12, 4a16, 54a16, 6a12, 7b23, 8a1, 8a10, 8a13, 8a17, 8a17, 8a6, 8b11, 8b13	b.-ün 31a22, 48b18, 58b5
b.-megil 9a1	b.-ür 1b6, 1b6, 32a16, 33b4, 34b3, 38a6, 3b22, 43a14, 4b12, 51a12, 53a19, 57b5, 58a17, 5a10
b.-mek 33b1	b.-ürdi 33b10, 34a8
b.-memiş 13a12, 13a14, 13a14, 23b4	b.-ürler 39b17, 45b7
b.-memişlerdür 52a7	b.-ürseñ 49a12
b.-men 9b11	bildür- : Bildirmek.
b.-mese 34b14	b.-di 34b4, 34b7, 45a2
b.-meseñ 58a9, 9a9	b.-erüz 40a21
b.-meyendür 28b5	b.-mişdi 24b10
b.-meyene 31b16	b.-üpdür 43b3, 55b2
b.-meyesin 8b3	b.-eyüm 38b19
b.-meyüp 30a21	bile :Dahi, de.
b.-mez 2a6, 30a22, 36a13, 41a12, 45b8, 51b11, 8a18	b. 12b10, 12b7, 13a2, 37a6, 47a10, 53a19
b.-meziseñ 5b13	b.+dür 12b8
b.-mezsın 26a19	b.+mce 12b10
b.-mişdi 47b21	bi'l-ḥuzū' (Ar.) :Alçakgönüllülük
b.-mişdi 11a13	ederek.
b.-se 51b17	b. 17b17
b.-sün 41a5	bi'l-ḥuşū' (Ar.) :Alçakgönüllülükle.
	b.17b17
	bilik : Anlayış, kavrayış, bilgi.
	b. 51b11
	bilin- : Bilinmek.
	b.-di 49b23, 58a4

	b.-ür 8b4	37a17, 37a4, 37a9, 37b10,
bilü	: Zihin, fikir.	37b11, 37b17, 37b18, 37b19,
	b.+den 36b10	38a17, 38a20, 38b2, 39a22,
bin	(Ar.) :Oğul.	3a15, 3b1, 3b12, 3b13, 3b6,
	b.58b11	40a9, 40b15, 40b21, 41a15,
bin-	: Binmek.	41b4, 42a7, 42a7, 42b18,
	b.-di 12b4	43b10, 43b14, 44a19, 45a4,
biñ	: Bin.	45b3, 46a22, 47a14, 48a11,
	b. 1b3	48a20, 48b16, 48b4, 49a6,
binā	(Ar.) :Yapı.	49b1, 49b12, 49b13, 49b17,
	b.24b9	49b4, 4a7, 4a8, 4b14, 50a4,
bir	: Bir.	50a9, 52b12, 52b17, 52b3,
	b. 10a17, 10a22, 10b10, 11a2,	53a1, 53b19, 53b22, 54a13,
	11b17, 12a8, 12b13, 13b14,	54b12, 55a20, 55b12, 57a13,
	15a10, 15a11, 15a13, 15a7,	57b14, 5a13, 5a13, 6a6, 7a4,
	16a18, 16a19, 16a4, 16a9,	9b18, 9b9
	16b17, 16b17, 17a1, 17a5,	b.+dedür 34b6
	17a6, 18a1, 18a1, 18b8, 19a11,	b.+den 17a9, 40a12, 49b19,
	19a14, 19a18, 19a19, 19a7,	50a3, 50a6, 50a7
	1b15, 20a4, 20b11, 20b3,	b.+dür 31b16, 38a20, 3b12,
	21a21, 22a20, 22b6, 23a14,	4a1, 57b9
	23a22, 23b15, 23b6, 24b1,	b.+e 17a4, 3b7, 34b7
	24b10, 24b11, 24b12, 25a17,	b.+i 39b10, 43b9
	26b21, 27b20, 27b20, 2a1, 2a1,	b.+idi 3b23
	2a16, 2a16, 2a9, 2b2, 30b17,	b.+ile 37a11
	30b6, 31b17, 32b12, 32b18,	b.+inde 15a5
	32b6, 33b23, 34b1, 34b11,	b.+le 3b20, 40a14, 16b4
	34b22, 35a7, 36b2, 37a17,	b.+üñ 50a14, 50a17, 8b1

birbiri : Birbiri.	b. 46a18
b.+nden 31b11	bist u heşt (Far.) : Yirmi sekiz
b.+ne 57a18	sayısı.
birer : Birer.	b. 12a10, 12a11, 13a6, 15b10,
b. 44b12	15b12, 16a18, 16a21, 16b4,
biri : Biri.	16b5, 17a13, 18a3, 19a15,
b. 12a5, 15a6, 17a10, 21b7,	19a17, 19a18, 19b1, 19b1,
23a22, 23b2, 23b2, 25a11,	19b2, 20a6, 26a10, 26a7, 27a8,
25b6, 26a5, 28a9, 31b19,	28b14, 28b17, 2b15, 31b4,
32a10, 32a12, 37a12, 37a8,	31b9, 32a11, 32a3, 32a4, 32a5,
37a9, 37b16, 48a21, 48b20,	32b14, 33b9, 36a18, 36a20,
49b2, 49b22, 49b23, 50a13,	36a21, 36a22, 37a12, 37a2,
50a14, 50a15, 50a17, 51b13,	37a20, 37a5, 37a5, 37b11,
53b18, 54b11, 54b21, 54b3,	37b14, 37b15, 37b19, 37b22,
56b14, 57a16, 6b14, 6b15, 7a4,	37b7, 37b8, 38a1, 38a18,
7b9, 7b9	38a19, 38a4, 38a5, 38a7,
b.+dür 12a9, 4a1, 4a5, 4b8, 8a5	38b11, 38b21, 38b21, 39a11,
b.+n 9a3	39a12, 39a18, 39b1, 39b2,
b.+nde 23a19, 25a23	39b21, 39b7, 3a18, 3b13,
b.+nden 17a10, 31b19, 32a10,	40a15, 40b18, 41a18, 41a2,
32a12, 48b20	42b3, 42b8, 42b8, 44a1, 44a11,
b.+ne 56b14, 57a16	44a15, 44a16, 46b14, 46b14,
b.+ni 50a9	48a21, 49b11, 49b18, 49b2,
b.+nüñ 15a6, 26a14, 28b10,	49b21, 49b22, 49b3, 49b4,
28b9	49b5, 49b8, 49b8, 49b9, 4a3,
b.+si 50a1	4b1, 4b10, 4b19, 4b7, 4b9,
b.+sidür 2a16	50a10, 50a11, 50a18, 50a19,
birle : İle.	50a21, 50a22, 50a22, 50a23,

- 50a9, 51b4, 51b5, 51b6, 52b8,
54a14, 54b15, 54b5, 54b7,
5a18, 6b4, 6b6, 7b8, 8a5, 9a5,
9b11
b.+de 19b9
b.+den 32a13, 32a15, 32a6,
38b22, 39b5, 46b9, 50a15
b.+dür 10a15, 1b14, 36b20,
37a1, 3a10, 40a18, 42b12
b.+e 56b9
b.+i 31b10, 31b15
b.+in 39a3
b.+inden 13b14, 14b4, 19b7,
6a19
b.+ini 41b13
b.+ün 31b14
- bisyār (Far.) : Çok.
b. 4b7
- biş : Beş.
b. 12a16, 16a10, 16a16, 16a17,
16a2, 16a3, 16a5, 16a8, 16a9,
16b11, 16b2, 16b6, 17a20,
17b4, 17b5, 18a5, 19b21, 3a17,
53a14, 54b10, 54b2, 54b8,
54b9, 7b4
b.+e 16a1
b.+i 17a9
b.+le 16a5
- biz : Biz.
b. 34a11, 34a17, 34b1, 40a21,
51b19
b.+e 21b23, 22a1, 25a6, 25a6,
26b1, 34a7, 34b4, 40a21, 40b4,
48a22, 50a5, 57a4, 57a4
b.+üm 23a4, 50a6, 55b21,
55b21
- boş : Boş.
b.53b11
- boy : Boy.
b.+ı 46b8
b.+lar 18a4
- böl- : Bölmek.
b. 14a7, 2a5
b.-se 4a4
- bölük : Parça, kısım.
b. 6b12
- böyle : Böyle, bu şekilde.
b. 10b21, 10b3, 12b1, 12b3,
14a20, 16a17, 17a5, 17b1,
17b15, 17b18, 18a14, 18a4,
18b4, 19a20, 19b11, 20a1,
21b8, 23b23, 24b3, 26a18,
27a2, 29a12, 29a17, 29a19,
29b2, 29b4, 29b5, 29b6, 2a17,
32a6, 33a18, 33a4, 33b21,
35a19, 35a20, 35b4, 36a18,

37a7, 39a17, 3b3, 40a5, 40a6, 41b2, 41b8, 42a12, 44a18, 44a2, 44b20, 45b7, 46a12, 46a20, 48a20, 4a11, 50b22, 52a1, 53a20, 55a14, 55a4, 55a5, 57a8, 57a9, 58a6, 5a12, 5b13, 8a23, 8b2, 9a19, 9b7	20b4, 20b7, 20b8, 20b9, 21a18, 21a21, 21a5, 21b14, 21b9, 22a10, 22a19, 22a21, 22a9, 22b10, 22b6, 22b7, 23a13, 23a13, 23a14, 23a4, 23a4, 23a6, 23a7, 23b1, 23b13, 23b15, 23b16, 23b16, 23b17, 24a12, 24a12, 24a12, 24a13, 24a15, 24a16, 24a16, 24a4, 24a5, 24a5, 24b6, 25a14, 25a15, 25a8, 25b12, 25b14, 25b2, 25b3, 26a2, 26a3, 26a4, 26a6, 26b1, 26b14, 26b17, 27a1, 27a13, 27a19, 27a20, 27a4, 27b10, 27b10, 27b11, 27b11, 27b19, 27b21, 28a11, 28b15, 29a13, 29a14, 29a21, 29a3, 29a7, 29a9, 29b10, 29b10, 29b15, 29b16, 29b20, 29b21, 29b3, 29b8, 29b9, 29b9, 2a12, 2a20, 2b13, 2b15, 2b16, 2b19, 2b21, 2b8, 2b8, 30a1, 30a1, 30a13, 30a14, 30a2, 30a20, 30a3, 30a4, 30a4, 30b5, 31a16, 31b11, 31b16, 31b18, 31b19, 31b19, 31b2, 31b9, 32a10, 32a13, 32a16, 32a5, 32a7, 32b7, 33a14, 33a3,
b.+dür 28a20	
b.+ydi 28a20	
bu : Bu.	
b. 10a11, 10a16, 10b22, 10b6, 11a1, 11a17, 11a18, 11b13, 11b17, 11b17, 11b18, 11b19, 11b3, 12a22, 12a6, 12b20, 12b20, 12b21, 12b22, 12b22, 13b21, 14a10, 14a15, 14a17, 14a6, 14b11, 15a10, 15a12, 15a12, 15a6, 15a9, 15b12, 15b14, 15b14, 15b15, 15b15, 15b3, 15b5, 15b7, 16a11, 16a3, 16a5, 16a8, 17a10, 17a11, 17a11, 17a13, 17a14, 17a17, 17a4, 17b5, 17b7, 17b7, 18a16, 18a18, 18a19, 18a7, 18a8, 18a9, 18b14, 18b3, 18b4, 18b7, 19a3, 19a4, 19a5, 19a10, 19b11, 19b7, 1b19, 20a15, 20a15, 20b13, 20b13, 20b21,	

33a8, 33b14, 33b17, 33b9,
34a1, 34a10, 34a14, 34a14,
34a15, 34a17, 34a18, 34a20,
34a21, 34a3, 34b10, 34b13,
34b13, 34b14, 34b2, 35a13,
35a14, 35a14, 35a15, 35a17,
35a18, 35a18, 35a2, 35a4,
35b20, 35b22, 35b22, 35b7,
35b9, 36a4, 36b14, 36b17,
36b17, 36b17, 36b7, 37b8,
38a12, 38a19, 38a7, 38b11,
38b12, 38b14, 38b14, 38b15,
38b16, 38b18, 38b19, 38b22,
38b3, 38b3, 38b3, 38b5, 38b7,
39a14, 39a16, 39a17, 39a19,
39a20, 39a21, 39a21, 39a4,
39a6, 39b14, 39b18, 39b18,
3a10, 3a16, 3b12, 3b14, 3b17,
3b21, 3b7, 3b9, 3b9, 40a13,
40a20, 40a21, 40a5, 40a8,
40b7, 40b10, 40b11, 40b15,
40b16, 40b9, 41a11, 41a12,
41a13, 41a19, 41a22, 41a7,
41b10, 41b11, 41b18, 41b21,
41b9, 42a13, 42a13, 42a14,
42a15, 42a15, 42a15, 42a6,
42b1, 42b13, 42b16, 42b21,
42b6, 43a1, 43a14, 43a21,
43a6, 43a7, 43b10, 43b13,
43b18, 43b20, 43b3, 43b7,
43b9, 44a17, 44a19, 44a4,
44b19, 44b9, 45a1, 45a14,
45a16, 45a2, 45a4, 45a8, 45a9,
45b10, 45b12, 45b12, 45b13,
45b14, 45b15, 45b16, 45b17,
45b21, 46a13, 46a4, 46b1,
46b18, 46b19, 46b3, 47a3,
47b19, 48a19, 48a22, 48a8,
48a9, 48b13, 48b22, 48b3,
49a14, 49a18, 49a19, 49a20,
49a7, 49b14, 4a10, 4a17, 4a2,
4a8, 4b10, 4b12, 4b6, 50a21,
50a4, 50b11, 50b18, 50b22,
50b3, 50b4, 50b6, 51a11,
51a11, 51a12, 51a13, 51a14,
51a15, 51a19, 51a2, 51a21,
51a5, 51a7, 51b10, 51b11,
51b11, 51b16, 51b17, 51b20,
51b7, 52a19, 52a7, 52b15,
52b3, 52b6, 53a21, 53a4,
53b12, 53b13, 53b21, 53b9,
54a15, 54a18, 54a20, 54a8,
54b13, 55a15, 55a6, 55a6,
55a8, 55b22, 55b5, 55b6, 56a3,
56a3, 56b12, 56b16, 56b20,
56b4, 56b5, 56b9, 57a15,

57a17, 57a5, 57b1, 57b1,
57b10, 57b3, 57b4, 58a1,
58a12, 58a2, 58a6, 58b3, 5a1,
5a1, 5b16, 5b4, 5b8, 6a1, 6a10,
6a16, 6a17, 6a17, 6a7, 6b20,
6b4, 7a16, 7a18, 7a6, 7b15,
7b20, 7b21, 7b9, 8a10, 8a15,
8a21, 8a21, 8a6, 8b8, 9a14,
9a22, 9a4

b.+dur 11b1, 13a19, 13a9,
16a2, 18b5, 20b11, 21b22,
22a15, 24a3, 24a3, 26b10,
27a18, 27a18, 29b21, 2a14,
33a19, 37a10, 39a9, 41b2,
43b5, 43b5, 45a15, 47a7, 48a8,
48a8, 49a12, 4b11, 54b10, 6b1,
9b7

b.+nca 36a10, 45a14, 45a15

b.+nda 16b19, 19a7, 26b21,
30a9, 31a1, 33a19, 33a9,
40a10, 41a21, 50a5, 6b22

b.+ndadur 39a8

b.+ndan 11b16, 11b20, 11b20,
12a14, 15b16, 21b8, 34a2,
38b8, 43b12, 45b13, 47a17,
50b12, 53b18, 56a6

b.+ndandur 15b16

b.+nı 11a18, 11b12, 11b13,
13a19, 13a9, 14a4, 15b22,
16a20, 17a5, 18b11, 2a6,
30a12, 32a16, 35b2, 36a8,
38a3, 38b15, 38b5, 3b22,
40a21, 41a6, 43a19, 44a20,
4b12, 53a11, 7a16

b.+nuñ 17a18, 26a3, 52a18

b.+nuñçün 42b14

b.+nuñçündür 39b17

b.+nuñla 45a17

b.+ña 12a10, 12b13, 29b15,
39b14, 42a12, 50b11, 53b4

bul- : Bulmak.

b. 10a21, 14a14, 17a6, 19a12,
19a15, 30a12, 31a4, 34b13,
3a1, 3b5, 42b14, 43a6, 46b19,
48a10, 48b2, 49b18, 4a6, 52b7,
56b12, 56b6, 5b22, 7b11, 7b6

b.-a 10b14, 10b15, 11a2,
14b13, 16a3, 18b14, 18b8,
29b6, 34b21, 35b20, 37a22,
47a3, 52a13, 53b8

b.-adı 21a14

b.-alar 45b13

b.-alım 40b9

b.-anı 9b9

b.-asın 10a20, 10b22, 11b22,
14a1, 14b19, 15a2, 16b23,
17a4, 17a9, 19a7, 26b20,
27b14, 29a3, 29a4, 35a1, 2b2,
3a1, 3b7, 47a1, 50b2, 51a18,
54b14, 54b7, 7b3, 8a7

b.-dı 10a4, 10a4, 12a12, 12a15,
12a19, 12a21, 12a22, 13a3,
13a6, 13a8, 13b2, 14a15,
14a17, 15a17, 15b3, 15b8,
16a21, 17b6, 18a19, 18b13,
19b8, 19b9, 21a9, 21b8, 22a14,
22b17, 23a2, 23b19, 23b6,
24a4, 24a4, 27a8, 27b20,
27b21, 28b16, 2a21, 30a1,
30a19, 31a22, 31b15, 32b15,
34b11, 35b3, 39a7, 39b20,
39b21, 40a10, 40a15, 40a17,
40a19, 40b18, 42b15, 43a15,
43b13, 44a1, 44a19, 44b19,
45a2, 47b17, 47b19, 48b12,
48b22, 49a11, 49a5, 49b14,
49b15, 49b15, 49b17, 49b18,
49b19, 50b5, 53a4, 56a14,
56b4, 57b20, 58a13, 5b9, 7b16,
7b4, 9b14, 9b6

b.-dılar 11a12, 14a17, 16a14,
22a19, 22a19, 34b10, 43b4,
48b22, 7b19

b.-duñ 20a8, 27a1, 8b23, 8b23

b.-duñsa 27a1

b.-ına 10b20

b.-ısar 23b9, 30a7

b.-madı 12a10, 12a20, 13a17,
18a16, 21a2, 21a8, 22a22,
30a9, 39a15, 39b9, 44b15,
44b9, 51a8

b.-mağa 53b17

b.-mağ 52b14

b.-maya 34b15, 38a8, 52a5,
6a2

b.-mayadur 14a19

b.-mayalar 15b22, 56b17

b.-mayaydı 20b12, 53a20

b.-mayınca 10b3

b.-maz 53a13

b.-mazdı 5a21

b.-mazlardı 6b2

b.-miş 10a3, 10a8, 10b12,
18b17, 18b19, 41b19, 49a10,
6a1

b.-mışam 22b8

b.-mışdı 22a13, 44b13, 6b7

- b.-mişdur 27a2, 42b13, 49b14,
53a2
- b.-mişıdı 42a11
- b.-updı 26a14
- b.-updur 55b2, 6a5
- b.-ur 21b11, 2b17, 51b9, 54a4,
6a13
- b.-urđı 33b9
- b.-urđuñ 31b5
- bū'l-beşer (Ar.) : Hz. Adem, insanlıđın
babası.
- b. 12b20, 12b22, 26b7, 33a1,
49a10, 49b21, 4a18, 50b1,
54b18, 54b20, 55a11, 56a4
- b.+den 50b7, 51a18
- b.+dür 50b9
- būd (Far.) :Varlık.
- b. 26b8
- būn (Far.) :Kolay.
- b. 2a14
- būy (Far.) :Koku.
- b.+ı 41a10
- b.+ıla 41a10
- bular : Bunlar.
- b.16b8, 17a10, 23b3, 29b7,
31b17, 34b11, 34b11, 50a2,
52a7, 7a5, 8b7
- b.+da 32b11
- bulın- : Bulunmak.
- b.-a 35a4
- b.-madı 10a21
- b.-maya 17a8
- b.-maz 7b7
- b.-miş 10a20
- b.-updur 17a6
- b.-ur 8b4, 9b16
- buncılayın : Bunun gibi, böyle.
- b. 10a17, 13a20, 13a21, 36a17,
37b2, 3a7, 3b10, 3b18, 40a9,
43b22, 56b18, 56b4, 58a9
- b.+dur 18a15, 27b8
- bunlar : Bunlar.
- b.+a 17a8, 34a14, 34a16,
34a20, 46a16
- b.+ı 9b4, 34b11, 43b4, 48b21
- b.+suz 2b20
- b.+uñ 5b12
- buña : Buna.
- b. 12a12, 12a14, 15b22, 41a19,
44b5, 57a1, 57a1, 5a18
- burc (Ar.) :Güneşin ayrıldığı on
iki kısımdan her biri.
- b. 43b20, 44a5, 54b18, 55a11
- b.+da 44a1, 54b17
- b.+ı 6b22
- b.+la 41b17

- burāk (Ar.) :Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek.
 b. 12b3, 52a18
 b.+ın 12b1
 b.+ıla 38a17
- burūc (Ar.) :Hisarlar, kuleler.
 b.5b17, 6b18
 b.+ın 6b17
 b.+layın 55a2, 7a3
 b.+uñ 6b19
- burun : 1.Önce, 2. Burun, organ adı.
 b. 18b16, 3a17, 9a3
 b.+ı 41a3
 b.+ına 40b19, 41a9
 b.+ından 41a10, 41a8
 b.+ınuñ 2b7, 50b20
- buyur- : Buyurmak, emretmek.
 b.-a 35a10, 36b14
 b.-dı 12a16, 16a4, 16b11, 16b6, 17b16, 19a18, 20a5, 26b9, 26b15, 27b1, 37b1, 40b13, 44b20, 48a20, 49b1, 49b13, 54b1, 54b8
- C**
- cā (Far.) :Yer, mevki, mekan.
 c. 35a1, 9b16
- b.-mış 13b9, 14a4, 35a20, 36b19, 46a13, 51b3, 53b7, 54b17, 57a8
 b.-mışdı 17b1, 26a18, 5a13
 b.-mışdur 13b10, 32a18, 51a14
 b.-updur 10a17, 10b1, 20a1, 29a19, 29b6, 31b12, 31b20, 36a17, 36a18, 36b1, 37a7, 37b2, 37b4, 49a7, 50b6, 52a2, 53a12, 55b5, 6a7
 b.-ur 39a22
- bünüvvet (Ar.) : Oğulluk, evlatlık.
 b.+den 57a5
- bünyād (Far.) : Asıl, esas, temel.
 b. 45a9
- bürhān (Ar.) :Delil, ispat, tanık.
 b.+ı 57a5
- bürka^c (Ar.) :Kadınların örtündükleri peçe, tül, yüz örtüsü.
 b. 39b7
- büt-perest (Far.) : Puta tapan.
 b. 11a11
 c.+yı 16b19
- cāh (Ar.) :İtibar, makam.
 c. 23b2, 29b16, 41b19
 c.+ı 29b14, 29b15
 c.+ın 29b17

- caḥīm (Ar.) :Cehennem, tamu.
c. 54a9
c.+e 54a16
- cām (Far.) :Tas.Tanrı aşığının
yüreği.
c.+ı 12a20
- cāme (Far.) :Elbise, çamaşır.
c.+i 35a11
c.+sidür 5b6
c.+ye 36b12
- cāmi^c (Ar.) :Derleyen, toplayan.
c. 16b8
c.+dür 16b6
- cān (Far.) :Can, ruh.
c. 12a2, 12b8, 16a7, 21b14,
24a16, 24a17, 41b19, 48a3,
48a3, 48b9, 4b14, 56a3, 8a21
c.+ı 14b18, 15b11, 19b12,
24a19, 24a7, 26b2, 29b13,
45b12, 47a16, 47a21, 53a15,
54a19, 54b6, 8b22
c.+ıdur 1b2, 8b21
c.+ındadur 5b5
c.+la 19a20
c.+uñā 43a17
c.+uñadur 31a5
- cān(n) (Ar.) : Cin taifesi.
c.11a20
- cānāne (Far.) :Sevgili, gönül verilmiş,
maşuka.
c.+ye 45b12
- cānib (Ar.) :Taraf, cihet, yan.
c.+i 52a11
- cāvidān (Far.) :Daimi kalacak olan,
ebedi krş. cāvidānī.
c. 2a22, 31a3, 31a4, 33b9,
47a11, 47b15, 53b15, 54a18
c.+dur 40b5
c.+ı 11b12, 34a21
- cāvidānī (Far.) :Daimi kalacak olan,
ebedi krş. cāvidān.
c. 53b8
- cāvidānī-nāme (Far.) :Kuran'ın
Fazlullah Hurufi tarafından,
Hurufiye tarikatının inancına
göre yapılmış tefsiri.
c. 34a21, 6a10
- cebhe (Ar.) : Alın.
c.9b3
- Cebre'īl (Ar.) :Dört büyük melekten
biri.
c. 12b1, 12b12, 12b13, 12b21,
12b5, 12b6, 12b8, 13b1, 31a13,
31a8, 31a9, 38a13, 38a22,
38b12, 38b13, 38b2, 38b6,
38b7, 56a21, 9b5

ced(d) (Ar.) :Dede, ata.	c.12a17, 16b12, 17a20, 18a2,
c. 24b8	21b2, 33b23, 40a8, 41a12,
c.+den 6b22	42b5, 44a8, 54b9
c.+i 45b2	c.+i 10b4
c.+üme 35a9	c.+ile 22a8
cehd (Ar.) :Çalışma, çabalama.	cem ^ç ân (Ar.) :Bir yere toplamak
c. 12a1, 9a8	suretiyle.
cehl (Ar.) :Bilmezlik.	c. 22b22
c. 47a4	cemâd (Ar.) :Taş gibi cansız olan
c.+i 18b18	şey.
cehül (Ar.) :Pek cahil.	c. 5b18
c. 11a14	cemâl (Ar.) :Yüz güzelliği.
c.+den 42a14, 42a15	c. 11a3, 13a6, 14a18, 14b10,
cel(l) (Ar.) :Büyük, ulu.	18b2, 22a11, 22b23, 23b15,
c. 28a20	26b12, 26b15, 28a10, 28b11,
celâl (Ar.) :Büyüklük, ululuk.	36a15, 48b11, 48b3, 51a3,
c. 11b5, 13a6, 21a15, 21b16,	51b11, 51b16, 51b17, 5a1,
23a6, 29b9, 37b15, 38a19,	5a14, 5b4, 5b8, 8a15
39a12, 39b2, 44a11, 44a16,	c.+e 56a3
44b14, 46b10, 46b14, 46b16,	c.+i 14a8, 15a21, 18a21,
48b12, 48b8, 49b4, 50a13,	36a19, 55a20, 55b12, 56a20
51b17, 55b10, 56a2, 5b10, 9a2	c.+in 14a11, 18a14, 30b2
celîl (Ar.) :Büyük, ulu.	c.+inde 12a8, 1b15, 32b12,
c. 12b1, 24a13, 24a7, 29b1,	40b21, 49a6, 54a13
31a9, 36b12, 38a13, 43b14,	c.+inden 15a20, 46a22, 51b10
45a2, 45a20, 45a4, 45b3, 45b3,	c.+inüñ 36a10
53b5	c.+le 44a11
cem ^ç (Ar.) :Toplama, yığma.	c.+ümden 55b22

- c.+ün 5a15
- cemī^c (Ar.) :Cümle, hep, bütün.
c. 11b16
- cemīl (Ar.) :Güzel.
c. 22a21, 32a20
- cennet (Ar.) :Cennet, uçmak.
c. 10b5, 13a2, 25a21, 28a10, 28a11, 28a8, 28b20, 2a22, 32b10, 32b11, 33a3, 3a7, 3b9, 41a4, 46a3, 49a5, 49a7, 4a17
c.+de 13a7, 25a19, 25b19, 28b8
c.+den 19a1, 19a10, 19a9, 25a6, 25b10, 46b4, 46b5
c.+e 4b16
c.+i 3a1, 53b15
c.+inde 53b8
c.+inden 35a10, 36b14
c.+ine 54a10
c.+te 14b13
c.+ümde 19a4, 19a5
c.+ün 10b6, 39b13
- cennāt (Ar.) :Cennetler.
c. 21b11
c.+ı 8a2
c.+ında 4b4
c.+i 5b21
c.+ün 8a1
- cennātü'n-na'īm (Ar.) :
Cennetin bir kısmı.
c. 47a4
- cevān (Far.) :Genç, delikanlı.
c. 18b10, 23a3, 23b11, 24a10, 26b11, 33a6, 35b13, 35b9, 39b6, 41a22, 42b19, 43b6, 49a12, 53a10, 53b11, 54a15, 55a13, 55b11, 56a10, 56b7, 58a12
- cevāb (Ar.) : Sorulan şeye verilen karşılık.
c.12b15, 13b2, 18b5, 24a12, 24a14, 34a10, 34b12, 34b4, 34b9, 46a16
c.+a 34a13
c.+ı 34a6, 51a2
c.+le 34a9
- cevher (Ar.) :Elmas, değerli taş.
c.48b2
- cezb (Ar.) :Tarikat ehlinin kendinden geçme hali.
c.+i 48b21
- cibāl (Ar.) : Dağlar.
c.38a10, 42a7
- Cibr'īl (Ar.) :Cebrail, dört büyük melekten biri.
c.+i 7a15, 31a14

- cīm (Ar.) :Osmanlı alfabesinin altıncı harfi.
c.+den 17a3
- cihān (Far.) : Dünya, alem.
c. 23b15, 47b6, 51a12, 53b7, 58a14, 7b9
c.+a 13b5, 30b17
c.+da 47a18, 54b16
c.+dur 33b19
c.+e 45a18
c.+uñ 1b2, 47b21
- cihāt (Ar.) :Taraflar, yönler.
c. 5b1
- cihet (Ar.) :Sebep, vesile, bahane.
c.+den 22a9, 29b21, 34a21, 36b14, 41b9, 42b16, 46b18, 48b13, 49a7, 50a4, 50b6, 55b5, 58b3
c.+dendür 42b21, 47b3, 48a9
- cinān (Ar.) :Cennetler, uçmaklar.
c. 3b21, 33b10, 41a14, 41a20, 46b1
- cin(n) (Ar.) :Gözle görülmez, latif cisimlerden ibaret yaratık.
c. 28a16
- cism (Ar.) :Beden, gövde.
c. 8a21
c.+i 30b16
- c.+inden 24a21
- civār (Ar.) :Çevre, yöre.
c. 30a14, 40a10
- cūd (Ar.) :Cömertlik.
c. 30b13
- cūş eyle- (Far.) :Coşma, kaynama.
c.-di 58b1
- cum‘a (Ar.) :Cuma günü.
c. 10a19, 10a19, 12a17, 16b7, 16b9, 17a12, 17a16, 17a22, 19b21, 20a1, 22a4, 22a8, 7a16, 7a19, 7a21, 7b2, 7b5
c.+da 12a17, 16a10, 16b6, 16b11, 16b11, 17a12, 17a15, 17a15, 17a20, 19b16, 54b8, 7b4
c.+dan 12a16
c.+dur 7a23
- cüdā (Far.) :Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış.
c. 10a13, 10a18, 10b11, 11b9, 13a16, 13a18, 14a12, 15b6, 17a9, 18a12, 18a3, 21b5, 22a20, 23a16, 23a7, 23b12, 24a21, 25a18, 25b18, 27a12, 27b16, 27b5, 28a15, 28b17, 2a9, 2b1, 31b11, 31b19, 31b7,

32a10, 32a4, 32b8, 33a7, 33b4,
 35a18, 35b16, 36a1, 37a12,
 37a5, 37a8, 37b10, 37b16,
 38a5, 38a7, 39a9, 39b10, 3b4,
 3b8, 40a12, 40a9, 40b17,
 43b18, 44b5, 44b7, 49a16,
 4a13, 4a3, 4b1, 4b3, 50b10,
 50b22, 51a6, 56a19, 56b16,
 57a15, 57a19, 57b6, 6a1, 8a22,
 8b3, 9a1

cüdâlık (Far.T.) :Ayrılık.

c. 23a6

cümle (Ar.) :Bütün, hep.

c. 10a15, 10a5, 11a14, 12b14,
 13a2, 13b12, 13b6, 17b4,
 18b20, 1b6, 21a9, 22a12,
 22b22, 22b3, 23a17, 23a17,
 27b21, 28a1, 2b19, 30a15,
 30a6, 31a12, 34a6, 34b19,
 35b21, 37a13, 37a14, 37b4,
 38a17, 38a21, 38a7, 3b13,
 41b16, 42a21, 43a20, 43b4,
 43b5, 44a18, 44a8, 46b11,
 47a1, 47a8, 47b4, 49a13,
 52a20, 53a5, 53b1, 53b13,
 53b3, 54a19, 54a2, 54a4, 54b6,
 56b1, 57a10, 57a19, 7b15,
 8b15, 9b16

c.+si 11a12, 18a2, 23b15,
 32b16, 7b14

c.+sin 16a15

cür^c a-nüş (Far.) :İçen, içki içen.

c. 58b1

cüz (Ar.) :Kısım, parça, bölüm.

c.16a20, 28a16, 42a8, 43a2

Ç

çāh (Far.) :Kuyu, çukur.

ç. 29b9

çarḥ (Far.) :Felek, gök.

ç. 41b17, 7a12, 7a12

çeh (Far.) :Kuyu.

ç.+e 9b8

çeḥar (Far.) :Dört.

ç. 55a19

çehre (Far.) :Yüz, surat.

ç. 14a2

çek- :Çekmek.

ç. 53b6

ç.-di 12b1, 20a11, 20a18, 20b5,
 34b18, 42b16, 53b1, 53b3,
 54a1, 56a10, 7b23, 8a11, 8a13

ç.-en 53b2

ç.-erler 11a17

ç.-esin 53b6

ç.-me 39b18	çigin : Omuz, omuz başı.
ç.-mek 54a2	ç. 36a8
çeşm (Far.) :Göz.	çoğ : Çok.
ç. 25a9, 29b6, 30a6, 45b19, 46a8	ç. 15b1
çevür- :Çevirmek.	çoğ :Çok.
ç.-gil 17b15	ç. 18b11
çih- :Çıkmak.	çü (Far.) :Gibi, çünkü, krş çün.
ç.-a 40b6, 41b4	ç. 10a10, 10a4, 10b20, 10b9, 11a19, 11a3, 12a22, 16b2, 20a3, 20a6, 22b5, 27a7, 27b17, 29b17, 2a21, 30a15, 42b23, 43b4, 48b18, 48b5, 7b19, 8a17, 8a22, 8b11, 8b5
ç.-dı 19a1	
ç.-mişdurur 18b18	
çihar- :Çıkarmak.	
ç. 57a11, 57a16	
çık- :Çıkmak.	çün (Far.) :Gibi, çünkü, krş çü.
ç.-a 18b16, 40b7, 53a10, 53a7	ç. 10b2, 11a4, 11a6, 11b11, 12a12, 12a19, 12a4, 13a1, 13a10, 13a6, 13b21, 15a20, 15a8, 15b11, 15b12, 15b16, 15b2, 16a16, 16a19, 16a6, 16b22, 16b23, 16b7, 17a18, 17a22, 18a2, 18a20, 18b20, 19a11, 19a21, 19b14, 19b2, 19b8, 1b3, 1b9, 20a10, 20a12, 20a13, 20b19, 20b2, 20b9, 21a16, 21a19, 21a5, 21a6, 21a9, 21b15, 21b19, 22a6, 22b17, 23b12, 24a15, 24a17, 24a18, 24a19, 24a19, 24a4,
ç.-an 46b4	
ç.-ar 26a9	
ç.-dı 17a19, 22a4, 46b5	
ç.-miş 42a19	
ç.-up 56b5	
ç.-updur 25b9	
çıkar- :Çıkarmak.	
ç.-a 25b13	
ç.-dı 25b10	
ç.-miş 30a8	
çi (Far.) :Ne.	
ç. 13b12, 14b8, 41b21, 6a5, 7a1	

24b15, 24b4, 24b6, 24b6,
 24b6, 25a17, 25a18, 25a3,
 25b2, 25b8, 26a19, 26b1,
 26b16, 27a11, 27a4, 27b22,
 28a15, 28a17, 28a19, 28a20,
 28b12, 28b20, 28b7, 29a5,
 29b2, 29b5, 2b20, 30a18, 30a8,
 30b7, 30b8, 31a11, 31a15,
 31a17, 31a5, 31b10, 31b14,
 31b15, 31b21, 31b23, 31b3,
 31b6, 32a14, 32a15, 32a21,
 32a7, 32b15, 32b22, 33a13,
 33a13, 33b19, 33b23, 34a10,
 34a13, 34a15, 34b15, 34b16,
 34b18, 34b6, 35a5, 35a6,
 36a14, 36a17, 36a19, 36a2,
 36a21, 36b15, 36b4, 37a9,
 37b16, 37b2, 37b20, 37b6,
 37b8, 38a12, 38a18, 38a19,
 38b11, 38b22, 39b1, 39b10,
 39b19, 39b21, 39b3, 3a11,
 3b19, 3b2, 3b22, 40a10, 40a11,
 40a12, 40a13, 40a15, 40a18,
 40a19, 40a4, 40a4, 40b6, 40b7,
 41a15, 41a8, 41b4, 41b6,
 42a20, 42a23, 42a4, 42b17,
 43a10, 43a13, 43a19, 43b13,
 43b14, 43b22, 44a18, 44a20,

44a4, 45a10, 45a12, 45a16,
 45a20, 45a9, 45b10, 45b17,
 45b17, 45b3, 46b12, 47a13,
 47a13, 47a13, 47a18, 47a19,
 47a6, 47b16, 47b2, 48a12,
 48b1, 49a17, 49a19, 49a2,
 49a20, 49a8, 4b2, 50a12,
 50a12, 50a21, 50b13, 50b18,
 50b2, 50b21, 51a8, 51b13,
 51b18, 52a11, 52a13, 52b12,
 52b3, 53a18, 53a7, 53a9,
 53b12, 53b14, 53b16, 53b2,
 53b6, 53b9, 54a8, 54b10,
 55a11, 55b11, 55b16, 56a15,
 56a16, 56b10, 57a19, 57b10,
 57b18, 57b6, 57b7, 57b9, 58a3,
 58b3, 5a1, 5a1, 5a8, 5b1, 5b21,
 5b22, 5b3, 6a21, 6b7, 6b8,
 7a20, 7b16, 7b18, 8a1, 8a3,
 8a7, 8b11, 8b14, 9a7, 9b20,
 9b6, 9b7

çün̄in (Far.) :Böyle, bunun gibi.

ç. 32a8

çünkü (Far.) :Şundan dolayı ki, şu
 sebepten ki.

ç. 10a6, 11b9, 12a15, 13a3,
 13b11, 13b18, 14a2, 15a15,
 15a21, 15b10, 15b14, 16a2,

16b1, 17a16, 17b2, 18a15,
 19a1, 19a3, 19b12, 19b17,
 21b17, 22a14, 22a21, 22b23,
 23b19, 24b16, 24b7, 24b9,
 25b18, 26b3, 27b3, 27b6, 29a1,
 29a16, 30a19, 30b11, 30b22,
 32b18, 33a9, 34a20, 35a16,
 37b7, 38b5, 39b11, 3b23,
 40a14, 45a2, 45a6, 45b2, 46a2,
 47a21, 48b13, 48b16, 48b22,
 48b3, 4a4, 50b22, 52a16,
 53b19, 54a16, 55b22, 57a4,
 57b15, 57b17, 57b4, 58b4,
 5b7, 6a5, 8b4, 8b8, 9a1, 9b19

D

dābbe (Ar.) :Yük ve binek hayvanı.

d. 41a20, 41b3, 41b4, 41b6

dābbetü'l-arz (Ar.) :Kıyamet

alametlerinden olmak üzere

ortaya çıkacağı söylenen

hayvanın adı.

d. 40a22, 41b6

dād-ger (Far.) :İnsafılı, doğru.

d. 16b17, 17b3, 33b21, 34a7,

3a21, 44a1

daḥı :Dahi, de.

d.10a13, 10a14, 10a17, 11b17,
 11b18, 12b15, 12b4, 13a19,
 13b2, 15a5, 17b10, 17b19,
 18a18, 18b19, 1b16, 1b17,
 21b21, 22a22, 24b6, 28b1,
 28b13, 2a16, 2a20, 2b2, 32b6,
 37a10, 37b20, 38b14, 3a10,
 3a10, 3a17, 40b22, 40b23,
 41b4, 43b24, 46b8, 49b18,
 4a19, 50a3, 50a7, 52b17,
 53a17, 54b13, 55a10, 55a18,
 55a21, 55a8, 56a6, 56b8,
 57a13, 5a10, 6a3, 8a19, 9b14,
 9b19

dā'im (Ar.) :Devamlı, sürekli.

d.11b7, 15a3, 28a8, 46a19

dā'imā (Ar.) :Bir düziye, her vakit.

d. 25a15, 27b15, 7a12, 8a22

dā'irīn (Ar.) :Devredenler, dönenler.

d. 41b18

daḳīqa (Ar.) :Bir saatlik zamanın

altmışta biri.

d. 54b21

daḳ(k) tūt- :Kusur bulmak,

ayıplamak, kınamak, taşlamak.

d. 57a1

dāl (Ar.) :Osmanlı alfabesinin

onuncu harfi.

d.16b22	degme : Beğenilmiş, seçilmiş.
dāl(l) (Ar.) : Delalet eden, gösteren, işaret eden.	d.44a19
d.18a18	degül : Değil.
dāniş (Far.) :Biliş, bilgi, ilim.	d. 11a15, 11a19, 13b12, 17a10, 21a5, 21b20, 21b9, 23b5, 27b22, 34b3, 35b22, 36a2, 38b14, 42b6, 44b12, 4b20, 4b20, 57a19, 57b6, 57b6, 57b9, 57b9
d. 17b9	
dār (Ar.) :Ev, yer, yurt.	d.+di 21b18
d.42a15	d.+dür 11b15, 14a12, 15a16, 31b19, 55a13
dārü's-selām (Ar.) :Cennet.	d.+em 57a15
d.13a5	d.+señ 12a7
da'vā (Ar.) :Mesele.	dehen (Far.) :Ağız, krş. dehān.
d.+ya 52b15	d. 9a21
dāver (Far.) :Doğru, insafılı olan hükümdar.	dehān (Far.) :Ağız, krş. dehen.
d.+i 18a17	d. 10b19, 9a18
da'vet (Ar.) :Çağırma, çağrı.	dek :Kadar, değin.
d. 45a14, 45a20	d. 2b4, 8a23, 9a17
d.+i 33b14, 33b19, 34a14	delil (Ar.) :Şahit, belge, tanık.
de : Dahi, de.	d. 48a15, 9a5
d. 11b12, 57b6	dem (Far.) :Soluk, nefes.
debir (Far.) :Katip, yazıcı.	d. 18b8, 20a10, 21b19, 21b9, 23a22, 34a19, 34b4, 53a10, 6a17
d. 37b3	d.+de 20a10
deg- :Değmek, ulaşmak, erişmek.	d.+den 21b19
d.-di 17a21, 18b3, 40a21	
d.-mişdür 18b14	
d.-mişidi 6a14	
degin : Kadar, dek, denli.	
d.10b21, 38b9, 9a11, 9b4	

d.+i 18b8, 1b4, 23b19, 41a8, 43a16, 48b18 d.+ün 17a16	d.+i 24b7, 39a15, 39a15, 39a18, 39a18, 39b20, 48b21, 50b18, 50b22, 50b9, 53a14
dem-be-dem (Far.) :Vakit vakit, daima. d.45a10	dest-g̃ir (Far.) :Elinden tutan, yardımcı. d. 7b12
der- :Dermek, toplamak, biriktirmek. d.-üpdür 26b13	devā (Ar.) :Çare, tedbir. d.+nuñçün 10b14
derd (Far.) :Dert, gam, keder. d.+ini 13b14 d.+le 17a7, 17b13	deve : Deve. d.36b4 d.+ye 36b2
derec (Ar.) :Basamaklar, rütbeler. d. 43b20, 54b17, 54b18, 55a11 d.+den 54b21 d.+lerden 53a9	devlet (Ar.) :Baht, talih. d.+i 58a19, 58a20
dergāh (Far.) :Tekke. d.+dan 8b9	devr (Ar.) :Zaman, çağ. d. 34b1 d.+ümüze 34b2
derhem (Far.) :Karışık, karmakarışık. d. 3a13	deyr (Ar.) :İnsanlık alemi, bu dünya. d. 10b9 d.+i 10b5
deri :Deri. d. 12a5, 54b1, 6b14	d.+in 24b21 d.+inde 35b17, 44a7
deryā (Far.) :Deniz. d. 58b1	deyyār (Ar.) :Biri, bir kimse, bir fert. d.31a18, 57a13, 5a10
dest (Far.) :El. d. 15b8, 46b17	dıraht (Far.) :Ağaç. d.+ı 13b10, 13b15, 13b3, 20b18
	dırāz (Far.) : Uzun.

d.17a22	43a22, 43a23, 43b11, 44b3,
di- :Demek, söylemek.	44b5, 45a15, 45a16, 45a4,
d.-di 12b10, 12b11, 12b13,	45a6, 45b6, 46b20, 46b20,
12b16, 12b18, 12b20, 12b21,	46b21, 48a20, 49a15, 49a17,
12b7, 12b8, 12b9, 13a19, 13a5,	49a20, 49b2, 4a15, 4a17,
13b10, 14a9, 14b12, 14b8,	50b18, 52a1, 52a12, 52a16,
14b8, 14b9, 15a14, 15b19,	52a8, 52b10, 53a12, 53a2,
15b20, 15b21, 16a18, 16a2,	53a7, 54a5, 55b19, 55b20,
16a9, 16b9, 16b11, 17b14,	57b12, 6a15, 6a16, 7a15, 7a16,
18a5, 18b1, 18b13, 19a4,	7a21, 7b17, 7b2, 8a12, 9b18,
20a12, 20a14, 20b16, 20b16,	9b9
20b3, 22a14, 22a17, 22a8,	d.-diler 17a18, 25a10, 26b2,
22b6, 24a11, 24a12, 24a16,	26b2, 28b7, 28b7, 34a11,
24a18, 24b1, 24b16, 24b5,	38a17, 43b14, 57b21
25a14, 25a16, 25b11, 25b9,	d.-düm 10a11, 32a21, 57a15,
26a17, 26a2, 26a21, 26b18,	5b19, 8b15
26b2, 26b21, 26b3, 27b10,	d.-gil 11a18, 26a20
27b9, 28a11, 28a21, 29a14,	d.-me 10b8
29a16, 29a5, 30b14, 30b6,	d.-megden 29a15
30b6, 31a14, 32a19, 32a20,	d.-meydi 22b1
32a22, 32b20, 32b23, 33a5,	d.-meyeydi 32a8
33a5, 34b20, 34b22, 35b1,	d.-miş 37b5, 40a3, 43b22
36b17, 37a22, 37b17, 37b21,	d.-mişdi 22a3, 25b17
38a13, 38a16, 38a3, 38b7,	d.-mişdür 27b10, 30a18,
38b7, 38b9, 39a19, 39a21,	30a19, 34b9, 35a16, 35a3,
39b12, 39b22, 3b11, 3b19,	38a11, 38a12, 42a7, 42b7,
3b20, 3b9, 40a21, 40a6, 41a8,	47a6, 52b15, 55a9, 7a17
41b7, 42a3, 42b1, 42b18,	d.-mişem 41a19

d.-mişidi 26a9, 52a21	dīdār (Far.) :Yüz, çehre.
d.-mişler 22b2	d. 54a11
d.-miyesin 30a7	d.+çün 49a14
d.-r 13b16, 16a11, 17b18,	d.+ı 28b3, 48a12, 52b4
18b9, 19a5, 21a18, 21b5, 21b9,	d.+ında 25b14
21b20, 22b3, 23a14, 23a4,	d.+ından 13a16
24b19, 26b1, 29b18, 34b8,	d.+ınuñ 20a19
34b9, 35a15, 38a2, 40b22,	d.+la 48a4
41a17, 41b18, 44a4, 46a7,	d.+mış 28b3
47a9, 51b20, 52a21, 53a11,	d.+uma 55b6
54b16, 55a16, 58a6, 8b2, 10b8,	diger : Diğer, öbür.
11a10, 1b7	d.32b6
d.-rler 26b15, 35a7, 38b1,	dikil- :Dikilmek, tayin edilmek, nasip
47a7, 49a10, 53b4	olunmak.
d.-rse 42b6	d.-e 51b15
d.-rseñ 51a9	dil (Far.) :Gönül, yürek, kalp.
d.-señ 58a4	d. 12b17, 12b8, 48a3
d.-sünler 56b10	d.+den 48a3
d.-ye 27b22, 31b21, 32b21,	dil : Dil, organ adı.
34a1, 34a12, 39b13, 34a18,	d.24b17
34a19, 34a8, 34b1, 34b2,	d.+e 43a5
40b10, 45b20	d.+i 26a1
d.-yeler 29b20, 33a19, 34a13,	d.+ini 10b15
3a15, 46b12, 56b9, 57b16,	d.+inde 14a13
58a1	d.+inden 19b10
d.-yen 38a3	dilber (Far.) :Gönlü alıp götüren,
d.-yesin 35a8	güzel.
d.-yüpdür 6b18	d.+i 51b16

d.+üñ 18a14, 51b10	d. 11a10, 12b12, 12b5, 13a18,
dildār (Far.) :Birinın gönlünü almış,	16b21, 17b20, 17b9, 18a10,
sevgili.	18a16, 22a18, 25a16, 27a20,
d.+ınuñ 5a9	27b11, 2a14, 32a14, 34b6,
dile- :Dilemek, istemek.	35b22, 39a20, 42a13, 42b22,
d.-di 21a15, 38b3	43a17, 48a8, 52a11, 52b12,
d.-r 54a2	54a17, 56b8, 57b21, 7b2
d.-rem 24a18, 40b10	d.+de 11a17
d.-rise 24a4	d.+dür 52b11
d.-rseñ 11b22	d.+e 24a4, 32b21, 52b12
d.-se 52a3	d.+i 11a9, 18a16, 18b20,
dil-firīb (Far.) :Gönül aldatan, alımlı.	23b13, 24a3, 44b19, 45a17,
d. 28b12, 55b12	45b9
d.+i 54a12	dinil- :Denilmek, söylenmek.
dilr (Far.) :Yürekli, cesur, yiğit.	d.-ür 3a20
d. 22a22, 23b6, 33a4, 44b19	diñle- :Dinlemek.
dil-keş (Far.) :Gönül çekici.	d. 28a1, 32b6, 37a9, 42a13,
d. 3a7	53a3, 53a11
dil-pezr (Far.) :Gönle hoş gelen,	d.-di 23a12, 49a19, 49a8
gönlün beğendiği.	d.-düñ 38a14
d. 29a17	d.-gil 9b21
dimā (Ar.) :Kanlar.	dir- :Dermek, toplamak,
d. 17a18, 22a3	biriktirmek.
din- :Dinmek, sakin olmak, susmak.	d.-e 32a2
d.-medin 6a14	d.-eler 36b7
din (Ar.) :Allah'a inanma ve	d.-medi 42a14
bağlanma.	diril- :Derilmek, toplanmak.
	d.-e 40b8

- diş : Diş.
d.+i 11b4, 33a10, 33a11, 4b18,
4b5
d.+üñden 33a12
- ditre- : Titremek.
d.-se 54a15
- dīv (Far.) :Dev, şeytan.
d. 12a3, 19a10, 19a12, 19a9,
23a21, 30b19, 32b19, 40a19,
40b1, 40b19, 40b3, 42b16,
43a17, 44b10, 8a17
d.+de 31a11
d.+dür 18a16
d.+e 31a18, 31a6, 36a14
d.+i 12a1, 12a10, 12a13, 14b6,
17b20, 19a8, 1b1, 20a10,
20a18, 20b5, 21a16, 21b19,
23b5, 27a20, 27b11, 30a22,
30a9, 30b21, 30b4, 31a10,
34b21, 36a13, 3b10, 41a5,
41b21, 42b6, 44b11, 44b16,
44b9, 52a4, 54a8, 58a9, 5b13,
7a6, 7b23, 8a10, 8a16
d.+lerden 52b20
- diyār (Ar.) :Memleket, ülke.
d. 24b3
- diyü : Diye.
d.43a10, 40b9
- dol- : Dolmak.
d.-updur 17b7
- dost (Far.) :Sevilen kimse.
d. 28a12
d.+uñ 28a12
- dök- :Dökmek, bırakmak, atmak.
d.-di 58b2
- dön- :Dönmek.
d.-di 15b18, 16b10, 58a13
d.-megil 53b5
- döndür- :Döndürmek.
d.-dügi 22a13
d.-medi 49b16
d.-üñ 11b20
- dörd :Dört.
d. 25a20, 26a6, 37a3, 37a6,
3a18
d.+den 26a5
- dört :Dört.
d. 10a12, 10a15, 10a15, 12a8,
12a9, 13b13, 14b13, 16b22,
1b15, 1b17, 1b17, 1b18, 22a7,
25b19, 25b6, 28b13, 28b13,
2a16, 2a6, 2b10, 32b12, 32b13,
32b14, 37a13, 37a4, 37b19,
3a8, 3b23, 40b21, 40b23, 41a1,
43b17, 46b12, 46b6, 46b8,
49a6, 49b18, 4a19, 4a19, 4a2,

4a5, 4b4, 4b8, 50a16, 50a21, 50a7, 54a13, 54b11, 54b12, 8a5, 8a8, 9a14, 9a3, 9a6 d.+de 46b8 d.+den 37b10 d.+er 14a21 d.+i 31b7, 4a2 d.+le 16b23, 17b13, 40a11 d.+ün 28b15, 41a1	d.-am 38a2 d.-mışdur 36a7 dün : Geçmiş. d.+den 20b11 dü-nīm (Far.) :İki parça, ikiye ayrılmış. d.13a7 dün ü gün : Gece gündüz. d. 15b17, 24a8, 24a9, 36a6, 37a20, 40b9, 48a18, 4b17, 52b1, 5a3
döşe- : Döşemek, yaymak, açmak. d.-di 39b15	dür- : Dürmek. d.-di 39b15 d.-e 45b17
du'ā (Ar.) :Allah'a yalvarma, niyaz. d. 12a21 d.+lar 49a21 d.+sı 48a9 d.+sını 45a20	düril- : Dürülmek, toplamak. d.-e 39b14 dürlü :Türlü, çeşit. d. 10b2, 14b15, 2b2, 3b1, 45a5, 48a13, 51b9
dūd (Far.) :Gam, keder, tasa. d.17b13	dür(r) (Ar.) :İnci. d. 49a11, 49a12, 49a17, 48b17, 4b11, 50b5 d.+den 49a3, 50b4 d.+e 44a19 d.+i 49a3, 41b15, 48b17, 4b18, 4b5, 9a20 d.+ün 50b4
duḥān (Ar.) :Süre-i Duhan, Kur'ān'ın 44. suresi. d. 52a16 d.+dur 52a20	
dūr (Far.) :Uzak. d. 12a3, 25b14, 29b7 d.+dur 31b17	
dur- : Durmak. d. 17b18	dürūd (Far.) :Dua.

- d. 13b8
- dürül- : Dürülmek, [kaş] çatılmak.
- d.-miş 38a9
- düş :Rüya.
- d.+de 55a14
- d.+inde 24a10
- d.+ün 24a14, 24a14
- d.+ünden 24a22
- düş- :Düşmek, inmek, nüzul olmak.
- d.-di 11a17, 12a15, 12b3, 13a16, 13a18, 15b18, 20a10, 21b19, 5a5
- d.-er 54a16
- d.-meyesin 55b17
- düşür- : Düşürmek.
- d.-di 47a12
- düz- :Dizmek, yapmak, meydana getirmek.
- d.-di 25a17, 28a13, 36a4, 50a4
- d.-e 51b8
- d.-miş 27b2
- düzet- : Düzeltmek, yoluna koymak.
- d.-di 50a15
- d.-gil 48a11, 49a21
- E**
- ebābīl (Ar.) :Dağ kırlangıcı.
e. 24a16
- ebed (Ar.) :Sonu olmayan gelecek zaman.
e. 13a18, 14b5, 20a18, 20b5, 27a20, 28a20, 30b21, 30b4, 36a13, 39a17, 41a5, 44b11, 50b12, 57a1
e.+ün 47b21
- ebrū (Far.) :Kaş.
e.+ların 23a2
e.+sını 23a1
- ebter (Ar.) :Zürriyetsiz ve hayırsız [adam].
e. 14b3
- ecr (Ar.) :Ahirete ait mükafat, sevap.
e.+i 16a5
e.+in 16a3
- ecsām (Ar.) :Gövdeler, bedenler.
e.+ün 35a17
- eczā (Ar.) : Parçalar, cüzler.
e. 38b11
- edā (Ar.) :Yerine getirmek.
e. 16a3
- edeb (Ar.) :İyi terbiye, naziklik, zariflik.
e. 13b20, 18a14, 48b21, 56b8
- ednā (Ar.) :Az, pek az.
e. 15a13

edyān (Ar.) :Dinler. e. 45a19	e.+idür 28a8 e.+in 10b6
efḍal (Ar.) :Daha faziletli. e. 22b3, 26b11	e.+inde 26b17, 28a10 e.+ine 39b13
eflāk (Ar.) :Semalar, felekler, göklər. e. 46a19, 57b12 e.+de 7a10 e.+ı 43b19	ehlü's-sürür (Ar.) :Sevinçli. e. 12a18 ehremen (Far.) :Şeytan, dev. e. 28b19, 30b19 e.+e 28b20 e.+i 52a5
efrūht (Far.) :Yanmış, tutuşmuş, aydınlanmış. e.+dur 24a7	ejdehā (Far.) :Büyük yılan. e. 40b5
eger (Far.) :Eğer, şayet. e. 15a22, 20b15, 21a3, 27a3, 50b1, 54a20, 56b14, 57a16, 8b12	ek :Ek, ilave. e. 48a19
ehl (Ar.) :Sahip, malik. e.+i 10b3, 11a9, 11b13, 16b21, 1b13, 1b18, 20b14, 21a21, 23b14, 25a16, 25b12, 27a6, 28a3, 30a11, 32b10, 32b11, 33b14, 35a11, 35b11, 35b2, 36b13, 38b14, 3a7, 3b19, 3b21, 41a12, 41a14, 41a18, 41a20, 41a4, 43a12, 46a18, 46b1, 46b3, 49a22, 49a5, 49a9, 4a17, 51a11, 52b2, 6a12, 7a6, 8a1 e.+idi 3a5	el :El, organ adı. e. 17b12, 38a4, 45b22, 46a11, 49a1, 49a3, 55b15, 6a8, 36b19, 40a5, 44a13, 44a13 e.+den 38b18, 39b18 e.+dendür 39b14 e.+dür 40a18 e.+e 40a17, 43a5 e.+i 36b20, 37a1, 38a3, 48b8 e.+idür 52a1 e.+ile 21b2, 22b14, 37b18, 37b3, 44a9, 49b10 e.+ilen 49b7 e.+in 36b21

- e.+inde 40b14, 40b5, 42b3
e.+inden 39b14
e.+ini 17b12, 36b18
e.+iyle 39b15, 4b15, 46a2, 50b17
e.+ler 39b16
e.+lerden 51b2
e.+lerinden 5a11
e.+lerini 5a8
e.+lerinüñ 44a14
e.+lerüñ 51b5
e.+ümle 15b5, 55b8
e.+üñ 17b3, 17b4, 37a6, 37b18, 43a4, 51b3
e.+üñi 17b15, 39b18
- elem (Ar.) :Ağrı, acı, dert, keder.
e. 47b12, 47b13, 6a3, 6b7, 9a10, 9b6
- elest (Ar.) :Allah'ın ruhları yarattığı zaman.
e. 24b13, 25b22, 26a13, 27a5, 29a6, 29b7, 34b8, 45b14, 58a21
e.+i 26a16
- elfāz (Ar.) :Kelimeler, sözler.
e. 58a1
- el-ḥamd (Ar.) : Fatiha suresi.
e. 17b16, 3a21, 3b22
- elif (Ar.) :Arap alfabesinin ilk harfi.
e. 11a4, 11a4, 24b11, 8a20
e.+üñ 8a22
- el-kitāb (Ar.) :Kitap.
e. 58b8
- elli :Elli sayısı.
e. 15b10, 15b12, 15b13, 15b14, 15b15, 15b15, 15b16, 15b17, 15b20, 15b4, 15b8, 15b9, 16a1, 16a15, 16a16, 16a5, 16a8, 49a21, 49b6, 49b9, 52a19
e.+dür 42b3
e.+nüñ 16a3
e.+ye 16a20, 16a5
e.+yedür 16b2
- elvāḥ (Ar.) :Levhalar, düz satırlar.
e.+ı 50b13, 6a11
- emcek :Göğüs.
e. 9a13
- emān (Ar.) :Eminlik, korkusuzluk.
e. 17b9
- emānet (Ar.) :Emniyet edilen kimseye bırakılan şey.
e. 42a22, 42a5, 42a7
e.+i 42a10
- emānet-dār (Ar.Far.) :Kendisine emanet edilen, emanetçi.

- e. 42a22
- emek : Uzun ve yorucu, özenli çalışma.
e.+i 42b6
- em̄in (Ar.) :Güvenen, şüphe etmeyen [kimse].
e. 14b6, 18a10, 37a7, 37b2, 41a2, 41b2, 47a2, 47a7, 52a1, 54a5, 55b17, 5a19, 7a15
e.+i 35a9
- emn (Ar.) :Eminlik, korkusuzluk.
e. 17b9
- emr (Ar.) :Emir, buyruk.
e. 16a16, 17b13, 19b21, 24b16, 27a22, 29a5, 29b5, 30b12, 31a20, 36a5, 43b25, 53b20
e.+e 24a16
e.+i 13b9, 15b21, 16a17, 16a8, 17b14, 17b15, 19a18, 20a4, 31b23, 35a12, 36b12, 37a10, 37a18, 40b22, 46b17, 51a3, 52a21, 55a1, 8b6, 9b12
e.+ile 16a19, 29a13, 29b19, 30b5, 51a15
e.+in 53b21
e.+ini 5a2
e.+le 40a4, 45b12, 9b13
e.+üñ 45b20
- emred (Ar.) :Bıyıkları terlemeye başlamış iken henüz yüzünde tüy, kıl bulunmayan genç.
e. 25b8
e.+üñ 14a3
- enāmīl (Ar.) :Parmak uçları.
e. 38a18, 39b1
- enbiyā (Ar.) :Peygamberler, yalvaçlar.
e. 11a12, 12b11, 21a19, 21b10, 21b4, 22b1, 22b3, 23b13, 23b21, 24a2, 26b3, 26b6, 27a22, 27b3, 29b3, 30a16, 30a20, 31b12, 31b20, 31b23, 33b23, 34a10, 34a13, 34a17, 34a19, 34a2, 34a7, 34a8, 36b16, 42a13, 43b12, 43b15, 45b16, 45b7, 46b2, 47a17, 47b4, 48a1, 48a5, 48a6, 48b14, 50b18, 51a14, 51a16, 51a9, 51b18, 51b20, 52a10, 52a13, 52a8, 52b7, 57b20, 6b9
e.+da 45a19, 46a4
e.+dan 14a19, 33b20
e.+dandur 21a21
e.+dur 52a11
e.+lar 37b9

e.+nuñ 12b19, 24a3, 26b7, 43b7, 45a17	e. 6a13
e.+ya 13a21, 47b16, 6b5	eşer (Ar.) :İz, alamet, nişan.
e.+yı 52b9	e. 19a12, 55a19, 56b17, 57a11
encüm (Ar.) :Yıldızlar.	esmā (Ar.) :Adlar.
e. 44a5	e. 11a13, 11b22, 13a12, 13b18, 1b6, 1b8, 20a8, 31a11, 31a11, 31a13, 31a2, 36a12, 8a17, 8b1, 8b13, 8b14, 8b2, 8b23, 8b5, 8b7
endām (Far.) :Vücut, beden.	e.+dan 13b12, 30b20, 30b22, 31a4, 36a12, 8b4
e.+uñı 17b11	e.+din 21a13
endīşe (Far.) :Vesvese, merak, kaygı.	e.+sı 13a14
e.+lerge 51b9	e.+sınadur 29b8
enf (Ar.) :Burun.	e.+ya 13b11, 22b5, 27a21, 8b15
e. 10b19, 40b23, 9a12, 9a18, 9a21, 9b3, 9b8	e.+yı 11a6, 12b14, 25b15, 26b5, 26b6, 27b2, 27b3, 2a13, 30b11, 31a1, 38b11, 42a9, 43a15, 48b6, 6a8, 8a18, 8b10, 8b11, 8b8
e.+e 41a22	esrār (Ar.) :Gizlenen ve bilinmeyen şeyler.
e. +i 10a14	e. 19a13, 33b22, 3a3, 4a18, 52a6
e.+inde 1b16, 2a8	e.+a 30a12
envār (Ar.) :Aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar.	e.+dan 5a4, 6a17
e.+ı 28b3	e.+e 12a22
er :Er, yiğit, kahraman.	
e. 35a8, 46a12	
e.+i 22a18, 35b22, 42b22	
er- :Yetişmek, olgunlaşmak.	
e.-meye 25b15	
ernebe (Ar.) :Burun ucu.	
e. 17b8	
ervāḥ (Ar.) :Canlar, hayatın cevherleri.	

e.+ı 11b22, 13a12, 18a10, 23b13, 24a13, 25b3, 30a4, 31b2, 38b19, 4b12, 56b1, 58a18, 7a5	53a6, 55a19, 55a19, 56b16, 57a11, 57a11
e.+ına 27b17, 6a21	e.+dur 22a12, 38a21
e.+ını 13b21, 32b1, 43a18, 45b1, 47b12, 58b2	e.+ile 57a10
e.+ınuñ 20a19	e.+nuñ 22a19, 38a8, 6a6
e.+idi 16a12, 53b2	e.+ya 11b8, 15a4, 18b17, 22a12, 22a20, 27b21, 29a20, 2b19, 33b5, 37a14, 38a21, 42a21, 46b11, 46b11, 48a7, 53b1, 8b18, 9b16
esrâr-bîn (Ar.Far.) :Görünmeyen şeyleri gören.	et : Et.
e. 52a20	e. 12a5, 6b14
esved (Ar.) : Siyah, kara.	e.+i 54a21
e. 45b18	eteg : Etek.
eşrâṭ (Ar.) :Alametler, nişanlar.	e.+in 56a10
e. 40a20	etḳıyâ (Ar.) :Allah korkusuyla günah işlemekten çekinenler.
eşyâ (Ar.) :Nesneler, mevcut olan şeyler.	e. 47b4, 48b14
e. 10b2, 18b15, 18b9, 19a6, 23a17, 32b2, 38a6, 38a9, 49a13, 53b13, 55a16, 56a16, 57a12, 7a7, 8b18	ev :Ev.
e.+da 23a17, 2a2, 34b19, 35b20, 35b21, 36a1, 52b19, 53a2, 53a4, 5b20	e. 15a13, 45a4
e.+dan 11b18, 37a13, 38a7, 38a8, 47a1, 4b3, 52b13, 53a5,	e.+den 25a18, 29a13
	e.+dendür 25a18
	e.+e 45a14, 45a9
	e.+i 28b6, 28b7
	e.+in 16a7, 17b13, 18b18
	e.+inde 24a20
	e.+ine 13b1, 47a3
	e.+ini 25a2, 45a12

- evkāt (Ar.) : Zamanlar, çağlar.
e.+ı 20a4
- evliyā (Ar.) : Keramet sahibi olanlar, erenler.
e. 11a12, 12b11, 21b10, 21b4, 23b23, 26b6, 27a22, 30a16, 30a20, 31b23, 34a19, 36b16, 43b12, 43b15, 46b2, 47b4, 48a1, 48b14, 50b11, 50b15, 51a14, 51b18, 57b20, 6b9
e.+da 46a4
e.+dan 33b20
e.+nuñdur 42a13
- evvel (Ar.) : Önce, ilk, birinci.
e. 10a4, 13b17, 13b18, 13b7, 14b2, 17b9, 1b13, 3a10, 47b2, 48b18, 51a13, 56a1, 8b1, 8b2
- evvelīn (Ar.) : Evvelkiler, evvel gelen insanlar.
e. 12b12, 12b5, 13b6, 32a14, 39a20, 47a22, 4a5
- evvelliğ (Ar.T.) : Evveli, öncesi.
e.+i 47b17
- ey- : Eymek, söylemek.
e.-diydi 15a22
- eyil- : Eğilmek.
e.-se 18a4
- eyle- : Eylemek, yapmak.
e. 10a13, 11b14, 17b17, 17b19, 24b1, 32a22, 32b21, 36a8, 37a12, 3a9, 41b10, 54b9, 55b1, 8b6
e.-di 14a18, 14b11, 15b20, 15b4, 16a16, 16a17, 16b10, 17b13, 19a19, 19b21, 24a1, 36b12, 42a6, 42a6, 45b1, 48b16, 48b16, 48b9, 48b9, 49b12, 56a7, 56a7, 58b1
e.-düm 24b6, 34a3, 34a3
e.-düñ 55a22
e.-gil 15b13, 17b20
e.-me 12a2
e.-mek 20a14, 30b14
e.-meye 54a8
e.-miş 26a13, 30a14, 33a13, 48a4, 56a8
e.-mişdür 17a17, 21b5, 22a5, 26a2, 2a17, 32a12, 33a12, 36a5, 44a2, 46a6, 55a14, 55a4
e.-ñ 43a11
e.-r 13a5, 15b14, 21b7, 21b9, 22b22, 23a13, 25a11, 25b3, 30a16, 31b1, 35b17, 36a6, 41b18, 43b16, 44a4, 50a4, 53b22, 55a3, 8a7
e.-rdi 41b14, 52a9

- e.-rdüm 30b18
e.-rse 16a3
e.-rseñ 25a22, 2a10, 2b1, 6a4
e.-se 18a4
e.-seydi 16b15
e.-sün 48a17, 48a18, 48a18
e.-ye 22a3, 33b4, 35a16, 37a21, 39a9, 40a11, 53a9, 56b18
e.-yecek 24b5
e.-yem 24a18, 24a18
e.-yen 21b2, 29a6, 44a5, 55b4, 55b4, 5a4
- eylet- : Eyletmek, ettirmek.
e.-ür 56b8
- eylüg : İyilik.
e.+ün 53b15
- eyt- : Eytmek, söylemek.
e.-eyüm 30a17
- eyyām (Ar.) : Günler, gündüzler.
e.+ı 19a19
- ez (Far.) : “den, dan” manasına gelir.
e. 29a2, 31a6, 6b9, 9a20
- ezā (Ar.) : İncinme, incitme.
e. 17a18
- ez-beher (Far.) : Her birinden.
e.+i 32a21
- ezel (Ar.) : Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.
e. 14b19, 16b18, 18b4, 2b18, 23b8, 28a20, 36a17, 45a19, 46a20, 47b21, 5b12
e.+de 8b3
- ezelī (Ar.) : Öncesiz, başlangıçsız.
e.+den 50b12
- ezhār (Ar.) : Arkalar, sırtlar.
e. 49a14
- ez-ḥükm (Far.Ar.) : Hükünden, emrinden.
e.+i 16b15
- ezkiyā (Ar.) : Lekesizler, halisler, faziletliiler.
e. 47b4, 48b14

F

f āḥir (Ar.) : Onurlu, şanlı, şerfli.

f. 38a11, 38a12, 39b17

fā'ide (Ar.) : Fayda, menfaat, kazanç.

f.+dür 7a16

fā' il (Ar.) : İşleyen, yapan.

f.+i 22a17

faḳīr (Ar.) : Zavallı, biçare, aciz.

f. 4a8

- fālikü'l-ḥabb (Ar.) : Taneyi ikiye yaran.
f.+dür 6a4
- Fārisī (Ar.) : İran dili, Farsça.
f.+den 58a13
- farḡ (Ar.) :1. İki veya daha çok şey arasındaki ayrılık, 2. Başın üst kısmı.
f.10b19, 14b13, 25b3, 25b4, 2a9, 2b3, 3b12, 3b12, 3b14, 3b15, 3b15, 6a3, 9a21, 9b3
f.+dan 9b8
f.+ı 10a18, 10a20, 10b8, 2a21, 8a7
f.+ınuñ 10a4
- farz (Ar.) : Allah'ın işlenmesi kati olarak lüzumlu, terki günah olan emirleri.
f. 15b13, 15b16, 15b20, 15b4, 15b9, 16a1, 16a17, 16a2, 16b15, 19a19, 4a8
f.+ı 16a2, 16b16, 19a18, 22a8, 46b12, 54b9
- faşāhat (Ar.) : Güzel ve açık konuşma.
f.+de 26a1
- fāş (Far.) : Meydana çıkarma, duyulma, açığa vurma.
- f. 19a3, 19b17, 21a7, 23a20, 23b20, 27b7, 42b16, 45b1, 50a2, 56a15, 58b2
- fātiḥa (Ar.) : Kur'an-ı Kerim'in birinci suresi.
f. 14b1, 14b7, 3a20, 3b6
f.+suz 14b3, 3b19
- fazl (Ar.) : İyilik, fazilet, erdem.
f. 11a3, 29b9, 45a2
f.+ı 25a6, 25a18, 41a14, 41a17, 46b1, 56b20, 57a3, 57a4, 58b8
f.+ından 57a5, 57a6
- fedā (Ar.) : Gözden çıkarma, uğruna verme.
f. 24b4, 47a16
- feh̄m (Ar.) : Anlama, anlayış.
f. 11a7, 19a15, 21a11, 21a21, 27a9, 29a7, 32a22, 33a18, 36a8, 38b12, 3a9, 41b10, 43b19, 44a20, 45a8, 47b12, 51a19, 51a2, 53a11, 57a17, 7a8
- felek (Ar.) : Gökyüzü, sema.
f. 16b10, 41b17, 44a5
- fem (Ar.) : Ağız.
f. 9a12
f.+dür 9a6

- fer (Far.) : Parlaklık, aydınlık. f.+i 53a10
f. 16a6, 23b21, 26b12, 38b17, 43b1
- fer^ç (Ar.) : Dal, budak. f.26b15
f. 32b17
f.+i 19b12, 32b3
- ferd (Ar.) : Tek, eşi bulunmayan [Allah]. f.+i 13b7, 41b16, 47b10
f. 33a9
- fer^ç hā (Ar.Far.) :Nesiller. f.+ma 31a21
f. 32b4
- ferište (Far.) : Melek. fî (Ar.) : Arap alfabesinin yirmi üçüncü harfi.
f.+i 35b8
f.+ler 21b9
f. 16b22
f.+ye 17a3
- fermān(Far.) : Emir, buyruk. fî (Ar.) : İçinde, -de.
f. 30a2
f. 5b17, 5b17
- f. +ı 12b1, 24b21, 35a7, 40a9, 9a14
fidye (Ar.) : Can kurtarma karşılığı verilen akçe vesaire.
f.+ıla 9b5
f. 47a14, 47a15
- f.+ile 37a9
fi-iftitāh (Ar.) : Açma, açılma.
f. 22b14
- ferzend (Far.) : Oğul, çocuk. f. 22b14
f.+i 12b16
- feth (Ar.) : Açma, açılma. fikr (Ar.) : Fikir, düşünce.
f. 10b9, 25b13, 34a5, 43b1, 46a11
f. 16a11, 35a15, 3a20
f.+in 51b8
f.+i 14a14, 14b1, 17a4, 3a2, 48a22
f.+inde 24a8
- fevķ (Ar.) : Üst, üst taraf, yukarı. f.+le 24a9
f.38a12
f.+ün 3b11

- fi‘l (Ar.) : İş, amel.
f. 8a11
f.+i 24b5
- fi‘l-ḥāl (Ar.) : Bu anda, hemen,
şimdi.
f. 12b6
- fi‘s-semā (Ar.) : Gökyüzünde.
f. 55a9
- fi-şüret (Ar.) : Surette, görünüşte.
f.+i 28a21
- fuḫarā (Ar.) : Yoksul, fakir.
f.+y1 58b10
- fużül (Ar.) : Lüzumsuz, fazla şey
veya söz.
f. 30b3, 52a4, 8a1, 8a13
- fünün (Ar.) : Hüner, marifet, ilim.
f.40b7
- füsün (Far.) : Sihir, büyü.
f. 18b16
- G**
- gāfil (Ar.) : Gaflette bulunan,
ilerisini iyi düşünmeyen.
g. 14b6, 33a18
g.+ken 34a3
- gaflet (Ar.) : İhmal, endişesizlik.
ğ.+den 57b3
- ğafūr (Ar.) : Mağfiret eden,
merhamet eden.
ğ. 53a9
- gāh (Far.) : Ara sıra, kimi, bazı.
g. 15a8, 15a8, 20a4, 20a5,
23a14
- ğalaṭ (Ar.) : Yanlış, yanılma.
ğ. 10b9, 15b14, 27b21, 2b3,
33b16, 3a12, 3b11, 8a11, 8b20,
9b1, 9b11
- ğam(m) (Ar.) : Keder, tasa, kaygı.
ğ.+a 20a10, 21b19
ğ.+dan 17a19
ğ.+ı 11a17
- ğaraż (Ar.) : Gaye, maksat, istek.
ğ. 24b1
- ğarb (Ar.) : Günbatısı, batı.
ğ. 25b4
- ğarḳ (Ar.) : Boğulma, boğma.
ğ. 32a19
- ğayb (Ar.) : Gizli olan, göze
görünmeyen şey.
ğ. 45b7, 58a17
- ğayb-bīn (Ar.Far.) : Görünmeyeni
gören [Allah].
ğ. 12b9, 13b6, 29a16
- ğayb-dān (Ar.Far.) : Bilinmeyeni
bilen [Allah].

- ğ. 1b7, 21b1, 26a15, 26a4,
27b7, 29b6, 30b11, 32a15,
36b1, 39b6, 42a5, 42b19,
47a11, 52a16, 53a14, 53b12,
58a16, 6b18
ğ.+a 43a7
- ğaybī (Ar.) : Göze görünmeyen
şeylere ait.
ğ. 34b3
- ğāyet (Ar.) : Çok, fazla, son derece.
g. 14a4
- ğayn (Ar.) : Arap alfabesinde yirmi
ikinci harf.
ğ.+dan 17a3
- ğayr (Ar.) : Ayrı, başka.
ğ. 10a19, 10a2, 11b19, 11b20,
15a6, 15b2, 16b11, 18a18,
18b10, 21a15, 22a8, 30a11,
32a16, 33a16, 38b14, 40a10,
41b21, 42a6, 50a2, 51b2,
52b19, 5a10, 8a10
ğ.+çün 12a4
ğ.+dur 40a8
ğ.+ı 11a5, 18b7, 18b10, 20a1,
20a16, 31a18, 41b22, 47a1,
4a10, 53b11, 6a8, 6b5, 7b5,
7b7, 8b20
ğ.+ma 23a15
- ğ.+ından 40a9
- ğayret (Ar.) : Çalışma, çabalama.
ğ. 35a13
ğ.+den 49a11, 49a12
ğ.+e 36b16
- ğāzab (Ar.) : Kızma, hiddet, öfke.
ğ. 9b12
- gebr (Far.) : Ateşe, tapan.
g. 11a11, 18b12
- geç- : Geçmek.
g.-di 12b4, 14b14, 19a11, 4b6
g.-ebilmedi 41a4
g.-er 54a15
g.-erken 13a10
g.-erseñ 54a9
g.-esin 50b1, 54a8
g.-mezseñ 54a6
g.-mişdür 13a1
g.-üben 11b20
g.-üp 56a14
- geh (Far.) : Ara sıra, kimi, bazı,
krş. gāh.
g. 12b19, 12b19, 12b20,
12b20, 15a8
- gel- : Gelmek.
g.-di 10b7, 10b16, 11b17,
12b1, 12b10, 12b3, 12b7,
14b2, 14b19, 16b22, 16b23,

17b11, 17b21, 17b8, 19a18,
 19b4, 1b14, 20b14, 20b19,
 23a11, 25a6, 29b18, 26a15,
 2a5, 31a15, 31a16, 37a16,
 38b16, 3b17, 30a21, 31a14,
 31a4, 42b9, 45a7, 45b9, 47a17,
 47b15, 47b9, 48b14, 49b21,
 49b5, 50a11, 50b2, 50b3, 50b4,
 51a8, 51b13, 53a21, 53b19,
 55a3, 56b2, 56b3, 51a20, 54a9,
 55a19, 55b15, 5b16, 7b4, 7b5,
 8b16, 9b12
 g.-diler 40b2
 g.-dügi 6b1
 g.-düm 12b10, 26b19, 28a2,
 29b20, 38b17, 43a18
 g.-dün 12b11, 53b10
 g.-e 10a22, 10b7, 17a18,
 35a20, 35a3, 36b16, 39b19,
 41b4, 45b22, 52a16, 52b12,
 53b11, 53b12, 53b15, 56b15,
 7a12
 g.-gil 48a14
 g.-iser 20b15, 40a6, 41b6,
 45b11
 g.-medi 13b5, 13b5, 14b6,
 17a1, 33a16, 3a19, 3b23, 6b5
 g.-medin 30b17, 30b17

g.-medün 34b1
 g.-mek 35a17
 g.-mese 15a12, 20b13
 g.-meseydi 3b18
 g.-meye 57a18
 g.-meyen 17a6
 g.-miş 23b8, 42a17, 47b6,
 49a14, 7a4
 g.-mişdi 2a12
 g.-mişdür 18b4, 1b19, 35a17,
 48a19, 57a9
 g.-mişidi 42a9, 49a14
 g.-üp 50a5
 g.-üpdür 39b8, 52a13, 56b3,
 6b3, 8b2
 g.-ür 27a16, 41b16, 58a7
 genc (Far.) : Hazine, define.
 g. 53a13
 g.+e 53a13
 g.+i 18b6, 47b11, 53a12
 g.+inden 27b6
 g.+ini 27b7
 g.+ün 21a8, 45a15
 geñez : Kolay.
 g. 21a13
 ger (Far.) : Eğer.
 g. 11a1, 11a18, 11a2, 11b18,
 11b19, 11b22, 12a7, 14a1,

- 16a8, 16b14, 18a13, 19a20,
1b4, 20b11, 20b3, 21a17,
22b10, 22b12, 25a8, 25b20,
26a16, 26b10, 27a1, 29a3,
29b20, 30a4, 30b19, 30b19,
31b1, 31b2, 31b9, 33a19, 33b1,
33b9, 34b5, 35a7, 38a17, 38a7,
38b8, 39b14, 3a15, 3b13, 40a7,
40b15, 41b11, 41b13, 42a16,
42b10, 44b12, 44b17, 44b7,
46b12, 46b2, 4a6, 55a18,
56b16, 57a18, 6a13, 7b12,
8a19, 9a10, 9b15
- ger- : Germek, uzatmak.
g.-dü 38b6
- gerçi (Far.) : Her ne kadar, ise de.
g. 25b19, 28a7, 32b2, 34a8,
38a14, 39a16, 42b20, 47b22,
9b1
- gerden (Far.) : Gerdan, boyun.
g.+inde 8a2
- gerek : Gerek, lazım.
g. 15b17, 17b12, 17b12, 17b9,
18b15, 22b9, 23a5, 23a5, 28a5,
28a8, 29a11, 33b1, 43a11,
46a12, 46a12, 49a9, 51b2
g.+dür 17b14, 17b4, 18a4,
41a9, 43a11, 48a19
- g.+se 28b1
- gergedan : Gergedan.
g.+uñ 10b10
- getür- : Getirmek.
g.-di 25a6, 7a15
g.-düñ 12b11
g.-e 52a3
g.-mezsın 43a5
g.-mişdi 17b1
g.-sin 18a18
g.-üp 50a7
- getüril-: Getirilmek.
g.-di 22b18
- gevher (Far.) : İnci.
g.+i 58b2
- gez- :Gezmek, dolaşmak.
g. 14b8
- ğıl(l) (Ar.) : Gizli kin ve garez,
düşmanlık.
ğ. 23b5
- ğılmān (Ar.) : Delikanlılar, gençler.
ğ. 13a2, 23b18, 25a22, 28a8,
32b11, 46a3, 46b3, 49a5, 4b15,
54a12
ğ.+uñ 3a6, 47a5
- ğıriv (Far.) : Bağırma, bağrışma.
ğ. 23a21

- ğıybet (Ar.) : Aleyhinde bulunma,
arkasından söyleme.
ğ. 34b3
- gīsū (Far.) : Omuza dökülen saç,
saç örgüsü.
g.+ların 23a2
g.+sını 23a1
- gibi : Gibi.
g. 11b5, 11b6, 11b7, 11b8,
12a2, 12a2, 12a3, 13a8, 14a2,
15a3, 15a4, 16a7, 17a1, 17a18,
19a8, 20a2, 24a15, 24b17,
25a9, 26a1, 27a13, 27a14,
28b16, 2a1, 2a2, 2a5, 2b3,
30b10, 35b9, 36a14, 36a20,
36b10, 36b2, 36b4, 36b7,
36b8, 38a1, 3a6, 3a8, 41a5,
41b19, 42a11, 42a19, 42a20,
42b9, 44a7, 45b19, 45b20,
46b23, 48b2, 50a1, 50a17,
57b7, 58b1, 5b1, 5b10, 5b12,
5b20, 5b9, 8a23, 8b10
g.+dür 16b13, 37b15, 38a19,
39a12, 39a2, 39b2, 40b20,
43b21, 44a16, 44a3, 44b14,
46b10, 46b16, 51b12, 55b10
g.+yidi 44a7
- gice : Gece.
- g. 10a22, 14a17, 14b15, 17a22,
17b14, 28a21, 37a19, 51b8,
53b17, 55a3
g.+de 15b9
g.+ler 37a22
g.+si 15a17, 38b1
g.+sin 27a11
- gider- : Gidermek.
g. 54a14
- gine : Yine.
g. 13a9
- gir- : Girmek.
g. 14b19
g.-esin 54a10
g.-medi 20b4
g.-miş 13a11
- girān (Far.) : Ağır, sakil.
g. 53b12, 53b15, 53b7
- girdār (Far.) : Meşguliyet, iş.
g.+ı 12a1
- giryān (Far.) : Ağlayıcı, ağlayan.
g. 36b8
- git- : Gitmek.
g.-e 47a9, 56a5, 56b19
g.-er 19b4
g.-mek 35a17
- giy- : Giymek.
g.-di 56b2

g.-miş 46a14, 7a5	19b4, 20b16, 21a18, 21a19,
giyür- : Giydirmek.	23a14, 23a3, 24b5, 26b1, 27a9,
g.-e 35a10	27b7, 29a15, 29a7, 29b14,
gizle- : Gizlemek.	29b15, 29b15, 29b16, 2a20,
g.-yesin 51b7	31b14, 33a15, 34b10, 34b20,
göbek : Göbek.	34b9, 35a15, 37a14, 39a21,
g. 9a13	3a11, 3a16, 44b1, 46b11,
gök : Gökyüzü, sema.	46b22, 50a3, 53a11, 53b20,
g. 13a20, 22a18, 43b16, 46a18	54b16, 55a16, 55a19, 55b1,
g.+de 10b18, 19b19, 22a17,	57a11, 5a6, 5b16, 7a18, 8b16
30b13, 47b17, 52b11, 54b17,	g.-di 10b6, 12b13, 12b19,
6b10, 6b11	13a1, 13a10, 13b1, 13b3,
g.+den 11a20, 12b9, 14b14,	15a17, 15a18, 15a20, 15a21,
16a6, 42b19, 52b12, 52b13	19b15, 21b13, 21b15, 21b17,
g.+e 53a7	22a11, 22a20, 22b13, 22b16,
g.+ler 11a8, 13a2, 21b9, 35a4,	22b23, 23a1, 23a10, 24a10,
38a9, 39b14, 46a18, 55a4,	27b18, 29b17, 47b17, 47b20,
56b18, 56b19	48b11, 48b7, 49b20, 52a9,
g.+lerde 35b1, 44a2, 52a16	55a20, 56a10, 56a11, 5a5,
g.+lere 13a19	6a15
g.+lerle 38a2, 55a12	g.-diler 19b18, 8a2
gönül : Gönül.	g.-dügüñdür 11a4
g.+de 2b15	g.-düm 28a21
g.+inde 20a13	g.-düñ 38a15, 6a5
gör- : Görmek.	g.-e 30a6, 33b15, 38b5
g. 10b12, 10b13, 11a10, 11a5,	g.-eler 24b2, 27b15, 48a12,
11b16, 11b17, 12a7, 15a22,	52b19
16a10, 16a11, 18b9, 19a17,	g.-en 13a9, 19b4, 55b12

g.-enler 5a16	g.-di 11a3, 14a2, 21b23, 22a1,
g.-enün 13b4	22a15, 23b14, 26b15, 26b16,
g.-esin 10a7, 10b11, 45b8,	28a18, 28a19, 3b17, 53a3,
54a10, 6b17, 7a23	7b15
g.-gil 10a12, 41a6, 42b1	g.-dügi 28b2
g.-iser 23b9	g.-e 16a13, 33b22, 45a18, 7a21
g.-meden 38a16	g.-em 38b18
g.-medi 12a13, 20a17, 20b7,	g.-iser 40b6
30b2, 7b22, 8a11	g.-mege 7b7
g.-medin 54a9	g.-üpdür 35b13, 45a3
g.-mege 7b10, 7b9	g.-ür 14a11, 14b16, 18a11,
g.-meye 21a16, 25b14, 25b15,	24b2, 38b22, 3b21, 5a19 5a20,
4b13	8b6
g.-meyeler 52b19	götür- : Götürmek, uzaklaştırmak,
g.-meyen 20b1, 23b10	kaldırmak.
g.-meyesin 53b6	g. 22b5, 7a8
g.-mez 7a16	g.-di 11b11, 13a3, 15a15,
g.-mezdi 11a1, 20b2	15a20, 18a6, 26b15, 27a10,
g.-mişidi 22b4, 24b10	31a16, 3a2, 41a23, 48b6, 53a5,
g.-se 21b13, 40b12	6a9
g.-ün 11b20, 41b3	g.-e 21a17, 32b9, 52a3, 53a6
g.-üpdür 35b2	g.-en 30a21
g.-ür 27b12	g.-miş 35b7
göre : Göre.	g.-üp 28a18
g. 47a8	g.-ür 54b13
görin- : Görünmek.	götüril- : Götürülmek, uzaklaştırılmak.
g.-e 23a7	g.-di 16b12, 27b9
göster- : Göstermek.	g.-e 20a3

- göz : Göz.
 g. 24b17, 26b12, 43b1, 46a11,
 48a12, 9a3
 g.+den 19b4
 g.+e 48a12, 55b12
 g.+i 13b4, 22b23, 26a1
 g.+le 27b12, 39a21, 41a6
 g.+ler 21a1
 g.+leri 24b14
 g.+lü 28b12
 g.+ün 50a3
- gözü : Ayna.
 g. 7a20, 7a21
 g.+de 28b3
 g.+dür 28b2
 g.+nün 28b2
 g.+sidür 1b3
- güdāz (Far.) : Eriten, yakan,
 mahveden.
 g. 19a7
- güft (Far.) : Söz, lakırdı.
 güft u gū : Dedikodu. 28b2,
 28b4
 g.(g. u gū)+dur 28b4, 28b5,
 g.(g. u gū)+y1 28b5
 g.26a3
- güftār (Far.) : Söz.
 g.+mı 58b3
- güher (Far.) : Gevher, değerli taş.
 g. 57b1
- gül (Far.) : Gül, gül çiçeği.
 g. 24a15, 53a14
- gül- : Gülmek.
 g.-di 24a15
 g.-er 12b19, 12b20, 13a9
 g.-meye 13a9
- gülistān (Far.) : Gül bahçesi.
 g. 24b8
- gülşen (Far.) : Gül bahçesi.
 g.+i 42b18
- güm (Far.) : Kayıp, yitik.
 g. 3a14, 38a9, 52b18
- gümān (Far.) : Zan, sanma, sezme.
 g. 18b18, 20b2, 2b5, 30b7,
 38a20, 41b22, 45b13
 g.+ı 52b18
- gümrah (Far.) : Yolunu şaşırılmış, doğru
 yoldan ayrılmış.
 g.+ı 29b15
 g.+i 54a17
- gün : Yirmi dört saatlik zaman
 dilimi.
 g. 16b7, 17a12, 22a4, 24a13,
 34b22, 37b8, 52a21, 52b3,
 54a15, 5a13, 7a19, 7a20, 7b14
 g.+çün 44a17

- g.+de 12a16, 16b3, 24b16,
44a9
- g.+den 34a3
- g.+i 17a16, 7a16, 7a19, 7a20
- g.+idür 16b7, 19b21, 22a4
- g.+inde 5a13, 7b2
- g.+inden 5a20
- g.+in 16b9
- g.+ini 54a2
- günāh (Far.) : Dini suç.
g. 25b12, 43a12
- g.+dan 47a6
- g.+uñ 47a9
- gündüz : Gündüz.
g. 17b14
- g.+de 53b17, 55a3
- g.+le 15b9
- güneş : Güneş.
g. 13a4, 52a9
- güvā (Far.) : Şahit, tanık, delil.
g. 39b20
- güvāh (Far.) : Şahit, tanık, delil.
g. 24a22, 26a14, 26a2, 23b17,
28b21, 31a7, 32b9, 33a14,
34a12, 34a18, 37b20, 45b21,
52b16, 53b16, 5a18
- güzāf (Far.) : Beyhude, boş.
g. 11a1, 21b9, 22b1
- güzār (Far.) : Geçme, geçiş.
g. 4b2
- güz̄er (Far.) : Geçme, geçiş.
g. 2a10
g. 3a11, 6a4
- güz̄in (Far.) : Seçen, seçilmiş,
seçkin.
g. 49a2
- H**
- hā (Ar.) : Arap alfabesinin
sekizinci harfi.
h. 17a7, 52a16
- hābbe (Ar.) : Taneler.
h. 6a2
- hāber (Ar.) : Son ve yeni havadis,
bilgi.
h. 11b14, 12b20, 15b19, 23a13,
25b17, 25b21, 26a19, 26a8,
27a2, 28a11, 28b18, 2a3, 31b6,
31b9, 32a22, 33a3, 33b21,
34a16, 34a20, 34a7, 35a19,
37a15, 37a9, 38a15, 38b6, 3b9,
40a1, 40a19, 40a20, 41a13,
41b11, 41b8, 45a9, 47b13,
49a11, 49a15, 50b3, 52a19,
52a7, 54a20, 55a15, 55a3,

- 56a4, 57a9, 8a18, 8b5, 9b21,
9b6
ḥ.+in 11a5
ḥ.+süz 21a10
- ḥaber-dār (Ar.) : Haberli.
ḥ. 23b4, 30b1, 30b20, 34a3,
4a12, 4a16
- ḥabīr (Ar.) : Haberli, bilgili.
ḥ. 33a4
- ḥac(c) (Ar.) : İslam'ın beş şartından
biri.
ḥ. 22b15, 24b20, 30a17, 35a11,
36b13, 46b12, 46b20, 46b7
ḥ.+çün 24b21
- ḥacer (Ar.) : Taş.
ḥ. 25a6, 25b11, 25b17, 25b21,
25b22, 25b23, 25b5, 25b9,
26a9, 28a5, 29a7, 30a1, 45a11,
45b18, 46b17
ḥ.+de 25a9, 25b1, 26a11, 30a6,
45b19
ḥ.+den 24b20, 25a5
ḥ.+dür 25a3, 25b23, 30a2,
46a20
- ḥācet (Ar.) : İhtiyaç, lüzum.
ḥ.+in 16b1
- ḥācı (Ar.) : Hacca giden, Kabe'yi
ziyaret eden.
- ḥ. 46b17, 47a12
ḥ.+lar 36b11
ḥ.+nuñ 46a21
ḥ.+ya 29a11
- ḥācıyā (Ar.) : Ey hacı!
ḥ. 29b9, 30a18, 41b18
- ḥācib (Ar.) : Perde, hail.
ḥ. 46a8
- ḥācīl (Ar.) : Utanmış, utancından
yüzü kızarmış.
ḥ. 48b4
- ḥad(d) (Ar.) : Derece.
ḥ.+ı 24a3, 27b3
- ḥādī (Ar.) : Hidayet eden, doğru
yolu gösteren.
ḥ.+dür 18a7
- ḥādīş (Ar.) : Peygamberimizin
kutsal sözü.
ḥ. 18a17
ḥ.+e 26b19
ḥ.+i 13b8, 43a21
- ḥādīş (Ar.) : Çıkan, meydana gelen.
ḥ.+e 58a6
- ḥafī (Ar.) : Gizli, saklı.
ḥ. 18b6, 23a20
- ḥāk (Far.) : Toprak.
ḥ. 15b11, 21a6, 21b6, 22a7,
23b12, 26a5, 28a4, 30a7, 31a6,

- 42a4, 42a6, 42b10, 42b15,
43a2, 43a21, 43a23, 43a3, 4b8,
50a16, 51a13, 7b8
h.+dandur 30a3
h.+de 42a5
h.+den 19b17, 30a3, 42a9,
42b1, 48b1
h.+e 20a12, 24a2, 42b17
h.+i 1b2, 23a5, 25a2, 26b8,
27b2, 27b6, 29b16, 29a19,
30b16, 30b17, 32a2, 37b3,
40a3, 42b13, 43a22, 43b25,
43b6, 44a20, 45b2, 46b20,
54b12, 54b15, 7a4
h.+idi 42b20
h.+idür 17b18, 1b1, 2a18,
42b22, 43a14
h.+in 30b8, 38b20, 44a8, 52b6,
7b13
h.+inden 21a11, 24a6, 29a17,
29a18, 33a7, 44a10, 47a18
h.+ini 1b9, 27a7, 27a9, 31b3,
34b16, 37b8, 39b12, 39b3,
42b23, 55b9
h.+ün 41b15, 42a6
hākāyık (Ar.) : Hakikatler, gerçekler.
h. 22a13, 57a3
h.+dan 26a6, 33a17, 58a12
- hākī (Far.) : Toprakla ilgili.
h. 20a16
h.+dür 30b14
hākīk (Ar.) : Hak sahibi olan, haklı.
h.+den 16a11
hākīkat (Ar.) : Bir şeyin aslı ve esası.
h. 33b1, 57a17
h.+de 48a2
h.+den 41b21
hākīm (Ar.) : Bilgin, her şeyi bilen
[Allah adlarındandır].
h. 10b22, 14b2, 54a8, 58a6
hāk(k) (Ar.) : 1. Allah, 2. Doğruluk
ve insaf.
h. 10a4, 10b1, 10b12, 10b15,
11a2, 11a3, 11a5, 11a6, 11b11,
11b12, 11b13, 11b21, 11b5,
11b6, 11b7, 11b8, 12a13, 12a3,
12b1, 13a3, 13a3, 13a5, 13a8,
13b1, 13b9, 14a2, 14b11,
14b12, 14b13, 14b16, 14b3,
15a10, 15a15, 15a17, 15a19,
15a20, 15a21, 15a22, 15a3,
15a4, 15a7, 15b16, 15b20,
15b4, 16a12, 16a13, 16a18,
16a19, 16a4, 16a9, 16b1,
16b11, 16b12, 16b13, 16b19,
16b6, 16b8, 17a15, 17a22,

17b12, 18a12, 18a17, 18a19,
18a3, 18a6, 18a6, 18a8, 18b1,
18b11, 18b14, 18b6, 18b7,
18b7, 19a13, 19a5, 19b11,
19b16, 19b4, 1b5, 1b9, 20a10,
20a17, 20a18, 20a19, 20a7,
20b11, 20b13, 20b15, 20b15,
20b20, 20b5, 21a1, 21a17,
21a19, 21a20, 21a5, 21b14,
21b14, 21b17, 21b17, 21b17,
21b19, 22a18, 22a3, 22a6,
22a8, 22a8, 22b1, 22b1, 22b11,
22b14, 22b15, 22b21, 22b5,
22b6, 23a10, 23a10, 23a13,
23a14, 23a20, 23b14, 24a10,
24a11, 24a14, 24a20, 24a20,
24a21, 24a22, 24a4, 24b1,
24b19, 24b2, 24b6, 25a16,
25a2, 25a23, 25b14, 25b21,
25b3, 25b8, 25b9, 26a11,
26a13, 26a2, 26a8, 26b13,
26b14, 26b21, 26b4, 26b9,
27a12, 27a13, 27a14, 27a14,
27a15, 27a7, 27b10, 27b10,
27b10, 27b7, 27b8, 27b9,
28a17, 28a20, 28a20, 28a6,
28b17, 28b3, 28b3, 28b5,
28b5, 28b6, 28b7, 28b8, 29a18,
29a2, 29a20, 29a9, 29b12,
29b13, 29b8, 2a1, 2a9, 2b11,
2b14, 2b14, 2b16, 2b17, 2b17,
2b19, 2b6, 2b7, 30a18, 30a19,
30a8, 30b10, 30b19, 30b8,
31a1, 31a18, 31b1, 31b10,
24b16, 32a18, 32a19, 32a8,
32b19, 32b20, 33a11, 33a5,
33a5, 33b11, 33b13, 33b16,
33b20, 33b4, 33b8, 34a1, 34a8,
34b12, 34b16, 34b18, 34b20,
34b9, 35a10, 35a16, 35a2,
35b19, 35b21, 36a4, 36a9,
36b14, 36b15, 36b17, 36b20,
36b3, 36b9, 37a16, 37a18,
37a21, 37a7, 37b15, 37b17,
37b2, 37b21, 37b3, 37b5, 38a1,
38a11, 38a12, 38a12, 38a19,
38a20, 38b11, 38b3, 38b5,
39a12, 39a2, 39a21, 39b13,
39b15, 39b19, 39b2, 39b3,
3a12, 3a5, 3b2, 3b20, 40a3,
40b4, 41a10, 41a17, 41a21,
41a23, 41a8, 41b1, 41b12,
41b16, 41b16, 41b2, 41b20,
41b20, 41b7, 41b8, 42a1,
42a10, 42a11, 42a3, 42b1,
42b11, 42b15, 42b17, 42b18,

42b23, 42b6, 42b9, 43a11,
 43a17, 43a22, 43a23, 43b10,
 43b13, 43b21, 43b22, 44a16,
 44b14, 44b2, 44b5, 45a12,
 45a13, 45a6, 45b1, 45b17,
 46a13, 46a15, 46a2, 46b1,
 46b10, 46b16, 46b21, 46b23,
 46b4, 46b6, 47a1, 47a10, 47a2,
 47a23, 47a5, 47b22, 48a11,
 48a17, 48a20, 48a20, 48a6,
 48a9, 48b1, 48b6, 49a11,
 49a15, 49a15, 49a19, 49a4,
 4a13, 4b15, 4b19, 50a1, 50a15,
 50a6, 50b10, 50b17, 50b4,
 51a2, 51a6, 51a7, 51a8, 51b15,
 51b20, 51b20, 51b3, 52a11,
 52a4, 52a4, 52a8, 52b11,
 52b12, 52b13, 52b13, 52b20,
 52b6, 53a1, 53a12, 53a16,
 53a2, 53b11, 53b15, 53b19,
 54a1, 54a10, 54a14, 54b10,
 54b8, 55a18, 55a22, 55a5,
 55b10, 55b11, 55b18, 55b18,
 55b18, 55b18, 55b19, 56a12,
 56a12, 56a13, 56a15, 56a15,
 56a6, 56a8, 56b18, 56b18,
 57a1, 57a19, 57a4, 57a6, 57a7,
 57b14, 57b6, 57b7, 57b8,
 58a11, 58a11, 58a15, 58a17,
 58a9, 58a9, 58b6, 58b6, 5a20,
 5a5, 5b1, 5b10, 5b12, 5b2, 5b3,
 5b9, 6a15, 6a15, 6a9, 6b11,
 6b12, 6b22, 7a21, 7a22, 7a6,
 7a6, 7a8, 7b16, 7b17, 7b19,
 7b21, 8a13, 8a19, 8a4, 8a9,
 8b17, 8b22, 8b4, 9a15, 9a8,
 9a8, 9a9, 9b7, 20a2, 26b18,
 48a3
 h.+a 11a19, 12b14, 14a14,
 16a21, 19a21, 1b6, 20b12,
 20b2, 21b22, 21b22, 24a22,
 30a2, 33a2, 37a8, 38b9, 42a14,
 42a23, 44a5, 44b2, 47a16,
 47a4, 48a16, 48a18, 51a16,
 52a5, 55b16, 56a14, 5a12, 5a8,
 9b14
 h.+am 57a11, 57a15
 h.+ca 18a9, 27b18
 h.+çün 13b9, 17b16, 17b17,
 37a15, 38b20, 47a16
 h.+da 22b13
 h.+dan 10a6, 10b11, 10b17,
 10b7, 11a12, 11a14, 11a9,
 11b14, 11b2, 12a22, 13a17,
 13a3, 13b17, 14a10, 15b21,
 16b1, 17a20, 17a21, 17b1,

17b7, 18a17, 18a18, 18a19,
 18a20, 18a5, 18b11, 18b14,
 18b20, 18b9, 19a15, 19a19,
 19a3, 19a7, 19b6, 1b5, 20a4,
 20b2, 20b8, 20b9, 21b17,
 22a14, 22b6, 23a11, 23a13,
 23a19, 23a22, 23b11, 23b2,
 24a12, 24a4, 25b15, 27a19,
 27a2, 27a5, 27a6, 27b8, 28b14,
 29a5, 29b18, 29b3, 29b5, 29b5,
 29b7, 2a12, 2a14, 2a6, 30a7,
 30b12, 31a15, 31a20, 32a18,
 32a22, 32a3, 32b6, 33a16,
 33a17, 33b14, 33b7, 34a11,
 34b10, 34b12, 34b15, 34b3,
 34b9, 35b16, 36a18, 36a3,
 36b12, 37a10, 37a14, 37a15,
 37a7, 37b6, 38a14, 38a6, 38a6,
 38b12, 38b16, 38b4, 39a10,
 39a11, 39a14, 39a7, 39a9, 3b3,
 40a21, 40a6, 41a1, 41a14,
 41a17, 41a19, 41b22, 41b22,
 41b3, 41b4, 42a11, 42a13,
 42a16, 42b15, 42b9, 43a18,
 43a19, 43b15, 43b16, 43b19,
 43b19, 43b4, 43b9, 44a18,
 44b13, 44b18, 45a10, 45a2,
 45a8, 45b2, 45b20, 45b3,
 46a10, 46a16, 46a22, 46b11,
 46b17, 46b8, 46b9, 47a1,
 47a14, 47a17, 47a8, 47b17,
 47b7, 48a19, 48b11, 48b2,
 48b22, 49a19, 49a5, 49b17,
 49b23, 49b5, 4a6, 50a1, 50a2,
 50b2, 51a17, 51b15, 52b19,
 52b21, 52b9, 53a11, 53a21,
 53a8, 53b2, 53b21, 53b8,
 54a20, 54a3, 54a5, 54a7, 54b7,
 55a7, 57a12, 57a15, 57a19,
 57a3, 57b4, 57b6, 6a14, 7b4,
 8a10, 9a1, 9b1, 9b13, 9b19,
 9b2, 24a15, 49a3, 50a11, 54b4,
 38b8
 ḫ.+dandur 42b7, 54a18, 56b20,
 6a16
 ḫ.+dur 11a19, 11b15, 11b3,
 12b2, 15a9, 18b10, 22a12,
 22a17, 22b2, 23a5, 23b6, 23b6,
 24a14, 24a14, 24b21, 27b19,
 27b2, 28b11, 28b4, 2b15, 30a9,
 32b2, 35b15, 36a16, 36a19,
 37b7, 42a21, 42b10, 43a3,
 43b20, 43b22, 48b4, 49b19,
 4b21, 50b7, 51b19, 51b20,
 52a1, 52b16, 53a3, 54a7, 54b1,
 54b20, 54b9, 55a17, 55b12,

55b13, 55b13, 55b3, 55b4,
 57b15, 58b4, 5a15, 5a17
 ħ.+ı 14a17, 14a20, 14b20,
 15a18, 1b4, 1b5, 22b16, 27b13,
 27b13, 27b20, 28a21, 29a16,
 30b7, 33a6, 38a15, 52b19,
 56a14, 56b6, 57a19, 7b15,
 8b23
 ħ.+ıla 55b2
 ħ.+ın 33a4
 ħ.+ınca 18a9
 ħ.+ıla 14b15, 15b1, 18a15,
 18a20, 24a1, 24a3, 27a1, 27a1,
 29a6, 33b4, 34b11
 ħ.+ılayındur 5a22
 ħ.+sın 58b5, 58b6
 ħ.+uñ 13a18, 13b16, 14a8,
 15a11, 15b2, 18a13, 1b2, 1b8,
 21a14, 21b15, 22a12, 22a18,
 22a2, 23a12, 23a20, 24a8,
 25b14, 25b15, 26a12, 27b12,
 27b14, 27b16, 27b5, 28b21,
 29a13, 29b19, 2a12, 2a21, 2b3,
 2b7, 30a21, 30b3, 30b5, 31a18,
 31a3, 32a4, 34b5, 35a12, 35a2,
 35a21, 35b11, 35b14, 35b15,
 35b2, 35b7, 36b18, 36b19,
 36b20, 37a9, 38a3, 38a5, 39a6,

40a5, 41a5, 42a10, 42b10,
 43a14, 43b6, 47a3, 48b17,
 4b20, 51a15, 51b15, 51b19,
 52b14, 53a19, 53b5, 56a12,
 56a17, 57a5, 5a2, 5a6, 5b13,
 7b22, 8b13, 9a7, 9b14, 9b5
 ħ.+uñdur 35b19, 36a17

ħaqq-bīn (Ar.Far.) : Hak gören, hakkı
 tanıyan.

ħ. 38b5, 39a21, 41a6, 5a12

ħaqq-perest (Ar.Far.): Doğruluktan
 ayrılmayan, doğruluğu seven.

ħ. 24b13, 26a13, 29a6, 45b14

ħaqq-şinās (Ar.Far.) : Hakka riayet
 eden, hakkı tanıyan.

ħ. 26a18, 26a21, 26b19, 44b18,
 8a23

ħaqqu'r-raḥmān (Ar.) : Çok
 merhametli Allah.

ħ.+ı 4a6

ħāl (Ar.) : Oluş, bulunuş, durum.
 ħ. 12b21, 23a6, 32a21, 34a13,
 35a17, 41a12, 48b11, 51b11,
 9a2

ħ.+e 34a14, 34a17

ħ.+ı 34b5

ħ.+ine 12b22

ħ.+uñ 12b7

- ḥāl (Ar.) : Vücutta oluşan ben, nokta.
ḥ. 28b12, 5a1
ḥ.+idür 10b8
- ḥal(l) (Ar.) : Çözme, çözülme, karışık bir meselenin içinden çıkma.
ḥ. 34a9, 47b21
- ḥalel (Ar.) : Bozma, bozukluk, eksiklik.
ḥ. 17a8, 5b12
- ḥālet (Ar.) : Hal, suret, keyfiyet.
ḥ.+de 27a16
- ḥālīfe (Ar.) : Birinin yerine geçen kimse.
ḥ. 2b16, 52b12
- hālīk (Ar.) : Helak olan, miskinlik içinde ölen.
h. 56a12
h.+i 51a20
- ḥālīk (Ar.) : Yaratan, yoktan var eden, Allah.
ḥ.+ümdür 30b6
- ḥalīl (Ar.) : 1. Hz. İbrahim Aleyhisselam, 2. Samimi [dost].
ḥ. 10a4, 13b1, 22a21, 22b4, 23b12, 23b19, 24a11, 24a13,
- 24a19, 24a22, 24a7, 24b7, 24b9, 24b9, 25a17, 32b15, 36b12, 36b13, 43b14, 45a11, 45a2, 45a20, 45a4, 45b10, 45b9, 47a13
ḥ.+den 21b12
ḥ.+e 45a9, 45b9
ḥ.+i 24a14, 24a4, 24b8, 43b13
ḥ.+üñ 23b11, 25b4
- ḥalīlu'llāh (Ar.) : Hz. İbrahim aleyhisselam.
ḥ.+dandur 24b3
ḥ.+dur 35a9
ḥ.+ı 21b11
- ḥalīṭ (Ar.) : Su ve yol hakkı gibi arazinin hukukunda müşarık olan kimse.
ḥ. 22a12, 37a14, 46b11
- ḥalk (Ar.) : İnsanlar.
ḥ.+a 33b19
ḥ.+ı 33b19, 36b12, 45a18, 45b10, 45b10, 53b17, 5b16, 7b9
ḥ.+ın 45a14
ḥ.+ına 45a15
ḥ.+uñ 33b16, 53b3
- ḥalk (Ar.) : Boğaz.
ḥ. 9b3

ḥamīr (Ar.) : Hamur. ḥ. 29a17, 37b3, 7b12	ḥ. 11a21, 11a21, 15b10, 15b12, 16a19, 19a16, 3b22, 42b3, 49b9, 52a19
ḥamr (Ar.) : Şarap. ḥ. 31a20 ḥ.+ı 15a22, 31a21 ḥ.+ını 5a2	ḥ.+i 16b23, 3a21, 3b17, 3b5, 3b6, 42b8, 56b15, 56b16, 5a20 ḥ.+ile 16a15
ḥande (Far.) : Gülme, gülüş. ḥ. 43b1, 51a3	ḥ.+indedür 58a18 ḥ.+inden 15a13
ḥāne (Far.) :Ev. ḥ. 45b10 ḥ.+i 22b15, 22b2 ḥ.+nde 4a8 ḥ.+ye 44b9, 45b12	ḥ.+le 57a16 ḥ.+üñ 56b8
ḥār (Far.) : Hor, hakir, aşağı. ḥ.47a12	ḥāş(ş) (Ar.) : Mahsus, özel. ḥ. 24b18, 32a19, 35a7, 36a4, 40b8, 45b10
ḥār (Far.) : Diken. ḥ. 20b7, 30a10, 30b2	ḥasār (Ar.) : Zarar, ziyan. ḥ. 42a15
ḥarām (Ar.) : Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey. ḥ. 48a14	ḥasen (Ar.) : Güzel. ḥ. 14a3, 27a11, 28b19, 51b7, 55b7, 9a21
ḥarec (Ar.) : Suç, günah, suçluluk. ḥ. 43b20	ḥāşıl (Ar.) : Husule gelen, peyda olan. ḥ. 49a9
ḥarem (Ar.) : Herkesin girmesine izin verilmeyen kutsal yer. ḥ. 40a22, 43b7 ḥ.+de 45a16	ḥāşāk (Far.) : Çöp, süprüntü. ḥ. 30a10
ḥarf (Ar.) : Alfabeyi meydana getiren işaretlerden her biri.	ḥaşr (Ar.) : Ölüleri diriltip mahşere çıkarma, kıyamet. ḥ. 34a11, 52a15, 5a13 ḥ.+da 35a19 ḥ.+umuz 53a7

ḥaşr-gāh (Ar.) : Mahşer yeri.

ḥ. 52a12

ḥaṭ(ṭ) (Ar.) : Çizgi, yazı.

ḥ. 10a1, 10a13, 10a15, 10b9,
11b10, 11b3, 12a7, 12a8, 12a9,
13a14, 13a6, 14b12, 15b14,
18a11, 19b18, 19b3, 1b10,
1b15, 1b17, 20b8, 20b9, 22a6,
22b13, 22b8, 23a19, 23a4,
25a5, 25b3, 25b6, 25b7, 26a10,
26a10, 26b17, 27b18, 27b21,
28a12, 28a7, 28a9, 28b13,
28b13, 28b16, 28b4, 28b8,
29a10, 29b12, 2a16, 2a7, 2a8,
2a22, 2b10, 2b12, 2b13, 2b3,
2b5, 2b9, 31b15, 31b5, 32a11,
32b10, 32b12, 32b13, 32b17,
33b11, 33b16, 33b6, 33b7,
34b13, 34b17, 39a17, 39a7,
39b5, 3a12, 3a16, 3a18, 3a19,
3a4, 3a5, 3a8, 3b1, 3b11, 3b14,
3b15, 3b2, 40b21, 40b22,
40b22, 40b23, 41a1, 41a2,
42b10, 42b3, 42b5, 46a2,
46a21, 46a22, 46a4, 46a4,
46a5, 46b13, 46b3, 46b6, 46b6,
48b19, 49a6, 4a14, 4a19, 4b15,
50a10, 50a16, 50b20, 50b9,

51a17, 51b4, 54a12, 54a13,
55b13, 55b8, 5a1, 5a12, 5b7,
5b9, 6a1, 6a12, 6a16, 6a6,
6b10, 6b11, 6b6, 7a10, 7a13,
8a11, 8a14, 8a5, 8a5, 8a8,
8b20, 9a12, 9a3, 9a3, 9a5, 9b1,
9b11

ḥ.+a 22a20, 23a3, 29a3, 42b17,
8a3, 8a4, 9a12, 9a13

ḥ.+dan 22a19, 22b10, 42b16,
46b19, 6a6

ḥ.+dandur 28a10

ḥ.+dur 26a11, 27a11, 32b2,
3a15, 46b3, 50a21, 9a13

ḥ.+ı 10a13, 10a14, 10a16,
10a18, 10a5, 10b16, 11b8,
12a10, 12a12, 13a11, 13a13,
14a5, 14a6, 14a7, 14a16,
14b10, 14b20, 14b20, 15a19,
15b10, 16a12, 17b6, 18a21,
18b1, 18b17, 19a16, 19a17,
19b1, 19b13, 1b9, 20b11,
20b13, 20b13, 20b20, 20b7,
20b7, 21a1, 21b3, 22a1, 22a10,
22a2, 22a7, 22a7, 22b16, 22b7,
23a1, 23a13, 23a20, 23a20,
23a4, 23a8, 23a8, 23a8, 23a9,
23b22, 23b6, 24a8, 24b11,

25a20, 25a23, 25b18, 25b2,
 25b2, 25b4, 25b5, 25b5, 25b5,
 26a12, 26a5, 26a5, 27a9,
 27b15, 27b3, 28a12, 28a6,
 28b10, 28b11, 28b15, 28b21,
 28b9, 29a12, 29a8, 29a9,
 29b12, 2a11, 2a15, 2a18, 2a19,
 2a9, 2b4, 31a11, 31a17, 31a7,
 31b11, 31b13, 31b8, 32a5,
 32b1, 32b11, 32b14, 32b17,
 32b19, 32b2, 32b2, 32b3,
 32b3, 32b4, 32b4, 32b9, 33a2,
 33a21, 33b1, 33b17, 33b20,
 33b3, 35b3, 38b21, 38b21,
 38b22, 39a4, 39a6, 39a9, 39b4,
 3a13, 3a14, 3a15, 3a15, 3a17,
 3a17, 3a18, 3a19, 3a5, 3a8,
 3a8, 3b10, 3b12, 3b13, 3b13,
 3b14, 3b14, 3b15, 3b15, 3b16,
 3b21, 3b22, 3b3, 3b4, 3b8,
 40b20, 40b22, 41a18, 41a21,
 41b14, 42a18, 42b10, 42b15,
 42b24, 43b2, 43b21, 44a3,
 44b13, 46a1, 46b1, 46b14,
 46b15, 46b2, 46b9, 47a5,
 48b19, 48b4, 48b5, 48b6,
 48b8, 49a4, 49a5, 49b4, 4a10,
 4a16, 4a2, 4a3, 4a4, 4a5, 4a5,

4a7, 4a8, 4a9, 4b1, 4b15, 4b2,
 4b8, 4b8, 4b8, 4b9, 50a16,
 50a16, 50a17, 50a18, 50a20,
 50b14, 50b17, 50b17, 50b21,
 51a2, 51a8, 51b15, 51b15,
 51b15, 51b5, 53a15, 53b1,
 53b16, 53b9, 54a12, 54a17,
 54a6, 54a7, 55a20, 55b13,
 55b9, 56a10, 56a11, 56a11,
 56a12, 56a12, 56a2, 56a7,
 56a8, 56a9, 56b13, 56b6, 56b9,
 5a15, 5a16, 5a18, 5a19, 5a5,
 5a7, 5a8, 5b14, 5b15, 5b19,
 5b19, 5b2, 5b20, 5b20, 6a15,
 6a17, 6a20, 6a3, 6a5, 6b17,
 6b6, 6b7, 6b8, 7b3, 7b8, 8a10,
 8a15, 8a6, 8a7, 8a7, 8b19,
 9a17, 9a21, 9a22, 9a6, 9b10,
 9b8, 13a6, 2b11, 31b3
 h.+içün 22a18, 47a12
 h.+ıdı 3b23
 h.+ıdur 18b2, 26a11, 39b4,
 42a18, 42b24, 48b5, 50a18,
 5a12
 h.+ıla 15b8, 19b3, 19b8,
 27a11, 2a10, 34b17, 39a7,
 39a9, 3a11, 3a13, 3a6, 3b12,

48b11, 4a7, 4b2, 50b21, 51b11,
53b3, 56a18, 6a4

h.+ılan 15a1

h.+ın 12a15, 13a12, 14b17,
19b2, 19b9, 1b13, 20b10,
21a14, 22a19, 23b10, 23b4,
27b17, 27b4, 30b20, 30b3,
32b8, 3a1, 41a7, 43a15, 46b22,
48b10, 4a12, 4b19, 53a17, 6b8,
7b16, 7b22, 8a13

h.+ına 12a22, 14b12, 16b8,
23a13, 28a14, 29a4, 2a21,
34b15, 3a20, 3b7, 41a15,
42b15, 49b18, 4b14, 4b20,
53a18, 6b2, 8b16

h.+ınadır 41a2

h.+ınca 25a7

h.+ında 16a13, 19a13, 19b15,
5b19

h.+ından 22a16, 23a11, 23a11,
23a12, 23b4, 23b5, 30b1,
32b13, 33b18, 33b7, 40b13,
41a3, 41a7, 43a12, 43a16,
43a8, 50b20, 51b14, 56b8,
9a10

h.+ımı 10a4, 12a12, 13b16,
19b5, 21a1, 21a12, 22b17,
25b15, 25b4, 2b1, 2b3, 2b7,

32b18, 36a21, 3a17, 3a4, 41a5,
43a10, 46a6, 48b12, 4a8,
56a17, 5a6, 53a9, 7b6, 8a1

h.+ınuñ 2a21

h.+lar 20a20, 22a11, 51a7

h.+ların 21b15

h.+larınca 22a11

h.+uma 32a3

h.+umuzdur 23a4

h.+uñ 25b1, 2a16, 7b23, 8a5,
9a20

h̄aṭā (Ar.) : Yanlış, yanlışlık.

h. 25b13, 9a9

h.+dan 25b15

h.+dur 58a6

h.+sından 25b12

h̄aṭar (Ar.) : Tehlike.

h. 53b13

h̄ātem (Ar.) : 1. Mühür, üstü
mühürlü yüzük, 2. En son.

h. 40a17, 40a19, 40b1, 41a22

h.+den 41a3

h.+i 12b19, 37b13, 37b9, 37b9

h.+inden 41a22

h.+le 40b2

h.+üñ 11b11, 14b4, 1b14,
37b12, 43a21, 44b1, 45b2,
47b2, 47b8, 6a19, 6a21

- ḥātem-dār (Ar.Far.) : Yüzüğe sahip
olan.
ḥ.+uñ 37b13
- ḥātīm (Ar.) : Hitama erdiren,
bitiren.
ḥ.+üñ 17a14, 26b10, 6a19,
6a21
- ḥatm (Ar.) : Kuran'ı baştan sonuna
kadar okuma.
ḥ. 45a19, 48a8, 57b1
- ḥattāt (Ar.) : El yazısı çok güzel
olan sanatkar.
ḥ.+ı 19a14
- ḥavf (Ar.) : Korku, korkma.
ḥ. 5b12
ḥ.+ından 40b8
- Ḥavvā (Ar.) : Hz. Adem'in zevcesi.
ḥ. 13a6, 19a4, 28b8, 32b17,
32b7, 3a12, 3a19, 3a2, 3a3,
3a5, 3b10, 3b16, 3b21, 3b23,
46a2, 46a3, 48b10, 48b16,
4a14, 4a15, 4a16, 4a4
ḥ.+da 22b23, 3a1
ḥ.+dan 12a7, 19a11, 32b10,
32b9, 3a16, 3b14, 3b3, 3b8,
4a12
ḥ.+dur 3b22
- ḥ.+nuñ 21b13, 28a7, 32b1,
32b16, 32b8, 3a4, 3b4, 3b6,
48b18, 49a4, 4a7
- ḥ.+yı 22b23, 48b3, 49a2,
49a10
- ḥavz (Ar.) : Havuz.
ḥ.+ı 36b4, 4b11
- ḥay(y) (Ar.) : Diri, canlı [Allah'm
adlarındandır].
ḥ. 33a9, 6b4, 7b17
ḥ.+ı 29b14, 35a7, 39a2
- ḥayāl (Ar.) : Kuruntu.
ḥ. 20a13, 55a14
ḥ.+e 27a16
ḥ.+le 23b1
- ḥayāt (Ar.) : Dirilik, canlılık.
ḥ. 16b16, 5b11
ḥ.+ı 47a11
- ḥayme (Ar.) : Çadır.
ḥ. 29b19, 48a11, 48a19, 48a20,
49b1, 50a4, 50b8
ḥ.+ı 29b16, 29b17, 29b19,
49a21, 50a14, 50b7
ḥ.+nuñ 49b10
- ḥayr (Ar.) : İyi, faydalı, hayırlı.
ḥ. 21a2
ḥ.+ı 10b7, 12a17
- ḥayrān (Ar.) : Çok tutkun.

- ḥ. 13b4, 21b13, 23b3, 24a9,
36b12, 48b11, 48b9, 56a7, 5a3
ḥ.+dur 28a14, 30a12
ḥ.+ıdur 5a16
- ḥayrū'1-enām (Ar.) : Varlıkların
hayırlısı; Hz. Muhammed.
ḥ. 32b20
- ḥayrū'1-ümem (Ar.) : Müslümanlar.
ḥ. 38b16
- ḥayvān (Ar.) : İnsanı da içine alan
bütün canlılar.
ḥ.+dur 12b2
- ḥazar (Ar.) : Barış ve güven.
ḥ. 16b3, 18a1, 19a19, 20a5
ḥ.+da 37a11, 37b17, 3b20
ḥ.+dadur 49b13
- ḥāzin (Ar.) : Hazinedar, hazine
muhafızı.
ḥ.+i 12b6
- ḥāzinān (Ar.Far.) : Hazinedarlar,
hazine muhafızları.
ḥ. 13a20
- ḥazīz (Ar.) : Zir, en aşağı.
ḥ. 5b17
- ḥazret (Ar.) : Saygı saymak üzere
büyüklere verilen unvan.
ḥ. 16a2
ḥ.+de 49a11
- ḥ.+den 38a15
ḥ.+e 24a20, 45a5, 48a13, 54b8
ḥ.+i 16a1, 2b8, 30a7, 48a19,
49b6
ḥ.+inde 23b2
ḥ.+ine 31a3, 38a16
- hecā (Ar.) : Hece, bir hareketle
ağızdan çıkan söz.
h. 42b8
- hediyü'1-ālemīn (Ar.) :
Alemlerin hediyesi.
h. 25a16, 29a16, 29a21
h.+dür 41b18
- heft (Far.) : Yirmi sayısı.
h. 13a20
h.+e 41a16
- helāk (Ar.) : Mahvolma, ölme.
h. 40b10
- hem (Far.) : -dak, -deş, -i bir.
h. 10b4, 11a14, 11a14, 11a2,
11a4, 11a6, 11a7, 12b18, 12b4,
13a21, 13a21, 13b17, 13b2,
13b7, 14a11, 14b1, 15a18,
15a9, 17a11, 17a13, 18a4,
18a4, 18a4, 18b18, 18b2, 18b5,
18b5, 20b7, 20b8, 21a10,
21a10, 21a21, 21b8, 21b9,
22a19, 22b19, 22b19, 22b19,

23a8, 24b11, 25a15, 25a18,
 25a18, 27a21, 28b4, 29a10,
 29b11, 29b3, 29b6, 2a2, 2a2,
 2a2, 30a11, 30a16, 30b15,
 30b15, 31a13, 31a13, 31a17,
 31a21, 31a9, 33a12, 33a13,
 33a3, 33b22, 33b22, 33b7,
 34a17, 34a17, 34a7, 34b10,
 34b10, 34b3, 35a21, 35a5,
 35a5, 35b4, 36b16, 36b4,
 37a11, 37a11, 37b17, 37b17,
 37b17, 37b5, 38a10, 38a10,
 38a9, 38b16, 39b14, 39b15,
 39b15, 3a20, 3a21, 3b20, 3b20,
 40a12, 40a22, 40b7, 41a13,
 41a2, 41b15, 41b16, 42a2,
 42a2, 42b12, 42b19, 43b12,
 43b3, 44a5, 44a5, 45a10,
 46a18, 46b3, 47b1, 47b1, 47b1,
 47b20, 47b3, 48a13, 49a16,
 4b19, 50b21, 51a10, 51a12,
 51a15, 51b6, 52a17, 52b10,
 52b10, 52b15, 52b2, 52b22,
 53a4, 53a8, 53b5, 54b19,
 54b22, 54b4, 55a12, 55a5,
 55b5, 56a18, 57a9, 57b2, 5b11,
 5b11, 5b18, 5b18, 5b18, 6a1,
 6a16, 6a19, 6a8, 6b1, 6b14,

6b14, 6b14, 6b15, 6b17, 6b20,
 7a17, 7a2, 7a2, 7a2, 8b22,
 8b22, 8b7, 9b3, 9b3, 9b3, 9b8

hemān (Far.) : Hemen, derhal.

h. 13a19, 15a13, 18b10, 1b7,
 21b1, 24a17, 24a6, 26a15,
 26b11, 30b18, 33a6, 39a15,
 4b14, 51a7, 52b20, 53b11,
 54a15, 56a10, 7b20

hem-çü (Far.) : [Onun] gibi.

h. 25a23, 27b20, 52b17

hem-çünān (Far.) : Böylece.

h. 9a18

hemīn (Far.) : Bu bile, tıpkı bu.

h. 22a15, 29a19, 29a21, 30a9,
 34a10, 39b13, 49b10, 52b6,
 53b18, 55a21, 56b18, 9b7

hemīşe (Far.) : Daima, her vakit, her zaman.

h. 47b15, 5b10

hem-niṣīn (Far.) : Beraber oturup kalkan, teklifsiz arkadaşı.

h.+i 23b5, 30a5

hem-tā (Far.) : Benzer, denk.

h. 2b20

her (Far.) : Hep, bütün.

h. 10a22, 10a8, 10b18, 10b2,
 10b21, 10b6, 11a15, 11a20,

11a5, 11b1, 11b4, 11b8, 12a5,
 12a9, 13a4, 13b12, 13b20,
 13b8, 13b8, 13b8, 14b15, 15a8,
 16a3, 17b16, 18a16, 18a4,
 18b13, 18b16, 18b19, 18b8,
 19a5, 21a16, 21a19, 21b7,
 21b9, 22a12, 22b2, 23a19,
 23a2, 23a22, 23b18, 23b2,
 23b2, 24a4, 24b3, 25a11,
 25a13, 25a19, 25a23, 25b13,
 25b23, 25b6, 26a10, 26a14,
 26a5, 27a14, 27b13, 27b13,
 28a8, 28a9, 28b10, 28b9,
 29a20, 2a16, 2a2, 2b11, 2b12,
 30a10, 30b13, 31a2, 32a19,
 32a2, 32b13, 32b7, 33a1,
 33b13, 33b17, 34b20, 35b20,
 35b4, 36a1, 37b18, 37b22,
 38a6, 39a20, 39b19, 3a8, 3b2,
 40b12, 40b14, 41b15, 41b8,
 42a5, 43a8, 43b11, 43b23,
 43b7, 43b8, 44a19, 44a2,
 44a20, 44a3, 44a6, 44b18,
 44b3, 44b7, 44b9, 45a5, 45b22,
 45b8, 46b11, 47a3, 47b15,
 47b21, 48a21, 49b14, 49b15,
 49b16, 49b2, 49b22, 49b23,
 49b6, 4a1, 4a12, 4a15, 4a16,

4a2, 4a5, 4b12, 4b12, 4b13,
 4b14, 4b20, 4b8, 50a1, 50a13,
 50a14, 50a15, 50a17, 50a3,
 50a9, 50b11, 50b15, 51a11,
 51a4, 51b1, 51b13, 52a6, 52b1,
 52b16, 52b17, 53a2, 53a3,
 53a4, 53b10, 53b7, 54b11,
 54b12, 54b14, 54b21, 54b3,
 55a13, 55a16, 55a20, 55b14,
 55b20, 55b21, 55b6, 56b15,
 56b16, 57a14, 57b5, 58b1,
 5a20, 5a20, 5a4, 5b14, 5b16,
 5b17, 5b18, 6a1, 6a5, 6a6,
 6b14, 6b15, 7a1, 7a4, 7a7,
 7b12, 8a18, 8a5, 8b1, 8b10,
 8b6, 9a20, 9a22, 9a3

hevā (Ar.) : Heves, istek, arzu.

h. 25b13

h.+dan 16a7

hezār (Far.) : Bülbül.

h. 36a5

hī (Ar.) : Arap alfabesinin dokuzuncu harfi.

h. 11a4

hicāp (Ar.) : Utanma, sıkılma.

h. 20a3, 38a16, 38b9, 3a2,
 42a1, 42b17, 53a6, 6a9

h.+ı 19b4

- hīç (Far.) : Yok denecek kadar az olan.
 h. 13b5, 18a16, 23a16, 25a4, 27a16, 29a13, 31a2, 33a16, 33a9, 38a15, 38a8, 3b15, 4a13, 52b19, 55a19, 57a11, 6a2, 7b10, 7b7
- hīç-kes (Far.) : Hiç kimse.
 h. 2a6
- hidāyet (Ar.) : Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama.
 h. 45a3, 9b9
- hikāyet (Ar.) : Anlatma.
 h. 31b1, 35b22
 h.+i 6a10
- hikmet (Ar.) : Sebep.
 h.+den 7b21
 h.+in 20a19
- hīlāf (Ar.) : Yalan.
 h. 11a1, 46b12
- hilāl (Ar.) : Yeni ay.
 h.28b12
- hilkāt (Ar.) : Yaratılma, yaratılış.
 h. 18a18, 23b20, 27b19, 33b13, 4b7, 50b19, 51a18, 55a12, 7a22, 9a19
 h.+de 39b6, 3a16, 49b20
- h.+e 10a4, 10b17, 10b22, 10b3, 11b22, 54a20
 h.+ı 22a4, 27b19, 39a16, 9a20
 h.+i 10a7, 10b11, 10b13, 11a1, 12b2, 16b7, 16b9, 18b15, 18b19, 19b11, 43b19, 48a7, 54b1, 55a1, 7a19, 7a9, 7b1, 9a15, 9b15, 9b7
 h.+idür 17a12
 h.+in 10b21
 h.+inde 41b21
 h.+inden 10a22, 39b1, 3b4, 44b10
 h.+ine 10b15, 10b16, 54b2
 h.+ini 19b8, 4a16, 7a5
 h.+ün 10b6, 19b2, 40b19, 41a13, 49a8, 54b10
- Hind (Ar.) : Hindistan.
 h.+e 19a1
- Hindüstān (Ar.) : Hindistan.
 h. 19a9
- hiṭāb (Ar.) : Bir veya bir çok kimseye sözlü ya da yazılı söyleme.
 h. 12b6, 12b17, 18b5, 23a11, 28a17, 34a10, 34b12, 46a16, 48a11, 48a19, 48a9, 49b6, 50b2

ḥ.+m 23a12	Ḥudā (Far.) : Allah.
hiṭābe (Ar.) : Bir topluluğa karşı irad edilen coşturucu sözler.	ḥ. 10a13, 10a18, 10b11, 10b14, 10b20, 11a16, 11b10, 11b9, 12a11, 12a12, 13a13, 13a18, 13a22, 13a8, 13b10, 13b15, 14a12, 14a16, 14b14, 14b8, 15a19, 15b12, 15b15, 15b6, 16b14, 16b5, 17a17, 17a7, 17b1, 17b7, 18a12, 18a3, 18b3, 1b12, 20a19, 20b14, 20b18, 21a21, 21b20, 21b3, 21b4, 21b5, 22a15, 22a20, 22a3, 22b3, 22b7, 23a16, 23a7, 23b12, 23b13, 23b23, 24a6, 24b13, 24b19, 24b4, 24b9, 25a10, 25a18, 25a8, 25b1, 25b18, 25b2, 25b7, 26a20, 26a7, 26b18, 26b3, 26b6, 27a12, 27a17, 27a22, 27b15, 27b16, 27b22, 27b3, 27b5, 28a15, 28a4, 28a7, 28b14, 28b17, 28b9, 28b9, 29a14, 29b18, 29b2, 29b21, 29b4, 2a13, 2a20, 2a9, 2b1, 2b10, 30a19, 30a5, 30b12, 30b22, 30b6, 31a14, 31a19, 31a8, 31b11, 31b19, 31b23, 31b4, 32a10, 32a4, 32b4, 32b8,
hod (Far.) : Kendi.	
ḥ. 15b4, 16b19, 25b10, 34a17, 45b21, 49a14, 51b13, 52a5, 56a15, 57a12	
hod-şinās (Far.) : Kendi kendini iyi bilen, iyi tanıyan.	
ḥ. 26a18, 26a21, 26b19	
hoş (Far.) : Güzel, iyi.	
ḥ. 10b5, 12b11, 14a18, 27a19, 3a6, 50b12	
hū (Ar.) : Sığınma, yalvarma.	
h. 51a20	
hūb (Far.) : Güzel, hoş.	
ḥ. 14a11, 18a14, 21b16, 21b2, 27b10, 28b12, 30b8, 3a6, 3a7, 51b8, 55b11, 9b15	
ḥ.+a 4b14	
ḥ.+dur 2a7	
ḥ.+lık 5a14	
ḥ.+luğ 2a7	
hūbān (Far.) : Güzeller, iyiler.	
ḥ.+ı 23b15	
hūbluğ (Far.T.) : Güzellik, iyilik.	
ḥ.+dadur 14a4	

- 33a11, 33a19, 33b12, 33b2,
33b23, 34a13, 34a17, 34b14,
34b7, 34b8, 35a12, 35a18,
35a3, 35b11, 35b16, 35b5,
36a1, 36a11, 36a18, 36a19,
36b5, 37a12, 37a2, 37a20,
37a22, 37a5, 37b7, 38a5, 38a7,
38b22, 39a1, 39a11, 39a18,
39a5, 39b21, 39b4, 39b8, 3b4,
3b6, 3b8, 40a9, 40b17, 41a18,
41b18, 41b7, 41b9, 42a17,
42a19, 42b8, 43a23, 43b11,
43b12, 43b15, 43b18, 45a15,
45b16, 45b6, 45b9, 46a20,
46a7, 46b2, 47a14, 47a21,
47a6, 47a9, 48a10, 49b11,
49b12, 49b3, 4a10, 4a13, 4a15,
4a3, 4b1, 4b16, 4b3, 50a19,
50a23, 50a8, 50b10, 50b13,
50b16, 50b17, 50b18, 50b22,
50b9, 51a14, 51a6, 51b12,
52a21, 52a8, 52b11, 52b15,
52b16, 52b4, 52b8, 53a16,
53b3, 54a11, 54b5, 55a3,
55b14, 55b19, 55b20, 55b20,
56a19, 56a20, 56b16, 56b2,
56b6, 57b12, 57b17, 57b6,
58a15, 5a17, 5a7, 5b15, 5b19,
5b2, 6a11, 6a20, 6b3, 6b7,
7a14, 7b18, 8a3, 8b18, 8b2,
8b5, 8b9, 9a1, 9a14, 9a17,
9a19, 9a9, 9b10, 9b15, 9b16,
9b22, 9b9
ḥ.+dan 10a8, 11a18, 18b19,
21b21, 31a16, 33b20, 37b16,
42a22, 56a21
ḥ.+dur 28a12, 28a15, 32a9,
49a16, 9b17
ḥ.+nuñ 18a13, 23b10, 24a19,
35a21, 40a16, 42a2, 43b8
ḥ.+ya 17b19, 19b13, 22b8,
24a17, 30b18, 33b10
ḥ.+yī 12b9, 13b6, 17b3, 19b17,
20b6, 21a15, 26a4, 28a6,
28b10, 29a9, 30a13, 30b11,
33b21, 34a7, 34a9, 36b1, 40a2,
42a20, 44a8, 45a12, 46a14,
46a9, 47a11, 48b19, 49b1,
52b10, 54a2, 9b21
ḥudā-vend (Far.) : Allah.
ḥ.+e 20a9, 33a14
ḥ.+i 31a9, 45b20, 51a12, 53b7,
58a14
ḥulūl (Ar.) : Geçme.
ḥ. 56b5
ḥūn (Far.) : Kan.

- ḥ. 56a5
ḥ.+ı 24b4
- ḥūr (Far.) : Cennet kızları, huriler.
ḥ. 13a2, 13a7, 21b11, 25a22, 28a8, 32b11, 33b10, 3a6, 46a3, 46b3, 47a5, 49a5, 4b15, 54a10, 54a12
ḥ.+lar 25a21
- ḥurūf (Ar.) : Harfler.
ḥ. 16a14, 17a6, 42b14, 49b14, 53b13
ḥ.+ın 1b10
- ḥurūfsuz (Ar.T.) : Harfsiz.
ḥ. 53b13
- ḥūru'l-ʿīn (Far.) : Cennet kızı.
ḥ.23b18
- ḥurūs (Far.) : Horoz.
ḥ. 10a7, 10b4, 9b18
ḥ.+ından 9b21
ḥ.+uñ 10a20, 10a8
- ḥuṭbe (Ar.) : Cuma namazından evvel, bayram namazından sonra hatibin minberde halka verdiği dini öğüt.
ḥ. 17a12, 17a14
- ḥuṭūṭ (Ar.) : Çizgiler, yazılar.
ḥ. 42b12
- ḥ.+ı 17b5, 23b7, 27b19, 2b21, 4a11, 50b18, 51a5, 8b16
ḥ.+ın 20a17, 3a6, 44b11
- ḥuzūr (Ar.) : Rahat.
ḥ. 18a19
- ḥüccet (Ar.) : Senet, vesika, delil.
ḥ. 34a12
ḥ.+den 34a6
ḥ.+i 16a4
ḥ.+ümçün 34a18
- hüdā (Ar.) : Kurʿān-ı Kerīm.
h.+yı 45a7, 45a9, 47a2, 48a2, 57b10
- ḥükm (Ar.) : Hüküm, emir.
ḥ. 17a5, 17b15, 17b3, 29a12, 32a12, 36a6, 38b7, 40a2, 45a12, 57b19
ḥ.+i 10a17, 12a16, 16b21, 23b23, 24a14, 29b21, 33a19, 35b4, 37a11, 40b15, 41b4, 43a2, 43a20, 46a14, 46a20, 49a7, 50a9, 52b1, 53b20, 9a16, 9b10
ḥ.+ine 40b2, 8b13
ḥ.+ümde 40b11
- ḥülle (Ar.) : Cennette giyilecek elbise.
ḥ.36b14

hünūd (Ar.) : Hintliler.

h. 11a11, 18b12

hürmet (Ar.) : Saygı.

h.+çündür 36a10

h.+in 29b1

h.+ini 46b22

hürmetlü (Ar.T.) : Saygılı.

h. 29b1

hüsn (Ar.) : Güzel, iyi.

h. 13b3, 14a18, 18b2, 18b2,
18b3, 22a11, 23b16, 24a5,
26b12, 28a10, 28a18, 28b11,
43b1, 44a11, 51a3, 51b10,
51b16, 5a1, 5a14, 5a16, 5a6,
5b4, 5b8

h.+e 18b4

h.+i 21b13, 23b15, 23b18,
23b18, 25a22, 48b10, 48b11,
51b10, 56a14, 56a14

h.+inden 23b15, 48b4

h.+le 12b13, 14a3, 48b3,
51b17

h.+üñ 13b5

hüsñü'l-meāb (Ar.) : Güzelliğın
barındığı yer.

h. 15a20

hüsrev (Far.) : Hükümdar, padişah.

h.+i 58a14

hüşyār (Far.) : Akılı başında, akıllı,
uslu.

h. 34a3

I

inan- : Sınanmak, denenmek, tecrübe
edilmek.

1.-mışdı 11b2

ırağ : Uzak.

1. 19a9, 47a4

ırmağ : Irmak.

1. 13b13, 4b4

1.+ı 25b19

ıs : Sahip.

1.+uñ 12b7

ışık : Aydınlık, parlaklık.

1.+a 2a9

ıışk (Ar.) : Sevgi.

ı1. 15a16, 21b12, 24a17

ı1.+a 22b11, 23a15, 24a16

ı1.+ı 18b4, 24a19, 24a7, 48b16,
48b9, 5b5

ı1.+ına 31a17, 48b20

ı1.+ında 18a14, 48b9, 4b17,
56a13

ı1.+la 24a9

ı1.+umuz 55b21

ı1.+uñ 5a2

- ‘ışk-bāz (Ar.Far.) : Yalandan aşık görünen.
 ‘1. 15a16, 23a16, 5b6
- ‘ışk-bāzī (Ar.Far.) : Yalancı aşk, sever görünme.
 ‘1. 18a20, 24a3, 24b9, 48a4, 55b22, 55b4, 56a8, 56a9
 ‘1.+lı 4b20
 ‘1.+si 23b11
- ‘ışk-bāzīlık (Ar.Far.T.) : Yalancı aşıklık.
 ‘1. 51b14
- ıtlā‘ (Ar.) : Bildirme, haberli kılmak.
 1. 46b8
- ıttılā‘ (Ar.) : Öğrenme, tanıma, bilme.
 1. 53a13
- İ**
- i : İy, ey, hey!
 i. 10a10, 10b1, 10b5, 13b12, 15b16, 16b21, 17b15, 17b4, 19a1, 19b19, 19b3, 20a2, 20a5, 20a8, 21b21, 22a7, 25b10, 26a5, 26b17, 27b8, 29b8, 2b11, 31b8, 32a16, 32a7, 32b17, 32b3, 33a2, 35b12, 36a3,
- 36b19, 38b4, 39a13, 39a3, 39b1, 39b16, 39b9, 3a13, 3a18, 40a5, 41b10, 42a12, 43a4, 43a7, 47a17, 47b15, 4a7, 4b14, 4b17, 50a21, 50a3, 51b1, 52b1, 53b4, 54a3, 54b12, 55a2, 56a11, 56a17, 56b12, 5a13, 6a10, 6a18, 7a7, 7b13, 8a8, 8b1, 8b1
- i- : Cevher fiili.
 i.-di 14b12, 15b19, 19a13, 21a11, 21b6, 24a9, 24a9, 24b11, 24b7, 24b8, 24b8, 36a22, 30b12, 30b2, 30b2, 38a3, 38a20, 3a3, 3a3, 42a22, 42b16, 57a6, 7a10, 7a11
 i.-miş 48b6, 4a13, 4a14, 4a14, 58a2, 58a2, 6a20
- ‘ibāret (Ar.) : Oluşan, meydana gelen.
 ‘i.+dür 38b4
- ibdāl (Ar.) : Birinin yerine diğeri getirme.
 i. 11a9
- ibhām (Ar.) : Kapalı bırakma, açıklamama.
 i. 40a10, 40a7
 i.+uñ 40a9

iblīs (Ar.) : Şeytan.	i.-di 31a21
i. 8b12	i.-eydi 15a22
i.+e 7b21, 8a3	i.-iser 4b13
i.+i 8b11	i.-mek 51b9
ibn (Ar.) : Oğul.	i.-üp 19a5
i.+i 58a19	içün : İçin, amacıyla, maksadıyla.
İbrāhīm (İbr.) : Hz. İbrahim	i.16b10, 17a17, 3b18, 3b18,
aleyhisselam.	40a13, 50a6, 52a14, 55b20
i. 10a18, 2a4, 23b21	‘īd (Ar.) : Bayram.
i.+i 24b5	‘ī. 16b9, 33b22, 7a17, 7b2
ibtidā (Ar.) : Başlama.	‘ī.+dür 19b16
i. 29a11, 29a2, 39b8, 46a20,	‘ī.+i 16b7, 16b7, 7a18
46a7, 48a1, 49b12, 5b2, 6b3,	‘ī.+idür 7a18
8b2, 8b3	i‘ dād (Ar.) : Sayı, hesap.
i.+sı 25a3, 29a12	i.+ı 16b2
i.+yı 24b20, 28a5	idil- : İdilmek, yapılmak.
icrām (Ar.) : Kabahat işleme.	i.-e 45a5
i.+uñı 17b11	idrāk (Ar.) : Anlayış, akıl erdirme.
iç : Herhangi bir durumun, cismin	i. 25a13, 26b12, 31b1, 34a5,
veya alanın sınırları arasında	43b1, 46a11
bulunan bir yer.	i.+mca 38a14
i.+inde 10b13, 13a2, 14b12,	iftihār (Ar.) : Öğünme.
18b2, 24b2, 25a21, 2a7, 2b20,	i. 47a17
34a13, 34b1, 35b1, 40b11,	iftitāh (Ar.) : Açılış, açma.
4b11, 50b11, 52b21, 54a18,	i.+m 3b16
57a13, 7a4	ihrām (Ar.) : Hacıların Kabe’yi
i.+lerinde 41b19	tavaf için Mekke haricinde
iç- : İçmek.	

örtünmeye mecbur oldukları dikişsiz bürgü.	i. 10a12, 10a14, 10a14, 10a5, 12a8, 14a1, 14b13, 17a12, 17a14, 18b7, 19b11, 19b20, 19b21, 1b15, 1b16, 1b18, 20a1, 20a4, 20a5, 20a6, 22a5, 22a9, 23a1, 23a13, 23a2, 25a1, 25a20, 26a1, 26b20, 28b13, 2a22, 2a5, 2a6, 2a7, 2a8, 2b15, 2b10, 2b3, 2b4, 2b5, 2b6, 2b7, 2b9, 31b19, 31b7, 31b7, 32a10, 32b12, 36b12, 36b13, 36b14, 36b19, 36b20, 36b21, 37a1, 37a13, 37b3, 38a3, 38a4, 38b11, 39b22, 3a11, 3a12, 3a17, 40a5, 40b21, 40b22, 40b23, 40b23, 41a16, 41a7, 43b17, 43b18, 43b20, 44a1, 44a7, 44a9, 46a22, 46b8, 48b22, 49a6, 4a4, 4a7, 4b10, 50b21, 51a14, 51a15, 51a16, 53a17, 54a13, 54a14, 54b15, 54b17, 54b19, 54b3, 57a16, 58a18, 6a1, 6a6, 6b12, 6b22, 9a10, 9a12, 9a12, 9a12, 9a13, 9a13, 9a14, 9a15, 9a18
i. 35a11	
i.+ı 36b13	
iḥsān (Ar.) : Bağış, bağışlama.	
i.+a 16a4	
i.+mı 16a4	
iḥtilāf (Ar.) : Ayrılık, uymayıp, uymama.	
i. 11a17	
i.+ı 23a21	
iḥtimāl(Ar.) : Mümkün olma, mümkünlük.	
i. 15b22, 35a6	
iḥtirām (Ar.) : Saygı, hürmet.	
i. 12b15, 12b18, 13a21, 13a5, 13b2, 29b10, 31a16, 32a18, 45a14, 45a3	
iḥtişām (Ar.) : Tantana, debdebe.	
i.12b18	
iḥtiyār (Ar.) : Seçme, seçilme.	
i. 16b14, 16b20, 2b13, 41a11, 51a1	
iḥtiyāt (Ar.) : Sakınma, tedbir, tedarikli bulunma.	
i. 13a1, 13a10, 54a6	
iki : İki.	i.+de 23a13 i.+dür 1b16, 23a14 i.+si 35a11, 57a18, 58a3

i.+sidür 19a14	i. 10a19, 12a17, 19a4, 22a6,
i.+sin 16b12, 18a2	22a18, 32a9, 37a17, 37b11,
i.+sinden 38b12, 57a18	41b1, 45a2, 45a13, 4a10,
i.+şer 35a10, 4b15	53a20, 55b14, 56a8, 56a9
iktisāb (Ar.) : Kazanma, edinme.	i.+n 57b19
i.11a10	ilerü : İleri.
il : Memleket, ülke, yurt.	i. 38b2, 38b8
i.40b11	ilet- : İletmek, ulaştırmak.
ilāh (Ar.) : Mitolojide Tanrı.	i.35b22, 48a15
i. 10a3, 12a19, 12a6, 15a2,	i.-e 18b15
16a21, 21b22, 22b12, 24b10,	i.-ür 13b9, 53a4
24b14, 27a4, 27a8, 29a5, 29a8,	i.-ürler 13b10
29b16, 31a7, 32b9, 33a14,	i.-ürseñ 54a20
34a12, 34a18, 35b3, 37b20,	‘ilm (Ar.) : Bilme, biliş; bir şeyin
39b22, 3a14, 3a7, 40b15,	doğrusunu bilme.
43a12, 44b13, 45b21, 46a1,	‘i. 13b20
52b16, 52b22, 53b1, 53b16,	‘i.+e 16a14
56a7, 5a18, 6b2, 6b8	‘i.+i 20a11, 21a13, 26b6,
i.+ı 33a13	31a11, 34b6, 47a8, 58a18, 5a4,
ilāhī (Ar.) : Allah’a mensup, tanrı	6b1, 7b20, 8b13, 8b14
ile ilgili.	‘i.+in 11a13
i. 53b9	‘i.+ine 31a17
ilāhü’l-‘ālemīn (Ar.) : Alemlerin	‘i.+ini 13b18, 13b18, 56b1
Rabbi.	‘i.+inüñ 25b15
i.44b20, 56b4	‘i.+üm 32a1, 32a2
illā (Ar.) : ...den başka, meğer.	‘i.+ün 44a10
i. 41a12, 56a12, 7b10	‘ilmü’l-esmā (Ar.) : Allah’ın
ile : İle.	adlarının ve niteliklerinin

- anlam ve açıklamalarıyla ilgili olan ilim.
 ‘i. 42a12, 7b20
 ‘i.+ya 43a9
 ‘ilmü’l-kitâb (Ar.) : Kuran’ın açıklanma ve yorumuna özgü ilim.
 ‘i. 10a11, 11a10, 14a14, 16a11, 18b9, 21a18, 26b1, 33a15, 34b9, 35a15, 36b18, 36b6, 38b10, 41b5, 45a1, 48a22, 49a18, 51b21, 53a6, 54b16, 56b11, 57a20
 ‘ilmü’l-yaqîn (Ar.) : İlahi alemle ilişik bilgileri toplayan ve doğruluğundan şüphe edilmeyen ilim.
 ‘i. 57b21
 imâm (Ar.) : Önde bulunan, önyak olan kimse.
 i. 31a16, 44b3, 47b16
 imâmü’l-mürselîn (Ar.) : Hz. Muhammed aleyhisselam.
 i. 5a19
 imân (Ar.) : İnanma, inanç.
 î. 17b9, 23b14, 28a3, 2a14, 41b4, 52a17, 52a3, 57b18
 î.+dan 33b23
 î.+ı 52a4
 ‘imâret (Ar.) : Yoksullara yiyecek dağıtılmak üzere kurulmuş olan hayır evi.
 ‘i. 43b14
 imtiḥân (Ar.) : Deneme, sınama.
 i.53b22
 in (Far.) : Bu.
 i. 4b7
 in- : İnnek.
 i.-di 11a20, 16a6
 i.-dün 12b9, 52b13
 i.-e 36a19, 52b12
 inan- : İnanmak
 i. 44a14
 İncîl (Ar.) : Dört büyük kitaptan Hz. İsa’ya nazil olanı.
 i.+de 57a9
 ‘ind (Ar.) : Yanında, göre, düşüncesine göre.
 ‘a.+i 45b21
 infişâl (Ar.) : Ayrılma,
 i. 57b15, 58a8
 inkâr (Ar.) : Yaptığımı saklama, gizleme.
 i. 12a3
 i.+ımı 12a2
 inkâr-kes (Ar.Far.) : Yaptığımı

saklayan, gizleyen.	51a9, 52b4, 57a2, 57a4, 57a4,
i. 42b13	5b4, 6a21
ins (Ar.) : İnsan.	i.-diler 12b12, 12b5
i. 11a20, 28a16, 33b12, 41b17,	i.-dün 29b5, 37a9
44a5	i.-dünüz 34b2
insān (Ar.) : İnsan.	i.-e 28b15, 41a15, 55b6
i. 26b5, 5a1	i.-ecek 47a9
insānī (Ar.) : İnsanla ilgili, insanca.	i.-eler 34a15, 46a13
i. 42a8, 47b5	i.-er 13b17, 13b7, 38a22
i.+de 12b3	i.-erseñ 17a2
insāniyye (Ar.) : İnsanlar.	i.-esin 56b12, 56b6, 9a10
i. 12a20	i.-medi 20a17
intiķāl (Ar.) : Ölme, öbür dünyaya	i.-mek 49a9
göçme.	i.-meyen 23b10
i. 35a17	i.-mişidi 22b4
intisāb (Ar.) : Bir yere bağlanma.	i.-se 5b18
i. 36b6	i.-üpdür 15b7
intişār (Ar.) : Yayılma, dağılma.	i.-ür 27b12
i. 30a15	irgür- : İrgürmek, ulaştırmak,
intizām (Ar.) : Nizamlı, tertipli,	eriştirmek, krş. irürmek.
düzgün olma.	i.-dük 34a11
i.58a13	i.-düklerine 34a12
ir-	i.-ür 30b22
: İrmek, ermek, ulaşmak.	iril- : İrilmek, erilmek, ulaşılma.
i. 10b10	i.-e 39b14
i.-di 10a6, 10b6, 13b1, 15b1,	iriş-
19b2, 22a10, 24a12, 27b17,	: İrişmek, erişmek, ulaşmak.
30b12, 31a21, 31a3, 41a10,	i.-di 15a18, 22a21
41a10, 43b13, 45a9, 50b19,	i.-e 9b19

i.-ür 13b7, 57b19	7b19, 8a22, 8b17, 8b21, 8b22,
i.-ürdi 33b10	9b17
irte : Ertesi, şafak sökme zamanı, yarın.	i.+in 21a10
i.+de 10a22	i.+inden 8b3
irür- : İrürmek, ulaştırmak, eriştirmek, krş.irgürmek.	i.+le 57a12
i.-düglerine 34a12	i.+ün 8b6
i.-dün 34a14	İsma‘îl (İbr.) : Hz. İbrahim’in oğlu.
‘İsâ (Ar.) : Dört büyük peygamberden biri.	i. 24a11, 24a11, 24a16, 24b4, 24b7, 45a10, 47a16
‘î. 52b12, 52b13, 52b15	i.+e 24a17, 47a13
‘î.+yı 49a8, 52b12, 52b13, 57a7	i.+ün 24a15
İslâm (Ar.) : Hz. Muhammed’in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din.	isrâ (Ar.) : Gece yürütme, yürütülme.
i. 17b9, 22b2, 48a8, 57b21	i.+da 28a16, 30a12
ism (Ar.) : İsim, ad.	İsrâfil (Ar.) : Dört büyük melekten biri.
i. 8a21, 8a22	i. 31b22, 45b17
i.+dür 11a7, 8a20, 8b1	iste- : İstemek.
i.+i 16b22, 1b3, 1b8, 1b8, 21a8, 21a9, 26b2, 28b6, 28b7, 29b13, 2b14, 33a5, 36a9, 41b10, 41b12, 43a14, 45b4, 47b17, 48a10, 50b16, 56a20,	i. 12a7, 13b14, 32a1, 32a7, 33a6, 40a1, 48a15, 48b17, 52a18, 52a19, 52b14, 54a20, 56b12, 57a19, 5a18, 7a7
	i.-di 16b1, 1b7, 23b2, 23b2, 45b3
	i.-gil 11a18
	i.-riseñ 11b16, 1b4, 7b1
	i.-rseñ 10b18, 17b2, 1b5, 52b14, 9b21

- i.-rsin 25a3, 50a3
- i.-rüm 52b17
- i.-yen 45b12
- isti'āze (Ar.) : Allah'a sığınma.
- i. 43a13
- istiṭā'at (Ar.) : Takat, kudret, güç yetirme.
- i. 46a10
- istivā (Ar.) : Müsavi olma, denk olma.
- i. 10a8, 10b14, 10b20, 12a12, 12a22, 13a13, 15a1, 19b3, 19b8, 22a6, 25b1, 25b2, 27a11, 28b19, 29a2, 2a10, 2b10, 31b7, 33b7, 34b14, 34b15, 34b17, 35b18, 35b20, 38b22, 39a7, 3a11, 41b13, 4a10, 4a10, 4a4, 4b2, 53a17, 56a18, 56b8, 5b15, 5b19, 5b20, 6a1, 6a11, 6a4, 6a5, 6b7, 8a7, 8b16, 9a14, 9a17
- i.+da 10b10, 10b12
- i.+dan 10b8, 39a4, 43b17, 46a6, 49b18, 56a17
- i.+dur 42b2, 5b21, 5b21, 5b22
- i.+ile 10a20, 25b5, 26a11, 39a3, 9a13, 9a20, 9a6
- i.+sı 10b17
- i.+sıleyin 6a3
- i.+sın 6a21
- i.+sından 28b15
- i.+sını 22a19
- i.+sıyla 50b1
- i.+sız 10b9
- i.+ya 27b21
- i.+yı 29a3
- i.+yıla 46b15
- iş : İş, etkinlik, çalışma.
- i.+ümden 30b19
- i.+üñ 12b7
- işārāt (Ar.) : İşaretler, alametler.
- i.+ıla 58a13
- işbu : Bu, özellikle bu.
- i.18a16, 19a15, 26b13, 26b13, 28b19, 29a14, 2a15, 30a12, 30a22, 30a9, 33a15, 34a18, 34a6, 34b3, 34b7, 36b6, 38b4, 39a12, 39b6, 40b4, 41a1, 42b3, 42b7, 47a20, 48b17, 50a15, 50a2, 50b4, 51a3, 51b21, 52a20, 52a6, 52b11, 55a10, 55a12, 55a15, 55b2, 55b4, 56b11, 57a20, 7a5
- i.+i 14b3, 38a22
- işit- : İşitmek.

- i. 11a20, 11b12, 1b5, 25b17, 26a3, 27a6, 32a22, 38b12, 39b8, 53a16, 54a18
- i.-di 11b13, 21b17, 23a10, 24a15, 25a8, 28a17, 38a6, 50b19, 6a10, 9b6
- i.-e 10b2
- i.-gil 34b9
- i.-medi 13a15
- i.-üp 6a15
- ıştirāk (Ar.) : Ortak olma, ortaklık.
- i.51a13
- it- : İtmek, etmek, yapmak.
- i. 21a21, 29a1, 46a7, 51a2, 53a11, 57b17
- i.-di 16a1, 16a2, 16b12, 16b14, 17b3, 19a3, 19b16, 19b19, 21a6, 22b5, 24a13, 24a20, 24b4, 24b7, 27a22, 27b7, 28a19, 31a21, 34b22, 37a3, 3a17, 40a2, 41a11, 41a12, 43a2, 44a20, 44a8, 44b3, 45a13, 45a14, 45a20, 48b1, 51a16, 52a15, 53b1, 53b17, 53b5
- i.-diler 16b9
- i.-dügini 34a4
- i.-dügleri 43b23
- i.-düm 15b9, 39a19, 45b16, 56a15, 6b13
- i.-e 14a14, 16b19, 16b20, 17a20, 20a3, 24b15, 24b16, 29a5, 29a7, 33a17, 33b4, 36b18, 36b6, 38b10, 40a8, 40b12, 41b5, 44b12, 45a1, 46a17, 47a6, 48a22, 49a18, 4a8, 50a7, 51b21, 52b18, 56b11, 57a20, 5a2, 5a2, 5a3, 5a3, 9b19
- i.-ecek 15a14
- i.-eler 53b14
- i.-er 10a11, 16a7, 16a7, 25a15, 23b11, 27b12, 45b12, 55a7, 57b19, 58b2
- i.-erler 35a13
- i.-erlerse 56b16
- i.-erseñ 19a15
- i.-esin 18a2, 25a3, 29a1
- i.-eydi 21a13, 5a7
- i.-eyüm 43a19
- i.-gil 21a21, 52b5
- i.-iserem 26b22
- i.-me 10b9
- i.-medi 8b12
- i.-medüñüz 34a4
- i.-megçün 48a13

i.-mege 49a14	ittifāk (Ar.) : Birleşme, uyuşme, sözleşme.
i.-megil 51b3	
i.-mek 23a5	i. 12b3, 15b18
i.-meñüz 34a12	ittişāl (Ar.) : Bitişme, kavuşma, ulaşma.
i.-meye 15b21	
i.-meyen 33a18	i.55b2
i.-miş 25b1, 29b12, 29b3, 33a14, 36a6, 42a5, 45a20	iv- : İvmek, evmek, acele etmek.
i.-mişdi 53b20	i.-er 4b21, 55b3
i.-mişdür 17b15, 17b5, 22a9, 29a17, 29b2, 29b4, 43b12, 6b19	‘ivaz (Ar.) : Bedel, karşılık.
i.-mişidi 19a14, 47a16, 47a23, 47b22, 9b18	‘i. 24b1
i.-üñüz 7b17	iy : Ey, hey!
i.-üp 2a9, 25b12, 33a6	i. 10a12, 10a16, 10a21, 10a9, 10b11, 10b18, 10b22, 10b7, 11a14, 11a9, 11b14, 11b4, 12a7, 12b11, 12b17, 12b21, 12b8, 13b17, 14a15, 14a6, 14b11, 14b2, 14b6, 15a1, 15a6, 15b12, 15b19, 15b3, 15b7, 16a2, 16a20, 16b14, 16b17, 17a1, 17a10, 17a11, 17a17, 17a20, 17b18, 17b2, 17b20, 17b21, 17b6, 18a10, 18a2, 18a21, 18a8, 18a9, 18b10, 19a10, 19a16, 19b10, 19b12, 19b20, 1b1, 1b13, 1b18, 1b4, 20a4, 20a7, 20b14, 20b19, 21a21, 21a3, 21a5, 21b3, 22a18, 22a22, 23a12, 23a22,
i.-üpdür 17a5, 29a12, 43b25, 54b3, 7a1	
iṭā‘at (Ar.) : Boyun eğme, dinleme.	
i. 8b13	
i‘tibār (Ar.) : Saygı gösterme.	
i. 27b8	
i‘tikād (Ar.) : İnanma, gönülden tasdik ederek inanma.	
i.+uñ 35b18	
itmām (Ar.) : Tamamlama, bitirme.	
i. 40a14	
i.+ı 40a13	

23a3, 23a8, 23a9, 23b11, 23b6,
24a10, 24a2, 24b13, 24b5,
25a12, 25b11, 25b7, 25b9,
26a11, 26a13, 26a15, 26a17,
26a19, 26a20, 26a3, 26a6,
26b11, 26b13, 26b13, 26b18,
26b7, 27a1, 27a19, 27a2,
27a20, 27a3, 27a6, 27a6, 28a1,
28a2, 28a5, 29a10, 29a13,
29a6, 29a7, 30a11, 30a21,
30b12, 30b13, 30b22, 30b9,
31a14, 31b11, 31b18, 31b5,
32a1, 32a20, 32a22, 32a9,
32b16, 32b2, 32b5, 33a1,
33a10, 33a21, 33a4, 33a6,
33a7, 33a8, 33b1, 33b3, 34a1,
34a13, 34b1, 34b10, 34b3,
35a11, 35a12, 35a13, 35a19,
35a8, 35b11, 35b13, 35b18,
35b2, 35b21, 35b22, 35b9,
36a8, 36b13, 36b16, 36b18,
36b21, 36b7, 37a15, 37a3,
37a9, 37b10, 37b3, 37b5, 37b6,
38a15, 38b13, 38b14, 38b16,
38b2, 39a10, 39a14, 39a6,
39b6, 3a11, 3a15, 3a21, 3a9,
3b11, 40a1, 40a19, 40a20,
40b20, 41a11, 41a13, 41a15,
41a18, 41a2, 41a22, 41a23,
41b18, 41b2, 42b19, 42b22,
43a1, 43a19, 43a6, 43b17,
43b21, 43b24, 43b6, 44a3,
44a9, 44b10, 44b4, 44b7,
45a11, 45a4, 45a9, 45b10,
45b14, 45b7, 46a10, 46a12,
46a5, 46b15, 47a12, 47a2,
47a20, 47a7, 47a9, 47b14,
47b9, 48a21, 48a7, 49a10,
49a12, 49a13, 49a15, 49b21,
49b22, 49b23, 49b9, 4a1, 4a9,
4b6, 50a14, 50a17, 50a2,
50a20, 50b12, 50b12, 50b15,
50b21, 50b3, 51a19, 51a2,
51a20, 51a9, 51b2, 51b6,
52a14, 52a19, 52a20, 52a9,
52b2, 52b21, 52b5, 52b7,
53a10, 53a7, 53a8, 53b11,
53b3, 53b6, 54a15, 54a21,
54a22, 54a5, 54a8, 54b11,
54b13, 54b14, 54b18, 54b19,
54b2, 54b21, 54b22, 54b4,
55a10, 55a12, 55a13, 55a15,
55a16, 55a17, 55a20, 55a5,
55a6, 55a7, 55a8, 55b11,
55b17, 56a10, 56a14, 56b13,
56b14, 56b2, 56b6, 56b7,

56b8, 57a9, 57b5, 58a11,
58a12, 58a6, 58b6, 6a16, 6a4,
6b1, 6b10, 6b13, 6b15, 6b20,
6b6, 7a11, 7b11, 7b2, 7b5,
8a18, 8a20, 8a4, 8a6, 8a7, 8b5,
8b7, 8b7, 9a11, 9a19, 9a4, 9a6,
9b21

iyü : İyi.

i. 33b23, 51a2

‘iz(z) (Ar.) : Yücelik, ululuk.

‘i. 28a20, 29b10, 29b15

‘izām (Ar.) : Büyütme, büyütülme.

‘i. 11a6, 19b11, 8b10

i‘zāz (Ar.) : Aziz kılma, saygı
gösterme.

i.+la 35b7

izhār (Ar.) : Gösterme, meydana
çıkarma.

i. 3b18

‘izzet (Ar.) : Değer, kıymet;
yücelik, ululuk.

‘i. 17a17, 21a16, 21b8, 27a18,
28a18, 29b16, 30a1, 38b19,
41b19

‘i.+i 23b16, 24a5, 29b20

‘i.+in 21b11, 29a15

‘i.+ine 29b17

‘i.+le 38b18

K

kā (Ar.) : Arap alfabesinin yirmi
beşinci harfi.

k. 17a7

kāb (Ar.) : Uzaklık, mesafe.

k. 15a15

Ka‘be (Ar.) : Müslümanların hacı
olmak üzere ziyaret ettikleri
yer.

k. 17b10, 21b14, 21b5, 21b6,
24a6, 24b21, 25a11, 26b4,
28a2, 29a11, 29a18, 29a21,
30a17, 35a9, 36b11, 42a3,
43b9, 44a10, 45a11, 45a2,
47a18, 47a19, 47a20, 53a10,
53a7

k.+de 28b21, 46a20, 46b7

k.+den 22a22, 23b19, 28a4,
42a4, 43a23, 44b4, 45a1

k.+dendi 44b1

k.+dendür 29a19, 43a21, 45b2

k.+dür 13a22, 15b11, 18a11,
28a5, 43b14, 47b18

k.+i 26b8, 44a7

k.+idi 27a22

- k.+nüñ 23b11, 24b12, 24b12,
27b6, 29a17, 30a13, 33a6,
33a7, 43b24, 45a13, 46a19
k.+ra 26b8
k.+si 24b7
k.+ye 21a20, 21b21, 23b20,
24b6, 24b9, 28a2, 29a1, 29a16,
40a2, 42a4, 44b8, 46a8, 47a15,
47b22, 53a10
k.+yi 17b10, 25a17, 43b22,
44a4, 45a10
- ķābe ķavseyn (Ar.) : Miraç
gecesinde Hz. Muhammed'in
Cenab-ı Hakk'a olan yakınlık
derecesinden kinaye.
ķ. 14a1
ķ.+e 14a5, 15a18
- ķābil (Ar.) : Kabul eden, kabul
edici.
ķ. 42b20
- ķābiliyyet (Ar.) : Anlama,
anlayış.
k. 42b15, 8a15
- ķabūl (Ar.) : Rız olma.
ķ. 16b1, 19a11, 24b4, 30a11,
33a17, 37a3, 37b12, 38b14,
40a17, 42a19, 45a16, 49b5,
50a11, 51a11, 52a4, 8a13
- ķaçan : Ne zaman, nasıl, ne suretle.
ķ. 16b19, 19a10, 20b15, 20b4,
25a9, 25a9, 31b22, 32a10,
34b21, 40b19, 42b11, 51a18,
51b7, 8a13, 8a14, 8a18
- ķad(d) (Ar.) : Boy.
ķ. 5a1
ķ.+in 55a9
- ķadem (Ar.) : Adım.
ķ. 29a4, 31a17, 38b2, 58a11,
58b6
ķ.+i 15a3
- k'ādem (Far.Ar.) : Ki adem.
k. 19b21, 20a16, 22a3, 26a7,
39a7
k.+e 2a12
k.+üñ 14a13, 22a22, 24a2,
2a15, 33a7, 3a2, 44b4, 45a3,
45b3, 46b21, 47b7, 51a9, 7a21,
7b17
k.+üñdür 45a2
- k'ādemī (Far.Ar.) : Ki ademī,
insanoğlu.
k.+den 30b18
- k'ādemī-zād (Far.Ar.) : Ki insanoğlu.
k.+uñ 33a21
- ķadīm (Ar.) : Eski.

- 15a14, 15a4, 17a21, 19a17,
 19b6, 20a20, 22a1, 22a10,
 22a2, 26b15, 2a2, 36a20, 38a1,
 38b21, 3b5, 42a18, 42b24,
 50b14, 56b17, 56b9, 57b16,
 57b7, 58a4, 58a6, 6b4, 8b8
 15a10
 42a17, 5b1
- ḳāf** (Ar.) : Arap alfabesinde yirmi
 dördüncü harf.
 17a3
- kāf** (Ar.) : Arap alfabesinin yirmi
 beşinci harfi.
 15a12, 2b8, 38b13, 38b14,
 51b13, 51b13, 5a21
 9a16
- kāfi** (Ar.) : Yeter, yetecek.
 34b8
- kāfir** (Ar.) : Hakk'ı tanımayan ve
 bilmeyen.
 40b16, 41b1, 41b3, 42b7,
 47b5, 52a3
 44b16
 20b3
 40b12
 52a15, 52a17
 40b19
- k 'Ahmed** (Far.Ar.) : Ki Ahmet.
- k.+uñ 39b8
- ḳahr** (Ar.) : Üstün gelerek
 mahvetme, helak etme.
 15a8
 15a9
- ḳā'im** (Ar.) : Ayakta duran, ayakta
 bulunan.
 11b7, 15a3, 2b18, 35b10,
 36a16, 50a13, 57a14, 57b13,
 58b4
- ḳā'im-maḳām** (Ar.) : Birinin yerine
 geçen, birinin yerini tutan.
 16a5, 16b2, 29b14, 56a13
- kā'ināt** (Ar.) : Dünya.
 11b16, 15a11, 15a7, 5b16,
 50b11, 52b21, 53a1, 54a4,
 57a13, 57b11, 57b14
 56a18
- 47b19, 6a7
- ḳal-** : Kalmak.
 11b18, 21a17, 37b10,
 52a21, 52a4, 55a18, 8a19
 14b5, 20a13, 21a1, 24a13,
 26b5, 26b6, 27a20, 30b7,
 32b19, 37a8, 37b16, 37b19,
 38b13, 38b2, 41a5, 42a3,
 44b11, 48b4, 54a17, 54a18,
 8b11, 8b9

ķ.-dılar 23b3	kām-kār (Far.): İsteğine ulaşmış,
ķ.-duñ 31a5	mutlu.
ķ.-madı 24a17, 34b6	k. 32b23
ķ.-maya 38a8	kām-rān (Far.): Arzusuna, isteğine
ķ.-mayasın 31a4	kavuşmuş, mutlu.
ķ.-mış 52a7	k. 47b15, 48a6
ķ.-mışıldı 41a22	ķamu : Bütün, hep, her.
ķ.-ur 51b9, 55a19, 57a11	ķ. 15a10, 15a4, 17a17, 26a3,
ķāl (Ar.) : Söz, laf.	26b14, 28a10, 29b15, 29b3,
ķ. 42b7	29b8, 29b9, 30a11, 30a20,
ķ.+e 21a17	33b18, 38a9, 38b19, 3b21,
ķalb (Ar.) : Yürek, gönül.	41b17, 44b17, 44b8, 45a2,
ķ. 43a12	49a17, 51a15, 51b13, 52b19,
ķalbü'l-ħaķ (Ar.) : Doğru kalb,	54a5, 5b8, 7a3
insafılı.	ķ.+dan 18b14, 24b14, 57a10
ķ. 37b4	ķ.+lar 36b10, 46a17
ķaldur- : Kaldırmak.	ķ.+lara 40b6
ķ. 17b19	ķ.+nuñ 13b19, 33b15
ķ.-a 31b22	ķ.+sı 21b10
ķ.-dı 19b17	ķ.+ya 37a14, 43b15
ķalem (Ar.) : Kalem.	kāmurān (Far.) :Arzusuna,
ķ. 15b10, 15b8, 16a19, 19a14,	isteğine kavuşmuş, mutlu.
32a3, 34b18, 50b19	k. 36b16, 58a19
ķalū belā (Ar.) : Ruhların yaratdığı	kām-yāb (Far.) :Talihli, isteğine
vakit, elest bezmi.	ulaşmış, bahtiyar.
ķ. 27b22	k. 36b18, 54b16
ķamer (Ar.) : Ay.	ķan : Kan.
ķ. 44a1, 46a11, 55a11	ķ. 24b2

kān (Far.) : Bir şeyin kaynağı. k. 17b13, 58a15	k. 15a12, 31a18, 3b18, 41b21, 52a15, 54a8
k'aña (Far.T.): Ki ona. k. 21b11, 25a16, 9b17	k.+çün 49a14
ķanda : Nerede, nereye. ķ. 29b16	ķara : Siyah. ķ. 25a7, 24b17, 25b11, 25b9, 28b12, 28b12, 29b1, 2b13, 35b10, 45a11, 45b15, 46a7, 46b3
k'anda (Far.T.) : Ki onda. k. 46a10, 48a11 k.+dur 28b21, 41b9, 46a9	ķ.+dan 40b14
ķandan : Nereden. ķ. 10b3, 26a19, 31b5, 34b2, 34b2, 36a14, 38a22, 51a19, 51a19, 5b4 ķ.+dı 37a17 ķ.+dur 30a4, 51b17	ķ.+dur 40b15
k'andan (Far.T.) : Ki ondan. k. 10b15	ķarār (Ar.) : Devamlılık, süreklilik. k. 19a4, 19a7, 1b17, 25a19, 2a11, 32a5, 36a7, 48b2, 48b22, 4b5, 9b18
k'anı (Far.T.) : Ki onu. k. 16b9, 25b10, 29b1, 7a7	ķardaş : Kardeş. ķ.+larıdı 52a10
k'anuñ (Far.T.) : Ki onun. k. 31a2, 46a21 k.+la 12a11, 33b2	ķār-gāh (Far.): Mec. bu dünya. k. 23b17
k'anuçün (Far.T.) : Ki onun için. k. 40b1, 40b5	ķarīn (Ar.) : Yakın. ķ. 17b13, 40a11, 41a2, 43b5
ķapu : Kapı. ķ.+dur 14b19 ķ.+sın 13a20	ķarn (Ar.) : Vakit, zaman. ķ. 7a12
kār (Far.) : İş.	ķarşu : Karşı, mukabil. ķ. 19b19, 25b16
	ķ.+ñda 17b10
	ķaşd (Ar.) : Niyet, kurma. ķ. 47a13
	ķaş :Kaş,gözlerin üzerinde kemerli

birer çizgi oluşturan kısa kıllar	k. 42b3, 56b13
ķ. 10a12, 12a8, 24b17, 25a20,	k.+den 56b4
32b12, 40b21, 49a6, 54a13,	k.+i 56b10
9a10, 9a18	ķavī (Ar.) : Kuvvetli, güçlü.
ķ.+ı 14a5, 14b13, 1b15, 2a5,	ķ. 11b17
46a22	ķavl (Ar.) : Lakırdı, söz.
ķ.+ma 14a1	ķ.+i 21a21, 28a1, 34b8, 36b19,
ķ.+lar 28b12	40a5, 52b11, 52b11, 53a16
ķ.+larıdır 15a15	ķ.+in 34a4
ķ.+larıñ 2b4	ķ.-ine 34a17
kāşif (Ar.) : Keşfeden, bulan,	ķavseyñ (Ar.) : İki kavis.
ortaya çıkaran.	ķ.+i 15a15
k.+i 45a19, 53b2	k'Āyete'l-kürsī (Far.Ar.) :Ki
ķat : Nezd, yan, huzur.	Ayete'l-Kürsi.
ķ.+ına 29b9, 31a15	k.+ye 35a19
ķ.+ında 23b18, 27b8, 2b14,	ķayna- : Kaynamak.
32a8, 35a2, 36a9, 39b19,	ķ.-dı 58b1
41b12, 41b20, 43b10, 43b6,	k'ayur- (Far.T.) :Ki ayurmak,
46a15, 47a2, 48a10, 48b7,	ayırmak.
50b16, 52a11, 52a8, 52b11,	k.-a 36b14
56a20, 56b18, 8b22	ķazā (Ar.) : Olacağı ezelden takdir
ķ.+ından 52a20	olunan şeylerin vukua gelmesi.
ķ.+uma 7a15	ķ. 53a19
ķ.+umda 46b22, 56b10	ķ.+sından 24a10
ķaţaţ (Ar.) : Kısa, düzenli,	keçi : Keçi.
kıvrımlı.	k.35b8, 35b9
ķ. 14a4, 22b13, 28a21	keder (Ar.) : Tasa, kaygı.
kātip (Ar.) : Yazan, yazıcı.	k. 23a6

kefen (Ar.) : Ölüyü sardıkları bez. k. 46a14	k.+ile 34a15 k.+um 57a18
keffe (Ar.) : Kefe, terazi gözü. k. 53b11	k.+umdan 48a15 k.+un 6a15
kelām (Ar.) : Söz, lakırdı. k. 11a6, 11a6, 11b1, 11b15, 11b19, 12b16, 15a6, 15b5, 16b2, 16b4, 17a13, 19a6, 19b7, 1b11, 1b19, 21a17, 27a15, 27a15, 2a12, 2b16, 34a20, 34a21, 37b11, 37b22, 38a21, 39b19, 40a18, 42a21, 42a23, 43a8, 48a14, 49b20, 49b8, 50a4, 51b4, 52a12, 52b10, 56b19, 56b3, 57a2, 57b4, 57b7, 57b8, 58a13, 7a8, 7a9, 9a7 k.+a 15a10 k.+ı 11a20, 11a8, 11b17, 13b14, 15a10, 18a8, 19b14, 23a12, 34a2, 38a14, 38a21, 42b19, 42b19, 42b20, 42b6, 47b20, 56b17, 57a19, 57a8, 57a9, 57b6, 7b16 k.+ıdur 54a14 k.+m 35b12, 48a17, 49a19, 58a3, 58a9, 8a19 k.+mda 41b7, 49a15 k.+mdan 32a18, 49a19	kelāmu'llāh (Ar.) :Allah'ın kelamı. k. 58a2, 58a7 k.+dur 47a10 kelīm (Ar.) : Söz söyleyen, konuşan. k. 35a12, 9b13 kem (Far.) : Fena, kötü. k. 53a20 kemāl (Ar.) : Olgunluk, yetkinlik. k. 11a3, 12b21, 14a18, 14b11, 17b5, 19b14, 20b6, 23b7, 26b12, 29b9, 30a13, 32a21, 36a22, 3b17, 41a12, 42b4, 44a11, 45a2, 46b14, 49b4, 52b14, 56a9, 5b16, 8a15 k.+i 42b1 k'emr (Far.Ar.) : Ki emir. k.+e 45b22 k'enbiyā (Far.Ar.) : Ki enbiya. k. 23b23, 34a16 kendi : Kendi. k. 21b18 kendü : Kendi, kendisi.

- k. 15a16, 15b6, 19b7, 20a12,
21a10, 21a10, 22a13, 22b10,
22b19, 22b21, 23b4, 26a15,
26a16, 26b4, 27a3, 27a4,
27b15, 28a13, 28a13, 28a14,
28b16, 28b18, 30b12, 30b19,
31a22, 42a19, 48a2, 48b7,
49b20, 53a4, 55a21, 55b7, 5b6,
9a2
k.+de 48b18, 49b16, 49b17,
51b18
k.+dedür 22b16
k.+den 15a16, 23a15, 26a14,
47a10
k.+dendür 18b5
k.+nüñ 22b22, 33b18, 58b3,
5a17, 7b10
k.+ye 22b6, 23a18, 33b4,
52a10, 52a9, 57a7
k.+yedür 15a16, 5b6
k.+yidi 42a23
- kendüzi : Kendisi, zatı.
k.+dür 23a18
k.+le 23a16
k.+n 26b16
k.+nden 23a16, 57b5
k.+ñde 53b20
k.+ñden 26a19, 53a11, 8b23
- k.+ne 15b4, 42a3, 48b21
k.+ni 42a14, 5a3
kenz (Ar.) : Hazine, define.
k. 44a10
k.+i 42a3, 42a4, 53a16
kerīm (Ar.) : Kerem sahibi, cömert.
k. 12a10, 19a17, 22a1, 23a4,
27a10, 2a2, 36a20, 38a1,
38b21, 42a18, 42b24, 45b20,
53a12, 53b9, 56b9, 57b16,
9a22
kes (Far.) : Kimse, kişi.
k. 52b19, 8a10
keşf (Ar.) : Gizli bir şeyi bulma.
k. 13b15, 16a10, 16b6, 18a10,
18b6, 22b21, 24a13, 26a15,
27a5, 27b6, 31a5, 31a6, 31b6,
36a14, 38a12, 43a9, 45a13,
56a18, 58a18
k.+i 32a7, 55b2
k.+üñ 24a10
kevākib (Ar.) : Yıldızlar.
k. 5b17
kevn (Ar.) : Var olma, varlık.
k. 2b20, 57a14
kevneyn (Ar.) : Dünya ve ahiret.
k. 38a3, 52b18

kevşer (Ar.) : Cennette bir havuzun adı.	ķ.+i 47b7, 49a22
k.+i 4b11	ķ.+si 21b6, 47b19
k.+üñ 4b13	ķ.+sidür 43b7
k.+nüñ 4b12	ķ.+siydi 47b2, 47b8, 48a1
ķ.+ye 25a14, 48a12	
k'evvel (Far.Ar.) : Ki evvel [önce].	ķible-gāh (Ar.Far.) : Kiblenin bulunduğu semt.
k.+indesin 8b6	ķ.+ı 43b12, 43b15, 51a14
k'evvelin (Far.Ar.) : Ki evvelin [önce gelenler].	ķıdem (Ar.) : Kadim olma, eskilik, bir işte eskilik.
k. 35a13	ķ. 53a20
k'ey (Far.T.) : Ki ey!	ķ.+in 56b10
k. 24a14, 24a22	
key (Far.) : Ne zaman, ne vakit.	ķıl : Kıl.
k. 27b21	ķ.53b22
key : İyi, iyice, hakkıyla.	ķ.+dan 54a1
k.51a19	ķ.+ı 32b18
keyl (Ar.) : Ölçme.	ķ.+ıdur 54a3
k. 53b4, 53b5	ķ.+la 54a2
k.+inden 53b5	ķıl- : Kılmak, yapmak, etmek.
kez : Defa, kere.	ķ. 10b16, 10b16, 10b22, 11a7, 12a1, 13b11, 14b20, 14b7, 14b7, 15b21, 16a18, 16b16, 17a22, 17b10, 17b14, 17b19, 17b3, 17b8, 18a1, 18a1, 18a9, 19a5, 20a1, 21b22, 24b21, 25a1, 26b13, 26b13, 27a9, 29b5, 2b2, 32a20, 34b8, 36a3, 37a8, 37b12, 38b12, 3b12,
k. 17b15, 17b17, 17b18, 22a5, 22a9, 29a1, 36b13, 3a11, 40b23, 41b7, 54b10, 55a2, 55a3, 57a15, 6b18, 8b5	
k.+dür 54b2	
ķible (Ar.) : Namaza başlarken yönelinen taraf, Mekke tarafı.	
ķ. 15b19, 25b23, 27b2, 51b18	

3b20, 43b19, 45a16, 45a17,
45a17, 45a8, 46b21, 47b12,
48a16, 51a19, 52b2, 54b21,
54b9, 56a19, 57a17, 5b16, 7a8,
8a20, 8a23, 9a8

ķ.-a 15a8, 17a20, 19a10,
24a21, 25b22, 27a5, 31b11,
32a5, 36a21, 37a8, 37b10,
40b15, 50a5, 50a6, 50a6, 50a7,
50a9, 52b13, 53b21, 55b22,
55b22, 7a13, 8a13

ķ.-alar 16b16, 16b21, 3b19,
40b9

ķ.-am 20a12, 22b9, 36b15

ķ.-amaz 11a21

ķ.-an 18a14, 18a20, 26a17,
33b14, 5a12, 5b6, 7b4

ķ.-anlar 52a10

ķ.-asın 11a10, 17b2, 19a20,
19a21, 29a3, 30a4, 31b2,
32b22, 52b3, 54b8, 55b16,
7a22

ķ.-aydı 3a12

ķ.-dı 10a18, 12a12, 12b15,
12b16, 12b6, 13a1, 13a10,
13a21, 13a7, 13b19, 13b2,
15b4, 16a16, 16a8, 16b1,
16b20, 17a7, 17a9, 19b11,

19b5, 1b11, 1b17, 20b10,
20b17, 21a4, 21b2, 22a16,
22b1, 22b14, 22b15, 22b18,
22b19, 22b20, 22b21, 23a17,
23b12, 23b20, 24a19, 24a21,
24a6, 24b9, 24b9, 27a7, 27b4,
28a19, 28a4, 2a11, 2a4, 2a9,
2b10, 2b13, 30b8, 31b13,
31b3, 32b19, 33b19, 34a8,
34b12, 34b16, 35b4, 36a1,
36a10, 36a14, 36a4, 37a8,
36b21, 37b8, 38b20, 39b10,
39b3, 3b16, 3b2, 3b4, 40a15,
40a16, 41a7, 41b1, 42b17,
42b23, 42b4, 43a20, 43b14,
44a15, 44a9, 44b2, 45a12,
45a15, 47a13, 47a18, 47b1,
48a11, 48a9, 48b13, 48b20,
48b21, 49a1, 49a4, 49b5, 49b6,
4b18, 50a11, 50a12, 51a1,
51a16, 51a3, 51a5, 52b6,
53b19, 54a1, 56a16, 56a17,
56a7, 56b5, 57a7

ķ.-dılar 16a15, 30b13, 31a20,
47b16, 5a8, 5a8, 7b18, 7b19,
8b14

ķ.-duğı 36b9

ķ.-duğını 44b1

ķ.-duķda 19b20	44a6, 52b4, 56a9, 58a21, 7a20,
ķ.-dum 18b11, 18b13, 23a20,	8a3
3a9, 39b12, 42a7, 43a18, 50a2,	ķ.-mışam 30b15, 9a4
50a21	ķ.-mışdı 9b12
ķ.-duń 3a11, 4b2, 57b10	ķ.-mışdur 25a19, 2a8, 4b5,
ķ.- ğil 50b8, 54b2, 54b20	7b14, 7b20
ķ.-ısdur 39b11	ķ.-mışdı 24b13, 25a2, 47b21
ķ.-ma 12a3, 2b3, 53b21, 8b20	ķ.-mışdum 55b9
ķ.-madı 11b9, 20a11, 20a13,	ķ.-sa 21a11, 46b1, 4a4
27b7, 30b2, 39a13, 43a10,	ķ.-sań 25a7
44b9, 52a15, 7b22, 8b13	ķ.-sun 48a18
ķ.-madılar 21a20	ķ.-uń 15b9
ķ.-maĝa 15b20, 15b22, 22b18	ķ.-updur 31a9, 37a18, 37b3,
ķ.-maĝcün 22a21, 48a13,	55a5, 6b11, 6b12
49a22	ķ.-ur 12b22, 23b14, 41b16,
ķ.-maķ 14b9, 17b14, 21a13,	41b3, 41b3, 51b14, 53a19, 5a6,
22a5, 22a9, 28a5, 29a11,	9a14
40b10, 43b22, 46b7, 8a12	ķ.-urlar 22b3, 24b18, 24b3
ķ.-maķdur 30b6	ķ.-urlarsa 44b7
ķ.-mamış 13a12	ķ.-ursañ 16b6
ķ.-masa 33b9	ķıl-be-ķıl : İnceden inceye.
ķ.-masañ 29b4	ķ.48b19, 7b1
ķ.-maya 15b22, 2b5, 35a6,	ķılıç : Kılıç, uzun, düz veya eĝri
52a4	çelikten silah.
ķ.-mayan 12a14, 29b15	ķ. 22a4
ķ.-mış 14a5, 16b5, 20a9,	ķılma- : Kılmamak.
29b14, 30b5, 32a6, 32b8, 33a9,	ķ.-ĝa 3b18
35b8, 37a21, 3a16, 42a19,	ķırķ : Kırk sayısı.

ķ. 22b14, 22b15, 25a2, 37b8, 44a9, 44a9, 52a21, 52b3, 52b6 ķ.+a 52b4		ķ. 20a15, 20a15, 30b7, 8a23 (Far.) : Farsça baēlaē.
ķısm (Ar.) : Fasil, bahis. ķ. 6b19 ķ.+ı 2a20, 54b20, 55a11 ķ.+ıla 4a11 ķ.+ıladur 31b19, 32a10, 55a8	ki	k. 10a21, 10a3, 10a5, 10a9, 10b1, 10b12, 10b17, 10b21, 10b22, 10b6, 11a20, 11b10, 11b10, 12a20, 12b14, 12b18, 12b2, 12b20, 12b21, 12b6, 13a22, 13a8, 13b17, 13b20, 13b9, 14a10, 14a21, 14a9, 14b13, 14b16, 14b3, 14b9, 15a7, 15a8, 15b14, 15b15, 15b6, 16a10, 16a18, 16a21, 16a3, 16a4, 16a7, 16a8, 16b13, 16b20, 17a21, 17a8, 17b1, 17b16, 17b3, 17b5, 18a10, 18a12, 18a3, 18a5, 18b12, 18b13, 18b14, 19a12, 19a2, 19b19, 20a1, 20b16, 20b20, 20b21, 20b3, 21a1, 21a7, 21b1, 21b22, 22b20, 22b8, 23a11, 23a15, 23b22, 23b6, 24a16, 24a18, 25a14, 25a23, 25b11, 25b13, 25b17, 25b21, 25b9, 26a10, 26a13, 26a6, 26a9, 26b20, 27a12, 27a8, 27b1, 27b10, 27b13, 27b13, 27b14, 27b16, 27b19, 27b2, 27b4, 27b5, 27b7, 28a10, 28a13,
ķısmet (Ar.) : Talih, nasip, kader. ķ. 3b3, 52b2, 54b19, 54b4, 55a5 ķ.+i 54b20 ķ.+idür 23a6 ķ.+iledür 52b6 ķ.+in 52b5, 55a16 ķ.+ün 54b10		
ķıyām (Ar.) :Namazın iftitah tekbiriyle rüku arasındaki ayakta durma kısmı. ķ. 19a6, 30b15, 36a6, 45b5, 47b1		
ķıyāmet (Ar.) :Dünyanın sonu. ķ. 24b15, 31b21, 45b11 ķ.+çün 34a11 ķ.+de 25b21, 29b6, 39b16, 3b6, 7a17 ķ.+den 40a20		
ķıyās (Ar.) : Karşılaştırma.		

28a8, 28a9, 28b14, 28b15,
 28b17, 29a13, 29a13, 29a5,
 29a7, 29a8, 29a8, 29b11, 29b8,
 2a14, 2a17, 2a18, 2a22, 2b17,
 2b6, 2b9, 30a12, 30a13, 30a17,
 30a22, 30a7, 30b15, 30b16,
 31a7, 31b11, 31b22, 31b4,
 32a20, 32a4, 32b23, 32b3,
 32b7, 33a17, 33a5, 33b12,
 35a9, 35b1, 35b20, 35b3,
 36a10, 36a3, 36b1, 36b17,
 36b20, 36b21, 37a1, 37a1,
 37a10, 37a2, 37a3, 37b1,
 37b15, 37b19, 38a1, 38a19,
 38a5, 38b1, 38b1, 38b12, 38b2,
 38b5, 38b9, 39a1, 39a11,
 39a12, 39a14, 39a19, 39a2,
 39a20, 39a22, 39a4, 39b17,
 39b2, 3a13, 3a16, 3a8, 3a9,
 3b14, 40a11, 40a7, 40b11,
 40b16, 40b17, 40b18, 41a23,
 41a23, 41b20, 41b9, 42a22,
 42a23, 42a5, 42a7, 42a8, 42b2,
 42b21, 42b9, 43a3, 44a12,
 44a16, 44b13, 44b14, 45a18,
 45b15, 45b18, 46a1, 46a10,
 46a12, 46a3, 46a8, 46b10,
 46b16, 47a3, 47b17, 47b2,

47b3, 47b5, 47b9, 48b2, 49a1,
 49a10, 49a11, 49a15, 49a3,
 49a4, 49b11, 49b14, 49b15,
 49b16, 49b19, 49b19, 49b3,
 49b4, 49b5, 49b6, 49b6, 4a12,
 4a14, 4a16, 4a18, 4b10, 4b12,
 4b12, 4b13, 4b20, 4b3, 50a11,
 50a19, 50a23, 50a4, 50a5,
 50a8, 50b10, 50b11, 50b5,
 51a10, 51a12, 51a21, 51a6,
 51b12, 51b14, 52a16, 52a2,
 52a21, 52a3, 52a9, 52b10,
 52b16, 52b8, 53a13, 53a14,
 53a2, 53a2, 53a21, 53a3, 53a8,
 53b14, 53b4, 53b7, 54a19,
 54b16, 54b17, 54b3, 54b5,
 54b6, 55a2, 55a20, 55a22,
 55a3, 55a4, 55b10, 55b21,
 55b6, 55b8, 56a4, 56b12,
 56b13, 56b15, 56b16, 57b18,
 5a13, 5a14, 5a6, 5b19, 5b8,
 6a18, 6b11, 6b19, 6b4, 7a15,
 7a7, 7a8, 7b20, 8a4, 8b10,
 8b16, 8b22, 9b10, 9b13, 9b18,
 9b2

kibriyā (Ar.) : Büyüklük, ululuk.

k. 22b7, 29b2, 29b21, 30a5,
 31b12, 31b20, 37a20, 39a18,

39b20, 39b20, 40a12, 50b9, 55b14, 55b19 k.+sına 39b20 k.+sıyla 35a3	29b21, 29b21, 29b5, 2a13, 2a5, 2b16, 2b5, 30a10, 31a10, 31a18, 32a12, 32a16, 32a20, 33a1, 33a19, 34a14, 34a16, 34b1, 34b20, 34b4, 36b2, 37a22, 38a6, 39a17, 39a5, 3b2, 40a18, 40a3, 41a14, 41a20, 41b19, 42b11, 42b19, 43a22, 43a23, 43b11, 43b13, 43b23, 44a17, 44a2, 44b3, 44b5, 45a11, 45a15, 45b11, 45b14, 45b16, 45b4, 45b6, 47a6, 48a12, 48a19, 48b17, 49b17, 4a3, 4a5, 4b1, 4b11, 50a15, 50a3, 50b11, 50b15, 51b7, 52b6, 53b10, 54a4, 54b13, 54b20, 55a13, 55a14, 56a18, 56b16, 56b3, 57b1, 57b12, 57b18, 57b18, 58a18, 58a7, 5a10, 5a16, 5b16, 5b17, 5b20, 6a10, 6a12, 6b10, 7a10, 7a22, 7b18, 7b3, 7b5, 7b9, 8a15, 8a16, 9a19, 9a2, 9a20, 9b1
kil :İslandığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak. k. 14b9, 20a14, 48b4 k.+e 20a14	
kiltā (Ar.) : Her biri. k.37a7, 37b2, 37b21	
kim : Ki bağlacı. k. 10b18, 10b8, 11a15, 11a17, 11a2, 11b12, 11b5, 12a6, 12a6, 12b20, 12b21, 13b6, 13b9, 14a12, 14a14, 14b7, 15b5, 16a20, 16b10, 16b21, 16b8, 17a7, 17b6, 18b1, 19a5, 19a6, 19b16, 1b19, 21b13, 22a15, 22a17, 22b3, 22b4, 22b6, 23a10, 23a3, 23b12, 23b14, 24b18, 24b3, 25a21, 25a3, 25a3, 25a5, 25a6, 25b1, 25b2, 25b21, 25b4, 26a2, 26b14, 26b15, 26b15, 26b17, 26b19, 26b2, 27b12, 28a14, 28a4, 28b7, 29a14, 29a14, 29b16, 29b18, 29b18, 29b20, 29b20,	kim : Soru zamiri. k. 3a14, 4a15, 4b14, 6a17, 6a17, 8a18, 15b7, 16a7, 18a16, 18b7, 18b8, 23b1, 23b1, 24b13, 25a6, 25a8, 25a19, 28b15, 31b9, 32b10, 33b9, 33b10, 33b10, 34b3, 39a9,

40b11, 41b14, 42b6, 43a8, 43a14, 44b9, 44b18, 51b8, 55b20, 58b1	k.-di 42b19
k.+de 11b12, 32b3, 46a10, 46a8, 47b5	k.-e 36b1
k.+dedür 51b17	kināyet (Ar.) : Maksadı kapalı bir şekilde anlatan söz.
k.+den 41b14, 42b11	k.+dür 25b10
k.+dür 12b7, 34a18, 8a17	Kird-gār (Far.) : Allah.
k.+e 14b3, 33a1, 6a8	k. 10a10, 10b1, 10b13, 10b21, 14a10, 16a13, 16a17, 16b20, 17a11, 17a15, 17a5, 17b15, 17b16, 18a5, 19a4, 1b16, 20a5, 20b10, 20b17, 22a16, 24b15, 25a14, 25b10, 27b19, 27b4, 29a12, 29b12, 2a17, 2a19, 2a8, 2b4, 31b13, 31b21, 32a13, 32a2, 32a6, 32b23, 33a12, 35a20, 35a6, 35b1, 35b12, 36a21, 36a5, 36a7, 36b15, 36b19, 37b1, 39a13, 39a19, 39a3, 39b11, 39b5, 3a16, 3b16, 40a16, 40a5, 40b12, 40b14, 41a7, 42a12, 42a2, 42b2, 43a2, 43a4, 43b25, 43b3, 44a15, 44a2, 46b18, 46b5, 46b9, 47a18, 48b5, 49a13, 4b8, 4b9, 50a12, 50a16, 51a1, 51a21, 51a5, 51b1, 52b1, 52b18, 53b4, 54a1, 54b17, 54b3, 55a4, 56a11, 56b15, 56b20, 57a4,
k.+i 40b12, 46b1	
k.+sin 12b7	
k.+ün 25a4, 53b7	
k.+ünçündür 29b10, 51b11	
k.+üdüdür 26a3	
kimi : Kimisi, kimisini.	
k. 41b3, 41b3	
k.+yi 23a22	
kimse : Kimse, herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi	
k. 11a1, 11a21, 11b18, 26a18, 38a8, 45b8, 47a1, 6a2, 7b10, 7b7	
k.+nüñ 8b20	
k.+ye 12b13, 15b14, 16b19, 31a1, 33a16, 6b22	
kimsene : Kimse.	
k. 14a19, 53a13, 57a1	
k.+de 41a21	
k'in- (Far.T.) : Ki inmek.	

- 57a6, 57a7, 6a18, 6a7, 6b19,
7a1, 7a20, 9a5, 9b2, 9b4
k.+ı 52b9
- kirpük : Kirpik.
k. 10a12, 12a8, 14b13, 25a20,
2b5, 32b12, 40b21, 49a6,
54a13
k.+e 2b4
k.+i 1b15, 2a6
k.+idür 46a22
k.+in 23a2
k.+ün 23a1
- k'istivā (Far.Ar.) :Ki istiva.
k.+sın 6a2
- kişi : Kişi.
k. 11a15, 18a18, 41a9, 52a6,
8a19
k.+nüñ 52a8
- kişver-sitān (Far.) :İklim,
memleket, ülke.
k.58a19
- k'it- (Far.T.) : Ki itmek, etmek.
k.-miş 38a13
- kitāb (Ar.) : Kitap.
k. 14b1, 34b4, 58a5, 6a9
k.+ıla 35a2
k.+m 34b5
k.+ında 52b7, 8a4
- k.+ından 37a10
k.+ile 34b7
- kitābet (Ar.) : Yazı yazma, bir
meddeyi kaidelerine uygun
olarak kaleme alma.
k. 58a7
- kitf (Ar.) : Omuz küreği.
k.+i 36a7
- k'iy (Far.T.) : Ki ey!
k. 34a7, 34a8, 34a9, 34b22,
45b20, 45b9
- ko- : Koymak, bırakmak.
k.-dı 22b20, 24b12, 42b17
k.-dılar 25a10
k.-ğıl 48a15
k.-ma 2b15, 55b15
k.-mışdı 45a12
k.-mişdur 42a5, 56b15
k.-r 46b17
- koç : Koç.
k.+ı 24b1, 24b4, 47a14
- k'oḥı- (Far.T.) : Ki okumak.
k.-ya 33b3
- k'ol (Far.T.) : Ki o.
k. 22a13, 33a16, 35b11, 40b2,
41a4, 44b2, 50a5, 50b4, 52a20
k.+dur 24b19, 50b1, 7a8
- k'ol- (Far.T.) : Ki olmak.

k.-a 25b21, 45a5, 49a7, 6b21	ḳudūm (Ar.) : Uzak bir yoldan, uzak
k.-asın 8a23	bir yerden gelme.
k.-dı 1b7, 3a18, 43b25, 46b18,	ḳ.+ıla 25a1
52b9, 7a11	ḳ.+la 46b8
k.-ısar 49a21	ḳul : Kul, abd.
k.-mayasın 19a8, 8a16	ḳ. 40b3, 57b19
k.-mıṣ 44a20	ḳ.+dan 19a2
k.-mıṣdur 29a2	ḳ.+ı 26b10, 43b20, 51b20,
k.-sa 16b15	52a1
ḳop- : Kopmak.	ḳ.+lar 16b16
ḳ.-a 24b15, 48a5	ḳ.+larına 37a18
ḳ.-ar 29a13, 29a14	ḳ.+larını 30b22
ḳ.-mıṣ 23a22	ḳ.+luḳ 16b16
ḳopar- : Koparmak.	ḳulaḡ : Kulak.
ḳ.-a 23a21	ḳ. 26b12, 43b1, 46a11, 9a12,
ḳorḥu : Korku.	9a3
ḳ.+dan 40b9	ḳulluḡ : Kulluk.
ḳoy- : Koymak.	ḳ.+çün 15b20
ḳ.-a 40b19, 51b18	ḳulūb (Ar.) : Kalpler, gönüller.
ḳ.-asın 19a21, 53b10	ḳ.+e 39b22
ḳ.-dı 24a2, 24a20, 41a3	ḳur- : Kurmak, düzenlemek.
ḳ.-ıçaḳ 40b13	ḳ.-dı 29b19
ḳ.-madı 21a7, 27a21, 32b18	ḳ.-mıṣ 29b16
ḳ.-maḳ 17b12	ḳūr (Far.) : Kör.
ḳ.-up 45b22	k. 12a13, 25b14, 30b2, 7a16
ḳudret (Ar.) : Kuvvet, güç, takat.	k.+ı 28b5
ḳ. 41b22, 48b21, 50b17	Ḳur'ān (Ar.) : Hz. Muhammed'e
	inen kutsal kitap.

- . 14b12, 34a2, 53a21, 56b15,
 57b18, 58a3, 58a5
 .+a 49b14
 .+da 34b12, 52b10, 56b3,
 57a8
 .+dan 16b22, 50a5
 .+ı 21b2, 27a7, 30b8, 34b16,
 34b6, 38b20, 39b3, 42b23,
 57b16, 9a9
 .+ıdur 1b2
 .+mış 16a4
 .+uñ 11a21, 1b10, 58a1
 urb (Ar.) : Yakın olma, yakınlık.
 . 30a14, 40a10, 40a13
 .+ı 30a15
 urbān (Ar.) :Allah'ın rızasını
 kazanmaya vesile olan şey.
 . 24a11, 24a18, 24a20, 24b1,
 24b3, 24b5, 47a13, 56a3
 .+ı 24b6
 kūrliĝ (Ar.T.) : Kōrlük.
 k.+ıdur 25b16
 urř (Ar.) : Bir yıldızın gōrūnen
 yūzū.
 .+ı 52a13
 urtar- : Kurtarmak.
 .-a 17a19
 .-asın 19a20
 urtul- : Kurtulmak.
 .-a 47a3
 .-asın 54a9
 kūs (Far.) : Kōs, eski savařlarda
 araba ūstūnde tařınarak alınan
 būyūk davul.
 k.+ı 52b21
 utsī (Ar.) : Kutsal.
 .+dūr 35a2
 u' ūd (Ar.) : Namazın oturarak eda
 edilen kısmı.
 . 17b19, 17b21, 18a4, 30b15
 kūcā (Far.) : Nereye?, nasıl?
 k. 15a19, 15a19
 kūfr (Ar.) : Allah'a ve dine ait
 olan şeylere inanmama.
 k.+le 8b11
 kūl(l) (Ar.) : Hep, būtūn, ok.
 k. 11b17, 23a6, 28a16, 42a9,
 43a15, 6a8
 k.+i 22b5
 kūlli (Ar.) : Būtūn.
 k. 23a6, 32a21, 38a11, 38b7,
 39b17, 4b3, 9a2
 kūllūhā (Ar.) : Būtūn, hep.
 k. 11a16
 k'ūm(m) (Far.Ar.) : Ki ūmm [anne].
 k.+i 32b19

k.+ilerdür 32b20	28b21, 29a9, 31a21, 32b4,
k'ümme (Far.Ar.) :Ki ümme.	32b5, 33b15, 33b19, 37b21,
k.+ün 15b21	39a5, 3b2, 43a10, 47a11,
k'ümmü'l-ğurā (Far.Ar.) :Ki ümmü'l-	51a19, 6b11, 6b9, 8a17, 8a2,
kura [Mekke-i Mükerre].	8b9
k.+dur 44b4	lafz (Ar.) : Söz.
kün : Ol! [emri].	l.+dur 5b11
k. 58a18	l.+ında 27a8
kün-fekān (Ar.) : "Ol dedi oldu"	la'ın (Ar.) : Kovulmuş, nefret
k.36b21, 58a16	kazanmış, istenmeyen.
k.+da 55a13	l. 11b13, 14b6, 17b2, 17b20,
kürsī (Ar.) : Makam, vazife.	27a20, 27b11, 30a9, 30b21,
k. 35a21, 36a19, 35b2, 36b2,	30b4, 3b10, 44b15, 55b17,
36b4, 42b2, 9b17	58a9, 5b13, 7a6, 7b23, 8a10,
k.+de 35a4	8b11
k.+den 35a6, 38b17	la'l (Ar.) : Dudak.
k.+ye 35a3, 35a16, 36a19,	l.+i 2b9
36a22, 36b1, 36b3, 36b4, 36b9,	l.+in 9b15
38b6	l.+inde 10a14, 1b16
küzüret (Ar.) : Kūdūret, gam,	l.+inden 2b10
tasa, kaygı.	l.+le 4b11
k.56a6	lām (Ar.) : Arap alfabesinin yirmi
	altıncı harfi.
	l. 11a4
	l.+ı 53a14, 53a14
	la'net (Ar.) : Allah'ın mağfiretinden
	mahrumluk, beddua, ilenç.
	l. 8a2

L

lā-cerem (Ar.) : Şüphesiz,
besbelli, elbette.
l. 14a11, 15a18, 16a15, 19b15,
21a7, 23b23, 27a21, 27b12,

- l.+i 20a18, 20b5, 43a17
 l.+le 21a7, 42b16
 laṭīf (Ar.) : Yumuşak, hoş, güzel
 [Allah adlarındandır].
 l. 29a17
- lā-yenām (Ar.) : Uyumayan.
 l.29b14, 35a7, 36a6, 38a2,
 38a21, 40a18, 40a6, 44a8,
 45a12, 49b1, 52b10, 54a2,
 57b8
- lā-yezāl (Ar.) :Zevalsiz, bitimsiz.
 l. 11b5, 14b10, 15a14, 15a4,
 16b13, 27a13, 29b11, 28b10,
 26b15, 22a11, 2b21, 36a16,
 37b15, 38a19, 39a12, 39a2,
 39b2, 3b17, 42a20, 42b21,
 42b9, 43b2, 44a16, 44b14,
 46b10, 46b16, 46b23, 47b20,
 47b3, 48b12, 48b8, 50a1,
 52b14, 52b9, 55b10, 55b5,
 57a8, 57b15, 57b7, 58a10,
 58a8, 58b4, 5a14, 8b19, 9a16
- lāyīk (Ar.) : Yakışan, yaraşır,
 yakışık.
 l. 22b11, 23a15, 4b20
 l.+dur 55b21
- leb (Far.) : Dudak.
 l. 3a17, 9a18, 9a21, 9b8
- l.+inden 10b14
 l.+üñ 9b3
- lebbeyk (Ar.) : “Buyurunuz, emir
 sizindir efendim!” anlamında
 kullanılan bir kelime.
 l. 46a16
- ledün (Ar.) : Allah yanı.
 l. 58a18
- le’im (Ar.) : Alçak, aşağılık, cimri
 [kimse].
 l. 41a4
- lem-yezel (Ar.) : Zeval bulmaz,
 baki, kalıcı.
 l. 11a8, 17a8, 18b4, 23b8,
 28a6, 29b11, 2b18, 36a17,
 37a13, 47b20, 47b3, 53b20,
 55b5, 8b16
 l.+de 3a14
- levḥ (Ar.) : Yassı, düz, üzerine
 resim, yazı gibi şeyler
 yazılabilen nesne.
 l. 31a12, 50b17, 56a21, 6a13
 l.+e 16a19, 31a10, 31a13
 l.+i 22a20, 23a4, 30b11, 31a8,
 32a3, 34b20, 50b13, 50b14,
 50b9, 56a19, 56a21, 6a20,
 7b18, 9b13, 9b11, 9b14, 9b16
 l.+idür 50b16

- l.+in 31a10, 6a11, 9b7
 l.+inde 1b10, 33b6, 43a8
 l.+ine 31a8
 l.+ini 48a15, 9b10, 9b12
 l.+ün 31a17, 56b1
- levlāk (Ar.) : Bir kutsi hadisten alınmış olup, Hz. Muhammed'e hitaptır.
 l. 43b19, 55a15
- levn (Ar.) : Renk, boya; sıfat.
 l. 57a14
- leyletü'l-isrâ (Ar.) : Miraç gecesi.
 l.+da 28a16
- libās (Ar.) : Elbise.
 l. 7a4
- līk (Far.) : Fakat, ama, lakin.
 l. 21a15, 48b9, 7b10
- liḳā (Ar.) : Yüz, çehre.
 l. 13a3, 15a17, 55b20, 56a14
 l.+sından 41a17
 l.+yı 54a10
- līkin (Far.) : Lakin.
 l. 23b5, 24b20, 46b3, 9b16
- li'l-ālemīn (Ar.) : Alemler için.
 l.45a7, 45a9, 47a2, 48a2, 57b10
- lisān (Ar.) : Dil.
 l. 10b19, 9b3
- livā (Ar.) : Bayrak.
 l. 39a5, 39a5
 l.+dur 39a6
- luṭf (Ar.) : İyi muamele, iyilik.
 l. 15a9
 l.+le 12b15, 12b16
 l. +ı 15a8, 53b21
- lüğat (Ar.) : Sözlük.
 l.+de 10b4, 32b5, 32b6, 36a2, 53a18
 l.+den 33a16
- M**
- ma' būd (Ar.) : Kendisine ibadet olunan, Allah.
 m.+um 30b16
- mācerā (Ar.) : Cereyan eden, geçen, olup geçen şey.
 m. 8a3
- ma' den (Ar.) : Maden.
 m.+i 58a15
- maḫşal (Ar.) : Oynak yeri, eklem.
 m. 37a5, 37b18, 39b1, 49b8
 m.+ı 36b20, 37a1, 37a4, 38a4
 m.+ları 37b14, 51b5
 m.+larından 49b7
- mağrib (Ar.) : Garp, batı.

- m. 44a13, 44a14, 45b10, 52a1
m.+den 52a13, 52a2
m.+i 52a11
māh (Far.) : Ay.
m. 25a23
- maḥall (Ar.) : Yer.
m.+i 47b10
- maḥfūz (Ar.) : Saklamış, korunmuş.
m. 22a20
m.+a 22a20, 50b13
m.+ı 31a8, 50b9, 56a21, 7b18,
9b16
m.+ında 30b11
m.+umdadur 34b20
- māhī (Far.) : Balık.
m.+de 10b21
- maḥlūq (Ar.) : Halk olumuş,
yaratılmış.
m.+ı 36b7
m.+uñ 33b18
- maḥmūd (Ar.) : Hamdolunmuş,
sena edilmiş, övülmeye değer.
m. 36b17, 37a22, 38b16, 39a21
m.+a 35a1, 35a2
m.+dur 35a14
m.+ımış 38b15
- maḥrec (Ar.) : Ağızdan harflerin
çıktığı yer, boğumlama yeri.
- m. 33a12
m.+e 9a11, 9b4
m.+i 9a14
m.+idür 9a22
- maḥrem (Ar.) : Haram, şeriatin
yasak ettiği şey.
m. 16b8, 31a13, 31a8, 35a21,
43a15
m.+dür 12b14, 46b4
m.+i 11b21, 11b22, 1b8, 27b2,
3a3, 42a9, 43a14, 48b1
m.+üñ 49a20
- māh-rū (Far.) : Ay yüzlü, yüzü ay
gibi olan, güzel.
m. 28b2
- maḥrūm (Ar.) : Bahtsız, nasipsiz.
m. 25b14
m.+ı 20a19, 8b9
- maḥşūş (Ar.) : Hususileşmiş,
başkasında bulunmayan.
m.+dur 27a2
- maḥsūsāt (Ar.) : Gözle görülür
şeyler.
m.+da 42b13
- maḥşer (Ar.) : Kıyamette ölülerin
dirilip toplanacakları yer.
m. 34a16, 52a14

- m.+de 32b21, 32b23, 33b21,
39b11, 39b13
m.+ũn 4b13
māh-tāb (Far.) :Ay ışığı, mehtap.
m. 42a1
maḥv (Ar.) : Yok etme, ortadan
kaldırma.
m. 3a17
maḥz (Ar.) : Halis, katkısız, sade.
m. 42a11
m.+ı 41b20
maḳāl (Ar.) : Söz.
m. 14a13
maḳālāt (Ar.) : Sözcükler.
m.+ı 57b1, 58a12
maḳām (Ar.) : Kıyam edilen,
durulan, durulacak yer.
m. 24b18, 25a17, 2b16, 30a10,
35a2, 35b10, 36b17, 37a22,
38b16, 38b3, 39a19, 40a3,
45a3, 47b18, 52a12, 57b4, 5b9,
8b10
m.+a 39a21, 46a13, 48a14
m.+dur 15b3, 35a13, 36b17,
36b17, 38b3, 38b3
m.+ı 34b8, 47b11, 50b8
m.+ın 57b5
m.+ũn 39a20
maḳber (Ar.) :Mezar, mezarlık.
m. 44b4
maḳbūl (Ar.) :Kabul olunmuş,
alınmış, alınan.
m. 18a10
m.+ı 21a19, 21a20
maḳdis(Ar.) : Kutsal yer, cennet.
m.43a22, 47b7, 47b18, 48a1
m.+den 44a12, 47b10
m.+e 47a23, 47b15
maḳsim (Ar.) : Taksim edilecek,
bölünecek, dağıtılacak yer.
m.+i 28a12, 28a9
maḳsūd (Ar.) : İstenilen şey,
istek.
m.+dur 35a14
m.+ı 14b16
m.+ını 44b15
maḳṭaʿ (Ar.) : Kesilen yer, bir şeyin
kesildiği yer.
m.16b23
m.+da 17a1, 17a6
māl (Ar.) : Bir kimsenin tasarrufu
altında bulunan değerli ve
gerekli şey.
m.+ umdan 55b22
maʿlūm (Ar.) : Bilinen, belli.

- m. 15a2, 15b14, 17a10, 19b7,
42b19, 4a10, 58a5
- ma^ʿmūr (Ar.) : Bayındır,
şenlikli.
m. 13a22
m.+dur 15a11, 15a7, 53a1,
57b14
- ma^ʿnī (Ar.) : Mana, anlam.
m. 16a15, 21a18, 32a7, 4b10,
41a19, 49a18, 51b21, 52a6,
55a6, 56b11, 57a20, 58a2,
58a3, 58a4, 58a4
m.+de 16a10, 31b16, 33a3,
38b5, 40a8, 43b3, 57b4
m.+den 26b1, 33a15, 35a15,
38b10, 38b4, 41a13, 41b11,
48a22, 52a7, 58a2
m.+nūñ 13b21
m.+si 19a2, 25b13, 26a10,
26a3, 29a8, 36b9, 49a12,
52a18, 53a8, 58a3
m.+sin 13b11, 14a21, 21a8,
21a8, 41b5, 5a20
m.+sinde 35b18
m.+sinden 52b3
m.+ye 15b7, 34b7
m.+yi 17a2, 17a4, 18b5, 19b4,
2a3, 2a10, 2b2, 28b18, 29a3,
32b6, 41b11, 47b13, 50a12,
50a21, 55a15, 56b7, 9b6
- ma^ʿrifet (Ar.) : Bilme, biliş.
m. 47b11
- māsivā'llāh (Ar.) : Allah'ın
yarattığı dünya.
m. 6a5
- maşrıq (Ar.) : Güneşin doğduğu taraf,
doğu.
m. 44a14, 45b10
m.+dan 44a13
- ma^ʿşūq (Ar.) : Sevilen, sevilmiş.
m. 23a14, 28b1, 28b1
m.+ından 28a15
m.+inuñ 56a7
- matla^ʿ (Ar.) : Tulu edecek, doğacak
yer.
m. 12a22
- maḫhar (Ar.) : Bir şeyin görüldüğü,
çıktığı yer.
m. 8b18
m.+a 20b3
m.+da 53a3
m.+dur 36a15
m.+ı 14a9, 15a9, 20b4, 21b4,
23b13, 23b19, 23b8, 31a19,
31b12, 31b20, 41b2, 42b22,

- 44b2, 45a7, 46a9, 47a21,
50a15, 58a15, 5a15, 6b9, 7a4
m.+ıdur 14b17, 31b4
m.+ın 21b15
- māzū (Far.) : Mazı, gövdesi düz ve
dipten dallanan bir süs ağacı.
m.+sı 55b18
- mecāl (Ar.) : Güç, kuvvet, takat.
m. 15b22
- mecāzī (Ar.) : Mecaza ait, mecazla
ilgili olan.
m. 51b8
- Mecīd (Ar.) : Allah adlarından.
m. 25b23
- mecnūn (Ar.) : Çıldırılmış, deli; divane.
m. 13b4, 5a3
- mecūsī (Ar.) : Ateşe tapan.
m. 18b12
- meḳān (Ar.) : Yer, mahal.
m. 27b1, 43b6
- Mekke (Ar.) : Hicaz'da Hz.
Muhammed'in doğduğu şehir.
m.+dedür 43b9
m.+dür 12a21
m.+nüñ 41b7
m.+ye 16a6, 30a18, 30a19,
43a23, 43b11
- mekş (Ar.) : Durma, bekleme, bir
yerde kalma.
m.+i 52a21
- melā'ik (Ar.) : Melekler.
m. 13b9, 17a18, 19b19, 25a15,
25a22, 26b8, 29b3, 30a16,
30b13, 35b13, 35b6, 36a5,
36a7, 55a12, 7b18, 8b14
m.+e 22a3
- melā'ike (Ar.) : Melekler.
m. 36a14
m.+ye 13b7
- melek (Ar.) : Allah'ın nurdan
yarattığı varlıklar.
m. 13b19, 13b20, 15b3, 16b10,
1b7, 20a11, 20a13, 28a3, 28a8,
35b17, 35b4, 35b7, 41b17,
44a5, 46a19, 49a9, 8b10
m.+dür 33b12, 39a16, 51a10
m.+e 13b17, 25a14, 26b5,
26b9, 2a13, 36a12, 38b15,
43b12
m.+i 17a19
m.+ler 35b9, 46a18
m.+lere 7b17
m.+üñ 1b7
- mel'ün (Ar.) : Lanetlenmiş.
m. 20a10, 21b19, 44b9

- memnū^c (Ar.) : Men edilmiş, yasak.
m.+dı 3a4
- men (Ar.) : O kimse ki, kim, kim ki.
m. 10a11, 11a10, 14a14, 16a11, 18b9, 21a18, 26b1, 30b15, 33a15, 34b9, 35a15, 36b18, 36b6, 38b10, 41b5, 45a1, 48a22, 49a18, 51b21, 53a6, 54b16, 56b11, 57a20
- men^c (Ar.) : Yasak etme, esirgeme, vermeme.
m. 42b4
- menāzil (Ar.) : Menziller.
m. 44a4, 44a5
- menhī (Ar.) : Haram olmuş.
m. 2a20
- menzil (Ar.) : Mesafe.
m. 21b8, 44a1
m.+e 38b7
m.+i 14b14, 35a1, 35a14, 40b16, 55a7
- menzilet (Ar.) : Derece, rütbe, yükseklik derecesi.
m. 56a6
- merd (Far.) : Erkek.
m. 23a18
- m.+i 10b11, 17b20, 19b20, 28a2
- merd-āne (Far.) : Erkeğe yakışacak yolda, mertçe.
m. 46a12
- merdūd (Ar.) : Reddolanmış, kovulmuş.
m. 21a6
m.+dur 20a16, 20b1
m.+ı 13a18, 14b5, 20a18, 20b5, 27a20, 27b11, 30b21, 30b4, 34b6, 36a13, 41a5, 44b11, 52a4, 58a9
m.+ını 44b15
- merdüm (Far.) : İnsan, adam.
m. 38a9
- merkez (Ar.) : Bir şeyin en işlek yeri, orta yeri.
m.+leri 55a7
- Meryem (Ar.) : Hz. İsa'nın annesi.
m. 49a8
- meşābih (Ar.) : Kandiller, aydınlatma aletleri.
m.+den 54a20
- meşānī (Ar.) : Bir şeyin tekrarı.
m. 4b16

mescid (Ar.) : Secde edilecek, namaz kılınacak yer. m. 42b2, 44b3 m.+i 12a21, 12b4	m. 18b10
mescūd (Ar.) : Secde edilmiş, Allah. m. 13b19, 1b7 m.+dur 20a16, 20b1 m.+ı 39a16, 51a10 m.+ın 38a13 m.+ımış 38b15 m.+um 30b16	mevcūdāt (Ar.) : Var olan şeyler, mahluklar. m. 41b15, 53b13 m.+ı 41b16
meşh (Ar.) : Abdest alırken ıslak eli başın dörtte birine sürme. m. 17b3, 25b12	mevşūf (Ar.) : Vasıflanmış. m. 11a7
mest (Far.) : Sarhoş. m. 27a5, 58a21, 58b2	mevzi' (Ar.) : Bir şey konulacak yer, yer. m. 45a6 m.+de 51a16 m.+i 24b19, 30a5, 47b11
meşūr (Ar.) : Yazılmış, çizilmiş. m.+ı 22b7	mevzūn (Ar.) : Vezinli, vezinle yazılmış olan. m.+dur 54a5
meşhūr (Ar.) : Şöhretli, şöret kazanmış. m. 36a4	mey (Far.) : Şarap. m.+i 58a21
metā' (Ar.) : Satılacak mal, eşya. m. 53a13	meyl (Ar.) : Sevme, tutulma. m. 21a13, 48b20, 5a6, 5a7
me'vā (Ar.) : Yurt, mesken, yer. m. 46a3	mezheb (Ar.) : Gidilen, tutulan yol. m. 11a10, 48a8 m.+de 7b2
mevcūd (Ar.) : Var olan, bulunan.	mezīd (Ar.) : Artma, arttırma, çoğalma. m. 50a7
	Mısr (Ar.) : Mısır. m. 16b6, 16b8

mī'ād (Ar.) :Vadedilen, belirtilen zaman veya yer. m. 29b19 m.+uñ 50a14	m.+dan 52a18 m.+ı 22b12 m.+uñ 14b14, 15a17, 15b19, 31a20, 38b1, 47b14
mihr (Far.) : Güneş. m.+i 24a17 m.+le 49a2	mīrāş (Ar.) :Ölenin akrabalarına veya kanunen verilmesi gereken kimseye bıraktığı mal, mülk, para. m. 6a14 m.+ı 17b6, 44b17, 44b16, 44b18
mihrāb (Ar.) :Camilerde, mescitlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk. m.+larda 42b2	mirāt (Ar.) : Ayna. m.+ı 7a15, 7a23
milel (Ar.) :Milletler, uluslar. m. 45a19	misāfir (Ar.) : Misafir, yoldan gelen, yolcu. m. 49b16, 50a5
mim (Ar.) :Arap alfabesinin yirmi yedinci harfi. m.52a16	mişāl (Ar.) : Örnek. m. 18b2, 2a15, 54b1
min (Ar.) : -Den, -den beri. m. 12a18, 5b12, 5b17, 5b17, 5b2	mişl (Ar.) : Benzer, kat. m. 2b20 m.+i 13b5, 54b12
minber (Ar.) :Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü. m.+e 17a19, 22a4 m.+i 36b4	mişlince (Ar.T.) :Benzerince, katınca. m. 4b9, 50a22 m.+dür 54b15
mi' rāc (Ar.) : Göğe çıkma. m. 15a14, 16a7 m.+a 14a17	misvāk (Ar.) : Erak ağacının ucu dövülüp fırça haline getirilen ve

- diş temizliğinde kullanılması
sünnet olan ince dallar.
m. 33a13
- mīzān (Ar.) : Terazi, ölçü aleti.
m. 53b1, 53b16, 53b8
m.+a 53b10
m.+ı 16b19, 53b4, 54a1
- mu‘azzam (Ar.) : Ulu, koskoca.
m. 36a7
- muḥabbet (Ar.) : Sevgi.
m. 12a20, 24b2, 28b20, 3a3
m.+den 20b21, 49a2
- muḥakkıḳ (Ar.) : Hakikati,
gerçeği arayıp meydana
çıkaran.
m. 38b13
- Muḥammed (Ar.) : Hz. Muhammed
Mustafa (s.a.v.).
m. 12b19, 16a2, 16a7, 32a14,
33b19, 34b22, 37b12, 39a14,
42a19, 44a20, 50a10, 6a11
m.+den 33b7, 37b12
m.+i 38b18
- muḥāl (Ar.) : Mümkün olmayan,
olamaz, olmayacak.
m. 32a12
- muḥdeş (Ar.) : Sonradan meydana
gelmiş, eskiden olmayan.
- m.+dür 58a1, 58a4
- muḥīt (Ar.) : Etrafını çeviren,
koruyan.
m. 11b8, 15a4, 22a12, 2b19,
37a14, 38a21, 42a21, 46b11
m.+i 33a9
- muḥkem (Ar.) : Sağlam
kılınmış, sağlamlaştırılmış.
m. 21a18, 29a2, 43b10
- muḥtāc (Ar.) : Yoksul, fakir.
m. 58a6
- muḥtār (Ar.) : Seçilmiş, seçkin.
m. 24b16, 31a19, 42a22
m.+a 47a17
m.+ıdı 53b2
m.+ını 45b1
m.+uñ 24b8, 37b13
- muḥtaşar (Ar.) : Kısaltılmış,
kısaltma.
m. 36a8, 3a9, 9a4
- muḥtelif (Ar.) : Türlü, çeşitli.
m. 11a19
- muḥterem (Ar.) : Saygıdeğer,
sayın.
m. 12b4, 21b8, 24b11, 34b3,
37b5, 38b2, 43b7, 49b9, 51a15,
51a19, 58a11, 58b6, 6b1
- muḥābil (Ar.) : Karşılık.

- m. 14b12, 18a6, 50b13, 53a10
m.+ce 22b8, 6b21, 7a2
muḳaddes (Ar.) :Mübarek,
kutsal.
m. 57b1, 58a12
muḳaṭṭa⁶ (Ar.) : Bağ, bahçe
haline getirilen ekim toprağı
için verilen vergi.
m.+da 49b14
muḳır(r) (Ar.) : İkrar eden,
doğru söyleyen.
m. 3b7
muḳīm (Ar.) : İkamet eden, oturan.
m. 13a11, 17a21, 21a16, 34b19
muḳsim (Ar.) : Yemin eden, and
içen.
m.+i 29a9, 29a9
munfaşıl (Ar.) :Ayrılan,
ayrılmış, ayrı.
m. 44b6
mūnis (Ar.) : Ünsiyetli, alışılan,
yadırganmaz, alışılmış.
m.+iydi 45a10
mūr (Far.) : Mur.
m.+a 10b21
murād (Ar.) : Arzu, istek.
m. 27a19
m.+ı 21a5, 25a8
- m.+la 47b15
musahḫar (Ar.) : Ele geçirilmiş.
m. 40b11
muşallī (Ar.) : Namaz kılan,
beş vakit namazına devam
eden.
m. 17b18
muşavver (Ar.) : Tasarlanmış,
düşünülmüş.
m. 44a18
muşhaf (Ar.) : Kuran-ı Kerim.
m. 18b6, 42b11, 46b19, 55b15,
58b5
m.+da 56b9
m.+dan 55b13
m.+dur 56b13
m.+ı 18b4, 18b6, 22a2, 2b14,
42b11, 42b12, 43a11, 43a3,
43a5, 43a9, 46b19, 55b12,
55b16
m.+ıla 43a6
m.+ın 6a9
m.+ına 43a6
m.+ından 43a7
m.+ımı 11b11, 18b7
Mūsī (Ar.) : Hz. Musa
aleyhisselam.

- m. 20b12, 20b16, 21b18, 29b17, 32a20, 41a8, 49a19, 49a20, 49b12, 49b19, 50b19, 6a11, 6a13, 6a21, 9b10, 9b10, 9b12, 9b7
- m.+le 15b18
- m.+ye 20b19, 32a18, 48a11, 48a9, 49b6, 50b13, 50b2, 50b3, 52b4
- m.+yi 50a15
- Muṣṭafā (Ar.): Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.).
- m. 11a9, 12b8, 13b10, 14a4, 14a9, 14b14, 15a17, 15a22, 16a16, 16a6, 16b5, 17b1, 19b9, 23a8, 25a8, 26b15, 31b4, 33a19, 34b7, 35a3, 35b2, 36a18, 36a19, 36b21, 37b16, 37b4, 37b7, 38a13, 38b1, 39a9, 39b10, 39b21, 40b13, 41a11, 41b13, 47a20, 47b14, 47b16, 48a5, 49a16, 52a21, 52b15, 53a7, 55a9, 5a13, 5a17, 6a20, 6b9, 7a15, 7a18, 7b2, 9b18
- m.+dan 35b9, 40b4, 41b10, 43a15, 56b2
- m.+dandur 40a20
- m.+dur 19b12, 21b4, 47a21
- m.+nuñ 44b19, 4b11, 6b1, 9b5
- m.+ya 12a15, 32a21
- muṭāʿ (Ar.) : İtaat olunan, boyun eğilen.
- m. 49b2, 50a9
- muṭāf (Ar.) : Tavaf edilecek, etrafını dolaşip ziyaret edilecek yer.
- m. 28a3
- muʿteber (Ar.) : İtibarlı, hatırı sayılır, saygın.
- m. 10b16, 12a7, 23a12, 25a20, 29b20, 30a1, 32b11, 41b6, 49a5, 54a12, 56b17
- m.+dür 43a21
- muʿteref (Ar.) : İtiraf olunmuş, gizlenmeyip söylenmiş.
- m. 39a16
- muʿterif (Ar.) : İtiraf eden, anlatan.
- m. 11a19, 12b2
- muṭīʿ (Ar.) : İtaat eden, boyun eğen.
- m. 13a5
- muṭlaḳ (Ar.) : Yalnız, tek.
- m. 25a18
- m.+dur 22a17, 24a14
- m.+ı 27b20

- m.+uñ 24a8, 35b14, 42a10,
7b22
- muttaşıl (Ar.) : Ulaşan, kavuşan.
m. 44b6, 44b6
m.+dur 50b21
- muvaḥḥid (Ar.) : Allah'ın
birliğine inanan.
m. 5b3
m.+i 19a10
- mūy (Far.) : Kıl.
m. 49b4
m.+ı 10a12, 14b13, 47a12
m.+ından 23a7
m.+um 23a7
m.+uma 23a6
- mübeddel (Ar.) : Değişmiş,
değiştirilmiş.
m. 38a10, 56b18
- müberrā (Ar.) : Temize çıkmış,
aklanmış.
m.+dür 27a15
- mübīn (Ar.) : İyiyi ve kötüyü ayıran.
m. 20b21, 21b2, 27a7, 30b8,
31b3, 34b16, 34b6, 37b8,
38b20, 39b3, 42b23, 4a5, 51b5,
52a20, 54a17, 55b9, 57b12,
7a15
- müdārā (Far.) : Yüze gülme,
dost gibi görünme.
m. 42a6
- müddet (Ar.) : Zaman, vakit.
m. 47a22
- mü'ezzin (Ar.) : Ezan okuyan.
m. 10b2, 9b20
- mühr (Far.) : Mühür, imza.
m.+i 40b1, 40b17, 40b19, 40b3
- mülk (Ar.) : Vakıf olmayıp, birinin
malı olan.
m. 54a2, 55b22
m.+i 12b12, 12b5, 12b8,
14a20, 19a9, 29a4, 40b18,
41a10, 52b20
m.+inde 52b22
m.+ini 42a19, 42a20, 52b20
- mü'min (Ar.) : İman etmiş, İslam
dinine inanmış.
m. 21b7, 25a11, 41a14, 41a20,
41b3
m.+den 40b12
m.+i 41b1
- mümkināt (Ar.) : Olabilen,
olabilir şeyler.
m. 54a4, 56a18
- mümkün (Ar.) : Olabilir,
olabilen.

- m.+dür 51a9
münezzeh (Ar.) : Tenzih edilmiş,
temiz, arı.
m.+dür 35a18
münfek(k) (Ar.) : Ayrılan,
ayrılmış.
m. 57b9
münhaşır (Ar.) : Yalnız bir
kimseye veya bir şeye mahsus
olan.
m.+dur 4b7
münîr (Ar.) : Nurlandıran, ışık
veren, parlak.
m. 12a8, 1b15, 32b12, 40b21,
41a17, 46a22, 49a6, 54a13
münkaşım (Ar.) : Kısım kısım
bölünen, bölük bölük olan.
m. 16b2, 43b23, 55a1, 6b16,
6b18, 6b20, 7a3
m.+dur 7a2
münkeşif (Ar.) : Açılan,
açılmış, meydana çıkmış.
m. 12b2
münşak(k) (Ar.) : Yarılan,
yarılmış.
m. 40a22
müntehâ (Ar.) : Nihayet
bulmuş, son derece.
- m. 13b10, 13b15, 13b3, 20b18,
38b1
m.+nuñ 13b16
mürâ'î (Ar.) : İkiyüzlü [kimse].
m.+dür 50a2
mürekkeb (Ar.) : Terkip edilmiş,
iki veya daha çok şeylerin
karışmasından meydana gelen.
m. 11b1
m.+dür 20b9, 26a5
mürsel (Ar.) : Peygamber.
m. 33b21, 35a19, 37b5, 41a23,
42b14, 7a17
mürselâ (Ar.) : Ey mürsel!
m. 34b8
mürselîn (Ar.) : Peygamberler.
m. 29a19
müsebbih (Ar.) : Tesbih eden.
m. 40a13, 40a14
müselmân (Ar.) : İslam dininde
olan.
m. 11a11, 18b12
müsemmâ (Ar.) : Bir ismi olan,
adlanmış, adlı.
m. 11a7, 13b18, 31a11, 31a13,
36a12, 57a12, 8a17, 8a20,
8b13, 8b15, 8b2, 8b4, 8b7
m.+dan 8a18, 8a22

- m.+dur 8a21
m.+ya 20a8, 30b22, 8b1, 8b6
m.+yı 31a4, 8b3
- müstaqar(r) (Ar.) : İstikrar
bulunan, yerleşilen, durulan
yer.
m. 57a18
- müstaqīm (Ar.) : Doğru, düz.
m. 10b22, 12a6, 13a7, 20a20,
21b23, 22a10, 22a2, 27a10,
2a2, 2a4, 32b15, 34b19, 34b21,
3b5, 41a4, 45b20, 50b14, 53b9,
54a9, 58a4, 5b21, 8a16, 9a22,
9b13
m.+den 55b17
m.+dür 9a22
- müsteʿān (Ar.) : Kendisinde
yardım beklenen, yardım
istenen [Allah].
m. 19a2, 27b1, 35b13, 52b20
- müstecāb (Ar.) : Kabul olunmuş.
m. 45a20, 45a20, 48a9, 49a21
- müstedām (Ar.) : Devamlı,
sürekli.
m. 58a20
- müsteşnā (Ar.) : Kural dışı
bırakılan, bırakılmış.
m. 33a19
- müstevlī (Ar.) : Yayılan, her
tarafı kaplayan.
m. 35b21
- müsülmān (Ar.) : İslam dininde
olan.
m. 47b5
- müşkil (Ar.) : Güç, zor, çetin.
m. 14b9, 20a14, 33a15, 33a18,
35a15, 51b21, 56b11, 57a20
m.+dürür 8a12
m.+i 47b21
- müşrik (Ar.) : Allah'a ortak
koşan.
m. 18b16, 42b7
- müşrikān (Ar.) : Allah'a ortak
koşanlar.
m. 38a11, 39b17
- müşterek (Ar.) : İştirak eden,
ortak, ortaklaşa.
m. 39a8
- N**
- nādān (Far.) : Bilmez.
n. 30a2, 36b10
- nāf (Far.) : Göbek.
n. 10b19, 9a22, 9b3
- nāfile (Ar.) : Farzların dışında
kılınan namaz.

- n. 35a1, 35a5, 37a19
n.+den 37a22, 39a22
- nā-gehān (Far.) : Ansızın,
birdenbire.
n. 15b2, 24a10, 31a6, 40a22,
49a12
- naḥv (Ar.) : Gibi, benzer.
n.+ı 53a14
- naʿīm (Ar.) : Cennetin bir kısmı.
n. 5b21
- naḫṣ (Ar.) : Resim.
n. 15a12, 8a14
n.+ı 15b5, 31a12, 37b13
n.+ıdur 37b12
- nāle (Far.) : İnleme, inilti.
n. 36b3
- nāliṣ (Far.) : İnleyiş, inleme, inilti.
n.+ler 35a6
- nām (Far.) : İsim, ad.
n. 12b16, 22b2, 29b19, 32b20,
34a21, 35a2, 36a4, 36b17,
37a22, 39a21, 40a14, 43a22,
44b5, 57a1
n.+ı 40a13, 42b5
n.+ıdur 43b23
- nā-maḥrem (Far.Ar.): Mahrem
olmayan.
n.+durur 31a10
- namāz (Far.) : Namaz.
n. 10a22, 10b2, 12a17, 13b8,
15b13, 15b17, 15b20, 15b4,
15b9, 16a1, 16a10, 16b3, 16b6,
17a20, 17a22, 17b2, 18a15,
19b15, 19b20, 22b16, 22b19,
23b20, 37a21, 39a22, 40a2,
40a4, 45a5, 48a13, 48a18,
49a22, 49b13, 51a16, 54b8,
5b6, 7b5, 9b19, 9b20
n.+a 17b11, 47b16
n.+çün 43a4
n.+dan 35a14
n.+ı 35a1, 35a5, 37a19, 3b20
n.+ın 37a18
n.+uñ 16a9, 16b11, 36b21,
40a4, 57b17, 5b7
n.+uñda 51b1, 51b3
- nām-dār (Far.): Namlı, ünlü.
n. 24b5
- nāme (Far.) : Kitap, mecmua.
n. 24b15, 34a21
n.+i 11b12, 25b22, 29b7
n.+ler 26a9, 29a6
- nām-ver (Far.): Namlı, adlı, ünlü.
n. 11a14
- nā-peydā (Far.) : Görünmeyen,
gizli.

nār	(Far.) : Ateş, od. n. 13b13, 20b20, 20b7, 21a1, 21a11, 22a7, 26a5, 41b21, 43a2, 4a2, 4b8, 4b9, 50a16, 50a22, 54b12, 6a12, 7b14 n.+dan 20b12, 21b18 n.+ı 20b18, 21a14, 21a4, 54a16, 54a9, 54b14, 8a6 n.+ın 21a3 n.+ına 50b2 n.+la 21a9 n.+uñ 24b8	n.+ı 57b1	: Ne. n. 10a21, 10b18, 11a10, 12b20, 12b21, 13a4, 15b3, 15b3, 16a10, 16a11, 16a8, 18a18, 18b9, 19b19, 21a18, 21b20, 23b18, 24a4, 24b2, 26a21, 26b1, 26b21, 27a16, 27a16, 2a20, 30a2, 32a2, 33a14, 33a9, 33b17, 34b20, 34b9, 35a15, 35b1, 35b18, 36a8, 36b6, 36b6, 38a22, 38b10, 3a16, 41a5, 41b3, 42a13, 43b23, 44a2, 45b16, 47b9, 4a10, 50b11, 50b15, 52a6, 52a6, 53a11, 53a20, 53a20, 54a4, 54b16, 55a13, 55a14, 55a2, 55a4, 56a18, 57b16, 57b19, 57b5, 5a6, 5b16, 5b17, 6b19, 7a16, 8a21 n.+dür 12b7 n.+ler 15a22, 15a22 n.+ndür 10a21 n.+ydi 7a10 n.+ye 13b20, 25a22, 53b10, 5b18
nā-şinās	(Far.) : Bilmez, tanımaz olan. n. 30b7		
nāṭıq	(Ar.) : Söyleyen, konuşan. n.+dur 46b19		
nāz	(Far.) : Yalvarma, rica. n. 14b15, 15a16, 48a18 n.+ı 55b4		
naẓar	(Ar.) : Bakma, göz atma. n. 10b16, 12b22, 23a13, 25a13, 25a22, 26b13, 29a3, 2b2, 34a5, 43b1, 46a10, 48b13, 49a11, 50b12, 54b2, 54b20, 54b21, 55a3, 55b1, 57b10, 5b16, 5b18, 8a20		
naẓm	(Ar.) : Vezinli, kafiyeli söz.	nebāt	(Ar.) : Toprakta biten, çıkan her türlü şey, bitki.

- n. 5b18
- nebi (Ar.) : Peygamber.
n. 12b10, 12b18, 36b4, 51a10
n.+ye 40b2
- necât (Ar.) : Kurtulmuş, kurtuluş.
n. 3b19, 40b9, 49b15, 4a17,
53b17, 54b7, 7b4
- neden : Neden.
n. 13b17, 16a10, 16a9, 16b14,
20a16, 30a1, 40a17, 40a7,
57b16
n.+dür 53b10
- nedür : Nedir.
n. 14b16, 26a20, 30a17, 34b14,
48b17, 52a6, 53a13, 57b4
- nefh (Ar.) : Üfleme.
n. 19b16, 30b12
- nefhâ (Ar.) : Nefes üfleme.
n.+yı 1b4
- nefs (Ar.) : Ruh, can, hayat.
n.+i 26b10, 42a8
n.+ine 26a14, 26a14, 42a15
n.+ini 22b10, 26a17, 26a19,
27b13
n.+üñ 25b23, 26a15
n.+üñden 26a16
n.+üñi 33a14
n.+üñle 26a20
- nehâr (Ar.) : Gündüz.
n. 9b4
- nem(m) (Ar.) : Söz getirip götürme,
koğuculuk etme.
n.+i 29a3
- nenüñ : Neyin.
n. 21a19, 41a7
n.+çün 30a1
n.+çündür 51b11
n.+len 57b19, 57b20
- nesağ (Ar.) : Tarz, şekil, üslup, yol.
n. 20b11
- nesl (Ar.) : Nesil, kuşak.
n.+i 32a2
- nesne : Nesne, şey.
n. 11b18, 55a18, 8a19
n.+dendür 54b11
- neşr (Ar.) : Herkese duyurma.
n.+ile 34a11
n.+üñ 52a15
- neşrah (Ar.) : Açılma, genişleme.
n. 6a3, 9a10, 9b6
n.+dan 47b13
n.+ı 6b7
n.+uñ 47b12
- nev^c (Ar.) : Çeşit, türlü.
n.+e 52b3
n.+i 48a7

- n.+le 23a22
- nevbet (Ar.) : Sıra; sıra ile görülen iş.
n. 14b8, 24b21, 25a2
- nev-civān (Far.) : Taze, genç delikanlı.
n. 32a1
- nevḥ (Ar.) : Güvercinin nağme ile ötmesi.
n.+i 42a12
- neyle- : Ne eylemek, etmek.
n.-n 57b17
n.-yen 57b20, 57b21
- nezāre (Ar.) : Bakma, seyir.
n. 5a8
- nice : Nasıl, ne kadar.
n. 10b10, 10b12, 11b5, 12a6, 13a9, 20a12, 20b14, 22a3, 22b10, 23a10, 23b9, 23b9, 24a13, 24b2, 25a7, 26b21, 29b14, 30a14, 30a8, 30b16, 34b14, 41a19, 41a20, 41b7, 44b16, 44b16, 44b6, 47a22, 49a16, 4b6, 50b14, 53a19, 56a6, 56b10, 57a15, 58a6, 5a7
n.+dür 34a9, 56b9
n.+si 5a2, 5a2
- niçün : Niçin.
- n. 11a17, 12a21, 20a16, 22b12, 25a4, 25b8, 26a17, 28a5, 32a22, 34a4, 37b9, 39a10, 42a15, 49a9, 49b12, 51a1, 51a17, 57b21, 5a11, 5a3, 5a9
n.+dür 29b10, 33a19, 33b1, 38b19, 45a14
- nidā (Ar.) : Çağırma, bağırma, seslenme.
n. 24a21, 29a14, 29b18, 34a8, 45a15
- nigāh (Far.) : Bakış, bakma.
n. 55b16, 56a7
- nigār (Far.) : Sevgili.
n.+uñ 2b10
- nigār-istān (Far.) : Güzelleri çok olan yer.
n.+ıdur 2b8
- nihād (Far.) : Tabiat, huy, yaratılış.
n. 27a19
- nihān (Far.) : Gizli, saklı.
n. 27b7, 42a2, 42a5, 42a5, 48b7, 51a12, 56b1, 56b7, 58a16
n.+uñ 58a17
- niḳāb (Ar.) : Perde, örtü.
n. 14a2, 15a15, 15a20, 23a11, 25b16, 25b8, 26b16, 38b9

n.+ı 21a17	n. 10b19, 10b19, 12a11, 13a11,
nīk-ḥū (Far.) : İyi huylu, huyu güzel.	13a22, 16a21, 16b13, 16b4,
n. 51a20	16b5, 18a3, 19a16, 19a17,
nīk-nām (Far.): İyi nam kazanmış, iyi	19b1, 19b1, 19b10, 22b9,
adlı.	23b7, 25a12, 26a7, 28b14,
n. 15a6, 17a1, 48a21, 49b22,	28b17, 29b12, 30b9, 31b4,
51b2	32a4, 32b14, 33b2, 36a18,
nīm (Far.) : Yarı, yarım.	36a20, 36a22, 37a12, 37a14,
n. 2a4	37a2, 37a20, 37a5, 37b11,
nirde : Nerede.	37b14, 37b15, 37b22, 37b7,
n. 12b7	38a1, 38a18, 38a5, 38b21,
nireden : Nereden.	39a11, 39a14, 39a22, 39b2,
n. 15a12, 6a13	39b7, 40b18, 40b20, 42b12,
n.+dür 22a11	43b2, 44a11, 44a16, 46a1,
nisbet (Ar.) : Kıyaslama, ölçü.	46b11, 46b14, 46b18, 49b11,
n. 25a12, 27a18, 27a6, 32b22,	49b3, 49b5, 49b8, 50a11,
32b22	50a18, 50a19, 50a23, 52b8,
n.+den 26a21, 26b21	54a14, 54b22, 54b5, 54b6,
n.+dür 25b17	55a17, 55a8, 55b14, 56a4, 6b6,
n.+i 26a20, 26b20, 27a1	9a16, 9a21
nişān (Far.) : Nişan, iz, belirti.	niteki : Gibi, benzeri, nitekim.
n. 20b2, 23b15, 26a16, 26a4,	n. 50a10
30b18, 39a4, 40a15, 41a20,	nitekim : Nitekim.
41a22, 41a3, 44a14, 45b13,	n. 10a3, 10a6, 10b19, 13a8,
49b17, 50a5, 7a13, 7b16	14a12, 14a16, 15a5, 15b6,
n.+ı 24b12	16b18, 17a21, 18a12, 18b3,
nite : Nasıl.	19b6, 20a20, 20a9, 20b6,
	21b16, 21b22, 21b3, 25b16,

- 25b7, 27a12, 27b16, 27b20,
27b5, 28b9, 31a7, 33a11,
33b12, 35b11, 35b5, 36b5,
39a1, 3a5, 42b24, 43b8, 44b14,
44b8, 46b10, 46b16, 47a11,
47b8, 48b12, 48b5, 48b8,
49b15, 49b20, 4b3, 50a13,
50a8, 50b10, 51a6, 51b12,
53a16, 55b10, 55b14, 56a19,
56a2, 5b10, 5b2, 6b3
- niyāz (Far.) : Yalvarma, yakarma.
n. 13b8, 14b15, 15b13, 15b20,
15b4, 15b9, 22b19, 37a21,
39a22, 48a18, 49a22, 54b8
n.+la 18a15
- niyet (Ar.) : Niyet, meram.
n.+üñi 17b10
- nīz (Far.) : -De, -da, dahi.
n. 21b18
- noḥt : Ne vakit, ne zaman.
n. 11b13, 8a22
- noḡṣān (Ar.) : Eksiklik, azalma,
azlık.
n. 28a13, 31a2, 5b16
- noḡṭa (Ar.) : Nokta.
n. 15b8, 15b12, 16a15, 16a19,
19a14, 19a16, 40b14, 41a15,
42b3, 49b9
- n.+dan 40b15, 41a16, 41a18,
52a19
n.+dur 15b10
n.+ya 16a13
n.+yı 17a17
n.+yla 16a14
- nuḡūṣ (Ar.) : Nakışlar, resimler.
n.+ı 23b17
- nūn (Ar.) : Arap alfabesinin yirmi
sekizinci harfi.
n. 51b13, 5a21, 9a16
n.+da 15a12
n.+dan 38b13, 51b13
n.+uñ 2b8, 38b14
- nūr (Ar.) : Aydınlık, parlaklık.
n. 10a5, 13a2, 13b7, 17a14,
17b18, 35b19, 38a20, 3b3,
41b20, 42b12, 44a12, 46b3,
47b10, 4b15, 52a13, 52b17,
53a2, 53a4, 57a5, 7b14
n.+dan 7b9
n.+dur 15a10, 15a11, 15a7,
31b17, 53a1, 57b14
n.+ı 27b20, 28b5, 2b6, 38b8,
42a11, 53a1, 53a3, 57b12,
58b6
n.+ıla 15a7
n.+ına 53a4

	n.+la 15a11, 53a1, 57b14	12a11, 12a13, 12a3, 12a6,
	n.+lar 25a21	13a15, 13a8, 13b15, 14a10,
	n.+uñ 10b17	14a12, 14a13, 14a16, 14b18,
nūş	(Far.) : İçen, içici.	15a7, 15a11, 15a2, 15a3, 15a9,
	n. 5a2	15b12, 15b15, 15b16, 15b6,
nuṭfe	(Ar.) : Döl suyu, sperma.	15b7, 16a13, 16a21, 16b13,
	n. 48b16, 48b20, 48b22, 49a16	16b18, 16b20, 16b5, 17a13,
	n.+de 49a1	17a21, 17a7, 17a8, 17b7,
	n.+i 50b5	18a12, 18a18, 18a3, 18a6,
	n.+ye 48b13	18a7, 18b1, 18b14, 18b3,
nuṭḡ	(Ar.) : Söz, söylev.	19a17, 19a2, 19a3, 19b1, 19b6,
	n. 11b2, 11b3, 16b19, 18a17,	1b12, 1b14, 1b14, 1b2, 1b5,
	18a9, 21b14, 22b6, 22b9,	20a2, 20a20, 20a6, 20a8, 20a9,
	23b16, 24a5, 25a13, 26b12,	20b6, 20b17, 20b20, 20b21,
	31a1, 39a17, 39b19, 40a15,	21a15, 21b15, 21b16, 21b20,
	41a21, 43b1, 45b19, 47a1,	21b22, 21b3, 22a1, 22a10,
	48a14, 48b5, 49b20, 49b8,	22a11, 22a12, 22a16, 22b7,
	50a12, 51a3, 51b15, 52b16,	22b8, 23a10, 23a19, 23a6,
	56b19, 58a3, 58a5, 58a7, 6b22,	23b10, 23b6, 23b7, 23b8, 25a8,
	7b21	25b7, 26a7, 26b5, 27a12,
	n.+a 11b17, 21a12, 22b17,	27a13, 27a17, 27a8, 27b16,
	33a12, 36a15, 37a9, 47a5,	27b18, 27b20, 27b22, 27b5,
	48b2, 58b3	28b14, 28b17, 28b4, 28b9,
	n.+çün 53b16	2a18, 2b15, 2b16, 2b18, 30b10,
	n.+ı 10a10, 10a10, 10a10,	30b9, 31a7, 31b18, 31b19,
	10a3, 10a6, 11a14, 11a16,	31b4, 32a10, 32a15, 32a4,
	11a16, 11b10, 11b15, 11b15,	32a9, 32b14, 33a11, 33a8,
	11b16, 11b18, 11b21, 11b5,	33b12, 33b2, 35b11, 35b14,

35b15, 35b15, 35b16, 35b16,
 35b16, 35b19, 35b5, 36a16,
 36a18, 36a20, 36a20, 36a22,
 37a12, 37a13, 37a2, 37a20,
 37a5, 37b14, 37b15, 37b7,
 37b7, 37b7, 37b8, 38a1, 38a18,
 38a19, 38a20, 38a5, 38a6,
 38a7, 39a1, 39a11, 39a12,
 39a14, 39a18, 39a18, 39a2,
 39b2, 39b21, 39b4, 39b5,
 39b7, 39b8, 39b8, 39b8,
 40b18, 42a17, 42a18, 42a21,
 42b10, 42b12, 42b15, 42b20,
 42b20, 42b21, 42b24, 42b8,
 42b9, 43b18, 43b2, 44a11,
 44a16, 44b14, 46b10, 46b14,
 46b16, 46b18, 46b23, 46b23,
 48b12, 48b8, 49b11, 49b21,
 49b3, 49b5, 4b18, 4b21, 4b3,
 50a10, 50a11, 50a13, 50a19,
 50a23, 50a8, 50b10, 51a6,
 51b12, 51b17, 51b19, 51b19,
 52b15, 52b16, 52b8, 52b9,
 53a16, 53b11, 53b12, 54a11,
 54b5, 54b6, 55a17, 55a21,
 55a22, 55b10, 55b13, 55b14,
 55b20, 55b3, 56a19, 56a2,
 56a4, 56b16, 57a11, 57a15,

57a7, 57a8, 57b13, 57b14,
 57b15, 57b17, 57b5, 57b6,
 58a10, 58a11, 58a11, 58a17,
 58a4, 58b5, 58b6, 58b6, 5a22,
 5b10, 5b15, 5b2, 5b8, 5b9,
 6a18, 6a18, 6a18, 6b21, 6b3,
 6b3, 6b4, 6b5, 7a14, 7a8, 7b20,
 7b21, 7b21, 7b3, 8b19, 8b19,
 8b21, 9a1, 9a16, 9a19, 9a2,
 9b2

n.+ıçündür 39b15

n.+ıdı 2b18, 42a10

n.+ıdur 11a16, 35b14, 39b4,
 42a18, 53a2, 7b6

n.+ıla 42a20

n.+ımış 27a14

n.+ın 21a2, 33b9, 37a10,
 42a21, 46a2, 52b14, 6b2

n.+ına 21a4, 22a12, 26a12,
 46b19, 6b5

n.+ınca 10a16, 14a8, 17a14,
 1b19, 2a12, 9a7

n.+incadur 10a9

n.+ında 33b5

n.+ından 33b6, 38b6

n.+ını 11b9, 12a2, 33a18,
 42a17, 52b13, 53a19, 58a17,
 58b4

n.+inuñ 57b11	3a9, 42b11, 42b5, 43a3, 46a5,
n.+inuñdur 5a15	46b13, 4a2, 50a18, 50a20,
n.+la 46a11	54b11, 56b13, 56b14, 6b16,
n.+lan 58a4	7a3, 7b13, 8a13, 9a4
n.+umdan 15b8	o.+a 13a11
n.+umdur 19a6	o.+da 20b21
n.+umı 55b9	o.+dan 20b12, 20b14, 20b15,
n.+uñ 12a4, 24a1, 57b13,	20b15, 20b19, 42b16, 50b3
57b15, 57b16, 57b17	o.+dandur 20a12
n.+uña 57b12	o.+dur 29a14
n.+uñı 57b10	o.+ı 20b16, 48b18
nuṭuḳ (Ar.) : Söz, konuşma	o.+ına 21b12, 24a17
n. 18b7	o.+ından 21a2
nübüvvet (Ar.) : Peygamberlik.	o.+ımı 21a2
n.+den 18a19, 48a8	o.+la 13a16
nüzül (Ar.) : Aşağı inme.	o.+uñ 21a2, 8a14
n. 31a15, 35a16, 35a17, 36b9,	oğlan : Evlat.
53a21	o.+dan 12a18
n.+inde 36b3	o.+lar 13a1, 13a10
	o.+ları 12b22
	o.+larıyla 32a1
	o.+uñ 6b8
Q	oğul : Erkek evlat.
o : O.	o. 17b6, 33b1, 43a6, 45b3,
o. 31a5, 50b20	7b11
o.+nda 5a14	o.+dan 31b2
o.+ndan 23a10, 2b6, 4b4	o.+ı 24a11
od : Ateş.	o.+ın 13a19
o. 12a9, 20b10, 20b17, 23a3,	
25b6, 2a17, 2a19, 2b12, 32b13,	

- o.+ından 32a7
- o.+uyam 29a15
- oĥı- : Okumak.
- o. 10a13, 11a16, 11b8, 14b17, 14b7, 15a19, 17b16, 1b12, 1b13, 2a16, 2b14, 2b14, 2b3, 2b5, 2b6, 2b7, 33b6, 34b13, 34b17, 35b5, 36a11, 36b5, 3a10, 3a4, 40b22, 43a7, 45b12, 46b22, 53a17, 53b22, 55b13, 5a20, 6a3, 8a4, 9a3, 9b22
- o.-dı 13b18, 15a21, 18a8, 19b13, 19b14, 21b15, 28a13, 28b8, 30b11, 31a2, 32b1, 32b18, 33b17, 33b20, 34b18, 37a16, 48b10, 48b19, 56a21, 6a17, 6a21
- o.-duĥı 28a14
- o.-duĥıñ 57b18
- o.-duĥ 34b5
- o.-dum 13b16
- o.-duñ 4a18
- o.-dur 5b15
- o.-ma 51a17
- o.-madı 14b4, 21a1, 30b3, 31a11, 32b18, 43a8, 44b11, 44b15, 54a17, 8a1, 8b8
- o.-maĥ 43a11
- o.-mamış 13a11, 23b4
- o.-mayandur 14a16
- o.-maz 8a10
- o.-mazsın 12a4
- o.-mış 18b17
- o.-mışdı 24a8, 41a21
- o.-sa 21a3
- o.-ya 33b5, 34b14, 40b7, 45a19, 47a5, 52b12, 9b10
- o.-yan 4a8
- o.-yasın 54a11, 8b17
- o.-yup 43a5
- oĥın- : Okunmak.
- o.-a 33a1, 33a2
- o.-dı 14b1, 19b18
- o.-masa 20b11
- o.-ur 17a14, 22b7, 40a13
- oĥıt- : Okutmak.
- o.-dı 53a5
- o.-mamış 13a13
- oĥu- : Okumak.
- o.-r 18b7, 2a20
- o.-rsañ 9a10
- oĥı- : Okumak.
- o.- ĥıl 10a1, 43b19
- o.-rdı 3a14
- o.-rsañ 2a3
- oĥın- : Okunmak.

o.-ur 3b1 ol : İşaret zamiri. o. 10a3, 10b12, 10b15, 12a11, 13a15, 13a22, 13a8, 13b13, 13b16, 14a21, 14b13, 14b5, 14b5, 15b13, 15b6, 16a21, 16a4, 16b13, 17a21, 17a8, 18a12, 18a3, 18b1, 18b1, 18b15, 19a11, 19a6, 1b17, 20a16, 20b2, 20b3, 21a6, 21a6, 22a15, 22a17, 22a17, 23b3, 23b5, 23b6, 25a18, 25a4, 25a4, 25b10, 25b11, 25b17, 25b17, 25b9, 26a9, 26b15, 26b17, 26b19, 27a12, 27b16, 27b2, 27b5, 28b14, 28b17, 29a5, 29a9, 29b8, 2a5, 2a21, 30a11, 30a17, 30b3, 31b4, 32a17, 32a4, 32b15, 32b4, 33b1, 33b12, 33b2, 34b15, 36b1, 36b20, 36b9, 37a1, 37a2, 37b15, 38a1, 38a19, 38a5, 39a1, 39a11, 39a12, 39a2, 39b2, 40a3, 40b3, 40b6, 40b7, 41a16, 41a21, 41b8, 41b9, 42a19, 42b9, 44a16, 44b13, 44b14, 45a11, 45a18, 45a20, 45a3, 45a6, 45b3, 46b10,	46b16, 46b19, 47b19, 49a11, 49a15, 49b11, 49b3, 49b5, 4a6, 50a11, 50a18, 50a19, 50a23, 50a8, 50b10, 50b11, 50b2, 51a6, 51b12, 52a2, 52a21, 52a9, 52b1, 52b10, 52b8, 53a1, 53a2, 53a2, 53a3, 53b14, 53b7, 53b8, 54a17, 54a19, 54a7, 54b5, 54b6, 55a3, 55a8, 55b10, 56a4, 56b15, 56b4, 5b19, 6a5, 7b6, 9b19 o.+dur 11b10, 11b6, 14a14, 14b7, 19a2, 22b3, 25a12, 25a23, 25b13, 26a10, 28b1, 29a4, 29a8, 29b2, 2b16, 30a5, 32b12, 33b13, 36a9, 36a9, 39a19, 41b15, 41b20, 44a12, 44b6, 46b19, 49b10, 4a18, 50b4, 50b5, 53a16, 53a8, 54a19, 54a6, 54b6, 58a16, 9b16 o.+durur 24b12, 45a4, 4b16 o.+ıdı 42b11 o.+ımış 57a7, 57a8 o.+ısa 30a6 ol : Şahıs zamiri. o. 1b7, 5a11, 6a8, 6a13, 8a1, 8a12, 8a18, 8b21, 8b21, 8b22,

8b22, 10a4, 10a17, 11a15,
 11a15, 12a15, 12a20, 12a22,
 12b14, 12b14, 13b17, 14a17,
 14b9, 15b19, 17b1, 17b6,
 18b17, 18b18, 18b19, 19b2,
 20a14, 20b12, 21a12, 21b13,
 21b15, 22a13, 22b17, 23a17,
 24a4, 24b8, 24b8, 26b2, 26b3,
 27a8, 27b2, 28b1, 31a15,
 31a22, 31b6, 32b1, 32b18,
 33a1, 33a16, 33a17, 33b8,
 33b18, 35b3, 36a9, 36a9,
 36b17, 36b21, 37a1, 37a3,
 37a20, 37b1, 38a6, 38b1, 38b5,
 38b5, 38b9, 40a8, 40b18, 42a9,
 42b2, 42b6, 42b20, 42b20,
 43a15, 43b13, 44b9, 45b4,
 46a8, 46a15, 46b4, 46b4, 47a3,
 47b6, 47b17, 48a10, 48b13,
 49b4, 49b6, 50b5, 50b16,
 51a11, 51a12, 51b9, 52b11,
 54a16, 54a18, 55b20, 56a5,
 56a20, 56b5, 58a17

o.+dur 36a9, 36a9

ol :İşaret sıfatı.

o. 2a13, 3a8, 3b1, 4a17, 4b3,
 4b13, 4b14, 5a7, 5a15, 5b13,
 6a7, 6a13, 6a14, 6b4, 7a2,

7a20, 7a20, 7b23, 8a1, 8a10,
 8a11, 8a13, 8a16, 8a18, 8b9,
 10a7, 10a13, 10b7, 11a19,
 12a9, 12a10, 12b4, 12b10,
 12b19, 13b7, 13b19, 14a17,
 14b6, 14b15, 15a7, 15a11,
 15a14, 16a7, 16b2, 16b17,
 16b19, 17a7, 17a16, 18a7,
 18a19, 19a8, 19a10, 19a11,
 19a15, 20a1, 20a10, 20a18,
 20b1, 20b5, 20b14, 21a11,
 21a19, 21b19, 22a1, 22a5,
 22a11, 22b11, 22b20, 23a7,
 23b9, 23b9, 23b14, 24a2, 24b3,
 24b8, 24b15, 24b16, 24b17,
 24b18, 24b20, 25a3, 25a5,
 25a6, 25a7, 25a9, 25a17,
 25a17, 25a19, 25b1, 25b3,
 25b6, 25b9, 25b11, 25b22,
 25b23, 25b23, 26a4, 26a9,
 26a10, 26a11, 26a13, 26b18,
 26b19, 27a10, 27a11, 27a20,
 27a21, 27b1, 27b11, 27b11,
 27b14, 28a2, 28a3, 28a3, 28a7,
 28a21, 28b2, 28b3, 28b11,
 28b21, 29a5, 29a8, 29b1,
 29b14, 29b17, 30a6, 30a9,
 30b3, 30b5, 30b7, 30b7,

30b14, 31a8, 31a10, 31a13,
 31b22, 32a1, 32a14, 32a20,
 33b1, 33b12, 34a13, 34a19,
 34b1, 34b5, 35a11, 35a14,
 35b9, 35b13, 36a7, 36a7, 36a8,
 36b1, 36b10, 36b11, 36b16,
 37a7, 37a15, 37b2, 37b9,
 38a10, 38a22, 38a22, 38b1,
 39a5, 40b19, 41a10, 41a12,
 41a18, 41a20, 41b13, 42a7,
 42a10, 42a17, 42a22, 43b9,
 43b13, 43b14, 44a6, 44a19,
 45b6, 45b15, 45b18, 45b19,
 45b19, 46a1, 46a7, 46a13,
 46b17, 47a22, 48a6, 48a8,
 48a14, 48a21, 49a1, 49a3,
 49a3, 49a10, 49b1, 49b2,
 49b12, 49b22, 50b1, 50b5,
 50b17, 50b17, 51a10, 51a13,
 51a16, 52a1, 52a3, 52a4,
 52a14, 52a17, 52b13, 52b16,
 53a10, 53a12, 53a13, 53b8,
 53b10, 53b22, 54a3, 54a4,
 54a15, 54a17, 55a9, 55b7,
 55b7, 55b13, 56a9, 56b8,
 56b13, 57a18, 57b14, 58a9,
 58a15

ol- : Olmak.

o. 3b3, 3b3
 o.-a 10a5, 10a18, 10b20,
 11a15, 11a2, 13a7, 13b15,
 14a17, 15a2, 15b15, 16a11,
 16a13, 16a18, 16b5, 17a10,
 17a2, 17b13, 18a10, 18a17,
 18b20, 18b20, 18b8, 18b8,
 19b6, 20a2, 20a4, 20a5, 20a6,
 20a7, 20b3, 20b4, 21a16,
 22b10, 23a7, 24b15, 24b16,
 24b17, 25b14, 25b22, 25b5,
 25b6, 25b7, 26a1, 26a15,
 26a21, 27a5, 28a11, 28a8,
 28b1, 29a5, 29a7, 29b7, 2b12,
 2b13, 30a10, 30a11, 30b16,
 30b16, 30b19, 31b21, 31b23,
 32a10, 32a16, 32b10, 32b7,
 32b7, 33a3, 33b22, 33b23,
 33b23, 34a21, 34a21, 35a6,
 35a15, 35b20, 35b21, 36a14,
 36b10, 36b10, 36b2, 36b3,
 36b4, 36b8, 36b8, 37a6, 37a7,
 37a21, 37b2, 37b11, 37b21,
 38a1, 38a10, 38a9, 38a9, 38b5,
 38b5, 39a5, 3a12, 3b13, 39a14,
 3b5, 40a12, 40a14, 40a14,
 40a22, 40a22, 40b1, 40b1,
 40b11, 40b14, 40b3, 40b3,

40b5, 41a14, 41a14, 41a15,
 41a16, 41a17, 41a19, 41a20,
 41a23, 41b2, 41b4, 41b6,
 43b10, 43b2, 44b16, 44b16,
 44b17, 44b6, 45a6, 45a8,
 45b10, 45b13, 45b18, 45b18,
 46a15, 46a15, 46a16, 46a16,
 46a3, 46a3, 46a8, 46a8, 46b2,
 46b3, 47a11, 47a15, 47a15,
 47a4, 47b9, 48a19, 49a15,
 49a16, 49b6, 49b8, 51b7,
 52a12, 52b12, 52b18, 52b20,
 53a10, 53a7, 53b11, 53b12,
 53b13, 53b14, 53b15, 53b15,
 55a15, 55a6, 56b16, 56b17,
 56b7, 57a2, 58a3, 58a3, 58a6,
 5a3, 6a12, 7a14, 7b5, 7b9,
 8a22, 9a8, 9b14
 o.-alar 34a6
 o.-am 37b1, 38a17, 52b17,
 56a1, 56a5, 56a5
 o.-an 23a18, 40b23, 5a12, 5a9
 o.-andur 1b8
 o.-anlar 58b2
 o.-asm 10b3, 11b22, 14a1,
 20a9, 26a21, 33a4, 3b7, 54a11,
 54b16, 5b3

o.-aydı 11a1, 21a13, 25a9,
 3a14, 7b18, 9b13
 o.-dı 10a15, 10a16, 10a19,
 11a6, 11a7, 11a8, 11a9, 11b4,
 11b12, 12a10, 12a11, 12a13,
 12a16, 12a17, 12a18, 12a22,
 12a5, 12a6, 12a8, 12b21,
 13a16, 13a18, 13a19, 13b12,
 14a2, 14a21, 14a6, 14a7,
 14b14, 14b15, 14b18, 15a1,
 15b11, 15b12, 15b16, 15b8,
 16a1, 16a10, 16a10, 16a17,
 16a19, 16a20, 16a5, 16a5,
 16a9, 16b18, 16b3, 16b4, 16b7,
 17a11, 17a12, 17a13, 17a15,
 17a16, 17a16, 17a8, 18a17,
 18a19, 18a21, 18a5, 19a11,
 19a16, 19a19, 19a2, 19a9,
 19b15, 19b17, 19b3, 19b7,
 1b15, 1b17, 1b18, 20a15,
 20a18, 20a19, 20a8, 20b5,
 20b7, 21a10, 21a6, 21a7, 21a9,
 21b6, 21b7, 22a10, 22a11,
 22b21, 22b22, 22b9, 23a11,
 23a17, 23a3, 23b13, 23b20,
 23b22, 23b23, 24a22, 25a12,
 25a13, 25b18, 25b3, 26a10,
 26a14, 26a17, 26a18, 26a6,

26a7, 26a8, 26b19, 26b7,
27b13, 27b14, 27b6, 28a17,
28b18, 28b3, 29a10, 29a21,
29b17, 2a11, 2a13, 2a22, 2a6,
2b11, 2b19, 2b19, 30a1, 30b21,
30b21, 30b4, 30b4, 31a12,
31a13, 31a15, 31a16, 31a6,
31b10, 31b6, 31b8, 32a13,
32a15, 32a19, 32a3, 32a6,
32a7, 32b13, 32b15, 32b15,
32b16, 32b17, 32b17, 32b5,
33a20, 33b13, 33b15, 33b2,
33b3, 33b8, 34a10, 34b13,
35a5, 35b19, 35b3, 35b8,
36a13, 36a15, 37a11, 37a13,
37a2, 37a5, 37b13, 37b14,
37b17, 37b19, 37b20, 37b22,
38a18, 38a20, 38a21, 38a4,
38a6, 38b11, 38b12, 38b4,
38b7, 39a10, 39a22, 39a4,
39b1, 39b16, 39b5, 39b7,
39b9, 3a16, 3a19, 3a2, 3a20,
3a21, 3a8, 3b1, 3b11, 3b14,
3b14, 3b3, 3b6, 3b8, 40a13,
40a19, 40a4, 40a9, 40b23,
40b4, 41a18, 41a2, 41a6,
41b10, 41b20, 42a15, 42a4,
42b11, 42b15, 42b16, 42b19,
42b21, 42b8, 43a10, 43b15,
43b17, 43b17, 43b3, 43b9,
44a12, 44a18, 44b18, 44b18,
44b9, 45a13, 45a7, 45b20,
46a5, 46b11, 46b14, 46b5,
46b6, 46b7, 46b9, 47a14,
47a19, 47a8, 47a8, 47b10,
47b16, 47b7, 48a21, 48a6,
48a8, 48b11, 48b15, 48b20,
48b7, 49a12, 49a13, 49a17,
49a17, 49a2, 49a3, 49a6,
49b11, 49b16, 49b22, 49b3,
49b9, 4a17, 4a2, 4b2, 4b1,
50a14, 50a16, 50a19, 50a23,
50a8, 50b11, 50b15, 51a11,
51b4, 51b5, 52b8, 53a21,
53b16, 53b9, 54a13, 54a6,
54b10, 54b12, 54b5, 54b7,
55a1, 55a10, 55a11, 55a2,
55b20, 56a13, 56a13, 56a15,
56a18, 56b1, 57a3, 57a5, 57a6,
57b1, 57b16, 57b16, 57b20,
57b21, 57b3, 57b4, 57b7,
58a12, 58a16, 5a11, 6a10,
6a19, 6b8, 7a19, 7a20, 7b8,
8a5, 8a6, 8b15, 8b18, 9a5,
9a11, 9a16, 9b1, 9b2

o.-dılar 11a14, 36a20, 40b2,
43b4

o.-duğı 15b16, 49b23

o.-duğınca 15b17, 46a19, 48a7

o.-dum 32b5, 35a8, 55b11

o.-duñ 12a18, 55b11, 9a8

o.-ıcağ 22b12, 26a9, 39b19,
56b19

o.-ısar 33b14, 34a16, 45b11,
45b19, 46b2, 8a14

o.-ıсарdur 25a5, 45b4, 45b5,
52a14

o.-ma 39b18, 55b15

o.-madı 15b14, 21a19, 23a15,
23a15, 28b20, 28b20, 30b1,
30b20, 31a5, 31a6, 38a12, 3b2,
43a9, 4a12, 4a16, 51a7, 53b18,
6b5

o.-mağa 3b15, 4b21, 52b17,
55b3

o.-mağçün 49a22

o.-mağıl 14b6

o.-mağ 51b2

o.-mamış 23b4

o.-masa 12a3, 20b11, 20b13,
22b12, 31b5, 32a8, 33a18,
3b10, 42b10, 45b7, 5a7

o.-masaydı 20b15, 37a17,
58a5, 5a21

o.-masun 12a1

o.-maya 10b18, 16a14, 18a12,
18a3, 25a8, 28a15, 27a12,
28b17, 29b7, 30b14, 34b15,
35b16, 3b13, 3b19, 40a10,
43b18, 44b5, 50b10, 50b22,
51a6, 52a17, 53a20, 57b17,
57b18, 57b18, 6a1, 6a2

o.-mayan 30a2, 30a2

o.-mayasın 12a1, 19a12,
21b21, 36a3

o.-mayaydı 4a11, 4a9, 9b15

o.-maydı 4a10

o.-maz 15b6, 21a11, 21b8,
27b16, 27b5, 29b4, 32a4, 38a5,
44b10, 4a3, 4b1, 4b3, 7b10

o.-mazdı 58a5

o.-mazısa 35b18

o.-mıсар 13b12

o.-mış 10a14, 10b17, 13b19,
16b2, 18b4, 18b6, 21b7, 23a16,
23a18, 23a4, 23b5, 25b12,
30a8, 31a12, 35b9, 36b11,
37b21, 38a10, 3a13, 40a3,
40b17, 42a21, 46a16, 48a4,

4b16, 54b4, 57a14, 58a18,
5b20, 6b18, 7a3, 7b13, 9b7

o.-mişda 37b6

o.-mişdi 45a19, 46a20, 47b19

o.-mişdur 10a13, 10a7, 10b11,

10b12, 11b1, 13b12, 14a13,

15a13, 22b13, 22b20, 31a3,

31b7, 34b19, 35b6, 37a14,

37a19, 40a5, 41a1, 41b15,

42a12, 44a13, 44a19, 47b11,

49a9, 4a15, 50b11, 53a20,

54b21, 6b16, 8b7, 9a5

o.-mişdurur 18b6

o.-mişıdı 11a13, 12b1, 31a20,

35b4, 42a11, 42a9

o.-mişam 57a12, 57a12

o.-sa 4a7, 53b22, 53b7, 58a6

o.-sun 36a8, 48a20, 48a22,

49b1, 49b2, 56a6, 58a20,

58a20

o.-suñ 57b17

o.-up 12a17, 42b5, 47a12

o.-updur 15b13, 25a4, 29b5,

2b6, 39a1, 39a17, 54b19, 7a4,

8b18

o.-ur 12a14, 12a14, 13b4,

13b4, 14a10, 14a7, 14b3, 14b3,

18a10, 18a2, 21b13, 25a7,

27a16, 28b13, 2a14, 2b17,
3b22, 46b15, 4a13, 4a5, 4b12,

4b4, 51a21, 58a7, 5a6, 7a7,

8a8, 9a12, 9a15, 9a20, 9a9,

9b8

o.-urđı 15a12, 41b14

o.-urısañ 55b15

o.-urlar 7b9

o.-ursa 32b10, 33a1, 38a7,

9a17

olın- : Olunmak, yapılmak.

o.-dı 3b15

o.-updı 16b17

on : On.

o. 10a15, 10a15, 10a17, 10a17,

12a16, 12a16, 16a10, 16a17,

16a18, 16a4, 16a9, 16a9, 16a9,

16b11, 16b11, 16b14, 16b15,

16b16, 16b17, 16b20, 16b22,

16b23, 16b23, 16b3, 16b4,

16b4, 16b6, 17a1, 17a20,

17a20, 17a22, 17a4, 17a4,

17a5, 17a5, 17a6, 17a6, 17a9,

17a9, 17a9, 17a9, 17b13,

17b14, 17b15, 17b16, 17b17,

17b18, 17b19, 17b20, 18a1,

18a1, 18a1, 18a1, 18a5, 18a5,

19a18, 19a18, 19a19, 19a19,

19b21, 1b17, 1b17, 1b18, 1b3,	o. 18b14
20a1, 20a4, 20a5, 28b13,	orta : Orta, ara.
28b13, 28b15, 2a11, 2a11,	o.+sı 40b13
2b11, 2b13, 2b13, 31b7, 31b7,	o.+sında 24b11
37a10, 37a11, 37a11, 37a12,	otur- : Oturmak.
37a12, 37a13, 37a17, 37a18,	o.-ğıl 17b21
37a4, 37a4, 37a6, 37a8, 37a8,	otuz : Otuz.
37a9, 37b10, 37b10, 37b11,	o. 19a7, 2b15, 54a14, 54b15,
37b11, 37b16, 37b16, 37b17,	54b21
37b17, 37b18, 37b19, 39a22,	
39a22, 39b10, 39b10, 3b20,	<u>Ö</u>
3b20, 40a11, 40a12, 40a12,	öğren- : Öğrenmek.
40a14, 40a14, 40a8, 40a9,	ö.-di 13b20
40b23, 41a1, 41a1, 43b17,	ö.-mişidi 11b2
43b20, 44a1, 46b6, 46b8, 46b8,	ö.-ün 21b12
48a20, 49b1, 49b12, 49b13,	öğret- : Öğretmek.
49b13, 49b14, 49b15, 49b17,	ö.-di 13b11, 13b20, 26b5,
49b19, 49b19, 4a19, 4a19,	36a12
50a14, 50a17, 50a4, 50a6,	ögür- : Bağırarak, yüksek sesle
50a6, 50a7, 50a7, 50a9, 50b17,	haykırmak.
53a17, 53a17, 53b17, 53b18,	ö.-medi 8b10
53b19, 53b19, 54b17, 54b19,	öldür- : Öldürmek.
54b3, 54b8, 54b9, 54b9, 6b12,	ö.-di 24a11
6b22, 7b4, 7b5, 9a11, 9a11,	
9a15	ölüm : Ölüm.
onlar : Onlar.	ö.+inden 45b8
o.+a 13a5	‘ömr (Ar.) : Ömür, yaşama.
oña : Ona.	‘ö.+dür 15b17

- ‘ö.+i 17a22
- öñ : Ön, önce, evvel.
- ö.+din 18b8, 22b4, 27b4,
31b11, 34a2, 55b7
- ö.+inde 22b19, 22b9, 51b18,
7b17
- ‘örf (Ar.) : Adet, hüküm, gelenek.
- ‘ö. 10b4, 10b8
- ‘ö.+dür 10b4
- öri tur-: Ayağa kalkmak, ayakta
durmak.
- ö. 31b21
- örtü : Örtü.
- ö. 16b12, 5a5
- ö.+de 51b7
- ö.+sin 7a8
- öz : Öz, nefis, zat, kendisi.
- ö. 12a19, 26b8, 55b8
- ö.+i 28a14
- ö.+in 14a11, 14b16, 53a3
- ö.+inden 21b18
- ö.+ine 34b18, 37a16
- ö.+inüñ 42a16
- ö.+üñ 19a21
- ö.+üñi 55b1
- özge : Başka, gayri.
- ö. 11b16, 11b20, 2a6, 22a22,
34b3, 50b20, 57a13, 5a10
- P**
- pā (Far.) : Ayak.
- p.+yı 28a11, 33a3, 3b9, 4a17
- pādişāh (Far.) : Padişah, hükümdar.
- p. 50b6, 58a14
- p.+ı 22a15, 29b11, 47b20,
47b3, 55b5
- pāk (Far.) : Temiz, pak.
- p. 13b8, 21a6, 26b8, 30a7,
30b15, 31a6, 33a13, 34a5,
40b10, 42a10, 42a4, 42b15,
43a3, 46b2, 47a6, 5a12, 5a19,
7b8
- p.+den 30a3
- p.+dı 42a9, 42b20
- p.+em 57a9
- p.+i 29b21, 31a1, 39a18, 44b1,
45a18, 55a17, 57a7, 5a17,
5a22
- p.+idür 2a18, 35a18
- p.+inden 29a18, 36a21, 42a2
- p.+ini 1b9, 27a9
- p.+üñ 51b6
- pāk-dīn (Far.Ar.) : Halis inanan,
bağlanan.
- p.27a20, 35a13, 44a9, 47a22
- pālān (Far.) : Semer, eğer.

- p. 36b2
- pāre (Far.) : Parça.
p. 5a8, 5a8
- pāy (Far.) : Ayak.
p.+ı 49a7
p.+ine 23a5
- pāyende (Far.) : Duran, sürekli.
p. 58a20
- pencāh (Far.) : Elli [sayı].
p. 19a15
- pend (Far.) : Nasihat, öğüt.
p. 52a17
- penāh (Far.) : Sığınma, sığınacak yer.
p. 55b16
- per (Far.) : Kanat.
p. 38b6
p.+den 38b8
- perde (Far.) : İki yeri birbirinden ayıran şey, gergi.
p. 11b11, 18a6, 21a16, 22b5, 26b15, 27a10, 27b9, 41a23, 45a13, 48b6
p.+de 52a6, 52a7
p.+i 28a18
- perestiş (Far.) : Şiddetli sevgi, gönül akışı.
p. 16b5, 18a9, 19a21, 47b1
- perī (Far.) : Peri.
p. 40a19, 40b1, 40b3
- perverd-gār (Far.) : Besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı Allah.
p. 19a1, 19b5, 46a6
- perverdigār (Far.) : Besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı Allah.
p. 2b9, 35b8, 45a7, 56a17
- pes (Far.) : Öyle ise.
p. 11a17, 15a10, 16a20, 18a2, 25a20, 25b7, 32a17, 33b18, 34a8, 35b13, 35b14, 36b7, 37b12, 38a10, 3a16, 40a10, 44b6, 44b8, 45a8, 45b15, 45b9, 47b12, 48a2, 52b3, 55a16, 56b17, 57b19, 8b4
- peyām (Far.) : Haber, başkasından alınan bilgi.
p. 33a20, 34a11, 56b3
- peydā (Far.) : Meydanda, açıkta.
p. 11a14, 4a14, 55a22, 57a10
- peygām (Far.) : Haber.
p.+ı 17b1, 40b4
- peygamber (Far.) : Peygamber.
p.+i 18a17
- peygamberī (Far.) : Peygamberlik.

- p. 47b7
- peyker (Far.) : Yüz, surat.
- p.+i 5a15
- pezer (Far.) : Baba.
- p. 18b15, 33b3, 33b5
- p.+dür 6b9
- pindār (Far.) : Böbürlenme.
- p. 52a6
- pinhān (Far.) : Gizli.
- p. 7a10
- pīr (Far.) : Yaşlı, ihtiyar.
- p. 3b15
- p.+i 45b9
- pīş (Far.) : Ön, ileri, ön taraf.
- p.+i 10a19
- pīşvā (Far.) : Reis, başkan.
- p. 8b18, 19b12
- p.+yı 12b11, 12b12, 21b4,
26b3, 34a19, 50b18
- pūşīde (Far.) : Örtülmüş.
- p. 31a2
- pür-āvāze (Far.) : Çok yüksek
ses.
- p. 45a17
- pür-kemāl (Far.Ar.) : Çok olgun, çok
yetkin.
- p.28a18
- püser (Far.) : Oğul, erkek çocuk.
- p. 10a12, 10b7, 11b14, 13b17,
15b3, 16b17, 17a10, 18a8,
20a2, 20a4, 20b19, 21a3, 21a5,
23a12, 25a12, 25b11, 25b9,
26a19, 26b7, 27a1, 27a2, 27a3,
27a6, 28a5, 29a13, 29a7,
32a22, 32b2, 32b5, 33a1, 33b3,
34b10, 35a19, 35a8, 36a8,
36b7, 37a15, 37a9, 3a11, 3a15,
3a21, 3a9, 40a1, 40a19, 40a20,
41a13, 43a19, 44b10, 44b12,
44b16, 44b4, 45a11, 45a9,
46a10, 46a12, 46a18, 47a12,
48a7, 49a10, 49a15, 49b21,
50a2, 50b12, 50b15, 50b21,
50b3, 52a14, 52a19, 52b21,
54a21, 54b11, 54b18, 54b2,
54b21, 55a12, 55a15, 55a7,
56b13, 56b14, 57a9, 57b5, 6a4,
8a18, 8a20, 8a4, 8a6, 8b5, 9a4,
9b21
- R**
- rā (Ar.) : Arap alfabesinin
onuncu harfi.
- r. 17a7
- rab(b) (Ar.) : Allah.

- r. 12b20, 13b11, 13b20, 14a13,
14b20, 15b21, 16a16, 22b21,
22b22, 24a12, 26a17, 36a10,
37a10, 37a18, 3a17, 40b22,
40b22, 45a16, 50b8, 8b6, 9b12,
9b8
r.+ı 24a7, 32a15, 53a9
r.+üñüz 27b22
- rabbü'l-^ç âlemîn (Ar.): Alemlerin
sahibi.
r. 17b13, 22a14, 39b12, 40a11,
43a20, 53b18, 55a1, 55a21
r.+dür 30b9
- râciḥ (Ar.) : Değerinden evvel,
üstün, önce.
r. 16b19, 16b20, 53b15, 53b19,
53b21
- rād (Far.) : Faziletli, erdemli.
r.+uñ 24a5
- rağbet (Ar.) : İstek, arzu.
r.+i 25a1
- rāh (Far.) : Yol.
r. 10a3, 12a19, 12a6, 15a2,
16a21, 21b22, 22b12, 23b2,
24a22, 24b6, 26a14, 27a4,
27a8, 28a2, 33a14, 35b3,
39b22, 3a14, 44b13, 6b2, 6b8
r.+dur 35a9
- r.+ı 10b20, 19a15, 2b1, 5b21
- rāḥat (Ar.) : Tasasız, kedersiz bir
halde bulunma.
r. 45b8
- raḥīm (Ar.) :Merhametli, esirgeyen,
koruyan.
r. 2a2
- raḥim (Ar.) : Akrabalık.
r.+de 48b22, 49a2
r.+i 49a1
- raḥm (Ar.) : Acıma, esirgeme,
koruma.
r.+ı 4a14
- raḥmān (Ar.) : Dünyadaki her
canlıya merhamet eden Allah.
r. 12a13, 12a14, 14b18, 1b11,
35b6, 47a13, 4a6, 5b5, 7b3
r.+a 35b22
r.+da 3a1
r.+dan 25a6, 56b3, 56b5
r.+dı 14a9
r.+dur 14a6, 14a8, 1b12,
28b11, 31b18, 56a20
r.+ı 14b5, 55b16
r.+uñ 57b5
- raḥmānī (Ar.) : Allah'tan gelen
ve hayırlı olan.
r. 24a12

- r.+dür 8b21
- raḥmet (Ar.) : Acıma, esirgeme,
koruma.
- r.+i 57a4
- r.+üm 32a19
- rām (Far.) : İtaat eden, boyun
eğen.
- r. 40b2
- r.+ı 40a19
- rāst (Far.) : Doğru.
- r.+ı 53b5, 53b6
- rāst-bīn (Far.) : Her şeyin
doğrusunu gören.
- r. 54a22
- rāz (Far.) : Sır, gizlenen şey.
- r. 10b2, 12a17, 14b15, 15b1,
16a1, 16a10, 16b6, 18a15,
18b11, 19b15, 19b17, 19b20,
23b20, 27b6, 45a5, 48a13,
51a16, 9b19
- r.+ı 20b15
- r.+ın 13a14
- r.+ına 35a21
- r.+ını 19a3, 50b19, 58a17
- r.+la 35b7
- rāz-dār (Far.) : Sır tutan.
- r. 1b8, 29b8
- recīm (Ar.) : Lanetlenmiş, melun.
- r. 12a10, 13a11, 1b1, 21a16,
34b21, 43a13, 54a8, 8a16, 8b8
- red(d) (Ar.) : Kabul etmeme, kabul
edilmeme.
- r. 12a1, 19a8, 20a18, 20b5,
30a22, 30b21, 30b4, 31a10,
36a13, 41a5, 43a10, 44b11
- r.+dür 42b6
- r.+e 41b21
- ref (Ar.) : Kaldırma, hükümsüz
bırakma.
- r. 14a2, 23a11, 45a13, 45b13
- refīk (Ar.) : Arkadaş, yoldaş.
- r. 23a22
- reh (Far.) : Yol.
- r. 8b16
- rehā (Far.) : Kurtulma, kurtuluş.
- r. 19a10
- rehber (Far.) : Yol gösterici, kılavuz.
- r. 14b3, 2b17
- r.+dür 33a2
- r.+i 18b20, 45b9
- reh-nümā (Far.) : Yol gösteren,
kılavuz.
- r. 11b10, 12a11, 15b15, 26a7,
28b14, 2a13, 33b12, 33b2,
37a2, 39a1, 39a11, 3b6, 49b11,

- 49b3, 4b16, 50a19, 50a23,
50a8, 52b8, 54b5
r.+dur 1b19
r.+yı 28a16, 32a14, 34a19,
47a22
- reh-nümün (Far.) : Yol gösteren,
kılavuz.
r. 21a9, 30a8, 7a19
- rek'at (Ar.) : Namazda bir kıyam,
bir rüku ve iki sücuddan ibaret
hareket.
r.+a 16a17
r.+dur 49b15
- renc (Far.) : Zahmet, eziyet, sıkıntı.
r. 13a16
- resül (Ar.) : Peygamber, yalvaç.
r. 13b16, 15b19, 16b1, 19b2,
32b1, 32b18, 33a16, 33a17,
33b8, 35a16, 37a1, 37a3,
37b12, 40b18, 40b3, 41b8,
49b5, 50a11, 50a18, 52b11,
53a21, 57b19, 6a13
r.+i 10b1, 32b22, 32b23,
33b15, 47a22, 51a1
r.+idür 33b18, 33b8
r.+isin 33a20
r.+üm 52b10
r.+ün 52b7
- resülân (Ar.) : Peygamberler.
r.+ı 34a9
- revâ (Far.) : Yakışır, uygun,
yerinde.
r. 29b4, 37a8, 51b7, 57b17
- revân (Far.) : Hemen, derhal.
r. 13a19, 30b11, 9a11
- revnağ (Ar.) : Parlaklık, güzellik.
r. 24b7
- reyb (Ar.) : Şüphe.
r. 45b13
- rıdvân (Ar.) : Cennet'in kapıcısı
olan büyük melek.
r. 54a10
- rû (Far.) : Yüz, çehre.
r.+yı 20a3
- rûh (Ar.) : Can, nefes.
r. 19b16, 49a8, 52b10
r.+ı 42b18, 47b4
r.+ın 30b12
- ruğ (Far.) : Yanak, yüz, çehre.
r. 46a8
- ruhsâr (Far.) : Yanak.
r. 51b14
r.+dan 6a17
r.+ma 27b17
r.+uma 55b6
- rûhu'l-emîn (Ar.) : Cebrail.

- r. 38a15, 42b1
rūḥu'l-ḳuds (Ar.) : Cebrail.
r.+den 1b4
- rū-nigūn (Far.) : Uğursuz yüz.
r. 14b8
- rūşen (Far.) : Aydın, parlak.
r. 17a2, 25b1, 28b18, 34b20,
55a6, 6b13
r.+di 25b11
r.+dür 25b16, 52a20
- rū'yet (Ar.) : Görme, görülme.
r.+in 15a21
- rūy-ı zemīn (Far.) : Yeryüzü,
dünya.
r. 44b17
- rūz (Far.) : Gün.
r. 37a18
r.+ı 24b13, 25b22, 29a6, 29b7,
45b14
- rūkn (Ar.) : Bir şeyin en sağlam
tarafı, temel direği.
r.+i 46b20
r.+inde 24b12, 25a17
r.+indeki 45a11
- rūkū' (Ar.) : Namazda dizlere
tutunarak vücudun belden
yukarısı yere muvazi gelecek
şekilde eğilme hareketi.
- r. 17b17, 18a4, 22b19, 36a6,
47b1
- rūsūl (Ar.) : Peygamberler.
r. 31a19
- rūzgār (Far.) : Rüzgar, yel.
r. 41b1, 48b15, 7a12
- Ş**
- sa'ādet (Ar.) : Mutluluk.
s. 33b14
- sā'at (Ar.) : Saat, vakit, zaman.
s. 24a21, 52b1
s.+üñ 52b5
- şabāḥ (Ar.) : Sabah.
s. 22b14, 44a9, 52b6
- şābī (Ar.) : Yıldızlara tapanlardan.
s. 18b12
- sābi' (Ar.) : Yedinci.
s. 57b2
s.+den 56b12
- şābir (Ar.) : Sabreden, dayanan.
s.+em 24a16
- şābit (Ar.) : Hareketsiz,
kımıldamayan.
s. 2b18, 36a16, 57b13, 58b4
- sācid (Ar.) : Secde eden, alnını
yere koyan.
s. 20a16

- saç : Saç.
 s. 1b15, 32b12, 32b15, 40b21,
 49a6, 54a13
 s.+ı 12a8, 14a7, 46a22
 s.+ın 10a18, 13a7
 s.+ını 2a4, 2a5, 4a4
- saç- : Saçmak, dağıtmak, dökmek.
 s.-andur 10a20
- şad (Far.) : Yüz [sayı].
 s. 36a5
- şād (Ar.) : Arap alfabesinin on
 dördüncü harfi.
 s.+a 17a2
- şadef (Ar.) : Sedef, inci kabuğu.
 s. 41b15, 44a19
- şādık (Ar.) : Sadakati, içten
 bağlılığı olan.
 s. 34a17
 s.+dur 34a20
 s.+lığı 21b12
- şadr (Ar.) : Göğüs.
 s. 43a22, 44a12, 47b18, 47b2,
 48a10, 50b8, 51a19, 51a20
 s.+ı 47b8, 47b11, 49a20
 s.+ıdur 47b10
 s.+la 51a7
- şaf(f) (Ar.) : Dizi, sıra; camide
 cemaatin sırası.
- s. 35b6, 35b6
 s.+dur 53a15
- şafā (Ar.) : Saflık, berraklık.
 s. 10b18, 11a9, 12b11, 12b8,
 15b12, 16b14, 17a17, 19a10,
 20b14, 21a21, 21b3, 23a8,
 24a2, 25b7, 30b12, 31a14,
 33a7, 35a12, 35b11, 35b18,
 35b2, 36b21, 37b10, 38b17,
 41a11, 41a15, 41a18, 41b9,
 45b7, 47a20, 47a9, 47b14,
 50b13, 50b17, 51a9, 53a7,
 53b3, 53b6, 54b13, 56a14,
 56b2, 58a15, 9a19, 9b15
- sağ : Sağ taraf.
 s. 36b18, 37b18, 37b20, 38b18,
 39b14, 44a13, 49b7, 49b7
 s.+dan 37a6, 37b1
 s.+dur 36b19, 38a3, 40a5
 s.+ından 13a1
 s.+uñla 40a4
- şağış : Sayı, adet, miktar,
 hesap.
 s.+ı 49b9
- şāhib (Ar.) : Sahip, bir vasfı olan.
 s. 19a11, 30b13, 56b8
 s.+i 12b21, 14b11, 15b18,
 15b19, 20a6, 37a3, 38a3,

- 40a17, 41a12, 41b22, 52a18,
56a9, 7a5
- şāhib-dīn (Ar.) : İnanan.
s. 4b12
- şāhib-kemāl (Ar.) : Kemal sahibi,
olgun.
s. 15a14
- şāhib-ķırān (Ar.Far.): Her zaman
başarı, üstünlük kazanan
hükümdar.
s. 58a14
- şāhib-nażar (Ar.) : Tecrübesi,
görüşü, düşüncesi kuvvetli
olan.
s.7a5
- şāhibü'r-raħm (Ar.) : Merhamet
sahibi.
s. 4a14
- şāhib-vücūd (Ar.) : Mevki sahibi,
varlığı sayılır, sözü geçer.
s. 17b21
- sa'īd (Ar.) : Mutlu, uğurlu.
s. 33b22, 7b2
- sā'il (Ar.) : Sual eden, soran.
s. 34b22
s.+e 35a14
- saķar (Ar.) : Cehennem, tamu.
s. 8a6
- sāķī (Ar.) : Su veren, su dağıtan.
s.+i 58a21
- şal- : Salmak, göndermek.
s.-dı 12b9, 19a9, 23a21
- şalāt (Ar.) : Namaz.
s. 10a17, 10a19, 10a2, 10a6,
12a16, 16a8, 16b15, 16b16,
17b14, 19a18, 19b21, 37a11,
37a19, 3b19, 3b2, 40b9, 49b15,
53b17, 54b7, 7b4
s.+ı 16b17, 21a19, 41a11,
49b17
s.+ından 33a13
s.+uñ 37b17
- şāliħ (Ar.) : Dinin emrettiği şeylere
uygun harekette bulunan.
s. 12b16
s.+i 12b17
s.+ile 12b17
- sālik (Ar.) : Bir yola giren, bir
yolda giden.
s.+uñ 18b20
- şan : Ad san, şöhret, ün.
ş.+a 30b17
- şan- : Sanmak, düşünmek.
s.-dılar 52a7
s.-ma 11b18, 2a14, 55a18,
57a13, 8a19

- saña : Sana.
 s. 12a1, 13b15, 15a2, 15b13,
 16a11, 17a10, 17a22, 17b7,
 17b9, 18a10, 19a5, 22a5,
 23a14, 24b20, 31a5, 31b1,
 33a11, 33a14, 34b22, 35a1,
 35a5, 38a12, 38b19, 38b3,
 40a6, 50a21, 51a11, 51b1,
 54a8, 56a16, 56b7, 57a15,
 6b13, 8a21, 8b15, 9a4, 9a5,
 9a9
- şanu : Fikir, düşünce, zan.
 s.+yı 56a13
- şatıl- : Satılmak.
 s.-ur 5a14
- şatır (Ar.) : Yazı sırası.
 s. 25b6, 25b8, 25a20, 26b17,
 2a18, 2b6, 32b16, 42b3
 s.+dan 22b7
 s.+ı 23a7, 25a19, 25b14,
 25b20, 2b7, 54a7
 s.+ına 26a4
 s.+lar 2b8, 6a14
- şavt (Ar.) : Ses, seda.
 s. 57a16, 58a7
 s.+la 58a5
- şay- : Saymak.
 s. 37a6, 43b21, 6b21
- s.-asın 49b7
 s.-dı 23a2
 s.-mışdur 37b20
- sa'y (Ar.) : Çalışma, çabalama,
 gayret.
 s.+umuzu 45a16
- şayıl- : Sayılmak.
 s.-dı 37b18
 s.-ur 9a15
- sebağ (Ar.) : Ders.
 s. 20b11, 2b7, 47a5, 5a20,
 51b15, 8a9
- sebeb (Ar.) : Sebep, neden.
 s. 13a9, 36a10, 7a22
 s.+den 14b11, 16a8, 17a14,
 38b15, 3b9, 47b19, 4a17,
 57b16, 6a7
 s.+dendür 55b8
 s.+e 29a3
- sebîl (Ar.) : Yol, büyük cadde.
 s. 19b8, 24a19, 32b15, 35a11,
 36b13, 45b9
- seb'ü'l-meşânî (Ar.) : Fatıha suresi.
 s. 14a18, 14a19, 14b18, 14b19,
 14b2, 15a21, 4b16
 s.+den 14b10
 s.+dür 4b17

- sec⁶ (Ar.) : İbarenin kafiyeli olan cümle sonlarından her biri.
s.+ile 53a21
- secde (Ar.) : Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.
s. 12a14, 14b9, 16b10, 17b20, 19b20, 19b21, 20a11, 20a12, 20a13, 20a14, 20a3, 20a4, 21a13, 21a7, 21b22, 21b7, 22b18, 22b3, 22b9, 23b14, 24b18, 25a11, 26b9, 29b15, 30b14, 30b18, 30b2, 30b6, 33a6, 43a10, 43b25, 44a5, 44b9, 45a5, 48a16, 48a18, 52a10, 5b7, 7b18, 7b19, 8a12, 8b12, 8b14
s.+den 20a18, 20b5, 7b23
s.+i 22a21, 30b12, 30b5
s.+m 30b16
s.+ñ 20a5
s.+sin 7b22
s.+ye 14b6, 14b6, 21a4, 27a21
- secde-gâh (Ar.Far.): İbadet edilecek, namaz kılınacak yer.
s.+ı 27a22, 48a1
- secdera (Ar.Far.) : Secdeyi, namaz kılınacak yeri.
s. 14b8
- sefer (Ar.) : Savaş.
s. 16b3, 18a1, 19a19, 20a4, 49b17
s.+de 16a18, 37a11, 37b17, 3b20
s.+üñ 16a9, 49b13
- sefk (Ar.) : Dökme, akıtma.
s.+i 17a18, 22a3
- sekiz : Sekiz.
s. 12a12, 14a7, 1b3, 22a7, 23a3, 23a4, 23a4, 25b3, 25b5, 26a11, 32b16, 35b7, 35b8, 46b15, 4a4, 8a7, 8a8, 8a8, 9a6, 9a6
s.+dür 22a6, 23a8, 2b11
- sekiz yüz : Sekiz yüz.
s.57b2
- selâm (Ar.) : Selam, esenleme.
s. 12b13, 12b15, 13a21, 13b2, 29b10, 29b5, 32a18, 32a18, 40a4, 40a6, 57a2
s.+ı 12b14, 45b22
- selâmet (Ar.) : Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma.
s. 29a1
- sem⁶ (Ar.) : İşitme, işitiş.

- s. 34a5, 46a11
- semā (Ar.) : Gökyüzü.
s. 13a22, 30a16, 42a7, 7a2
- semāvāt (Ar.): Gökler.
s. 22a15, 25a15, 5b17, 6b17
- sen : Sen.
s. 10b8, 12a7, 12b17, 12b7, 15a2, 17b10, 17b2, 17b21, 17b8, 19a15, 19a15, 19a20, 19a8, 26a21, 27a11, 27a4, 28b1, 31a14, 33a20, 37a10, 38a14, 43a4, 43a6, 45b12, 47b13, 48a15, 4b10, 51b7, 52b2, 53b5, 54b14, 55b1, 55b16, 58a11, 58b5, 58b6, 7b11, 8b16, 9a1, 9a8, 9b14, 9b9, 9b9
s.+de 1b8, 15a2, 28a1, 31b1, 57b18, 6b11
s.+dedür 58a10, 58a10
s.+den 15b17, 21a16, 41b1, 54a14
s.+i 27a5, 58a11, 58b5, 58b6, 9a1
s.+sin 45b21, 58a11, 58a9, 5b13, 9a17, 9a7
s.+ün 24a14, 53b15, 55b1, 58a1, 58a1
- s.+ündür 45a16
s.+ünle 45b16
s.+ünlen 55b4
- sene (Ar.) : Yıl.
s. 58b13
- seng (Far.) : Taş.
s. 30a7
s.+i 24b10, 24b14, 28a2, 28b21, 29a5, 29a8, 46a1
- ser (Far.) : Baş.
s. 10a12, 17b3, 25a12, 25a20, 25b5, 3a15, 3b13, 46b17, 47a12, 50b21, 52a5, 58a11, 58b6
s.+i 25a13
- ser-ā-ser (Far.) : Baştan başa, büsbütün.
s. 52b22
- ser-be-ser (Far.) : Baştan başa, büsbütün.
s. 16b18, 18a8, 18b15, 21a5, 21a6, 2a1, 31a1, 31b1, 32b2, 32b3, 33b5, 36b7, 38a9, 41a16, 43a19, 45a18, 46a18, 47b9, 49a18, 50b15, 52a14, 52b21, 53b13, 54a21, 54b11, 55a12, 55b1, 57b1, 7a7
- ser-firāz (Far.): Başını yukarı kaldıran,

- yükselten.
s. 17a20, 17b2, 7b5
- serger-dān (Far.) : Perişan.
s. 13b4, 24a9, 46a15, 4b17
- serīr (Ar.) : Taht.
s. 36a2
- sermed (Far.) : Daimi, sürekli.
s. 40b18, 44b19
s.+den 32a17
s.+e 41a10
s.+ün 13b14, 14a20
- sermedī (Far.) : Daimi, sürekli, krş.
sermed.
s. 49b16
- serserī (Far.) : Boş, beyhude söz.
s. 34a6, 35b22
- setr (Ar.) : Örtme, kapama,
gizleme.
s. 2a22, 51b2, 51b3
s.+i 51b1
- sev- : Sevmek.
s.-er 4b21, 55b3
s.-gil 18a13
- şevāb (Ar.) : Allah tarafından
mükafatlandırılan hareket.
s. 58a5
- seviy(y) (Ar.) : Düz, doğru.
s.+sin 14a19
- seyf (Ar.) : Kılıç.
s. 52a18
s.+le 17a19
- seyl (Ar.) : Sel.
s. 48b20
- seyr (Ar.) : Yürüme, yürüyüş.
s. 19a5, 55a7
s.+i 55a11
- seyyidü'l-eyyām (Ar.) : Hz.
Muhammed.
s. 17a16
- şı- : Kırmak, bozmak.
s.-dı 6a11, 9b12, 9b13, 9b10,
9b14
s.-dılar 9b12
s.-duğı 9b7
s.-maya 6a13
- şıdķ (Ar.) : Doğruluk, gerçeklik.
s. 15b4, 6a15
s.+ına 34a18
s.+la 9a8
- şıfat (Ar.) : Hal, suret, şekil,
varlık.
ş.47b11
ş.+da 15a8
ş.+la 15a9
- şıfāt (Ar.) : Sıfatlar, vasıflar.

- s. 10a2, 13a15, 15a8, 2b19,
50a3, 52b22, 57b11, 58b5, 5b1
s.+a 57b15, 58a8
s.+ı 11a6, 2a1, 31b12, 31b20,
55a22, 57b7, 57b8, 57b9, 57b9,
58a10, 58a8
s.+ıdur 2b17, 57b8
s.+ını 5b13
s.+lardan 35a18
s.+uñ 11a7, 5b11
şığ- : Yakışmak, uymak.
s.-dı 35b2
şimarla- : İsmarlamak.
ş.-dum 45b15
şına- : Denemek, tecrübe etmek.
s.-mağdur 24b1
sır(r) (Ar.) : Allah'ın akıl ermeyen
hikmeti.
s. 30a6, 32a16, 3b13
s.+a 20a17, 34a15, 49a20,
56a15, 56b12
s.+da 42a6
s.+dan 11a18, 45a9, 52a19,
55a15
s.+dur 12b20
s.+ı 13b15, 14b19, 16a12,
17a11, 18b14, 19a13, 20a8,
21b4, 21b12, 23a20, 26a15,
27a19, 27a20, 27a5, 27b11,
28a17, 30a2, 30b20, 31a12,
31a13, 32b7, 33b5, 36b11,
38b3, 39b16, 40a1, 43a14,
45a8, 45b3, 49a13, 49a19, 4b4,
50a2, 51a18, 51a21, 52b18,
53a6, 56b7, 57a15, 57a6, 6b9,
8a10, 8b11, 8b18, 9b21
s.+ıdur 25a4
s.+ın 12a18, 21a18, 23b11,
31b2, 32a7, 38a11, 38a14,
39b11, 40b19, 41a12, 44b17,
45a13, 48a6, 49a18, 50a6,
51b21, 52a15, 56b11, 57a20,
5b22, 6b13, 8b23
s.+ına 10b6, 18b9, 19b2,
22a13, 22b4, 23b10, 28b15,
2a21, 46b4
s.+ından 19a12, 41a13, 45b7
s.+ını 11b13, 1b5, 1b6, 23b20,
36a12, 36a12, 47b21, 48a16,
49a8, 4b10, 7a6, 7a6, 7b23
s.+ınuñ 19b15, 48b1
s.+uñ 30a9
şırâť (Ar.) : Yol.
s. 13a1, 13a10, 2a5, 34a16,
54a6

- s.+ı 10b22, 12a6, 13a7, 21b23,
22a10, 22a2, 27a10, 2a4, 3b5,
32b15, 34b19, 34b21, 41a4,
54a15, 54a16, 54a8, 54a9,
55b17, 5b21, 8a16, 9a22, 9b13
sırrü'r-raḥmān (Ar.) : Allah'ın sırrı
[hikmeti].
s. 21b20, 27a17
s̄ī (Ar.) : Arap alfabesinin
dördüncü harfi.
s. 17a1
s.+ye 8a20
sidre (Ar.) : En yüksek makam.
s. 13b11
s.+de 13b3
s.+ye 13b7
sikkīn (Ar.) : Bıçak.
s. 49a2
sin(n) (Ar.) : Diş.
s. 9a18
sīne (Far.) : Göğüs.
s. 10b19, 51a18, 51a8, 9a13,
9b4
s.+sin 12a19
s.+sinden 10b17, 48b20
s.+sini 9b5
s.+ye 9b9
sinīn (Ar.) : Yıllar.
s. 7a12
siñir : Sinir.
s. 54a22
s.+dür 6b14
sīr-āb (Far.) : Suya kanmış.
s.+dur 42b18
sitāre (Far.) : Yıldız.
s. 7b14
sittūn (Ar.) : Altmış.
s. 55a9
sī vü dü (Far.) : Farsça otuz iki sayısı.
s. 10a1, 10a10, 10a18, 10a19,
10a2, 10a21, 10a3, 11a21,
11b10, 11b10, 11b15, 11b17,
11b2, 11b21, 11b3, 11b3,
11b4, 11b5, 11b9, 12a13,
12a15, 12a17, 12a2, 12a3,
12a4, 12a5, 12a6, 13a12,
13a14, 13a15, 13a8, 13b15,
14a12, 14a13, 14a15, 14a16,
14a7, 14a8, 14b20, 15a1, 15a2,
15a5, 15a7, 15b6, 16b12,
16b13, 16b18, 17a13, 17a21,
17a8, 17b7, 18a11, 18a12,
18a21, 18a5, 18a7, 18a9, 18b1,
18b3, 19a6, 19b10, 19b14,
19b15, 19b18, 19b3, 19b5,
19b6, 19b7, 19b9, 1b10, 1b14,

20a2, 20a20, 20a3, 20a7, 20a9,
20b10, 20b18, 20b20, 20b21,
20b6, 20b7, 20b9, 21a12,
21a12, 21a14, 21a14, 21a15,
21a2, 21a3, 21a4, 21b16,
21b22, 21b3, 21b3, 22a10,
22a16, 22a5, 22a9, 22b16,
22b17, 22b9, 23a19, 23a19,
23b10, 23b22, 23b7, 25b7,
25b7, 26a12, 27a11, 27a12,
27a14, 27b15, 27b16, 27b18,
27b18, 27b20, 27b21, 27b22,
27b4, 27b5, 28b11, 28b16,
28b5, 29a10, 29a4, 2a11, 2a12,
2a15, 2a18, 2a4, 2b12, 2b18,
2b21, 30b10, 30b3, 30b9, 31a7,
31b10, 31b13, 31b14, 31b15,
31b18, 31b5, 31b8, 32a11,
32a13, 32a15, 32a5, 32a6,
32a9, 32b9, 33a11, 33a11,
33a12, 33b11, 33b12, 33b16,
33b3, 33b6, 33b7, 34b13,
34b17, 35b10, 35b11, 35b19,
35b3, 35b5, 36a15, 36a16,
38b22, 39a1, 39a13, 39a2,
39a4, 39a7, 39b4, 39b4, 39b5,
3a11, 3a14, 3b11, 41a7, 41b14,
42a18, 42a18, 42b21, 42b24,
42b24, 43a1, 43a15, 43b2,
43b2, 43b21, 44b14, 46a6,
46b10, 46b15, 46b16, 46b18,
46b22, 46b23, 46b9, 47a5,
48b12, 48b19, 48b5, 48b8,
49b20, 49b21, 4a5, 4a9, 4b18,
4b18, 4b19, 4b2, 4b21, 4b3,
4b5, 4b5, 4b6, 4b7, 50a12,
50a13, 50a8, 50b10, 50b2,
51a17, 51a5, 51a6, 51b12,
51b17, 51b6, 52b14, 52b2,
52b4, 52b5, 53a1, 53a15,
53a16, 53a19, 53a8, 53b1,
53b16, 53b16, 53b3, 53b9,
54a11, 54a7, 54b14, 54b19,
54b22, 54b4, 54b6, 54b9,
55a10, 55a16, 55a17, 55a18,
55a19, 55a20, 55a21, 55a5,
55a6, 55a8, 55b1, 55b10,
55b13, 55b14, 55b3, 55b8,
56a11, 56a11, 56a19, 56a2,
56a4, 56a8, 56a9, 57a14,
57b13, 57b14, 5a15, 5a20,
5a21, 5a22, 5b10, 5b11, 5b15,
5b2, 5b2, 5b3, 5b7, 5b9, 6a12,
6a15, 6a16, 6a19, 6a6, 6b15,
6b20, 6b21, 6b3, 7a11, 7a13,
7a14, 7b12, 7b20, 7b21, 7b22,

7b5, 7b6, 8a11, 8a14, 8a9, 8b1, 8b17, 8b19, 8b19, 8b20, 8b5, 9a1, 9a15, 9a15, 9a16, 9a19, 9a2, 9a7, 9b1, 9b11, 9b2 s.+de 11a1 s.+den 11b19, 31b9 s.+dür 10a6, 19b20, 22a7, 22a8, 23a9, 23b7, 27a13, 28a9, 32b16, 33a10, 33a8, 43b24, 44b13, 6b10, 6b13, 8a8, 8b5, 8b7, 9a6 s.+le 19a11, 4a9 s.+şer 2a19 s.+ye 8a23 s.+yi 4b21, 55b3	şol : Sol. s. 37a6, 37b18, 44a13, 49b10, 52a1 s.+ı 37b20 s.+ında 13a10 s.+uña 40a4
siyāh (Far.) : Kara. s. 24b10, 24b14, 25a20, 25a23, 25b12, 28a2, 28b21, 29a5, 29a8, 3a7, 40b15, 46a1	şoñ : Son. s. 16b23
siz : Siz. s. 19a4, 34b1, 34b2, 34b2 s.+den 24b1, 34a12, 34a2, 34a1 s.+e 15b9, 18b11, 40a21 s.+i 34a3, 34a3, 40b10 s.+lere 34a5	şoñra : Sonra. s. 13b17, 24a13, 31a14, 35a12, 43a7, 45b8, 56a3, 56a5
şoĥbet (Ar.) : Görüşüp konuşma. s. 49a2	şor- : Sormak. s.-aram 34a1 s.-arlar 16b14 s.-arlarsa 16a8, 40a7 s.-arsañ 10a16, 2a5, 4a6
	şoyla- : Araştırmak, aslını aramak. s.-dı 23b1
	söyle- : Söylemek. s. 48a14 s.-di 10b7, 14b15, 18a15, 23b1, 24a1 s.-düñ 55a22 s.-miş 56a8 s.-rdi 48a3 s.-se 35b15 s.-ser 30a6 s.-sün 48a17

- s.-ye 24b17, 26a1, 33a17,
34b8, 39b16, 45b19
- söylen- : Söylenmek.
- s.-di 15b1
- s.-üpdür 30a14
- s.-ür 30a20, 57b6
- söz : Söz.
- s. 11a9, 13b8, 15b13, 15b9,
19a3, 1b11, 21b9, 2a14, 30a20,
34b3, 36a8, 47a8, 4b6, 52a20,
53b2
- s.+de 34a20, 56b15
- s.+dür 52b11
- s.+e 11a8, 43b13, 43b20,
44a17, 45b16, 54a20
- s.+i 11a9, 21a21, 23a14,
24a15, 26a1, 27b11, 28a14,
29a7, 31b16, 35b15, 35b20,
36a4, 38b12, 43b10, 51a19,
51a4, 51b20, 54a18, 57a17,
9a4
- s.+idür 43b8, 55b18
- s.+in 21b17, 24a20, 44b3,
48a3, 53a3
- s.+ince 4b19
- s.+inde 27b14
- s.+ine 17b12, 18a13, 37a16,
39a8
- s.+ini 44a10
- s.+inün 42a16, 46b22, 48b10
- s.+ler 40a20, 40a21, 56b20
- s.+lerdür 40b4
- s.+leri 27a14, 46a16
- s.+ün 43b9
- şu : 1. Su, 2. Tarz, yol, hal,
durum.
- s. 20b17, 20b8, 2a19, 41a9,
42b17, 43a3, 46a5, 49a12,
49a15, 49a17, 4b9, 50a18,
54b11, 54b15, 56b13, 56b14,
7a3, 7b13, 7b8, 8a14
- s.+da 23a3, 4a2
- s.+dadur 7b8
- s.+dan 20b10, 29b16, 42b18,
42b5, 46b13, 50a20
- s.+dur 12a9, 13b13, 25b6,
2a17, 2b12, 32b13, 3a9, 6b16,
9a4
- s.+yı 49a16
- s.+yın 7b11
- s.+yısın 14a19
- su'âl (Ar.) : Sorma, sorulma, soru.
- s. 14b11, 34a9, 34b22
- s.+i 34a1, 40a7
- sūd-mend (Far.) : Faydalı, karlı,
kazançlı.

- s. 52a17
- şulb (Ar.) : Omurga kemiği, bel kemiği.
s.+ından 45b11
- sultān (Ar.) : Padişah, hükümdar.
s.+ı 31a19
s.+dur 36a2
- sultānī (Ar.) : Sultana, hükümdara ait.
s. 42a8
- sultānū'l-rūsūl (Ar.) :Peygamberlerin sultanı [Hz. Muhammed].
s. 28a16
- şun^c (Ar.) : Yapış, yapma
ş.+ında 28a13
- şūr (Ar.) : Kıyamet günü Hz. İsrail'in üfleyeceği boru.
s. 21b11
s.+ı 17a15, 31b22, 45b17
- şur :Sur, kale duvarı.
s.+da 10b13
s.+lar 10b13
- sūre (Ar.) : Kuran'ın ayrıldığı 114 bölümden her biri.
s.+sinde 52a16
- şūret (Ar.) : Biçim, görünüş, kılık.
s. 15a19, 26b9, 43b3, 55a22, 56b4
- s.+de 21b17, 26b16, 28a19, 28b4, 48b16, 7b15
s.+den 11b6, 27a14, 35a18, 35b13
s.+e 22b11
s.+i 11a11, 11a15, 12a14, 12a20, 12b3, 14a3, 14a9, 14b5, 15a20, 18b8, 1b10, 22b11, 22b13, 23b16, 24a5, 28a20, 28b11, 31a10, 31a12, 36a11, 7a14
s.+idür 1b11, 26b9, 35b17
s.+ilen 31a18
s.+in 12a13, 31a15
s.+inde 14a11, 14a17, 14a3, 14b16, 14b20, 15a18, 19b5, 1b9, 22a6, 27a7, 28b9, 3a2, 31a14, 34b16, 34b17, 35a20, 35b8, 38b20, 42b23
s.+inden 21b16, 23b22, 31b8, 39b3, 3a4, 3b16, 51a5
s.+ini 26b10, 56b2
s.+üm 22b7
s.+ümi 18b13
s.+üñ 15a10
- şūret-ger (Ar.Far.): Resim yapan, ressam.
s.+i 11b6

- suṭūr (Ar.) : Satırlar, yazı dizileri.
s. 42b12
- şuver (Ar.) : Suretler.
s.+den 56b5
- sūy (Far.) : Taraf, cihet, yön.
s.+ı 18b15, 43a13
- sübḥān (Ar.) : Allah.
s.+dı 14a9
s.+ı 21b15
s.+ıdur 5a16
- sübḥānī (Ar.) : Allah'a ait, Allah ile ilgili.
s.23a9, 52b21
s.+dür 18b1
- sücūd (Ar.) : Secde etme.
s. 13b19, 14b7, 17b19, 18a4,
19b19, 20a1, 20a6, 20a9, 22a5,
22a9, 22b19, 22b20, 23a5,
26b8, 30b13, 30b15, 35b17,
35b4, 36a14, 44b2, 47a23,
47b1, 47b22, 52a9, 7b17
s.+uñ 20a2, 20a7
- süd : Süt.
s. 15a22
s.+den 25b11
s.+e 25b17
- sükūn (Ar.) : Hareketsizlik,
durgunluk.
- s. 5a21
- Süleymān (Ar.) : Hz. Süleyman
aleyhisselam.
s. 40b2
s.+a 40b17
s.+dur 40a17
s.+ı 36a3
- sümüg : Kemik.
s.+i 54a19, 54a21
- sünnet (Ar.) : Hz. Muhammed'in
sözleri, işleri ve tasvipleri.
s. 32b15
s.+i 25a1
s.+idür 25b4
- süñük : Kemik.
s. 6b12
- sür- : Sürmek, kovmak,
uzaklaştırmak.
s.-di 43a12, 8b9
s.-diler 45b22, 8a2
- sürūr (Ar.) : Sevinç.
s. 18b13
- Ş**
- şāb(b) (Ar.) : Genç, delikanlı, yiğit.
ş. 14a2, 28a21, 45b8, 48b16
ş.+ı14a3, 14a4, 22b13

- şa' bān (Ar.) : Arapça aylardan sekizincisi.
ş. 57b2
- şād (Far.) : Sevinçli.
ş. 41a23
ş.+ın 2a22
- şād-bīnī (Far.) : Sevinç görürlük.
ş.2a22
- şāh (Far.) : Padişah.
ş. 53b1, 58a13
ş.+ı 12b10, 31b12, 31b20, 32a14
- şāḥ (Far.) : Geyik ve benzeri hayvanların dallı boynuzu.
ş. 10b10, 10b13, 10b13
- şahādet (Ar.) : Bir şeyin doğruluğuna inanma.
ş.+de 11a3
- şāhid (Ar.) : Şahit, tanık.
ş. 5a19
- şāh-vār (Far.) : İri ve iyi cins inci.
ş. 48b17, 49a3
- şā' ir (Ar.) : Şair, ozan.
ş. 53a13
- şā' irān (Ar.) : Şairler.
ş. 53a14
- şak(k) (Ar.) : Yarma, yarıлма.
- ş. 24b15, 24b16, 25b21, 26a9, 29a5, 2b3, 45b18
ş.+a 48a20, 49b1
ş.+adan 48a21, 49b2
ş.+dan 25b3
ş.+ı 33b22
- şakī (Ar.) : Bahtsız, fena hareketli.
ş. 27b13
- şakku'l-ķamer (Ar.) : Hz. Muhammed'in ayı ikiye bölmesi hadisesi.
ş. 19b4, 28b18, 2a10, 2a3, 2b2, 31b6, 4a18, 41a16, 41b11, 47b13, 50a12, 9b6
ş.+den 10a1
- Şām (Far.) : Şam şehri.
ş. 43a22
ş.+da 29b19
ş.+dı 52a11
- şān (Ar.) : Şan, şöhret, ün.
ş.+ına 35a17, 42a17
ş.+ındadır 5b5
- şār (Far.) : Şehir.
ş. 40b11
- şark (Ar.) : Doğu.
ş. 25b4
- şeb (Far.) : Gece.
ş. 37a18

- ş.+inde 31a20, 47b14
- ş.+inden 14b14
- şebîh (Far.) : Benzeyen, benzeyici.
ş. 16a14
- şecer (Ar.) : Ağaç.
ş. 20b19, 5b18
ş.+de 20b14, 20b16
ş.+den 19a8
ş.+üñ 50b1
- şeh (Far.) : Padişah.
ş.+i 58a19, 58a19
- şehâdet (Ar.) : Bir şeyin doğruluğuna inanma.
ş. 37a15, 37a16, 37a6, 37b20, 39b10, 39b18, 39b21, 40a11, 44a17, 45b16, 52a3
ş.+de 37a3, 40a7
ş.+den 40a1, 40a15
ş.+ini 37a8
- şehîd (Ar.) : Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse.
ş. 25b23
- şeh-süvâr (Far.) : Ata iyi binen.
ş.+ı 12b5
- şeh-vâr (Far.) : İri ve iyi cins inci.
ş.+ını 58b2
- şek(k) (Ar.) : Şüphe, zan, tereddüt.
- ş. 11b15, 20a13, 39a8, 46a19, 57b9
- ş.+den 27a15
- ş.+i 2b15, 54a14, 54b15
- şekâvet (Ar.) : Bedbahtlık, bahtı karalık.
ş. 21a9
- şekîb (Far.) : Sabır, tahammül.
ş. 55b12
- şekl (Ar.) : Şekil, biçim, kılık.
ş. 56b5
ş.+i 16a14, 47b5
- şems (Ar.) : Güneş.
ş. 55a11
ş.+dür 52a8
ş.+i 52a11
- şer^c (Ar.) : Allah'ın emri, ayet.
ş.+i 57b19
- şer(r) (Ar.) : Kötülük, fenalık.
ş. 10b7, 20a2, 31b7
- şerbet (Ar.) : Şerbet, içilecek tatlı şey.
ş.+in 4b13
- şeref (Ar.) : Büyüklük, yükseklik, ululuk.
ş. 30a11, 30a4, 39a16, 39a17, 41b15, 43b5, 44a19
ş.+dür 30a3

- ş.+i 29a21
- şerh (Ar.) : Açıklama.
ş. 10a11, 14a14, 36b18, 36b6,
38b10, 41b5, 43a19, 45a1,
48a22, 49a18, 51b21, 56b11,
57a20
- ş.+ile 5b19
- şerîf (Ar.) : Şerefli, kutsal,
mübarek.
ş. 30a1, 43b7, 51a15
- şerîk (Ar.) : Ortak.
ş.+dür 39b6
- şerm-sâr (Far.) : Utangaç.
ş. 21a11, 21b21, 23b18, 36a3,
39b18
- şey (Ar.) : Şey, nesne.
ş. 10a22, 10b21, 11b20, 23a16,
32a19, 33a9, 41b15, 50b12,
54a5, 55b14
ş.+de 11a5, 18b19, 52b17
ş.+den 55a18, 8a19
ş.+i 26b18, 41b6, 51a20,
56a12, 57a16
ş.+ün 26b20, 44a3
- şeyh (Ar.) : Yaşlı adam, ihtiyar.
ş. 45b8
- şeyn (Ar.) : Leke, ayıp, kusur.
ş. 37b4
- şeytân (Ar.) : Şeytan.
ş. 12a14, 12a2, 13a15, 19a21,
20b7, 21a1, 21a3, 30a8, 30b1,
30b14, 41a5, 43a17, 43a9,
6a12, 8a6
ş.+a 14b11, 14b8
ş.+dan 33b4, 43a11, 55b16
ş.+ı 11b13, 13a11, 14b5, 17b2,
30b4, 30b21, 43a13, 44b15,
55b17, 8b8
ş.+la 47a3
ş.+leyin 34b6
- şeytânî (Ar.) : Şeytana yakışır.
ş. 24a12, 43a12
ş.+den 18b18
- şî'âr (Ar.) : Killar.
ş. 16b21
- şibh (Ar.) : Benzeme, benzeyiş.
ş. 51a11
- şibr (Ar.) : Karış.
ş.+i 58a14
- şinîd (Far.) : İşitme.
ş. 26a3
- şîr (Far.) : Süt.
ş. 31a20
ş.+i 31a21
- şîrîn (Far.) : Sevimli, cana yakın.
ş. 14a3, 25b20, 25b20, 25b20

- şirk (Ar.) : Müşriklük, ortak
koşma.
ş. 18b18, 52b18
ş.+i 53a5
- şirket (Ar.) : Ortaklık.
ş. 39a15, 39b9
- şol : Şu, o.
ş. 10a21, 22b8, 24a21, 29a8,
33b2, 34b4, 35a9, 36a10, 36b3,
41a14, 44a17, 44b12, 47a13,
47b2, 47b3, 49b19, 51a10,
55b8, 57a5, 6a18, 6b11, 6b21
ş.+dur 46a1, 7a22
- şöyle : Öyle, onun gibi.
ş. 11b10, 16b15, 17a5, 17b13,
19b13, 27a22, 28a13, 28a14,
29b1, 2a18, 2a8, 32a12, 36a6,
38b13, 40a2, 40b13, 43a2,
49b1, 51a7, 51b3, 52b5, 53b20,
54b4, 55a1, 6b19, 8b22, 9a19,
9a2, 9b5
ş.+dür 29b21, 35a12, 35a7,
43b6, 46a14, 46a21, 54b20,
7a3, 9a14
ş.+yüm 30b19
- şukka (Ar.) : Parça; kumaş veya
kağıt parçası.
ş.+dan 49b12, 50a4
- ş.+nuñ 49b22
ş.+ya 50a9
- şular : Şunlar.
ş. 45b11
- şu'le (Ar.) : Alev.
ş. 25a21
- şükr (Ar.) : Görülen iyiliğe karşı
gösterilen memnuniyet,
minnettarlık.
ş. 57b1
- şümâr (Far.) : Hesap, sayı.
ş. 4a11, 4a7
- T**
- tâ (Far.) : Kadar, dek, değin.
t. 10a18, 10a5, 10b11, 10b14,
10b20, 10b22, 11a10, 12a1,
12a20, 12b12, 12b2, 12b5,
12b6, 12b9, 13a20, 13a4, 13a7,
13b10, 13b15, 13b3, 14b19,
15a2, 16a1, 16a13, 16a14,
16b20, 16b23, 16b5, 17a10,
17a19, 17a4, 17a9, 18a10,
18a17, 18b12, 19a12, 19b3,
20a2, 20a3, 20a6, 20b21,
21a16, 21a20, 21b21, 22a10,
22b21, 23a15, 23a21, 23a7,
24a21, 24b2, 25a22, 25b21,

- 26a14, 28a20, 28b1, 29b4,
2b13, 2b2, 30a7, 31a18, 31a4,
31b11, 31b2, 31b3, 33a17,
33a4, 34a6, 35a1, 35a15, 36a3,
37a20, 37a7, 37a8, 37b10,
38a16, 38b10, 38b18, 39a14,
39a17, 39a4, 3a1, 3b5, 3b7,
40a11, 41a4, 42a1, 43a12,
43a17, 43a4, 45b11, 45b13,
50b12, 50b21, 51a17, 52a16,
52a19, 52b17, 52b4, 53b6,
54b16, 54b7, 54b8, 55a6,
55b17, 56b12, 56b7, 57a1,
57a2, 58a11, 58b6, 5b14, 5b18,
5b3, 6a12, 6b17, 7a10, 7a12,
7a13, 7a14, 7b3, 8a23, 8a9,
8b16, 8b3, 9a19, 9b10, 9b4,
9b8
- ta^ʿab (Ar.) : Sıkıntı, zahmet, eziyet.
t.+dan 46a13
- ta^ʿaddüd (Ar.): Birden çok olma,
çoğalma.
t.+dür 8a21
- ta^ʿalluḳ (Ar.) : Ait olma.
t. 10a7
- tā^ʿat (Ar.) : Allah'ın emirlerini
yerine getirme, ibadet.
t.+a 40b8
- t. +ı 23a5
- t. +ın 21a20, 21a6
- t. +ını 21a5
- t. +uñ 18a10
- t. +uñadur 18a6
- tāb (Far.) : Güç, kuvvet, takat.
t. +ında 58a20
- ṭabaḳ (Ar.) : İnce kat.
t. 16b12, 18a6, 22b18, 22b5,
27b9, 41a23, 45a13, 48b6,
56a15, 5a5, 7a8
- ṭabāyi^ʿ (Ar.) : Tabiatlar.
t. 55a4, 7a2
- tābi^ʿ (Ar.) : Boyun eğen, bağlı
kalan.
t. 7b13, 8a16
- tābiṣ (Far.) : Parlayış, parıldayış.
t. +i 50b4
- tāc (Ar.) : Hükümdarların
başlarına giydikleri cevahirli
başlık.
t. 15b18
t. +dan 52a18
t. +ı 10b4, 29a19
t. +ın 10a8
- taḡlīb (Ar.) : Bir ilişik ve bir ilgiden
dolayı bir kelimeyi, başka bir

manayı da içine alacak şekilde kullanma.	t. 2a17, 27a9, 43a2, 7b8
t.+i 16b21	t.+in 22b14
tağyīr (Ar.) : Başkalaştırma, değiştirme, bozma.	taht (Far.) : Hükümdarların oturduğu büyük koltuk.
t.+i 11a21	t. 36a2
taḥallūf (Ar.) : Geride kalma, arkada bırakılma.	t.+ı 36a4, 54b13
t. 11a2	t.+ına 55b21
ṭahāret (Ar.) : Temizlik, temizlenme.	taht (Ar.) : Alt, aşağı.
b. 42b4, 55b15	t.+ı 28a11, 33a3, 39a5, 3b9, 4a17, 49a7
taḥayyūr (Ar.) : Hayran olma, hayrete düşme, şaşırma.	t.+ındadır 31b14
t. 48b21	taht-gāh (Far.) : Baş şehir.
t.+de 23b3	t.+ında 42a8
taḥfif (Ar.) : Hafifletilme, yükünü azaltma.	taḳlīd (Ar.) : Benzemeye veya benzetmeye çalışma.
t. 16a16, 16b1, 53b18	t. 30b5
t.+ini 15b21	taḳlīdī (Ar.) : Taklitle yapılan.
taḥḳīḳ (Ar.) : Doğru olup olmadığını araştırma.	t.+den 18b16
t. 3b14	taḳsīm (Ar.) : Bölüm.
t.+den 37a21	t. 21a11, 44a2, 52b1, 52b3, 54b3, 55a14, 55a4
t.+e 18b17	t.+i 44a3, 4a12, 54b22
taḥmīn (Ar.) : Aşağı yukarı bir fikir söyleme.	t.+ile 43b18
t. 2b5	t.+inden 55a12
taḥmīr (Ar.) : Yoğurma, yoğrulma.	t.+le 19b11
	taḳṣīr (Ar.) : Kabahat, suç, günah.
	t.+dür 31b16
	taḳvīm (Ar.) : Eğriyi doğrultma.

t.+den 35b12	t. 11b1, 12b13, 12b18, 14a8,
ṭaleb (Ar.) : İsteme, dileme.	15b5, 16a18, 16a5, 16b4, 17a1,
ṭ. 13b11, 14b20, 15b21, 16a16,	17a13, 19b7, 1b11, 1b19,
18a14, 22b21, 22b22, 37a10,	21a17, 25a17, 26b5, 29b19,
50b8, 56b8, 7a22, 8b6	2a12, 32a19, 33a20, 34a11,
ṭālī' (Ar.) : Talih, kısmet, baht.	34a20, 35a4, 35b10, 37b11,
ṭ.+i 58a20	37b22, 38b18, 39a21, 40a4,
ṭālī' ān (Ar.) : Talihler, kısmetler,	40a8, 40b8, 42a23, 43a8, 44a8,
kaderler.	45a12, 45a14, 45a8, 45b10,
ṭ. 34a1	47b16, 48a21, 49b1, 49b20,
ṭālib (Ar.) : İsteyen, istekli.	49b22, 49b8, 50a4, 51b2, 51b4,
ṭ. 17a11, 26a15, 26a20, 26a3,	53b14, 54a2, 56a13, 5b9, 9a7
31b11, 3b11, 49a13, 56a6,	ṭamar : Damar.
9a11	ṭ. 54a22
ṭ.+e 10b20	ṭ.+dur 6b14
ṭ.+i 28a1, 3b10, 35b21, 56b10	ṭamu : Cehennem.
ṭ.+idür 39a20	ṭ. 10b5
ṭ.+üñ 54a15	ṭ.+dan 19a20, 31a4, 47a3,
ṭālibā (Ar.) : Ey talip!	49b15, 7b4
ṭ. 27a9, 2a20, 2b17, 2b2,	ṭ.+ılan 10b6
30b22, 45a1, 57a19, 57a6,	ṭ.+nuñ 33b15
5b14	ṭ.+ya 55b17
ta' līm (Ar.) : Öğrenme, öğretme.	ṭamuluḡ : Cehennemlik.
t. 19a13, 19a14, 31a9	ṭ.+dur 40b16
t.+i 13a12	tanı- : Tanımak.
t.+inde 16a12	t.-dı 22b17, 58b3
tamām (Ar.) : Tamam, tam, eksiksiz.	t.-madı 14b5
	t.-maḡdur 14a20

t.-rsañ 27a3, 50b7	.+dan 49b6
t.-yasın 27a3, 29a18	.+ta 2b12
t.-yaydı 42a16	tārīḥ (Ar.) : Tarih.
anı- : Tanımak.	t.+ini 57b2
.-yup 54a16	arīḥ (Ar.) : Yol.
tañrı : Allah.	. 23a22
t.+dan 37b21	.+i 8b4
tañrılık: İlahlık.	.+uñ 9a17
t. 19a3	asa : Rahatsızlık, bulantı.
anuk : Tanık, şahit.	.+dan 21b20
. 42b22, 6a20	avvur (Ar.): Zihinde şekillendirme,
.+dur 34a14, 34b7, 35a4,	kurma.
52b15	t. 23b1
.+durur 6a8	t.+da 27a16
.+uz 34b5, 34a17	aş : Taş.
anuqlu : Tanıklık, şahitlik.	. 24b17, 30a3, 46b17
. 34a15, 45b21	.+a 25a17, 29b14, 45b15
.+ı 34b2	.+dan 25a8
.+uma 45b21	.+ı 25a7, 46a7
ap- : Tapmak, itaat etmek.	.+larından 30a13
.-aram 20b3	.+uñ 29b1, 29b20, 30a15
.-ardı 20b2	aşkaru : Dışarıya.
apşur- : Yetiştirmek, ulaştırmak.	. 40b7, 50b12, 55a13
t.-dı 42a23	aşra : Dışarı.
tārāc (Far.) : Yağma, çapul, talan.	. 11a15, 13b12, 17a10, 22b10,
t. 16a7	23b5, 33a9, 40b6, 51b13, 58b2
araf (Ar.) : Yan, yön.	.+sı 2b7
. 22b2, 2b11, 3a10	avāf (Ar.) : Etrafını dolaşma.

- 21b9, 22b1, 22b15, 24b20,
 24b21, 25a1, 25a15, 25a2,
 25a3, 25a7, 29a1, 30a16,
 30a17, 41b18, 43b16, 43b22,
 44a4, 44a7, 45a3, 45a5, 46a17,
 46a7, 46b12, 46b21, 46b7
 24a18, 28a2, 28a3, 28a5,
 29a11, 29a11, 29a12, 43b24,
 46a21
 29b4, 36a5
 46a19
- 29b4, 36a5
 46a19
- (Ar.) : Tavaf, etrafını
 dolaşma.
 46a20
- (Ar.) : Adet ettirme, ettirilme.
 43a11
- (Ar.) : Halka, tasma.
 8a2
- (Ar.) : Hal, eda, davranış.
 24a3
- (Ar.) : Ayırma, belli etme.
 38b5
- (Ar.) : İyi, güzel, hoş.
 41a11
- (Far.) : Yıpranmamış,
 yorulmamış.
 45a17
- (Ar.) : Büyükleme, ululama,
 büyük sayma.
 29b10, 29b2, 29b4, 47a15
 26a2, 29b15, 29b3, 36a10
- (Ar.) : “Yüksek olsun”
 manasına gelen bir söz olup,
 Allah adıyla birlikte kullanılır.
 11a2, 11a5, 11b21, 11b5,
 11b7, 14a2, 14b3, 15a17,
 16a12, 16b1, 17b12, 18b11,
 19a13, 19b16, 1b5, 20a10,
 20a2, 21a17, 21b19, 22a18,
 22b14, 23a14, 24a21, 24b19,
 25b21, 25b8, 26a13, 27a13,
 28b8, 29a2, 2a1, 2a9, 2b16,
 2b19, 30b10, 32a19, 34a1,
 34a8, 34b12, 35a10, 35a16,
 36b14, 36b9, 37b3, 39b13,
 41a8, 42b9, 45b1, 46b23, 46b4,
 48a11, 48a6, 48a9, 48b1, 50a1,
 53b11, 54a10, 56a8, 5b12, 8b4
 37b5
 10b1, 26b14, 28a17,
 33b11, 33b16, 54b10
 11a6, 24a22, 26a2,
 27a15

- t.+nuñ 20a17, 28b6, 41a17,
42a1, 45a12, 47a2, 48a17,
52b20, 55a22, 57b8, 7b16
t.+nuñdur 29b13
t.+ya 20a7, 29a20, 37a21,
47a23, 47b22, 7b19, 9a8
- te'ālu'llāh (Ar.) : Allahü Teala.
t. 42a10
- tebcīl (Ar.) : Ululama, ağırlama.
t. 20b2
- tebeyyīzū'l-vücūh (Ar.) : Yüzleri
ağartma.
t. 41a19
- tebhīl (Ar.) : Biri için hasis, pinti
deme.
t. 30b7
- tebyīn (Ar.) : Meydana çıkarma,
belli etme.
t.+i 33a17
- tecellī (Ar.) : Görünme, belirme.
t. 15a8, 1b11, 23a17, 28a19,
41b16
- tefehhüm (Ar.) : Yavaş yavaş
anlama, farkına varma.
t. 30a4, 31b2
- tefekkür (Ar.): Düşünme, zihin
yorma.
t.+de 24a13
- tefsīr (Ar.) : Yorum.
t.+dür 15a10
- teg : Gibi.
t. 13b2, 14a3, 20a11, 3a12,
41a16
- teḥiyyet (Ar.) : Selam, selam verme.
t. 13a21
- tekrār (Ar.) : Yine, bir daha,
yeniden.
t.+a 3b17
- temīz (Far.) : Temiz.
t. 1b13, 1b18, 52b2
- ten (Far.) : İnsan vücudunun dış
yüzü.
t. 19a20, 55a1
- terāzū (Far.) : Terazi.
t. 53b22
t.+da 54a4
t.+de 53b12
t.+sı 53b12
t.+sında 10b12
t.+yı 16b18, 53b20, 53b21,
53b7, 53b9, 54a3
- terk (Ar.) : Bırakma, bırakılma.
t. 15b21, 16b17, 31a21, 5a2
t.+i 55b22
t.+ini 5a9
- tersā (Far.) : Hıristiyan.

- t. 11a11, 18b12, 47b5
- tesbîh (Ar.) : “Sübhanallah” kelimesini söyleyerek Allah’a tazim etme.
t. 13b8, 49a22
- tesevvüdü’l-vücüh (Ar.) : Yüzlerin efendisi olmak.
t. 41a6
- teşbîh (Ar.) : Benzetme, banzetilme.
t.+dür 36b6
- teşehhüd (Ar.): Namazda oturarak “ettehiyyatü” duasını okumak.
t.+de 17b21, 37b16, 40a12
- teşnelig (Far.T.) : Susamışlık.
t.+ini 4b13
- tevbe (Ar.) : Tövbe.
t.+ye 52a15
- tevcîhlig (Ar.T.) : Çevirme, yöneltme, döndürme.
b.+dür 30a22
- teveccüh (Ar.) : Çevrilme, yönelme, doğrulma.
t. 10b22, 11b14, 14b7, 17b8, 21a20, 24a1, 3b19, 44a6, 44b1, 48a17
- teveccüh-dâr (Ar.Far.): Güler yüz sahibi.
t.+ıdı 44b8
- tevehhüm (Ar.) : Kurma, kuruntuya düşme.
t.+de 27a16
t.+le 23b1
- tevḥîd (Ar.) : Birleştirme, birleştirilme.
t. 39b16, 40a1, 45a19
t.+den 40a16
t.+e 27a5, 57b10
t.+i 49b23
t.+ine 38a20
t.+le 17a11, 58a21
t.+üñ 20b16
- te’vîl (Ar.) : Sözü çevirme, söze ayrı mana vermeye çalışma.
t. 58a12
t.+i 57a3
- tevrât (Ar.) : Dört mukaddes kitaptan Hz. Musa’ya ineni.
t.+da 49a11
t.+ında 49a17
t.+uñ 48a15
- tevriyet (Ar.) : Meramını gizleme.
t.+inde 48b17
- tıfl (Ar.) : Küçük çocuk.
t. 36b10
- tılsım (Ar.) : Tılsım, esrarlı bir kuvvet taşıdığına inanılan şey.

t̄.+1 21a8 t̄ināb (Ar.) : Kazığa bağlanan çadır ipi. t̄. 48a11, 48a19, 49a21, 49b6 t̄.+1 49b10 t̄ıyn (Ar.) : Çamur, balçık. t̄. 20b21, 43a9 t̄.+durur 8a12 t̄.+ındadır 51b16 t̄ī (Ar.) : Arap alfabesinin üçüncü harfi. t̄. 11a4, 17a1, 8a20 t̄īz (Far.) : Tez, çabuk. t̄. 49a21 t̄oğ- : Doğmak. t̄.-a 52a2 t̄.-dı 35a8 t̄.-duğı 45b5 t̄.-mış 36b7, 36b8 t̄oğrat- : Doğratmak. t̄.-duğından 5a11 t̄oğrı : Doğru. t̄. 10b10, 17b21, 18b17, 20b4, 2a5, 40b6, 45a16, 49b19, 53b4, 54a16, 54a7, 5b22, 9a8, 9a9 t̄oğru : Doğru. t̄. 17b18 t̄ol- : Dolmak.	t̄.-mış 47b6 t̄.-updur 13a2 t̄olağ : Ayağa, sıcak tutması için sarılan yün kumaş. t̄. 19a9, 47a4 t̄olu : Dolu. t̄.+dur 4b11 t̄on : Elbise, kılık kıyafet. t̄. 35a10 t̄.+ından 46a15 t̄oprağ : Toprak. t̄. 12a9, 13b13, 20b10, 23a3, 25b6, 2a17, 2b12, 32b13, 3a9, 4a2, 4b10, 42b5, 46a5, 46b13, 50a18, 50a20, 56b13, 54b11, 6b16, 7a3, 9a4 t̄.+a 14b9, 8a12, 8a15 t̄.+dan 7a13 t̄.+1 41b12, 44a6, 46a9, 56b14 t̄.+ın 21b1, 21b5 t̄.+ına 17b8, 33a6 t̄.+ında 20b8 t̄.+ından 20b17, 47a20 t̄.+ımı 43a20 t̄ül (Ar.) : Uzunluk, boy. t̄. 57a14 T̄ūr (Ar.) : Dağ. t̄.+dan 48a14

.+1 29b18, 35a12, 55b19	.-ıca 40a2
.+ında 39b20	.-ma 54b15
ur- : Durmak.	.-madı 27b11
. 31b21	.-maz 57a1
.-a 31b22, 31b23, 31b23	.-mı 19a6, 21b10, 41b17,
.-alar 44a17	42a20
.-am 36b15	.-mıdı 48a3
.-dı 15b2, 16b10, 24a1, 44a18	.-mıdur 18b19
.-ıardur 48b15	.-mııdı 47a16, 47a23, 47b22
.-mıdur 35b10	.-mııdum 45b14
.-ur 57b12	.-u 11b19, 25a14
uraĝ : Durak.	.-uuz 19a4
. 49a1	.-up 51a16
.+ınca 41b1, 48b15	u- : Tutmak.
urre (Ar.) : Alın saı.	.-uda 2a9
.+i 23a1, 23a2	uaĝ : Dudak.
ut- : Tutmak.	. 9a12
. 17b10, 17b18, 21b21, 33a6,	.+u 10b14, 2b1
48a16, 51a20, 51a4, 51a4,	utdur- : Tutturmak.
53b4	. 22b2
.-a 18b16, 52b22, 56b19	uy- : Duymak.
.-alar 40b8, 48a12	.-a 40b19
.-am 22a17	.-ar 7a5
.-an 21b11	.-asın 13b21, 53b10
.-asız 19a7	.-dı 23b20
.-dı 11a8, 23b20, 25a16, 2b16,	.-madı 21a8, 7a6
30a20, 36b12, 44a18, 44b2,	.-maduuz 34a4
51a10, 51a11	

- tüm : Bir şeyin bütünü, tamamı,
hepsi.
t. 5b22
- türāb (Ar.) : Toprak.
t. 50a22, 58b9
t.+ı 18a11, 21a1, 33a7
- Türkī (T.Far.): Türkçe yazılmış [eser,
makale,...].
t.+ye 58a13
- U
- u (Far.) : Ve.
u. 10a2, 10b19, 10b19, 11a14,
11a3, 12a9, 12a9, 12b10,
12b15, 12b18, 13a2, 13b12,
13b13, 13b4, 13b8, 14b15,
15a12, 15a12, 15a16, 15a9,
15b1, 15b10, 15b12, 15b18,
15b4, 16a19, 16b22, 17b9,
18a17, 18a17, 18a18, 18a4,
18b18, 18b5, 19a16, 19b12,
1b11, 20b10, 20b10, 20b17,
21b11, 21b14, 22a15, 22a7,
22a7, 22a7, 22b15, 22b19,
23a14, 23a18, 23a3, 23a3,
23b16, 23b3, 24a5, 24a9,
24b11, 24b17, 24b18, 24b20,
25a13, 25a13, 25a14, 25a15,
25a20, 25a20, 25a22, 25a22,
25b11, 25b14, 25b4, 25b6,
25b6, 26a5, 26a5, 26a5, 26a7,
26b12, 26b12, 26b12, 27a9,
27b10, 28a8, 28a8, 28b12,
28b12, 29b9, 29b9, 2a17, 2a17,
2a19, 2a19, 2b12, 2b12, 2b18,
2b8, 30a10, 30a10, 30a14,
30a14, 30a17, 30a17, 30a3,
30b13, 30b15, 31a6, 31b1,
31b12, 31b20, 32a15, 32a18,
32a19, 32b1, 32b11, 32b11,
32b12, 32b13, 32b13, 32b4,
33a9, 33b10, 33b22, 34a11,
34a16, 34a16, 34a2, 34a5,
34a5, 34a5, 34b20, 34b4,
35a11, 35a13, 35a21, 35a7,
36a2, 36a4, 36b13, 37a18,
37a21, 37b12, 38a10, 38b13,
38b14, 38b17, 38b6, 38b8,
39a17, 39a17, 39a20, 39b19,
39b5, 3a6, 3a7, 3a9, 3a9, 3b15,
40a10, 40a15, 40b21, 40b22,
40b8, 41b17, 41b19, 41b8,
42a1, 42a15, 42a23, 42b11,
42b3, 42b3, 42b5, 42b5,
42b12, 43a17, 43a2, 43a22,
43a3, 43b1, 43b1, 44a12,

- 44a14, 44a5, 45a19, 45a2,
45a3, 45a5, 45b10, 46a11,
46a12, 46a3, 46a5, 46a5, 46a8,
46b13, 46b13, 46b20, 46b3,
47a5, 47b10, 47b18, 47b2,
47b20, 48a10, 48a14, 48a18,
48a3, 48a3, 48a8, 48b4, 49a17,
49a5, 49a5, 49a6, 49b20, 49b8,
49b9, 4a2, 4a2, 4a8, 4b10,
4b15, 4b17, 4b8, 4b8, 4b8,
50a16, 50a16, 50a16, 50a18,
50a18, 50a20, 50a20, 50b3,
50b8, 51a20, 51a3, 51a8,
51b13, 51b13, 51b14, 51b4,
52a15, 52a18, 52a19, 52b1,
52b10, 52b22, 53b13, 54a10,
54a10, 54a12, 54a12, 54a13,
54b11, 54b11, 54b12, 54b8,
55a11, 55a14, 56b13, 56b13,
56b14, 56b14, 56b19, 57a14,
57a14, 57a14, 57a2, 57b11,
57b9, 58a1, 58a10, 58a14,
58a16, 58a17, 58a3, 58a5,
58a5, 58a7, 58b5, 58b5, 5a1,
5a1, 5a16, 5a19, 5a21, 5b12,
5b16, 5b17, 5b18, 5b18, 6b16,
6b16, 6b17, 6b18, 7a12, 7a3,
7a3, 7b12, 7b13, 7b14, 8a21,
8a3, 9a18, 9a18, 9a18, 9a22,
9a3, 9a3, 9a4, 9a4, 9b15, 9b17,
9b3, 9b3
- ‘ubūdiyyet (Ar.) : Kulluk,
kölelik.
‘u. 19a20
- uç : Uç, kenar.
u. 16b23
u.+1 53b22
- ‘uqūl (Ar.) : Akıllar, zihinler.
‘u. 21b13, 30a12
- ulaş- : Ulaşmak.
u.-dı 4a15
- ulu : Ulu, çok büyük, pek önemli.
u. 24b12, 25b19
u.+lar 58a2
- ‘ulūm (Ar.) : İlimler, bilgiler.
‘u. 11a14
- ‘umq (Ar.) : Derinlik.
‘u. 57a14
- ‘umre (Ar.) : Hac mevsiminin
dışında Kabe’yi ve Mekke’nin
mübarek yerlerini ziyaret etme.
‘u. 24b20, 46b20, 46b7
‘u.+çün 35a11, 36b13
- ‘unq (Ar.) : Boyun, gerdan.
‘u.38a12
- ur- : Vurmak.

- u. 1b4, 7b11
- u.-a 31b22, 45b17, 7a12
- u.-abilmez 28b19
- u.-alar 52b21
- u.-andur 20a15
- u.-asın 43a16, 56b14, 57a16
- u.-dı 20a10, 21b19, 23b19, 29b19, 31a17, 37b9, 41a8, 45b3
- u.-ımaz 47a1
- u.-ısar 17a15
- u.-mışdur 6a17
- u.-ur 23a22, 5a9
- u.-urlar 36b2
- ‘urūc (Ar.) : Yükselme, yükseliş.
‘u. 5b17
- uşbu‘ (Ar.) : Parmak.
u. 37b13
- uş : İşte, şimdi.
u. 11b16, 12b10, 12b22, 27b6, 41b22, 43a18, 43a18, 54a9, 57b6
u.+da 40a21
- utan- : Utanmak.
u. 30a21
u.- ğil 29a15
- uy- : Uymak.
u. 18a13
- u.-ma 57b3
- u.-mağ 17b12
- u.-mayan 33b15
- u.-uban 8b14
- uyağ : Uyanık, uykusuz.
u.+da 55a14
- uyar- : Uyarmak, irşad etmek, ikaz etmek.
u. 57b3
u.-mağdan 51b9
- uzağ : Uzak.
u. 46a13
- ‘üzv (Ar.) : Organ, vücudun müstakil parçası.
‘u. 17b4
‘u.+ı 54b20
‘u.+ından 44a19
‘u.+uñ 43b8
- Ü**
- ü (Far.) : Ve.
ü. 10a2, 10b19, 11a10, 11a11, 11a11, 11a19, 11a20, 11a4, 11a8, 11b7, 12b12, 12b5, 12b8, 13a4, 13a6, 13b13, 13b14, 13b2, 13b20, 13b3, 13b6, 13b8, 13b8, 13b8, 13b8, 14a10, 14a18, 14b19, 15a14, 15a4,

15a4, 15b13, 15b17, 15b8,
15b9, 16a6, 16a6, 16b8, 17b11,
17b14, 17b16, 17b9, 17b9,
17b9, 17b9, 18a8, 18b12,
18b16, 18b2, 18b2, 18b2,
18b3, 19a5, 19b10, 19b11,
20a13, 20b2, 21a17, 21b13,
22a11, 23a2, 23a9, 23b15,
23b16, 23b18, 23b21, 23b21,
24a5, 24a8, 24a9, 24b17,
24b17, 24b20, 25a13, 25a18,
25a9, 25b13, 25b5, 26a3,
26b12, 26b12, 26b12, 26b12,
26b15, 28a10, 28a16, 28a16,
28a16, 28a20, 28a3, 28b11,
28b12, 29a17, 29a17, 29b10,
29b10, 29b15, 29b6, 2a14, 2a2,
2a2, 2b20, 2b20, 2b5, 30a1,
30a10, 30a6, 30a7, 30b21,
30b4, 30b7, 31a20, 31b13,
31b16, 31b17, 31b8, 32a11,
32a14, 33b12, 33b7, 34a5,
34a7, 34b1, 35a17, 36a16,
36a6, 36b11, 36b3, 37a20,
37b4, 38a10, 38a9, 38b15,
38b16, 38b17, 38b17, 39a8,
39a8, 39b14, 39b6, 3a10, 3a7,
40a19, 40b1, 40b6, 40b11,
40b3, 41a11, 41a14, 41b17,
41b19, 41b22, 41b3, 42a1,
42a8, 42b2, 42b7, 42b7, 43a2,
43a2, 43a2, 43b1, 43b1, 43b1,
43b1, 43b1, 43b18, 43b23,
43b3, 43b7, 44a11, 44a5, 44b3,
45a19, 45a5, 45b1, 45b13,
45b19, 45b8, 46a10, 46a11,
46a11, 46a11, 46a15, 46a18,
46a18, 46a19, 46a19, 46a2,
46a3, 46a8, 46b17, 46b7,
47a15, 47a22, 47a4, 47b1,
47b5, 48a13, 48a18, 48b11,
49a1, 49a1, 49a22, 49a22,
4a18, 4a9, 4b17, 4b9, 51a15,
51a3, 51a3, 51b10, 51b16,
52a17, 52a18, 52b1, 52b1,
52b18, 53a13, 53a20, 53b13,
53b4, 53b5, 54b15, 55a11,
55a11, 55a22, 55a4, 55b20,
55b22, 56a16, 56b18, 56b19,
56b5, 57b12, 57b13, 57b2,
57b21, 57b7, 58a19, 58b4, 5a1,
5a1, 5a14, 5a19, 5a3, 5b17,
5b4, 5b8, 7a1, 7a12, 7a3, 7b14,
7b2, 8a15, 8a20, 9a18, 9a18,
9a18, 9a21, 9b11, 9b3, 9b3,
9b8

- üç : Üç.
 ü. 10a14, 16b23, 1b16, 37b10, 37b13, 37b13, 3a17, 3b1, 40b22, 43b20, 4a1, 53a9, 54a19, 54a21, 54a21, 54a22, 54a22, 54b1, 54b17, 54b2, 54b3, 55a3, 6b12, 6b14, 6b22, 7a1
 ü.+in 41a12
- üm(m) (Ar.) : Anne.
 ü. 32a22, 32b18, 32b20, 32b5, 32b5, 33a5, 43b10, 47a6, 47a7
 ü.+den 32b19
 ü.+dür 32b6
 ü.+e 32b22
 ü.+i 32b19, 33a4
- ümmehāt (Ar.) : Anneler.
 ü. 28a11, 33a3, 3b9, 49a7, 4a17
- ümmeṭ (Ar.) : Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat, taife.
 ü. 16b7, 32a16, 33b23, 34a18, 34b1, 34b10, 34b13, 34b14, 7a18
 ü.+cesini 34b10
 ü.+e 18a16
- ü.+i 16b9, 32a21, 32b20, 32b21, 33b14, 33b19, 34a14, 34a15, 34b12, 34b15, 34b4
 ü.+inden 32a16
 ü.+inüñdür 44b19
 ü.+üm 34a20
 ü.+üñ 15b22, 48a17
 ü.+üñden 35a5
- ümmeṭī (Ar.) : Mahşer günü herkesin “nefsî nefsi” diyeceği zaman Hz. Muhammed’in “ümmeṭī ümmete” sözü.
 ü. 32b21
- ümmeṭlü (Ar.T.) :Kendisine inananları olan.
 ü.46b17
- ümmī (Ar.) : Okuma yazma öğrenmemiş kimse.
 ü. 32a21, 32b22
- ümmü’l-Kitāb (Ar.) : Fatiha Suresi.
 ü. 14b1, 17a2, 17a4, 18b5, 31a5, 3a20, 3b1, 53a11, 8b15
 ü.+a 56b7
- ümmü’l-ḳurā (Ar.) : Mekke-i Mükerreme.
 ü. 12a21, 24b19, 25a10, 30a18, 30a19, 41b7, 43a23, 43b11, 44b5, 45a4, 45b6, 45b6, 47a6

- ü.+dan 41b6
 ü.+nuñ 41b5
 ü.+ya 43a18
 ‘üryān (Ar.) : Çıplak.
 ‘ü. 36b10, 36b11, 36b8, 46a15
 üst : Üst.
 ü.+ine 10a15, 17b12, 46a4,
 47b19
 ü.+inde 35b10, 6b19
 ü.+indedür 7b11
 ü.+ü 55a2
 üstühān (Far.) : Kemik.
 ü. 12a5
 üstüvār (Far.) : Sağlam, kuvvetli,
 dayanıklı.
 ü. 40a10, 45b15
 üşte : İşte.
 ü. 2b7
 üzre : Üzerine, üstüne.
 ü. 20b11, 36a7, 36a8, 41a3,
 41b15, 42b17, 42b2, 43b8,
 46b17, 46b6, 47a17, 49a15,
 50b17, 53b19, 53b22, 54a7,
 55b15, 8a14
 ü.+dür 25b23, 43b7
 vācib (Ar.) : Terki caiz olmayan,
 yapılması gerekli.
 v. 10a2, 22a5, 22a9, 33b3,
 35a1, 35a5, 37a18, 37a19,
 46a8, 53b17, 53b18
 v.+dür 51b1
 va‘de (Ar.) : Söz verme.
 v.+ye 52b4
 vādī (Ar.) : İki dağ arasındaki
 uzun çukur, dere.
 v.+ye 43b13
 vaḥdāniyyet (Ar.) : Birlik, Allah’ın
 bir oluşu.
 v.+i 24a7
 vaḥdet (Ar.) : Allah’a yakınlık,
 Allah’a ulaşma.
 v. 12a15, 19b15, 1b6, 28a17,
 4b4
 v.+i 14b19, 53a4, 53a5
 v.+in 53a6
 v.+ine 23a17, 57b11
 v.+ini 11a2
 v.+üñ 48b12
 vaḥy (Ar.) : Bir fikrin veya bir
 emrin Allah tarafından bir
 peygambere bildirilmesi.
 v. 45a2, 45b9

vāķıf (Ar.) : Bir Şeyi elde eden, bir iÇten haberli olan.	26b17, 27b18, 27b19, 27b3, 29b12, 29b20, 2a17, 2a19, 2a8, 2b4, 2b6, 2b9, 30a13, 30a15, 32a2, 32b11, 32b3, 33a21, 33a9, 33b11, 33b16, 33b17, 34a12, 34b20, 35a1, 35b1, 35b10, 36a5, 37b19, 37b5, 38a16, 38a22, 39a17, 3a13, 3a3, 3a8, 40b1, 40b11, 42b13, 42b2, 43a7, 43b23, 44a2, 45b15, 45b18, 46a10, 46a10, 46a4, 46b1, 47b5, 47b9, 48b2, 49a4, 49b4, 4a19, 4a19, 4a2, 4a6, 4b4, 50a3, 50b11, 51a2, 51b14, 53a12, 54a4, 54b17, 54b3, 55a14, 55a2, 55a4, 55a7, 56a18, 57a13, 5a13, 5b16, 5b17, 5b20, 6a7, 6b10, 6b11, 6b19, 7a1, 7a7, 8a4, 9a11, 9b11, 9b18
v. 14a7, 25a4, 2a21, 44b12	
v.+ı 16a12, 19a13, 30a9	
vaķt (Ar.) : Vakit, zaman.	
v. 15b15, 16a16, 16a17, 16a2, 16a8, 16b2	
v.+i 16a3, 16b3, 16b16, 17b21, 18a1, 18a1, 19a19, 19b21, 20a5, 40a11, 40a2, 41a9, 52a17, 5b11, 9b19	
v.+inde 21a7, 36b21	
vāle (Far.) : Ilgımsalgım, serap.	
v.23b3	
vāli (Ar.) : Bir vilayeti idare eden en bŸyŸk memur.	
v.+yi 12b8	
vālih (Ar.) : ŐaŐakalmıŐ, ŐaŐırmıŐ.	
v.48b11	
var : Var.	
v. 10b10, 10b13, 10b17, 10b18, 10b21, 10b5, 11b12, 11b16, 11b17, 13b13, 13b3, 15a5, 17a5, 17b16, 18b11, 19b19, 1b16, 1b8, 20b18, 20b20, 20b21, 21a1, 22b8, 23a13, 23b18, 23b22, 25a14, 25a19, 25a5, 26a12, 26b14,	v.+dı 12b4, 13a20, 13a21, 13b3, 20b7, 24b14, 25a23, 28a9, 38b1, 50b20 v.+dur 15a5, 17b6, 23a19, 38b9, 39a20, 46b13, 50b15, 54a21, 54a7, 55a13, 6a6, 8a15, 9a13

v.+ı 16a19, 30b13, 40b8, 44b8, 47b16, 6a7	v.+ın 56a3
v.+ıdı 16a12, 19a13, 24b11, 28b9, 42a22, 44b8, 46a4	v.+uñ 46a15
v.+ın 19b13, 36a8	vasať (Ar.) : Orta, iki şeyin arası. v. 34b13, 34b14, 34b15
v.+ını 13b21, 58b3	vaşf (Ar.) : Nitelik, bir kimse veya şeyin taşıdığı hal.
v.+ımuñ 5a9	v.+ı 13b5
v.+ısa 11b19, 31b1	vāşıl (Ar.) : Erişen, ulaşan, kavuşan.
v.+sa 11b20, 13a4	v. 40b4, 47a4, 48a4, 4a15, 4b21, 55b3, 57b20
var- : Varmak, gitmek, yürümek.	v.+ı 25a12, 47a10, 54a11, 56a15
v.-alar 46a13	vasiť (Ar.) : Aracı, hakem. v. 11b8
v.-am 32a20, 38b8	vaşl (Ar.) : Ulaştırma, birleştirme; ulaşma, birleşme.
v.-andan 9b14	v.+a 15b18
v.-asın 5b14	vāv (Ar.) : Arap alfabesinin yirmi dokuzuncu harfi.
v.-duğı 10b20	v. 16b22
v.-dum 12b10	vay :Vay! v.44b7
v.-dur 10b16	važć (Ar.) : Koyma, konulma. v. 29b12
v.-ımadı 38b2	vech (Ar.) : Yüz, surat, çehre. v. 19b11, 21a17, 24b18, 25a13, 25a22, 25b5, 26b21, 26b21,
v.-ısa 11a18	
v.-maķ 46a12	
v.-mışıdur 6b4	
v.-sa 36b2	
v.-ur 24b2, 29a20, 29a20	
varıl- : Varılmak.	
v.-adur 2a7	
varlık : Var olma durumu, mevcudiyet.	
v.+dan 56a14	

27a2, 27a6, 30a14, 30a14,
 30a15, 3b15, 3b15, 46a10,
 51a1, 51a19, 51b18, 55b20
 v.+den 20b13, 41a11
 v.+e 26b13, 26b13, 51a20,
 51a8
 v.+i 11b8, 14a12, 14b18,
 14b20, 15a9, 15b11, 18a11,
 19a16, 19a2, 20b6, 21a6, 21b6,
 21b8, 22a14, 22a16, 22a22,
 22b12, 22b21, 23b13, 23b21,
 23b21, 23b21, 24a6, 24b18,
 24b19, 25a11, 25a9, 25b2,
 26b8, 27a11, 27a19, 27a4,
 27b1, 27b19, 27b2, 28a15,
 28b19, 29a18, 29b21, 2a20,
 2a4, 2b14, 26b17, 26b18, 27a9,
 29a12, 30a18, 30a22, 30a3,
 30a5, 30a7, 30b1, 31a1, 31a12,
 31a6, 32a5, 32b3, 32b4, 32b6,
 32b8, 33a7, 34b21, 35b14,
 36a21, 38a12, 3b1, 3b11, 3b3,
 3b4, 41b9, 43a12, 43a21, 43a8,
 43b22, 43b25, 43b5, 44a7,
 44b1, 44b11, 44b4, 45a3, 45a7,
 45b2, 46a11, 46a17, 46a9,
 46a9, 46b20, 46b21, 47a19,
 47b14, 4a11, 4a18, 50a17,

50a20, 50b8, 51a13, 51a3,
 51b7, 54a12, 54a6, 54a7,
 55b19, 55b7, 56a10, 56a12,
 5a17, 5a17, 5a18, 5a19, 5a5,
 5a7, 51b6, 6a20, 7a9, 9b1
 v.+idür 27a10, 29a16, 6a11,
 9b11
 v.+ile 2b9, 3b1
 v.+in 14a16, 21a14, 21b13,
 23b12, 27a3, 27b12, 28a4,
 30a21, 31a22, 32b1, 43a23,
 44b7, 49b20, 53a15, 53a17,
 5b14, 6b17, 7a21, 7a22, 9b10
 v.+inde 10a1, 10a3, 14a21,
 14a5, 14b10, 17b6, 19a17,
 19b13, 19b18, 1b13, 20a20,
 20b20, 20b8, 20b9, 23b6,
 25a19, 25a5, 26a12, 26b14,
 27b18, 28b10, 28b16, 29b12,
 2a15, 2a3, 2b21, 30b20, 30b3,
 31a7, 31b14, 34b13, 34b19,
 35b12, 35b3, 39a6, 40b16,
 41a14, 46b13, 46b2, 47a19,
 50a10, 50b9, 52b22, 5a21,
 5b15, 5b9, 7a13, 7b6, 8a11,
 8a9
 v.+indedür 27a17
 v.+indeki 22a1

- v.+inden 11b3, 11b9, 13a18, 15a15, 17b6, 18b17, 19b17, 21a3, 26b11, 26b4, 28b18, 31a2, 31b6, 34b13, 3a2, 51a21, 54a17, 5a18, 6a9
- v.+indi 31a22
- v.+indür 29a21
- v.+ine 12a19, 14a15, 21a4, 22b22, 27a18, 27a18, 27b12, 27b15, 27b8, 27b9, 31a22, 32b9, 40a3, 44a4, 44b13, 5a17, 5b4, 6b8, 7a19
- v.+ini 15a17, 24a8, 27b7, 2b16, 30a21, 30a22, 30b1
- v.+inüñ 11b6, 15b5, 21b7, 27b6, 29a20, 3a13, 40b20, 41a3
- v.+inüñdür 6b6
- v.+le 27b10, 2a16, 2a20, 31a16, 41b10, 43b10, 50b22
- v.+lendür 6b20
- v.+üm 27b9
- v.+üme 56a1, 56a1
- v.+ümde 22b8, 32a3
- v.+ümdendür 55b7
- v.+ümi 22b6
- v.+ümüñ 23a6
- v.+ümüzdedür 15a19
- v.+ümüze 55b21
- v.+üñ 21b15, 27a3, 27b14, 51a13, 51a4, 7b3
- v.+üñe 7b3
- v.+üñi 27a4
- vechu'llāh (Ar.) : Allah'ın sureti.
v. 24b6, 28b20, 5b22
- v.+ı 7b1
- vecīhe (Ar.) : Uygun, münasip.
v. 9a21
- vedā' (Ar.) : Ayrılma, ayrılış.
v. 46b8
- v.+a 25a1
- vedūd (Ar.) : Çok muhabbetli, çok şefkatli [Allah'ın sıfatlarından].
v. 20a1, 20a9, 22a5, 22a9, 2b20, 35b17, 35b4, 36a14, 48b13, 7b17
- vehhāb(Ar.) : Çok hibe eden, fazla bağışlayan.
v. 58b8
- vehm (Ar.) : Şüphe, tereddüt.
v. 20a13, 3b8, 41b22
- v.+le 27a15
- velāyet(Ar.) : Velilik, ermişlik.
v. 18a19, 57a5, 57a6, 57b20, 58a15
- velī (Far.) : Velakin, amma, fakat.

- v. 34a8, 37a4, 38a4
- velī (Ar.) :Ermiş, eren.
v.51a10
- ver- : Vermek.
v.-em 24a16
- ve’s-selām (Ar.) : “İşte o kadar, son söz şudur” anlamlarında kullanılan bir söz.
v. 11b15, 11b19, 14a8, 16a18, 19b11, 26b5, 29b5, 35a4, 38b3, 40a8, 42a21, 45a8, 47b1
- veyā (Ar.) : Veya, iyisi.
v.55a14
- vezīr (Ar.) : Yüksek rütbelerde bulunan “paşa” ünvanını taşıyan kimse.
v. 36a2
- vezn (Ar.) : 1. Ağırılık, 2. Nazmın belli kalıplarından her biri.
v. 10b12, 53a19, 53a20, 53b12, 53b14, 53b5, 53b5
v.+i 53b19
- vir- : Vermek.
v. 12b14, 15b19, 37a15, 37a15, 38a15, 9b9
v.-di 12b15, 21a5, 26a4, 26a8, 28a11, 33a11, 33b21, 34a20, 35a19, 39a5, 39b22, 3b9, 40a20, 44a14, 44a17, 45a9, 47a14, 56a14, 57a1, 58b3, 5b4, 8b5
v.-dügince 17a22
v.-diler 34a10, 34a6, 45b22
v.-düm 56a4
v.-dünüz 34b2
v.-e 10a22, 34a13, 34b4, 41a9, 50a5
v.-eler 34a15
v.-em 45b21, 56a3, 56a3
v.-esin 26a16
v.-gil 12b13, 40a4
v.-medi 42a14, 42a15
v.-mediler 34a7
v.-mek 47a15
v.-memiş 13a13
v.-miş 13b1, 25b21, 40b17, 9b17
v.-mişdür 21b14, 34a16, 41b8, 49a11, 6a8
v.-mişdüm 34a5
v.-se 28a1, 46a16
v.-üpdi 33a3
v.-üpdüm 34a2, 34a2
v.+üpdür 5b8
v.-ür 45b16
- viribi- : Göndermek, irsal etmek.

v.-di	19a1, 24b4, 50b13, 50b14, 52b16	19b19, 20a7, 20a8, 20b17, 20b2, 20b8, 21a17, 21b10,
v.-diler	13b6	21b10, 21b4, 22b18, 22b19,
vişāl (Ar.)	: Ulaşma.	23a8, 23b20, 23b23, 23b23,
v.+inden	51b10	24a9, 24b20, 25b23, 26b15,
vuḫūf (Ar.)	: Anlama, bilme, öğrenme.	26b6, 27a22, 27b9, 28a14,
v.	16a14, 17a6, 42b14, 49b14	28a2, 28a3, 29b7, 2b15, 2b15,
vuşlat (Ar.)	: Bir şeye ulaşma, yetişme.	30a16, 30b9, 31a11, 31a13,
v.	48b22	31a19, 31a21, 31b18, 31b23,
v.+ı	26b20, 33b10	31b5, 32a11, 32a2, 32a9,
vużū (Ar.)	: Abdest alma, abdest.	33a10, 33a17, 33a8, 33b22,
v.	29b8, 41a9, 42b4, 55b15, 7b11	34a19, 35a17, 35b1, 36a4,
v.+dan	43a7	36b15, 36b16, 3a17, 3a20,
vü (Far.)	: Ve.	3b17, 42a13, 42a14, 42a7,
v.	10a12, 10a17, 10a2, 10b19, 10b7, 11a11, 11a12, 11a12, 11a4, 11a4, 11b4, 11b17, 12a5, 12a5, 12a8, 12b11, 13a2, 13a21, 13a5, 14a15, 14a20, 14b7, 15a1, 15b1, 16a15, 16b12, 16b22, 17a1, 17a1, 17a3, 17a3, 17a7, 17a7, 17a7, 17b17, 17b17, 18a21, 18a7, 18a9, 18b12, 18b12, 18b12, 18b15, 18b17, 19a14, 19b10,	42b13, 42b4, 43a1, 43b12, 43b15, 43b21, 43b24, 44a2, 45a13, 46b2, 47a21, 47b1, 47b4, 47b4, 47b4, 47b9, 48a1, 48a7, 48b14, 48b14, 48b14, 48b6, 49a3, 49b5, 4b19, 4b7, 50a11, 50b11, 51a10, 51a12, 51a14, 51a18, 51b16, 51b18, 51b6, 52a6, 52a6, 52b2, 52b5, 53a6, 53a8, 53b17, 54a14, 54b12, 54b14, 54b15, 54b19, 54b22, 54b4, 55a10, 55a16, 55a17, 55a20, 55a5, 55a6, 55a8, 55b15, 56a13, 56b14,

- 57a10, 6b13, 6b14, 6b15, 6b20,
6b21, 6b9, 7a11, 7a18, 7b1,
8a1, 8a13, 8a14, 8a14, 8a20,
8b13, 9a21, 9b12, 9b4, 9b8
- vücūd (Ar.) : Bulunma, var olma,
varlık.
v. 13b19, 14b7, 18a4, 20a6,
22b20, 25a13, 2b20, 30b17,
44b2, 47b5, 48b13, 52a9,
58a16
v.+a 11a2, 47b9
v.+ı 25a18, 38a8, 50b1, 50b7,
52a13, 54b18, 55a11
v.+ıla 7b8
v.+ın 42a16
v.+ından 26b11
v.+um 56a3
v.+uña 55b1
- vücūh (Ar.) : Yüzler, çehreler,
suratlar.
v. 41a19
- Y**
- yā (Far.) : O halde, öyle ise.
y. 25a8, 4b6, 4b6, 6b10
- yā (Ar.) : Ey, hey!
- y. 12b20, 14b4, 19b6, 24a12,
24a12, 24a16, 45a16, 45b8,
49a20, 6a17, 9b9
- yad : Yabancı, garip.
y. 39b18
- yād (Far.) : Hatırlama, anma.
y. 32a20, 32b19, 36a3, 50a22
- yādigār (Far.) : Bir kimseyi veya
nesneyi hatırlatacak şey, andaç.
y. 18b11, 24b3, 56b20, 57a3
- yağ- : Yakmak.
y.-dı 48b18, 48b18
- yağın : Yakın.
y. 38a17
- yağşı : İyi, güzel.
y. 32a22, 3a9
- yağşırağ : İyiye, güzelce.
y. 57a17
- yağīn (Ar.) : Sağlam bilgi, iyi, kati
olarak bilme.
y. 11b13, 27a19, 30a10, 42a13,
42b1, 43a17, 43b5, 44a20,
44b17, 48a2, 48a8, 53a7,
57b10, 5b13, 6b16, 7a2, 7a6,
7b23, 8b11, 9b7
y.+dür 42a13
y.+üñ 45b7

- yal : Yele, hayvanlardaki boyun üzerindeki saç.
y.+ıdur 10b8
- yalın : Çıplak, açık, kapsız, örtüsüz.
y. 35a8, 36b8, 46a14
- yaman : Kötülük, fenalık, musibet.
y.+dur 35b18
- yan- : Yanmak.
y.-aram 38b8
y.-dı 24a17
y.-mağ 21b12
y.-maya 20b21
- yaña : Taraf, cihet, yön.
y. 13a1, 13a10, 18b19, 19a5, 19a8, 21a13, 21a19, 23b2, 3a14, 56b2, 56b5, 6a14, 7b19
y.+dan 52a2
- yañağ : Yanak.
y.+uñdın 2b6
- ya' nī (Ar.) : Demek, şu demek.
y. 11b1, 11b3, 13b13, 13b16, 14b17, 15a14, 19a5, 19a6, 20b18, 25a12, 27a18, 28b3, 36a1, 3a3, 40b11, 40b15, 40b9, 41b12, 41b2, 41b22, 42b8, 43a15, 43a8, 43b8, 44a19, 45b4, 46b20, 46b4, 47b11, 47b14, 48b10, 49a9, 49b4, 50b19, 51b10, 52a17, 52a8, 52b16, 53a17, 55a13, 55a9, 55b6, 56a21, 58a1, 5a22, 6a2, 8b3
- yap- : Yapmak.
y. 45a4
y.-aydı 43b13
y.-dı 25a17, 45a10
- yaprağ : Yaprak.
y.+ı 6a1
y.+ında 13b16
- yar- : Yarmak, ayırmak.
y.-dı 10b14, 12a19, 19b8, 22a18, 9b5
y.-duğı 10b15
- yār (Far.) : Dost.
y. 10a10, 10a14, 10b1, 10b5, 13b12, 15b16, 16a17, 16b21, 16b22, 17b15, 17b4, 19a1, 19b19, 19b3, 20a3, 20a5, 20a8, 21b21, 22a7, 24b7, 25b10, 26a12, 26a5, 26b17, 27b8, 29a12, 29b8, 2b11, 31b8, 32a16, 32a5, 32a7, 32b17, 32b3, 33a2, 35b12, 36a3, 36b19, 38b4, 39a13, 39a3, 39b1, 39b16, 39b9, 3a13, 3a18,

40a5, 40b1, 41b10, 42a12,	y.-acak 25b22
43a4, 43a7, 43b25, 47a17,	y.-up 40b7
48b22, 4a7, 4b17, 50a21, 50a3,	yarın : Ahiret günü.
50b11, 50b15, 51b1, 52b1,	y. 37b1
53b4, 54a3, 54b12, 55a2,	yas : Matem.
56a11, 56a17, 56b12, 5a10,	y. 20a15
5a13, 6a10, 6a18, 7a7, 7b13,	yaş : Deniz.
8a8, 8b1, 8b1	y. 3a13
y.+dan 5a10	yaz- : Yazmak.
y.+le 29a7	y.-a 40b16, 41a20, 56b10
y.+ün 14a1	y.-am 32a20
yaradıl- : Yaratılmak.	y.-ar 56b13
y.-dı 38b13	y.-dı 15b10, 16a19, 1b10, 1b9,
yarak : Hazırlık, levazım, teçhizat.	21a12, 21b2, 22a6, 27a7,
y. 22b18	28a10, 28a12, 28a13, 28a6,
y.+ı 46a12	28a7, 28b10, 2a15, 2b21, 30b8,
yarat- : Yaratmak.	31b3, 32a3, 34b16, 34b17,
y.-dı 22b23, 22b6, 24b18,	35b12, 38b20, 38b21, 39b3,
26b3, 26b4, 27b4, 29a18, 41a8,	3a5, 3a6, 42b14, 42b17, 42b23,
44a10, 48b3, 51a7, 7b15	46a2, 49a4, 4b9, 50a10, 50b14,
y.-miş 10b13, 10b21	50b18, 50b9, 8a9
y.-mişdur 29b1	y.-dın 28a4
y.-up 36a1, 47a18, 48b1	y.-duğu 28a14
yarı- : Yarımak, tam olmak,	y.-dum 15b5, 56a2
olgunluğa erişmek.	y.-updur 2a19, 4b15
y.-dı 9b15	y.-miş 1b16, 20b20, 25a23,
yarıl- : Delinmek, yırtılmak.	2b4, 3a7, 43a3, 50b17
y.-a 40b6, 41b4	y.-mişam 55b8

- y.-mışdur 50b22
- y.-mışıdı 2b9
- y.-mışıdum 55b9
- yazıl- : Yazılmak.
- y.-a 8a15
- y.-an 28b4
- y.-dı 42b5
- y.-mış 28b16, 46b5, 46b6
- y.-ur 8b17
- yazılı : Yazılı.
- y. 22a20, 48b4
- yed (Ar.) : Kuvvet, kudret, güç.
- y. 30a22, 39a17
- yehūd (Ar.) : Yahudi, İsrailođulları.
- y.11a11, 18b12, 47b5
- yek (Far.) : Bir, tek.
- y. 18b20
- yeksān (Far.) : Bir, beraber.
- y. 58a3
- yek-ser (Far.) : Ansızın.
- y. 34a10, 34a13
- yemīn (Ar.) : And.
- y. 29b2, 37a7, 37b2, 37b21, 39b13
- y.+den 40a6, 45b17
- y.+i 30a5, 40a18
- y.+idür 36b20
- y.+inden 36b15
- y.+ümden 38a2
- yemīnu'llāh (Ar.) : Allah adına
- yemin.
- y. 39a19
- yemiş : Meyve.
- y.+in 20b16
- yeñi : Yeni, taze.
- y. 36b2, 43b14
- yeryüzi : Yeryüzü.
- y.+nde 33b17
- yetmiş : Yetmiş.
- y. 38a16, 38b11, 38b13, 38b14, 38b9
- yevm (Ar.) : Gün.
- y.+i 31b21, 33b21, 39a20, 41a6, 43a17, 57b3, 7a17
- yevmü'l-fütūh (Ar.): Zafer günü.
- y. 19b16
- yevmü'l-ķıyām (Ar.): Kıyamet günü.
- y. 38a2, 38b18, 39b19, 53b14, 56b19
- yevmü'l-mezīd (Ar.) : Artma, çoğalma günü.
- y. 7a17
- yeyni : Hafif, ağır olmayan.
- y. 53b10, 53b11
- yezdān (Far.) : Allah.
- y. 20a8, 24a18, 42a23, 58a14

y.+a 47b1	17b18, 17b19, 17b20, 18a1,
y.+dur 1b2	18a1, 18a5, 19a18, 19a19,
yezdānī (Ar.) : Allah'a ait, Allah'la ilgili.	1b15, 20a1, 20a5, 22a2, 22a6,
y.+dür 18b1, 2b8	22b13, 23a1, 23a8, 24b21,
yıḡ- : Yıkmak.	25a11, 25a19, 25a20, 25a4,
y.-mişdurur 18b18	25a5, 25b1, 25b14, 25b18,
yıl : Yıl, sene.	25b2, 25b20, 25b8, 26a10,
y. 57b2	26a11, 26a4, 26a6, 26a8,
yılan : Yılan.	26b11, 26b17, 26b17, 28a10,
y.+uñ 10b15	28a6, 28a7, 28a9, 28b10,
yılduz : Yıldız.	28b13, 28b21, 28b8, 29a1,
y. 55a7	29a12, 29a8, 29b12, 29b12,
y.+ın 22a13	2a13, 30a18, 32b10, 32b11,
y.+la 43b16	32b12, 32b13, 32b14, 32b16,
y.+lar 13a4, 41b17	32b8, 37a10, 37a11, 37a17,
yi- : Yemek.	37a18, 37b11, 37b17, 37b18,
y.-mek 51b9	39a22, 3a10, 3a10, 3a18, 3a19,
y.-r 20b16	3a21, 3a4, 3a5, 3a8, 3b2, 3b20,
y.-yüp 19a5	3b23, 3b4, 40a12, 40a14,
yidi : Yedi.	40b21, 40b22, 40b23, 40b23,
y. 10a13, 10a17, 12a12, 12a16,	40b23, 41a1, 43b16, 43b16,
12a7, 12a8, 13a6, 14a21,	43b17, 44a7, 46a1, 46a21,
14a21, 14a5, 14a6, 14a7, 14b1,	46a21, 46a22, 46a4, 46b1,
14b11, 14b12, 14b4, 14b8,	46b13, 46b15, 46b3, 46b6,
16a17, 16a9, 16b11, 16b23,	46b6, 46b7, 46b7, 47a12, 49a5,
16b3, 16b4, 17a22, 17a5, 17a6,	49a6, 49b13, 49b14, 49b15,
17b14, 17b15, 17b16, 17b17,	4a1, 4a14, 4a4, 4b15, 50a6,
	50a7, 53b17, 54a12, 54a13,

- 55a7, 6a13, 7b5, 8a1, 8a3, 8a3,
8a4, 8a5, 8a7, 9a3
y.+de 17a9
y.+den 37a12, 37a8, 37b16,
39b10, 8a8
y.+dür 17a4, 25a1, 27b6,
28b13, 30a17, 35b14, 35b15,
37a4, 46b12
y.+le 17a20
y.+nüñ 12a9, 16b14, 4a2
y.+si 53b19
y.+sin 10a13
y.+sinden 32b8
y.+şer 14b17, 25a4, 26a8, 46a5
y.+ye 16b20, 37a7, 37b2,
37b21, 49b19
y.+yi 17a9, 40a8, 54b9
- yigirmi bir : Yirmi bir sayısı.
y. 3a19, 3a21, 3b5, 3b17, 3b22
y.+dür 4a1
- yigirmi dört : Yirmi dört sayısı.
y. 52b1
- yigirmi sekiz : Yirmi sekiz sayısı.
y. 10a16, 10a21, 10a9, 11b4,
14a15, 14a6, 15a1, 15b7,
16a20, 18a2, 18a21, 18a7,
18a9, 19a16, 19b10, 1b13,
1b18, 20a7, 23a9, 26a6, 29a10,
30b9, 31b18, 31b5, 32a9,
32b14, 33a10, 33a21, 33a8,
37b14, 37b6, 38a18, 39a10,
39a14, 39a6, 39b7, 40b20,
43a1, 43b17, 43b21, 43b24,
44a3, 46a5, 49b23, 4a1, 4a9,
4b6, 4b9, 50a14, 50a17, 50a20,
51a2, 52b2, 52b5, 52b7, 53a8,
54b14, 54b19, 54b22, 54b4,
55a10, 55a16, 55a17, 55a20,
55a5, 55a6, 55a8, 56b6, 6a16,
6b10, 6b13, 6b15, 6b20, 6b21,
6b6, 7a11
- yigirmi üç : Yirmi üç sayısı.
y. 57b2
- yil : Yel, rüzgar.
y. 12a9, 13b13, 20b10, 23a3,
25b6, 2a17, 2a19, 2b12, 32b13,
3a9, 42b11, 42b5, 46b13, 4b10,
50a18, 50a20, 54b15, 56b14,
6b16, 7a3, 7b13, 9a4
y.+de 20b8
y.+den 43a3, 46a5, 54b11
y.+dür 54b13, 56b13
y.+e 21a5
y.+üñ 20b17, 8a14
- yime : Dahi, her ne kadar.
y.23a6

yine : Yeniden, bir daha, tekrar.

y. 15a16, 16a1, 16a9, 17b19,
17b20, 17b21, 18a1, 22b18,
26b19, 27a8, 28a2, 29a10,
29b20, 33a15, 34a12, 34a18,
34b1, 35b7, 38b10, 38b17,
40b5, 4a1, 4a3, 51a9, 54b13,
56b5, 5b6, 6a16

yir : Yer.

y. 16b10, 21a19, 22a22, 25a12,
30a19, 38a9, 39b14, 40b6,
40b7, 41b4, 43b7, 44b19,
46a18, 52a14, 56b19

y.+de 10b18, 13a22, 13a4,
14b11, 17b5, 19b19, 1b17,
22a17, 22b18, 29b2, 30b13,
30b6, 34a10, 35b1, 42b14,
44a20, 45a4, 4b5, 4b6, 51a2,
52a21, 54a5, 57a19, 6b10,
6b11, 8a3

y.+den 21b1, 22b20, 22b3,
22b6, 31b22, 43a20, 43b11,
44a8

y.+dür 43a19, 45b5, 51a15

y.+e 19a21, 21a7, 22b20,
23a21, 24a20, 38b1, 44a6,
49a10

y.+i 10b5, 13a16, 15a9, 21b7,
21b8, 22a18, 22b1, 25a11,
43b9, 44a6, 44a6, 45a2, 47b18,
47b7, 47b8, 51a14, 8a6

y.+idür 13a22, 22a2, 22a22,
24a2, 27b1, 41b12, 43a22,
44b4, 45a3, 46b21, 47a19,
47a7, 47b8, 51a13

y.+inde 11b18, 21b14, 30a15,
46a17, 49a20, 50b6, 50b8,
51a13, 55a18, 56a5, 8a19

y.+inden 21b5, 22a20, 26b4,
44a13, 44b16, 47b14, 51a1

y.+ine 15a22, 47a9

y.+ini 48a10, 48b9

y.+iydi 47b2

y.+le 13a2

y.+ler 11a8, 44b8, 46a18,
55a4, 56b18

y.+lerde 44a2

y.+lerden 30a11, 51a15

y.+leri 38a2

y.+leridür 51b6

y.+lerin 11a8, 45b17, 56b19

y.+lerinden 44b5

y.+lerüñ 45b6

y.+üñ 41b8

yiryüzi : Yeryüzü.

- y.+n 44b3
- y.+nde 44a18
- yit- : Yetişmek, erişmek, ulaşmak.
- y.-mek 23a5
- yitür- : Yitirmek, kaybetmek.
- y.-en 30a21
- yoğur- : Yoğurmak.
- y.-dı 1b9, 8a9
- y.-miş 7b13
- yoğ : Yok.
- y. 16b19, 2b20, 31a18, 31a18,
39a8, 40a7, 40a7, 57a13,
57a13, 5a10, 5a10, 5b12
- y.+dı 15b2, 28a13, 30b18,
41a21, 48b3, 49a1
- y.+dur 10b9, 11a5, 12a4, 15a6,
18b10, 23a16, 26b11, 30b15,
31a1, 33a9, 33b16, 38a20,
39a16, 3b11, 3b15, 41b21,
43b20, 46b12, 50b12, 51a13,
55b12, 57a14, 57b15, 58a8,
5b1, 6b22, 7b21, 9b1
- y.+durur 3b12, 8b20
- y.+ıdı 31a11, 31a2
- y.+ıduğ 34b5
- y.+ısa 11a18
- yoğsa : Yoksa.
- y. 15a19, 25b16, 31a5, 33a18,
43a17, 5a1, 5a11
- yol : 1.Mec. gaye, uğur, maksat,
2.Yol, adet, usul.
- y. 10a4, 10b12, 10b15, 10b3,
11b22, 12a10, 12a12, 12a15,
12a20, 12a22, 13a13, 14a1,
14a15, 14a17, 14a21, 15b3,
16a13, 18b14, 18b15, 18b17,
18b19, 18b8, 20b12, 21a12,
22a1, 22a13, 22b17, 23a17,
24a4, 28b20, 29a9, 2a21, 2a5,
2b17, 30a9, 30b14, 31a22,
33b18, 33b9, 34b15, 34b21,
3a1, 3b7, 40a17, 40b6, 43a6,
43a7, 43b13, 44a18, 44a18,
44b9, 45a16, 46b19, 47a3,
47b19, 48a8, 49b18, 49b19,
49b19, 50b2, 50b5, 51a18,
51b9, 52a5, 52a7, 53a4, 53b8,
54a16, 54a20, 54a7, 5b22, 6a5,
6b7, 7b19, 7b3, 9a8, 9b14
- y.+a 20b4, 27b21, 36b2
- y.+da 46a13
- y.+dan 25b13
- y.+dur 33a14, 9a9

- y.+ı 10b20, 15b14, 18a16,
23b1, 28b19, 29a20, 33b13,
9b14
- y.+ın 10a7, 13a17, 24b2, 3a12
- y.+ına 24a11
- y.+ında 13a18, 24a19, 56a6,
5b3, 9a8
- y.+ındadır 28b19
- y.+ımı 1b6, 20a15, 5b14, 9a9
- y.+larını 32b21
- yön : Belli bir noktaya göre olan
yer, taraf.
y.+e 51a4
- yönel- : Yönelmek, teveccüh etmek,
yüz tutmak.
y. 17b8, 56a1
y.-mek 46a8
y.-mişdür 48a2
- yöre : Etraf, çevre.
y.+sin 25a15, 29a1, 30a16,
46b21
y.+sinde 35b6, 36a5
y.+sinden 22b15
y.+sini 22b1, 43b16
- yören- : Dolaşmak, yaklaşmak.
y.-megil 19a8
- yu- : Yıkamak.
y. 17b3
- y.-mayınca 43a4
- Yūsuf (Ar.) : Hz. Yusuf
aleyhisselam.
y. 52a9, 5a6
y.+da 5a5
- yun- : Yıkanmak.
y.-sa 17b4
- yülüd- : Yülütmek, tıraş etmek,
kazımak.
y. 46a17
- yümn (Ar.) : Uğur, bereket.
y.+inden 35a12
- yürü- : Yürümek.
y. 10b10
- yürüt- : Yürütmek.
y.-miş 21b14
- yüz : Yüz, çehre.
y. 11b19, 11b20, 17b10, 17b4,
18b16, 19a3, 21b10, 21b11,
22a13, 22a17, 22b2, 23a11,
23b20, 24a1, 25a14, 25a16,
30a17, 30a20, 33a6, 33b22,
40a2, 40b8, 41b17, 44b2,
46b22, 47a8, 48a12, 49a1,
49a3, 4b19, 51a10, 51a16,
51a4

y.+de 20b13, 22b17, 3b21,
41a20, 43b4, 49a4, 49b18,
6a15, 9b6

y.+den 21a17, 22b5, 23b14,
25b8, 43b3, 43b4, 51a11, 51b2,
55b6

y.+e 24a1, 25a23, 43b5, 51a11,
51b8, 55b11

y.+i 13a3, 17b8, 1b12, 21b5,
22a18, 22b19, 22b20, 23a11,
23a12, 24a15, 24a2, 33b18,
35b15, 3a1, 41a16, 41b12,
43a6, 43b10, 43b21, 44a6,
46a7, 47a13, 47a23, 47a7,
47a9, 47a19, 47b18, 47b8,
48b5, 48b7, 48b7, 50b16, 51a4,
51b20, 54a3, 6a20, 7a18, 7a20,
7a23, 8b19

y.+idür 14b1, 22b16, 26b4,
43b8, 55b18

y.+in 20b18, 21b17, 23b14,
24a20, 26b16, 28a19, 28a19,
28a4, 47a16, 47b22, 48a3,
48b7, 49b16, 51a1, 55b7, 7b10

y.+inde 10a12, 13a14, 13a6,
14b13, 18a11, 19b14, 19b4,
1b17, 1b18, 20a17, 21b2,
22b13, 23a10, 23a7, 23a9,

25b18, 27a10, 27b3, 28a6,
28a7, 28a9, 28b8, 2a19, 30b8,
32a11, 32b10, 33a21, 33b11,
33b16, 3a19, 3a5, 3b2, 3b23,
3b6, 41a21, 43b8, 46a2, 46a21,
46b1, 46b6, 47a5, 48b7, 49b4,
4a14, 4a19, 50b20, 51a17,
55b11, 6a6, 8b17, 8b20

y.+indedür 3b5, 51b16, 5b7

y.+indeki 3b8

y.+inden 11b11, 18a8, 22b21,
25a21, 26b16, 28a18, 31b13,
42a1, 48b19, 4a3, 4b1

y.+ine 18a13, 19b19, 25b16,
28a12, 31b3, 34b18, 3a7, 48a3,
48b21, 56a7, 5a9

y.+ini 22b20, 22b21, 24a2,
44a10, 7b7

y.+inün 18b10, 29a19, 43b6,
48a16, 48b10, 51b20, 55b18,
55b18, 55b19, 5a12, 7b16

y.+iñi 48a16

y.+leri 41a17

y.+leriyle 48b8

y.+lerin 40b15

y.+lerün 45b22

y.+ün 17b3, 19a21, 43a4,
43b9, 51a20, 51b3

- y.+üne 27a4, 7b11
y.+üni 21b21, 51a4
- yüz : Yüz sayısı.
y.6b12, 6b14, 6b22, 7a1,
43b20, 48a11, 48a19, 49b10,
53a9, 54a19, 54a21, 54a21,
54a22, 54a22, 54b1, 54b2,
54b3, 54b17, 55a3
- yüz-be-yüz (T.Far.): Yüz yüze.
y. 7b1
- yüz yüze : Yüz yüze
y. 44a17
- Z**
- zād (Far.) : Doğma, doğmuş.
z. 25a14, 25b18, 46a12,
- zāhir (Ar.) : Görünen, görünücü,
açık, belli.
z. 11a19, 14a7, 17b11, 17b5,
20b13, 22b13, 24b16, 25b5,
28a17, 29a10, 31a6, 31b10,
32b3, 35b9, 38b12, 40a22,
41a15, 41a18, 41b3, 42b12,
42b15, 42b20, 43a18, 43a5,
43a6, 43a7, 43a9, 45b1, 47a8,
49a4, 52a5, 52b17, 56a17,
56b7, 57b21, 6a19, 9a20
z.+i 52a5
- z.+leyin 11a13
- zahiren(Ar.) : Görünüşte, görünüşe
göre.
z.58a16
- zahr (Ar.) : Arka, sırt.
z. 47b10, 47b10, 51a8
z.+a 51a18, 51a20
z.+ı 44a12, 47b2, 47b7, 48a10,
49a20, 50b6, 51a1
z.+ıdur 47b18
z.+ın 50b8
z.+ınadur 52a12
z.+ında 48b2, 50b5
z.+ından 47b6, 47b9, 51a9,
52a14
z.+ınuñ 43a22
z.+la 51a7
- zā'î (Ar.) : Yazılmış, dağılmış,
herkesçe bilinen [şey].
z.+dür 42b6
- zalūm (Ar.) : Çok zalim olan.
z. 42a15
- zamān (Ar.) : Zaman, vakit.
z. 27b14, 32a1, 34a1, 36b1,
36b16, 36b3, 37a15, 38a10,
45b19, 49a1, 51a12, 52b13,
56b4
- zamīr (Ar.) : Gönülde gizli olan sır.

ż.+üñe 24a22	32a17, 32a20, 35a18, 35b14,
zan(n) (Ar.) : Sanma, sanı, sezme.	37a14, 37a16, 37b15, 38a1,
ż.+la 20b4	38a19, 39a12, 39a2, 39b2,
zār (Far.) : Ağlayan, inleyen.	31a19, 49a14, 40b10, 42a10,
z.36b11, 4b17	42a11, 42a11, 42a2, 42a23,
z.+lık 5a3	42a4, 42b21, 42b9, 43a3,
zarf (Ar.) : Kılıf, mahfaza.	44a16, 44b14, 46b10, 46b11,
ż.+ı 26a8	46b16, 46b23, 47a1, 47a11,
zāt (Ar.) : Kendi.	47a21, 47b3, 48a20, 49b2,
z. 10a17, 10a19, 10a2, 10a6,	50a1, 50a1, 50a2, 51b12, 52b9,
11b16, 11b5, 12a16, 15a8,	55a17, 55b2, 55b10, 55b14,
16a8, 16b15, 17b14, 19a18,	55b4, 57a9, 57b7, 58a15, 5a22,
19b21, 21b1, 28a11, 2a2, 2b19,	5b1, 5b1, 5b10, 5b4, 7b22,
31b12, 31b20, 33a3, 36a20,	9b20
37a11, 3b9, 42a20, 49a7,	ż.+ıla 15a11, 15a3
52b22, 56a18, 57b9, 58a10,	ż.+ına 26b21, 27b10, 2b17,
5b11, 5b12	2b19, 48a2, 5b12
ż.+a 20b3, 2b17	ż.+ında 18a12, 18a3, 27b16,
ż.+da 57b9	28b17
ż.+ı 11b7, 11b8, 13a3, 13a8,	ż.+ındadır 51b13
14b16, 15a14, 15a19, 15a3,	ż.+ından 15b6, 21a10, 27a12,
15a4, 16b13, 18a19, 19b6,	27b5, 32a4, 38a5, 50b10, 51a6
22a2, 22a21, 22b11, 23b13,	ż.+ımı 27b14
23b8, 24a8, 24b1, 26a20, 26a4,	ż.+ınuñ 11a5, 36a17
27a13, 27a14, 27a15, 27a18,	ż.+ınuñdur 11b21
27a19, 27a5, 27b7, 29a20,	ż.+la 27a6, 57b15, 58a8
29b11, 29b6, 2a1, 30b10,	ż.+mış 57b11
30b10, 30b15, 30b6, 31a6,	ż.+sın 58b5

- z̄.+umuñ 14b17
z̄.+uñ 45b20, 57b8, 58a8
z̄.+uñi 27a1, 45a18, 5b3, 9a2
zebān (Far.) : Dil, lisan.
z. 25a9, 29b6, 30a6, 45b19
zeḫān (Ar.) : Yüzün alt ucu, çene.
z. 14a3
Zelīhā (Ar.) : Hz. Yusuf'un refikası.
z. 5a5
z.+ya 5a6
zelīl (Ar.) : Hor, hakir, alçak.
z. 19a8, 30b5
zemīn (Far.) : Yer, yeryüzü.
z. 12b9, 22a15, 30a10, 38a10,
44b17, 45a6, 47a7, 52a1,
52a11, 57b12
zen (Far.) : Kadın.
z. 23a18
zenaḥ (Far.) : Çene.
z. 10b19, 50b21, 9a18, 9b3
zenaḥ-dān (Far.) : Çene.
z. 9b8
z.+ı 9a21
zer (Far.) : Nevbet, oruç; çile.
z.+ı 17a3
zerrāt (Ar.) : Zerreler, pek ufak
parçalar.
z. 22b22
z̄.+dan 28a1
zerre (Ar.) : Pek ufak parça.
z. 38a8, 56b17
z̄ıd(d) (Ar.) : Karşıt.
z̄.+ı 17b2, 19a21
z̄ıddiyet (O.) : Zıtlık, karşıtlık.
z̄. 17b20
zımn (Ar.) : Maksat, istek, niyet.
z̄.+ında 17a5, 50b15
zī (Ar.) : Arap alfabesinde on
üçüncü harf.
z̄.+den 17a3
zīb (Ar.) : Süs, bezek.
z. 26b12, 43b1
zībā (Far.) : Süslü.
z. 24b11, 28b12, 29a17
zih (Far.) : Kenar çizgisi.
z̄.+ı 17a3
z̄ihn (Ar.) : Zihin, anlama, bilme.
z̄.+ı 34a5
zī- ḳāi' nāt (Ar.) : Kainat sahibi.
z. 54a4
z̄ıkr (Ar.) : Anma, anılma.
z. 13b8, 46b17, 48a13, 49a22
zinde (Far.) : Dinç, sağlam, güçlü
kuvvetli.
z. 12b17
zīnet (Ar.) : Süs, bezek.

- z. 16a6, 18b2, 38b17
z.+i 43a18
- zīr (Far.) : Alt, aşağı.
z. 43b23, 7a1
z.+e 3a13, 53a18
- zīrā^c (Far.) : Çünkü, şundan dolayı
ki.
z. 49b2, 50a9
- zīrā^c en (Ar.) : Dirsekten orta parmak
ucuna kadar olan bir uzunluk
ölçüsü kadar.
z. 55a9
- zuhūr (Ar.) : Görünme, meydana
çıkma.
z. 10a5, 12a13, 12a18, 18a19,
18b13, 29b7, 35b19, 3b3, 3b8,
41b20, 44a12, 47b10, 52a13,
52b17, 53a2, 53a4, 53a9, 57a5,
7b14
z.+e 7a11
z.+i 32a17
- zulmānī (Ar.): Karanlığa mensup,
karanlıkta olan.
z.+de 42b10, 42b13
- zulmet (Ar.) : Karanlık.
z.+den 47a4
z.+dür 41b22
z.+i 41b20
- zülāl (Ar.) : Saf, hafif, güzel.
z. 25b19
- zū'l-celāl (Ar.) : Ululuk sahibi
olan Allah.
z. 11b7, 14a13, 16b13, 17b5,
18a18, 19b14, 20b6, 21a15,
21b16, 22b23, 23b7, 25b19,
27a13, 28a10, 28a18, 28b10,
29b11, 2a1, 2a15, 2b21, 30a13,
30b10, 32a12, 34a9, 34b22,
36a15, 36a16, 36a22, 39a2,
42a20, 42a7, 42b21, 42b4,
42b7, 42b9, 43b2, 45a3, 46b23,
47b20, 47b3, 48b3, 50a13,
51a3, 52b9, 54b1, 55a14, 55b2,
55b5, 56a9, 57a8, 57b13,
57b13, 57b7, 58a10, 58b4,
5a22, 5b4, 5b8, 8b19, 9a16
- zūlf (Far.) : Yüzün iki yanından
sarkan saç lülesi.
z. 28b12
z.+i 1b16, 48a4
- zū'l-minen (Ar.) : Allah.
z. 46a14
- zümürüd (Ar.) : Zümrüt.
z. 50b16
z.+den 50b14

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hayatı hakkında yeterli bilgi bulunamayan Âmiloğlu'nun Arap alfabesiyle yazdığı Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait bir eser olan Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme çalışmamızın konusunu oluşturmuştur. Eseri “Giriş, Çeviri Yazılı Metin, İnceleme, İndeks” olmak üzere dört bölümde ele alıp inceledik.

Çalışmamızın giriş bölümünde dönem Türkçesi, eserin daha iyi anlaşılması için Hurûfilik, Âmiloğlu ve eseri üzerinde durduk.

İnceleme bölümünde eserin gramatikal özelliklerini tespit etmeye çalıştık.

Çeviri Yazılı Metin bölümünde Arap harfleriyle yazılan metni transkripsiyon alfabesiyle gösterdik.

Gramatikal dizin ile birlikte eserin sözlük kısmını oluşturduk. Burada, metinde yer alan kelimeler alfabetik olarak sıralanarak menşei ve anlamları verilmiştir. Sözcüklerin aldığı ekler ise gramatikal dizin sırasında belirtilen şekilde sıralanmış, varak ve satır numaraları eklerin sonlarında gösterilmiştir.

Eser ile ilgili değerlendirmelerde aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

- 1.Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme, Hurûfilik felsefesinin anlatıldığı bir eserdir.
- 2.Hicri 823(1420) tarihli eser, Hurûfilik'in ilk dönem tercümelerinden olması sebebiyle önemlidir.
- 3.Eserin Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda “06 Mil Yz A 4854” arşiv numarası ile kayıtlı tek nüshası üzerine çalışılmıştır.
- 4.Eserde yazım yanlışlarına rastlanmıştır. Bunlar dipnotlarla gösterilmiştir.
- 5.Eserde Metin içerisinde bazen anlamın tamamlanması için tarafımızdan eklenen ifadeler ve ekler [] içine alınmıştır:

kendü rûhın anda nefh i[t]di Hudâ 30b12

var bula[r]da yidi hâtt-ı mu‘teber 32b11

- 6.Müstensih tarafından yazılan fazla ifadeler de parantez içinde gösterilmiştir:

‘arş-ı rahmâna (bu) ilet iy dîn eri 35b22

bu sözi meşhûr bildi (bildi) hâş u ‘âm 36a4

7.Eski Anadolu Türkçesi döneminde ilgi hâli eki, genellikle ünlü ile biten kelimelerden sonra +nuñ/+nüñ, ünsüz ile biten kelimelerden sonra +uñ/+üñ şeklinde gelir. Ancak metnimizde ünsüzle biten bir kelimedenden sonra +nüñ ilgi hâli ekini alan bir örneğe de rastlanmıştır:

kevser+nüñ 4b12

8.Metinde 2. şahıs iyelik eki almış kelimelerden sonra, belirtme görevi, belirtme hâli eki kullanılmadan da karşılanmıştır:

tuṭağ+uñ yardı devānuñçün Ḥudā 10b14, didi Mi' rāc+uñ haber vir iy resūl 15b19

9.Eski Türkçede yönelme hâli eki +ğa/+ge, +қа/+ke olarak kullanılmaktadır. Metinde Eski Türkçeye ait bu eki taşıyan örneklere de rastlanmıştır:

anga 5b16, endīşe+ler+ge 51b9

10. Ayrılma hâli eki, Eski Anadolu Türkçesinde kalıplaşmış olarak +dan/+den biçiminde kullanılmıştır. Ancak metinde Eski Türkçede ayrılma hâli eki olarak kullanılan +DIn ekinin kullanıldığı örneklere de rastlanmıştır:

yañağ+uñ+dın 2b6, öñ+din 18b8

11. Metnimizde Eski Türkçedeki +қару yön bildirme ekinin geçtiği bir örnek de mevcuttur:

taş+қару 40b7

12.Aynı anlamı karşılayan *bular* ve *bunlar* işaret zamirleri bir arada kullanılmıştır:

kim bular ḥaḳ ḥaṭṭına maḥrem durur 16b8, ol ki bunlara bulunmaya ḥalel 17a8

13.*Kimse* belirsizlik zamiri metinde vezne uydurmak için kimi zaman *kimse* kimi zaman da *kimsene* olarak karşımıza çıkmıştır:

bunda ḥod yoḥ kimseye cā-yı nuṭḳ 16b19, kimsenede yoḥdı bunda nuṭḳ 41a21

14.*Ki* bağlacı metinde *kim* olarak da kullanılmıştır:

vir selāmi aña ki Ādem'dür ol 12b14, didi yüz tuṭam aña kim ḥaḳḳdur ol 22a17

15.*İle* anlamına gelen *bile* ve *birle* edatlarının her ikisi de kullanılmıştır:

nice vezn anı ḳazā bile ḳılır 53a19, yir ü gök ehli birle ser-be-ser 46a18

16.*Çünkü* anlamına gelen *çü*, *çün* ve *çünki* edatlarının üçü de kullanılmıştır:

dört yidi çünkü Ādem haṭṭı-dı 3b23, fark-ı ādem haṭṭına buldı çü yol 2a21, bildi Ādem'dür bahāne çün bilen 18a20

17.*Eger* bağlacı metinde *ger* olarak da kullanılmıştır:

Ādem'ün sī vü dü nārın eger 21a3, ger diyeler haṭṭ-ı 'ārız haṭṭ-ı ser 3a15

18.*Līk* bağlacı metinde *Līkin* olarak da kullanılmıştır:

lik ğayr andan Hudā-yı zü'l-celāl 21a15, līkin olmuş hem-nişini dīv-i ğıl 23b5

19.Bazı kelimelerdeki “i” ünlüsü bugün “e”lidir:

yir 1b17 “yer”, vir- 3b9 “ver-“, iv- 4b21 “evmek, acele etmek”, iy 17b6 “ey”, iriş- 9b19 “eriş-“, di- 3b11 “de-“, yi- 20b16 “ye-“, yit- 23a5 “yetiş-“

20.Metinde *ı* şeklinde geçtiği halde bugün *u* olarak, *u* şeklinde geçtiği halde bugün *ı* olarak yazdığımız örnekler vardır:

bulın- 7b7 “bulun-“, toĝrı 2a5 “doĝru”, olın- 3b15 “olun-“, azdur- 3b10 “azdır-“, kapusın 13a20 “kapısı”, ayru 15a16 “ayrı”, karşı 19b19 “karşı”, artur- 2b11 “arttır-“, kaldur- 19b17 “kaldır-“, yılduz 55a7 “yıldız”, yazılı 22a20 “yazılı”, ayrılık 31b17 “ayrılık”, tanuĝ 6a20 “tanık”, ayur- 36b14 “ayır-“, artuĝ 53b18 “artık”

21.Metinde *i* şeklinde geçtiği halde bugün *ü* olarak, *ü* şeklinde geçtiği halde bugün *i* olarak yazdığımız örnekler vardır:

çünkü 5b7 “çünkü”, müşkil 33a18 “müškül”, üşte 2b7 “işte”, kendü 5a17 “kendi”, bellü 9b8 “belli”, degül 11a15 “deĝil”, içün 16b10 “için”, çevür- 17b15 “çevir-“, getir- 18a18 “getir-“, bildür- 24b10 “bildir-“, nedür 26a20 “nedir”, iyü 33b23 “iyi”, ilerü 38b8 “ileri”, bizüm 50a6 “bizim”

22.Metnimizde *e* şeklinde geçtiği halde bugün *a* olarak yazdığımız bir örneĝe de rastlanmıştır:

gerdeninde 8a2 “gerdanında”

23.Sızıcılaşma metinde sıkça görülen ses olaylarından : yohsa 5a1, baĝandur 5a12, arĝasında 10b16, oĝıt- 13a13, çıĝ- 18b18, yoh 2a20, çoĝ 18b11, artuĝ 53b18, yaĝsıraĝ 57a17

24.Metinde “t-” ünsüzü ile yazılan kelimelerden bazıları bugün “d-”lidir:

tır- 31b23, toğ- 35a8, toğrı 2a5, tuğağñ 2b1, toludur 4b11, toğrat- 5a11, tamar 6b14, tuy- 7a5, tol- 13a2, tolağ 19a9

25. Bugün “t”li olan bazı kelimeler ise “d”lidir:

dürlü 2b2, ditrese 54a15

26. Metinde niçün < ne için 5a3, neyle- < ne eyle- 57b20, kendüzi < kendü öz 23a18 gibi çok sık karşımıza çıkan hece kaynaşmalarının yanında k’ol- < ki ol- 6b21, k’anı < ki anı 7a7, k’âdem < ki âdem 7a21, k’ey < ki ey 24a14, k’ol < ki ol 45a19 gibi örnekler de sıkça görülür.

27. Metinde ñ genellikle ك ile yazılırken, bazı kelimelerde نك “ng” şeklinde yazılmıştır:

bing “bin” 38a16, 38b9, anga “ona” 29b2, 5b16

28. *Nice* kelimesi metin içerisinde bazı yerlerde “cim” ج bazı yerlerde ise “çe” چ ile yazılmıştır. Metnin bütünlüğü açısından *niçe* şeklindeki yazılışları *nice* olarak transkribe ettik. “*Nice*”nin چ ile yazıldığı birkaç yer ise şöyledir:

nice 13a9, 20a12, nice+dür 34a9, nice+si 5a2

29. Eski Anadolu Türkçesi döneminde görülen geçmiş zamanın 3. şahıs çekimi daima düz-dar ünlü ile çekimlenir. Metnimizde müstensihin görülen geçmiş zaman 3. tekil şahıs çekimini yuvarlak-dar ünlü ile çekimlediği bir örnek de mevcuttur:

ger-**dü** 38b6

30. Eski Anadolu Türkçesinde görülen geçmiş zaman 2. tekil şahıs çekimi -duñ/-dün ekiyle yapılmaktadır. Metinde 2. tekil şahıs çekiminin düz-dar ünlülü ve ن harfi ile yazılan bir örneği de vardır:

yaz-dın 28a4

31. Müstensihin *yigirmi* kelimesini iki beyitte kelime başına *elif* getirip, kelime sonundaki *ye*’yi kaldırarak *igirm[i]* şeklinde yazdığı görülür:

يكرمی (yigirmi 52b1), ايكرم (igirm[i] 3b6, 3b7)

32. Metinde bazı kelimelerin yazılışında iki farklı yazıma rastlanmıştır. Daha çok *yir* ve *di-* kelimelerinde görülen bu farklı yazılışlar bazen aynı sayfa içinde görülebildiği gibi, aynı beyit içinde de görülüyor:

یر (yir) 16b10, 21a19, 41b8, بیر (yir) 22a22, 40b7, 41b4, 46a18, دیر (dir) 13b16, 16a11, 17b18, 18b9, در (dir) 10b8, 34b8, دمشدی (dimişdi) 22a3, 25b17, دمشدر (dimişdür) 35a16, دیمکدن (dimegden) 29a15, دیمياسن (dimeyesin) 30a7

33. Eser harekeli olmayan bir metin olmasının yanında, müstensih bazı kelimelerde, üzerine geldiği harfi çift olarak okutan şedde işaretini kullanmıştır:

ھاٹتın 1b13, evvel 1b13, 3a7, 8b1, 8b2, 8b6, 10a4, 13b7, 13b17, 13b18, evvelin 4a5, 12b5, 12b12, 13b6, müsemmâ 8b1, 8b2, 8b6, 13b18, seyyidü'l-eyyâm 17a16, seyyie 34a16, ümmü'l-kitâb 3a20, 3b1, 8b15, 14b1, ümmehât 3b9, cennet 3b9, 19a1, Havvâ 3b8, 4a17, ümmet 7a18, 15b22, ümmü'l-ķurâ 12a21, 'alleme'l-esmâ 19b18, 23b17, 'izzetin 29a15

34. Terceme-i Câvidân-ı Arş-nâme'nin konusu itibariyle sembolik bir anlatımı vardır. Metinde sadece Hurûfîler tarafından anlaşılacak kısaltmalar mevcuttur. Bu kısaltmalar metnimizde Farsça *sî vü dü* (32) ve *bist u heşt* (28) sayıları için kullanılmıştır. *Sî vü dü* سو, *bist u heşt* بس şeklinde yazılmıştır.

35. Türkçenin her döneminde görülen dil uyumu incelemiş olduğumuz metnimizde de mevcuttur:

bildügüñdür 11a4, bağandur 5a12, olma-y-a 6a1, kimse-y-e 6b22, eyle-y-ecek 24b5

36. Eski Anadolu Türkçesinde bazı eklerin sadece yuvarlak, bazılarının ise sadece düz ünlülü olmasından dolayı metnimizde dudak uyumu, dil uyumu kadar sağlam değildir:

yolını 1b6, bilür 1b6, melegüñ 1b7, haķķuñ 1b8, gelmişdür 1b19, kılmışdur 2a8, birisidür 2a16, yazupdur 2a19, altındadır 2b1, kıldum 3a9, oķınur 3b1, yüzindedür 3b5, birdür 3b12, üstinde 6b19, açılısun 7a8, günidür 16b7

KAYNAKÇA

- ARAT, R. Rahmeti, *Atabetü'l-Hakayık*, TDK, Ankara, 2006.
- ARAT, R. Rahmeti, *Kutadgu Bilig*, Kabcacı Yayınevi, İstanbul, 2008.
- ARSLAN EROL, Hülya, *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri*, TDK Yayınları, Ankara, 2008.
- ASİL, Yasin Şeref, *Dini Terimler Sözlüğü*, Alter Yay., Ankara, 2011.
- ATA, Aysu, *Kıyasü'l-Enbiya I (Giriş-Metin-Tıpkıbasım)*, TDK Yayınları, Ankara, 1997.
- BANGUOĞLU, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları, Ankara, 2007.
- Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri I-II-III*, Bizim Büro, Ankara, 2000.
- CAFEROĞLU, Ahmet, *Türk Dili Tarihi*, Enderun Kitabevi Yay., İstanbul,
- CEBECİOĞLU, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ağaç Kitabevi, İstanbul, 2009.
- CEMİLOĞLU, İsmet, *14. Yüzyıla Ait Bir Kıyas-ı Enbiyâ Nüshası Üzerinde Sentaks İncelemesi*, TDK Yayınları, Ankara, 2000.
- DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara, 2005.
- DİLÇİN, Cem, *Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara, 2009.
- ERAYDIN, Selçuk, *Tasavvuf ve Tarikatlar*, Marmara Üniv. İlahiyat Fak. Yay., İstanbul, 1994.
- ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul, 2005.
- ERKAN, Arif, *El-Beyan (Arapça-Türkçe Büyük Sözlük)*, Yasin Yay., İstanbul, 2006.
- GABAİN, A. Von, *Eski Türkçenin Grameri (Çeviren: Mehmet AKALIN)*, Ankara, 2007.
- GÖLPINARLI, Abdülbaki, *Hurufilik Metinleri Kataloğu*, TTK, Ankara, 1989.
- GÜLENSOY, Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara, 2007.

- GÜLSEVİN, Gürer - BOZ, Erdoğan, Eski Anadolu Türkçesi, Gazi Kitabevi, Ankara, 2010.
- GÜLSEVİN, Gürer, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, TDK Yay., Ankara, 1997.
- HANÇERLİOĞLU, Orhan, İslam İnançları Sözlüğü, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1984.
- İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2009.
- KANAR, Mehmet, Farsça-Türkçe Büyük Sözlük, Birim Yay., İstanbul, 1998.
- KORKMAZ, Zeynep, Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), TDK Yayınları, Ankara, 2009.
- KORKMAZ, Zeynep, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 2008.
- KORKMAZ, Zeynep, Marzubân-nâme Tercümesi, ADTC Fakültesi Yayınları, Ankara, 1973.
- KÖKTEKİN, Kazım, Eski Anadolu Türkçesi, Bizim Büro, Ankara, 2008.
- Mütercim Asım Efendi, Burhân-ı Katı, TDK Yayınları, İstanbul, 2009.
- NİŞANYAN, Sevan, Sözlerin Soyağacı (Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü), Everest Yay., İstanbul, 2010.
- ÖZER, Hasan, Usûl-ı Vusûl-ı İlâhiyye, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Tokat, 2007.
- ÖZER, Hasan, Tercüme-i Risâle-i Vasiyyet, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kayseri, 2011.
- ÖZKAN, Mustafa, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2000.
- REDHOUSE, James W., Turkish and English Lexicon, İstanbul, 2006.
- SOLMAZ, Ali Osman, Gül ü Hüsrev, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum, 2007.
- ŞAHİN, Hatice, Eski Anadolu Türkçesi, Akçağ Yay., Ankara, 2011.
- Şemseddin Sami, Kamus-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul 2006.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yay., İstanbul, 2004.

- TOPARLI, Recep, Ahmet Vefik Paşa, Lehçe-i Osmânî, TDK Yayınları, Ankara, 2000.
- TOPARLI, Recep, İrşâdü'l-Mülûk ve's-Selâtin, TDK Yayınları, Ankara, 1992.
- TÜRK, Vahit, Bahrû'l-Hakâyık, TDK Yay., Ankara, 2009.
- TÜRK DİL KURUMU, Türkçe Sözlük, TDK Yay., Ankara, 2005.
- TÜRK DİL KURUMU, İmlâ Kılavuzu, TDK Yay., Ankara, 2005.
- TÜRK DİL KURUMU, Tarama Sözlüğü, C.I-VIII, TDK Yay., Ankara, 2009.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergah Yay., İstanbul.
- ULUDAĞ, Süleyman, Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, Kabalcı Yay., İstanbul, 2012.
- USLUER, Fatih, Hurufilik (İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren), Kabalcı Yay., İstanbul, 2009.
- ÜSTÜNER, Kaplan, Divan Şiirinde Tasavvuf, Birleşik Yay., Ankara, 2007.
- VURAL, Hanifi, Çoban-nâme, Gaziosmanpaşa Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., Tokat, 2004.
- VURAL, Hanifi, Letâyif-nâme (Giriş-Metin-Gramatikal Dizin), Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum, 1999.
- VURAL, Hanifi – BÖLER, Tuncay, Ses ve Şekil Bilgisi, Kesit Yay., İstanbul, 2011.
- Yazım Kılavuzu, TDK Yayınları, Ankara, 2007.

ÖZGEÇMİŞ

Aralık 1986 doğumlu olan Güllü BOŞÇA, ilk ve orta öğrenimini İskenderun'da tamamlamıştır. 2005 yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı. 2009 yılında bu bölümden mezun oldu. Lisans eğitiminin ardından 2009 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Dili Dalı'nda yüksek lisansa başladı. Ağustos 2010-Aralık 2011 tarihleri arasında Harran Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalıştı. Ocak 2011'de Gaziosmanpaşa Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaya başladı. Hâlen Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisi olarak görevine devam etmektedir.